



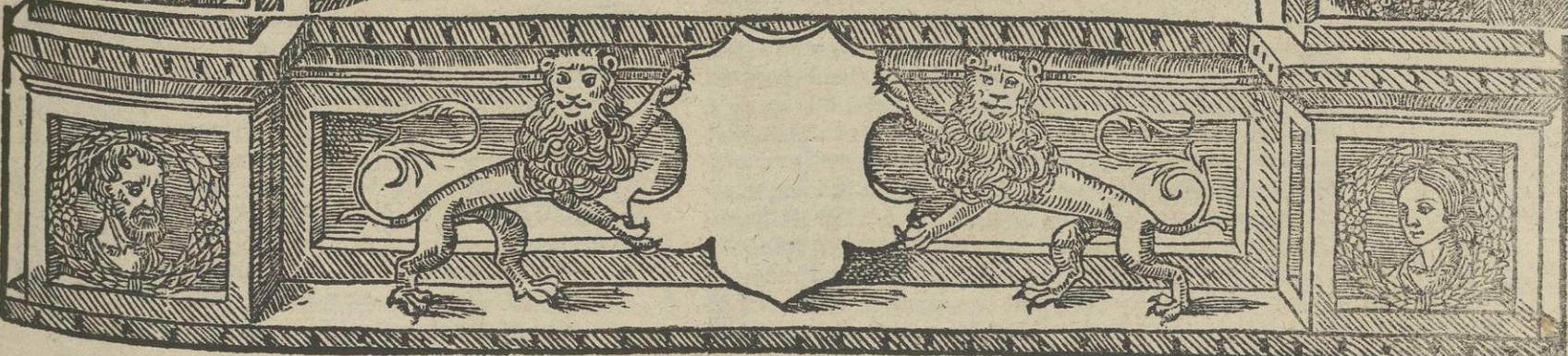
CONSILIA D. PHILIP.  
DECII MEDIOLANENSIS.



QVINTVM VOLV

MEN CONSILIORVM V. I. MO-  
narchæ Consummatissimi Do. Philippi Decij Medio-  
lanensis, quæ ad praxim & quotidianum vsum, mate-  
riam adeo prægnantem complectitur, vt vix sit  
in maximo Iuris pelago inuenire quempiã ar-  
ticulum practicabilem, qui in hoc portu  
Consiliorum non cõtineatur. Adiectis  
Summarijs ad vnũquodq; aptissi-  
mis. Amplissimum Repertoriũ  
huiusce quinte partis aliorũ vo-  
luminũ Repertorijs nũc an-  
nexũ est, vt perspicuum  
erit cãdidissimo cuiq;  
Lectori, qui vt re-  
liquas partes,  
sic hanc dili-  
gẽter euol-  
uet.

1546





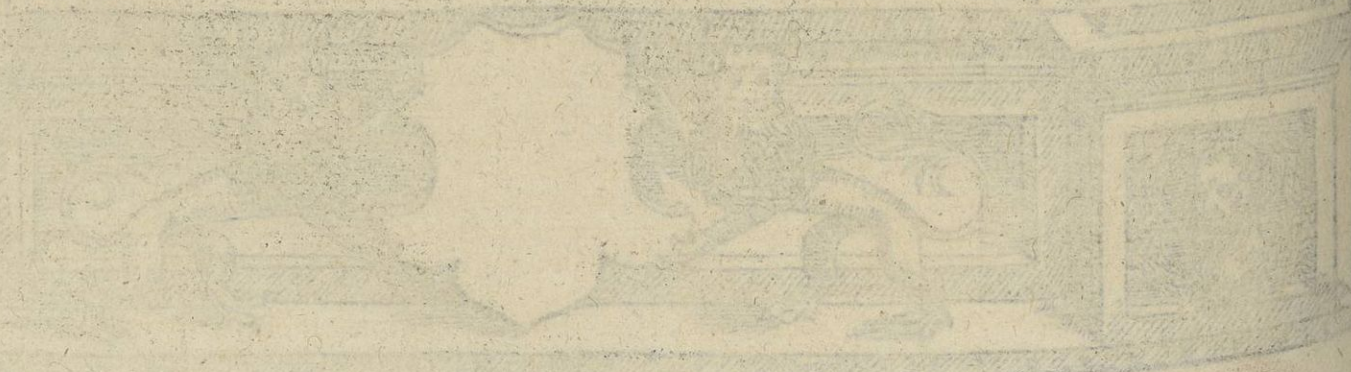


CONSTITUTIONAL HISTORY OF THE UNITED STATES



THE CONSTITUTION OF THE UNITED STATES

BY JOHN C. CALHOUN  
OF SOUTH CAROLINA  
WITH AN INTRODUCTION BY  
JAMES M. SMITH  
OF THE UNIVERSITY OF VIRGINIA  
AND A PREFACE BY  
THE AUTHOR





Quinta pars Consiliorum

Trius Juris luminis domini Philippi Decij ad de diolan. Illustri patricij, nouiter in lucem edita, feliciter incipit.

Consilium, ccccclij.

De potestate pape in matrimonio et quando dispensatio dicat subreptitia.

Summarium.

- 1 Nulli de facto summi pontificis licet iudicare.
2 Concessio pape vel imperatoris tacitam habet conditiones si preces veritate nitantur.
3 Limitata causa limitatum producit effectum.
4 Scripture propter earum contrarietatem non probant.
5 Scripture in dubio ita interpretari debent ne contradicant.
6 Per distinctionem contrarietas tollitur.
7 In crimine falsitatis suspicio pro falsitate habetur.
8 Quod due scripture eque principales de eadere producantur que diverso modo loquuntur, illa attenditur que minoris est preiudicij.
9 Sufficit quod scripture vel testes concordent in facto principali.
10 Dissolutio spiritualis et carnalis matrimonij iudicio Dei est res serua.
11 Papa nunquid separationem matrimonij facere possit.
12 Factum a summo pontifice reputatur factum a Deo.
13 Verbis narratiuis pape non creditur.
14 Pax est iusta causa quod dominus potest remittere iniurias et damna illata subditis.
15 Assertioni facte per summum pontificem non statuitur.
16 Dispensatio ex falsa causa facta non valet.
17 Rescripta contra ius ab omnibus refutari debent.
18 Protestatio declaratoria in dependentibus a consensu duorum debet fieri in presentia partis.
19 Dispensatio matrimonij quando dicatur subreptitia.
20 Clausula supplentes oes defectus non intelligit in defectu naturali.
21 Dispensatio matrimonij dato quod fuerit nulla propter minor etatem vtrum superueniente maiore etate et sequuta copula carnali dicta dispensatio sit confirmata non obstante subreptione.
22 Secundum intentionem summi pontificis omnia eius rescripta debent iudicari.
23 Quod ab initio non valet postea non conualescit.
24 Matrimonium est de iure diuino.
25 Peccata tanto grauiora sunt quanto diutius in felicem animam detinent alligatam.
26 Soboles ex incestu suscepta videtur odiosa et non saniorabilis.
27 Nati ex matrimonio non legitimo dicuntur de facto infames.

sulendi possim suscipere. Ad cautela tamen premissa prestatio ne quod intentionis mee non est aliquid scribere nec dicere quod summo pontifici optime de me bene merito dum esset in minoribus vel sedi apostolice aduersus, ut in simili casu de de ancha, protestatur in consi. cccxij. Nisi legibus et canonibus esset expressus. Et de fide si milis protestatione facit Albe. in. ij. parte statutorum. in. q. xxxij. in. fi. et Abb. in. c. cu. ad. in. glo. in. ver. sine iudicio. de constit. Bartho. verone. in cautela. l. y. Bonum est consilium. His premissis accedo ad determinationem propositae consultationis et secundum ordinem dubiorum. Primo querit an dicat constare de dispensatione quantum ad literas sub plumbo propter contrariam assertionem ipsius pape in literis in forma breuis in quibus dicit quod nunquam negavit quominus vellet dispensationem petita facere, et sic videtur asserere quod tunc non fuisset facta dispensatio cuius contrarium dicit in literis sub plumbo. Et unde propter contrarietatem videtur quod iste scriptura non probet. l. scriptura re. C. de si. instru. et in. c. imputari. eo. titu. facit ter. in. l. j. C. de furt. et in. c. sollicitudine. de appel. in. l. vbi repugnata. ff. de re. iur. cu. si. m. vt dixi ibi. Et ista contrarietas tollat breuiter considerandum est quod in dubio scripture ita interpretari debent ne contradicant. ar. gu. ter. in. c. inter dilectos. s. ceterum. de fide instru. no. Abb. in. c. cu. tu. col. ij. de testi. Bar. in. l. si. s. idem querit. ff. de codi. inde. Bal. in. l. cu. falsa. in. fi. C. de iur. et facti igno. cu. simi. vt tradit Alex. in. l. j. in. prin. ff. ne quis eu. Et hoc locum habet in qualibet dispositione vt per distinctionem contrarietas tollat, vt Alex. concludit in consi. cclj. viso testamento. col. iij. lib. ij. et dixi in consi. cxcv. stu. de do. breuiter col. ij. et ad hoc facit illud vulgatum quod dicit solet distinguere tempora et concordabis scripturas, et dicit ter. ij. q. j. in. c. si peccauerit. not. in. C. quibus. in. j. consi. cod. et no. p. glo. et Bar. in. l. apud anti. quos. s. de fur. in. fi. et ad hoc facit ter. in. c. scripturis. viij. q. j. et de peni. dist. i. in. c. periculose. et in. c. qui vult. de peni. dist. vj. unde in proposito quantumvis papa in dictis literis in forma breuis videatur asserere tunc non esse facta dispensationem potuit postea fieri etiam eodem die vt apparet in literis sub plumbo in literis in forma breuis in quibus eadem dispensatio continetur hoc modo distinguendo tempora nulla contrarietas videtur et ita primum dubium breuiter absolutum sit. Venio ad secundum quo dubitari contingit propter varietatem literarum in literis in forma breuis apponitur illa clausula, et ex alijs causis animi nostri mouentibus que quidem clausula non reperitur in literis sub plumbo, unde ex tali varietate insurgit suspicio falsitatis. l. eos. ff. de fal. in. l. qui falso. ff. de testi. et speciale est in crimine falsitatis quod suspicio falsitatis pro falsitate habet, vt no. Archidi. in. c. in. memoria. xij. dist. et Dominicus ibi sequitur per ter. in. l. iudicem. C. de proba. ibi. tanquam falsarios esse detinendos. et idem no. Bal. in. l. siue ritas. col. j. C. de fidei. Joa. de ana. in. rub. de crimi. falsi. col. fin. et Alex. in. consi. lxxvij. in. causa accusationis. col. pe. lib. j. Sed in hoc etiam breuiter concludendum est quod ex predicta diuersitate nulla suspicio falsitatis oritur quod quando due scripture eque principales de eadem re producantur que diuerso modo loquuntur, vt in casu isto videtur illa attenditur que minoris sit preiudicij, vt est ter. in. l. tempromius proculo. de leg. ij. Et quando in vna scriptura plusquam in alia de eadem re continetur propter hoc non videtur in dictis scripturis contrarietas, vt in simili in pluribus testibus, dicit Ant. de bu. in. c. j. de offi. leg. quod testes non dicunt contrarij licet vnus plus vel minus dicat quam alter de facto principali, et hoc idem vltius comprobatur quod in literis de quibus agitur non est diuersitas in facto principali circa dispensationem sed in clausula accessoria que non attenditur, vt not. Bar. in. l. eo. col. ij. ver. intellige. ff. ad leg. comel. de fal. vbi concludit quod veritas que non est in facto principali non nocet et est regula communis quod sufficit quod scripture vel testes concordent in facto principali, vt no. Ant. de bu. in. c. nihil. p. illu. ter. de ver. sig. et idem dicit Bal. et Imo. in. l. his verbis. s. ff. de here. insti. et etiam in facto principali contrarietas vel diuersitas modica non nocet, vt not. Ant. de but. in. c. ij. de reg. Alex. in. consi. v. in. causa inquisitionis. col. pe. ver. no. ob. etiam si diceretur lib. j. et in consi. lxxvij. abunde per celeberrimos. col. ij. lib. ij. et cum predictis concordat glo. in. c. dudum. in. verbo. substantia. in. fi. de conuersa. coniuga. in. c. cu. ecclesia. in. verbo. vacilla. ff. de cau. pos. et proprie. no. Bal. per illu. ter. in. l. qui sententia. C. de peni. Ad ob. quod supra in contrarium allegatur de suspicione falsitatis que pro falsitate habetur, vt not. Archi. in. d. c. in. memoria. quod in casu isto, vt s. dixi nulla videtur suspicio falsitatis, vt patet ex s. dictis. Et dato quod esset aliqua suspicio falsitatis non videtur ex suspicione falsitatis habetur pro falsitate quantum ad condemnationem nam in contrarium est dictum Bal. in. l. iuris gentium. s. quod fere. ff. de pact. vbi inquit quod in crimine falsitatis probatio debet de necessitate concludere et cum regulariter probatio debeat esse concludens. l. non hoc. C. unde legit. c. in. presentia. de proba. s. in. Bal. qui in. d. s. quod fere. videtur ponere specialitatem in falsitate videtur dicendum quod in tali casu probatio magis concludens et strictior requiritur. Et dictum Archi. in. d. c. in. memoria. videtur procedere quantum ad capturam prout loquitur ter. in. d. l. iudicemus. Et ad hoc facit ter. in. c. ad audientiam. de crimi. falsi. secus videtur respectu condemnationis quod suspicio non sufficit vt quis debeat con-



Quino implorato pre

sidio. Vno puncto transmissio de Anglia et octo dubijs que ex eo eliciuntur quia causa est magni ponderis et inter maximos principes vertitur.

Prima facie subsistebam more iureconsulti in. l. seruum quos. in. prin. ff. de procu. et in. l. si me et titius. ff. si cer. pe. et quia etiam in casu isto agitur de facto summi pontificis iudicare nulli fas est. c. nulli fas. xij. dist. et ir. o. iij. c. cuncta per mundum. et xvij. q. iij. in. c. nemini. et instar sacrilegij est de facto principis iudicare. l. ij. C. de cri. sacri. Verum quia papa patienter et equo animo patitur si quis non fecerit quod illi fuerit praua insinuatione suggestum, vt dicit ter. in. c. si quando. de rescrip. in. c. cu. teneamur. de preben. in. fi. ad idem ter. in. c. sententiam. xxxv. q. vlti. vbi Nicolaus papa inquit sententiam Romane sedis non negamus in melius posse commutari cum aliquid subreptum fuerit. Et ratio illa manifesta videtur quia concessio pape vel imperatoris tacitam habet conditionem si preces veritate nitantur. c. ij. de rescrip. in. l. prescriptione. C. si contra ius vel vti. publi. et hoc etiam procedit si motu proprio concessio facta sit, vt no. Bar. in. consi. lxxvj. videtur vno premissa. col. j. Nec repugnare videtur quod interuenientibus precibus tamen concessio dicatur facta motu proprio, vt ibi Card. dicit et hoc specialiter declarat Bal. in. c. nisi specialis. in. ver. pone in literis. de offi. leg. et stante falsa suggestionem non videtur papa illam concessionem fecisse quia illa conditio tacita si preces veritate nitantur verificata non fuit, et ideo deficiente tali condicione non videtur papa concessionem fecisse, quod voluntas et dispositio pape erat limitata sub illa tacita condicione si preces veritate nitantur. Et limitata causa limitatum producit effectum. l. in agris. ff. de acqui. reru. do. et ideo deficiente condicione cessat dispensatio facta a summo pontifice. l. cedere die. ff. de verb. sig. et tali casu in effectu non videtur impugnari factum a summo pontifice qui condicione deficiente non dispensauit et nihil fecit. Unde ex iuribus s. allegatis videtur quod cum licet et bona venia summi pontificis hac prouincia co-



demnari. l. absentē. ff. de penis in pu. cum sumi. vt dixi in. c. porre-  
 cta de confirma. vti. vel inuti. z in consi. clxxxix. letatus sum pluri-  
 mū. z ex his etiā breuiter scdm dubiū expeditū sit z in supradictis  
 omnibus nō videt dubitādū. ¶ Venio ad tertiū dubiū in quovi-  
 detur difficultas consistere dū in eo queritur de potestate pape in  
 dispensando circa dissolutionē matrimonij de quo agitur in tali  
 dubio si theologi discreparent a doctoribus canonū potius in be-  
 rendum est ipsi doctoribus iuris canonici q̄ sacre theologie ma-  
 gistris, vt late tradit Pet. de anch. in disputatione inci. Antigs  
 z modernis tēporibus viri catholici zc. refert z sequit Jo. de ana.  
 in. c. in ciuitate. in col. viij. de vsur. z Alex. in consi. s. col. v. lib. ij. z in  
 consi. cvij. pro inuestigatione. col. iij. eo. li. ij. z dixi in consi. cxj. col. ij.  
 ¶ Dico tamen qd̄ in casu isto nō dissentiat, vt infra dicā. ¶ Et  
 in ista questione multa possent dici quia in alto pelago agitat per  
 stringendo tamen materiā pro solito more meo procedam conclu-  
 sive z conclusio cōmunis omnium videtur qd̄ papa ex causa contra-  
 ius diuinū dispensare possit, vt not. Inno. in. c. post trāslationē. in  
 si. de renun. z in. c. quanto. de consue. Bal. in. l. j. C. de iure aur. ann.  
 col. j. vbi tamen inquit qd̄ magna causa requiritur, z idē Abb. con-  
 cludit in. c. si. de spon. duo dicens qd̄ papa non potest dispēsare cō-  
 tra matrimonium nisi ex magna causa z ideo licet matrimonium sit  
 de iure diuino. c. j. de voto. in. vj. z in. c. sunt qui dicunt. xxvij. q. ij. z  
 not. Abb. in. c. cū ad monasteriū. in si. col. de statu. mona. ¶ Do-  
 test tamē papa ex causa dispēsare vt doct. dicūt in locis preallega-  
 tis, z est regula affirmatiua qd̄ potest papa dispēsare i omnib⁹ ca-  
 sibus nisi expresse reperiatur phibitū, vt no. Abb. post Hostiē. z  
 alios. in. c. pposuit. de conce. prebē. col. si. z Pet. de ancha. in cōsi.  
 ccdxxij. reuocatur in dubiū. vbi in. j. col. in ver. itē aduertendū di-  
 cit qd̄ sunt certi casus in quib⁹ papa dispēsare nō potest quos po-  
 nit Spec. in tit. de lega. in. S. nunc breuiter. z illis exceptis in omni-  
 bus alijs potest, vnde ex hoc ibi infert qd̄ papa ex causa potuit di-  
 pensare qd̄ nepos ex fratre acciperet vxorē patruī defuncti: qz iste  
 casus non erat de phibitis, vt in. d. cōsi. in si. z per totū Pet. de an-  
 cha. cōcludit z a fortiori videt qd̄ in relicta fratris papa ex causa  
 dispēsare possit prout in casu isto agitur: qz fratres sunt trāsuer-  
 les in linea equali in quibus nō est ita stricta phibitio sicut i ne po-  
 te cum relicta patruī, vt not. Pet. de ancha. in. d. consi. ccdxxij. in  
 princ. ¶ Et licet dissolutio spiritualis z carnalis matrimonij tātū  
 iudicio Dei reservata sit vt dicit text. in. c. inter corporalia. S. j. de  
 trāslata. prela. vbi allegat illā autoritatē, qd̄ De⁹ cōiunxit homo  
 non separet, videtur tamē qd̄ papa ex causa separationē matri-  
 monij facere possit: qz ipse est successor Petri z vicari⁹ Christi, vt  
 dicit text. in. c. licet sitātū. de trāslata. prela. z papa locū Dei gerit in  
 terris. c. vnico. S. porro. vt ecclē. benef. z fideo factū a summo pō-  
 tifice reputat factū a Deo: qz ipse nō puri hominis sed vicē Dei  
 gerit in terris, vt dicit in. c. quanto. de trāslata. prela. z in eo est ple-  
 nitudo potestatis ecclesiastice. c. ad honorē de auto. z vsu pal. z me-  
 rito summi⁹ pontifex appellat⁹, z hoc nomē accipit a Moyse qui  
 erat summus sacerdos, vt no. Bal. in. l. rescripta. col. ij. in ver. de  
 papa aliquid dicā. C. de pēl. impē. offe. z facit text. in. c. proposuit. de  
 cōces. prebē. in. cle. in si. vt lite pendē. c. ij. in. si. de prebē. in. vj. z ideo  
 dicit qd̄ vnū est cōsistoriū Christi z pape, vt not. Abb. in. c. vena-  
 bilē. col. v. de elec. ex quibus omnibus clarissima videt cōclusio su-  
 predicta qd̄ papa ex causa contra ius diuinū dispēsare possit z spe-  
 cialiter in matrimonio facit text. in. c. si. de diuor. ¶ Sed visota cō-  
 sistit in perscrutādo causas an in isto casu causa que in dispensatio-  
 ne a summo pōtifice allegatur habeat illas qualitates que in tali  
 causa requirunt cū enim papa nō possit in tali casu absq̄ causa di-  
 spēsare, vt supradictū est: de tali causa in veritate constare debet z  
 nō stat assertioi disponētis z dicētis causas subesse, vt in simili ca-  
 su not. Bar. per illū text. in. l. si forte. ff. de castrē. pecu. z no. per. glo.  
 Bar. z doc. in. l. si donatione. C. de colla. Bal. in. l. illud. in. prin. C.  
 de sacrosan. ecclē. facit text. in. l. qui testamentū. qd̄ ibi Bar. ff. de p-  
 ba. z in. l. cū quis decedēs. in. S. titia. de leg. ij. z not. Oldr. in consi.  
 cccv. quidā episcopus. col. pe. z Sede. in cōsi. cxlij. cōcessio facta.  
 Ant. de but. in consi. xxxix. qz maior pars questiozū. in si. z in consi.  
 lvi. iuris rigor. circa si. Pet. de ancha. in cōsi. cxlvij. dubiū facit.  
 Alex. in. cōsi. lv. cōsideratis. col. ij. lib. j. cū simi. que nota sunt, z dixi  
 late in. d. l. si donatione. z non creditur pape in his que narrat z  
 verisimiliter ex informatione partis habuit, vt no. Inno. post An-  
 to. de but. in cle. j. col. pe. de pba. z tradit Alex. in consi. cxij. visa co-  
 pia. col. ij. in ver. a credit. lib. vj. ¶ Et applicando ista ad casuz no-  
 strum cōcludendū est qd̄ in ista dispensatione videtur duplex cau-  
 sa a summo pōtifice assignari vna specialis dū dicitur qd̄ p bono  
 pacis z concordie facta fuit dispensatio, vt habetur in literis sub  
 plumbo. Altera est generalis dum dicit in literis in forma breuis  
 z alijs causis animū nostrū mouētibus. ¶ Circa primā causam  
 specialē pro bono pacis causa iuxta z legitima videt. argu. text. in  
 c. ij. in si. ibi. vt pote p bono pacis talis coniunctio tolleretur.  
 ¶ Nam par est iuxta causa qd̄ dominus potest remittere iniurias z

damna illata subditis, vt dicit Ange. in. l. cōuentionum. in si. ff. de  
 pac. z idem Bal. in. l. bene a zenone. C. de quadriē. prescrip. col. in  
 ver. quinimo. z idem Ange. in. l. venditor. S. si cōstat. in si. ff. cōmu.  
 predio. z no. Roma. in cōsi. cccvij. in casu propofite cōsultationis.  
 circa si. Sed quod causa ista iuxta sit hoc nō sufficit: quia requirit  
 vltius qd̄ sit vera, vt in simili casu no. Sede. in cōsi. cxlij. cōces-  
 sio facta z etiam requiritur qd̄ causa sit alijs nota, vt not. Inno. in  
 c. quanto. de consue. ¶ Et concludendo breuiter ad iustificādū  
 dispensationem factam a summo pontifice in isto casu in quo non  
 potest dispensare sine causa requiritur qd̄ causa in primis sit vera  
 z non stetur assertioni facte etiam a summo pontifice per ea que  
 supradicta sunt, z in simili casu not. And. de Jfer. in. c. j. in prin. ad  
 si. in titu. quo tempore miles. z Card. in consi. cxxvij. in questione  
 que vertitur. in prin. Abb. in cle. j. de proba. in fin. Dominicus de  
 sancto Gemina. in consi. liij. pro respōsione. col. penul. Nam ratio  
 que allegat in puatis etiā videtur habere locū in papam princ-  
 pe ex quo in tali casu nō habet potestātē sine causa, vnde de causa  
 que potestātē tribuit constare debet ideo probāda est, vt no. p. gl.  
 in. l. item si suspectus. ff. de procur. z no. Bal. in rubi. de offi. dele.  
 col. si. in ver. sed ego statim quero. z in isto casu dicta causa pro bo-  
 no pacis probata nō videtur: quia in pūcto dicit qd̄ tēpore dispē-  
 sationis nullum erat bellum inter dictos principes nec aliqua cō-  
 trouersia sed erat par z concordia. ex quo apparet qd̄ falsa fuerit  
 causa dispensationis pro bono pacis, z dispensatio facta ex falsa  
 causa non valet, vt not. Abb. in. c. quia circa. de consang. z affi. in  
 glo. si. allegat text. in. c. ij. in si. de fil. presby. in. vj. z idem tradit Pet.  
 de ancha. in consi. cclij. ex tenore priuilegij. col. i. vbi alleg. Jo. an.  
 in. d. e. quia circa. z idem Oldr. in consi. cclvi. Clemens episcop⁹  
 in primo dubio. vbi inquit qd̄ dispensatio debet fieri cum causa, vt  
 no. j. q. vij. in. S. dispensationes. z in. c. exigunt. z si talis causa que  
 allegatur falsa sit dispensatio redditur nulla. allegat text. in. l. j. ff. de  
 nata. resti. z cum predictis concordat Card. in cōsi. xxx. vnder id  
 est de iure. colum. ij. in ver. item lata fuit ex falsis causis. alleg. d. c.  
 quia circa. z ideo concludit Dominicus de sancto Semi. in cōsi.  
 xxxij. pro examinatione dictorum dubiorum. in princ. ex quibus  
 omnibus apparet dispensationem nullā fuisse: quia falsa fuit illa  
 causa pro bono pacis specialiter allegata similiter altera causa ge-  
 neralis z alijs causis animū nostrum mouentibus, non videtur  
 dispensationem iustificare: quia si nō statueret assertio summi pon-  
 tificis in causa que ab eo specialiter allegatur: quia veritas cause  
 precise requiritur, vt supradictū est: multo minus videtur creden-  
 dum dictis verbis generalibus z alijs causis animū nostrū mo-  
 uentibus. Nec etiam dicta dispensatio iustificata videtur ex eo qd̄  
 pro facto pape presumatur: quia ista presumptio nō atēditur in  
 isto casu in quo nō habet papa potestātē dispensandi nisi ex causa  
 vt in iure diuino de quo agitur z tali casu causa nō presumitur, vt  
 not. Abb. in. c. que in ecclesiariū. col. pe. in versi. secundo limitarem.  
 de consi. vbi inquit qd̄ causa nō presumitur quando papa vult cō-  
 tra ius diuinū statuerē: quia tali casu causa aperta requirit. alle-  
 gat Inno. in. c. quanto. de consue. z hoc idē not. Fulgo. in cōsi. lxx.  
 domina Latherina. co. ij. vbi inquit quod hoc modo semper vale-  
 ret rescripto principis in preiudiciū alterius propter causam pre-  
 sumptam qd̄ non est dicendū: quia iura expresse dicūt quod rescri-  
 pta contra ius ab omnibus debent refutari. l. rescripta. C. de precl.  
 imper. offer. z elusoria essent iura que dicūt ex causa principē pos-  
 se ius alterius tollere: quia semper subesset causa vera vel presum-  
 pta, z certe cū in tali casu potestas pape limitata sit ex causa debet  
 de causa que tribuit potestatem cōstare, ideo debet probari, vt in  
 predictum est: z ex his declaratum sit tertiū dubiū de potestate  
 pape, z cōclusio est qd̄ papa habet potestatem dispensandi ex cau-  
 sa, vt supradictum est: sed quia causa non fuit vera dispēsatio sub-  
 sistere non potest per supradicta. Ex quibus etiā videtur resolu-  
 tum quartū dubiū in quo queritur an illa causa pro bono pacis  
 sit sufficiens, z ex supradictis apparet qd̄ sic: nam est causa iuxta, vt  
 supra dixi: sed quia non fuit vera propter falsitatem cause non va-  
 luit dispensatio, vt supradictum est. ¶ Pari modo etiam est respon-  
 sum ad quintum dubiū in quo queritur de virtute illorū verbo-  
 rum, z alijs causis animū nostrū mouētibus: nam ex supradic-  
 tis respōsio colligit quod ex illis verbis generalibus nō videtur  
 dispensatio iustificata: quia vera z specialis causa requiritur in ta-  
 li dispēsatione, z ideo talia verba generalia z incerta nō sufficiūt,  
 vt supradictum est. ¶ Sexto successiuē in pūcto queritur de pro-  
 testatione facta per Olmbar dum coram notario, z testibus dum  
 esset accessurus ad consummandum matrimonium cum domina  
 Barbara desponsata fuit protestatus se ad illā non accedere ani-  
 mo contrahēdi matrimonium, z fuit facta talis protestatio dicta  
 domina Barbara absente z ignorante, vnde querit de efficacia z  
 effectu dicte protestationis, z breuiter respōdetur quod talis pro-  
 testatio nihil operatur in preiudiciū partis absentis in his que  
 pendēt a consensu duorum prout in isto casu agitur, vt not. Bart.  
 in. l. non solum. in. S. morte. col. iij. versi. circa secundum de oper. no-  
 nuncia.







- 8 Causa 7 ea que narrata sunt ad iustificandum dispensatione ma-  
trimonij debent probari ab eo qui dispensationem impetrauit.
- 9 Dispensatio matrimonij ex falsa causa facta non valet.
- 10 Forma rescripti debet seruari alias processus redditur nullus.
- 11 Sententia lata contra aliquem absqz citatione non valet.
- 12 Statutum quod valeat sententia sine citatione non tenet.
- 13 Casus in quo sententia potest proferri contra non citatum.
- 14 Non statuit iudicis assertioni nisi in actis appareat.
- 15 Veritas est quando asseritur illud quod est.

**In vino implorato psidio.**

**I**n vino implorato psidio. Cuius puncto supra scripto subsistebam more iuriscōsul-  
ti in l. seruum quoqz. in princ. ff. de procur. z in l. si me-  
titium. ff. si cer. peta. quia causam videtur esse magni ponderis 7z qz  
de facto summi pontificis tractatur quo casu canones prohibent,  
vt nemini liceat de eo qd factū sit a summo pōtifice iudicare. xix.  
dist. in c. nulli fas. z. vij. q. ij. in c. cuncta per mūdum. z. vij. q. iij.  
in c. nemini. z. instar sacrilegij est de facto principis iudicare. l. ij. C.  
de crimi. sacrile. Verum quia papa ipse dicit in c. si quando. de  
rescrip. patienter sustinemus si nō feceris quod praua nobis feu-  
rit infirmatione suggestum. z ad idem text. in c. cum teneamur. de  
preben. in fin. z etiam imperator mandat rescripta contra tus ab  
omnibus iudicibus futuri in l. rescripta. C. de prec. impe. offerē.  
z in c. sententiam. xxxv. q. vlti. Nicolaus papa dicit sententiam Ro-  
mane sedis nō negamus in melius posse commutari cuz aliquod  
subreptum fuerit aut ipsa pro consideratione etiam vel temporū  
sue grauium necessitatum dispensatione quedam ordinare decre-  
uit. vnde ex predictis iuribus videtur quod cum licētia z bonave-  
nia summi pontificis hāc prouintiam possim suscipere ad caute-  
laz tamen premissa protestatione quod nō est intentionis mee ali-  
quid scribere nec dicere qd summo pontifici vel sedi apostolice ad-  
uerletur. vt in simili casu protestatur Pet. de ancha. in cōsi. cccxij.  
Nisi legibus z canonibus esset expressum. z de fide similem prote-  
stationem facit Alberi. de rosate in tertia parte statutorum. in q.  
xxxij. in fin. Abb. in c. cum z. in glo. in verbo. sine preiudicio. de  
const. Bartholo. Veronei. in cautela. l. vj. bonus est consiliū. His  
premissis accedo ad decisionē propōsite cōsultationis pro cuius  
resolutione videndum est de duobus principaliter. Primo an  
predicta dissolutio matrimonij de iure cōmuni fieri potuerit. Se-  
cundo an saltez virtute dispensationis iustificare possit ita qd dis-  
solutio matrimonij conualidata sit. Circa primū clarus est de  
iure qd cū puella esset in octauo anno vel circa. vt in casu propo-  
sitione narratur cum illa matrimonium contrahi non potuit. quia re-  
quiritur qd viri potens vt insti. de nup. in prin. 7z viri potens di-  
citur post annum. xij. completus. insti. in quib. mod. tut. finiat. in  
prin. in l. fina. C. quando tut. vel cura. esse desi. z ideo licet per ver-  
bade presenti contractum cum illa fuerit matrimonium etiā cum  
anuli subarratione non valuit matrimonium propter defectū eta-  
tis. vt supradictum est: tale matrimonium resolutus fuit in spon-  
salibus de futuro. vt est tex. in c. fin. quod incipit. tue nobis. de de-  
sponsa. impub. z in c. j. s. illud quoqz. de desponsa. impub. lib. vj. z  
not. Bal. in l. j. colum. j. in versic. exemplum secundi. C. de sponsa. z  
Rota in decisione. ccccl. si pubes contrahit matrimonium i nouis  
z sic cum essent sponsalia de futuro ab illis recessum videtur per  
sponsalia postea cōtracta de presenti cum alia. c. sicut ex literis. vbi  
Anto. de but. in quinto notabili. de sponsa. in c. si intervirum. vbi  
Abb. in vltimo nota. de sponsa. z tradit Alex. in cōsi. cluij. vltis  
narratis. in prin. lib. v. z ista conclusio de plano procederet si spon-  
salia que precesserint fuissent de futuro simpliciter. sed in casu isto  
dubitationem facit. quia sponsalia prius contracta superueniente  
etate legitima prout fuit in casu isto videtur quod in matrimonij  
translata fuissent ex quo puella maior effecta non contradicit z si  
gna consensus interuenerūt. vt in puncto dicitur quo casu si spon-  
salia prius contracta transuissent in matrimonium tempore secu-  
di matrimonij non valisset secundū matrimonium: quia primū  
preualuisset: quia etiam sponsalia de presenti nō dissoluntur per  
sequens matrimonium etiam carnali copula consummatū. c. licet.  
de sponsa. duo. 7z qui duas per verba de presenti de spōsanit pri-  
maz habet in yore etiam si secundam prius cognouerit adeo qd  
non valet consuetudo in contrariū. vt est tex. in c. duas. de sponsa.  
duo. z primū matrimonij presumpitū preferitur vero matrimo-  
nio postea contracto. l. is qui fidem. de sponsa. z qd dictū est tradit  
Alex. in cōsi. c. lxx. vltimo processu. col. j. lib. v. Est ergo videndū an  
sponsalia contracta cum prima essent translata in matrimonium  
prius qd essent cuz secūda contracta sponsalia de presenti. z in hoc  
vis tota cōsistere videtur. z prima facie videtur dicendū qd spon-  
salia cum prima contracta non fuissent translata in matrimonium  
tempore quo contracta sunt sponsalia de presenti cū secūda ex eo  
qd not. Inno. in c. i. in fi. de matrimonio contracto contra interdi-  
ctum ecclesie. vbi inquit qd sponsalia de futuro non presumuntur  
transire in matrimonij per signa consensus nisi copula sequatur;

allegat. c. is qui de sponsa. z c. attestatiōes. de desponsa. impub. z  
ideo nisi ad copulam nō facit transire spōsalia in matrimonium.  
c. fina. de sponsa. z Inno. refert Balde. in cōsi. ij. in titu. de sponsa.  
7z ista conclusio procedit quando sunt spōsalia de futuro verbis  
z mente contrahentium tunc non transeunt in matrimonium licet  
puella receperit localia a spōsor illum amplexa fuerit: qz videtur  
hoc fecisse subspe futuri matrimonij. c. i. de matri. contrac. contra  
interdictum ecclesie. z de isto casu non agitur in proposito quādo  
sunt sponsalia de futuro verbis z mente contrahentū secus si pre-  
cesserint sponsalia. per verba de presenti quoad verba z mentē cō-  
trahentium sed iuris interpretatione propter minorem etate alte-  
rius resoluuntur in sponsalibus de futuro. vt supradictum est: in  
tali casu de quo agitur in proposito sponsalia transeunt in matri-  
monium superueniente etate z interuenientibus signis cōsensūs  
vt est tex. cum. glo. in c. j. s. illud quoqz. de desponsa. impub. i. vj.  
in verbo. modicum aliam. z ibi Dominicus in prima oppo. distin-  
guit z concludit. vt supradictum est: z idem tenent Anto. de but.  
Pet. de ancha. z Card. in. de. c. j. de matrimo. contrac. contra inter-  
dictum ecclesie. Abb. in c. fin. de sponsa. in versic. sed quero. z idem  
tradit Balde. in cōsi. iij. incip. minor. xiiij. annis. in titu. de sponsa.  
ex quibus patet istam esse cōmuniem opinionem. qua retēta de  
iure cōmuni cōcludendum est quod sponsalia contracta cū pri-  
ma superueniente etate translata fuerunt in matrimonium. z ita  
alias. consilij. vt patet in consilij. cccclxxij. in causa matrimoniali.  
colum. penul. z papa in dispensatione narrat quod spōsalia trans-  
suerunt in matrimonium ex qua conclusione inferitur quod tali  
matrimonio non fuit derogatum nec potuit derogari per sponsa-  
lia de presenti postea cōtracta. vt supra dixi: ita primū dubium  
absolutum sit. Et conclusio est quod sponsalia contracta cum pri-  
ma que in matrimonium transuerunt debeāt inuolabiliter de in-  
re cōmuni obseruari. z qd matrimonium prius contractū omni-  
no preualeat z debeat habere locum. Venio ad secundum du-  
bium de dispensatione facta a summo pontifice in quo etiā de duo-  
bus dubitari contingit. Primo de efficacia z virtute dispensatio-  
nis. Secūdo de validitate sentētie delegati cui papa qui nō erat  
de cōtentis in supplicatione informatus informationem cōmuni  
sit. Circa primū non videtur dubitandum de potestate pape: quia  
cum non esset matrimonium carnali copula cōsummatū patet qd  
habuit potestatem dispensandi ex causa vt tale matrimonij dissol-  
ueretur. vt not. Bal. in l. j. C. de iure aure. ann. col. j. vbi inquit qd  
ex magna causa potest princeps dispensare contra ius diuinū. z  
est dictum Inno. in c. post translationem. in fin. de renun. vbi dicit  
qd papa ex causa contra ius diuinum dispensare potest. z i termi-  
nis in matrimonio not. per. glo. in c. x. publico. in verbo. consum-  
matum. de conuer. coniug. que dicit qd maxime est potestas pape  
in matrimonio non consummato. z ideo doct. post. gl. ibi. z Bo-  
stien. cōmuniter tenēt quod ex causa separatio fieri possit. z not.  
Pet. de ancha. in cōsi. cccxxix. parum dubitationis. z hoc sine ma-  
gna causa papa facere non debet. vt Abb. dicit. in c. si. de sponsa.  
duo. z cum talis dispensatio sūm doct. cōmuniter sine causa fieri  
non possit talis causa requiritur qd sit vera iusta z alijs not. vt di-  
cit Inno. in c. quanto de consue. est ergo videndum an causa que  
in supplicatione z dispensatione allegatur sit vera iusta z alijs no-  
ta prout requiritur causa enim que allegatur est qd sponsus certū  
ficatus fuit. z luce clarius cognouit. vt narrat qz puella z mater  
eius procurauerūt propinare venenum cuidam Paulae que impe-  
dimento erat quominus sponsalia cōtracta haberent effectū que-  
res adeo deterruit maritum. vt non posset se inclinare a domien-  
dum cum illa ad cōsummandum matrimonium timens ne quod  
in dictam Paulam fieri procurauerūt in eum perficerent. in ista  
ratione in qua sola dispensatio fundata est considerandum est pri-  
mo quia nō videtur vera cum non sit probata nec appareat. talis  
enim causa 7z ea que narrata sunt ad iustificandum dispensationē  
debent probari ab eo qui dispensationem impetrauit vt not. per  
Joan. and. in c. j. de litis contesta. in. vj. Oldra. in cōsi. cclxvj. Cle-  
mens episcopus. col. ij. versic. ad secundum. Card. in cōsi. lxx.  
quoad primū col. fin. Abba. in c. constitutus. in. fia. de rescrip. in  
c. fin. de presump. z dixi in cōsi. cccvii. colum. iij. in cōsi. clxxij. co-  
lum. j. de veritate istius cause non fuit probatum. vt patet ex pro-  
cessu. c. quoniam contra. de proba. z sic causa predicta non videtur  
vera cum probata non sit. argu. l. duo sunt titij. ff. de testam. tut. z  
sicut non est vera pariter nec iusta videtur. vnde dato quod pba-  
tum esset ex veneno preparato cōtra Paulam que impedimēto  
erat. vt matrimonium non haberet locū. z merito mater z filia illa  
odio habebant non bene inferitur quod sponsus seu maritus de-  
beret timere ne eidem venenū prepararet quem mater z filia val-  
de diligebant. z ratio que erat cōtra Paulam nullo modo cōtra  
maritum potest adaptari. z non est verisimile quod vellent necare  
veneno maritū quē summo opere diligebant. vnde qd verisimile est  
inspicitur. l. non est verisimile. in princ. que est. l. fin. ff. de eo quod  
metus causa. in c. qz verisimile. de presump. l. nuptura. in fi. ff. de iure  
dot. z



dot. qz respectu mariti est vanus & levis timor qui nō attēditur.  
 l. interpositas. C. de transact. in l. metū autē. ff. de eo quod metus  
 causa. vbi vni hominis metus non inspicitur sed requiritur metus  
 qui cadat inconstantem virum, dicta. l. interpositas. & in cap. cum  
 dilectus. de eo quod metus causa. l. ij. §. si. ff. ex quib. cau. maio. vbi  
 superuacuis timor non attenditur qualis iste videtur in marito,  
 & sola suspicio nō sufficit. l. metū autē. la. ij. in prin. ff. de eo qd metus  
 ea. Et ulterius aduertendū est quilla suspicio veniē quādo aliter  
 prouideri nō potest iusta causa separandi torum sed non matrimo-  
 nuz, prout separatio matrimonij fuit facta in casu isto que iuridi-  
 ca non fuit, vt no. Abb. per illū ter. in. c. literas. in vltima no. de re-  
 stitu. spolia. ad idē facit text. in. c. de diuortijs. vbi Abb. in. ij. no-  
 ta. & sic causa allegata in dispensatione non est vera qz de veritate  
 non apparet: & dato quod constaret de veritate non est iusta vt  
 debeat separari matrimonium. d. c. literas. vbi Abb. in vltimo no-  
 tabi. de restitu. spolia. & cum causa non sit vera non potest esse alijs  
 nota, prout requiritur fm Inno. in. d. c. quanto. de consue. fer quo  
 sequitur quod dispensatio facta ex causa falsa non valet, vt notat  
 Abb. in. c. qz circa. de consangu. & aff. in glo. fin. allegat. c. ij. in fin.  
 de filijs presby. in. vj. & idem Petr. de anc. concludit in consi. c. l. ij.  
 ex tenore p̄uilegij. col. j. allegat Jo. an. in. d. c. qz circa. & rationem  
 adducit quia in dispensatione cause cognitio requiritur, vt not. in  
 c. de multa. de p̄ben. in. c. cum ad monasterium. de statu mona. &  
 in cause cognitione citatio eorum requiritur de quorum interesse  
 agitur. l. in cause. §. causa cognita. ff. de mino. & ideo cum nō fuerit  
 citata mulier de cuius p̄iudicio agebatur in discussioe cause di-  
 spensatio redditur nulla, vt concludit Petr. de ancha. in consilio  
 p̄allegato. & in simili casu hoc idem tradit Aldra. in consi. c. l. vj.  
 Clemens episcopus. in. j. dubio. vbi inquit quod dispensatio debet  
 fieri cum causa, vt no. §. q. vij. §. dispensationes. & in. c. extinguit. non  
 est verifimile papa iura cōmunita trāsgressurū fuisse sine causa ra-  
 tionabili. alleg. l. si quādo. C. de inoff. test. & c. ecclesia vestra. el. ij. de  
 elec. & si talis cā falsa sit vitiat dispensationē, allegat bonū ter. in. l. j.  
 ff. de natalibus restitu. & cum supradictis concordat Card. in con-  
 si. xxxv. iudex id est de iure. col. ij. in vers. item lata fuit ex falsis cau-  
 sis. allegat dictum. c. quia circa. & idem concludit Domini. de san-  
 cto Beminiāno in consi. xxxij. pro examinatione dictorum dubio-  
 rum. in prin. & ex omnibus predictis apparet dispensationem nul-  
 lam fuisse. Cetero ad scdm dubium de sentētia de legati in quo  
 vt patet ex supradictis dicendum est qd sententia dissolutiois ma-  
 trimonij fuerit nulla & hoc primo ex defectu iurisdictionis qz causa  
 fuit cōmissa sub cōditione si p̄missa vera esse repereris, & cum dō-  
 cta conditio verificata non fuerit non videtur delegatus habuisse  
 iurisdictionem. c. super eo. de cōdi. appo. facit text. in. l. hec vēditio.  
 ff. de contrahen. empran. l. cedere diem. ff. de verb. signi. & quia illa  
 conditio inducit formam, vt not. Bal. in aut. matri & auct. col. j. C.  
 quando mulier offic. tut. §. Et si forma rescripti seruata non sit p̄-  
 cessus est nullus. c. venerabili. de offi. deleg. in. c. pisanis. vbi Ant.  
 de but. in septimo notabili. de resti. spolia. & ista exceptio deficien-  
 tis iurisdictionis semper opponi potest, vt per glo. in clemen. p̄i-  
 ma. de seque. possel. & fruct. cum simi. vt Alexā. tradit in. l. de pu-  
 11 p̄llo. §. qui opus. ff. de oper. noui n̄ntia. §. Secundo principaliter  
 dicta sententia delegati redditur nulla ex defectu citationis que  
 non interuenit & clarū est de iure qd sententia lata contra aliquem  
 absqz citatione non valet. l. §. Sitem cum ex edicto. ff. de senten.  
 sine appella. rescin. facit text. in. l. de vno quocqz. in prin. ff. de re iudi.  
 in. l. nam ita diuis. ff. de adop. & hoc etiam habet locum in senten-  
 tia principis quia lata absqz citatione non valet. l. fin. vbi Bal. per  
 illum text. cum gl. C. de legi. & ad idem ter. in clemen. pastoralis. §.  
 deniqz. de re iudi. in fin. & no. Abb. in. c. j. de causa possel. & proprie-  
 tatis. Bald. in. l. j. C. si per vim vel alio modo. Petr. de ancha. in  
 consi. c. xj. de iure communi. in prin. & in consi. c. lxx. ex verbis. cum  
 simi. vt dixi in. c. ecclesia sancte Marie. de consitu. col. ij. & licet  
 informatio commissa sit super facto, prout in casu isto contingit  
 12 est tamen citatio necessaria, vt tradit Roma. in consi. c. lxxvij. hec  
 sententia. & in tantum in sententia citatio requiritur qd non va-  
 let statutum qd valeret sententia absqz citatione, vt no. Bal. in. l. j.  
 col. j. in vers. sed hic queritur. C. quomodo & quando iudex. Et ta-  
 lis nullitas que insurgit ex defectu citationis non tollitur a statu-  
 to qd rejiceret nullitatem, vt no. Calder. in consi. viij. in titu. de re  
 iudi. in fin. Petr. de ancha. in consi. supra allegato. c. xj. De iure cō-  
 muni. in fin. Ange. in consi. c. lxxxvij. in facto proponitur. circa fin.  
 cum simi. vt dixi in. c. ex parte. el. ij. in. vij. fallentia. de officio dele-  
 13 gati. §. Non obstat qd papa in casu isto tollit citationem in disso-  
 lutione matrimonij quam mandat fieri non vocata parte nec in  
 hoc consensum suum prestante qz illud papa committit in disse-  
 lutione matrimonij post habitam informationem qd vera essent  
 narrata: nam facta discussione & liquidatione super meritis cause  
 tunc videtur quod sententia possit proferri contra non citatum &  
 absentem, vt not. Barto. in. l. ij. §. qd si de frumentaria. ff. de admi-  
 rer. ad ciu. pertinen. sed in casu isto non fuit facta discussio & non

interuenit cause cognitio ideo sententia fuit nulla & hoc confirma-  
 tur qz cōmissio fuit facta a summo pontifice sub illa conditione  
 si vera esse narrata repereris: nam hoc intelligitur citata parte,  
 vt no. Abb. in. c. conquerente. col. i. de restitu. spolia. vbi in si-  
 mili dicit de illa clausula, si constiterit, quia intelligitur citata par-  
 te, & talis clausula debet verificari per veras probationes: quia  
 conditio debet impleri perfecte & non suppleri si imperfecta sit:  
 ideo non admittitur in tali clausula iuramentum in defectum pro-  
 bationis, vt not. Bald. in. l. bone fidei. col. pe. in ver. si expedita est  
 secunda pars. C. de rebus creditis. Et non ob. supradictis qz iudex  
 delegatus in eius sententia dicat sibi constare de narratis ex  
 14 processibus coram eo productis: qz respondetur qd non statur  
 assertioni iudicis nisi in actis appareat, vt est text. in. c. quoniam cō-  
 tra. de probati. & in actis non apparet quod narrata probata sint:  
 ideo constat de errore iudicis & non statur eius assertioni, vt not.  
 Inno. in. c. cum Bartoldus. de re iudi. & ibi Anto. de but. col. vj.  
 in ver. quintus casus. in si. vbi dicit qz sentētia est nulla quādo ap-  
 paret de errore iudicis per relationem ad acta: allegat decisiones  
 Rote. cccxxx. & hoc not. Bar. in. l. j. C. de errore calculi. vbi inquit  
 quod tali casu videtur error expressus in sententia virtute relatio-  
 nis facte ad acta. l. hec sententia. C. de senten. que sine cert. quanti. l.  
 ait p̄tor. §. si iudex. ff. de re iudi. cum si. vt tradit Alexā. in. l. ex di-  
 uerso. §. si. col. pe. ff. sol. mat. & idē Alexā. in consi. c. xxij. discussis  
 hesitationibus. col. iij. vbi dicit qz ista est magis cōmuni opinio  
 quod tali casu sententia sit nulla & dixi in dicta. l. j. de errore calcu-  
 li. & qz in casu isto est apposta illa clausula si predicta vera esse re-  
 pereris: & sic est data forma in rescripto, vt. §. dixi. & dicta clausula  
 non videtur verificari in assertionē vel confessioe iudicis: quia cō-  
 15 fessio vel assertio iudicis non inducit veritatem § quia veritas est  
 quando assentur illud quod est. xxij. q. iij. e. cum humilitatis. & as-  
 sertio vel cōfessio non facit qd ita sit, qz non p̄iudicat veritati. l.  
 neqz professio. C. de testam. & hoc videtur indubitāter in casu isto  
 procedere in quo assertio suspecta videtur dicto. c. quoniam con-  
 tra de proba. & tali casu confessio etiam non attenditur. l. si forte. &  
 ibi Barto. ff. de castren. pecu. & not. per glo. & doc. in. l. si donatio-  
 ne. C. de colla. cum si. vt dixi. Et ex omnibz supradictis mihi vide-  
 tur esse concludendum pro veritate & iustitia & fm equitates & cō-  
 scientiam quod sponsalia contracta cum puera que erant transla-  
 ta in matrimonium vt. §. dictum est, omnino debent habere locū.  
 Non obstantibus sponsalibus postea cum alia contractis, & si cā  
 esset mihi commissa ita constanti animo iudicarez. Laus Deo.

Summarium.

- 1 Rebellis quis proprie dicatur.
- 2 Vasallus cōtrahens amicitia cum inimicis domini p̄iuaat feudo.
- 3 Volenti non fit iniuria.
- 4 Emphyteota alienando rem cū volūtate domini non p̄iuaatur.
- 5 Pene que imponuntur mulieri transeunti ad scdas nuptias nō habent locum quando de volūtate filiorū p̄mi matrimonij secū de nuptie contrahuntur.
- 6 Bona prohibita alienari in fauorē alienus illo consentiente alie nari possunt & prohibitio locum non habet.
- 7 Exceptio facta in vno casu confirmat regulam in alijs.
- 8 Pena p̄iuationis status iustum metum inducit.
- 9 Factum lege permittente penam non meretur.
- 10 P̄uilegium personale personam non egreditur.
- 11 Intellectus ad ter. in. c. mulieres. de senten. ex commu.

Consilium. ccccxxij.

**D**iuino iplozato p̄sidio.  
 In casu illustri Ducis Granipie cui imputatur cri-  
 men rebellionis contra Cesarem maiestatem, viso p̄-  
 cto & diligenter consideratis omnibus que narrantur agam par-  
 cis: quia rea modicam videtur habere dubitationem fm ea que  
 proponuntur more iureconsulti: & pro resolutione propositae que-  
 1 stionis § consideranduz est quod rebellis largo modo dicitur nō  
 solum qui domino suo resistit sed etiam quādo iudici nō vult pa-  
 re: & qñ quis non vult parere officiali principis propter ipsum  
 principem, vt notat Barto. in. l. hostes. col. si. vers. circa predicta  
 quero. ff. de capti. & no. Abb. in. c. sane. el. ij. de offic. dele. nam ver-  
 bum rebellis, est verbum generale pro quolibet subdito qui con-  
 tradicit dicto vel facto superioris. no. Bart. in. l. si certari. §. quid  
 ergo. ff. de testa. mi. & idē Ang. in. l. ij. §. ff. de iudi. & not. Domi.  
 de sancto Beminiāno. in. c. si. xxxvij. distinc. in. ij. nota. & hoc largo mo-  
 do procedit sed proprie & stricte rebellis dicitur si quis contra im-  
 peratorem vel eius officiales resisteret in pertinentibus ad status  
 imperij, vt no. Bar. in tracta. qui sint rebelles. in verbo. rebel-  
 do. notatur in. l. j. ff. ad legem iul. maie. & in casu proposito videtur  
 primo motu dicendū dictū ducem incidisse in penā rebelliois: qz  
 inimicis Regie maiestatis prestitit auxilium & fauorem in mittē-  
 do literas vel nūcios cōtra dictaz legem p̄imā, ad leg. iul. maie.  
 vbi Ang. in si. no. illū ter. cōtra illos qui mittūt literas vel aliqz  
 a A iij



signum inimicis: et de maiestate Cesaris not. Oldra. in cons. xliij. queritur utrum. in. vj. q. et in simili casu tradit Luma. in cons. cliij. ad primum. et quia dux predictus videtur contraxisse amicitiam cum inimicis cesaris quocasu vasallus debet priuari feudo. vt no. per glo. in. l. cum patronus. de offi. prefec. vj. et in. l. liberti. vbi gl. et Bal. in. fi. C. de inoffi. testa. et in. c. j. s. j. quib. mod. feud. amit. et in verbo. concubuerit. cum si. vt tradit Jo. de ana. in cons. vij. visis et ponderatis. in. fi. et idem Luma. in cons. clij. miles instituti. col. si. et in dicto cons. plura dicit quando quis dicatur prestare fauore et auxilium inimicis et inter alia concludit quod vasallus non possit dare victualia inimicis domini et quod in suis terris non possit dare salus prestare transitum inimicis domini et cum supradictis concordat Soci. in cons. lxxvij. visis inuestitura feudi. lib. iij. col. viij. in versi. capio nunc quartam difficultatem. sed tamen his et similibus que ad ducem possunt non obstantibus contrarium de iure esse arbitror. vtz dux predictus nullo modo in penam rebellionis incidit stantibus his que in facto narrata sunt et hoc principaliter duplici ex capite probatur. Primo quod de licentia et consensu vice regis Cesarie maiestatis dux predictus ad inimicos Cesarie maiestatis se contulit et cum illis pro recuperatione sui status se composuit cum licentia viceregis quo casu non potest dici hoc fuisse factum in iniuriam et perniciem cesaree maiestatis que consensit media te eius generali capitaneo qui dedit licentiam dicto duci accedere ad inimicos et componendum eis pro recuperatione sui status et quod volenti non fit iniuria vt in regula scienti. de regul. iur. in. vj. in. l. j. s. vsq. adeo. ff. de iniur. in. l. cum donationis. C. de transactio. in. l. quis. vbi Bar. in. fi. ff. de in ius voc. et facit ter. in. l. non putauit. s. si quis sua manu. ff. de contratubul. in. l. si quando. s. si. C. de inoffi. te stamē. et videmus quod illud quod prohibuit est fieri sub pena in fauorem alicuius illo consentiente pena non habet locum. et vt patet in emphyt. qui priuat alienando rem emphyteoticam contra voluntatem dñi secus eo consentiente. l. ij. C. de iure emphy. vbi Bar. dicit quod per alienationem rei emphyt. priuatur iure suo si dñs noluerit et non aliter. vnde cum dux accesserit ad inimicos imperatoris de consensu generalis capitanei qui representat ipsum imperatorem non videtur incurrere aliquam penam: nam feudum de consensu domini alienare potest. c. impertale. in prin. de probi. seu. alie. per se de. et ad idem facit: quod pene que imponuntur mulieri transmitti ad scdas nuptias non habent locum quia de voluntate filiorum primi matrimonij secunde nuptie contrahuntur: vt no. per glo. in. aut. de non eligēdo secundo nubent. circa medium. in verbo. copulans. quam pro singulari not. ibi Ange. in. versic. et predicta vera. vbi dicit quod mulier que scdo nubit punitur penis inductis in fauorem filiorum. et hoc nisi contraxerit de voluntate ipsorum filiorum quibus nulla pena patitur per glo. ibi: et ideo admonet aduocatū Ange. ibi vt faciat consentire filios primi matrimonij: et hoc sequit Roma. in cons. cccx. Et tibi mate consultationis premisse. col. j. in. versi. quarto idēz probatur. et ibi rationē adducit: quod mater que transit ad scda vota facit iniuriam filiis primi matrimonij: et ppter hoc penas incurrat. s. per sperimus itaqz. in. aut. de non elig. scdo nubent. et in. s. soluto. in. aut. de nupt. in. prin. et ideo filijs consentientibus illis non videtur fieri iniuria dicta regula. scienti. de regul. iur. in. vj. cum simi. s. allega. et idem sequit Det. de vbal. in. tracta. de succes. ab intestato. in. ij. parte principali. in. v. q. et hoc irrefragabile videt fundamentum in fauorem ducis et ad hoc etiam facit: quia bona prohibita alienari in fauorem alicuius illo consentiente alienari possunt. et prohibitio non habet locum. l. quoties. C. de fideicō. no. in. l. cū pater. s. libertis. de lega. ij. et dicit in cons. xxxij. cū sit. ad idē faciat quod in dicta licentia excipitur quod non possit seruire cum persona ipsius inimicis ergo videtur quod illis seruire potuerit per alios vel alio quocunqz modo excepta eius persona. argu. l. cum pretor. ff. de iudic. in. l. maritus. C. de procura. in. c. nonne. de presump. et. xxx. dist. c. qualis. et Et quod exceptio facta in vno casu confirmat regulam in alijs. l. questum. s. demiqz. vbi Barto. ff. de fundo instruc. in. s. vt autem. in. aut. de non alienā. vbi gl. et Bart. ad idē ter. in. c. dominus. xxxij. q. vj. in. c. ij. in. fi. de cōingio leproso. et dicit in. c. cū dilecta. in. prin. de cōfirma. vlti. vel inuili. et in. l. j. ff. de regul. iur. et quia data fuit licentia a duce transferēdis ad inimicos cū potestate componendi et concordandi cū illis ad finē et effectū recuperandi statum suum quem amiserat intuitu Cesarie maiestatis: vnde ad istum effectū recuperandi statum suum videt data potestas faciendi. omnia sine quibus recuperatio sui status fieri non potuisset. l. ij. ff. de iurisd. omni. in. di. zin. c. preterea. de offi. delega. et in. l. j. in. fi. ff. de penu legata. cū si. vt dicit in. d. l. ij. et in. d. c. pterea. et scdo principaliter alio fundamento principali causa ducis iustificat quod non incidit in penam quod videt hoc fecisse per metū ex eo quod sibi preceptū fuit a capitaneo inimicorum quod deberet assumere arma contra terras imperij sub pena priuationis sui status quod quidē preceptum iustum metum inducit. vt no. Bart. in. l. creditor. in. prin. ff. de solu. in. versi. tertio quero. vbi inquit quod sufficit pro bare ornamentum ciuitatis penale ad priuandum iustum metum. l. fin. s. j. ff. de eo quod metus causa. et in. l.

fulcinius. s. quid si latitare. ff. ex quibus cau. in. poss. ea. et idem in statu. penali no. Bal. in. l. oem. s. fi. C. ad tertal. et dicit Ang. in. l. li ber homo. in. fia. ff. de here. insti. quod probatur compulsio de bitoiz soluentis eo ipso quod apparet de iussu magistratus. et no. Barto. in tracta. de tyranno. in. vj. q. col. v. in. ver. circa quod videtur dicendū. cum si. vt late dicit in cons. lxxv. Et ista conclusio maxime videtur procedere in isto casu in quo dux priuatus fuit de statu suo ex eo quod ipse tuebatur et sustinebat partes Cesarie maiestatis et propter hoc videtur quod imperator cuius respectu dux fuit passus et pro mnum teneatur ad estimationē dāni. l. si merces. s. culpe. ff. locati. in. l. pe. in. prin. ff. solu. matri. et merito data fuit licentia a generali capitaneo imperatorie maiestatis dño Duci vt possit accedere ad inimicos cū illis tractare et componere pro recuperatione sui status et ex omnibus. s. dictis patet euidenter ducē non incidisse in crimē rebellionis propter licentiā sibi datā et propter iustū metū. vt supradictū est. et ex quibus dicit potest quod lege pmittēte factū fuerit ab ipso duce. ideo penā non meret. l. gracchus. C. de adul. Accedit quod soluta fuit certa quantitas pecunie ab ipso duce pro licentiā quam obtinuit ab ipso generali capitaneo quo casu talis licentia efficacior redditur quod videt transire in tractū. vt not. Bal. in. l. qui se patris. col. pe. in. ver. hoc scias. vbi inqt quod si princeps recipit presentū priuilegium videtur transire in contractū. C. vnde liberi. quo casu princeps ex contractu obligatur. c. j. de probatio. adeo quod etiam de plenitudine potestatis non potest princeps transire. vt no. Paul. de cast. in. l. digna vox. C. de lega. et in simili casu tradit Lardi. in cons. clxxxvij. do. papa nofter. colū. penul. cum simi. vt late dicit in. c. j. de probatio. Postremo notandum est ex abundantia quod etiam si dominus dux seruisset cum propria persona non tamen penam incurrisset quia metu iusto compulsus hoc fecisset. vt s. dicit hoc tamē dicitū est ex abundantia quia constat ipsam ducem non exhibuisse personam suā in fauorem inimicorum Cesaris. sed tantū per filium vel alios dicitur auxiliū prestasse quo casu qui per alium facit non dicitur personaliter ipse facere. vt in cle. j. de vita et hone. cler. vbi glosā in verbo. personaliter. et text. in. c. si. j. de offic. delega. vbi ille cui in iungitur vt negotiū personaliter exequatur non potest illud alteri committere et priuilegium personale personā non egreditur. l. quia personale. ff. solu. matri. in. l. j. ff. de const. princip. in. regula. priuilegium. de regul. iur. et non obstat. ter. in. c. mulieres. de senten. excom. vbi dicitur in fine quod is committat vere delictū cuius auctoritate vel mandato delictū committi probat quilleter. videt procedere quoad effectum iuris respectu pene quod eadē pena punit. l. non solū. s. si mandato. ff. de iniur. cum ad sedē. s. nos puoris. de resti. pol. et in cle. j. in. prin. de penis. et in stat. no. Bar. in. l. que admodū. C. de agrico. et censu. lib. xj. sed vere proprie ille qui mandat non dicitur facere. vt no. Bart. in. l. sed et si vnus. s. seruus. ff. de iniur. per. l. j. s. deiecit. ff. de vi et viar. Abb. in. d. c. mulieres. col. pen. et dicit in. l. si quis id quod in. vj. no. ff. de iurisd. om. iud. vel. dic quod ille ter. loquatur in foro conscientie quod ad animā in quo animus potius quod factū considerat. vt no. Bar. in. l. sed et si vnus. s. seruus. col. ij. Et allegata s. in contrarium videtur habere locum quia dispositio loqueretur in rem. vt quod dicat quod per homicidio pena imponat: secus si referatur ad personam. vt in casu isto et in locis. s. allegatis: et dicit in regula. is damnū dat. ff. de regul. iur. et hoc maxime videt dicendū in casu isto in quo seruitium cum persona dicti ducis fuit separatum et distinctū a seruitio quod per alium prestari possit per nuntium vel per literas. arg. l. doli clausula. ff. de ver. obli. in. l. sanctio legū. ff. de penis. et ideo de vno casu ad alium referri non potest conclusioni. s. facte. etiam non obstat. in. l. diuus. in. prin. ff. de falsis. vbi pena falsi que imponit illi qui sibi in testamento aliquid adscribit talis pena etiam habet locum in eo qui mandauit filio de seruo vt sibi adscriberet: et ibi s. in glo. non agitur de extensione: sed erant verba edicti que idē dicebant de filio vel seruo: et ad hoc facit quod illud quod per alium fieri non potest ab ipso filio explicari potest. l. sciendus. s. legati. ff. de lega. vbi dicitur quod legati alios vicarios dare non possunt nisi filios et ita ex omnibus. s. dictis manifeste patet ineluctum ducem non incurrisse aliquam penam et esse absoluentum: et sic causa esset mihi commissa ita indubitanter iudicarem.

Consilium. ccccv. In causa supradicta. Summarium.

- 1 Non valet argumentū in delictis de eo quod sit committendo ad illud quod in omittendo consistit.
- 2 In facto negatiuo vt pena committatur. requiritur quod monitio precedat.
- 3 Pena vt committatur liquida probatio esse debet.
- 4 Causa etiam quelibet iniusta excusat a dolo.
- 5 Magistratus propter necessitatem et causam supernuenientem potest eius ordinariam potestatem excedere.
- 6 Exceptio facta in vno casu confirmat regulam in alijs.
- 7 Argumentum de maiori ad minus dispensatione non procedit. Diuino



**In uno iplozato psidio.**



Superioribus diebus in fauore illustr. Ducis Brantie consilii breuiter q̄ res satis clara videbatur, nunc vero in contrariū excitantur plura dubia que facile tolli possunt, vt. j. dictis apparebit. Primo enim dicitur q̄ allegata in consi. haberent locum in facto affirmatio non sic videtur in facto negatiuo de quo agitur et ppter iuramentū fidelitatis dux erat obligat⁹ serenuissimo imperatori procurare ne etiā aliud aliquid faciat in p̄ iudiciū imperatoris iurta gl. in c. de forma. xxij. q. vlt. et hoc in p̄ missionibus negatiuis prout in casu isto videt⁹: secus est in p̄missione facti affirmatiui prout dicta in consilijs vident⁹ pcedere putantur in primo dubio habet. Et pro responsione considerandum est q̄ attēta. d. gl. efficacius esset obligat⁹ ex facto negatiuo q̄ ex facto affirmatiuo et hoc videt⁹ absurdū, q̄ maior videtur culpa in facto affirmatiuo, vt no. per glo. in l. si mora. ff. solu. ma. et video nō valet argumentū in delictis de eo qd̄ sit cōmittēdo ad illud qd̄ in omittēdo cōsistit, q̄ nō cōmittēdo est maior delictū: vt notat Bar. in l. licet. §. si. ff. de peculio. Et vltērius in secundo considerandum est qd̄ in facto negatiuo vt pene committatur requiratur qd̄ monitio pcedat, vt est dictum in c. extirpāde. §. q̄ vero. de concess. p̄bē. et no. Bal. in aut. hoc amplius. col. iij. in ver. quero vtrum. C. de fidei cō. cum similit. vt tradit Alex. in l. lita stipulatus. col. iij. de verb. obliga. que monitio hic facta non fuit. Tertio respondetur quod in isto casu debet considerari licentia data a vicerege que videtur purgare omnem culpam per ea que in consil. dicta sunt allegata in dubio. s̄. dicto videntur procedere de iure cōmuni: et nō in isto casu speciali in quo sp̄alis cōpositio fuit facta cum ipso duce qui soluit pecuniam pro tali compositione, vt dixi in consi. Quarto aduertendū est qd̄ hic agitur de incurrēdo pena grauius quam quo casu vt pena ad hoc committatur liquida probatio esse debet, vt not. Bald. in c. i. col. si. qua. domi. proprie. p̄. allegat. tex. in l. in testamēto. la. §. de condi. et demō. et idē Bald. in l. cum p̄ponas. col. si. C. de ber. resti. vbi inquit quo casu penales sunt stricti iuris non recipiunt interpretationē extēsiuā per. d. in testamēto. cum si. vt dixi in l. facta cūq̄. §. in penalis. ff. de re. iur. et in casu isto liquido nō est probatum tale quid p̄ quo dux videatur in penam incidisse. Postremo considerādū est qd̄ in isto casu in quo dolus requiritur. l. j. ff. ad legem iul. maiesta. ibi, cuius opera dolo malo consilium inritum erit saltem in clytus dux oīno a tali graui pena excusat⁹ videt⁹. Ande probabiliter videt⁹ qd̄ crederit literis viceregis cōcedentis sibi potestātē cōponēdi cū inimicis imperatoris q̄ quilibet etiā iniusta causa excusat a dolo. l. i. §. ff. de liber. cau. ibi, quoties q̄ iustis rationib⁹ ductus vel nō iustis sine caliditate: vt in l. plagia. cri. vbi gl. et Ang. C. ad leg. fauiam. de plagia. in l. j. vbi gl. in verbo, recessit. vbi Bal. in si. C. vbi cau. status. et ad idem gl. et ibi Abb. in c. cū venerabilis. de cōsue. et habet. iij. dist. in c. deniq̄. et no. Ro. in consi. cccxvi. videt⁹ prima fronte in prin. cū si. vt tradit Alex. in consi. cxiij. pro inuestigatione prima dictor. col. si. li. ij. Et ex p̄dictis respōsio colligit ad omnia et singula que in contrariū adducunt. Nam primū dubiū supradictum sublatū ex toto videt⁹ pluribus medijs. Non obstat sc̄d̄ dubiū in quod dicit⁹ qd̄ princeps Orangie nō habebat potestātē cōcedēdi dictas literas patentes et crimen penam lese maiestatis q̄ probabiliter potuit credere dux q̄ omnimodā haberet potestātē ex quo gerebat se p̄ vicerege publice et q̄ soluit nō paruā quantitatem pecunie pro dictis literis patētib⁹ et certe nō soluitet verisimiliter nisi credidisset firmiter dictū principē Orangie habuisse potestātē: vnde isto p̄babilis et iusta credulitas videt⁹ illū omnino excusare saltē a pena per ea que dixi. s̄. in primo dubio. Sc̄do respōdet⁹ et considerandū est qd̄ princeps videt⁹ illā cōpositionē fecisse cū dux ex quadā necessitate que vigeat pro cōseruatione regni et exercitus Cesaree maiestatis hoc factū fuit: vnde ex tali necessitate et causa superveniēte videt⁹ in clytus princeps Orangie habuisse potestātē cōponēdi cū dicto duce et alijs dñis qui erāt in regno mediantibus pecunijs solutis ab eis vt prouideret necessitati que imminēbat: nā ppter necessitatē et causam superveniēte magistratus potest suā ordinariā potestātē excedere, vt no. Bal. in rub. C. qui admitti. in prin. de ptate qui ex causa ad similitudinē pretoris quādoq̄ etiā cōtra statuta mitti bāna ex cā emergētī q̄ que de nouo emergūt nouo indigēt auxilio. l. de etate. §. ex causa. ff. de inter. rog. act. et ad hoc est dictū in c. j. de consi. et not. Bald. in l. si quis filio. §. si autem. in si. ff. de iniur. rup. vbi inquit qd̄ propter metum periculi vel scandali permittitur interdum magistratibus legem transgredi alle. Inno. in d. c. j. de cōstitū. et bene facit text. in l. si hominem. ff. manda. et qd̄ ibi Bart. in si. no. Ro. in consi. cccxvi. vij. in terminis propōite questionis. in si. cum simi. vt late congerit Feli. in c. j. de constitu. in iij. charta. Non obstat successiue quod in tertio dubio obijciatur qd̄ dux misit suos vasallos et subditos ad bellandum contra imperatoriam maiestatem et misit literas et nuntios inimicis Cesaree maiestatis et dicti inimicis

consilium dedit in rebus bellicis contra Cesarem maiestatem ex quibus videtur incidisse in penam criminis lese maiestatis. l. j. ff. ad leg. in. maie. vbi Ang. in si. no. illum tex. q̄ ad ista fuit respōsio in consi. q̄ ista nō vident⁹ dño duci prohibita q̄ solū in literis patētib⁹ dux fuit p̄bitus ne seruiret inimicis imperatoris cū persona sua. Et exceptio facta in hoc casu videtur cōfirmare regulam in alijs. l. que sit. §. deniq̄. vbi Bar. ff. de fun. instru. facit text. in l. cum pretor. ff. de indi. in l. maritus. C. de procu. cū si. vt dixi in consi. et etiā aliter respōsum fuit q̄ quicquid factū fuit a duce propter metū videtur oīa fecisse: q̄ illi p̄ceptū fuit a capitaneis inimicorū q̄ sub pena p̄nationis eius status deberet assumere arma cōtra terras imperij met⁹: et tali em̄ p̄cepto met⁹ iussus inducitur, vtdixi in consi. et sic dux excusatus videt⁹, vt in terminis tradit Abb. in consi. iij. Mitat in presenti causa. in. vj. q. in si. vbi alle. Bart. in tract. de tyranno. in. vj. q. et tradit Jo. de imo. in consi. xxiiij. visis et ponderatis. in si. Ad ob. qd̄ in quarto dubio dicit⁹ qd̄ cōsetur dicit⁹ ducem seruuisse cū eius persona inimicis imperatoris ex quo seruitiū illis p̄stitit per substitutū. ar. l. j. §. de iecisse. ff. de vi et vi ar. quia hoc nō est verū per ea que dixi in consi. q̄ verba repugnant, dū dicit⁹, dūmodo nō hauiā te a seruire cō la persona vostra: nam ista verba nō conueniūt nec verificari vident⁹ in eo qui seruuit per substitutū, vt per gl. in cle. §. de vi. et ho. cle. cū alijs alleg. in consi. et in hoc res clara videtur et nō est vltērius insistendū. Ultimo nō obstat qd̄ in v. et vlti. dubio dicit⁹ qd̄ dux videt⁹ cōmississe feloniam p̄ quā videt⁹ qd̄ feudo p̄uari possit q̄ ridet⁹ qd̄ cū crimē lese maiestatis expresse remissum fuerit dño duci ppter pecunias quas soluit fm̄ compositionē vt patet in literis patentib⁹ non videt⁹ qd̄ de hoc molestari possit q̄ rōnes quibus. s̄. dictū est qd̄ dux excusatus sit a crimine lese maiestatis pariter militans et procedunt in crimine felonie: et q̄ cum fuerit remissum crimen lese maiestatis qd̄ est maior vtiq̄ remissum videtur illud qd̄ est minus, vt in regula cui licet. de regu. iur. in. vj. in l. non debet cui qd̄ plus est. ff. de reg. iur. Et sic ob. quod regula ista nō videtur habere locū in dispensatione de qua tractari videt⁹ fm̄ dictum Host. in c. postulasti. de rescri. vbi voluit qd̄ dispensatione nō pcedit argumentum de maiori ad minus per. c. p̄mū et sc̄m. de sil. p̄sby. in. vj. et legit Abb. in c. at si clerici. §. de adulterijs. et late tradit Feli. in d. c. postulasti. vbi inducit. c. si. de postu. prela. vbi dispositio qd̄ quis possit transire ad archiepiscopatum non habet locū in episcopatu et in hoc videtur fieri difficultas. Si respōderi potest duobus modis. Primo vt. s̄. dixi, qd̄ dux videtur excusatus probabiliter credulitatem a pena que imponitur pro crimine lese maiestatis: pariter videtur excusari a pena felonie vt in illam non incidit per supradicta, et ista responsio de plano procedit. Secūdo potest respōderi quod dictum Host. nō sit verum vt dixi in dicto. c. at si clerici. §. de adulterijs. col. vi. quia tex. in d. c. j. et ij. de filijs p̄sby. in. vj. in quo fundatur dictum Host. dicit simpliciter qd̄ dispensatio stricte interpretatur q̄ materia est odiosa: ergo non videt⁹ qd̄ dispensatio de beat magis stricte interpretari q̄ alia materia que odiosa sit, sed in alia materia odiosa non excluditur argumentū a maiori. nec in ea. vbi Bar. ff. de adul. in suis. in si. ff. de lib. et postu. in c. mira mur. xiiij. q. j. in c. cum illozum. de senten. excō. in l. qui indignus. ff. de senato. in l. relegatorum. §. potest. ff. de interdi. et releg. et in dispensatione est tex. in c. per venerabilem. qui filij sint legitimi. non obstat tex. in c. si. de transla. prela. q̄ ibi non videtur eadem ratio in episcopatu que est in archiepiscopatu, quia in maiori dignitate est maior ratio dispensandi q̄ in minori vt dixi in d. §. de adulterijs. et ita remotis dubijs supradictis conclusio facta in consilio cōfirmata remanet: et ex omnibus supradictis et in consilio euidenter constare videtur iustitiam et equitatem maximam esse in absolute illius ducis et sic concluso partes clarissimorū domino ducem ab his que sibi obijciuntur et si causa esset mihi commissa, ita proculdubio iudicarem. Laus Deo.

**Consilium. cccccvj.**

Non est standus assertioni imperatoris quod quis sit rebellis et concessio facta ab imperatore tanq̄ ex iure deuoluto propter rebelles nō v̄z in p̄iudiciū agnatorū quibus prius erat ius q̄sitū.

**Summarium.**

- 1 Assertioni imperatoris q̄ quis sit rebellis standum non est.
- 2 Rebellis qui dicatur.
- 3 Vasallus debet p̄uari feudo si facit amicitia cum inimicis dñi.
- 4 In notorijs ordo iuris non requiritur.
- 5 Rescripta contra ius ab omnibus in dicitibus debent refutari.
- 6 Clausula ex certa scientia operatur in his que in iure consistunt.
- 7 Nullus in causa propria est idoneus testis.
- 8 Princeps sine causa non potest alicui dominium vtile auferre.
- 9 Sententia sine causa cognitione est nulla.
- 10 Quando duo contractus sunt in eodem loco et tempore vnus videtur celebratus contemplatione alterius.
- 11 Sententia lata sine citatione est nulla.



- 12 Statutum qd cōtra non citatum valeat sententia non tenet.
- 13 Decretum iniustitiam z iniquitatem continens non valet.
- 14 Imperatori in his que dicit ex relatione alterius non creditur.
- 15 Concessio facta ab imperatore tanq̄ ex iure deuoluto propter rebellionem non valet in preiudicio agnatorum quib⁹ prius erat in questum.
- 16 Dispositio testatoris valet in bonis feudalibus dño cōsentiēte.
- 17 Imperator non presumitur velle alteri preiudicare.
- 18 Clausula ex certa scientia in preiudicium tertij nihil operatur.

**D**iuino iplorato p̄sidio.

Serenissimus Imperator Carolus quart⁹ declarauit magnificos Pyrrhum z Federicū de Bonzaga rebelles ipsius Imperatoris z Imperij z p̄pter hoc eorū feuda z omnia bona esse deuoluta ad ipsum Cesarem z tanq̄ deuoluta alijs fidelibus cōcessit: vnde querit de validitate z efficacia dicte declarationis. Et prima facie videtur dicendum talem declarationē z priuationē iuridice z legitime factam fuisse: qz assertio in ipsius serenissimi Imperatoris standū videtur. cle. j. de prob. z ille ter. etiam videtur habere locū inter laicos, vt no. Abb. post Joā. an in c. ad audientiam. col. ij. in ver. ex predictis. de prescrip. z etiā in imperatore videtur omnino procedere, vt no. Cardin. cōs. cxxvij. in q. que vertitur. col. j. z Alex. in cōs. xv. visis narratis. col. ij. lib. v. z cū Imperator attestetur z dicat qd iure optimo facta sit dicta priuatio videtur standū verbis eius precisare: deo qz probatio in cōtrarium nō admittitur: vt tradit Pet. de ancha. in cōs. cccxij. vltra alia solēnter alle. z nouissime inter terminis late Socii. scribit in consi. lxxxvij. vifa inuestitura. co. ij. lib. ij. z stantibus narratis manifeste cōstare videt qd dicta declaratio rebellionis z priuatio feudorū omnium bonorū iuridice facta fuerit, cum enim p̄ dicti essent vasalli imperatoris z cōtra ipsum Imperatorem pro rege Fracie, imperatoris inimico, vt Imperator asserit arma hostilia suscepit z hostibus imperatoris z Imperij adheferint, vt pleni⁹ ab ipso Imperatore narratur merito rebelles declarati sunt, et feudis z oibus eorū bonis priuati fuerunt: fiam rebelles dicitur p̄m Bar. in extraua. qui sint rebelles. in versi. rebellis. qñ subdit⁹ rebellat p̄ncipi transfugiēdo ad hostes z cōuertēdo se in hostes allegat. l. ommedelictū. s. exploratores. z l. proditores. ff. de re mili. in l. a. missione. s. qui deficiunt. ff. de capi. di. z dicit ibi Bar. qd anti qui legū conditores hoc vocabulo nō vtebantur: hoc dictū videtur esse intelligendū de iure ff. qz de canonico hoc vocabulū sepe numero reperitur. canter quatuor. de maio. z obed. ibi. in obediens z rebellis. in c. si. de preb. ibi. in rebelles. in c. vi. periculū. s. porro. ibi. in aperta rebellionē. de ele. in. vj. in de. j. s. porro. ibi. in imica vel rebelli. de iureiur. z rebelli. intelligitur tunc demum qñ sit condēnatus p̄m Pau. de cast. in cōs. lxxxij. omisso ordine. in si. qz in criminalibus cōfessus nō habetur pro cōdemnato. l. si p̄fessus. ff. cast. reo. z etiā si nō sit cōdemnatus dicit rebellis per text. in d. extraua. quomā nuper. tradit Lor. in consi. cxxvj. lz videat. l. iij. in hoc tūcastrin hoc nō est vis qz facta fuit cōdemnatio: z predicti rebelles videntur cōmississe crimen lese maiestatis per ea que habentur in l. quisquis. C. ad le. inl. mate. quo casu debent priuari vita z oibus bonis, vt dicit in. d. l. quisquis. z bonis f̄ feudalibus debuerit priuari specialiter ex eo qd no. per glos. in l. j. s. cum patris. in verbo. cū inimicis. ff. de offi. prefe. vrb. que dicit qz vasallus debet priuari feudo si fecit amicitia cum inimicis dñi: z idem glo. in l. liberi. C. de inoffi. test. in ver. amicitias. z in c. j. s. j. in verbo. concubuerit. qui. mo. seu. amit. z in c. j. s. porro. in verb. assalierit. que fuit p̄. causa bene. amit. z est tex. in c. vnico. in titu. quot sunt testa. neces. ad proban. ingra. z p̄m istā conclusionē cōsuluit Jo. de ana. in consi. vj. visis z ponderatis. col. ij. in ver. preterea. z in terminis cōsuluit nouissime Soci. an. d. cōs. lxxxvij. l. iij. co. vij. in ver. captio nūc quartā difficultatē. vbi cōcludit magnificū Albertū de Carpi fuisse iuridice priuati bonis feudalibus ab Imperatore ex eo qd cōtraxit amicitiam cū illastris. Gallorū rege Cesaree maiestatis inimico, z ex his optime iustificari videt declaratio priuatiōis facta per sereniss. Imperatorem contra predictos Pyrrhum z Federicū de Bonzaga ex rationibus z causis in ipsa priuatiōe allegatis z deductis. Nec predictae cōclusioni ob stare videt qz Imperator in dicta priuatiōe videt ex abrupto processisse z ab his aliqua citatione qz responderi pōt qd cū causa priuatiōis esset notoria, vt dicit Imperator in eius declaratione z priuatiōe z illi asserēt si fides adhiberi debet. cle. j. de probat. z s. dictum est: f̄ in notorijs non requiritur ordo iuris qz vbi crimen est notoriū omnis solennitas iuris communis remissa videtur: vt no. Ang. in l. si vacat. C. de ho. vac. lib. x. in ver. venio ad secundum articulū p̄ncipi. z refert Ang. are. in trac. malef. in ver. etiā per modum notoriij. z ad hoc est tex. in c. ad nostrā. el. iij. de iureiur. facit tex. in l. i. lictus fustis. z qd ibi Bar. in p̄ncip. ff. de his qui not. in fa. in c. q̄to. in p̄nc. de trāsa. p̄clat. z ibi Abb. dicit per illū tex. qz citatio nō videtur necessaria, z hoc saltē videt habere locū in notorio qd iustificari non

potest. vt idē Abb. cōcludit in. d. c. ad nostrā. col. ij. vbi sequit̄ glos. in c. que lotbar⁹. ij. q. j. z qñ cōstat absenti nō cōpetere defensionē, vt Abb. cōcludit in c. cuz olim. col. pe. de re iud. z in c. cū sit roma. na. col. si. de app. z m. c. accepta. col. ij. de resti. spo. Ro. in cōs. cccc lxxxij. dubitat̄ primo. co. si. z And. sicu. in cōs. l. j. scripsit sapientie fons. col. ij. in ver. scōdo facit. l. j. z in proposito bene facit qd tradit Bal. in c. j. s. si. col. pe. vel si. in ver. querit an dñs. de pa. iur. fir. vbi post. Ja. de belui. cōcludit qd dñs p̄pria autoritate pōt expellere vasallū si eius cōtumacia notoria sit: z ex predictis iustificari vide tur qz factū fuit ab imperatoria maiestate z ita primo cōtrariū de dum videbat. Quibus tñ non obsta. vltimus cogitāti cōtrariū de iure esse arbitror cōcludēdo vt inferi⁹ dicā: z pro vero z clarissimo fundamēto hui⁹ cōclu. premittēdū est qd ea que. s. alle. sunt z tra d. do. Pyrrhū z Federicū nō sunt aliter pbata nisi p̄ solā assertio nē sereniss. Imperatoris cui particulariter in isto casu fides in p̄iu ditiū alteri⁹ adhiberi nō debet z hoc p̄missa p̄testatiōe: qd nō est intētiōis mee aliquid facere nec cogitare qd imperatore maiesta ti aduerset: s̄ eius licētia scribā que. j. dicā cū ipse Imperator p̄cipiat feus rescripta sunt cōtra ius ab oibus iudicibus debere re futari in l. rescripta. C. de preci. impe. of. z facit tex. in l. si vendicari. C. de pe. z dicit papa in c. si qñ. de rescrip. patiet̄ sub fine bim⁹ si non feceris qd fuerit nobis praua in sinuatione suggestū: facit tex. in c. cum teneamur. de preb. z ideo vbi papa scribit etiam ex certa scientia, potest tamē probari cōtrariū de obreptiōe, vt not. Bal. in l. si. col. j. C. sentē. rescin. nō pos. z f̄ clausula ex certa scientia solū operat̄ in his que in iure cōstitūt: secus si in facto versent̄ quin illis ignorātia presumit̄, vt idē Bal. dicit in. d. l. si. col. ij. similit̄ p̄testatio nem facit Pet. de anc. in cōs. cccxij. nisi legib⁹ z canonib⁹ esset ex pressum. vnde p̄missa. d. p̄testatione cū bona venia sereniss. Impa toris p̄mo conabor ostēdere qz declaratio ab ei⁹ maiestate facta cōtra. d. mag. Pyrrhū z Federicū valida nō fuerit: dato qz va lida fuisset p̄m verisimilē mētē cle. mē. Imperatoris nō videt p̄iudicare alijs agnatis quib⁹ nulla culpa imputari pōt z qd erat p̄i us qñ sit ex iustituriis puorib⁹ imperatorie maiestatis. Circa p̄i mū qz. d. declaratio fuerit nulla suaderi pōt ex eo qz solū q̄ narrata sunt ex assertiōe ipsius imperatoris cōstare videtur: in isto casu eius assertiōi credendū nō videt qz de eius interesse tractat, vt in terminis tradit Andre. de iser. in c. j. in prin. ad si. in tit. quo tēpore mi. vbi inquit qz nec regi nec principi creditur si attestaretur per li teras eius vel per p̄uilegiū qz talis fuit proditor suus z propter hoc feudū qd ipse ab eo habebat ad ipsum regem redisse z illud alteri cōcessisse: qz testificat̄ in causa p̄pria in qua nullus est testis idoneus. l. nullus. ff. de test. in l. omnibus. C. de test. z ideo nan pōt etiā papa per verba sua narrativa priuare aliquē iure p̄prio nisi culpa probet̄: vt dicit Ab. in cle. j. si. de prob. per text. in c. j. de feu. sine cul. nō amit. z idē Ab. in c. que in ecclesiā. col. si. in prin. dicit qz nō potest princeps sine cause cognitiōe feudū vasallo auferre z cū predictis cōcordat Cardin. in cōs. cxxvij. in q. que vertit̄ inter Andream in prin. vbi cōcludit qz nō stat assertiōi p̄ncipis qz qd cōtra eū crimē lese maiestatis cōmiserit: qz tex. in. d. cle. j. de proba. procedit quādo attestat̄ de facto proprio: secus videt in facto alie no de quo agit̄ in isto casu, z idē tradit Domi. de sanc. Semi. in cōs. liij. pro respōsiōe. col. pe. vbi aliter respōdet ad cle. j. de pba. qd credit̄ in expressis: sed in ommissis nō credit̄, ideo cū de citatiōe nihil dicat apparet citatiōe nō interuēnisse: z certe ratio videtur manifesta: qz si stare dicto p̄ncipis esset in potestate sua priuare aliquē iure suo sine causa ex sola assertiōe: qd absurdū videt, vt 8 Seli. dicit in c. que in ecclesiā. in. vj. char. f̄ nā nō potest princeps sine causa etiā vtile dominiū alicui auferre, vt no. Bar. in l. ij. C. de fun. patri. li. xj. ideo infert Pau. de cast. in cōs. clxx. viso z examina to p̄ucto. in si. qz vñle dominiū qd habet vasall⁹ nō pōt ei auferri sine causa: z ex hoc sequit̄ qz nō sit stādū assertiōi p̄ncipis, p̄ ea que no. Bar. in l. si forte. ff. de cast. pec. z gl. z doc. in l. si donatiōe. C. de col. z no. Old. in cōs. cccxvj. quidā eps. co. pe. vbi inducit ter. in l. i. ubem⁹. C. de sa. san. eccl. in l. qz testamētū. ff. de pb. z idē Ant. de bu. in cōs. xxx. qz maior pars questorū in si. in cōs. lxxvj. iuris ri gor. col. si. Sede. in cōs. clxx. cōcessio facta. in si. Ab. in cōs. lxx. vidē dum est. col. ij. li. j. Alex. in cōs. lxx. visis z ponderatis. co. j. ver. nec obstat. lib. iij. in consi. lxx. Consideratis verbis. col. ij. verficu. nec obstat. lib. j. cū si. que nota sunt. z dixi in. d. l. si donatiōe. C. de colla. col. ij. f̄ Secūdo principaliter dicta declaratio reddidit nulla qz fa cta fuit ex abrupto z incōtinētī absqz cause cognitiōe. l. ex stipula tione. vbi Bar. C. de sen. z interlo. omni. iudi. ex breuitate enim tē poris manifeste apparet cause cognitiōe nō interuēnisse ideo sen tentia reddidit nulla: vt Bar. cōcludit in l. platā. C. de sen. z interlo. om. iudi. in si. z dictū Bar. alle. z sequit̄ z cōfirmat Calde. in consi. vli. in tit. de re iudi. z idē in decreto cōcludit Pet. de anch. in cōs. lxxxij. visis dili gēter actis. col. j. z idē Pet. de anch. in cōs. clxx. vij. visis consilijs famossimorū. col. j. vbi alleg. bonū tex. in c. tuz ex literis. de resti. in integ. nā etiā sentētia pape z imperatoris ex ni mia breuitate tēporis rescindit. qz presumit̄ sine cause cognitiōe prolata.



prolata. d. c. tum ex literis. ita dicit idem Pet. de anc. in consi. cclv. in causa r. qone. z cu predictis concordat Ful. in cosi. clxv. in qone p. posita. col. j. in ver. ij. qz Alex. in cosi. xxxij. viso themate. col. ij. ver. circa scdm. lib. j. z in cosi. ccxvij. visis verbis dñi Sunoldi. col. si. li. ij. Tertio hoc idē cōfirmatur qz statim facta dicta declaratiōe priuatiōis bona fuerūt per serenissimū imperatorem donata alteri tanq̄ deuoluta ad ipsum Cesarē z in eodē instrumēto facta fuit puuatiō z donatiō, q̄ casu videtur q̄ puuatiō illa facta sit respectu donatiōis postea facte incontinētī: qz qñ duo contractus facti sunt eodē loco z tēpore vnus videt̄ celebrat̄ cōtēplatiōe alteri, vt no. Bald. in l. petens. col. pe. C. de pact. z hoc pluribus similib⁹ cōprobat Soci. in cosi. ccxvij. in presenti cōsulta. col. ij. z sequit̄ Lor. in cosi. xxxvj. in hac cōsulta. col. ij. ij. vnde cōsonat q̄ dicta puuatiō, vt. s. dixi fuerit facta absqz cause cognitione z per conse- quēs fuerit nulla. Quarto hoc idē cōprobat ex eo qd nulla cita- tio facta fuit: vnde clarum videtur q̄ sentētia sine citatione fuit nulla. l. j. s. itē ex hoc edicto. ff. de sen. que sine appel. resand. l. ij. vbi Bal. C. sup vim vel alio modo. Cal. in cosi. vij. de re iudi. ff. de anch. in consi. ccxij. de iure cōi. in prin. z hoc etiā procedit in impe- ratore vel principe. vt no. Bal. p. illū ter. in l. si. C. de leg. Ang. m. l. princeps. ff. de legi. z est ter. in cle. pastoralis. s. ceterū. de re iudi. z not. Abb. in c. j. in vlti. no. de causa pos. z proprie. z hoc etiā habet locū in summarijs. cle. sepe. de verb. sig. z etiā dato q̄ iudex se de facto informari possit, citatio tamen necessaria est als sentētia est nulla, vt tradit Roma. in consi. ccxlv. als. ccxlvij. hec sentētia. f. z nō valet statutum qd cōtra nō citatū valeret sentētia, vt not. Bal. in l. j. col. j. in ver. sed hic queritur. C. quomo. z qñ iud. z talis nulli- tatem remoueret, vt no. Cal. in d. cosi. vij. de re iud. Pet. de anch. in cosi. ccxij. de iure communi. in si. Ange. in consi. clxxvij. in facto proponitur. circa si. z ista conclusio cōfirmata erit ex his que statim dicam respōdendo ad allegata. s. in contrarium. Unde primo nō ob. q. s. in primo in contrariū allegatur qd standū sit assertio ni imperatoris: qz hoc verū esset nisi tractaret̄ de pprio interesse ipsius imperatoris put in casu isto videt̄ qz etiā tunc principi non est credendū in facto pprio, vt. s. dixi fm Andre. de iler. in d. c. j. in prin. in titu. quo tempo. mil. cum simi. s. allegatis. esset enim valde absurdum q̄ esset simpliciter standū in verbis vel literis Impera- toris in preiudicium alterius procedēdo absqz citatiōe z cause co- gnitione: qz in effectu esset quis priuat̄ dominio z iure suo sine cā z videtur Imperator hoc fecisse ex mala informatione: quia inten- tio sua est ne inde iniuriarum nascatur occasio: vnde iura nascun- tur vt ipse Imperator dicit in l. meminert. C. vnde vi. z esset con- tra substantiā legis que debet esse iustar̄ honesta. c. erit aut̄ lex. iij. dist. f. z nō valeret decretū qd iniustitiam z iniquitatē cōtineret, vt no. Bar. in l. si. C. si cōtra ius vel vtili. pnb. z nō pōt statuti eradi- care naturalē iustitiā, vt dicit Bal. in c. que in ecclesiā. col. ij. in v. sed nūquid statuti. de cosi. z no. Ang. in z. c. xxxix. visis omnib⁹. col. ij. vbi inquit qd auferre mihi meū sine causa est iustitiā mihi de- negare z nō valet lex nec rescriptū qd iustitiā alicui denegat etiā cū clausula nō obstatē qz cōtra ius naturale, vt no. Jm. in d. c. que in ecclesiā. de consi. Scdo nō obstat qd supradictū est de rebellione z crimine lese maiestatis: qz in dictis criminibus nō est facta legitima probatio vnde habet locū quod no. Card. in dicto consi. ccxvij. supra allegato. in prin. vbi inquit qd. Luz crimē lese maiestatis nō fuisset probatū per testes nec instrumēta nec per cō- fessionē partis nec aliter nisi per assertionē z verba narratiua du- ctis ad edtolam quibus nō erat standū, vt. s. dixi cōcludi qd reus accusatus absolui debet. Ad obst. qd delictū esset notoriū vt im- perator dicit z in notorijs nō requirat̄ ordo iuris nec citatio videt̄ necessaria, vt. s. in contrariū allegat̄: qz respōdet qd multa dicunt̄ notoria que non sunt, vt dicit ter. in c. cōsultuit. el. j. de appel. z ideo cautella est qd iudex pronuntiet p suā interlocutoriā factū de q̄ agit esse notoriū, vt not. Alb. in c. ad nostrā. el. ij. col. si. de iure iur. Card. in cle. pastoralis. in prin. in xvij. no. de re iudi. z de facto cō- stare debet qz qd nō est notoriū esse nō pōt, vt Card. dicit in cosi. lvi. casus super quo. col. ij. in si. in vers. in sup. Ad obst. qd factū probat esse notoriū ex assertione plena ipsius imperatoris q dicit factū hoc esse notoriū z tergiversari nec excusari possit z de narra- tis dicit se sufficēter edoctū qz respōdet, vt. s. dictū fuit: qd in isto casu non credit̄ imperatori in actu in quo agit de proprio eius in- teresse per. s. dicta: z hoc cōfirmat̄, qz dum sereniss. Imperator at- testatur sufficēter se doctū z instructum de his fuisse videt̄ hoc ab alijs audiuisse z intellexisse quo casu illi qui hoc dixerunt impera- tori nō citata parte nullā faciūt fidē: f. ideo nō credit̄ imperatori in his que dicit ex relatione alterius, vt tradit Are. in c. cum a no- bis. de testi. z idē Are. in cosi. clxv. sicut Jo. dicit. col. ij. in ver. scda ratio est. z sequitur Soci. in consi. xx. inter consilia Fran. cur. incip. se penumero animo reuolui. col. v. z videt̄ text. in d. cle. pastoralis. vbi nō attendit assertio imperatoris qd res esset notoria z qd illud fecisset exigēte iustitiā z de imperiali potestate z ppter hoc sentētia

imperatoris ibi annullat̄ pferim ex defectu citatiōis, vt p̄t̄z ibi in ver. ceterū. z. s. dictū est: z in fili casu in declaratione principis que fuit nulla ex defectu citatiōis late Alex. scribit in cosi. xj. als cōsu- lū. col. j. lib. vij. nā vbi est defectu citatiōis nō p̄sumit̄ p̄ principe, vt no. Abb. in c. j. in vlti. no. in si. de cā pos. z pprie. vbi Abb. dicit ita limitari qd no. Ly. i. l. rescripta. C. de pci. impe. offe. Ultimo nō ob. qz impator dicit se hoc fecisse d plenitudine ptātis quaten⁹ ad rei validitatē expedit qz talis clausula haberet locū qñ p̄ces- sum fuisset cū cause cognitione sed ex quo cause cognitio nō inter- uenit dicta clausula z similiter ex certa sciētia parū operat̄: ita col- ligit̄ ex decisioe Rote q̄ habet̄ i deci. ccxxx. papa zfirmādo ex cer- ta sciētia. vbi Alex. ad hoc Spe. in ti. de leg. s. nūc ostēdendū. in v. xvij. z tradit Soci. in cosi. clxvij. visa bulla. col. ij. in ver. s. ad oīa ista rideo, C. f. Venio ad scdm nā dato z cōcesso qd puuatiō de q̄ s. dictū ē valida z legitima fuisset dubitat̄ an noua cōcessio facta ab impatore tanq̄ ex iure ad eū deuoluto debeat valere in p̄iudi- ctiū agnatorū qbus erat ius q̄sitū in talib⁹ bonis feudali⁹ z qb⁹ nulla culpa iputari pōt, z primo clara v̄ de iure illa cōclusio qd noua cōcessio facta tanq̄ ex iure deuoluto nō v̄z si ius nō sit deuo- lutū. c. ex parte. de p̄ces. p̄bē. qz cessat causa finalis ppter quā impe- rator fuit in ot⁹ ad faciēdū nouā cōcessionē: z ad hoc facit ter. in c. qz circa. de cōsan. z affi. z in simili habet̄ de falsa cā q̄ vitiat̄ sniaz cū simi. vnde vidēdū est an verū sit qd esset ius deuolutū ad ipsum i- peratorē ex puuatiōe. s. dicta, z videt̄ dicēdū qd sic: qz feloniam cō- missa respicit ipsum dñm quo casu feudū ipsi dño applicat̄. c. j. an ille qui interfe. fra. do. sui. no. Bal. in c. j. in ver. qro ergo. in ti. si va- sal. feu. priue. z sequit̄ Alex. in cosi. ij. col. v. li. v. z ista est vera z cōis- opl. vt dicit Jo. de ana. in cosi. xxxij. vltra alia dubia. col. j. in vers. circa secundū. z ista conclusio v̄ pcedere nisi noua inuestitura iterue- nisset: nā ex tenore inuestiture etiā si iniuria cōmissa sit in dñm feu- dum nō d̄z applicari dño s̄ forma inuestiture d̄z obseruari, vt conclu- dit Jac. Alua. in c. j. s. deniqz. col. ij. in v. septima cōclusio. q̄ fuit prima cā bñi. amit. vbi ponit h̄mōi cōclusionē qd inuestitura pōt esse taliter cōcepta qd agnati nō priuarent̄ feudo ppter delictū ēt in p̄sonā dñi cōmissum exēpli gratia si inuestituradicat̄ pcedo feu- dū plurib⁹ principib⁹ z de vno in aliū vel cōcedo attētis meritis singulorū z dicit qd Bal. ita tenet in c. j. si vasal. feu. priue. col. ij. in vers. ego autē in materia delictorū. vbi idē dicit qz culpa vni⁹ alte- ri nocere nō d̄z qz tali casu vnu qsqz p le cōsiderat̄, z idē Bal. in d. c. j. s. deniqz. q̄ fuit prima cā. col. j. in ver. z no. vbi limitat̄ illū ter. in quo d̄z qd ppter iniuriā illatā dño feudū illi applicat̄ in vltionē in iurie. bal. dicit hoc nō habere locū si feudū sit cōcessum generi: qz tūc nō acqritur dño in preiudicium agnatorū q ius habent propria p̄sona, z idē Bal. in c. j. col. ij. de vasal. q cōtra cōsti. lotba. etiā dicit qd qñ in cōcessione feudi d̄z qz de vno in alterū reuertat̄ qz tūc s̄z tenore inuestiture feudū nō dño sed agnatis acqrit̄, z sequit̄ Alex. in cosi. cij. videt̄ prima p̄sideratiōe. col. si. lib. j. z applicādo ad ista casum nostrū ex tenore cōcessiōis z priuilegij impetrati a Zaxari- miliano imperatore cōstat̄ testamētū Illustri dñi Jo. Fracisci cō- firmatū fuisse in q̄ quidē testamēto dispositū fuit qd si magnific⁹ dñs Pyrreus decederet in testabilis v̄ ab intestato qd ip̄ si sic de- cedēt̄ succedere debeat illustris dñs Ludouicus, f. vnde p̄siderā- dus est qd licet dispositio testatoris nō valeat in bonis feudali⁹ c. j. in prin. de succes. feu. c. j. s. donare. quali. feu. alie. pote. zñ dño cō- sentiēte cōfirmat̄ testamētū, vt Bal. tenet in d. s. donare. col. j. ver. qd si dñs. cū ergo testamēto approbato ab Imperatoria maie- state bōa feudalīa per testatorē assignata sint quatuor filijs suis z specialiter dictū sit qz ipsi Pyrreus decedēt̄ succedat dñs Ludo- uic⁹ frater eius, merito ipsi dño Ludouico z nō imperatori dicta bona acq̄sita videt̄ p̄ supradicta. f. Et ista cōclusio videt̄ fm intē- tionē impatoris qui nō p̄sumit̄ vel alteri p̄iudicare. l. ij. s. merito s. si qsa principe. ff. ne qd in lo. publi. in c. sup eo. de offi. dele. z no. Bal. in l. nec auus. p̄ illū ter. C. de eman. lib. in. l. ex facto. de vulg. z pup. z poti⁹ verba debēt̄ impropriari q̄ qd tertio p̄iudiciū inferat̄, vt dicit Bal. in d. c. sup eo. facit qd no. Cōpostel. in c. causam q. de rescrip. vbi illa verba nō obstatē collatione alteri facta intelligunt̄ de collatione inualida ne alteri preiudiciū inferat̄, z illud dicitū cō- munit̄ oēs doc. vbi sequit̄. z Domi. de sancto gemi. l. c. si postqz. col. si. de p̄bē. in. vj. Alex. in cosi. xxij. viso p̄cessu. col. si. li. v. cū si mi. vt dixi in d. c. sup eo z ista cōclusio procedit etiā si motu pprio gratia facta sit qz nō tñv̄ voluisse tertio p̄iudicare, vt no. Abb. in c. cām que. el. ij. de testi. post Host. z alios ibi, z dixi in cosi. xxxij. vi- so puncto. col. si. f. Et s̄r clausula ex certa sciētia in p̄iudiciū tertij nihil operat̄, vt tradit Pau. de ca. in cosi. lx. q̄stio ista vertit̄. col. si. in si. ridē no. Bal. in p̄iudicijs feudorū. col. xij. in v. itē dicit And. de Jler. Are. in cosi. xv. reuerēdissime pater. col. v. z clausula illa ex certa sciētia nō operat̄ nisi in his in qb⁹ princeps p̄sumit̄ habere sciētia nō aut̄ in his in qb⁹ p̄sumit̄ h̄re ignozatiā sicut in his q̄ in facto cōsistūt, vt no. Bal. m. l. si. C. sen. resci. nō pos. in pe. col. sequit̄ Alex. in d. cosi. xxij. col. si. lib. v. z ideo intētio serenissimi imperato- ris nō fuit derogare iuri questio dño Ludouico: fratrib⁹ virtute



testamēti confirmati a Marimiliano eius genitore cū ipse de his nullā haberet notitiā. s. dicta etiam habēt locū si agatur de presudicio tertij nō in re s. etiā ad rē: q. de tali iure mētio fieri debet, vt no. Abb. in. c. in nostro. in. ij. no. de rescri. Dñi. in. c. si motu proprio. de preb. in. vj. col. ij. ver. quid si impetrans. post Jo. an. r. Jo. de lignano. r. in. c. q. sit. in ver. electus. in prin. de elect. in. vj. r. Rot. in. xvj. decisione. in ti. de preben. in nouis. Domi. in consi. c. r. sup. primo quesito. col. si. ver. ex premissis. facit tex. in. l. ij. in fi. ff. de natali. restituē. r. qd no. Bal. in. l. si constante. C. de dona. ante nup. vbi etiam ius questum in specie consideratur.

**Consilium. dcviij.**

**U**sufructuaria omnium bonorum an faciat fructus suos ante prestitam cautionem.

**Summarium.**

- 1 Mulier relicta usufructuaria omnium bonorum an faciat fructus suos ante prestitam cautionem.
- 2 Executor datus in testamento potest legatum sibi factum propria autoritate accipere.
- 3 Cautio debet prestari vbi petitur.
- 4 Quividit testm. psumit habuisse notitiā eorū que in eo cōtinētur.
- 5 Hereditas pstando cautionē, qñ videat importare conditionem.
- 6 Argumentum a contrario sensu etiam in lententis locum habet.
- 7 Verba sententie stricte intelligi debent.
- 8 Testator an possit disponere de rebus sibi r eius filijs ac descendentibus donatis.
- 9 Notarius pōt stipulari oibus etiā absentibus quorum interest.
- 10 Donatio facta pro se suisq. liberis r descendētibz quō intelligat.
- 11 Verba pro se filijs posteris r descendētibz qualiter intelligat.
- 12 Obligatio feudi facta per vasallum resoluitur quando post eius mortem feudum reuertitur ad dominum.
- 13 Filie an filiorum appellatione veniant in donatione.
- 14 Semine licet in feudo non admittantur tamen includantur in donatione facta a principe.
- 15 Filie dotate an habeant partem in legitima que debentur filio.
- 16 Stante statuto quod femina dotata non succedat quousq. superuixerit masculus an illo mortuo filia possit succedere patri.
- 17 Quando aliquid in iudicio deducitur debet liquidari conditio q. impleta sit.

**¶ In uno iplozato p̄sidio.**

**I**n uno puncto r diligēter perscrutatis his que narrata sunt pro resolutione casus propositi tria a nobis discutienda sunt. Prīmū erit an domina Virginia fecerit fructus suos quos percepit ante prestitā cautionē. Scdōz dubiū erit an testator Julius potuerit disponere de bonis sibi filijs posteris r descendētibz suis a dño Marcello eius fratre donatis. Tertio dubitari cōtingit an filie dicit Julij dotate faciant partē respectu legitime q. debet Camillo. **¶** Circa primū dubiū vt distince pcedam, primo vidēdū est de fructibz pceptis ante sententiā, scdō de perceptis post sententiā. **¶** In primo nō est dubitandū qd dña Virginia usufructuaria teneat p̄stare cautionē de vtēdo r vtēdo arbitrio boni viri. l. j. in prin. ff. de usufr. que ad. ca. l. si. ff. si cui p̄nuq. per. l. falci. adeo q. talis cautio a testatore remitti nō potest. l. vbi Bar. C. de usufr. r Bal. ibi. col. ij. ver. si. sed pone q. verba instrumēti dicit q. h. proprietarius p̄mittat usufructuario nō mouere qd nē molestias aliquā inferre propter ista verba nō videt prohibita cautio q. est natura usufructus: r idē Bal. in. l. j. col. v. in ver. itē quero si testator. C. de his que pe. no. r no. Pau. de ca. in cōsi. c. r. ante q. veniā. in prin. r Alex. in cōsi. l. vij. habita super narratis. col. ij. lib. ij. r talis cautio debet prestari a quocūq. etiā valde idoneo, vt no. Bal. consi. c. r. r. casus super quo. col. i. lib. j. r idē Bal. in cōsi. l. xv. p̄ctus talis est Bernar. in fi. lib. ij. r in cōsi. cl. post mortē iuuenalis. in prin. eo. lib. ij. r in cōsi. cl. statu. caue. l. ij. r cū predictis cōcor. d. Abb. in cōsi. iij. in qdōne que vertit. col. si. lib. ij. And. sicu. in cōsi. l. r. de. dei patris. col. ante pe. l. ij. Soci. in cōsi. c. r. r. in presenti cōsul. col. pe. ver. accedit r alia dubitatio. r ideo prima facie videbat qd d. Virginia nō potuerit ante prestitā cautionē fructus percipere, r p̄cipiēdo suos nō fecit, vt no. per gl. per illū tex. in. l. v. r. v. usufr. ff. de usufr. le. in verb. in cautioe. r in. l. si. hō. in verbo. possit. ff. de usufr. in. l. si. fur. in verbo. furti. ff. de usufr. cū si. vt refert Bar. in. d. l. v. r. r. in v. r. r. usufructuaria no. Bal. in. d. l. j. in. ij. no. C. de usufr. r nō videtur q. ipsa potuerit proprie autoritate possessio. bono. accipere put fecit q. nō reperit iure cautū, vt Soci. dicit in. d. consi. c. r. r. col. ij. in fin. q. usufructuarius oim bonorū ppria autoritate pos. bo. accipere possit r in oim euentū videt q. dicta do. Virginia solū deberet habere usufructū p dimidia q. p alia dimidia videt spectare ad heredē q. in tali usufructu videt concurrere. l. si alij. ff. de usufr. le. r no. Bal. in. l. si. col. pe. in ver. cane tibi. C. de indi. vidui. col. **¶** Sed predictis minime obstantibz vltius cogitāti cōtrariū de iure esse arbitramur fm ea que pponunt more Sceuole iuriscōsulti vcz q. do. Virginia p fructibz quos percepit molestia

ri non possit licet cautionē non prestiterit: r pro fundamēto p̄mit tēdū est q. cū do. Virginia sit relicta dña r usufructuaria oim bonorū videt habere p̄tate percipiēdi usufructū ppria autoritate aut. hoc locū. C. si mulier scdō nuple. r ibi Bar. r idē Bart. in. l. i. r. la. j. s. ff. de le. ij. in cōsi. r. super eo. in cōsi. l. v. p̄spectis verbis. li. ij. r talia alumēta ipa Virginia propria autoritate accipere pōt, vt no. Ang. in. l. j. ff. rerū amo. an ver. cui adde. r idē not. Barto. in. aut. hoc locū. col. ij. in ver. ad l. cōm ergo vbi alle. l. fundi trebatia. m. in fi. cū gl. ff. de usufr. le. idē Alb. in. d. aut. hoc locū. col. ij. sine tale legatū sit integri usufructus, vt de usufructuaria qd capiat ppria autoritate, vt no. Bal. in. c. si. col. iij. in ver. cōsuetudo interpretat. q. vba illa oim usufructuaria sunt verba directa, r ad hoc facit qd no. Bar. in. l. ex facto. la. grāde. ff. de he. in. st. col. ij. ver. r p̄to q. sua autoritate, vbi inquit q. institutus heres in re certa pōt rez in qua instituitur est accipere ppria autoritate, q. verbū heres, ē vbi directū heres ē idē q. dñs. litem mela. s. legis aut. ff. ad. l. aquil. ideo cū do. Virginia relicta sit dña usufructuaria videt qd ppria autoritate pos. dictoz bo. accipere potuerit. ad idem facit qd no. Ang. in. l. hec si res. ff. de rei v. vbi in ver. no. diligēter dicit q. si testator legauit alicui domū r p̄hibuit ne in tali domo ab hō dñbus molestet: ex his v. data licētia legatario accipiēdi rē legatā ppria autoritate: r ita videt i isto casu q. administratio relicta fuit dicte dñe Virginie r heres fuit p̄hibuit ne occasione dicte administratiōis in aliquo dictā. d. Virginia molestaret: ergo v. q. talē administratiōne do. Virginia accipere sua ppria autoritate potuerit: r q. cū ipsa esset tutrix testamētaria r haberet plenā administratiōnē, clarū est q. a seipsa potuit dictā pos. bo. accipere, vt est tex. in l. si itulas. s. fundū. ff. de cōtrab. em. r r ista rōne executor dat in testō cui factū ut legatū pōt est illud ppria autoritate accipere, vt no. Bal. in. l. nō dubiū. an. fi. C. de legi. cū si. vt tradit Ale. ibi. ex qd oibus. s. dicitur indubitatē p̄cludēdū est dictā do. Virginia licite adeptā fuisse dictoz bo. pos. Et h. p̄missio dicit q. do. Virginia q. erat iure p̄mittēte i pos. dictoz bo. fecit fructus suos nō obstat q. cautionē nō p̄stitit ex eo qd ab ea dicta cautio petita nō fuit. ita Bar. cōcludit in. l. usufr. col. si. in ver. itē quero. C. de usufr. dñ inq. q. si usufructuarius bona fide usufructus fuit usufructus, q. forte cautio petita nō fuit tali casu usufructuarius facit fructus suos: r idem Bal. in. d. l. usufr. col. ij. in ver. cōclude ergo tres casus. r q. rum ad p̄positū dicit q. si usufructuarius possidet facit fructus suos si propter negligētiā proprietarij nō sit petita cautio: r idē Bal. in. d. l. j. C. de usufr. col. ij. ver. sed q. r. pariter cōcludit q. si usufructuarius adeptus est possessionē bona fide: q. cautio petita nō fuit facit fructus suos: r idē no. Bar. in. l. si homo. ff. de usufr. r Bal. in. l. j. ff. de usufr. cū si. vt tradit Alex. in consi. c. r. q. oportune r copiose. co. ij. in ver. nec predictis hz obstat. li. v. r cū. d. cōclu. cōcor. Com. in cōsi. cl. r. ij. circa primū. col. ij. lib. ij. r do. Bar. soci. in cōsi. c. r. r. in presenti cōsul. col. si. lib. j. r Et cōclusio. s. dicta cōprobat q. vbi cautio debet p̄stari intelligit si petita sit. l. ij. s. qd ait pretor. ff. quo. le. vbi dicit tex. vt satisfat sic accipimus si paratus sit satisfare: nō ergo offerre debet satisfactionē sed petiti morā nō facit. ad idē tex. l. j. s. nō erigit pretor. in. ff. vt in pos. le. in. l. si quis filium. s. stipulatio. ff. de coll. bo. r in no. q. tradit Pau. de ca. in. l. peto. s. si. per illū tex. de leg. ij. vbi inquit q. statuto disponēte qd i aliquo casu quis teneat cauere, intelligit n. talis cautio petita sit r inducit simile de usufructuario qui tenet p̄stare cautionē tamē si cautio nō sit petita lucrat fructus: alle. Bar. in. l. v. r. r. usufructu. ff. de usufr. leg. in fi. r dictū Pau. de cast. refert r sequit Alex. in cōsi. r. v. v. v. narratis. in themate. in prin. l. iij. r si possessionē bonorū usufructuarii habuit sine vitio tūc facit fructus suos etiā pprietario ignoratē, vt dicit Saly. in. d. l. j. C. de usufr. col. ij. r sequit Alex. in. d. cōsi. c. r. l. v. r mouet Saly. per regulā que est qd possessor bone fidei facit fructus suos: alle. l. si usufructuarii messim. in fi. ff. qui. mo. usufr. am. r maxime hec primo videt p̄cedere in casu isto in muliere, vt not. Oldr. in. d. l. j. r ibi Saly. refert. **¶** Scdō maxime videt cōclusio. s. dicta in isto casu p̄cedere in quo dña Virginia p̄cepit fructus herede sciēte r patiēte quo casu indubitatē facit suos, vt no. Bar. l. v. r. r. usufructu. in fi. ff. de usufr. leg. r in. l. hac edictali. s. his illō. C. de secū. nup. r de tali sciētia probat q. heres habet instrumētū testamētī apud se r illud p̄durit. l. nō est ferēdus. ff. de transac. vbi **¶** Bal. dicit qd ille q. vidit testamētū p̄sumit notitiā habuisse eorū que in testamēto cōtinēt r in extraneo herede de quo agit sciētia p̄sumit, vt no. Bart. in. l. eius qui. col. iij. in. v. no. ff. si cer. pet. in. l. cū heres. ff. de lib. leg. Pau. de cast. in cōsi. r. claz est in iure. col. j. r in simili casu tradit Alex. in consi. c. ij. v. v. r ponderatis bis. col. ij. ver. nec potest p̄tēdere ignoratiā testamētī. lib. j. **¶** Tertio etiā maxime videt p̄cedere. s. dicta cōclusio in casu p̄posito in quo data fuit latissima potestas dñe Virginie vt heres nō possit ab ea ratiōe administratiōis petere vnde ratione huius plene potestatis etiam videt qd fructus suos fecerit, vt in simili casu tradit Alex. in cōsi. c. r. r. ij. p̄deratis verbis testamētī. in fi. lib. vj. r nō videt parū ponderis



poderis clausula illa apposta i testamento qd si do. Virginia eet  
 in aliquo 2 demnata rone male admistracionis q totu illud q  
 ipsa solueret vel soluisset sibi remittit vt latius in testamento coti-  
 netur quo casu state tali clausula videt liberatus ille qui admini-  
 strauit etia ab his q dolo egisset, vt no. Ang. i 21. clxxxv. sup hoc  
 pacto. in fi. per. l. si qs rationes. in fi. ff. de li. leg. z idē Ang. in cōsi.  
 c. lxxij. Ad primū dico. z 2. in cōsi. c. xliij. Bunellus notarius.  
 Alex. i 21. lxxij. circa id de quo qrif. co. ij. l. ij. hoc tamē an sit verū  
 nō discutio hic qz nō cadit r meremitto ad ea q dicit in cōsi. c. xliij.  
 in casu pposito. z in cōsi. clxxvij. in causa q pponit. sed quātū ad  
 ppositū ex supradictis liquido ostare vī qd dña Virginia fecerit  
 fructus suos quos percepit ante latā sniam, z ita primū dubium  
 absolutū est. ¶ Accedamus ad scdm de pceptis post sniaz z in  
 hoc verba snie debēt diligēter perscrutari dū dicit q quidē bona  
 sibi licet retinere p dicto vsufructu prestādo cautionē fm formā  
 iuris. Illud em gerūdiū pstando cautionē videt importare cōdi-  
 tionē. l. si ex parte. in fi. z ibi Bar. in v. vltimo noto. ff. de acq. h. re.  
 no. Bal. i. l. falus. co. ij. v. adde qd natura gerūdiū. C. de fur. ergo  
 nō pstita cautio nō videt qd dña Virginia possit dicta bona reti-  
 nere p vsufructu, z idē a cōtrario sensu colligit qnō prestādo cau-  
 tionē nō videt qd dicta bona retinere possit p vsufructu: qz argu-  
 mētū a cōtrario sensu hz locū ē in sententijs. l. pōpōm. s. fz z bis.  
 ff. de pec. l. si inter te z me. ff. de exce. rei indi. no. Ro. in 21. crv. vilo  
 cōpromisso. z in 21. cccxx. vt presens cōsultatio. z ita a cōtrario  
 sensu absolute videt dicēdū qd nō prestita cautio dña Virginia  
 nō potuerit fructus suos facere saltē post latā sniam. ¶ Quibus  
 tamē nō obst. ampliat 2clusio. s. prime firmata qd dña Virginia  
 etiā post sniam fecerit fructus suos: qz verba snie stricte intelli-  
 gē debēt, vt not. Bart. in l. si expressim. col. ij. ff. de app. in l. iulianus.  
 col. ij. ff. de cōdi. inde. Fulg. in cōsi. cl. p suppositis duob? statu-  
 tis. col. pe. z in laudo not. Ang. in cōsi. lxxij. Arbitrator z arbitrator.  
 in prin. z ideo cōsonat qd verba illa pstando cautionē intelligant  
 casu quo dicta cautio petita sit ab ipia vsufructuaria put requi-  
 ritur de iure per supradicta in dubio pcedenti z qz verba snie hoc  
 expresse dicit fm formā iuris z forma iuris est qd petat. d. l. ij. s.  
 qd ait pretor. ff. quo. leg. vbi offerre nō debet cautionē ille qui illā  
 prestare tenet sed petenti morā facere nō debet z i vsufructu arto  
 no. Saly. in d. l. j. C. de vsufr. col. si in ver. item pondera. z fm istā  
 declarationē intelliguntur alleg. s. in contrariū qz verū est qd nō  
 prestita cautio nō debet habere vsufructū z hoc qm fuerit pe-  
 titā al's secus per supradicta cū ergo a dña Virginia petita cau-  
 tio nō fuerit nec ante sniam nec post z ipsa sine vitio adepta fue-  
 rit possessionē videt fructus suos fecisse. Et ex supradictis etiaz  
 respōsio colligit ad allegata. s. in cōtrariū in prin. qz nō negatur  
 quin cautio pstari debeat z qd illa a testatore remitti nō possit: s.  
 hoc intelligit si petita sit z cū i isto casu nō fuerit petita do. Virgi-  
 nia fecit fructus suos, vt. s. late dictū fuit. ¶ Postremo nō obit. qd  
 dicit in d. l. si alij. ff. de vsufr. leg. qz illa lex nō habet locum qm vni  
 relictus sit vsufructus omninū, vt tradit do. Maria. soci. in cōsi. j.  
 Frānciscus donati. col. si. vlt. lib. cōsilioz do. Bart. soci. eius filij. z  
 Bal. in l. quoties. col. ij. in ver. z predicta faciūt ad qōnē. C. fami.  
 berc. restringit. d. l. si alij. vt habeat locū in legatis particularib?  
 prout loquit quādo testator legauit vni fundū alteri eiusdē fundi  
 vsufructū secus Bald. ibi dicit in legato vili de vsufructu oim  
 bonoz prout in casu nostro agitur. ¶ Sequit secundū pncipale  
 dubiū in quo querit an Julius testator potuerit disponere de bo-  
 nis a dño Marcellino suo fratre donatis sibi Julio z filijs suis de-  
 scendentibus: nā cū facta donatio sit Julio z filijs videt questum  
 6 ius filijs cū notarius stipulatus sit p oibus quoz interest: p potest  
 em notarius stipulari p omnibus etiā absentib? quoz interest: z  
 vt no. Bar. in l. stipulo. s. si stipuler. ff. de ver. obli. col. pe. vers. ter-  
 tio fallit. vbi alleg. l. j. s. erigere. ff. de magi. conue. an. l. nec ei. ff. de  
 adopt. z idē Bart. in l. ij. s. rem pupi. sal. fore. in d. l. nec ei. s. eorū.  
 ver. quero nunquid tabellio. z idem Bal. in l. caius. ff. de vsur. in  
 prin. per illum tex. z in vers. vltimo Guil. vbi dicit q ista cōclusio  
 approbat per practicā totius mūdiz: idem Bal. dicit in d. l. non  
 aliter. in prin. z in col. j. dicit ita seruari de puetudine, z no. Abb.  
 in proe. decre. co. v. facit tex. in s. cū aut. insti. de adop. in c. quāq.  
 de vsur. in vj. z no. Alex. in cōsi. lxx. qm omne datū. col. antepe. in  
 ver. itē notari? li. vj. in cōsi. lxxij. In causa z lite. co. ij. li. vj. Lor. in  
 cōsi. l. vlt. in hac cōsultatione. col. ij. l. j. z Soci. in cōsi. clxxv.  
 10 Aisa. in fi. z cū donatio fuerit facta a dño Marcellino dicto Ju-  
 lio z filijs z descendentibus videt facta ordine successiuo. ¶ Sumo  
 dicto Julio in eius vita z post mortē snā filij successiue vocari vi-  
 dentur, vt no. Bar. in l. quod dicit. col. si. in prin. in ver. induco ad  
 questionē. de ver. obli. vbi in emphyteosi cōcessa alicui z filijs suis  
 intelligit qd veniant ordine successiuo: alleg. l. gallus. s. j. ff. de lib.  
 z postb. cū gl. z idē tradit De. de anch. in 21. clxxij. Pro domina  
 Paula. col. j. Ro. in cōsi. lxxij. Proposite mihi. in prin. z in cōsi.  
 lxxv. Aisa facti serie. in prin. z ita cōs. obseruātia interpretat. vt  
 dicit Lor. in cōsi. lxxij. In presenti cōsultatione. col. ij. l. ij. z hoc

11 cōfirmatur qz illa verba filijs posteris z descendentibus, sunt ver-  
 ba appellatiua que ordine successiuo intelligunt prout de familia  
 dicit. l. cū ita. s. si. de leg. ij. vbi primiores successiue admittunt, z  
 in l. peto. s. fratre. eo. titu. de lega. ij. in l. si. C. de verbo. signifi. z de  
 cognatis. not. Bar. in l. si cognatis. col. si. vers. quero quo ordine  
 ff. de reb. dub. z de liberis z descendentibus: tradit Alex. in cōsi.  
 lxxij. in causa vertente inter Antonium. in prin. l. iij. z cum effet  
 ius questū filijs dicti Julij in bonis domini Marcelli illud ius  
 nō potuit tolli ab ipso Julio qz ipse habebat in dictis bonis do-  
 minus limitatū pro tēpore vite sue: vnde de talibus bonis nō po-  
 tuit aliquid disp. onere post mortē suaz z si disposuisset per mortē  
 dicti Julij dispositio resoluta fuisset. l. lex vectigali fundo. ff. de pi-  
 gno. l. ij. ff. qui. mod. pig. vel hypo. sol. z in c. j. s. rursus. qui. mod.  
 2 feud. amit. z vbi obligatio feudi facta per vasallū resoluū quādo  
 post mortē vasalli ad dñm reuertit z in fili de emphyteota tradit  
 Alex. in cōsi. lxxvij. cōsideratis bis. col. ij. ver. alia ratione. l. ij. in  
 cōsi. rj. Poderatis. s. col. rj. ver. nec potuit. l. ij. in cōsi. r. Aiso  
 instrumēto. col. pe. li. v. Bald. in cōsi. cccxxj. Adapholus. li. j. s.  
 21. cccxij. l. ij. Et qd Julius pater disponere nō potuerit in pu-  
 diciū filioz suoz quibus erat ius questū ex stipulatione notarij  
 tradit Bal. in l. cum a socero. C. de iur. dot. col. ij. in vers. z ideo in  
 qōne Bar. z sequit Are. in l. qui rome. s. flauus. de ver. obli. col.  
 pe. z ad hoc facit tex. in l. si pstante. vbi Bal. col. si. in ver. nota qd  
 quādo ex cōtractu. C. de dona. ante nup. in l. cū maritus. s. si. ff. de  
 pac. dota. z tradit Alex. in cōsi. cl. Aisothemate instrumēti. col.  
 pe. in ver. nec etiā obstat predictis. l. iij. z de his plene dixi in 21.  
 cccxxij. Primo non videt dubitandū. z ibi col. ij. de laratū fuit  
 qd non solū filijs fuit ius questū in actione personali, vt in l. quo-  
 ties. C. de dona. que sub modo. s. etiā in dominio, vt tradit Spe-  
 in tit. de loca. s. nunc aliqua. in vers. septuagesimo quent ecclesia  
 concessit. Et retenta hac cōclusionē de qua nō videt dubitandum  
 13 qd filijs dicti Julij esset ius questū per supradicta. ¶ Appellatione  
 filioz veniunt filie. l. si ita quis. in prin. ff. de test. tut. ab i filioz enim  
 appellatio cōtinētur filie in l. si ita scriptū. de leg. ij. in prin. l. iij.  
 14 ita interpretatione. ff. de ver. signi. z licet in feudo femine excin-  
 dantur. c. j. s. hoc autē notandū. in ti. qui seu. da. poss. cū si. Secus  
 tamē in donatione de qua agit, vt no. Ang. in 21. cccxij. super pu-  
 mo. in fi. cū si. vt dixi in cōsi. lxxij. Et pro tenui facultate. z ideo cō-  
 cludēdum est q bona que dñs Marcellus donauit Julio z filijs  
 15 post mortē Julij spectent ad filias que reperiuntur, z ita breuiter  
 scōs dubiū absolutū sit. ¶ Sequitur tertiu dubiū pncipale an  
 filie dicti Julij q sunt due z ab eo dotate fuerūt quelibet earū in  
 florenis duob? milib? z ducentū librarū quatuor p floreno, vt pa-  
 tet in testamēto faciant partē respectu legitime q debet Camillo  
 filio masculo: nā cū essent tres filijs, vcz Camillus z due filie eoz  
 legitima erat tertia pars oim bonoz dicti Julij eoz patris. aut.  
 nouissima. C. de inoffi. testa. sic de iure cōi legitima Camillie esset  
 tertia tertia. Sed difficultas nō parua videt stante statuto a quo  
 filie dotate excluduntur an filie excluse debeant cōnumerari in nu-  
 mero filioz quoad iudicandum quāta esset legitima Camilli, z in  
 hoc varie admodum opiniones reperiuntur. ¶ Ana est pncipalis  
 opinio negatiua qd filie excluse nō faciant partē z solū perso-  
 na masculi debet attendi, vt cōcludit Pan. de ca. in cōsi. cclxxij. qm  
 fundamentū huius arti. col. ij. vers. restat em expedire. z idē tenet  
 Ang. post Bal. in l. papinianus. s. vnde si quis. ff. de inoffi. testa.  
 vbi per glo. ibi dicit q si filia debet succedere solū in dote z stante  
 masculino illa dos debet detrahi tanq es alienus z de residuo ma-  
 sculo habebit tertiā partē pro legitima perinde ac si filia exclusa  
 nō esset in rerū natura, z idē Ang. in aut. nouissima. l. si. C. de inoff.  
 testa. vbi inquit q si ex forma statuti filia dotata nō succedit sup-  
 stite masculino sicut est cōiter per Italiam: legitima filij masculi est  
 tanta quāta si filia femina nō esset in rerū natura: z idē concludit  
 Ange. in l. j. s. in primo. in fi. C. de cadu. tol. vbi dicit se ita pluries  
 cōsuluisse, z ita reperit in 21. ccc. Punctus talis est statuto ciuita-  
 tis Lortone. col. ij. z idē Ang. z Imo. i. l. plane. s. si duob? col. ij.  
 de leg. j. cum si. vt tradit Alex. in d. s. si duob? in fi. z tale Soci. in  
 cōsi. cl. col. rj. z idē cōsultit Raph. cu. in cōsi. lxxv. Stāte statuto  
 Aincētie. z fm istā cōclusionē nouissime cōsultit Corne. i cōsi.  
 cccx. In hac cōsultatione est dicendū. lib. ij. vbi in terminis ex-  
 tante filio masculino herede instituto z duob? filiabus dotatis ex-  
 clusis statuto cōcludit qd legitima filij masculi sit tertia pars he-  
 reditatis totius detracta dote filiarū: z fm istā opi. esset dicēdū  
 q prius deberēt detrahi dotes filiarū q ascēdunt ad summā qua-  
 tuor millū, z cccc. florenoz, z qd detrahan? prius tanq es alienū  
 etiā tradit Alex. in cōsi. lxx. Aiso testamēto Andree. in fi. l. iij. z  
 in cōclusionē supradicta videt residere Ro. in l. j. C. qnō pe. par.  
 col. pe. ver. vnde p solutiōe vbi post longā disputationē cōcludit q  
 qn filie excludunt? habita legitima tūc si dos ascēdit ad quātitatē  
 legitime z tali casu filie faciūt partē n vero dos sit minus q legi-  
 tima tūc illud plus quod est legitima accretit portio filij cuius  
 cōtēplatiōe filia est exclusa. Alia est prin. opi. q filia exclusa a stā-  
 b B



tuto quado est dotata qd faciat parte filio in legitima etia si do-  
tata sit in vno nimo, vt Bal. per illu ter. dicit in l. huiusmodi. §. si  
titio. in prin. in ver. z est arg. de leg. 1. z ides Bal. in l. j. in vj. q. in v.  
quid de filia. C. qm no pet. par. vbi inquit qd si filia que renuntiauit  
est dote contenta facit parte qz videt habere parte sua: z idē Bal.  
in l. j. §. in primo. C. de cadu. col. col. ij. ver. pone ergo. cu si. vt tra-  
dit Fran. de cur. in cōs. v. Astulphus pater. z ibi dicit qd cōs cō-  
clusio est qd illi qui p mortuis habent nō faciūt parte put est in-  
ste exheredatus de portatus vel frater minor: secus est in filia que  
excludit a statuto respectu dotis qz illa facit parte z ibi in si. dicit  
qd ista opt. videt sibi ipsa veritas z post longā dictionē cōcludit  
Soci. in d. §. cl. col. xvij. quod quicūqz alterā opt. ex predictis se-  
queretur nō esset reprehēdendus ppter autōritates z rationū cō-  
fictus que in vtrāqz partes reperiunt, vt piz ex his q ipse ibi late  
refert z causa breuitatis nō r. fero. Ista tamē dicta sunt abundan-  
ter qz talis difficultas cessat in isto casu in quo nō sunt filie exclu-  
se a statuto Senensi. f. Nam in primo statuto dicit qd filia dotata  
nō succedat qd diu supersint filij masculi vnus vt plures: z sic filie  
sint excludē ad tps qd diu supersint masculi ergo deficientibz ma-  
sculis filie excludē debēt reintegrari, vt Bar. cōcludit in l. si. col. ij.  
in vers. ex quibz cōcludo. ff. ad tertul. z idē Bal. in c. j. §. quinetiā.  
in ij. not. in si. itit. episco. vel abba. z aut. sed z si quis. colum. ij. in  
vers. cu. z per hoc infertur. C. de secun. nup. in l. in quibus. col. j.  
in ver. z predicta faciunt ad questionē. ibi. z intellige hoc verū. C.  
de secun. nup. z in cōs. c. d. d. nā z d. ā garda. li. ij. z Pe. de ancha. in  
cōs. l. c. r. Hec questio iam vulgaris. col. ij. z in statuto Aeronēsi  
tradit Fulg. in consil. vij. d. n. Petrus longus. col. ij. z in statuto  
Senensi no. Are. in cōs. xliij. Ista cōsultatione ad me trāsmissa  
col. j. vbi dicit qd ista opt. est iā d. s. cōter approbata, z cum predi-  
ctis etia concordat Soci. in cōs. r. Consideratis z bene pēfatis.  
in prin. lib. ij. z in §. l. xv. Ista testamēto Petri. in prin. eo. li. ij.  
Cū ergo p mortē Camilli q decessit in pupillari etate filie reinte-  
grate sint tpe quo hospitale vocatur virtute substitutionis idubi-  
tante cōcludendum est qd dicte filie in legitima Camilli admit-  
tantur. Et sifr nō obstat aliud statutū in quo filie excludunt cōdi-  
tionaliter si de predictis fratre vel fratribus legitimus heres vel  
heredes remāserint ex se descēdētes, z ista d. d. itio impleta nō fuit  
quia Camillus in pupillari etate decesserit exclusio filiarū nō ha-  
buit locū deficiente cōditione. l. cedere diē. ff. de ver. sig. l. hec ven-  
ditio. in prin. ff. de contrahen. emp. l. n. cessario. in prin. ff. de peri. z

16 cōmo. rei ven. f. nā quado aliquid cōditionaliter in iudicio dedu-  
citur debet cōditio liquidari qd impleta sit, vt no. Bal. in l. si quis  
dem. col. si. C. de excep. alleg. text. in l. hoc iure. de ver. obli. z idem  
ter. in l. ita stipulatus. in ver. qd si ab initio. eo. tit. de ver. obli. z in  
casu cōstat per mortē Camilli in pupillari etate cōditionē exclu-  
sionis filiarū impleta nō fuisse nec impleri posse, vt piz ex supra di-  
ctis. Ex quibz omnibz in casu isto piz qd cessant dubitationis do-  
ctoꝝ de quibz iupradictū est: z indubitāter cōcludendū est qd di-  
cte filie faciēt parte ad extenuādū legitimā Camilli: z cū sint tres  
filij, vtz Camillus cū duabus sororibz eozz omnium legitima  
erit tertia pars hereditatis Julij patris. aut. nonissima. C. de in-  
officio. testa. de ducto ere alieno z funeris impena. l. papinianus.  
§. quarta. autem. ff. de inoffi. testa. z tertia pars dicte tertie partis  
pro eius legitima videtur dicto Camillo competere.

Consilium. ccccviij.

Usufructuaria an faciat fructus suos non prestita cautione.

Summarium.

- 1 Adulier usufructuaria an faciat fructus suos.
- 2 Cautione ubi petitur prestari debet.
- 3 Disposita in testamento ad vnum vsum non possunt ad alium vsum conuerti.
- 4 Testm iure factū etiā cū autoitate imperatoris rescindi nō pōt.
- 5 Testamentum quod sit de iure gentium.
- 6 Imperator non habet potestātē cōtra ea q sunt de iure gentium.
- 7 Testamentum cū sit publici iuris pactis priuatorz rescindi nō pōt.
- 8 Pactum de futura successione non valet nec firmatur iuramēto cum sit contra bonos mores.

In vino iplorato psidio.

Isto elegati cōsilio clarissimi A. J. doct. dñi Velij ta-  
rellis de fano iuridicam esse arbitroz cōclusionē ab eo  
firmatam, z de simplici subscriptione requisitus agam pauca.  
1 Et primo dum queritur de fructibus perceptis per dominā Lu-  
cretiam usufructuaria ante prestita cautionē ex quo cautio petita  
nō fuit dñā Lucretia fecit illos suos: vt Bar. cōcludit in l. usufru-  
ctu. col. si. ver. ite quero. C. de usufruc. vbi inquit qd si usufructua-  
rius bona fide vsus fuit usufructu qz forte cautio petita non fuit  
tali casu usufructuarius facit fructus suos: z idē not. Bal. in d. l.  
usufructu. col. ij. in vers. cōclu. de tres casus. z idē Bal. in l. j. C. de  
usufru. col. ij. ver. sed quero. z idē cōcludit Bar. in l. si homo. ff. de

vincap. z Bal. in l. j. ff. de usufr. in ver. z ideo qñ vir. cū si. vt tradit  
Alex. in cōs. cxx. qz opportune z copiose. col. pe. ver. nec predictis  
habet obfata. li. vj. z Cor. in cōs. cxxij. circa primū. col. si. lib. ij. z

2 Soci. in cōs. cxxij. in presenti cōsultatione. col. si. li. j. z ista cōclu-  
sio cōprobat qz vbi cautio debet prestari intelligit si petita sit. l. ij.  
§. qd ait pretor. ff. quo. leg. als. l. si. q incip. diuersum. §. qd ait pretor.  
vbi ter. dicit vt satisfact sic accipimus si paratus sit satisfare non  
ergo offerre dz satisfationē sed petēti morā nō facere: ad idē ter.  
in l. j. §. nō erigit pretor. in si. ff. vt in pos. leg. in l. si qd filij. §. stipu-  
latio. ff. de colla. bo. vt in not. q. tradit Paul. de ca. in l. pero. §. si.  
de leg. ij. vbi inquit qd in statuto disponēte qd in aliquo casu quis  
teneat cauere intelligit statutu si talis cautio petita sit inducit si-  
mile de usufructuario q teneat p stare cautionē tñ si cautio non sit  
petita usufructuarius lucratur fructz, alleg. Bar. in l. vroz usufru-  
ctu bonoz. ff. de usufr. leg. i. ff. z dicitū Pau. de ca. refert. z sequit  
Alex. i cōs. cxx. Ista narratis in tēmate. li. iij. Venio ad scdm  
in quo maior dubitatio videt dñi dubiū reuocat de iure questio  
Hiero. filio dñe Lucretie, z vt breuiter cōcludē dū est qd Hiero.  
filio dñe Lucretie nō est aliquid ius que sitū in bonis seu in h. res-  
dita. dñe Matthee de quibus agit qz dñā Matthea p dicta insti-  
tuit herede Lucretiā ei nepit durate eius vita tm. z post mortē  
dicte Lucretie voluit qd oia bona z hereditas ipsius dñe Mat-  
thee dispensarent amore Dei p aia ipsius testatris vt latius in  
eius testamēto cōtinet: nā supra per dominū cōsultorē cōclusus  
fuit qd dicto Hierony. nullū ius que sitū fuit nec virtute p me nec  
scde trāsfactionis z inducit p cipe ea q dixi in §. l. xij. in ij. dubio.  
z ibi induri qd no. Alex. i §. l. ix. pōderatis his. col. pe. ver. z hoc  
falte in casu nō pcedit. li. v. Et vltra ea q a dño cōsultore supradic-  
ta sunt ista cōclusio qd. d. Hiero. nullū ius esset que sitū: alio cla-  
rissimo fundamēto cōprobat qz nō potuerūt partes puenire z de-  
sponere de bonis dñe Matthee ptra formā datā ab ea in eius te-  
stamēto: f. quia disposita in testamēto ad vñ vsum nō possunt ad  
aliū vsum cōuerti, i. alua autoritate sedis aplice. cle. qz cōtingit. de  
rel. do. z no. Bar. in l. legatū. ff. de usufr. leg. z in l. legatū pecuniam.  
ff. de admi. rerū ad ciui. perti. cū si. q nota sunt: licet em bona que  
amore Dei erant distribuēda post mortē. d. Lucretie potuerint  
cōuerti in fabricā ecclie cathedralis cū autoritate summi pōtifi-  
cis qz vna pia causa in aliā trāsferrī pōt ex causa vt in iuribus. §.  
alleg. tamē nulla rōne videt qd bona distribuēda amore Dei p  
aia dñe Matthee testatris potuerint ad vtilitatē priuatā dicti

4 Hieronymi applicari ex simplici cōsēsu ipsarū partū. f. Alte-  
rius etiā ista cōclusio cōfirmat qz testm iure factū etiā cū autoi-  
tate Imperatoris rescindi nō potest. l. si testm. C. de test. facit ter.  
5 in l. rescripta. C. de pri. impe. off. z ad hoc facit qz testm quātum  
ad substantiā eius est de iure gentium lz quod ad solēntias sit de iure  
ciuili, vt no. Bar. in l. interdu. col. ij. ff. de cōdi. inde. vbi dicit qd  
testm de se est de iure gentium: qz eo ipso q gētes esse ceperūt de rebz  
6 suis disponebāt, z ideo Impator testamēto derogare nō pot: qz  
nō habet potestātē cōtra ea q sunt de iure gentium, vt no. an. l. h. C. ff.  
7 cōtra ius vel vti. pu. z in c. q in ecclesia. de cōs. f. z qz testm est pu-  
blici iuris. l. ij. ff. de testa. z pactis priuatorz alterari nō pōt. l. si. ff.  
de suis z legi. facit ter. an. l. nemo pōt. ff. de leg. j. z qz hereditas tes-  
8 tamēto nō p pactū dari potest in l. hereditas. C. de pac. cōuē. f. z  
ideo pactū de futura successione nō valet. l. pactū qd dotali. C. de  
pac. l. ex eo. C. de inuti. stip. l. stipulatio hoc modo cōcepta. de ver.  
obli. z no. Bart. in l. si. col. pe. C. de pac. adeo qd tale pactū nō fir-  
mat iuramēto qz est cōtra bonos mores qz aufert liberā facultatē  
testadi, vt pbat in iuribz. §. alleg. vt no. Bar. in l. si qz p eo. col. ij.  
ff. de si deius. z in d. l. stipulatio hoc modo cōcepta. cū si. vbi tra-  
dit Alex. col. ij. z in d. l. pactū qd dotali. z fm istā cōclusionē late  
cōsultuit Alex. in cōs. xxvij. pōderatis verbis istrumētū. lib. ij. z  
dixi in cōs. l. xij. in si. z in consil. cxxv. col. pe. z adde qd in pposito  
bene facit qd tradit Bar. in §. cccvij. in ip. promitto tibi z tu mi-  
hi. vbi ponit casum qd si promittis mihi z ego tibi vt altero ex no-  
bis premoiente bona premoientis debeāt esse superuictis per  
viā successione dicit qd talis cōnētio nō valet: qz sunt certi modi  
succedēdi vel iure sanguinis vel fm. l. xij. tab. vel iure solēnis vlti-  
me voluntatis qui modi nō sunt in dicto casu pposito in quo est pa-  
ctū future successione qz nō valet qz est cōtra bonos mores vt dō-  
tē in iuribz. §. allega. z ita videt in casu de quo agit: qz qd Hierony.  
deberet in bonis dñe Matthee aliq ex parte succedere non erat  
ex aliquo modo ex iupradictis: vñ fuisset pactū future successio-  
nis qd nō valet vt. §. dixi. z maxime qz partes que cōuenerūt nullā ha-  
bebāt potestātē disponēdi de bonis dicte domine Matthee con-  
tra dispositionē ab ea factā in eius testamēto: z ideo ex cōuētiōe  
dictarum partū nullū ius acquisitū fuit dicto Hieronymo nec  
acquiri potuit, z per istam viam res clara videtur z sine dubio.

Consilium. ccccix.

Ex duobus presentatis quis preferatur.

Summarium.

- 1 Insipatratatus per donationem transferri potest.

Caria



- 1 Paria sunt qd aliquid fiat de iure comuni vel ex privilegio.
- 2 Per dispensationem in omnis macula abstergitur.
- 3 Semel cessum non potest amplius accipi.
- 4 Coniecturis non est opus in claris.
- 5 Securitas si data est alicui eundi et redeundi, an videat data pro vna vice tantum.
- 6 Potestas prorogandi compromissum data arbitris pro prima vice intelligitur.
- 7 Qui promittit molendinum reficere de prima intelligitur vice.
- 8 Procuratori licet a patronis data sit potestas presentandi eadem tamen potestas remanet apud patronos.
- 9 Primus in ordine litere nominatus debet preferri.
- 10 Plus est quod res sit actu quam in potentia.

**In uno iplorato p̄sidio.**

**D**ueritur ex duobus presentatis cuius presentatio p̄ua leat i ecclia scti Michaelis in castro Cassine et visis et consideratis omnibus que ab utraque parte proponunt: prima facie videtur dicendum quod dñs Jo. baptista presentat a patre suo Dñico donatario debeat in situ per reuerendum dñm vicarium: quod constat de donatione iuris presentandi per vna vice facta Dominico et fratribus in solidum, ut patet in instrumentis et non est dubitandum de donatione: quod per donationem ius patronatus transferri potest. c. ex inquisitione. de iurepatro. not. per glossam. in c. cum seculum. eo. ti. et in c. pietatis. xvj. q. vij. et in rub. de iurepatro. in fi. et ista videtur consuetudo. op. l. Bal. in l. si. co. pe. C. de edic. di. adria. tol. in v. nono querit. dicit quod specialiter ius patronatus donari non possit. et idem Bal. in c. lxxvj. Quedam mulier relicta. l. iij. et l. i. tali donatione facta laicis requiritur consensus ep̄i, ut not. per Hostium in sum. de iurepatro. s. qualiter transferatur. in versum. ubi videtur. et Abb. post alios in c. illud. de iurepatro. col. pe. ubi dicitur ista esse opinio. eodem in casu isto consensus ep̄i non interuenit satis est confirmatione pape interposita tam fuisse, ut not. Abb. in c. si. r. l. iij. Videndum est. col. iij. lib. i. et non obstat quod Dominicus donatarius filium proprium presentauerit quod hoc facere potuit, ut not. per glossam. in c. q. clerici. in verb. filij. de iurepatro. et ibi Abb. ad Abb. in c. si. de instit. in c. consuluit. de iurepatro. et in c. r. xvj. Ad claram decisionem. in s. ubi lib. ij. Non obstat defectus etatis et natiuitatis quod per dispensationem huiusmodi defectus sublati sunt: et nam paria sunt quod aliquid fiat de iure communi vel ex privilegio. l. liberos. C. de colla. et Bal. ibi dicit quod habentes beneficia ex dispensatione perinde habent ac si de iure communi habiles fuissent: et nam per dispensationem omnis macula abstergitur. l. imperialis. s. p̄nti. ubi Bar. C. de nup. facit tex. in l. queris. ff. de nata. resti. facti. quod no. Old. in c. c. xv. Puncta breuia. col. ij. um. si. ut dixi in d. liberos. et ex his videtur fundata intentio dñi Jo. bapt. ut legitime dicat presentatus et alia presentatio facta de presbytero ad Maria. non videtur admittienda quod facta per patronos et parochianos qui non habebant potestatem presentandi per ista vice propter donationem ab eis factam cui non videtur quod contrarietate possint quod fuit donatio inter viuos irreuocabilis et in hoc videtur iuri suo renuntiasse: unde non potest quis recipere quod semel cessit ut dicitur in c. quia periculosus. vij. q. j. in l. j. S. qui semel. ff. de inces. edic. et in l. queris. ff. si venditor. ff. de edil. edic. dicitur statim esse eo quod conuenit et remittentibus actiones suas non datur regressus: predictis tamen non obstantibus ulterius cogitanti contrarium de iure esse arbitror, vtz quod presentatio per dñm Jo. sit legitime facta et quod ipse in tali presentatio instituetur sit exclusio dicto Jo. bapt. et per clara demonstrationem huius conclusionis considerandum est quod cum patroni dicte ecclesie sancti Michaelis sint laici habent potestatem variandi, quod possunt presentare vnum, et postea alium cumulatim: ita quod per secundam presentacionem non recedatur a prima: ut no. l. c. quod autem. ibi Abb. post alios et in c. cum autem. de iurepatro. et per Jo. an. in regu. in re. coi. de reg. iur. est ergo videndum an ista facultas variandi fuerit translata in Dominicum donatarium vel remanserit apud patronos qui donationem fecerunt: prima facie videtur dicendum quod sic: et quod Dominicus donatarius non habeat potestatem variandi, et hoc pluribus modis suadetur: primo propter verba donationis que dicuntur per vna vice tantum, vtz pro prima vice: nam tot sunt presentaciones quot sunt persone presentate, ut per Lap. alleg. vij. in versum. in contrarium. cum ergo talis donatio facta sit per prima vice tantum videtur quod in casu isto donatarius variare non possit quod verba clara sunt et in claris non est opus coniecturis. l. coniecturis. s. cum ita. de v. b. obl. Secundo probatur quod dicitur Cal. in c. r. xvj. In laicis quod talis variatio odiosa est: idem restringi debet in regu. odia. de reg. iur. in. vj. et propter hoc secundum eum restringit dicta variatio in primo actu quod duo tantum successiue possunt presentari, et sic variatio de primo actu intelligitur. Tertio hoc comprobatur ex consuetudine que dicitur quod verba de primo actu intelliguntur in l. boues. s. hoc sermo. de ver. sig. et in c. non potest. s. i. de p̄b. in. vj. et ideo securitas data alicui ut venire et redire possit de prima vice intelligitur, ut no. Bar. in l. j. in fi. ad leu. mate. et in l. dotis. la. ij. per illum tex. ff. de iure dot. et potestas prorogandi compromissum data arbitris per prima vice intel-

ligitur, ut no. Bal. in c. si. de consue. col. pe. in ver. dubitat insuper. et in c. olim. col. j. de rel. crip. Spe. inti. de arbi. s. ex cap. v. si. sed quod si fuerit actus et qui promittit reficere molendinum de prima vice intelligitur, ut not. Bal. in l. licet. in. iij. q. C. loca. cum si. ut tradit Alex. in c. r. xv. Breuiter in casu promisso. lib. iij. et late Feli. in c. j. de tren. et pa. et ista conclusio in casu isto comprobatur quod variatio est odiosa, ut dicitur Cal. in d. consue. xvi. et p̄sertim in materia odiosa verbain primo actu restringunt. d. c. non potest. s. j. et quod verba in isto casu sunt placita ab homine quo casu in primo actu solum intelliguntur licet non sic in dispositione legis, ut no. Bal. in l. j. in. iij. q. de his que pene noie. et Bal. post Ly. in l. veluti. s. dec. vor. ff. de eden. et sequit Alex. in c. r. lxx. Aiso consilio. l. ij. ideo ex omnibus predictis videtur dicendum quod potestas presentandi que fuit data Dominico a patronis tantum per prima vice intelligatur ita quod variare non possit. Et Quarto eadem conclusio confirmatur quod ius patronatus debet restringi ideo colonat quod gratia, ut no. in l. iij. de iurepatro. debet restringi ideo colonat quod donatio facta intelligatur ut donatarius presentare possit non autem quod habeat potestatem variandi: quia illa variatio accidentalis est in iurepatro. et hoc ius accidentale non videtur transire in donatarium: arg. l. ite veniunt. s. cum predictimus. ff. de peti. here. et quod ibi Ang. et not. per glossam. in l. certi conditio. in prin. ff. si cer. pet. Et Quinto in simili facit quod tradit de. de anch. in c. r. l. Summum dubium. col. ij. ubi concludit quod licet in iurisdictione prorogata sit locus penitentie. l. si conuenit. ff. de iurisd. om. iud. talis penitentie non videtur concessa procuratori, et idem videtur sentire Pet. de anch. in c. r. l. In auxilium veritatis. col. ij. Sexto ultimo non est dūdo per medicata suffragia de quod non si ra est decisio in terminis quam ponit Dominicus. l. c. lxx. est. ij. di. et ibi Car. Alex. refert et sequit et ubi dicit quod licet a patronis data sit potestas presentandi procuratori eadem tamen potestas remanet apud patronos, et idem sequit Fel. in c. cum venerabilis. de excep. col. j. et ita ex omnibus supradictis concludendum est patroni et parochiani legitime potuerunt presentare dictum presbyterum ad Maria. accusando non autem derogando presentacioni facte ab ipso Dominico donatario. Solū superest videre ex dictis duobus presentatis quod potior sit a Reuerendo dño vicario instituendus et breuiter ep̄s debet instituere magis idoneum, ut Abb. post Jo. and. et alios concludit in c. cum autem. de iurepatro. et Jo. an. in regu. in re. comani. de reg. iur. in. vj. Archi. in c. decernimus. xvj. q. vij. et ceteris paribus primo presentatus debet institui secundum Jo. an. in dicta regu. in re. coi. cum ergo presbyter ad Marianus, sit primo presentatus ipse debet institui et hoc potest confirmari ex eo quod dicitur de primo nominato in ordine litere qui debet preferri. l. quoties. ff. de vlt. iur. in l. generaliter. s. quid ergo. ff. de fideic. libe. et in c. mandato no. stro. de p̄b. in. vj. et quod presbyter ad Maria. est in sacerdotio prout in tali beneficio curato requiritur dato enim quod sacerdotium non requiritur tempore presentacionis satis est quod quis sit in potestate promouendi. c. si pro clericis pauperibus. de p̄b. in. vj. c. ij. de insti. in. vj. not. in c. j. de eta. et quali. tamen videtur preferendus presbyter ad Maria. quoniam actu sacerdos reperit et cum plus sit quod res sit in actu quam in potestate, ut no. in l. j. in prin. ff. de aqua plu. ar. en. et in l. libeo. ff. de sta. libe. et in l. he actiones. ff. ad velle. et quod presbyter ad Maria. est habilis de iure communi: alter vero habitatus fuit ex privilegio quo casu potentius videtur in consuetudine quam privilegium. l. eius militis. s. militiamissus. ff. de testa. mili. et quod ipse est de loco quod debet preferri extraneis et forensibus, ar. c. nullus. l. j. di. et no. Abb. in c. ad decorē. de insti. in. fi. facit quod not. Bar. in l. ij. C. de anno. ciui. lib. xj. ubi dicit quod elemosyna potius debet dari pauperibus de loco quam extraneis. Et ex omnibus supradictis concludo et refero partes R. o. dñi vicarij esse in instituendo dictum presbyterum ad Marianum et de potestate vicarij non videtur dubitandum: licet collatio beneficij non transferatur in vicarij absque mandato speciali. c. si. de offi. vica. in. vj. potestas tamen instituendi transit in vicarij absque speciali mandato, ut Abb. tradit post glossam. et alios in c. ex frequentibus. col. ij. de insti.

Consilium. cccccx.  
 De clausula ista appositae in legitimatione absque preiudicio venientium ab intestato et quod. s. ex imperfecto. in l. hac consuetissima. C. de testa. non habet locum in filijs naturalibus spurijis nec in legitimatis.  
 Summariū.

- 1 Clausula absque preiudicio venientium ab intestato appositae in legitimatione quid operetur.
- 2 Testamentum inter liberos coram duobus testibus factum valet.
- 3 Dispositio. s. ex imperfecto. in l. hac consuetissima. C. de testa. non habet locum in filijs naturalibus spurijis nec in legitimatis.
- 4 Diversitas in effectu videtur ex diversitate nominis.
- 5 Dispensatio facta circa unum defectum ad alium non porrigitur.
- 6 Dicitio tanquam est nota improprietatis.

**In uno iplorato p̄sidio.**

Aiso themate suprascripto et diligenter consideratis omnibus que in eo continentur in effectu queritur. et An b B ij



Ant. filius spurius ser Nazaret legitimatus habilitat? sit vt pfi suo succedere possit exclusis venientibus abintestato attēta clausula apposita i legitimatioe q legitimatio facta sit absq p iudicio venientū abintestato: breniter piderādū est qd fm cōem opi. r itel ligētiā dicta clausula resoluit q legitimat? abintestato succedere nō possit: sed habilitat? vt in eo qd pater illi ex testamēto reliquit, vt cōcludit Pau. de ca. in cōsi. cccxvi. Videndū est primo. col. si. in vers. quarto videndū est. r idē Pau. de ca. in cōsi. lxxxv. Die supposito qd iste pater. in fi. r idē tenet Pau. de ca. in l. gallus. in s. r quid sit tantū. col. pe. ff. de libe. r posthu. Pet. de anch. in cōsi. cccxliij. Ex tenore pūile gij. col. pe. r fuit declaratio Bal. in cōsi. incip. Verba autē succedere valeas. qd consiliū insertū reperitur inter consilia Ange. in cōsi. cclxv. r idē no. Bal. in cōsi. cclxiiij. Casus questiois est A. cōingatus. in fi. l. i. Ang. in cōsi. cccxliij. Dñs papa. in fi. pūme col. in vers. r iste sensus. r cū predictis cōcordat Benedic. cap. i. in cōsi. clvij. fuit dispensatū per papā Martinū. col. pe. r fi. r Pe. de vbal. in suo trac. de succes. abintest. in pūma parte. vbi loquit de filijs. in fi. vbi alios refert. r ita cōcludit Corneus per nū. in cōsi. iij. dñs Bal. ser Cole. l. i. r latius Soci. in pū. r xv. Nulli dubiū est. col. v. lib. iij. r Franc. de cur. in cōsi. lxxiiij. Super memorata facti narratione. col. ix. r dixi in pū. cccxxviiij. In casu pposito. r retēta hac cōi cōclusionē est dicendum qd iste Ant. legitimat? abintestato nō admittat: sed solū ex testamēto habilitatus videt in eo qd pater illi reliquerit r cum fecerit pater testm r dicto Ant. filio oīa reliquerit vt narrat videt q virtute legitimatiōis p dicitē oīa bona pfi cōsequi possit exclusis venientibus abintestato. r ista cōclusio de plano procederet si testm de quo agitur legitime factū fuisset sed difficultatem facit q r testm fuit factū corā duob? testib? quo casu testm valet inter liberos. l. hac cōsultissima. S. ex imperfecto. C. de testa. r cū filius Ant. institutus sit. videt valere testm r in tali testamento nō requirit qd testes sint rogati. vt no. per gl. in l. i. C. de codi. in verbo. excepto testamento q cōiter est approbata. Non ob st. qd. S. ex imperfecto. fm cōem opi. non hz locū in filio naturali vel spurio qualis iste Ant. videt qz est legitimat? vñ pro resolūtōe huius qōnis est vidēdū de duob? ¶ Primo an dispositio. d. S. ex imperfecto. habeat locū in filijs naturalibus vel spuris tantū. ¶ Secūdo an habeat locū in filijs legitimatis. prout in isto casu ptingit. ¶ Circa pūm doc. vario modo loquunt. vt Alex. in d. S. ex imperfecto. refert r cōis opi. videt qd ter. in d. S. ex imperfecto. restringat in filijs legitimis r naturalibus: r in ista opi. refidet ibi Alex. qz vbi fit mētiō a. l. de filio intelligit de naturali r legitimo. l. filij diffiniunt. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. r Ang. ibi circa fi. hoc tenet in vers. itē facit ad questioē. per illū text. r dicit ita cōsultus fuisse r q plures doc. qui cōsulerūt Bal. refert in l. i. col. ij. C. fa. her. vbi dicit qd dñs. Tho. de cor. dñs Frā. tigr. de pñis. dñs Ang. de amelia. dñs Recuperus de santo Al. inia. r pleriqz alij doc. cōsulerūt. r sic intellexerūt. d. S. ex imperfecto. q venit ad suppletioē illius legis que loquit in iustis liberis quib? magis fauet: qz in illis ius civile r naturale concurrat: alleg. l. i. S. iura. C. de impo. iura. de scr. l. i. r idē videtur tenere Bal. in l. si quā illustri. col. ij. in ver. questio fuit de facto. C. ad senatus cō. or sic. r idē Bald. in l. qui testamēto. S. mulier. ff. de testa. r Imo abi sequit: qz nō est eadē ratio qd. d. S. ex imperfecto. qui loquit de filijs legitimis r naturalib? extēdat ad naturales tm r multominus ad spurios. put erat iste Ant. r idē cōcludit Ang. in l. filio pterito. col. i. ff. de in iu. rup. S. ex impfeto. nō habet locū i filijs naturalib? tm. si dicit ita iudicatū fuisse Perusij ipso aduocate in hoc tamē nō videt laborādū: qz in isto casu non agit de filio naturali vel spurio. sed de filio legitimator: qz dictus filius fuit legitimat? ideo tota vis videt in. ij. q. An. d. S. ex imperfecto. habeat locū in legitimo r in hoc videt pūa facie dicendū qd sic: qz ita in terminis voluit Bal. in c. de causis. de offic. deleg. col. si. ver. no. qd obseruans interdicitur. vbi inquit qd iura q loquunt de testamētis trahunt ad testamēta valida per fictionē. l. i. S. lex falcidia. ff. ad leg. falcid. r idē si p dispēlationē: qz est interpretatio passiva. alleg. l. i. S. iura quoz. de bo. poss. ex test. mili. r ideo ibi Bal. infert qz filius spurius legitimatus qui cōparatur legitime nato potest institui heres a patre corā duob? testibus. r sic fm Bal. in terminis dispositio. d. S. ex imperfecto. videt habere locū in Ant. filio legitimo de q agit est verū qd glo. in d. S. ex impfeto. tenet qd succedat abintestato i tali testamēto imperfecto: r si hoc esset venientes abintestato excluderent: qz legitimatio facta absqz p iudicio venientium abintestato. vt. s. in pūnc. dicitur est: r legitimatus cū dicta clausula solū venire pōt ex testamēto. sed gl. in d. S. ex imperfecto. cōiter reprobat qz Imo in d. S. ex impfeto. succedit ex testamēto. vt not. p glo. in l. filij. C. fa. her. vbi Bal. in v. sexto quero. hoc tenet ex eo qd in simili de mili te habet. ut ex testamēto succedit hz solēnitates testamēti remote sint. l. i. r l. diuus. ff. de testa. mili. r idē sequit Salyc. in d. l. filij. in iij. no. cū si. vt tradit Alex. in d. S. ex imperfecto. r retenta ista cōi opi. esset dicendū qd Ant. ad bona paterna admittat exclusio ve

nientibus abintestato fm declarationē supra factā in clausula illa absqz p iudicio venientū abintestato. r fuit regula. l. quā diu. ff. de acqui. her. r. ff. de reg. iur. l. ex testamēto. C. vñ de lib. Similiter tamē resolūtōe pcludendū videt qd sicut. S. ex imperfecto. nō hz locū in naturali vel spurio pariter nō videt habere locū in legitimo. videt habere locū in naturali vel spurio: qz vbi fit mētiō a lege de filijs intelligit de naturalib? r legitimis iuxta. l. filij diffiniunt. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. ista ratio superius alleg. p Alex. pūa est filius pat diffinit in. d. l. filij. r ptra Bal. facit regula q habet in. l. i. C. de his qui ve. eta. impe. vbi dicit qd in dubio verba intelligēda sunt naturaliter r fm veritatē r nō fm fictionē: vñ Ang. ibi infert. qz si factū sit legatū alicui erit doctor vel sacerdos Ang. ibi ligit naturaliter r vere r nō per fictionē. r facit dictū Arch. in c. nemo deinceps. de elec. l. vj. vbi ille ter. dū loquit de etate legitima intelligit fm Arch. de naturali r vera etate r nō p dispensationē. r qz ter. in d. S. ex impfeto. loquit in dispositioe legis. ideo cōsonat qd vba illius. S. intelligunt fm iura cōia q loquunt de filijs: vt in. d. l. filij. r nō vt habuisse respectū ad dispensationē q est de iure speciali: qz iura specialia nō sunt in cōsideratione. l. iij. in prin. vbi Bar. ff. de fideicō. lib. r qz cōcurrēt plura spalia ptra. l. i. C. de inoff. do. r qz alius est legitimus. alius est legitimatus. vt not. Saly. in l. etiā. C. de app. alleg. ter. in l. si accepto. ff. de iure fisci ¶ nā ex diuersitate nois videt diuersitas in effectu. l. si idē. C. de codi. r no. Abb. in c. ad audiētā. in. ij. no. de deci. ex quo infert Bal. in. d. l. etiā. qd naturalis rescripto principis legitimat? etiā patre cōsentiente nō est legitimus r ex hoc cōcludit qd in pūnc. legitimat? r: qz nō dicunt legitimi r in feudo est ter. in. S. naturales filij. si de feu. defun. pte. sit inter do. r ag. r hoc idē cōprobat qz ter. in. d. S. ex imperfecto. dū remouet solēnitatē requisitā in testamēto in mero testm. put loquit videt presupponere qd omnia alio respectu habitas cōcurrat: sic videt presupponere liberi ex personis ipsoz essent habiles r alij defectū nō paterent: arg. ter. in. l. qui in testamēto. in prin. ff. de testa. vbi qz in testamēto qrit de vno defectu presupponit p constanti qd oēs alij defectus cessent r ibi solū sit defect? de quo specialiter querit. vt colligit ibi. si aliud. nō ob in. c. qz di ligētia. de elec. f. r dispēlatio facta circa vñ defectum ad aliū non porrigitur. vt no. Bar. in l. cū propter. ff. de leg. prestā. r not. Pe. de anc. in. c. qz diligētia. in. ij. no. de elec. qz sunt plures defectus de singulis debet mētiō fieri r clausula generalis nō sufficit. vt no. Bal. in l. i. col. pe. in vers. vñ etiā scias. C. de fur. r ideo cū ter. in. d. S. ex impfeto. videatur dispēlare fauore liberor? vbi sit defectus solū in numero testm nō videtur habere locū in isto casu in quo alius defectus concurrat p supradicta: r qz sit legitimatus non tamē est legitimus vt. s. dixi. r ad hoc bene facit qz fm cōem vsū loquēdi legitimatus nō dicit legitimus. vt not. Fulg. in pū. lxxij. Stante statuto civitatis Verone. col. j. vbi dicit qz cōiter appellatiōe filiorū eos vocamus qui ex iustis nuptijs sunt nō qui illicite geniti etiā si post legitimati fuerint per rescriptū r in ciuitatibus apud bonos r graues ciues nō est par eademqz ratio in istorū filioz ex legitimo matrimonio r iniustor? licet postea legitimi sint qz facilius qd daret filij legitimo q legitimato. vt Ful. ibi latius psequitur mā instrumētū legitimatiōis probat illū illegitimē nati. vt not. Bal. in l. ij. C. de iur. aureo. ann. in. ij. no. qz omnis dispēlatio presupponit veritatē in contrariū est. vt Bald. ibi dicit. r dicit glo. in c. innotuit. de elec. qd legitimatus etiā per sequēs matrimoniū habet tanq legitimus: r si nō pprie. qz dicitio tanq. est nota improprietatis. vt no. per gl. in c. solite. in vers. bo. tanq. de maio. r obed. r legitimatus dicit habere imaginē legitimi r infert a legitimo vere tanq imago illius que representat. vt dicit Bal. in d. l. etiā. C. de app. r idē Bal. in c. j. col. pe. de cōsi. dicit q legitimatio est similis alchimie que facit apparere illud qd nō est: r ibi dicit qd legitimatus figuram legitimi gerit sed nō habet substantiā eandē que debet pronenire a rerum natura que diuina est r immutabilis ex quibus concludendū videt qd ter. in d. S. ex imperfecto. nō habeat locū in filio naturali. vt cōmuniter doct. tenet r pariter idē mihi videt in legitimo per supradicta. nō ob st. qd Bal. contrariū dicit in. d. c. in causis. qz respondetur duobus modis: primo qd dicit Bal. potest saluari in legitimo prout ipse loquitur: secus videtur in isto casu in quo agitur de dispensatione que nō videt vera legitimatio: constat enim differentia esse inter legitimatiōē r dispensatiōē. vt tradit Pau. de ca. in cōsi. cccxix. r cccxxij. super puncto isto. colum. iij. in ver. sic. item certū est. vbi inquit q legitimatio facta de illo q natus est ex matre cū qua nō poterat esse matrimoniū nō est pprie legitimatio sed dispensatio prout videtur in isto casu: qz pater dicti Antonij erat vxoratus r sic nō potuisset cū illa muliere matre dicti Antonij matrimoniū cōtrahere r ppter hoc videt dispēlatio r nō legitimatio fm Pau. de cast. ibi. qui dicit collegiū Bononiense ita cōsultasse



consuluisse et dicit etiam quod Petrus de perusio frater Balita Petrus... rursus consuluit et idem tradit Petrus de Anch. in 21. ccccxxij. Circa primum...

na. effi. sui. in. l. j. C. de naturalib. libe. ita etiam non potest pater filie spurie dote constituere, et ista sunt breviter que prima facie dubitationem...

Summarium.

- 1 Legatum factum a patre filie spurie pro alimentis et dote an de iure subsistat. et nu. 4.
2 Filij spurij a patre non sunt alendi.
3 Coitus cum moniali inducit incestum, adulterium et sacrilegium.
4 Alimenta negare est necare.
5 Ubi agitur de peccato ius canonicum servari debet etiam in terris imperij.
6 Dos dicitur congrua usque ad legitimam.
7 Nullus amor vincit paternum.

Consilium. ccccxxj.

In uno implorato presidio.

Magnificus Pádulphus Petrucci Senensis et iure pietatis reliquit legavit Alexandre filie spurie nate ex moniali florensis tres mille quingentos librarum quatuor pro quo...

Consilium. ccccxxij.

De statuto quod mulier non possit testari sine presentia mariti et quod forma statuti debet observari. Et de scriptura facta per unum fratrem...

Summarium.

- 1 Solennitas testandi a statuto potest mutari.
2 Statutum quando aliquid de novo introducit cum certis modificationibus quicquid ibi exprimitur videtur datum pro forma.
3 Forma data a statuto in dubio videtur substantialis.
4 Scriptura facta per unum fratrem non valet si sit a paribus approbata.



- 5 Privilegium pie cause non supplet defectus et inhabilitatem scribentis.  
6 Solemnitas requisita in testamento remittitur tempore pestis.

**D**iuino iplorato p̄sidio.

Conclufione supra firmatam a clarissimis doctoribus iuridicam esse arbitror, et quia tota vis videtur consistere in statuto Burgi sancti Sepulchri quo cauetur quod nulla femina testari possit sine presentia viri, aut filij, aut patris, aut fratris. Primum de validitate dicti statuti non videtur dubitandum quod solemnitas testandi est de iure positio: ideo a statuto mutari potest, ut not. Ang. in cōs. lxxvij. Premitto primo, ubi specialiter infert valere statutum quod nulla mulier habens maritum vel filios testari possit sine requisitione vel presentia mariti vel filiorum et si aliter factum sit testium nullus sit momenti, et idem Ang. concludit in cōs. cxxvj. Testamenti factio, et idem in tali statuto tradit Bal. in 2. l. r. Statuto civitatis Assisij cauetur. lib. v. et idem Bal. in l. ex duobus. §. si. de vulg. et pupil. et facit quod non. Alex. in cōs. cxxvij. Statutis accurate peripetis. col. ij. lib. ij. et cōs. lxx. Quomodo omne bonum. col. ij. li. vj. et quia hoc non renocatur in dubio ulterius non insisto et stante tali statuto considerandum est quod statutum in sine ulterius procedit annullado testamentum quod ipso iure non valeat si contra factum sit quo casu videtur data forma: ut not. Bal. in l. j. ff. de libe. et posthu. et idem facit quod quoad statutum aliquid de nouo introducit cum certis modificationibus quicquid ibi exprimitur videtur datum pro forma, ut dicitur de anch. in cōs. cclij. Ex tenore privilegij in si. et forma tradita a statuto in dubio videtur substantialis, ut not. Bal. in l. cōparatioes. C. de fide instrum. in ij. col. in. ij. oppo. et talis forma debet ad vnguem observari, ut Bal. dicit in l. cessante. col. si. C. quomodo. et quando ind. et idem Bal. in c. ex literis. col. si. de consuet. in c. j. col. ij. in versu. et ideo si statutum de mili. val. qui cotu. est. cum simi. ut tradit Alex. in cons. cxxxvij. In causa et lite. col. iij. in consil. cxxij. Aiso. col. si. li. iij. in consil. cxxij. Moderatis. col. j. lib. vi. et Maria. in cōs. cxxij. Aiso. col. vij. et in cōs. cxxij. Prosequendo ordinem. col. iij. et talis forma non potest impleri in equipollenti sed formaliter impleri debet, ut not. Bal. in d. l. j. de libe. et posthu. et Ang. ibi in versu. predicta autem. Bald. in l. ambiguitates. C. de testa. cum simi. ut Alex. ibi scribit et facit tex. in l. cum hi. §. si pretor. ff. de trasac. et not. Bar. in l. cum quid. col. ij. ff. si cer. pe. Bal. in l. omnes populi. col. si. in versu. item nota. ff. de insti. et iur. in l. ordo. col. ij. in versu. nota tamem. C. de exec. rei iudi. et merito supra conclusum fuit quod testamentum de quo agitur sit nullum: quia non fuit seruata forma statuti. Et accedit etiam quod de dicto testamento non videtur probari sufficienter, qui de illo fuit facta scriptura per fratrem Paulum priorem conventus sancti Augustini qui non habet auctoritatem tabellionis: ideo eius scriptura non probat testamentum, et ita consuluit Benedictus capra in cōs. lvij. Cum viro et considerato. ubi loquitur in presbytero qui non habet auctoritatem tabellionis: imo si esset tabellio prohibetur tale officium exercere. c. sic ut. ne cler. vel mona. et talis scriptura non faceret fidem etiam ad pias causas: quia privilegium pie cause non supplet defectum et inhabilitatem scribentis, ut not. Bald. singulariter in l. in fraudem. §. si quis. per illum tex. ff. de testam. mili. Non obstat quod partes videntur approbasse scripturas dicti fratris Pauli ut apparet in cōpromisso dum dicitur et fatetur quod in dicta scriptura continetur vltima voluntas et testamentum prefate domine Franciscę: quia primo respondetur quod per talia verba videtur approbatum testamentum simpliciter quod tale testamentum scriptum fuerit a dicto fratre Paulo sed quod validum fuerit ista qualitas facti approbata non videtur et potest quis approbare factum et qualitatem eius reprobare, ut not. Bal. in l. j. col. ij. in versu. item potest quis. C. de furt. facit text. in l. ij. §. salus. ff. rem. ra. hab. et dicit ibi Paul. de cast. quod Bart. alleg. illum tex. quod potest quis approbare actum tanquam gestum et reprobare tanquam sic gestum, et facit text. in l. pōponius. et quod ibi Bar. col. j. ff. de nego. gest. et idem not. Bar. in l. arbitrio. in si. ff. qui satisda. cogan. Secundo respondetur quod partes non potuerunt approbare dictam priuatum scripturam ut faciat fidem: ut not. Inno. in c. cum de fide instrum. in ver. non credimus. et refert Bal. in d. c. cum de. et idem tradit Bal. in l. amperator. col. si. in versu. sed an valet pactum. ubi concludit non valet pactum quod credatur priuate scripture, quia est sine causa a lege approbata allegat Inno. in d. c. cum de. et idem repe. Bal. in l. de quibus. col. ij. in versu. item per pactum. ff. de legi. dicens quod per pactum non potest dari auctoritas probationis priuate scripture alleg. Inno. in d. c. cum de. et idem sequitur Roma. in consil. cxx. In puncto preposito in prin. et Ang. in l. pactum inter heredem. col. si. in versu. item non valet pactum. ff. de pac. et idem Paul. de ca. ibi. col. j. Non obstat quod tale testamentum conditum fuit tempore pestis propter quam solemnitas alias requisita remittitur iuxta non. per Ang. in l. si vacatia. C. de bo. vac. lib. x. que refert Alex. l. l. si. C. de testa. et illum reprehendit quia talis disputatio non cadit in isto casu in quo persone requisite a statuto erant in loco presentes

ut supra narratur: et quia in burgo sancti Sepulchri reddebatur ius illo tempore quo casu quis non excusatur propter pestem, ut voluit Jo. an. in c. cum dilecti. de dolo et contu. et sequitur ibi Anto. de but. col. si. in versu. nota hoc dictum. et Alex. in l. recusare. in si. §. si quis alio. col. ij. ff. ad trebel. in versu. limitat hoc Jo. an. vltimo considerandum est quod maritus etiam si presens fuisset in dicto testamento non potuisset prestare auctoritatem vixi que illum heredem instituit quod dicitur a statuto presentia mariti requiritur non videtur habere locum quando ipse maritus sit institutus quia in facto proprio ad eius utilitatem non potuisset auctoritatem prestare: ut not. per gl. et Bar. in l. j. ff. de auto. tuto. et idem Bar. in l. frater a fratre. in si. ff. de condi. inde. Bal. in l. bonorum. col. si. C. qui admit. in l. si. ff. in si. C. de nup. in l. si uxorem. in prin. C. de condi. inser. et istam opinionem dicit Bald. esse communem in consil. lxx. Solutio matrimonij. lib. iij. et istam communem opinionem fatetur Soci. an. l. j. §. fuit. questum. ff. ad trebel. et dicit late in consil. cclv. In causa que iadiu. sed ex quo presentia mariti non interuenit non videtur in hoc laborandum et ex supradictis breuiter conuenio in sententia domini Consultoris quod testamentum fuerit nullum et quod successio ab intestato debeat habere locum.

Summarium.

- 1 Testator si legat uxori usufructum, et si heres eam molestauerit an heres eam molestat hereditatem perdat.
- 2 Pactum inter fratres quod altero moriente sine filijs bona vadant ad superstitem nunquid valeat.
- 3 Fideicommissum an sit remissum per diuisionem.
- 4 Alumnus quis dicatur.
- 5 Fideicommissum impositum simpliciter non grauat filium in legitima neque trebellianica.

Consilium. ccccxxij.

**D**iuino iplorato p̄sidio.

Dominica Catherine de rangombus vxor quondam magnifici equitis domini Francisci adolice in suo testamento instituit heredem suum vniuersalem dominum fratrem Ludovicum adolciam quod vigore dicti testamenti apprehendit bona de quibus agit: unde videndum est de iuribus et bonis competentibus dicte domine Catherine testatrici et inter alia principaliter dubitari contingit quia dicta domina Catherine relicta fuit usufructuaria omnium bonorum in testamento dicti domini Francisci cum stricta prohibitione quod heredes non possint nec valeant nec debeant molestare inquietare nec turbare ipsam dominam Catherine, quoquo modo de iure vel de facto directe vel indirecte in dicto usufructu ut latius in testamento continetur, et casu quo ipsa esset molestata a dictis heredibus vel ab aliquo ipsorum tunc eo casu ipsam dominam Catherine instituit heredem in omnibus et quibuscumque suis bonis pleno iure et in dictorum bonorum proprietate et talis institutio videtur facta in penam heredum qui molestant dictam dominam Catherine in dicto usufructu contra prohibitionem testatoris et cum postea predicti heredes molestauerint dictam dominam Catherine allegantes ipsius domini Francisci testatorem non potuisse testari de quibusdam bonis subiectis abbacie Monastulane et quod talia bona pro septem partibus ad ipsos heredes spectarent vigore inuestiturarum et propter hoc accesserunt ad ipsa bona et eorum possessionem acceperunt et ita molestauerunt dictam dominam Catherine ut dicitur constare in actis factis tam in vrbis quam in ciuitate ad vrbem: unde queritur an dicta domina Catherine possit vendicare sibi bona domini Francisci testatoris virtute institutionis facte sibi ab ipso testatore casu quo ipsa domina Catherine esset molestata in usufructu ut supra dictum est. Et primo clarum est quod dicta pena apponi potest a testatore. l. j. C. de his que pene nomine res liti. in si. si. in. in. de lega. et in vxore quod sub pena priuatis hereditatis non deberet molestari ab heredibus not. Barto. in l. vxorem. §. heres. de legat. ij. cum similibus, et in terminis tradit Alex. in consilio. lxx. Aiso testamento Bartholomei in principi. lib. ij. et licet dubium sit an talis prohibitio intelligatur de molestatione de facto et non de iure, ista dubitatio cessat in isto casu in quo expresse dicitur quod non possit molestari quoquo modo de iure vel de facto: illa verba quoquo modo, vniuersalia sunt. l. j. ff. de testamento militis. in ca. ad nostram. de probatio. in c. quorundam. de electio. in. vj. quo casu quando verba prohibitionis generalia sunt etiam de iure prohibitio facta videtur, ut tradit Abb. in consilio. xliij. Videtur primo dicto secundo vrb. colum. j. in versu. secundo principaliter. lib. j. et hoc in casu isto videtur indubitanter procedere in quo expresse dicitur de facto vel de iure: unde cum verba clara sint alia interpretatione non indigent. l. ille aut ille. §. cum in verbis. ff. de legatis. ij. naz etiam agendo de iure et petendo in iudicio molestia inferri dicitur in authen. de fideiussor. in principi. in l. j. C. de nundinis. ubi Bald. post Pico. de mares. et Abb. in c. ij. in si. de resti. poli. et tradit Alex. in consil. lxx.



cōs. l.ij. lib. ij. z idem Alex. in cōs. elj. Aiso themate supra scripto.  
 in si lib. ij. z in cōs. rj. Circa primū. col. ij. in princ. lib. j. z And. sic.  
 in cōs. rj. col. vj. lib. j. z in cōs. lvi. col. vj. lib. ij. vbi loquitur in ter  
 minis in hereditibus prohibitis molestare vrozem vsufructuariā  
 minis in hereditibus: z in tali casu concludendū est q̄ propter dictas  
 omnium bonozū: z in tali casu concludendū est q̄ propter dictas  
 molestiam illatā etiam de iure predicti heredes incidissent in pe  
 nam punitionis hereditatis, vt Alex. concludit in dicto cōs. l.ij.  
 nam punitionis hereditatis, vt Alex. concludit in dicto cōs. l.ij.  
 lib. ij. col. si. in versu. ex predictis infertur. z And. sic. in consi. pre  
 alleg. lvi. lib. ij. z in casu nostro dicta do. Catharina q̄ fuit institu  
 ta in omnibus bonis testatoris casu quo fuisset molestata ab he  
 redibus in vsufructu debet cōsequi hereditatem, quia purificata  
 fuit sub cōditio sub qua fuit instituta: vnde purificata conditione  
 perinde habetur ac si pure fuisset instituta, vt not. Ang. per illum  
 ter. in. l. si. s. j. in versu. nota diligēter istam glos. ff. de vulg. z pupil.  
 vbi ex hoc infert q̄ stante statuto q̄ instrumēta pura z liquida ha  
 beāt executionem paratam: pariter idem erit de instrumētis cō  
 ditionalibus post purificatam conditionem: z idēz no. Bal. in. l.  
 cum testamēto. i. iij. notab. C. de manumif. testa. vbi inquit q̄ idē  
 operatur liquidatio q̄ operatur purū ab initio: z ad hoc videtur  
 ter. in. l. si pupillus. in. ff. de consti. in. st. ad idem ter. in. l. si. in ver.  
 contra vero. de ver. oblig. z Aret. ibi in. s. cum mihi. in. ij. nota. in  
 d. l. si. ponderavit illū ter. pro opi. Ang. in. d. l. si. s. j. de vulg. z pu  
 pil. ad idem ter. in. l. sed z si de sua. s. si. de acquir. here. videtur ta  
 men q̄ in tali casu requiratur sententia declaratoria q̄ predicti he  
 redes in penam inciderint, iuxta. c. cum secundū. de hereti. in. vj. z  
 not. Bar. in. l. eius qui delatorem. ff. de iur. sis. z not. Abb. in. c. ves  
 rum. col. si. de foro cōpe. cum si. vt congerit Seli. in. c. rodolphus.  
 char. pe. de rescrip. sed talis declaratoria etiam pendente lite fieri  
 potest, vt Alex. in terminis dicit in dicto consi. l.ij. lib. ij. vbi cōclu  
 dit q̄ in eodem libello ipsa do. Catharina potest petere heredita  
 tem virtute institutionis cōditionalis purificate z q̄ prius decla  
 retur heredes in penam incidisse. Si etiam reperitur q̄ pendēte  
 lite principali excussio fieri potest, vt not. Ange. in. l. sed neq. col.  
 pe. versu. sed tunc querit. in. aut. de fidei. col. ij. z idem no. Bal. in  
 l. cum testamento. in. versu. item not. C. de manumif. test. z Pau. de  
 cast. in. l. decem. in. ff. de ver. obli. z Alex. in. l. exitus. ff. de acqui.  
 posses. z Roma. in. consi. cccxxxvij. In casu propositi thematis.  
 in. si. z ita breuiter primū dubium principale absolutū sit. Secūdo  
 principaliter dubitari contingit: quia bona de quibus agitur vt  
 detur q̄ essent subiecta fidei. cōmissi. z de illis do. Franciscus mol  
 dia non videtur q̄ potuerit disponere propter conventionem fa  
 ctam inter patrem do. Francisci z suos fratres. Nam cum essent  
 tres fratres Girardinus, Philippus, z Nicolaus de molcia cō  
 municauerūt adinvicem omnia bona quocunq. modo ab eis ac  
 quisita: ita q̄ si venirent ad diuisionem deberent fieri tres partes  
 z vnusquisq. ex dictis tribus fratribus haberet tertiam partem,  
 z vltimus conuenit quod si aliquis dictozū trium fratrum vel  
 eozū filij z descendentes ab eis vel a quolibet eozum per masculi  
 num genus de gradu in gradu in futurū decesserit sine filijs ma  
 sculis legitimis z naturalibus z ex legitimo matrimonio natis q̄  
 tunc in dicto casu aduenire alij sui fratres predicti superstitēs si  
 vixerint, z si non vixerint ipsozū filij masculi legitimi z naturales  
 z ex legitimo matrimonio procreati z descendentes ab eis z a quo  
 libet eozum per masculinū genus tantū, z modo quo supra dictū  
 est habeant z habere debeant dimidiam partem omnium z singu  
 lorum bonozū dicti sic decedentis vt latius in instrumēto dicti fi  
 dei. cōmissi conditionales cōtinetur rogato per ser Antonium de  
 2 Bosellis: vnde vidēdum est q̄ an talis conventio de iure subsistat  
 z prima facie videtur dicendum q̄ sic. quia non tollitur facultas  
 testandi, quia de alia parte dimidia retinet liberā facultatem te  
 standi per ea que not. Bar. in. l. stipulatio hoc modo concepta. ff.  
 de ver. obli. col. j. in versu. idem puto si donauit. z tradit Roma. in  
 cōs. rj. Pro decisione. z dixi in consi. rxx. z in terminis de par  
 te hereditatis no. Bal. post Pet. in. l. si. col. si. ver. sed quid si quis  
 donat dimidiā partem hereditatis. C. de pact. z sequitur Alex. in  
 consi. rxx. Respectis consideratisq. his. col. pen. lib. v. Sed his  
 non obstantibus contrariū de iure videtur q̄ tale pactum non va  
 leat q̄ in effectu est pactū de futura successione q̄ non valet. l. pa  
 ctū q̄ dotali. C. de pac. z in. l. ex eo. C. de inuti. stipu. vbi non valet  
 pactū nec stipulatio de futura successione q̄ est cōtra bonos mo  
 res: ad idem ter. in. l. hereditas. C. de pac. conue. vbi hereditas te  
 stamēto datur z pactum vice testamenti interpositū vt bona post  
 mortem alicuius ad te pertinerēt nullo modo debentur: z ad hoc  
 etiā est in terminis decisio. Bar. in. q̄. cccvij. at. cccij. incip. Pro  
 mitto tibi z tu mihi. vbi concludit q̄ inter nos si facta sit conue  
 tio q̄ premonēti sine liberis bona premonētis debeant esse super  
 stitis talis conuētio nullius est momenti, q̄ sunt certi modi succe  
 ssionis vel iure sanguinis, vel fm legē. r. i. tabu. vel iure solēnis volū  
 tatis qui non sunt in isto casu in quo est pactum de succedēdo q̄  
 non valet siue in vniuerso siue in parte, q̄ cōtra bonos mores est  
 dicta. l. ex eo. z in. d. l. pactū q̄ dotali. z in. l. stipulatio hoc modo

cōcepta. de ver. obli. z est dictū Bar. in. d. cōs. q̄ non valet pactū  
 etiam in parte hereditatis, q̄ cōtra bonos mores ista ratio vide  
 tur etiā militare in parte hereditatis z quia pacto hereditas dari  
 non potest dicta. l. hereditas. C. de pact. conue. q̄ ratio ita militat  
 in parte hereditatis sicut in tota. hereditate, q̄ hereditas in totū  
 nec in parte per pactū dari potest sed testamēto solēni danda est:  
 z ista conclusio videt optime procedere in quota hereditatis, vcz  
 in tertia vel quarta parte vel in dimidia hereditatis vt in isto ca  
 su contingit, secus videtur esse in quibusdā rebus particulariibz:  
 ita videtur habere locū z saluari possunt allega. s. in contrariū, vt  
 dixi latius in cōs. cccxv. In causa que quodam iam diu agitata  
 fuit. z fm istam cōclusionem q̄ tale pactū nō valet late consuluit  
 Alexā. in cōs. rxxvij. Ponderatis verbis instrumenti. lib. ij. Non  
 obst. q̄ in predictū est in contrariū de parte hereditatis in qua vi  
 detur valere pactū fm Bal. post. Pet. in. d. l. si. C. de pac. q̄ hoc nō  
 videtur verum vt expresse Bart. dicit in cōs. s. alleg. z facit ter. in  
 d. l. pactū q̄ dotali. C. de pac. z dixi col. si. in ver. secūdo limitat. z  
 idem in parte hereditatis tenet Pet. de anch. in rubi. de testa. in  
 si. vbi ad literam dicit, ego credo q̄ sicut nō valet promissio in to  
 ta hereditate ita nec in quota, vt in. l. stipulatio hoc modo. de ver.  
 oblig. z idēz sequitur Zmo. in dicta rubi. in si. per. l. hereditas. C.  
 de pac. conuen. z retēta hac cōclusionem que verior videtur q̄ di  
 ctum pactum non valeat infertur q̄ fratres vel filij dictozum fra  
 trū qui superstitēs sunt nō possunt prefēdere aliquod ius eis cō  
 petere rationi fidei. cōmissi, z sic bona remanēt libera apud do.  
 3 Laterinam z eius heredem, z ita in hoc secundo dubio breuiter  
 concludendū videtur. Preterea dato q̄ inter eos fuisset aliquid  
 fidei. cōmissum q̄ omnino negatur per supradicta illud remissum  
 videtur per diuisionem quam facit Philippus vnus ex dictis fra  
 tribus cum nepotibus suis in qua diuisione vnusquisq. remittit  
 omne ius q̄ quomodocunq. poterat habere tūc vel in futurū in  
 bonis vel in partem bonozū alicuius volētes illam remissionem z  
 liberationem etiam trahi ad incogitata etiam si de illis debuisset  
 expresse mentio fieri: in tali enim remissione in qua remittitur ius  
 omne q̄ quomodocunq. poterat quis habere tunc vel in futurū vi  
 detur remissum fidei. cōmissum de quo verisimiliter partes habe  
 bant notitiam, z talis notitia sufficit q̄ habeatur ex coniecturis,  
 vt not. Bar. in. l. qui Rome. s. duo fratres. in. v. q. de verb. oblig. z  
 in. l. eius qui. col. pe. ff. si cert. peta. z stantibus verbis supradictis  
 non potest capi alia coniectura nisi q̄ voluerint remittere fidei  
 cōmissum q̄ fm formam z tenorem conventionis illis aduices  
 iniunctū fuerat: z in simili casu dixi in consi. rxx. col. ij. z in consi.  
 cccxvij. Ad exidit e memoria. col. ij. z in hoc vltimus nō in isto q̄  
 non expedit quia in veritate nullum erat fidei. cōmissum: quia illa  
 conuentio non fuit valida, vt s. dixi: z quod nullum est nō prestat  
 impedimentum, vt in regu. non prestat. de regu. iur. in. vj. facit ter.  
 in. l. iij. s. condemnatum. ff. de re. iudic. in. l. ij. in. si. ff. de penis. in. l.  
 4 a nullo. C. de ferijs. C. ultimo queritur de Alumno cui do. Fran  
 ciscus quedam bona reliquit z disposuit q̄ eo moriente sine li  
 beris illa bona perueniant ad eius heredes: primo dicitur Alu  
 mnus ille quem ipse do. Franciscus aluit. l. si quis alumnus. C. de  
 nupt. vbi gloss. z illi Alumno nomine Girardino do. Franciscus  
 reliquit certa bona cum ista conditione q̄ si dictus Girardinus  
 sine liberis de legitimo matrimonio procreatis decesserit q̄ dicta  
 bona peruenire debeāt ad heredes dicti do. Francisci z in isto ca  
 su primo dubitari potest de talibus bonis relictis dicto Alūno  
 quia videbātur subiecta fidei. cōmissio propter conventionem fa  
 ctam inter patrem do. Francisci z eius fratres, sed ista dubitatio  
 tollitur ex eo q̄ supra dixi quod illud pactum non valet: z sic di  
 5 cta bona non erāt subiecta fidei. cōmissio z de illis potuit do. Fran  
 ciscus libere disponere, z dato quod fuissent subiecta fidei. cō  
 missio potuit do. Franciscus disponere de legitima in qua graua  
 ri non potuit z si grauatus sit onus reijcitur. l. quoniam in priori  
 bus. C. de inoffic. testa. facit ter. in. l. cum par. ronus. de lega. ij. not.  
 in. l. heredi. s. cum filie. ff. de vulg. z pupil. z secundum istam con  
 clusionem consuluit Roma. in. consi. cccxxxv. Pro decisione ques  
 tionum. col. m. j. z in consilio. cccxxij. In hac re breuis ero colū. j.  
 Sulgo. in consi. rxx. Tertio principaliter in princ. in consi. lxxxvij.  
 Proponitur quod honorabilis. vir. in. ij. dubio. cum simi. vt dixi  
 in consi. lxxxij. In casu proposito. z nō solum legitimam sed etiam  
 trebellianicam in casu isto do. Franciscus detrahere potuisset q̄  
 cum esset grauatus restituere sub cōditione si decesserit sine filijs  
 tali casu filius grauatus detrahit legitimam z trebellianicam: z  
 ita obseruatur vt Barto. dicit in. l. papinianus. s. meminisse. ff. de  
 inoffic. testa. z dicit Angel. in. l. coheredi. s. cum filie. ff. de vulg. z  
 pupil. quod ista opinio est approbata in iudicijs z in scholis z se  
 cundum istam cōclusionem consuluit Ange. in consi. cccxij. Ai  
 sis predictis. col. si. in versu. ad secūdum dico. z idem Ang. in cōs.  
 clvj. Quidam Nico. col. si. z in consi. cccxxxvij. Pro clariori deci  
 sione col. j. in consi. cccvij. Testator de Aeronā. in. si. z idem sequi  
 tur Alexā. in consi. rliij. Attenta z considerata. in. si. lib. ij. z idem  
 b B iij



Alex. in cons. iij. Alfo pcessu cause principalis. col. ij. in fi. z seq. lib. iij. z idē tradit Aret. in cōsi. cl. Longa est. col. pe. vbi dicit istā opi. esse approbatā de cōsuetudine, z dicit in q̄. cccxx. Dum lege rem Padue. col. ij. z cum predictis etiā cōcordat Alex. in cōsi. ccl. Quoad primū. an. ij. dub. in. vj. li. z dicit in consi. cccxxvij. Propo- nitur q̄ nobilis dñs. col. fi. z predicta cōclusio q̄ filius grauatus sub cōditione possit legitimā z trebellianicā detrahere seruat per totū mundū, vt dicit Fran. de cur. in cōsi. lxxv. Dñs Ludouicus. col. iij. z de dictis duab⁹ quartis potuit do. Franciscus disponere, vt tradit Bal. in l. filii quem. col. x. vers. vlt. querit. C. famil. hercil. z Pet. de anch. in consi. cl. ij. Plura sunt dubia. col. ij. vers. videndū est. z ideo potuit dictus do. Frac. relinquere Girardino aliū ea bona q̄ ei reliquit qz non excedūt legitimā z trebellianicā: nam legitima z trebellianica cōprehendūt dimidiā partem totius hereditatis, qz vt docet Bal. in l. si vero cōposita. in vers. quid ergo. ff. de test. mil. z legitimā detrahif de toto patrimonio, z est tertia pars hereditatis fm numerum liberorū, z sic sunt qua tuor vnciez de illis vncijs octo q̄ remanēt quarta pars pro trebel- lianica detrahif, z sic due vncie de illis octo z in totū semis detra- hitur pro vtraqz quarta, vt no. in. c. raynaldus. z in. c. raynaldus. de testa. z idem tradit Pet. de anc. in cōsi. cl. ij. Plura sunt dubia. col. ij. in ver. videndū est. z nouissime scribit Fran. de cur. in consi. xxx. In regno Hispanie. col. fi. z de tali parte dimidia potuit do. Franciscus grauatus disponere, vt doct. cōcludūt in locis. preal- leg. ex quo infert q̄ legatū relicū dicto Girardino aliū per do. Franciscū potuit fieri, qz non excedit dimidiā hereditatis: z dicit latius in consi. ccij. Et preiens consultatio. col. pe. in fi. z cum di- ctus Alumnus esset grauatus bona sibi relicta restituere here- dibus dicti do. Francisci si si decesserit sine filijs de legitimo matri- monio natis, z cum talis cōditio purificata sit predicta bona de- bentur heredi bus do. Francisci, z sic do. Catherine z per ipsam eius heredi domino fratri Ludouico. Laus Deo.

Summarium.

- 1 Bona feudalia alienari non possunt.
- 2 Vasallus non potest feudū alienare nisi de cōsensu domini, licet in inuestitura dicatur ad dandū vendendū vel alias alienandum.
- 3 Tenor inuestiture attendi debet.
- 4 Pactū cōsuetudo z statutū qd bona feudalia alienari pnt valet.
- 5 Quodlibet verbū etiā minimū in tractibus aliquid operari dz.
- 6 Voluntas libera que dicatur.
- 7 Pactum de retrouendendo an trasmittatur ad heredes.
- 8 Pactū locum non habet si conditio conuēctionis non est impleta.
- 9 Factum ex certa sciētia principis in dubium reuocari non potest.
- 10 Feudum an possit diuidi sine licentia domini.
- 11 Clausula ex certa scientia, dispositionem inducit.
- 12 Princeps eligēdo sciēter indignum videtur cum eo dispensare.

Consilium. ccccxxij.

In vino iplorato p̄sidio.

In causa feudali q̄ ad me fuit trāmissa de incytra in- sula Sardinie per clarissimū A. Y. doct. do. Andream natalem vti fratrem maiorem honorādū qui vt puto motus fuit quia ipso existerē aduocato in illa causa superiorib⁹ annis mihi significauit Celareā maiestatem indicasse fm cōsilium meū qd feci promagnico Ludouico de Aragat. qd cōsilium impressum repe- ritur in cōsi. cccxc. Quoniam ex facto ius oritur. vbi late cōsuluit z nūc in causa proposito pcedā breuiter fm ordinem dubiorū que in proposito casu occurrūt. Et primo qz vt narrat Girardus de Dum nepos alterius Girardi de Dum p̄mū acq̄sitoris vēdi- dit villā de mara cuidā Jacobo de Aragat. in primis vidēdū est an talis vēditio potuerit fieri attēto tenore inuestiture in qua di- cta villa cū alijs bonis fuit cōcessa in feudū p̄mū acq̄sitori Gi- rardo de Dum auo dicti Girardi q̄ alienauit. Et prima facie vi- debat dicēdū qd nō, qz sunt bona feudalia q̄ alienari nō possunt, vt habet in tit. de prohib. feu. alia. per Lotba. z per Sede. z ppter alienationē vasallus p̄mū feud. c. j. in princ. de vasal. qui cōtra cōsi. Lotba. regis. z hoc quādo sciēter facit. c. j. in fi. de cōtrahē. in ter do. z empto. non obstat. qz videt data potestas vendēdū alte- nandi vasallo per illa verba dum dicitur in inuestitura ad dandū vendendū vel als alienandū zc. qz respōderi potest qz talis licētia alienandi intelligit tamen de cōsensu domini, vt in terminis tra- dit Spec. in tit. de loca. s. nūc aliqua in vers. xciij. z sequit Alex. in cōsi. ciiij. Alfo themate z instrumēto concessionis. in fi. lib. iij. qz est de natura cōtractus qz cōsensus domini requiratur, ideo li- centia alienandi data tēpore cōcessionis videtur data fm dispo- sitionē legis. argu. l. si quādo. C. de inoff. testa. z in opi. late sequit Laur. calca. in q̄. l. non est dubitādū. col. j. in fi. z col. ij. Sed tamen his non obstatibus z similibus contrariū de iure arbitror in isto casu, qz ad tēnozē inuestiture semper recurrēdū est, qua- vim cōtractus ostēdit, vt Bal. dicit in prelud. feud. in. iij. diuisio.

in vers. porro. z idem Bal. in. c. j. s. deniqz. col. j. in tit. que fuit pri- ma cau. benef. amittē. z idem Bal. in. l. j. s. sed z si quis. C. de liti. liber. tol. z tradit Jo. de ana. in cōsi. vj. Alfo z ponderatis. col. ij. in ver. secūdo premitto. Et hoc qz tenor inuestiture attendatur etiā procedit si tenor inuestiture sit cōtra naturā feudi, vt no. Bal. per in tit. quid sit inuesti. z no. idem Ro. in cōsi. xxxij. Alfo inuestitu- re tenore. circa fi. z ideo potius tenor inuestiture q̄ natura feudi at- tendi debet, vt not. Bald. per illū ter. in. c. j. in vers. nota e gregium 4 textum. de duob. fratri. a capi. inuesti. fz non potest in inuestitura dari certa forma propter diuersas cōsuetudines locorum, z pro- pter diuersa pacta z conuentiones, z ideo statur regule que dicit quod ex conuentione contractus legem accipiunt. l. cōtractus. ff. de regu. iur. z eod. titu. in. vj. in regu. contractus. z ita Calde. dicit in consi. xj. Episcopus rem ecclēie. in titu. de feudis. vbi allegat Spec. in tit. de feud. s. quonā. in vers. xxx. videamus ergo tenorē inuestiture in feudo de quo agit. Nam p̄mā inuestitura in casu isto concessa fuit a serenissimo rege z Martino qui titulo donatio- nis cōcessit bona de quibus agit Girardo de Dum z suis succes- soribus ppter eius gratia seruitia z in cōpensatione expēlarū quas fecerat z sustinuerat p regio seruitio in feudū z ad proprias natu- ram feudi iuxta morem Italie, z vt melius dici potest z intelligi ad dicti Girardi z suozū saluamentū z intellectū ad dandū, venden- dum, pignozandū, ac tribuendū vel als alienandū in perpetuū vt ad tēpus z ad omnes alios dicti Girardi z suozū volūtates per- petuo faciendū subijctur, etiā q̄ idem Girardus z sui z habētes causam ab eis dictū feudū nulli alij preter q̄ Catbalano vel Ara- gonēsi de paratico vel de genere militari dimittēt, vendēt, trāffe- rēt vel alienabūt, nec diuidere poterūt in duas vel plures perso- nas sine nostra licentia z permissu vt puncto ad literam dicitur: 5 f̄ vnde verba dicte inuestiture debēt diligēter perferuari, ex qua primo habet qz talis cōcessio fuit propter remunerationem in re- cōpensationem expēlarū quas dictus Girardus fecit z sustinuit pro regio seruitio, quo casu cum facta sit propter remunerationē videtur facta motu proprio z concessio videt fauorabilis, vt no. Alex. post Guil. de cun. in. l. iij. in princ. ff. qd quisqz tur. z ideo de- bet late interpretari. l. cum quidam. ff. de libe. z post. z in. c. h. mo- tu proprio. z in. c. si pluribus. de preben. in. vj. z hoc expresse hic di- 6 citur f̄ qz cōcessio ista debet intelligi ad dicti Girardi saluamentū z intellectū. Secūdo in dicta inuestitura dicitur qz dicta bona data in feudū data sunt de retrouendendo qz quidem valet nec est reprobatū, vt s. dixi: s. quia Petrus de Dum filius dicti Girardi qui villā predictā vēdiderat dicto Jacobo. aragal. illad ius redi- mēdi reseruatū p dictū Girardū sibi z suis vēdidit Petro amo- rit pretio mille trecentorū librarū, vnde in tali venditione iuris re- dimēdi dubitari potest de duobus. Primo an tale pactū de re- trouēdēdo trāsmittat in heredem. Secūdo an tale ius cedi z in aliū transferri possit. Circa p̄mū de trāsmittēdo habemus 7 glos. f̄ q̄ cōmuniter approbatur qz tale pactū in heredem trāsmittit: vt. l. i. C. de pact. inter emp. z vēdi. facit text. in l. necessarias. s. de vēdēdo. ff. de pigno. act. z in l. pactū. ff. de proba. z hoc maxi- me videtur habere locū in isto casu in quo pactū fuit factū pro se z suis successoribus, prout in p̄mā inuestitura dicit: z not. Bar. in l. commissa. ff. de publica. Pau. de ca. in cōsi. cclij. Statutū Pa- due. in. ij. parte. in nouis. Circa secūdū an istud pactū cedi pos- sit videt primo dicēdū qz non, vt voluit Ange. in l. ad officium. C. cōmu. diuid. vbi in vers. vlti. ista lex inducit, vbi post Pet. con- cludit qz facultas redimēdi rem vēditam cedi nō potest ex eo qd in simili reperitur de fidei cōmiss. qui ante factā sibi restitutionem nō potest ius fidei cōmiss. qd sibi cōmittit alteri cedere. l. si mulier s. ex affe. ff. de iur. dot. cōtrariū in terminis voluit Pau. de cast. in cōsi. xl. v. Videt dicendū qz dictus Christophorus argumēt oetus qd not. Bar. per illum ter. in. l. ex pluribus. ff. de adm. tut. vbi re- gula habet qz ea que nō sunt ad heredem trāsmittibilia illa parti- ter cedi non possunt z a cōtrario sensu videt qz ea que in heredem trāsmittuntur pariter cedi possunt: z ideo cum istud pactum de re- trouēdēdo trāsmittatur in heredem, vt supradictū est: pariter videtur qd cedi possit. Sed hoc argumentū nō videtur procedere affirmatiue, prout arguit Pau. de cast. nam negatiue valet ar- gumentum prout loquitur text. in dicta. l. ex pluribus. z declarat Alex. in l. si stipulatus fuerim illud. de verb. obli. z. z doder. i. l. j. s. fina. ff. de oper. noui nuntia. opinionem tamen Pau. de cast. se- quitur z comprobāt nouissimi in. d. l. j. C. de pac. inter emp. z vēd. in. vj. qz retēta ista opinione Pau. de cast. que verior videt, z ex supradictis iustificat illa venditio iuris redimēdi facta per Pe- trum de Dum filii dicti Girardi qz villam vēdidit qz illud iure redimēdi trāsmittit in filii Petri z heredem z ipse Petrus potuit illud ius vēdere dicto Petro amerit, vt s. dictū est. Et ex perso- na dicti Petri illud ius trāsmittit fuit in eius nepotem Saluatore qui nunc reperitur possidere dicta bona, z cum ipse Saluator ha- beret actionē si alius possideret virtute supradicti pacti de retro- uendēdo



vendendo, vt not. in l. si cum videret. ff. de pigno. act. vbi Pau. de cast. dicit actionem personalem et realem competere virtute dicti pacti de retrouedendo, a fortiori ipso possidete videtur exceptio nem habere, quia cui damus actione a fortiori exceptio videtur illi competere. l. cui damus. ff. de reg. iur. et in regu. qui ad agendum. de reg. iur. in. vj. et in l. si. s. is autem. ff. de superficie. et ideo videtur qd optimo iure dicitur Saluator possessione dictorum bonorum retinere possit iuxta regulam actore non probate reus absoluitur. l. quia accusare. C. de eden. c. inter dilectos. in fi. de fide instr. et in c. vnico. vt eccle. benefic. cum similib. et cum isto casu videatur consistare de iure ipsius rei non solum debet reus absolui: quia actor non probauit, sed etiam debet fieri sententia declaratoria in fauorem rei declarando illum esse dominum rerum et bonorum de quibus agitur vt tradit Ange. aret. in si. de act. s. j. colum. pe. not. in l. cir. ca. ff. de proba. et cuz Saluator predictus reperitur possidere dicta bona absqz alia traditione videtur in eum translatus dominium. s. inter dum. in si. de rer. diuis. et in l. qua ratione. s. inter dum. ff. de acqui. rer. domi. et hoc esset clarum in venditione prout iura preal legata loquuntur: idem tamen videtur esse in pacto de vendendo vel retrouedendo, vt tradit et probat do. Barthol. Socii consil. lxx. In presente consultatione. vbi ex pluribus medijs concludit qd etiam in pacto de vendendo sequuta traditione transfertur dominium sicut in contractu venditionis in quo traditione facta transit dominium in emptorem, et in casu isto etiam absqz alia traditione translatus fuit dominium ex quo res reperitur esse apud dictum Saluatorem dicto. s. inter dum. in si. de rer. diuis. et in dicta. l. qua ratione. s. inter dum. ff. de acqui. rer. domi. et ex predictis satis consistare videtur dictum Saluatorem habere potiora iura in dictis bonis. Non obstat predicta conclusio si dicatur qd pactum de retrouedendo in quo fit fundamentum fuit resolutum, quia conuentum fuit qd si pater do. Petri de Dum, qui fuit Girardus de Dum, qui vendidit villam Jaco. aragal. non habebat potestatem vendendi conuenerit. d. Petrus de Dum, qui vendidit non habeat locum, et qd illa venditio retractatur, quia respondetur qd talis conuenticio fuit facta sub condicione si pater domini Petri de Dum non habeat potestatem vendendi, et ista conditio non fuit verificata quia imo habebat potestatem vendendi vt supradictum fuit, inspecto tenore prime inuestiture, et sic conditio dicte conuentionis non est impleta, et consequenter illud pactum non videt habere locum. l. eedere diem. ff. de verb. signi. l. hec venditio. in prin. ff. de contrah. empt. l. nec siario. s. j. ff. de pericu. et como. rei vendi. et facit text. in l. j. ff. de dona. ibi, totum hoc sub condicione est nam conditio pro causa habetur vt not. Bar. per illum tex. in l. a Titio. de verb. obli. et cessante causa cessat effectus. in c. cum cessante. de appel. cum similib. vt dixi ibi. Postremo ad maiorem corroboracionem supradictorum accedit confirmatio facta a serenissimo rege Joan. cui Francis. de Alego presentauit emptionem ab eo factam a Jaco. de Aragal. et in instrumento dicte emptionis erat expresse conditiones requisite presertim ad Martinum in prima eius concessione, et specialiter qd dictum feudum diuidi non possit, et text. predictus dictam venditionem factam per Jaco. de Aragal. d. Franc. de Alego ex certa sciencia deliberate et consulte approbavit et ratificauit, vt in pacto dicitur: vnde ex tali confirmatione facta ex certa sciencia videtur purgari quilibet defectus qui interuenisset: et qd factum est certa sciencia principis in dubio reuocari non potest, vt not. Bar. in l. consuetudo. s. codi. cilli. ff. de iure codic. in prin. et not. Bar. in l. consuetudo. s. codi. camerini. col. ij. in ver. super secundo. vbi inquit qd quando princeps aliquid facit ex certa sciencia videtur omne obstaculum remouere: alleg. l. idem Alpianus. ff. de excusa. tut. et l. quidam consulebat. de re iudi. et in dicto consil. etiam dicit qd clausula ex certa sciencia, confirmat illud qd est inualidum: alleg. c. ij. de confir. vti. vel inuti. et not. in c. j. et ibi glo. fi. de transac. et not. Bar. in l. privilegia. in prin. C. de sacrosan. eccle. Pau. de ca. in consil. cccxxij. Dubitatur primo, in si. et Alex. in consil. cccxxvij. Aliso statuto col. iij. lib. iij. cum si. vt dixi in c. i. col. iij. de confir. vti. vel inuti. et qd in casu isto factum sit, ex certa sciencia principis probatur, quia ita exprimitur, vt no. per glossa. si. in de. et si principalis. de rescrip. et in c. statu. in verbo. literarum. de rescrip. in. vj. Roma. in consil. cccxxvij. istae sunt rationes col. ij. per quarta ratio. et dixi in c. porrecta. col. ij. de confir. vti. vel inuti. et ideo cum in casu isto confirmatio facta sit ex certa sciencia, vt in ipsa confirmatione expresse dicitur venditio dato qd nulla fuisset conualidata videt. Et ulterius etiam considerandum est qd dicta villa cum autoritate regis Joan. fuit data et assignata do. Antonie pro sua dote: quia maritus suus Franc. de Alego emerit dicitur villam a Jaco. aragal. cum pecunijs dotis dicte do. Antonie merito illi data et consignata fuit pro sua dote ita quod illam retinere possit pro sua dote et illam dimittere suis vel extraneis prout voluerit et ipsa do. Antonia tenens et possidens dictam villam illam vendidit Petro amerit, qui Petrus vt habet dictam villam liberam et expeditam redemit ius retrouedendi a Petro de Dum

filio dicti Girardi qui villam vendiderat Jac. de Aragal. cum illo pacto de retrouedendo: sic ex persona do. Antonie que concessa fuit plenam dominium mediate Regia maiestate que illi dedit et assignauit illi dictam villam, vt. s. dictum est: in dictum Petrum amerit dominium et plenam ius dicte ville translatus fuit mediantem venditione illi facta per do. Antoniam, et hoc plenam ius successiue translatus fuit in Saluatorem amerit, dicti Petri emptoris nepotis: sic etiam ex isto capite dominium et possessio dicte ville merito apud ipsum Saluatorem esse videtur. Non obstat qd feudum de quo agitur sicut formam inuestiture non poterat diuidi in duas vel plures personas sine domini licentia et permisso, vt in concessione regis ad Martini dicitur: quia etiam ad hoc respondetur qd talis diuisio videtur facta de licentia et permisso regis ex eo qd narrata tali prohibitione diuisionis regi Joan. ipse talem diuisionem et venditionem factam de dicta villa affirmavit et comprobauit cuz clausula ex certa sciencia, vt. s. dictum fuit. talis enim et clausula ex certa sciencia, dispensationem inducit, vt no. Bal. in c. cum super. in prin. de cau. pos. et proprie. et ad hoc facit, et quia princeps eligendo sciens indignum videtur cum eo dispensare, vt not. Bar. in l. quidam consulebat. ff. de re iudi. in. ij. not. et idem not. Bar. in l. ij. C. si ser. vel liber. lib. x. et facit tex. in l. idem Alpianus. ff. de excusa. tut. s. j. et qd ibi Bar. et in l. imperialis. s. j. vbi Bart. C. de nupt. et tradit Roma. in consil. cccvj. Electio dicti domini capitanei. col. ij. et Abb. in consil. c. i. dicitur primo. col. ij. lib. ij. et not. Abb. in c. preterea. col. pe. in fi. in ver. nota bene hoc dictum Inn. de test. cog. et idem Abb. in c. fraterni. col. ij. de schisma. et in simili not. Bar. in l. cum pater. in. s. liber. de leg. ij. qd pater qui agit simul cum filio videtur consentire filio qui non poterat agere sine consensu patris: et idem not. Bal. in l. si in ver. si quero dicit statutum. C. ad maced. cum similib. vt tradit Alex. in l. si confite ante. s. si vxor. in prin. ff. solu. mat. et in l. is qui heres. s. neqz filius. ff. de acqui. hered. et sic ex omnibus supradictis apparet dictum Saluatorem iuridice tenere et possidere bona de quibus agitur et in illis habere potiora iura. Laus Deo.

- Consilium. ccccccvi.
- De probatione falsitatis, et de comparatione literarum.
- Summarium.
- 1 Suspectio falsitatis in falsitatis crimine pro falsitate habet.
  - 2 Probatio in crimine falsitatis debet necessario concludere.
  - 3 Presumptiones qd in civilibus admitterentur in criminalibus non sufficiunt ad condemnandum.
  - 4 Presumptio magis est pro consilio alicuius collegij qd pro consilio particulari.
  - 5 Veritas per plures melius inuenitur.
  - 6 Inquisitio que sit permessa.
  - 7 Actore non probante reus absoluitur.
  - 8 Probationes in criminalibus clariores requiruntur.
  - 9 Juramentum in defectu probationis non deferitur in criminalibus.
  - 10 In criminalibus imperfecte probationes non coniunguntur ad faciendam plenam probationem.
  - 11 Ille cuius instigatione iudex inquirat tenetur ad expensas quando deducta in inquisitione non sunt probata.
  - 12 Iusta causa non excusat in pena conuentionali.

**D**iuino implorato presidio.

Causa inquisitione formata contra Jo. fran. do. Jac. ca. stagnuole de spedia et diligenter consideratis omnibus que proponuntur in effectu queritur an de falsitate que dicto Jo. francis. obijcitur sufficenter sit probatum ita vt debeat condemnari.

Et prima facie videbatur dicendum qd sic: quia in tali crimine falsitatis speciale est qd suspicio falsitatis pro falsitate habetur, vt dicit Archi. rix. dist. c. in memoriam. alleg. tex. in l. in bemus. C. de probatio. ibi, quasi falsarios esse retinendos, et dictum Arch. sequitur Jo. de ana. in rub. de crimi. falsi. colum. fi. et alexan. in consil. lxxvij. In causa accusationis. colum. pe. lib. j. et non videtur posse negari quin in casu isto sit suspicio falsitatis ergo videtur condemnandus, et in proposito casu videtur concurrere tria que requiruntur in falsitate ad hoc vt puniatur dolus mutatio veritatis et qd falsitas alteri noceat, vt tradit Pet. de ancha. in consil. xxij. Causa inquisitione formata. His tamen non obstantibus ulterius cogitanti contrarium de iure esse arbitror, vtz qd dictus Jo. fra. omnino absoluedus sit et pro fundamento vero et irrefragabili premittendum est qd in crimine falsitatis probatio debet de necessitate concludere, vt not. Bald. in l. inris gentium. s. quod fere. ff. de pactis. et cum regulariter probatio debeat esse conclusiva. in presentia. et probati. l. non hoc. C. vnde legitimi. s. m. Bald. qui videtur ponere specialitatem in falsitate videtur dicendum quod magis concludens et strictior probatio requiratur et hoc videtur procedere secundum regulam que est qd in criminalibus clariores probationes requiruntur. l. fina. C. de proba. et ideo presumptiones que in civilibus admitterentur in criminalibus non sufficiunt ad condemnandum,



vt not. Anto. de bnt. in. c. quanto. de presumpt. Abb. in. c. ij. de pre  
 sumpt. Alex. in. c. vi. v. Anso processu. col. ij. lib. j. z hoc in crimine  
 falsi. tradit Alex. in. c. lxx. Anso processu. col. v. eo. lib. j. z in. c. fi.  
 clxxix. In causa Angloru. col. ij. lib. ij. z idem in causa falsitatis  
 scribit Pet. de anch. in. consi. xxvij. s. allega. Fulg. in. consi. clxxij.  
 In causa inquisitionis. ex quibus omnibus indubitater patet qd  
 in casu isto probationes necessario cocludentes requirunt. est er  
 go videndu an probationes facte contra Jo. fran. inquisitu con  
 cludentes sint z absqz dubio cocludendu est qd no. qz probatio so  
 lum fuit facta per coprobationem literaru que non sufficit. z quia  
 non est legitime facta circa primum qd non sufficit tenet Bart.  
 in. l. admonendi. col. iij. vbi loquitur de apocha. ff. de iureiu. in. aut.  
 z si contractus col. penul. C. de fide. instrum. z in. l. nuda ratio. ff. de  
 dona. col. penul. z idē Bal. in. aut. sed nouo iure. col. ij. in. versi. vltē  
 rius queritur. C. si certū petā. vbi inquit qd si fiat comparatio ad  
 puuata scripturam simplicē absqz testibus nō habet vim perfecte  
 probationis z etiā no. Bar. in. l. scripturas. in. fi. C. qui potio. z tra  
 dit Alex. in. consi. lxxvj. pōderatis his. lib. ij. vbi inquit qd ad hoc  
 vt probet qz scriptura sit scripta de manu alicuius oportet qz te  
 stes deponant se presentes fuisse quando ille scripsit dictā scriptu  
 ram. si nō fuissent presentes nō sufficeret si dicerēt se vidisse alias  
 scripturas scribere literas suas recognoscere. adeo qd exinde in  
 dicat scripturam de qua queritur fuisse eius manu scriptā. alleg.  
 ter. in. s. si quis igitur in. aut. de instrum. cau. z fide. z Bart. in. locis  
 s. alleg. nam licet testis viderit plures vnū scribere z habeat no  
 titiā qualitatis eius scripture potest de facili decipi si per aliū scri  
 batur litera eiusdem forme. vt late concludit Coene. in. consi. lxxij.  
 In hac consultatione. col. ij. lib. ij. z cum predictis cocordat Aret.  
 in. consi. lxxij. Diligēter z mature discussis omnibus. col. ij. vbi pa  
 riter concludit qd ad probandum scripturam esse manu alicuius  
 non sufficit qd testis dicat qd iudicio suo illa scriptura sit de ma  
 nu illius de quo queritur. z ideo videtur qd per comparationem  
 factam in isto casu nō sit probata falsitas. simpliciter circa secūdu  
 non videtur legitime facta coparatio: vt probatur ex his que no.  
 Ang. i. aut. si si quis vult caute. C. qui potio. in. pigno. vbi dicit qd  
 si sit priuata scriptura. prout in casu isto agitur non potest peti. vt  
 propter illam fiat coparatio literaru nisi habeat subscriptionem  
 trium testiu. vel probetur per testes qui illam scribi viderāt: vnde  
 ibi admonet mercatores vt cauti sint vt non confidat in simplici  
 bus apodictis occulte factis z a nullo subscriptis. qz si eas produ  
 cunt in iudicio z debitorēs negāt non poterit peti per talem sim  
 plicem apodictam qd fiat comparatio: z fm istam conclusionem  
 nouissime fuit iudicatū in senatu Cesareo in ciuitate Neapolita  
 na residēti. vt patet in decisio. clxxxj. In quodam processu fuit pro  
 ducta. vbi in fine recitatur qz totum consiliū fuit in hoc voto qz  
 priuata scriptura sine subscriptione testium. z sine depositione te  
 stium qui viderunt illā scribere non facit fidem. licet sint testes qui  
 dicūt se habere notam manū illius. z qd eis videtur qd sit manus  
 illius: tamen ipsi nō viderūt eum scribere qz talis apodicta nul  
 lam facit fidem. z ita fuit iudicatū: z pro ista decisione presumen  
 dum est: quia f magis psumitur pro consilio alicuius collegij qz  
 pro consilio particulari. vt not. Abb. in. c. priuentiam. in. prin. de  
 offic. deleg. per illum tex. vbi dicitur qz firmitus reputatur iudiciū  
 plurium qz vnus quia facilius inuenitur quod a pluribus que  
 ritur. xx. dist. in. c. si. f. z per plures veritas melius inuenitur. vt no.  
 Domini. de sancto Bem. per illum tex. in. c. per hoc. s. verum. de  
 hereti. in. vj. z Et vltimus considerandū est qz ista inquisito falsi  
 tatis non fuit formata fm ordinem iuris: quia fama non preces  
 sit prout requiritur. nam non est procedēdu ad inquisitionem nisi  
 fama precedat a personis fide dignis non a malivolis. non tan  
 tum semel sed sepius. vt dicitur in. c. i. qualiter z qū. el. s. j. z in. s.  
 fi. de accusa. in. c. licet heli. de simonia. z in. c. de accusa. in. gloss. z  
 not. Gand. in. trac. mal. in. tit. quomo. cogno. de male. per inquisi.  
 col. ij. in. versi. super inquisitione faciēda. Bar. in. l. congruit. ff. de  
 offi. presb. Ange. de Peru. in. l. si vacantia. in. versi. de quinto ve  
 ro articulo. C. de bo. vac. lib. x. Ange. are. in. tracta. mal. in. ij. char.  
 in. versi. iij. Principally querō. Fulgo. i. cōsi. cvij. Super eo. z in  
 consi. cxxxvj. In causa criminationis. col. fi. Joan. de ana. in. consi.  
 lit. vlt. inquisitione. z ista inquisito fuit formata ad requisitionē  
 malivoli z aduersarij in ista causa. z quia iste qui voluit monere  
 questionem falsitatis debuit se inscribere ad penā talionis. vt est  
 tex. in. l. fi. C. de fide. instrum. vbi dicitur qz si quis velit instrumētum  
 semel approbatū arguere de falso debet se prius inscribere ad pe  
 nā talionis: z ita videtur in isto casu qz scriptura de qua agitur  
 fuit approbata corā arbitris. z cum dicta scriptura producta fue  
 rit coram arbitris. z fm illam latū laudū fuerit a quo reclamatū  
 non fuit. imo approbatū fuit. quia in executione sentētie arbitra  
 lis habuit residū pecuniarū depositarū: vnde videtur qz dictus  
 Anto. aduersarius approbasset dictā sentētiā arbitralem. arg.  
 l. ad solutionē. C. de reind. z in. c. quoad consultationem. de re iud.  
 z cum sit laudū approbatū reductio peti non potest. vt not. Ang.

in cōsi. cccxv. Jus petēdi reductionem. z refert Soci. in. cōsi. cccxv.  
 Auis copromisso. col. fi. in. prin. pari ratione videt qz cōtra laudū  
 ratificatū reclamari nō possit pretextu falsitatis. Non obst. l. si ex  
 falsis instrumētis. C. de trasact. qz procedit cōtra eum qui pmissit  
 falsitatem. vt no. Alex. post Jac. but. in. d. l. i. i. ver. falsis. col. ij. versi.  
 subdit etiā. z Jo. franc. ipse non comisit falsitatem z licet dicat qz  
 vsus sit tali instrumēto hoc non est probatum. z in hoc nō videt  
 laborandū ex quo falsitas nō est probata. vt. s. dictū est: vnde su  
 cedit regula qz f actore non probate reus absoluitur. l. qui accusa  
 re. Cedē. c. inter dilectos. in. fi. de fide. instrum. c. j. vt ecclē. benefi.  
 z hoc maxime habet locū in criminalibus. vt not. p. glo. in. d. l. qui  
 7 acculare. f. qz in criminalibus clariores probationes requiruntur.  
 8 l. fi. C. de probat. f. z ideo in criminalibus non deferunt iuramentū in  
 9 defectū probationis. glo. in. l. ij. in. verbo. a. ga. de iureiu. z Bar.  
 z doc. ibi sequuntur: z Bar. in. l. fi. ff. de inlit. iur. ad idem glo. in. c.  
 cum sint partū iura. de reg. iur. in. vj. cu. z si. vt tradit Alex. in. d. l.  
 10 ij. z in. cōsi. lxxvj. Anso processu. lib. j. z in. crimin. alib? imperfecte  
 probationes non coniungunt ad faciēdu plenā probationem. vt  
 no. Bar. in. l. si quis ex argētarijs. s. j. ff. de edē. Alex. in. cōsi. clxxij.  
 Quoniam a vnde. col. ij. lib. ij. Barth. vero. in. cōsi. lxxij. Quidā  
 rustici. col. ij. dicit in. c. cū causam. de proba. col. fi. in. prin. z in. cōsi.  
 cccxxix. Licet in causis. z ex omnibus supradictis remanet fir  
 mata coclūsiō qz dictus Jo. franc. a predicta inquisitione omni  
 no absoluedus sit. Non obst. dictū Arch. in. d. c. in. memoria quā  
 lud dictū non videt verū. vt patet ex supradictis: z late declarauit  
 in. c. porrecta. de cōfir. vii. vel muti. z in. q. s. clxxxix. Letatus sum.  
 nam in. d. c. in. memoria Archi. videt ponere specialitatem in crimi  
 ne falsitatis quoad caputurā prout loquitur tex. in. d. l. in. bem. quē  
 adducit sed non habet locū quod coclūsiōnem de qua agit  
 qz in coclūsiōne etiā presumptiones non sufficiunt in crimina  
 libus. vt. s. dictū fuit. Preterea Archi. in. d. c. in. memoria. non di  
 cit qz suspicio falsitatis pro falsitate habeatur quoad coclūsiō  
 tionem. sed dicit qz iudex mediāte suspicione procedit ad penam  
 ista verba videtur importare qz in causa procedat propter suspi  
 cionem falsitatis nō autē inferat qz immediate p suspensione falsi  
 tatis puniat. Secūdo illud dictū Arch. potest saluari in presu  
 ptione iuris pro qua quis potest condēnari. l. j. C. de sicarijs. secus  
 in presumptione hominis. vt Abb. distinguit in. c. accedēs. col. ij.  
 de accus. Ter. io potest illud dictū Arch. tolerari in civilibus. se  
 cus est in criminalibus in quib? illud dictū nullo modo videtur  
 procedere. vt latius dixi in locis. s. alleg. z gratia breuitatis non  
 refero: z quia de facili videri possunt. f. z cum non sint probata ea  
 que in inquisitione deducta sunt. vt patet ex supradictis. ille qui  
 instigauit ad inquirēdu debet coclūsiōnari in expēis. vt no. Bar.  
 in. l. in. senatus. s. an. ad. eos. in. versi. secūdo. quero. ff. ad. turpil. z in  
 l. j. s. incidit. eod. tit. ad. turpil. Bartho. vero. in. cōsi. lxxvj. Decre  
 uit magnificētia vestrā. in. fi. Alterius etiā videtur qz dictus An  
 tonius aduersarius incidit in penam incertam in compromisso  
 quia dicēdo de falsitate dicte apodictē videt voluisse impugna  
 re laudū. ideo videtur incidere in penam compromissi nec vide  
 12 tur quod aliqua ex causa excusari possit: f. quia agitur de penā cō  
 uentionali in qua etiā iusta causa non excusat. vt tradit Alex.  
 in. consi. cxix. Queritur an dominus arbiter. lib. ij. col. pe.

Consiliū. cccccc. xvj.

Quando filia vel neptis que renūciat dicatur lese vt ipsa vt  
 monasteriū in quo intrauit cōtrauenire possit. z an ppter enor  
 mem lesionem non obstante iuramento reclamare possit.

Summarium.

- 1 Filia enormiter lesa etiā qd iurauerit contravenire potest.
- 2 Iuramentum monialium non astringit monasterium.
- 3 Famine sicut masculi equaliter de iure cōmuni succedere debet.
- 4 Expense facte per patrem in infirmitate filiorum habentium bo  
 na materna presumuntur facte animo repetendi.
- 5 Legitima potest de consensu partium assignari.
- 6 Legitima debetur fm estimationem bonorum que mortis tem  
 pore reperuntur.

**D**uino iplorato psidio.  
 Anso tractu celebrato iter Andrea Petri de Bua  
 rinomb? pro vna parte z eius nepotē vna cū monia  
 libus sancti Bernardi pro alia parte reuocatur in dubiū z queri  
 tur an dicta neptis cum dictis monialibus cōtrauenire possint di  
 cto cōtractū z reclamare pretextu enormis lesionis vel saltē mo  
 nasterio videatur restitutio in integrū cōpetere: z primo motu vi  
 debatur dicendū qz dicta neptis conuenire possit renūciādo tot  
 hereditatibus pro vna dote videtur lesa enormiter saltem re ipsa  
 quo casu renūciatio etiā cū iuramēto nō videt illi p iudicare z in  
 tali casu nō habet locū tex. in. c. ij. de pact. in. vj. ita coclūdit Pet.  
 de anch. in. cōsi. lxxvij. Pro clariozi decisione. vbi pōderat qz res  
 nūciatio erat facta pro quinque hereditatibus pro vna dote. prout  
 etiā in



etiam in casu isto videtur, et est communis opinio quod data enormi lesione non obstante renuntiatio cum iuramento filii vel neptis que re nuntiavit reclamare possit, ut tradit Cald. in cons. viij. Due puelle. in titu. de iur. Ant. de but. in cons. rlv. Juris rigor Fede. in cons. rlv. Querit an do. Margarita. Ant. de but. in c. cum cotin. col. rlv. Querit an do. quartus casus principalis de iur. et idem gal. col. viij. in versu. quartus casus est et idem Abb. Abb. ibi concludit char. pe. in versu. nonus casus est et idem Abb. in cons. rlv. Quatuor sunt in. ij. dub. lib. ij. Raph. cu. in cons. clxxx. in cons. rlv. Quatuor sunt in. ij. dub. lib. ij. Raph. cu. in cons. clxxx. Videtur prima fronte. cum alijs si. ut late dixi in cons. clxxx. Visa renuntiatione col. iij. et in cons. seq. clxxx. Satis nota est qstio. col. j. et monasterio videtur saltem competere restitutio in integrum cui non videtur obviare iuramentum: quod iuramentum monialium non astringit monasterium, ut no. per glo. in c. s. in verbo. contractu. de in integ. re situ. in. vi. et tradit Cal. in. d. cons. viij. in tit. de iur. et nouissime Lome. scribit in cons. rlv. In hac consulatione. col. iij. lib. ij. Distinctio et similibus adduci possunt non obstantibus contrariis de iure esse arbitror: vix quod neptis predicta nec moniales predicto contratu aliquo modo contravenire possint nec etiam per restitutionem in integrum, quod dicta neptis in ea que proponitur more scenole iuriscosultis non reperit lesa saltem enormiter et hoc demonstrari potest perscrutatio omnia iura que dicte neptis competebat. Primo enim ex persona sua in dote materna que fuit ducentorum scutorum. cum haberet duos fratres tertia pars dicte neptis debebat: quod filij de iure communi tam femine quam masculi equaliter succedunt. S. in aut. de here. ab intesta. ve. et in aut. in successione. C. de suis et legit. et mortuis dictis eius fratribus ipsa cum Andrea victorij filiorum patre ad portiones victorij fratrum de dote materna vocabatur equaliter aut. defuncto. C. ad tertul. et sic in effectu dicta neptis debuit habere duas partes dotis maternelis ex persona sua, et suorum fratrum que accedunt ad summam scutorum. cxxij. vel circa. Secundo dicte neptis ex persona Jacobi eius patris competebat ad dotem aucte parte dimidia que accedebat ad summam. cxxv. scutorum, quod dos data fuit. l. scutorum, que delata fuit dicto Jacobo fratri suo: sic pro dictis dotibus in effectu debebant. cl. vij. scuta in totum, de quibus debet detrahi. cl. scuta que Andreas predictus pater victorij filiorum exposuit procuratis dictis suis filijs qui morbo pestifero mortuis sunt: et predicti filij haberent bona materna dictus And. pater fecit dictas expensas a nimo repetendi, ut ipse asserit et attestat in lib. raticum suarum, ut est tex. in l. nesennius. vbi Bar. ff. de neg. gest. et idem Bar. in l. si patre no. C. de neg. gest. et ista conclusio clara videtur in isto casu in quo bona materna erant apud patrem quo casu videtur pater in dubio de bonis filiorum exposuisse, ut est tex. in l. ij. ff. de peti. hered. et ibi Bar. et idem Bar. in d. nesennius. in ver. ite licet pater. et facta tali computatione parum consequi potuisset dicta neptis de hereditate fratrum suorum. Tertio dicte neptis videtur competere in bonis in hereditate Andree am patris ad huc vivente: nam illo vivente nullius videtur competere. l. j. ff. si impuber. ff. de coll. bo. sed post mortem dicti Andree dicte neptis legitima debet, quod sublato Jac. eius patre de medio ipsa in locum sui heredis subrogata est. S. in aut. in si. de here. red. qual. et disse. S. ita de m. in si. de here. que ab intesta. et in l. posthum. mortui in pn. ff. de in iust. rup. et ista legitima que debetur dicte nepti post mortem dicti And. etiam potest dari assignari in vita de consensu partium, vix dicti And. et dicte neptis et monialium et facta tali assignatione quod neptis non potest impugnant testamentum dicti And. dato quod in eo esset preterita, quod illi non est facta iniuria ut no. Bar. in l. gallus. S. et quid si fr. col. iij. ff. de libe. et posth. et tradit Alex. in cons. clxxx. Anus duobus. col. ij. lib. v. et cum legitima videatur fm estimatione bonorum que reperitur tempore mortis. l. cum querit. C. de mort. test. in vita assignari potest ut dixi, et talis assignatio facta fuit favore ipsius neptis et monasterij, quod fuit soluta ante tempus, et quod ipsa neptis potuisset mori vivente dicto And. et quod forte dicitur And. potuisset minus habere in bonis tempore mortis que habeat de presenti et propter dubium eventum in predictis iustificat talis conventio ar. l. de fideic. C. de trasac. et not. hoc Ja. but. in l. pactum quod dotali. C. de colla. Bald. in l. si successione. in si. C. de reuoc. his que in frau. cred. et in l. si. j. ver. quid ergo. C. de iur. rei iudi. cum si. ut tradit Alex. in d. cons. clxxx. col. j. et certe ratio prealleg. quod neptis posset mori vivente And. dicto de ponderari, quod illa considerat Bar. in aut. si qua mulier. in si. C. de sac. san. eccle. alleg. ter. in l. status flor. ff. de iure fil. et ex predictis patet manifeste quod non potest dici quod dicta neptis sit enormiter lesa, et cum in dote habuerit predictam cum dote estimationis sextentum aureorum attetis facultatibus dicti And. que pauca et tenues sunt videtur habuisse ultra quantitatem legitime et cum ita conventum fuerit propter incertum eventum futuri temporis non est a conventione recedendum et ex his etiam partibus nulla restitutio in integrum monasterio competere quod deficit lesio in qua fundamentum restitutionis consistit. l. nam postea. S. si minor. ff. de iur. et l. verum. S. sciendum. ff. de mino. vbi Bar. et idem Bar. in l. si. C. de in integ. resti. et tradit Abb. in cons. lxxvij. In questione. col. ij. lib. ij. Jo. de ana. et in cons. rlvij. circa presentem causam. et ex his responsio colligitur ad alleg. s. in contrariis, quod haberet locum probata enormi lesione prout

docet. loquitur in locis alleg. in contrariis, similiter restitu. in integ. haberet locum data non parva lesione. l. scio. ff. de in integ. resti. que quidem non fuit in isto casu, ut s. demonstratum fuit: merito concludo quod predictus contractus debeat inviolabiliter observari. Laus deo.

Consilium. cccccxvij.  
Cater que excludit extate patruo an et excludat extate amita.  
C Summarium.

- 1 Statutu excludens matrem a successione filij ab intestato, an habeat locum in successione filij pupilli qui testari non potest.
- 2 Mater que excluditur a statuto extante patruo an etiam excludatur extante amita.
- 3 Regula negativa que cum affirmativa cooccurrit negativa attendit.
- 4 Negativa intensius negat quam affirmativa affirmet.
- 5 Statutum contra ius commune restringi debet.
- 6 Dispositio generaliter loquens generaliter debet intelligi.
- 7 In statuto contra ius commune potest fieri extensio non solum a ratione expressa, sed etiam a ratione coniecturata.
- 8 Argumentum a maiore rationis valet in statutis.
- 9 Verba in statutis debent intelligi ut aliquid operentur.

**D**uino implorato presidio.

Ad eo plene et subtiliter in casu proposito omnia deducta sunt a supradictis excellentiss. doct. ut nullus dicere locus superesse videatur negari, tamen non potest quin casus sit dubitabilis et plentis consultationis difficultas in duobus consistit. Primo an statutum quod excludit matrem a successione filij ab intestato habeat locum in successione filij pupilli qui non potest testari, et in hoc vario modo loquuntur doct. ut late Alex. scribit in l. generaliter. in prin. C. de insti. et substi. et s. conclusum fuit fm opi. Bar. in l. j. in prin. ff. de suis et leg. quod statutum etiam habeat locum in pupillo: et ista sequutus fuit in d. l. generaliter. sed postea consulendo cum magna diligentia superiorum anno in civitate Ravennensi tenui quod in pupillo statutum non haberet locum: et ista opinio negativa comprobatur efficaci et nova ratione, quod mater que excludit ab intestato potest sperare quod ex testamento filij adulti admittatur: et ista ratio cessat in pupillo qui non potest matrem instituire: unde mater in pupillo excludit ab intestato et ex testamento, ideo non videtur habere locum statutum quod limitate loquitur ab intestato vel latius dixi in d. cons. et cum autoritates essent pares in tali dubio visus fuit mihi quod ratio predicta preponderaret, et ita dixi nec ab ista opi. recederem, sed quia ista difficultas cessat propter statutum quod videtur in civitate Arretij quo causetur quod ita status, et ab intestato dicatur decedere quod nullum fecerit testamentum etiam si talis foret quod de iure testamentum facere non posset in hoc non videtur laborandum cum hoc primum dubium a statuto sopitum sit. Unde remanet solum dubium an mater que excludit a statuto extante patruo pariter excludat extate amita: et in hoc res satis dubia videtur: nam pro parte negativa est decisio Bal. alleg. in l. illa. in prin. C. de colla. vbi inquit per illum tex. quod vbi verba statuti cessant cessat statutum, ideo licet statutum excludat matrem extate patruo non tamen videtur excludere amitam de qua statutum non loquitur et decisio Bal. communiter approbat. s. responsus quod dictum Bal. non videtur habere locum fratre statuto in casu isto quod quod libet capitulum presentis statuti quod loqueretur in masculino genere extendatur etiam ad femininum ad hunc videtur quod replicari possit quod dictum Bal. loquitur negative dum inquit, statutum non habere locum in amita et statutum loquitur affirmative quod statutum in genere masculino extendatur ad femininum: et sic cooccurrit regula negativa cum regula affirmative in casu preualet negativa. l. ij. ff. liberit. vbi Bar. ff. de susp. tut. et idem est in privilegio negativo, ut not. Bal. in l. si Rufinus per illam ter. C. de testa. mil. et ratio illa videtur quod negativa intensius negat quam affirmativa affirmet, ut no. per gl. in c. cum dilectus. de pue. et ideo licet dispositio affirmativa in primo actu verificet. l. boues. ff. hoc sermone. ff. de ver. sig. secus est in negativa que porrigit in infinitum, ut no. per gl. in l. hoc genus. vbi Pau. de ca. ff. de cod. et dem. et in not. casu tradit Old. in cons. rlv. Thema tale est Titius. Ad ista tamen responsio aperta videtur quod dispositio statuti quod masculinum extendatur ad femininum est magis specialis, ideo illa attendit in isto casu, quod generi per speciem derogatur in reg. generi. de reg. iur. in. vj. in l. vxor. ff. de felicissimo. de le. rlv. et in q. nostra no. Bal. in l. j. in q. ff. de offi. consu. Bar. in trac. ad repugnanda. in verbo. non obstantibus. col. pen. et inter species illa derogatur alteri que sit specialior, ut not. Bal. in l. hac consaltissima. col. j. C. qui testa. fac. post merito conclusio superi firmata a preclarissimo doctore videtur bene procedere.

Secundo ad statutum responderi potest quod non videatur habere locum in isto casu in quo non solum est differentia in genere, sed etiam in nomine quod cum hoc statutum sit contra ius commune de restringi. arg. l. i. vero. ff. de viro. ff. sol. mat. et no. Bar. in aut. quas actiones. C. de sac. sanc. ec. et in terminis tradit Capra in cons. lxxij. in si. Cum visum ad hoc per dominum primum consultorem fuit replicatum quod in terminis huius statuti Arretini consuluit Bal. in q. cccxij. Factum tale est statuto contra Arretij. lib. iij. vbi consuluit quod statutum quod excludit matrem ab intestato



statibus etiam fratribus patruelibus etiam ad sorores patruelas: propter statutum quod facit extensione de genere masculino ad femininum et sic videtur fieri extensio ubi sit differentia non solum in genere sed etiam in nomine: et hoc comprobari potest, quia dispositio quae loquitur generaliter de generaliter intelligi. l. i. §. 2. generaliter. ff. de lega. pres. l. de pretio. ff. de public. et hoc procedit dato quod maior sit ratio in uno casu quam in alio tamen omnes sub generalitate comprehendunt. l. i. §. quod autem. ff. de alea. l. cum lege. ff. de testa. et a fortiori hoc est dicendum in casu isto in quo statutum loquitur universaliter ut colligitur ibi, ubi dicitur, facit ter. in. l. ubi dicitur. ff. de inter. acti. in. c. ubi dicitur. de penis. in. vi. et ibi item quodlibet capitulum facit ter. in. c. quod plerique. §. nos huic. de offic. or. et quod omne dicit nihil excludit. l. iulianus. ff. de le. iij. a procuratore. C. mand. et lege maioris virtutis est universalis dispositio quam generalis, ut not. Bar. in. l. generali. §. v. pro. ff. de usufruc. lega. et in not. casu tradit Ro. in consi. xliij. Ex supra narato themate. in. i. dub. diri. in. l. omnia. ff. si cer. pet. et ideo consonat quod verba statuti quae universaliter sunt habeant locum, dato quod differentia sit in nomine et hoc confirmat ex mente statuti, quia loquitur primo de genere masculino in quo non sit differentia in nomine de creditore et creditrice, debitorum et debitorum, postea ponit capitulum generale in quo universaliter in quolibet capitulo ampliando quod dicitur est de debitorum et debitorum, creditore et creditrice, ut habeat locum in quolibet capitulo quod loquitur in genere masculino indistincte: et sic etiam dato quod esset differentia etiam in nomine quod satis est quod concurrat qualitas requisita a statuto quod capitulum loquat in genere masculino.

**C**on obstat quod statutum hoc sit contra ius commune et non debet extendi ad correctionem iuris, ut not. Bar. in. aut. quas actiones. quod respondet quod non est novum quod statuta etiam contra ius commune extendantur ab identitate rationis, ut tradit Pet. de anch. in consi. xliij. Ista domina Jo. in versic. non obstat quod istud argumentum, et not. Pau. de ca. in. l. si vero. §. de viro. ff. sol. ma. ubi inquit quod in statu to contra ius commune potest fieri extensio non solum a ratione expressa, sed etiam ex ratione conjecturata: alle. Bal. in. l. maximam. ubi dicitur. in. iij. col. C. de libe. prete. ubi alleg. miles agrum in prin. ff. de re mili. et hoc idem tradit Bar. verosim. in. consi. lxxij. Iste statutus Tarvisij. col. pe. ver. nec obstat si dicatur. et est glo. in. l. quibus. C. de fidei co. qua not. Bal. ibi in prin. cum si. ut dicitur in. c. suggestum. de appel. et ista conclusio omnino videtur procedere in isto casu propter statutum quod facit extensione de genere masculino ad femininum merito statutum in patruo videtur habere locum in amita, et praesertim quia statutum loquitur universaliter ut dicitur: et tradit in tali statu to Cor. in. consi. cccvj. Quoad primum col. pe. lib. j. et dicitur in. l. ij. ff. de reg. iur. col. xij. et ista conclusio etiam confirmat illa ratione. §. alleg. quod cum mater expresse excludat a fratribus patruelibus qui sunt in quarto gradu ut patet in statuto: a fortiori debet excludi ab amita quae in tertio gradu proximiori reperitur: quod etiam in statutis valet argumentum a maiestate rationis, ut not. Bal. in. l. quod vero. in. ver. sed pone. ff. de legi. in. l. si. vero. §. de viro. ff. sol. ma. ubi alleg. l. si viua matre. C. de bon. mater. et eodem modo in statuto arguit Bald. in. l. ij. C. de in ius voc. in. si. in. l. affinitatis. in. ver. pone statu tum. C. commu. de succel. Nec supra dictis obstat quod statutum sit praedictum quod masculinum extendatur ad femininum intelligatur secundum ius commune parum operetur, ut Cor. dicit in consi. xj. Stantibus dictis statutis. lib. j. quod regula videtur in contrarium quod verba in statutis debent intelligi ut aliquid operentur: ut not. Bar. in. l. iij. §. pretor ait in. col. iij. in. versic. quod quid si statutum. ff. de dam. in. sec. cu. si. ut tradit Alex. in. consi. xxxvj. Consideratis his in. si. lib. iij. et ista conclusio videtur saltem habere locum in isto casu propter verba universaliter statuti, ut dicitur: et ita inter terminis ipse Cor. concludit in. consi. cccxvj. Quoad primum col. pe. lib. j. et dicitur in. l. ij. col. xij. ff. de reg. iuris.

Summarium.

- 1 Consuetudo private scripture auctoritatem tribuere potest.
- 2 Agnoscens partem videtur totum agnoscere.
- 3 Certus certiorari non debet.
- 4 Presentia supplet defectum citationis que alias requiritur.
- 5 Statutum tribuens executionem laudo intelligitur quia aliquod.
- 6 Qui laudum reprobaerunt illud amplius acceptare nec ratificari possunt.

Consilium. ccccxxvij.

**D**iuino iplorato presidio.

In casu proposito agam paucis, quia res non videtur habere difficultatem secundum ea que proponuntur more seculo iurisconsulti: nam clarum et irrefragabile videtur esse illud fundamentum, quia cum Carolus soluerit partem portionis debite filijs Joannis, ut constat ex libris rationum filiorum dicti Joannis, quibus de consuetudine civitatis datur fides: et non est dubium quod consuetudo potest tribuere auctoritatem private scripture, cum dilectus, de fide instr. et not. Feder. in consi. cxv. Nulli dubium. Circa. si. Aber. post Odof. in. l. ij. in. si. C. de consti. pecu. cum simi.

ut dicitur in. c. ij. de proba. col. vi. et per solutionem partis dicte portionis videtur dictus Carolus agnovisse totam illam portionem: quia sicut agnoscit partem videtur totum agnoscere. l. h. eni res ubi demnationem videtur acquiescere sententiae et contravenire non potest. l. ad solutionem. C. de re iudi. facit ter. in. c. quoad consultatio nem. de re iudica. a fortiori idem dicendum est per solutionem. arg. l. si. Cad leg. falcid. et plus est aliquid factum et re ipsa facere quam verbis. c. dilecti. de appell. si tamen. §. ei. ff. de edil. edic. facit ter. in. l. paulus respondit. ff. rem rat. habe. et hoc confirmatur per solutionem factam per ipsum Carolum dicto Octaviano, que solutio videtur facta vigore dicti laudi precedentis: et in simili de solutione facta post laudum tradit Soci. in consi. cxx. Iste compromissus, col. penul. in versic. quartum et ultimum fundamentum: et hoc clarum videtur ex pluribus coniecturis et presumptionibus quae in puncto narratur: unde ex tali solutione facta dicto Octaviano dictum laudum approbatum videtur per supra dicta: quia agnoscit qui parte debiti videtur totum approbare, dicta. l. si cui res. de leg. i. et praesertim quia sententia de qua agitur videtur individualis in hoc iudicio, ff. fami. herci. in. l. dicere. ff. de arbitr. et dictum laudum etiam approbatum fuit ex eo quod intra decem dies appellatum non fuit, prout a statuto disponitur: quia non appellatum videtur approbare. l. ab eo. C. quomo. et qua. iud. et l. cum antea. C. de arbi. et ideo cum in isto casu non fuerit appellatum a dicto laudo debet habere executionem secundum formam statuti, et ex his breviter videtur fundata intentio contra dictum Carolum ut ad executionem procedat. Non obstat quedam lenia quae in contrarium dicitur, quia omnia videtur cessare: sequitur approbatione laudi ut dicitur, et respondendo simpliciter. Num non obstat quod istud laudum non fuit notificatum prout a statuto requiritur: et sic videtur nullum ut in fine statuti dicitur quod tale statutum debet intelligi quod latum sit partibus absentibus quod tunc notificatum requiritur, locus in isto casu in quo est latum presentibus partibus audientibus et intelligentibus ut expresse notarius attestat et cum dictus Carolus esset praesens ut de eo specialiter in laudo dicitur et habere notificationem non debuit illi aliter notificatio fieri: quod certus certiorari non debet. l. in. si. ff. de acti. et in reg. eum qui certus est. de reg. in. vj. et ad hoc facit quod presentia supplet defectum citationis quae alias requiritur: ut not. Bar. in. l. ij. ff. de in ius voc. et in. l. prolata. col. si. versic. et ideo. C. de sent. facit ter. in. l. etiam. §. si. ibi. presente et ad agendum a praeside evocato. ff. de mino. in. l. de vnoquoque. in. prin. ff. de re iudi. cum si. ut tradit Alex. in rub. C. de in ius voc. et in statuto quod loquitur de citatione, ut quod dicat quod a die citationis iudex debebat aliquid facere idem operatur presentia quod citatio et habet locum statuti, ut not. Bal. post Ja. but. in. aut. si omnes. col. ij. versic. et hoc facit ad questionem, C. si ut se ab here. absti. et hoc confirmat, quia pars laudum ut dixi approbatum. Secundo non obstat quod statutum tribuens executionem laudo intelligitur quando liquidum sit, ut not. Bar. in. l. proinde. §. no tandum. ff. ad leg. aqu. cum si. ut tradit Alex. in. l. ite quia. ff. de pac. in. l. ij. ff. de leg. ij. in. gl. in verbo, neque mora: et laudum de quo agitur non videtur liquidum, quia post condemnationem dicitur in laudo saluo iure inter dictas partes quod fiat verum et certum calculum, ergo ante calculationem non videtur instrumentum laudi liquidum esse: quod ad hoc respondetur quod imo videtur quod dictum laudum sit certum et liquidum ex eo quod in eo expressa fuit certa quantitas in condemnationem, et licet illa quantitas possit alterari tamen inspecto presenti statu res dicitur certa et liquida, ut not. per glo. in. l. ij. ff. de in diem addic. facit ter. in. l. bec venditio. §. si. ff. de contraben. emp. ubi videtur dicitur certa si facta sit pro centum et quanti pluris reperiat: et in simili Bar. in. l. iij. de post. §. circa si. de re iud. et in. l. publica. §. si. ff. de po. et quod no. et ista Bar. in. l. iulianus verum debitorum. in. si. ff. de condi. in. deb. Bal. in rub. C. de posi. in. vj. questio. et in terminis in executione laudi scribit Soci. in. l. quibus diebus. §. quidam Titio. in. si. ff. de condi. et demonstra. Tertio non obstat quod partes videtur reprobasse laudum ex eo quod illud non ratificaverunt neque acceptaverunt, et ideo videtur quod ulterius illud approbati non potuerit, ut not. in. l. dispen satorum. ff. de solutio. ubi Bar. dicit quod approbare non possumus illud quod semel reprobaui, quia ad hoc breviter respondetur negando, quia non est verum quod laudum reprobatum fuerit, quod licet eo tempore quo latum fuit non fuit ratificatum nec acceptatum, non tamen sequitur quod reprobatum fuerit, quod datur medium ut velit ulterius cogitare et deliberare: esset enim quedam renuntiatio ex parte eorum in quorum favore imlatum fuit laudum, et renuntiatio non presumitur, casu per hoc. de renu. et not. Bald. in. l. j. in. vlti. notab. C. de edicto divi adria. tollen. et renuntiatio est stricti iuris et in ea non venit nisi ea que expressa sunt, ut not. Bald. in consi. v. in. ti. de preben. Card. in. consi. cxx. Titius obligavit se. in. si. et illa verba posita in laudo non ratificantibus nec acceptantibus non inferunt renuntiationem nec reprobationem, et quia datur medium inter non ratificare nec acceptare et reprobare sicut inter velle et nolle datur medium quod est non velle, ut not. Bart. in. l. iam dubitari. ff. de hered. institu. cum simi. vi. dixi in. l. eius est nolle. ff. de regu. iuris. et in. l. qui se patris. C. unde



Cynde lib. z i casu isto medium videtur qz partes no approbaue runt nec reprobauerunt sed voluerit deliberare: z facit qd no p gl.in.l.i.s. scientiam. de tribu. z postea dicitur Carolus approba ut tacite dictum laudu no reclamado intra tempus datu a statu to z resoluedo condonatione p parte vt dictum est: vnde copelli debet ad solutionem residui, z ita de iure dicendum videtur.

Summarium.

- 1 State statuto q bona non possint alienari ad extraneos nisi in quolibet de suis quis in emptione consortium preferatur.
- 2 Dicitio in quemlibet, est vniuersalis z omnes includit.
- 3 Prohibitio alienare extra familiam non prohibetur alienare in alios de familia.
- 4 Conuentioni prime nunq derogatu videtur nisi expressum sit.
- 5 Verba instrumentorum ita debent interpretari ne contradicant.
- 6 Nomen consortium, est nomen collectivum.
- 7 Funiculus duplex vel triplex potentius ligat vel stringit.

Consilium.ccccccxi.

In iudicio iudicato p fido.

Licet in casu proposito accurate z subtiliter scriptum sit a preclarissimo A. J. doc. dno Sic. de nobilibus cōsulente z ab eminentissimo iurecōsulto do. Hormanotiodeto sub scribente, negari tamen non potest quin difficultatē non parua facere videatur f verba illa posita in posteriori statuto quibus dicitur q licite z impugne cuiuslibet z quemlibet dicitur de suis, vt vulgo dicitur cōsortibus: cū enim hic vtrūqz verbū apponat licite z impune, cessat differentia quā inter ista verba facit Bal.in.l.de curiones. in fi. C. ex quib. cau. in fa. arr. o. z cum alienatio in quemlibet ex cōsortibus per lineam masculinā permittatur f videtur q etiā in cōsortē remotiorē fieri possit qz dicitio illa i quolibet, est vniuersalis z omnes includit, vt no. Bal.in rub. C. qui accusare. in fi. col. facit text. in. c. solite. de maio. z obe. z istud statutum videt p ualere qz posterius vt no. Lyn. in. l. ij. C. de testa. tute. Bar. in. l. oēs populi. in. ij. p. n. c. p. a. l. q. ff. de iust. z iure. in. l. si certarum. s. in. ff. de testa. mili. z qz hoc statutum fauorabilius videtur, qz pro parte ad ius cōmune rem reducitur vt quis viderē possit cui voluerit ex cōsortibus iurta glo. in. c. statutum. in verbo. namrandū. de pre ben. in. vj. z qz in casu isto non agitur de derogatiōe prius statuti, qz primus statutum loquitur simpliciter q alienatio fieri possit prius in cōsortē q in extraneum: z ibi non exprimitur de priorior cōsorte, vnde in hoc no agitur de derogatiōe prioris statuti: z qz mens statuti videtur fuisse prouidere qd bona cōseruentur inter cōsortes de domo z no videtur curandū inspecta mēte statuti an bona trāseant i prioriorē vel remotiorē cōiunctū vel cōsortem pūmodo no trāseāt in extraneos: facit text. in. l. volūtas. C. de fidei. vbi f prohibitio alienare extra familiā non videtur p bibe alienare absolute in alios de familia, z merito videt facta declaratio ab isto posteriori statuto qd in quolibet ex cōsortibz alienatio fieri possit. Predictis tamē no obst. cōclusio superius firmata iuridica videt z magnā equitatē habere videtur, z qz tota difficultas videt p sistere in posteriori statuto qd cōcedit facultatē alienandi in quolibet de cōsortibus cōsiderādū est q tale statutu limitate loquitur ad exclusionē eius qui esset ibi cōsortis mediāte muro cōmuni vt colligitur ibi, etiā nulla requisita persona proxima muro cōi mediāte: z s. in eodē statuto dicit q libenti? quis vellet vde re alicui ex cōsortibus suis q alij etiā proximo muro cōi mediāte iudicāte admodū iustū esse vt res cōsortū in cōsortes poti? q in extraneos transferat: ex quib? verbis euidenter constare videt q intentio statuti fuit cōseruare bona potius in cōsortes sanguinis q in cōsortes mediāte muro cōmuni q isti dicunt extranei ratiōe sanguinis: z qz tū ad exclusionē istorū etiā in remotiorē cōsortē sanguinis alienatio potest fieri, qz in tali statuto solū consideratur q bona in extraneos qui non sunt de sanguine no transferantur hac declaratiōe premissa. C. pūmū statutu q tū ad casum nostrū p bibe alienationē fieri nisi seruata certa forma, z de validitate statuti no videt dubitādū. c. cōstitut. de integ. resti. no. in. l. v. d. d. de cōtrahen. emp. vbi Bal. z idē Bal. in. l. j. C. cōi diuidū. z tradit Alex. in. cōs. l. ij. viso themate. in prin. vbi loquit i isto statuto Florentino, z hanc statuto no videt esse derogatū nisi exp. s. sit: z in no. q. hoc tradit Pau. de ca. post Bal. in. l. j. que incipit, ex pcepto in. ij. not. C. de iustini. codi. cōstr. vbi refert hic Senis cōsuluisse, z idē est in. l. sane. C. de testa. l. precipimus. in fi. C. de app. z idē est in cōtractibus z cōventionibus: qz prime f cōuētiōi nunq derogatum videt nisi expressum sit ita arguit Bart. in. cōs. l. lxxij. ex facto. col. v. facit text. in. l. fin. C. de noua. in. l. iij. s. si ex cōuētiōe. ff. de re iudi. qd no. in. l. pe. C. per quas perso. z not. per gl. in. s. si. in verb. nisi. in aut. de no. alie. f z verba instrumentoz debet ita interpretari ne contradicāt. c. inter dilectos. s. ceterū. de fide instr. z in nota. qd. tradit Barto. in. l. j. s. idem quelij. ff. de condi. in debi. z in positionibus notat Bal. cū in. l. falsa. in fin. C. de iuris z facti ignoran.

cum simi. vt Alex. scribit in. l. j. ff. ne quis eum. z hoc in statutis no tat Abb. in. c. gratum. in prin. de offi. dele. in. c. super questionū. in prin. e. ti. z in oibus dispositiōibz hoc habet locū, vt per distinctio nem cōtrarietas remoueat, vt Alex. scribit in. cōs. l. xij. viso testa mēto. col. iij. l. ij. z ideo in casu isto statutu posterius cū prior be ne cōcordari potest, nā in primo statuto prohibet alienatio rei im mobilis in fauorē cōsortis ratione sanguinis. Scdo p bibe in fa uorē eius qui murū habet cōez z sic primū statutu videt equipara re istos duos casus. deinde in scdo posteriori statuto p siderant statutu q in dictis duobus casibz equiparatio facta a primo sta tuto no bene procederet qz maior fauor debuit prestari cōsortibz sanguinis q extraneis qui haberēt rē cōez: z ideo tali casu qz tra ctatur de exclusionē extraneoz voluit statutu q a cōsortibus ra tione sanguinis qualibuscūqz proximioribz vel remotis extranei excludātur z tali casu statutu tribuit potestates vēditori alienādi in quolibet cōsortē vbi tractatur de exclusionē extraneoz licet ha berent murū cōem z extra istum casum: primū statutu remanet illesum vt valeat in omnibus alijs suis partibus, vt expresse statu tum dicit, z ideo dictum primū statutu in casu isto debet simplici ter attendi in quo non agitur de exclusionē extraneoz sed de ipis cōsortibus sanguinis quis eorū in tali emptione potior sit z pre feratur z in hoc breuiter considerandum est quod nomen cōsor tium est nomē collectivū sicut nomen familie liberorū. vt cogna torum, vt no. Bar. in. l. si. in prin. C. de impub. z in istis nominibus appellatiuis gradatim vocati videntur. l. si. C. de ver. sig. ita quod proximior in gradu prius admittatur: ad idem tex. in. l. cū ita. s. in fideicom. de leg. ij. in. l. peto. s. fratre. in versic. quid ergo. eo. tit. facit tex. in. s. si plures. de legitima agn. succel. in. l. ij. s. legitima be redi. ff. de suis z legi. z no. Bar. in. l. si cognati. col. si. in versic. quero quo ordine. ff. de reb. dub. cum simi. vt tradit Alex. in. cōs. l. xij. In causa vertente inter Antonium. col. l. j. lib. iij. cum ergo Ba ptista cum fratribus sint proximiores in gradu inter istos cōsor tes sanguinis illis prerogatiua emēdi videtur competere per su p dicta: z ista conclusio indubitanter videtur procedere cum iste Baptista cum fratribus sint cōsortes sanguinis z muram habe ant communem quo casu eorum intentio fundata ex duplici capi te fortior redditur: z ideo preferri debent argumento eius quod dicitur in. c. j. de trenga z pace. f quod funiculus duplex vel triplex potentius ligat z stringit: facit text. in. authent. itaz. C. com munita de successiōibus. in. l. j. ff. de pūilegijs creditorum. in. s. sed hodie. instituta. de adoptio. l. cūz in adoptiuis. s. si vero. C. de adop. z not. Bal. in. l. sed z milites. in prin. ff. de excusa. tuto. z facit tex. in. aut. de consang. fratri. s. si. z in terminis nostre qd. tradit do minus Matthens de afflictis in suo cōmento: super exta uagati Sede. imperatoris q incipit. sancimus a modo. in. v. charta. col. iij. in versic. ite quero ad hoc. in fi. vbi cōcludit qd sanguineus qui habet domū vicinam iurta domū venditā preferit in emptione illi qui habet tantū ius cōsanguinitatis, z ex omnibus. s. dictis rema net cōfirmata cōclusio superius firmata a dñis cōsultoribus in fa uorem Baptiste z fratru suoz. No obstant allega. s. in cōtrariū qz respōsio ex. s. dictis colligit: z ad maiorē declarationē. respondet particulariter. Primo ergo no obstat qd dicit in posteriori statu to de vbo illo quolibet de suis cōsortibz qz illud statutu intelligit prout loquit vey quādo agit de exclusionē eoz qui no sunt cōsor tes sanguinis illi enim excludunt ab omnibus cōsortibus sangui nis etiā remotis: qz vt statutu dicit iustū est vt res potius in cōsor tes q in extraneos transferant. secus videt in casu nostro in quo agit in extraneos sanguinis ab vtraqz parte z cessat ratio allega ta in statuto qz in omnē euentū res no trāsit in extraneos sed rema net in cōsortes sanguinis: z in hoc debet attēdi primū statutu qd loquit de cōsortibus simplr quo casu intelligit de proximioribus per ea que. s. dicta sunt. No obst. qd scdm statutu videt p ualere qz posterio? qz respōdet qd hoc haberet locū si in eodē casu loque retur sed in diuerso casu loquit z vtrūqz statutu in casu suo debet obseruari. No obst. qd scds statutu videt fauorabile qz reducitur ad ius cōenas hoc haberet locū in casu suo quādo ageret ne res perueniret ad extraneos de quo no agit in casu nostro vltimo no obstat qd no sit curandū an bona transferant in cōsortē primio rem qz satis est qd no trāseāt in extraneos inspecta mente statuti qz respōdet hoc esse vey inspecto posteriori statuto qz p mittit alie nationē in quolibet ex cōsortibus ad exclusionē extraneoz. secus videt in casu nostro in quo non agit de exclusionē extraneoz: sed agitur inter ipos cōsortes sanguinis ab vtraqz quo inspecto pri mo statuto debent admitti proximiores, vt supra dictū est: z ex bis concurro in sententiā dominorum cōsultorum.

Summarium.

- 1 Legatū factū p testatore vroz donec indomo steterit cū filijs suis an sit extinctum per mortē filij cu quo stare z morari debuit.
- 2 In cōditōe casuali quocūqz mō cōditio deficiat legatū impedit.
- 3 Dicitio donec, importat conditionem.

cL



- 4 Uxor de voluntate mariti scdas nuptias impune 2trahere potest.
- 2 Mulier secundo nubens iniuriam facit primo marito.
- 6 Legatum alimentorum an extinguatur per mortem eius cum quo quis morari debuit.
- 7 Voluntas testatoris in primis attenditur.
- 8 Legitima filiorum detrahitur de legato usufructu bonorum testatoris.
- 9 Es alienum an delegato usufructus deduci debeat.

Consilium. ccccxxx.

**D**iuino implorato p̄sidio.

Casus de quo querit nō parua difficultate habere videtur, in effectu enim querit an legatum usufructus omnium bonorum vel alimentorum factum ab Ant. testatore ad Agdalena ne sue uxori donec in domo sua steterit cum filiis suis et vita honesta et vidualem seruauerit extinctum sit per mortem Ang. filij cui quo stare et morari debuit et primo motu plures esse arbitror qui inclinarent ad dicendum dictum legatum non esse finitum per mortem dicti filij et hoc ex eo videtur posse suaderi, quod licet ut dictum est in quibusdam allegacionibus quod in ista conditione mixta que pendet a facto implere debetis et a casu mortis eueniente morte extinguat legatum usufructu. C. de condi. et demō. vltimus tamē considerandum est quod glossa et doc. loquuntur quod conditio mixta nunquam fuit impleta, d. l. legatum. sed in casu nostro conditio impleta fuit a principio, quod dicitur ad Agdalena mortua fuit cum filiis quo casu postea conditio deficiat per mortem non videtur quod legatum extinguat, ut est textus in l. annua. in prin. ff. de an. leg. vbi legauit testator centum annua quibusdam si cum matre morarentur dicitur ibi quod mortua matre legatum tamē debet quia a principio ibi conditio fuit impleta postea defecerit. et ita illi textus. Fulgo. intelligit in l. i. C. de instit. et subst. ad idem facit textus in l. sic. ff. si ibi si conditioni paruisset debet etiam post mortem. et ideo videtur posse assignari quod facilius debet legatum conservari ex quo conditio fuit impleta quam si deberet impleri. arg. l. patre furioso. ff. de his qui sunt sui vel alie. in l. i. C. de casu. ff. de postu. cum si. Secundo principaliter ista conclusio comprobari potest quia hoc legatum in quo testator sua uxorem ad Agdalena dñam et usufructuariam constituit ex quo extabat Ang. filius testatoris heres institutus dictum legatum resolutum fuit in alimentis secundum consuetudinem que contra approbatur, ut no. per glo. in aut. hoc locum. C. si mulier secundo nup. vbi Bar. et idem Bar. in l. titia. la. j. ff. de leg. ij. in cons. ix. sup. eo. in cons. l. vj. Bar. fecit testamentum. in ij. dubio. De. de anch. in consil. cccxxvij. quod in primo quesito. in ij. dubio. Ro. in consil. cxxvij. quoad primū. Ang. in cons. cclij. reuocatur in dubio. in prin. Alex. in consil. l. vj. per lectis verbis. lib. ij. cum si. que nota sunt. unde de tali legato resolutum in alimentis debet idem iudicari quod delegato alimentorum in quo quidem legato alimentorum conditio deficiat per mortem eius in cuius persona conditio deberet impleri. non tamē extinguitur legatum. l. i. C. de leg. vbi Bar. et doc. gl. Bar. et doc. in l. i. C. de cond. et subst. ter. in l. caio. ff. in pera. ff. de alim. et ciba. leg. et no. Bar. ibi. qui dicit esse speciale fauore alimentorum. et idem not. Bar. in l. qui concubina. ff. uxori. de le. ij. cum emortuū legatum de usufructu omnium bonorum resolutum in alimentis iura que de leg. alio loquuntur in tali legato videntur habere locum. et per consequens legatum perpetuum videtur per vitam uxoris et per mortem filij non extinguitur. et no. Abb. in cons. lxxvi. punctus quomodo in fil. lib. ij. sicut etiam in preiudicium uxoris legatum restringitur ad alimenta eodem modo in fauore uxoris videtur legatum esse perpetuum secundum naturam alimentorum. ar. l. secundum naturam. ff. de re iudi. in regula. qui sentit. de reg. iur. in vj. l. j. ff. pro secundo. C. de ca. tol. in l. is qui in potestate. ff. de leg. prestā. cum si. Tertio hoc idem confirmat quod legatum de quo agitur videtur factum principaliter in fauore uxoris, ut colligitur ibi dilecte sue uxori ex proemio legati videtur quod dictum legatum sit propter affectionem. quia ex proemio causa finalis legati demonstrari videtur, ut not. Bar. in l. si. per illam text. ff. de her. insti. in l. j. in prin. ff. ad macedo. ergo videtur quod legatum non extinguitur per mortem eius cum quo mulier debet morari, ut est textus in l. i. C. de le. et illa lex videtur loqui in dubio dum ibi dicitur interpretor. et Ang. ponderauit ibi illud verbum. et ad idem text. in l. caio. ff. in pera. ff. de ali. et ciba. leg. vbi interpretor. et glo. et doc. tenent in d. l. j. quod in dubio legatum sit relictum fauore legatarij. et ideo per mortem eius cum quo mulier tenebatur stare non perit legatum. d. l. j. et d. l. caio. ff. in pera. in ff. de alim. et ciba. leg. vbi videtur casus. et ista sunt que pro ista parte prima facie occurrerunt quibus tamē non obstantibus vltimus cogitanti contrarium de iure esse arbitror, vix quod per mortem Augustini dictum legatum finitum sit et vltimū peti non possit, et pro fundamentum premissendum est quod in conditione casuali quocumque modo conditio deficiat legatum impeditur. l. j. ff. si nauis aliquid sub conditione. C. de ca. tol. et no. Bar. in l. j. C. de insti. et subst. in prin. et idem est in conditione mixta que pendet a facto implere debetis et alterius vel a casu quod si conditio impediatur per casum mortis deficiat legatum, ut no. per gl. in d. l. in test. la. ij. in gl. magna. in ff. et Bar. ibi sequitur idem gl. in rub. ff. de condi. et demō. et Bar. in d. l. j. C. de insti. et subst. in l. qui concubina. ff. uxori. ff. de leg. ij. in l. illis libertis. in ff. de 2 di. et demō. Pau. de ca. in 2 si. vj. cur

ca primū. col. ij. in antiquis. et in cons. xxxj. in ij. parte. in nouis. et videtur idem consilium. Alex. in d. l. j. et Soc. in d. l. in test. et sic ita videtur consilium optime. ex qua videtur fundata intentio contra do. ad Agdalena, ut ipsa post mortem filij Aug. dicti legatum vltimū petere non possit. Secundo ista conclusio principaliter probatur per text. in d. l. illis libertis. in ff. de condi. et demō. vbi est casus quod si testator propter utilitatem filij reliquit alimenta his qui cum eo morati fuissent mortuo filio cessat legatum alimentorum: quod cessat causa finalis propter quam mortuus fuit testator ad faciendum tale legatum alimentorum: et ita videtur in casu isto quod testator videtur mortuus ad faciendum dictum legatum uxori propter utilitatem filij Aug. ergo eo mortuo debet cessare legatum: et est conclusio quam oēs tenent ut dicitur De. de anch. in consil. cccxxvij. quod in primo quesito. quod legatum etiam alimentorum factum in fauore eius cum quo quis debet morari per mortem eius extinguitur. alleg. l. scio. in prin. ff. de annu. leg. et in d. l. libertis. tota ergo vis consistit in ostendendo quod legatum de quo agitur debent diligenter perscrutari in quibus legatum fuit limitatum donec in domo sua steterit cum filiis suis et vita honesta et vidualem seruauerit: filla enim dictio donec, importat conditionem. l. pater seuerinus ff. si. vbi Bar. ff. de condi. et demō. et not. Bart. in l. j. C. de lega. et in l. i. ff. de condi. et demō. col. v. in versic. secundo principaliter quero. et videtur legatum factum sub duplici conditione copulatiue si steterit cum filiis et vidualem vitam seruauerit. et ideo utraque conditio debet impleri. l. si heredi plures. ff. de conditio. institutionū. et cum per mortem utraque conditio non sit impleta deficiat legatum: ita in terminis in tali legato tradit Sign. noster de adedio. in consil. cccxxix. in themate presupposito. col. si. ver. sed per alium modum. vbi etiam inquit quod conditio viduitatis videtur adiecta in fauorem mariti: et quod domina Latherina moratur cum filio Antonio in casu suo hoc videtur in fauorem filie que erat infans. et ideo concludit quod mortua dicta filia legatum factum matri extinguitur quia erat factum conditione dicte filie infantis cum qua mater debuit morari. alleg. d. l. illis libertis. in ff. et l. scio. in prin. ff. de annu. leg. et no. in l. j. C. de leg. et quod legatum esset factum in fauore filie hoc colligitur ex qualitate persone quod filia cum qua debuit mater morari erat infans et melius a mater alii potest et nutrirī et melius custodiri et quod ex qualitate persone hoc deprehendatur. no. Odo. in d. l. j. C. de leg. vbi Ab. refert. et idem De. de anch. in d. consil. cccxxvij. idem Bal. in consil. cccxxvij. casus talis est. circa fil. l. ij. vbi inquit quod in matre in dubio presumitur quod illa conditio mortui sit posita in fauore filiorum. alleg. bonū ter. in l. sed si hoc. ff. si. ff. de condi. et demō. et ideo ibi inferit quod mortuis filijs extinguit legatum et in casu nostro etiam considerandum est quod legatum factum sit sub duplici conditione prima si morabitur cum filiis, quia illa prius est expressa in testamento ergo illa in primis attendi debet. ar. l. quoties. ff. de usufructu. l. generaliter. ff. quid ergo. ff. de fideicō. liberta. et in c. mandato de preb. in vj. et quod illa conditio viduitatis in casu isto non videtur apposta in fauore testatoris sed in fauore filiorum cum quibus comodius poterit morari illa existere vidua: et hoc patet ex eo quod testator reliquit uxori usufructum. vniuersum possessum. nulla ad secunda vota trāserit. Et hoc etiam aperte colligitur quod non erat molestum testatori quod uxor sua non seruaret viduitatem et quod illa conditio viduitatis solū fuit apposta in fauore filiorum ut facilius a matre vidua educari et custodiri possent. et ad hoc facit text. in l. sed si hoc. ff. in si. libi. quia magis cura liberorum quam viduitatis iniungeretur. ff. de condi. et demō. et nota de voluntate mariti uxori impune potest secundas nuptias contra habere, ut no. per glo. in aut. de nup. colla. in ij. col. in vers. vnum itaque in verbo. huc vir. et no. Bal. in l. j. col. ij. in vers. sed pone. C. de secundis nup. vbi ponit questionem de marito qui uxori reliquit mille si staret vidua. et quinquaginta si ad aliud matrimonium trāset talicasu impune potest mulier de voluntate mariti secundas nuptias contrahere. et ratio videtur quia mulier vidua que nubuit facit primo viro iniuriam. s. q. vero. in aut. de nup. et ipso volente non inferit iniuriam. l. j. ff. de ad. o. ff. de iniur. l. cum donatidis. C. de transact. et hoc in predicta. q. tradit Ro. in consil. cccix. ex themate. in prin. et ibi dicit quod etiam tacita voluntas mariti sufficit que ex tali relicto colligitur: et hoc in simili casu de filiis tacite consentientibus matri transeunti ad secunda vota. tradit Ang. in consil. cccxxvj. doctor insignis. co. pen. unde patet ex predictis quod illa conditio viduitatis non fuit apposta propter interesse et fauore mariti sed in fauore filiorum. ut ipsa persistente in viduitate melius filios custodiret et gubernaret et ex hoc confirmatur quod dictum est quod dictum legatum fuit factum in parte ad Agdalena a marito in fauorem et propter utilitatem filiorum. et ut dicitur est ex qualitate persone hoc suadet: nam dictus filius Aug. ut narratur erat male complexionis. a deo quod nulla erat spes quod posset aliquo tempore procreare filios et erat etatis septem annorum. ex istis enim qualitatibus apparet quod sibi expeidiret quod cum eo mater moraretur et ideo consonat quod in fauorem filij dictum legatum matri relictum sit et ideo illo mortuo finitum est legatum. ut dicitur in prin. vbi arguit quod legatum factum a filio illi qui debuit morari cum Helena eius matre sit factum in fauore Helene matris eius: quod ipsa erat



ipsa erat antiqua et firma, et in presumendum est quod si filius voluerit providere et succurrere senectuti et egredumini matris: sic in favore matris sit factum legatum quod debet privari legato ille qui debet morari si per eum steterit quominus morietur. d. l. in testamento. de cond. et de monst. la. ij. ergo videtur quod legatum factum sit in favore eius cum quo morandum sit, ut latius prosequitur Pet. de anch. in d. consil. et Si gno. cum concord. in consil. clxxxix. s. allega. ex quorum dictis remanet firmata conclusio quod legatum factum dicte Magdalene factum sit principaliter in favore filii Augustini. ideo illo mortuo extinguitur per s. dicta. Soli restat sine superest respondere ad allegata. s. in contrarium in quorum responsionibus veritas presentis consultationis apparebit. Unde primo non obstat quod in casu isto erat conditio impleta que non resoluit per mortem: ut videtur ter. in d. l. annua. quod rinde tur quod ille ter. loquitur in legato alimentorum in quo speciale est quod per mortem eius cum quo quis debuit morari non extinguitur, ut est ter. in l. j. C. de leg. et gl. ita intelligit illud ter. in l. j. C. de insti. et sub. quod favore re alimentorum legatum videtur relictum in favore legatarii, vno. Bar. in d. l. in testamento. la. ij. de condit. et demon. et in l. lallis libertis. et in tali legato alimentorum non est vis an conditio impleta sit vel non, quod in distincte favore alimentorum legatum conservatur non obstante morte eius cum quo legatarius alimentorum debuit morari. d. l. j. C. de leg. et in l. caio. s. imperator. ff. de alim. et ciba. leg. et in l. lallis libertis. de condit. et demon. secus est in alijs legatis ubi non agitur de favore alimentorum quod cum illa conditio morandi cum alio sit mixta extinguitur per mortem eius cum quo morandum fuit. d. l. in testamento. la. ij. vbi gl. Bar. cum si. s. pro ista parte allegatis: cum quibus concordat Pet. de anch. in d. consil. clxxxvij. in prin. et in casu isto non agitur de leg. alim. ut inferius demonstrabitur: ergo bene conclusum fuit quod per mortem dicti filii Augustini extinctum fuerit dictum legatum. Secundo respondetur quod dato quod esset legatum alimentorum in casu isto favore alimentorum non attenditur quando legatum alimentorum sit relictum in favorem et utilitate eius cum quo morandum sit, ut est ter. in d. l. lallis libertis. in fi. et ita videtur in isto casu quod in favore filiorum legatum factum fuit dicte Magdalene per ea que s. late dicta sunt: et in isto casu non est vis an conditio non sit impleta vel impleta sit et postea deficiat. quod utroque casu legatum perimitur, ut probatur in d. l. lallis libertis. vbi conditio impleta fuit pro alieno tempore: et tamen superveniente morte legatum cessat. facit ter. in d. l. seio. in prin. ff. de annu. lega. et in isto casu non videtur procedere regula l. patre furioso. s. allega. in contrarium: sed videtur potius habere locum alia regula que dicit quod causa cessante cessat effectus. l. adigere. s. quibus. ff. de iur. pat. in c. cum cessante. de appel. et in isto casu videtur procedere ter. in l. legat. C. de codi. infer. Secundo principaliter non obstat quod in isto casu in effectu agatur de legato alimentorum, ut s. in contrarium allegatur: quod respondetur quod hoc non est verum sed agitur de lega. usufructu. omnium bonorum quod non fuit resolutum in alimentis in isto casu propter voluntatem testatoris qui intellexit precise de ipso usufructu omnium bonorum, ut colligitur ex verbis testamenti dum testator legavit uxori usufructum omnium bonorum suorum illa remanente in viduitate, et casu quo ipsa vellet ad secunda vota transire tali casu reliquit ei solam duntaxat eius dotes et usufructum vnius possessionis. ex tali enim diversitate legatorum manifeste patet quod testator voluit quod vxor haberet pinguius legatum servando viduitatem quam si transiret ad secunda vota, prout rationi congruit: ergo non videtur secundum mentem testatoris quod legatum de usufructu omnium bonorum testatoris reducatur ad alimenta, quia tunc plus haberet vxor nubedo quam servando viduitatem quod quidem esset absurdum et contra voluntatem testatoris que in primis attenditur. l. in conditionibus primum locum. in prin. ff. de condi. et demon. l. cum questio. in fi. C. de lega. et tacita etiam voluntas sufficit que ex coniecturis colligatur. l. cum proponeretur. in fi. ff. de leg. ij. in l. cum solidum. s. j. eo. tit. in l. cum auus. ff. de condit. et demon. in l. licet imperator. vbi Bart. ff. de leg. j. et ideo considerandum est quod illa consuetudo quod legatus usufructus omnium bonorum existentibus filiis restringitur in alimentis, ut no. in d. aut. hoc locum. cum si. s. in prin. allegatis haberet locum ex coniecturata voluntate testatoris, ut not. Salyc. in d. aut. hoc locum. in fi. et ideo si aliter constet de voluntate testatoris illa attenditur, ut concludit Maria. Soci. in consil. incipien. Franc. dona. de aret. quod reperitur in consil. j. in vlti. lib. consiliorum domini Bartholomei eius filii. et hoc idem in terminis tradit Pan. de cast. in consil. cccxc. quod vxor. in prin. vbi hoc tenet etiam ex tacita voluntate testatoris: et Pau. de ca. refert et sequitur Alex. in consil. lxxij. per lectis verbis l. ij. in consil. cccxij. ponderatis verbis in lib. vj. et dicitur in consil. cccxvij. vbi iterum legatum in prin. Secundo respondetur quod dato quod de isto legato resolutio facta fuisset in alimentis hoc locum habuisset in vita filii sed eo mortuo legatum intelligitur pro vero usufructu omnium bonorum: quod cessat favore filii propter que fuit facta restrictio ad alimenta: ita Bar. concludit in d. l. lxxij. Bartholomeus fecit testamentum. col. ij. et idem Ang. in consil. cccxvij. Anianus de morte politiano. colum. fi. et idem Barto. in d. l. titia. s. vbi ponderat verbum donec, quod in casu isto reperitur. et idem Ang. in consil.

cir. in dicto testamento. col. ij. vbi etiam ipse ponderat verbum donec, Bar. idem tenet in l. si ita scriptum fuerit. ff. de manu. testa. cum si. ut tradit Alex. in consil. lxxij. vbi processu. in fi. lib. ij. in hoc tamen non est laborandum statim. s. dictis. in j. respod. Et quod oibus patet quod in casu isto non agitur de legato alimentorum, sed de legato usufructus omnium bonorum. Ultimo non obstat quod legatum de quo agitur sit factum principaliter in favorem vxoris quo casu legatum non extinguitur per mortem eius cum quo morandum fuit. d. l. j. C. de leg. quod respondetur illud specialiter procedere in legato alimentorum, prout ille ter. loquitur et in d. l. caio. s. imperator. ff. de ali. et cib. leg. et in dubio favore alimentorum videtur legatum in favore legatarii: unde cum speciale sit in alimentis, secus est in alijs legatis que extinguntur per mortem in conditione casuali vel mixta, ut s. dictum est: et in dubio in alijs legatis presumitur legatum favore eius cum quo quis habitare et morari debet, ut dicit Pet. de anch. in d. consil. clxxxvij. in prin. alle. Bar. in d. l. lallis libertis. Secundo respondetur quod etiam in legato alimentorum quando est factum propter utilitate favore eius cum quo morandum fuit propter eius mortem legatum alimentorum extinguitur. d. l. illis libertis. in fin. et ita fuit in isto casu per ea que s. dicta sunt secundum Signo. et Pet. de anch. in consilijs. s. allega. Non ob conclusionem supradicte si dicatur quod cum dicto filio Augustino erat etiam filiarum annorum tempore mortis testatoris que nupta fuit mortuo testatore: unde quantum ad filiam que vivit non videtur cessare legatus usufructus, quod non stetit per matrem quo minus staret cum filiarum: sic illa conditio morandi cum filiis esset dividenda, ut in ista conditio tradit Luna. in consil. cccxvij. maritus quatuor filijs. in fi. nam ad hoc respondetur quod dicta Magdalena mater morata fuit cum dictis filiis ante quam filia nupta fuisset et ante mortem filii Augustini et pro illo tempore habuit usufructum, quod conditio impleta fuit, sed post mortem filii debet cessare legatum quod erat factum in favore filiorum ut mater haberet curam de ipsis, et per mortem filiorum cessat cura deo extinguitur legatum ut s. dictum est: et ista ratio pariter militat in filia nupta cum qua mater morari non potest: militat illa ratio que est in morte quod illa existente cum marito cessat cura matris, ergo idem index debet habere locum. ar. l. illud. ff. ad le. aqu. in l. a titio. de v. obl. et pro ista eparatione de morte ad mulierem que nubuit bene facit decisio Jo. an. in add. Spe. in tit. de secun. nup. in rub. vbi concludit quod legatum factum vxori donec permanserit vidua dato sibi substituto post eius mortem sicut substitutus vocatus est per mortem vxoris. pari ratione substitutus admittitur si nubit quod idem effectus in utroque casu resultare videtur. ar. l. iij. C. de insti. et substi. vbi Pan. de cast. refert et sequitur decisionem Jo. an. cum fini. vbi in d. l. iij. tradit Alex. et in l. gallus. s. et quid si tantum. col. ij. ff. de liber. et posth. in consil. cccxx. Attentis verbis testamenti. col. ij. lib. ij. et in consil. cccxvij. vbi parte testamenti. lib. iij. Secundo in casu isto considerandum est quod intentio testatoris in tali legato videtur fuisse ad filium masculinum cum quo testator principaliter cogitavit quod mater deberet morari et de filia que erat duodecim annorum verisimiliter debuit cogitare quod modico tempore mater deberet stare cum illa, ut colligitur ex testamento, in quo fecit legatum de quingentis florensis quamdo nupta erit: ideo illa conditio standi cum filiis videtur principaliter apposita in favore filii masculini et hoc saltem dicendum est: postquam nupta quod illa conditio morandi cum filiis resoluta fuit in loco filio mascululo, ideo per eius mortem resolutum fuit legatum, ut supradictum est: et in tali conditio non consideratur quod non steterit per matrem sed ratio finalis attenditur propter quod fuit factum legatum, videlicet in favore filiorum: quod ratio cessat filia nupta et filio mortuo, ut supradictum fuit: et hic non cadit disputatio quam facit Luna. in d. consil. cccxvij. quando mater que debuit morari cum pluribus et filiis et morata sit cum vno quod hic morata fuit mater cum filio et filia a principio et propter conditio impleta habuit legatum: sed propter mortem filii in quo sola conditio erat resoluta, ut supra dixi extinctum fuit legatum: et ideo conclusio superius firmata videtur optime procedere et stante dicta conclusione non est opus insistere in alijs dubijs de quibus queritur durante legato usufructus. Sed tamen ex abundanti respondere potest. Et primo quod de dicto legato usufructus bonorum testatoris debet detrabi legitima filiorum que debet filiis cum proprietate et usufructu, ut no. per gl. in aut. nonissima. in ver. usufructu. in l. quonia in prioribus. in gl. ij. C. de inoffi. test. et videtur ter. in d. s. ij. phibemus. in aut. de trien. et semis. no. Bar. in l. vxori mee. ff. de usufr. leg. et in consil. lxxij. Bartholomeus fecit testamentum. in ij. dubio. et Alex. in consil. lxxij. ponderatis verbis testamenti domini Jo. col. ij. lib. iij. et in consil. cccxij. ponderatis verbis testamenti ser. Andree. in fi. l. vj. et ista legitima deducitur soluto prius ere alieno. l. papinianus. s. quarta aut. ff. de inoffi. testa. et unde etiam queri an de dicto legato usufructus debeat deduci prius es alienum, et breuiter concludendum est quod sic per ter. in l. usufructu bonorum. ff. ad l. fal. vbi expresse dicitur quod legato usufructu bonorum es alienum deducendum est: allegando illud ter. hoc tenet Pan. de ca. in consil. cccxxxvij. in causa que vertitur Bononie. col. ij. verum videndum est ergo et in d. s. cccclx. dubium de quo queritur in nouis. in fi. in quibus locis concludit quod creditoribus debet satisfacere creditoribus de bonis hereditatis et hoc modo usufructuarius erit prius.



tus usufructus et heres proprietate in rebus alienatis per ere alieno dissoluendo, et dicit esse text. in d. l. usufructu bonorum. vide et Pan. de ca. in l. si. si. in aut es alienum. C. de bo. que lib. per illum text. et idem no. Bal. in c. si. Titus in testamento. in ver. tertio queritur. l. ij. vbi inquit quod es alienum solui debet ab herede qui obligatus est creditoribus et non ab usufructuario qui non est obligatus creditoribus: et sic Pan. de ca. in d. c. si. l. c. cl. r. x. vij. col. pe. practica erit quod heres ante quod tradat bona usufructuario deducat es alienum et vendat bona mobilia et immobilia si aliter solui non potest: et sic tanto minorem usufructum habebit usufructuarius et ista breuiter est vera et cois resolutio que quid dicat Bar. in l. si. ff. de usufru. legat. Et concludo vt. s. quod Adagdalena mortuo filio non possit alterius legatum petere. Laus Deo.

Summarium.

- 1 Legatum usufructus et alimentorum factum a marito uxori in fauore filiorum donec in domo mariti steterit cum filiis cum sit extinctum filio mortuo et filia contrahente matrimonium, an si ipsa filia in domo patris simul cum matre reducta habitat dictum legatum reintegrari debeat.
- 2 Legatum annuum per primo anno est purum pro sequentibus aditionale.
- 3 Qui iure suo vitur non videtur fraudem vel dolum committere.
- 4 In conditionibus voluntas testatoris in primis attenditur.
- 5 Filia nupta est sub potestate mariti.
- 6 Maritus potest uxorem corrigere et castigare.
- 7 Dictio donec, est aduerbium limitatum.

Consilium. cccccxxj.

In vino iplorato presidio.

**D**icitur consuluit quod legatum usufructus alimentorum factum a marito uxori in fauore filiorum donec in domo mariti steterit cum filiis extinctum sit filio mortuo et filia contrahente matrimonium: quod cessaret causa legati quod non habitaret cum filiis, et ita fuit extinctum legatum per plures annos, quod non habitauit cum filia nupta. Nunc vero proponitur quod dicta filia cum marito reducta est in domo patris et habitat simul cum matre que nunc videtur habitare cum filia: unde queritur an legatum usufructus et alimentorum debeat reintegrari: et prima facie videtur dicendum quod sic, intelligendo illa verba donec in domo testatoris steterit cum filiis quatenus steterit arg. l. si ubi qui me erit. ff. de leg. j. et stare intelligitur quod ibi comedat et bibat et moretur, vt Bald. dicit in l. j. col. ij. in ver. scdo dubitat. C. de leg. et videtur text. in l. si quis ita legauerit. ff. de condi. et dem. vbi fuit factum legatum uxori dum erit cum filio dicitur ibi, in glossa quod est legatum annuum, et debet quolibet anno quo vxor fuit cum filio, et ad idem text. in l. qui cohabitina. s. vxori. de leg. ij. vbi legatum relictum vxori dum erit capue cum filio dicitur quod pro tempore quo habitauit debet legatum hoc ratione confirmari videtur quod illa verba, donec steterit: faciunt vt annuum legatum dicatur, vt no. per glo. in d. l. si quis ita. et probatur in l. legatum. ff. de an. leg. no. Bar. in d. l. qui cohabitina. s. vxori et in l. titia. s. si. circa si. de le. ij. et legatum annuum per primo anno est purum, per sequentibus est aditionale. l. si in singulos. ff. de an. lega. et in legato annuo plura sunt legata et in principio cuiuslibet anni debet conditio legatarij considerari. l. cum in annos. ff. de annu. leg. et ideo licet vxor pro tempore quo non habitauit priuata fuerit legato postea pro tempore quod habitauit deberet habere legatum: et ad hoc videtur text. in l. pater seuerinam. s. si. de condi. et demon. vbi si deicommissum annum relictum liberto, quod diu res filie patroni administrauerit: si primo non administrauit filia prohibente, deinde filia mutauit voluntatem et administrauit debetur legatum quod plura sunt legata, et ita videtur in proposito si legatum cessauit pro tempore quo mater non habitauit cum filia: nunc vero habitatione reassumpta videtur quod legatum debeat: et quod cum legatum sit factum vxori pro toto tempore vite vite videtur repetitum illa habitate. l. sicut in annos. in prin. ff. q. b. modis usufr. amit. et no. Bar. in l. j. ff. de condi. et demon. co. vij. vbi dicit quod ille dictiones quoad, quod diu, et donec, habent quandam virtutem reuocant: vt dispositio suum reassumat effectum impeditum cessante: alleg. l. titius. j. allegata. l. iij. s. quod si quis. ff. de susp. tu. sed illa in re loquuntur in legato factum in fauore legatarij et legatum repetitum erat vniuersum, secus in isto casu. Nec ob stare videtur huic conclusioni quod huiusmodi noua habitatio videatur facta in fraudem et fraus prodesse non debet, arg. l. filie mee. ff. sol. matri. et in simili de matrimonio contracto in fraudem no. Ang. in l. sed et questum. ff. de libe. et postu. in l. nuper. C. de naturali. liber. et in simili de eo qui ingreditur religionem in fraudem fideicommissi notat Abb. post alios in c. in presentia. de proba. quod vt dicitur ibi, cbar. vij. in ver. quid autem si quis, nulla ratione suadet quod in fraudem fideicommissi videatur ingressus: non enim consonat rationi quod quis velit in vita spoliari omnibus bonis et se subicere maximis oneribus religionis, ad hoc vt excludatur si deicommissarius, et pariter in casu isto non videtur quod habitatio ista facta sit in fraudem ex quo mutatio voluntatis permittitur. d. l. pater seuerinam. s. si. et non videtur fraudem vel

dolum committere qui iure suo vitur. l. ij. s. is tamen. ff. de libe. bo. et l. iniuriarum. s. j. ff. de iniur. et in l. nullus videtur. ff. de reg. in. ris. Predictis tamen non obstantibus contrarium de iure esse arbitror, vt quod dictum legatum quod fuit extinctum morte filij, et filia nupta, vt alias consului nunc non debeat reintegrari ex noua habitatione filie et mariti cum matre quia pro tali habitatione de qua testator non cogitauit non fuit factum legatum et in conditionibus voluntas testatoris in primis attenditur. l. in conditionibus primu locum in princ. l. pater seuerinam. s. conditionu verba. ff. de condi. et demon. et testator hoc legatum reliquit in fauorem: quod in matre in dubio presumitur quod illa conditio commorandi cum filijs sit apposta fauore filiorum, vt in terminis Bal. tradit in consilio cccccxxij. casus talis est circa si. lib. ij. alleg. bonum text. in l. sed si hoc. s. si. ff. de condi. et demon. et ideo, infert, quod mortuis filijs legatum extinguitur: et ad hoc est text. in l. lallis libertis. s. fin. de condi. et demon. et hoc idem concludit Signo. noster. de adedio. in c. cl. r. x. in themate presupposito. col. si. ver. sed an per alium modum. et ideo in simili casu, scribit Det. de anch. in cons. cxxxvij. quod in primo que fito. cum si. vt dicit in alio cons. in quo firmata fuit conclusio que clarissima est quod per mortem filiorum cum quibus mater debuit morari extinctum sit legatum: et quod dictum est de morte ideo videtur si filia cum qua mater debuit morari contraxit matrimonium et accesserit in domum mariti, prout fuit in isto casu: quod sicut per mortem cessat causa legati, quod filius mortuus non potest esse sub custodia matris et pariter ideo videtur in filia nupta que non est sui iuris sed dicitur esse in potestate mariti. xxxij. q. v. in c. muliere. vbi dicit muliere constat esse subiectam dno viri et nullam autoritatem habere et ordo naturalis est vt viris seruiant femine. xxxij. q. v. c. est ordo. et maritus vdicare vxorem potest. l. j. s. per hanc. vbi glossa. de rei ve. et maritus corrigere et castigare vxorem potest, vt no. in l. consensu. C. de repu. et ant. ibi posita, et per glossa. in c. quoad modum. de iure iur. unde non indiget custodia matris post contractum matrimonium: et ideo iste casus assimilatur morti respectu cure et custodie filiorum: vt dicit in alio cons. et quod conditio morandi cum filia non potuit impleri facto in isto mariti qui filiam accepit in vxore et duxit illam ad domum eius vxoris mulierem. ff. de ritu nup. et hoc facto in isto non ordinatum ad impedidum conditionem deficit legatum, vt no. Bar. in l. in testamento. de condit. et dem. et de hoc non videtur dubitandum quod legatum sit extinctum per mortem filij et in quibus per matrimonium contractum a filia, quod cessat causa legati dicitur in fauore filiorum, vt late in j. consil. dictum fuit. Sed excitarum noua dubitatio an habitatio que fuit in terminis per matrimonium filie que habitauit cum marito reintegratur ex noua habitatione matris cum filia et marito ita quod legatum quod extinctum fuit ex defectu habitationis ex noua habitatione recondalescat et supra responsus fuit quod non: quod testator de tali habitatione non cogitauit in qua mater non habet curam filie, sed maritus per supra dicta, et sic videtur cessare causa legati que fuit per custodia filiorum qui nunc non indiget custodia cum masculis mortuis sit et filia nupta: unde cessant causa cessat effectus. c. cum cessante. d. appella. l. adigere. s. quauis. ff. de iure patro. et in legato no. Bart. in l. filio. s. matri. in si. de adi. lega. et quod legatum factum fuit in fauore filiorum, vt in predictum est: et ideo cessante fauore filiorum cessat legatum. d. l. illis libertis. s. si. ff. de condi. et dem. et cum iste effectus legati perempti confirmatus sit propter defectum habitationis matris cum filiis non videtur quod ex noua habitatione legatum reintegratur, quod vt not. Bar. in l. i. s. si. ff. de dona. circa si. quando effectus est consummatum cessante causa non cessat effectus, alle. text. in l. si. in prin. ff. de libe. facit text. in l. sancimus. C. de admi. tut. in l. qui res. s. aream. ff. de solu. et idem no. Bar. in l. titia. s. imperator. col. in ver. si. pone quod filij. de lega. ij. quod dispositio testatoris fuit limitata donec in domo testatoris steterit cum filiis: illa dictio donec, est aduerbium limitatum. s. mine. ff. de sena. in l. j. in prin. ff. ex nora. causa aga. l. in delictis. s. si detracta. ff. de nora. l. vij. in prin. ff. de vulga. et pupilla. in l. ambiguitatem. et quod ibi Bar. C. de usufructu. in l. si. donec. C. de iur. de libe. in c. Joseph. de verb. signifi. et ideo quod primu cessauit mater habitare cum filiis extinctum fuit legatum quod limitata causa limitatum producit effectum. l. in agris. de acqui. rer. domi. l. age. C. de transac. et quia verba prolata ab homine de primo actu intelliguntur vt heres minus graue, vt not. Bar. in l. si deicommissa. s. si quis decem. de legat. ij. licet aliud sit in dispositione legis: vt tradit Bal. in l. i. in. iij. q. C. de his que pene nomi. in l. veluti. s. hec vox. post Ly. in. ff. de eden. et tradit Alex. in cons. lxx. viso consil. lib. ij. et ideo consonat quod illa verba nec in domo testatoris steterit in prima habitatione intelligantur et hoc indubitate videtur procedere in isto casu quia secunda habitatio non est eiusdem qualitatis cuius erat prima, quia prima erat in fauorem filiorum, secunda esset in fauorem matris cui testator noluit prouidere sed filijs per supra dicta, et in secunda habitatione non videtur repetitum legatum quod in illa non potest adari per qualitas prime habitationis, vt in simili casu no. Pan. de cast. in cons. xxxij. in causa capture. col. pe. non obstat allegata supra in contrarium et primo dum dicitur quod verba illa donec in domo testatoris



mo testatoris steterit intelligatur quatenus steterit qz hoc est ve rum in fauorem filiorum pro quibus factum fuit legatu vt essent sub custodia matris, sed in casu isto non esset in fauorem filioru qz cessat custodia matris considerata a testatore. Ad ob. qd legatu videtur repetitum ex noua habitatio vt. s. dicitur, quia hoc esset vterqz si noua habitatio esset eiusde qualitatatis cuius erat prima: ita qd respiceret custodiam z utilitate filiorum sicut prima: hoc non est verum: qz noua habitatio esset in fauorem matris no filio rum quoru alter filius masculus est mortuus, z altera scz filia est nupta: sic in illis custodia matris desiderari non potest: qz cuz esset finitum legatu quia cessaret fauore filioru non potuit legatu reintegrari ex quo non agitur de fauore filioru. Non obstant alia iura in quibus propter nouam habitatio legatu reintegratur: quia noua habitatio in dictis iuribus erat eiusde qualitatatis cuius erat prima qz vtraqz erat in fauore filioz scens est in casu nostro, vt. s. dicitur est: z qz ista noua habitatio videtur facta in fraudem vt mater consequatur legatu preter intentione testatoris argumeto d. l. filie mee. ff. solut. matris. Non obstat qd noua habitatio non vi detur facta in fraude ex quo mutatio voluntatis permittitur. d. l. pater. seuerina. s. fina. qz hoc esset veru si noua habitatio esset in fauore filioz, prout erat prima: sed hic frans committitur subrogato habitatioem diuerse qualitatatis a prima, z ideo videtur pcedere fundamentum qd hoc factum sit in fraudem.

Consilium. cccccxxij.

Quod ille qui mandauit famulo vt percuteret vel vulneraret vicium si vulneratus mortuus sit non tenetur ille qui mandauit de homicidio.

Summarium.

- 1. Pena corporalis pro homicidio locu non habet nisi homicidium sit dolo commissum.
- 2. Lata culpa non equiparatur dolo in pena corporali que pro homicidio imponitur.
- 3. Statutum qd pro homicidio quis debeat decapitari intelligitur quando ex dolo z proposito homicidium committitur.
- 4. Maritus occidens uxorem deprehensam in adulterio non puniatur de homicidio.
- 5. Dictum doctoris intelligitur sicut iura que addit.

In vino iplorato psidio.

Visa inquisitione formata contra magnificus domini Antio. maria in dno Enee de picolominibus de Senis mandatorez homicidij commisi per eius famulus Petru paulu qui de mandato dicti dno Antonij marie vulnerauit Paulu petru ciuem vrbis veteris, z ex dictis vulneribz mortuus est: vñ querit an dictus magnificus do. Antio. maria ex tali mandato pena homicidij pena puniendus sit, z prima facile videbat dicendu qz sic qz lz do. Antio. maria no mandauerit qz committeret homicidiu lz qz ipsum vulneraret, z vt vulgo dicitur qd ipse sifregiasset: tamen qz vulnera moderari z limitari no possunt videt de isto homicidio. sequuto qd do. Antio. maria teneat, vt est ter. in. c. fi. de homicidio. in. vj. vbi ad litera dicit, is qz mandauit aliquem verberari lz ex pl se imbebeat ne occidat nullatenus vel aliquo membro mutiletur irre gularis efficitur si mandatarius sine mandati excedens munitet vt occidat cu mandando in culpa fuerit, z hoc euenire posse debuerit cogitare: z hoc videtur tenere Bar. in. l. diuus. in. fi. ff. ad leg. cor. de de sicarijs. vbi concludit qz si quis in plus delinquit incidendo in aliam speciem delicti preter intentione delinquentis illud qd committitur tendit ad illu finem qui sequutus est, tunc inspicimus eue tum. allegat ter. in. d. c. fi. z in. l. ff. de crimi. ex pi. bere. facit ter. in. l. qm multa. C. ad leg. iul. de vi public. z ideo cu in casu isto manda tum de vulnerando tederet ad homicidium videtur qz do. Antio. maria qui mandauit qd dictus Paulus petrus deberet vulnerari qz de homicidio sequuto teneatur, z hoc idem tradit Bal. in. l. cum mandati. C. ma. da. vbi dicit qz si dno mandauit procurator qd vul neraret z non occideret z procurator intulit vulnus mortale ex quo sequutu fuit homicidiu dno qz mandauit teneat de homicidio qz cogitare potuit hoc posse euenire, vt dicit ter. in. d. c. fi. z per illu ter. idem not. Bal. in. l. no eo minus. col. si. in versic. ite quero. C. de accusa. z sequitur Ange. are. in trac. mal. in verbo, sempro. ma. da. torem. in. xvij. q. z s. mistoru opi. late consuluit. Barb. vero. in consi. xxiiij. si vnqz magnifice dno. in vltima chart. Predictis tñ z simi libus non obstantibus contrariu de iure esse arbitror, vtz qz dictus magnificus do. Antio. maria nullo modo pena homicidij: saltem corporali puniendus sit z pro fundamento huius conclusionis p mittendum est qd pena corporalis pro homicidio no habet locu nisi homicidium dolo commissum sit. l. j. s. diuus. ff. de sicarijs. l. j. C. eo. ti. de sicarijs. z in. c. significasti. el. ij. de homicidio. z in pena corporali que imponitur pro homicidio lata culpa non equipara tur dolo. l. in lege cor. ff. de sicar. z hoc etiam procedit in statuto: quia si statutum dicat quod pro homicidio quis debeat decapita

ri intelligitur quando ex dolo z proposito homicidij committi tur, vt no. Bad. in. l. data opera. col. iij. in versic. item si statutum precise. C. qui accusa. z sequitur Pau. de cast. in. l. z si seuerior. C. ex quib. cau. infra. irrogatur. vbi dicit de facto ita respondisse z obti nuisse. z quod non obtinisset nisi autoritatem Bal. habuisset: z idem Pau. de cast. in. l. nemo. C. de episco. audien. vbi illud dictu Bald. dicit esse singulare z quod non inuenit alium hoc dicentez: sed tamen ad hoc est decisio Bar. in. l. j. s. in versic. iuxta hoc que ro. ff. si quis testa. liber. z hoc idem expresse dicit Cardina. in consi. xliij. pro dno Christophoro. vbi allegat Joan. and. qui hoc dicit in regula, pro possessore. de reg. iur. in. vj. in mercu. z idez no. Ange. in. l. is qui cum telo. C. de sicar. z Ange. refert. z sequitur Fulgo. in consi. xxiiij. visis denuncia. in. fi. z cum predictis concordat etiam Pau. de cast. in. l. iij. in prin. C. vbi senat. vel clarissimi. z in consilio xxiij. in causa carcer. col. j. z idem tradit Alex. in consi. c. l. videt in casu proposito, z premissa hac conclusione que verissima est in casu de quo agitur considerandum est quod licet ex vulneribus illatis sequutum fuerit homicidium: tale homicidium no videtur ex do lo mandantis processisse sed ex culpa, vt est casus in dicto. c. fin. de homicidio. in. vj. dum ibi expresse dicitur quod mandans fuit in culpa: quia debuit cogitare hoc euenire posse si fuit in culpa, vt in dicto. c. fina. dicitur etiam si esset lata culpa nonequiparatur do lo quantum ad penam corporalem dicta. l. in lege corne. vbi Bar. z idem Bar. in. l. quod nerua. col. vij. in ver. item quero. ff. de positi. z ibi Bar. allegat gl. in. l. in actionibus. ff. de in litem iurand. cum ergo magnificus Antio. maria, vt in inquisitione dicitur mandane rit suo famulo quod Paulum petrum vulneraret z vt dicitur sfregiaret ista verba offendunt quod non fuit mandatum quod committeretur homicidium sed limitatum fuit mandatu, vt illu sfregiaret z sic non habuit animum quod occideretur: ideo de ho micidio non tenetur. d. l. j. s. diuus. de sicar. solum enim culpa illi imputari potest: qz debuit cogitare quod ex vulnere posset lequi homicidium, vt dicitur in dicto. c. fina. de homicid. in. vj. z pro tali culpa non debet puniri pena corporali, vt not. Barto. in. l. pe. ff. de adul. facit in. l. lege cornelia. s. cuz quidam. de sicar. vbi pro homi cidio culpa commissio quis fuit relegatus in quinquenium, z in. l. iij. s. sed ex senatusconsulto. ff. de sicar. vbi mulier fuit relagata que medicamentum dedit ex quo mors fuit sequuta: z ad idem facit ter. in. d. l. in lege corne. s. ff. de sicar. z quod not. Angel. in. l. nam contrahit. ff. ad leg. iul. inieftatis. vbi inquit quod ille qui proiecit lapidem in locum prohibitu, z in casu fortuito percutit transeu tem debet puniri de culpa z non de dolo: z ad idem facit quia in isto casu mandatarius excessit modum occidendo preter intentio nem z voluntate mandantis, z ideo mandans no debet puniri de homicidio contra eius voluntatem commissio lz de excessu in quo mandantis culpa concurret vt in simili probat in. l. si adulterium cu incestu. s. imperatores. ff. de adul. vbi f. marit. qui occidit uxorem deprehensam in adulterio no punif de homicidio licet prohibitu esset illa occidere. l. nec in ea. s. ff. de adul. sed tamen punif de ex cessu qz poterat se vindicare lz excessit modu z in illo excessu vide tur esse in culpa propter qua venit puniendus: z Ange. ibi no. illu ter. que etiam ad hoc alle. Bal. in. l. vt vim. col. pe. ff. de iustu. z iure. z idem Bal. in. c. j. s. si quis vltro. in. fi. de pace iura. firma. z in. c. j. col. iij. de pace tenen. in versic. item qui excessit modum, z hoc dictu p nota. Roma. ponit i. iij. nota. an si quis excesserit modu. z idem no. Pau. de cast. in consi. xxiij. in causa carcer. col. si. circa fi. vbi refert se vidisse Bald. consiluisse Napie per dictu s. imperatores. z idez tradit Alex. in consi. lxxvj. vna inquisitione. col. j. lib. j. vbi concordat cum predictis, z dicit qd si se defendendo quis excessit modu z occi dit aduersariu no debet p illo excessu puniri pena legis corne. de sicar. qz non fuit in dolo sed debet puniri pro culpa que fuit in illo excessu: z idem Jo. and. in addi. Specu. in rub. de homi. cuz simi. vt tradit Alex. in consi. cir. visis. col. iij. lib. j. in consi. xxiiij. animad uerfis bis. col. ij. lib. ij. in consi. c. l. videt in casu proposito. co. si. eo. lib. ij. z in consi. xiiij. ponderatis. col. si. lib. iij. Areti. in consi. xxiiij. visis diligenter. col. si. Bartho. vero. in consi. j. scio manifice. col. iij. z in consi. xxix. vso processu. col. penul. z ex omnibus predictis con cludendum est qd dictus magnificus Antio. maria qui fecit man datu limitatu suo famulo qd vulneraret sfregiaret Paulu petru ista verba non conueniunt homicidio z famulus excessit modu qz illu ita vulnerauit qd mortuus est z pro isto excessu z p dicto ho micidio sequuto vltra intentione mandantis no debet mandans puniri pena corporali sed solu pro culpa: p ea que supradicta sunt Et ista conclusio clarius apparebit respondedo ad allegata supra in contrarium. Primo ergo non obstat ter. in. d. c. fi. de homic. in vj. qz ille ter. retorquet in contrariu intelligedo prout loquit in ho micidio ratione culpe commissio respectu mandantis pro qua cul pa pena corporalis imponi non potest, vt. s. dicitur per illum ter. in. d. c. fi. tollunt rationes omnes quas tradit Bartho. vero. in consi. xxiiij. allegando supra in contrariu. col. pe. dum inquit qd vide tur mandans habuisse animum occidendi ex quo mandauit illud

cl ij



ex quo verisimiliter mors sequi potuisset: et tali casu euentus non voluntas inspicitur: et quod videtur in dolo quod actus vulnerandi tendit ad mortem sicut Bartholomaeus. vero. in d. cons. xxxiiij. char. sine naz. ista dicta omnia sunt contra textum in d. c. si. de homi. in. vj. cui expresse dicitur mandatum fuisse in culpa et ratio illa videtur quod voluntas mandantis limitata fuit in vulneribus, prout verba expresse sonant: et quod debuit cogitare quod ex vulneribus mors et homicidium possit sequi: et in hoc non cogitandum non videtur dolus sed culpa, ut ibi textus dicit. Non obstat dictum Bartolomaeus. in d. l. diuus. in si. quod eius dictum intelligitur sicut dictum. c. fin. quod ipse allegat. et quod dictum doctoris intelligitur sicut in iura que adducit, ut notat Bartolomaeus. in l. non solum. §. si liberacionis. ff. de libera. lega. in l. cum quidam. ff. de his qui. ut indig. et Baldus. in d. l. diuus. allegat. d. c. si. de homici. in. vj. quod loquitur in homicidio culpa remissa quoad mandantem, pro quo pena corporalis imponi non potest: et ita dictum Bartolomaeus. intelligitur et eodem modo intelligitur Baldus. in locis §. allegatis in contrarium, in quibus etiam ipse allegat. d. c. fin. et ideo intelligitur quod mandans puniatur pro homicidio calposito et sic absque pena corporali. Non obstat, quod contrarium consuluist. Bartholomaeus. vero. in d. cons. xxxiiij. quia ipse fuit solus in ipsa opinione et contra illum in illo casu quod plures consuluerunt, vtz do. Ant. rosellus de are. in cons. xxxv. inter cons. Bartolomaeus. vero. in cons. incip. in hac questione in qua de hominis vita. et idem Ant. rosellus in cons. xxxv. inter consilia Bartholomaeus. vero. in cons. incip. magna sic et genere viri. et idem consulunt famulus doctor Dominus Fran. de captibus lute in cons. xxxvi. in consilia. Bartolomaeus. vero. in cons. incip. in casu isto. et in consil. sequenti xxxv. consuluit Ang. filius Pau. de cast. in cons. incip. vna inquisitione et confessione. et quod istorum opinio videtur communis et fundata melioribus rationibus et iuris merito prevalere debet, ut notat Jo. and. et doc. in c. s. de consi. vbi Abb. in si. alleg. text. in l. j. §. sed neq. C. de peteri iure emule. ad idem textum in c. capella. de ferijs. vbi Abb. in pen. not. et tradit Ange. in cons. c. sanctissima. col. vj. et Dom. in c. s. col. j. de sum. trini. in. vj. cum si. ut dicit in d. c. s. de consi. et premisse conclusioni non obstat si dicatur quod illud quod dicitur dictum est de excessu facto in defensione pro quo excessu non imponitur pena mortis, quia hoc videtur bene procedere quod principium pro defensione erat licitum, secus videtur in casu nostro in quo principium fuit illicitum, et ita dicit Bartholomaeus. veronem. in dicto consilio xxxiiij. sed replicari potest quod ista diuersitas non tollit argumentum et fundamentum. §. factum: quia in tali excessu videtur esse in culpa et non in dolo et pro culpa non imponitur pena corporalis, ut dictum est: et ista ratio militat, licet principium fuerit illicitum: quod satis est quod excessus fuerit sine dolo et cum sola culpa et in d. c. si. fuit principium illicitum et hoc non facit quod qui est in excessu sit in dolo: et ex omnibus supradictis liquido constare videtur quod magnificus dom. Antonius maria inquisitus pro homicidio de quo agit nullo modo pena corporali puniri possit, et ita apertissimi iuris esse arbitror, et si causa esset mihi commissa constanti animo iudicarem: et maxime hoc est dicendum in ipso do. Antonio maria qui est minor. xxv. annis. Laus Deo. et ita fuit indicatum et pena fuit pecuniaria sicut arbitrium iudicis. 1530.

**Consilium. ccccxxij.**

**M**ater preferatur aui in successione filij, et de filio nato exciso vetre si in octavo mense natus si viuus rumpit testamentum contra Paul. de cast. in l. penul. C. de postbu. here. et auus preferatur auunculis.

**Summarium.**

- 1 **F**ilius extractus viuus exciso ventre matris premortue habetur pro nato.
- 2 **A**uus paternus in quo sit gradu.
- 3 **P**aria sunt quod quis nascatur mortuus vel quod viuere non possit.
- 4 **I**ntellectus ad l. queret aliquis.

**In uno iplozato psidio.**

**I**n casu occurrenti in ciuitate Lucanensi pro puto supra scripto et circumspectis omnibus in eo narratis considerandum est quod si mater filij qui statim post natiuitate decessit extaret non esset dubitandum quod ipsa in successione filij aui paterno deberet preferri: quod ipsa est prior in gradu, ut notat per glo. in aut. defuncto. in verbo, gradus. C. ad tertul. et tradit Bene. cap. in consil. cclxx. cum de pluribus queratur. col. ij. in versic. circa tertium. et de isto casu non agit hic: quod mater est premortua et filius exciso ventre matris premortue extractus fuit viuus quo casu habet pro nato. l. quod dicitur. ff. de lib. et postbu. in l. posthumus. §. j. ff. de inoff. test. in l. j. §. sed et si matris. ff. ad tertul. in l. j. §. si pregnas. ff. de inoff. test. et dicit Baldus. in consil. cr. ad intelligentiam horum dubiorum. in si. lib. iij. quod extractus de vtero nihil differt a nato: nec obstat quod vocem non emisit et decesserit, ut est text. in l. quod certarum est. C. de postbu. heredibus. et sufficit quod momento vixerit. l. vroris ab ortu. C. de postbu. here. insti. sic etiam si statutum excludat filiam extan-

tibus masculis satis est quod masculus vixerit et filia excluditur: ut notat Baldus. in l. si quis posthu. §. si filium. col. ij. ff. de lib. et postbu. ibi, nam tunc sufficit quod momento eam excluderet. et idem Baldus. in c. s. quinetiam. in versic. quid si masculus. in tit. episco. vel abba. in visibus feud. et si ex forma statuti maritus debet lucrari potest vroz pcedete in matrimonio satis est quod momento constitit in matrimonio, ut notat Baldus. per illum text. in l. non tantu. C. de leg. et facit text. in l. cum sponsus. §. si. ff. de publi. ibi etiam is qui momento possedit recte hanc actione experietur: est ergo videndum de hereditate huius infantis qui viuus extractus fuit de vetre matris et breui temporis spatio decessit ad quem spectare videtur hereditas dicti impuberis. **E**x primo considerandum est quod hereditas dicti infantis adita transmissa fuit in eius heredes ex testamento vel ab intestato venientes, ut in statuto Lucensi disponitur et etiam de iure communi transmissio videtur habere locum: quod sicut in comu nem opinio. ex potentia iustitias hereditas patris delata infanti ad quoscumq. heredes transmittitur, ut Bartolomaeus. concludit in l. si infanti. C. de iure deli. col. pe. vbi dicit quod omittit trussis, ut eius verbis vtar hereditas patris filio delata et non adita transmittitur per filium in potestate: et dicitur se consuluisset, et quod ita fuit collegialiter determinatum. et ad hoc allegat. l. si fratris. C. de iure delibera. vbi etiam Bartolomaeus. idem tenet, et in l. apud hostes. C. de suis et legit. vbi etiam Bartolomaeus. et in l. lex militari. §. si filius. ff. de test. mili. vbi etiam Bartolomaeus. et sicut istam eodem opinio. consuluit Roma. in consil. lviij. visis narratis. in. ij. dubio. Ange. in consil. cclx. ad hereditatem dñi Bernardini. in prin. et ibi, propter hoc. circa si. in versic. ex predictis. insertur per eum quod hereditas Daleotti infantis ab intestato deferatur ad auiam et sorore infanti vrozq. latere coniunctam quod predicta auia et soror vtraque est in secundo gradu. ideo pariter vocate sunt: allegat aut. defuncto. C. ad tertul. et idem de transmissione hereditatis non adite no. Ange. in consil. cclxxvij. factu super quo. in prin. et Pet. de anch. in consil. cclxxvij. premittam casus indubitatos. in prin. Benedictus capra in consil. xij. et si viso et considerato prefato puncto. col. j. et in consil. xiiij. pñctus quidam Jo. colum. j. et in consil. ij. fuit quidam civis Senensis. in. v. dubio. in si. et cum predictis concordat Cor. in consil. cclxv. Ad detur prima facie. col. ij. lib. j. in consil. c. Circa presentem. in prin. lib. ij. et in consil. cclvij. Ad decisionem. col. ij. eo. lib. ij. ex quibus omnibus patet istam communes esse opinionem a qua in iudicando non est recedendum: est ergo videndum quis proximior sit dicto infanti qui hereditatem patris non aditam ad heredes suos ab intestato transmissit et in tali successione concurrunt fratres matris qui sunt auunculi et auus paternus quo casu res clara videtur quod auus paternus proximior in gradu sit quod est in secundo gradu. insti. de gradi. in. §. secundo gradu. ibi. secundo gradu supra auus auia. et in l. iuriscōsulens. in. §. secundo gradu. in l. j. §. auunculo. C. commu. de success. in. d. l. j. §. tertio gradu. insti. de gradi. in. d. §. tertio gradu. et ista ratione auus preferatur patruo in tutela, ut dicit in consil. cclxx. in casu proposito. et si cum auus pater nus de quo agitur sit proximior in gradu auunculos, id est fratres matris excludit quod in gradu remotiores sunt et quando essent pares in gradu illi ad quos hereditas ab infante transmittitur pariter admitterent, ut notat Ange. in consil. cclxi. supra allegato: et hoc procedit sicut in regula que est quod pares in eodem gradu omnes simul admittuntur. §. si plures. in versic. tamen dubium non est. insti. de legiti. agnato. tutela. et in. §. reliquum. in versic. si vero neq. fratres. in aut. de heredi. ab intesta. venien. et in. §. si insti. de capit. diminit. et cum auus paternus sit de ascendentibus debet preferri auunculis qui sunt de transversalibus. argu. text. not. in l. iij. §. si liber. ff. de legatis prestan. facit text. in. §. inter eas. insti. de nupt. et ex predictis omnibus conclusio clarissima de iure videtur quod auus paternus ad successionem dicti infantis solus admittatur et ita auunculis preferatur et conclusio supra de plano procederet nisi probaretur quod partus viuus qui extractus fuit de vetre exciso fuisset in tali mense quod viuere non potuisset puta in octavo vel sexto mense quo casu non videtur sicut in medicos quod viuere possit: et tali casu non videtur rumpere testamentum et habetur acti abortiuum fecisset sicut Pau. de cast. in l. penul. C. de post. heredi. insti. vbi dicit istam opinionem de facto fuisse quod sicut eum et paria sunt quod nascatur mortuus et quod viuere non possit et inducit text. in l. septimo mense. ff. de statu homi. a contrario sensu dum ibi dicitur quod perfectus est partus in. vij. mense. ergo in sexto non videtur perfectus: et istam opinio. Pau. de cast. videtur approbare Alexan. in dicta. l. quod dicitur. et dominus Bartholomaeus. Soci. idem sequitur in l. cum auus. charta penulti. de condi. et demon. vbi dicit bis sicut istam opinio. consuluisset: et inducit text. in dicta. l. vij. mense. vbi non nascatur perfectus ante dictum tempus ergo non videtur quod rumpat testamentum quia requiritur quod viuus perfecte nascatur: dicta. l. penulti. secundo inducit text. in l. queret aliquis. ff. de verborum significatio. vbi text. equiparat quod mulier ediderit partum potentosum monstruosum vel debilem, nam videtur text. verificari in partu



in partu qui debito tempore nō nascatur. Contrarium tamen te-  
 nec Lomenus in dicta. l. penul. per generalitatem. d. l. penul. z. d. l.  
 v. oris abortu. vbi rumpitur testamentus natiuitate posthumi li-  
 cet illico decesserit, z sic cōsideratur qd nascatur viuus, z aliud nō  
 queritur: z in. d. l. penul. in si. expresse dicitur hoc tantummodo re-  
 quirendo si viuus ad orbem totus processit ad nullum declinans  
 monstrum vel prodigium, z sic ibi nō cōsideratur an esset victus  
 rursus vel non, z reperio quod Bal. in terminis tenet cōtra Pau. de  
 cast. in consi. cr. Ad intelligentiam horum dubiorum. in si. lib. iij.  
 vbi inquit quod licet postumus natus sit in octauo mēse qui sū  
 p̄physicos viuere non potest tamen sufficit qd momēto vixerit. d. l.  
 v. oris abortu. z sic in terminis videtur decidere contra Pau. de  
 cast. z idem Bal. in consi. ccccviij. proponitur quidam ser Simon  
 lib. iij. in si. z ista opinio contra Pau. de cast. verior videtur: qz so-  
 lum requiritur qd viuus nascatur, vt in iuribus supra allegatis.  
 Non obstat iura que Socinus inducit in contrariuz, z primo ter.  
 in. d. l. septimo mēse. iuncta. d. l. penul. quia in. d. l. penul. loquitur  
 de partu perfecto respectu natiuitatis sibi si viuus perfecte natus  
 sit, z quantum ad natiuitates videtur perfectus quādo viuus na-  
 scitur: quia hoc sufficit. d. l. penul. in vers. hoc tantummodo. Non  
 obstat. l. septimo mēse. quia respondet Alexā. in. d. l. penul. quod  
 ille ter. loquitur quoad cognoscendum an filius natus sit ex legiti-  
 mo matrimonio, vt si mulier hodie contraxit matrimonium, z in  
 spatium sex mensium pariat filium qui viuat nō videretur natus  
 ex istis nuptijs, sed videretur cōcept⁹ ante illud matrimonium  
 sed quantum ad propositum perfectus dicitur partus quādo na-  
 scitur viuus dato qd statim moriatur, vt probatur i iuribus supra  
 allegatis. Non obstat t̄ ter. in. d. l. queret aliquis. dum loquitur de  
 partu debili, vt itelligatur quando viuere nō potest quia ille ter.  
 videtur loqui quādo hoc ex aspectu illa debilitas appareat p̄t  
 sibi dicit de portento, z monstruoso z hoc nō verificatur in pro-  
 posito, z in casu isto, vt dictum est: cōsideratur qd partus viuus na-  
 scatur, z hoc tantum sufficit, vt supradictus est, hoc tamē dictum  
 est, ex abundantia: quia nō fuit probatum qd partus natus sit tali  
 tempore qd viuere nō possit hoc em debet probari a parte aduer-  
 sa que fundatur in tempore, vt not. in. l. eum actum. ff. de neg. gest.  
 in. l. matrem. C. de proba. z per Bar. in. l. non solum. §. sed z vt pro-  
 bari. ff. de oper. no. nunc. z dato qd probetur in isto casu nihil facit:  
 quia solum consideratur qd partus viuus nascatur, z aliud nō re-  
 quiritur, vt supradictum est. Laus Deo.

Summarium.

- 1 Concessio facta alicui de bonis emphyteoticis pro se z filijs suis, z nepotibus vsqz in eius tertiam generationem an compre- hendat pro nepotem eius cui concessio facta fuit.
- 2 Verba pro se z suis filijs z nepotibus de quibus intelligi debent.
- 3 Syllaba de, causam immediatam significat.
- 4 Filius legitimatus an admittatur in emphyteosi ecclesiastica.
- 5 In claris non est opus coniecturis.
- 6 Argumentum de feudo ad emphyteosim tenet.
- 7 Dicitio de, causam remotam significat.
- 8 In querendum facilius tollitur quam ius questum.
- 9 Prelatus potest preiudicare ecclesie in querendis non in questis.
- 10 Statutum quod mulier non possit alienare in bonis questis non in querendis intelligitur.
- 11 Clausula ex certa scientia in legitimatione posita quid operetur.
- 12 In legitimatione an requiratur citatio agnatorum.
- 13 Privilegium quando conceditur quis citari non debet.

Consilium. ccccxxiiij.



In vino iplorato p̄sidio.

Copiose z elegāter i casu proposito scripsit dominus clarissimus domin⁹. Joānes Paulus de Pilio requi-  
 situs de subscriptioe agam paucis pro solito more meo, z clara vi-  
 detur illa conclusio de iure communi, f̄ qd concessio facta Euāge-  
 liste de bonis emphyteoticis ab episcopo p se z suis filijs, z nepo-  
 tibus vsqz in eius tertiam generationem comprehendat Joāne  
 Bartholomeum pronepotem dicti Euāgeliste: quia vt magistra  
 liter declarat Ange. in aut. de restitu. fideicom. §. fina. col. i. in pri-  
 ma generatione est filius dicti Euāgeliste, in secūda est nepos, in  
 tertia pronepos: nam in generatione non debet computari Euā-  
 gelista qui primo recepit emphyteosim, vt ibi Ange. dicit: z tradit  
 etiam z Darianus Soci. in consi. xxv. dominus Franciscus. col. ij.  
 vbi rationem adducit: quia nemo generat seipsum. arg. c. si. de in-  
 situ. in. c. per vestras. de iure patro. z in. l. ij. ff. de stipu. seruo. z not.  
 idem Bal. in aut. de functo. col. i. in vers. z not. C. ad tertul. sed in  
 ista conclusione non parum difficultatem facit: quia iste Joānes  
 Bartholomeus natus est ex Hieronymo filio spurio Bartholo-  
 mei filij legitimi dicti Euāgeliste, vnde cum trahat originem ex  
 radice infecta non videtur comprehensus in inuestitura facta dicto  
 Euāgeliste pro se z suis filijs z nepotibus: f̄ nam ista verba intel-

ligi debēt de filijs legitimis z naturalibus, z non de spurijs vel ba-  
 stardis, vt not. Bal. in aut. si quas ruinas. col. ij. in vers. sed quero.  
 C. de sacrosan. eccle. vbi alleg. Specu. z ipse Bal. approbat hoc, z  
 sequitur in emphyteosi ecclesie de qua agitur z vterius in isto ca-  
 su requiritur qd filij z descendentes dicti Euāgeliste nati sint de  
 legitimo matrimonio vt expresse in inuestitura dicitur, f̄ illa syllaba  
 de, causam immediatam significat. l. j. §. nunc videamus. in ver.  
 nec quod nepotibus. ff. de coniu. cum emanc. libe. ibi non de bo-  
 nis, sed propter bona z not. Bart. in. l. j. §. si plures. in. j. q. in punc.  
 ff. de exerci. z in notabili questione tradit Bald. in. l. de pecoribus.  
 C. ad leg. aquil. vbi inquit qd statuto prohibēte quod non possit  
 par fieri de percussioibus sanguinolētis si quis impulit aliquem  
 ad terram cui colliso capite ad lapidem exiuit sanguis non habe-  
 bit locum statutum: quia nō exiuit sanguis ex impulsu ad terram  
 immediate, sed ex collisione lapidis, z illa verba de percutionib⁹  
 intelliguntur immediate: qz illa syllaba de, causam immediatam  
 significat, z ideo ista verba intelligi debēt de filijs z nepotib⁹ qui  
 ex dicto Euāgeliste immediate nascerentur, z verba predicta nō  
 vidētur verificari in filijs spurijs etiam legitimatis: quia nō sunt  
 nati de legitimo matrimonio, z hoc in tantum videtur procedere  
 qd etiam legitimatus ex subsequēti matrimonio statibus verbis  
 predictis de legitimo matrimonio nō debent admitti: quia non  
 verificatur qd natus sit de legitimo matrimonio, vt tradit Bald.  
 in consi. ccccxiij. f̄ in vnam formaz incip. quidam tres heredes lib.  
 iij. ad hec t̄ tamen responderi sic potest, vt dicamus qd licet de iu-  
 re communi dicitur Joānes Bartholomeus non debuisset ad-  
 mitti ad dicta bona emphyteotica: quia originē dicit a radice in-  
 secta, vt est ter. in. l. fina. C. de natura. libe. cum simi. vt dixi in consi.  
 lxxxv. in si. potuit tamen a summo pontifice, z ab imperatore habi-  
 litari quibus non est adempta potestas dispēlandi, vt dicit ter. in  
 c. innotuit. de elec. z in. c. proposuit. de conce. preben. est ergo vidē-  
 dum an habilitatus sit virtute dispensatiois ita qd in dictis bo-  
 nis succedere possit, z breuiter concludēdus est quod sit habilita-  
 tus: quia in legitimatione specialiter dicitur quod Hieronymus  
 pater dicti Joānis Bartholomei possit succedere tāq̄ si esset de  
 legitimo matrimonio p̄creatus, z etiaz si essent bona emphyteo-  
 tica seu feuda ecclesiastica in priuilegio idē dicitur quod possit le-  
 gitimare spurios ac si de vero z legitimo matrimonio nati essent  
 cum enim appareat de voluntate expressa Imperatoris, z summi  
 pontificis de potestate non videtur dubitandum, z concurrēte po-  
 testate, z voluntate prout requiritur. c. cum super. de offic. delega.  
 cum simi. vt dixi ibi in quarto notabili res clara videtur quod ha-  
 bilitatus sit ad succedendum in dictis bonis emphyteoticis ac si  
 de legitimo matrimonio natus esset, vt in priuilegio z in dispēsa-  
 tione expresse dicitur: f̄ nam cum verba clara sint non est opus cō-  
 secturis. in. l. continuus. in. §. cum ita de verbo. obliga. z ad hoc be-  
 ne facit glos. not. in. c. j. §. naturales in verbo, legitimi. si de feu. de  
 func. conten. sit inter domi. z agna. que non voluit qd licet filij etiā  
 legitimati non succedant in feudo idem videtur dicendum in em-  
 phyteosi ecclesiastica de qua agitur: quia eadem ratio videtur in  
 tali casu: quia concurrunt potestas, z voluntas imperatoris z sum-  
 mi pontificis: f̄ z quia valet argumentum de feudo ad emphyteo-  
 sim, vt not. per Bart. in. l. si mihi z titio. de verbo. obliga. cum simi  
 li. vt tradit. Alexan. in. l. diuortio. §. si fundum. ff. solu. matrimo. z  
 ad idem facit quod in simili casu Alexan. tradit in consi. ij. visis co-  
 dicillis. col. penul. lib. j. vbi concludit qd licet dubium an legiti-  
 matus excludat substitutū tamē quādo in legitimatione expresse  
 hoc dicitur qd legitimatus excludatur, z vixi in consi. cclxx. supra al-  
 legato per dominum Consultorē, z hoc idem not. Soci. in. q. iij.  
 in causa domini Buidi. col. iij. li. iij. Nō obstat qd illa verba de le-  
 gitimo matrimonio, nō vidētur verificari in isto casu: qz illa verba  
 de legitimo matrimonio immediate intelliguntur, z non verifican-  
 tur etiā in legitimatione facta ex subsequēti matrimonio vt supra  
 in contrariū dictū fuit: qz respōdetur qd dicta verba habentur pro  
 verificatis propter supremā auctoritatē pape z imperatoris q̄ vo-  
 luerunt legitimatū haberi ac si natus esset de vero z legitimo ma-  
 trimonio vnde licet predicta verba de se non videantur verificari  
 cum adminiculo legitimationis facte a summo pōtifice z impera-  
 tore verificata reputātur, quia qd sit per rescriptuz indulgētie spe-  
 cialis idem operatur qd factum de iure cōmuni, vt not. Bald. per  
 illuz ter. in. l. liberos. C. de colla. z ibi ex hoc inferit qd ille qui habet  
 beneficium ex dispensatione debet tueri in possessione ac si de iure  
 cōmuni possideret. Non t̄ obstat qd supradictū est: de illa dicitio-  
 ne de, que significat causas proximāz immediatā: quia hoc nō est  
 verū simpliciter: quia etiā causam remotāz ista syllaba de, signifi-  
 cat, vt not. Bar. in. l. si finita. §. deinde. per illuz ter. ff. de dam. an. ec.  
 Alex. ibi dicit hoc est verū quādo hoc colligitur ex mēte dispen-  
 tis qd velit importare causas remotāz, sed hoc nō haberet dubiū  
 quando constaret de mente disponentis, vnde hoc aliter declara-  
 ri debet, vt nouissime dixi i rubi. ff. ac. cer. pet. quod nō est vis illa  
 c. l. iij



Syllaba de, quia s'm subiectam materiã causam remotã, z primã significat, sed debet considerari q' quãdo causa proxima habet cõneritatem cõ remotã, vt quia vna ad aliam sit ordinata vtraq; cõprehenditur. d. l. si finita. in. s. deinde. alias secus, z in questioe Bal. nõ est vis in illa syllaba de, sed sibi causa prima nõ erat ordinata ad remotã: quia impulsus ad terrã non erat ad hoc ordinatus q' eriret sanguis sed illud accidentaliter cõtingit ex collisione lapidis facit ad predicta ter. in. l. non omne. ff. de statu libe. z qd' ibi p' illũ ter. no. Bar. in. l. si vt certo. s. sed interdum. ff. cõmo. Ad obf. qd' illa verba de legitimo matrimonio nõ videntur verificata per legitimationem ex sequenti matrimonio s'm Bal. in cõsi. supra al legato: quia ad hoc aliter dixi in consi. clv. in ver. reuocatur in dubium. z in casu isto cõcurrit q' in legitimatione dicitur qd' habeatur legitimatus ac si natus fuisset de legitimo matrimonio, p' ea que supradicta sunt, z hoc nõ potest dici in casu in quo Bal. loquitur z sic cõclusioni supra facte non obstant allegata supra in cõtrarium. Non obstat cõclusioni supra facte q' iure accrescendi illa bona emphyteotica videantur spectare ad dictũ Hieropolũ nepotem dicti Euangeliste: quia hoc nõ potest habere locũ in portioe quã Bartholomeus filius legitimus dicti Euangeliste fuit cõsequutus in diuisione dictoꝝ bonoꝝ facta inter ipsos filios, z ne potes dicti Euangeliste, illa enim portio transmissa fuit in dominũ Hieronymum filiũ spurium dicti Bartholomei habitatũ virtute legitimationis, vt supra dictũ est z cõstat qd' ius transmissionis excludit ius accrescendi. l. j. vbi Bal. in prin. C. de his qui ante aper. tabu. z tradit Soci. in consi. lxxvij. in presenti cõsultatione. in prin. lib. iij. Non obstat qd' dicto Petro paulo cõstitus questus tẽpore legitimationis qd' ab eo non citato sublatum esse nõ videtur: quia responditur qd' in tali casu agitur de iure querẽdo f' casu quo ius accrescendi haberet locũ, z hoc facilius tollitur q' si esset ius q' situm. l. si. C. de acqui. posses. no. in. l. seruus. C. de pact. vbi glo. facit ter. in. l. si sponsus. s. si maritus. el. ij. ff. de dona. inter virũ z vro. in l. j. s. confertur. de colla. bono. in. l. qui autem. in prin. ff. de his que in frau. credi. f' z ideo prelati potest preiudicare ecclesie in querẽdis non in questis, vt no. Sede. in consi. ix. casus talis est. cum s'mi. vt tradit Alexan. in. l. legatũ. de leg. j. Roma. in consi. clxxxij. v'is que narrantur. f' z statutum quod mulier non possit alienare intelligitur in bonis questis, z non in querendis, vt tradit Joan. de Imol. in consi. lxxij. in casu premissis. cum s'mi. vt dixi in cõsi. clxxx. allegato supra per dominũ Consultoꝝ col. vi. z cum in casu isto agatur de bonis in futurũ acquirendis vigore iuris accrescendi non videtur dubitandũ qd' papa z imperator i tali spe acquirẽdi potuit agnatis preiudicare, z ad hoc est dictum Bal. in. l. cam filius. C. de testa. mili. vbi i vers. item est. argumentum dicit qd' comes qui habet potestatem legitimandi non potest in preiudiciũ agnatoꝝ post aditam hereditatem quando constat de voluntate principis, vt not. Bald. in. c. domino guerram. col. penul. in vers. z nos dicimus in legitimo. in tit. hic finitur lex Federi. z idem cõcludit Pau. de cast. in cõsi. cccxv. at. cccxvij. super primo dubio. col. penul. quando hoc apparet esse de voluntate principis, z idem tenet Pau. de cast. in. l. cũ heredes. in prin. ff. de acqui. posses. Alexan. in consi. ij. v'is codicillis. col. pe. lib. j. f' z de volũtate principis constare videtur quando in concessione clausula ex certa scientia apponitur: quia tunc apparet quod voluit preiudicare illi cui erat ius questum, vt dicit Pau. de ca. in consi. cvij. donatio predicta. col. ij. in vers. circa pũnum. alle. l. idem vlpianus. s. j. ff. de excusa. tuto. z glo. in. c. ad bec. de rescrip. z idem Jo. de ana. in consi. lxxxj. v'is instrumento. col. si. vbi inquit qd' princeps potest rem alteri concedere si clausula ex certa scientia apponatur, z tradit Alexan. in consi. cccxv. nec arguendi sumus. col. v. vers. sexto confirmatur. lib. ij. cum ergo dictus dominus Hieronymus pater dicti Joãni Bartholomei legitimatus sit cũ clausula ex certa scientia, z de plenitudine potestatis, z specialiter z expresse, vt etiam in preiudiciũ venietius ab intestato succedere possit, vt in legitimatione dicitur videtur indubitanter concludendum qd' ad successioẽ dictoꝝ bonoꝝ admittatur. f' Nec in isto casu obstat q' nõ fuerint citati in ista legitimatione illi de quorũ preiudicio agebatur: quia in pũnilegio expresse dicitur qd' talis legitimatio fieri possit citatis vel non citatis presentibus vel absentibus illis ad quos hereditas spectare possit, z non videtur dubitandum qd' imperator hoc facere potuerit in isto iure querendo per ea que supradicta sunt: z quia in isto casu agitur in effectu de pũnilegio principis i quo citatio de iure nec de mote requiritur, quia est donum superioris, vt Bald. dicit in. l. nam ita diuus. col. j. ff. de adop. z idem Bal. in. l. si. C. qui. res iudi. non noc. z in. l. si. circa si. C. de fruc. z lit. expen. Abb. post Calde. z Bald. in. c. cum olim. de re iudi. cum s'mi. vt dixi in consi. clxxxij. v'is tenore. quia ex supradictis patet q' princeps potuerit facere legitimationem supradictam in iuris venientibus ab intestato pariter illis ignorantibus, vt in. l. qui potest. ff. de regu. iur. cum s'mi. vt dixi ibi, z in casu isto tradit Alexan. in. d. consi. ij. v'is codicillis. col. vj. lib. j. z dixi in cõsi. clxxx. supra allegato per dominũ

Consultoꝝ. col. si. Hans Deo.

Consilium. ccccccxxv.

De exclusione femine, z renuntiatione que debet stricte interpretari.

Summarium.

- 1 Statutum quod dotata non succedat qualiter intelligatur.
- 2 Filius licet excludat sororem non tamen nepos excludit amitam.
- 3 Statutum excludens amitam nõ videtur excludere materteram.
- 4 Statuta cum sint stricti iuris stricte interpretari debent.
- 5 Statutũ loquens de auia paterna nõ habet locũ in auia materna.
- 6 Renuntiatio beneficij ex aliquo actu non inducitur nisi expresse agatur.
- 7 Limitata causa limitatum effectum producit.
- 8 Pactum super vna re ad aliam rem non prorogatur.
- 9 Renuntiatio de hereditate patris nõ nocet in hereditate fratris.

**D**iuino iplorato p'fidio.

Alfo eleganti cõsilio perclarissimi J. A. doct. domini Petri gratiani de Ancona vti fratris maioris bono rãdi iuridicã esse arbitror cõclusionẽ ad eius excellẽtia firmatas videlicet qd' in hereditate domine z Sedee auie materne eius nepotes, videlicet Angelus z Ludonica equaliter admittant, z ista cõclusio de iure cõmuni in dubitãter procedit. s. j. in aut. de heredi. ab intesta. veniẽ. nã isti sunt in pari gradu, ideo pariter admittuntur nulla habita differentia sexus. l. maximum vitiũ. C. de libe. prete. l. lege duodecim tabularum. C. de leg. here. solũ difficultas videtur in statuto in quo disponitur qd' filia dotata nõ succedat, vt habetur in rubri. l. v. incip. qd' mulier dotata sit contenta dote licet enim tale statutum quãdo simpliciter loquitur restringatur in hereditate dotantis, vt no. Bald. in. l. j. per glo. libi in vers. modo accidit. C. de legiti. heredi. z sequitur ibi Pau. de cast. qui dicit q' si pater filiam dotauit illa non excluditur ab hereditate matris, z idem Pau. de ca. in consi. cccxxxvij. presus casus. col. ij. in vers. nam statutum. z in consi. ccccl. presupposito. col. j. idem Alexan. in consi. xxxix. quonia in abunde. col. fin. lib. j. in consi. cl. v'iso themate. col. j. lib. ij. z Marianus Soci. in consi. xxx. quamuis. col. ix. tamẽ in casu isto ista interpretatio non habet locum quia statutum vltimum procedit declarãdo seipsam dum disponit quod dotata ab vno ex nominatis in statuto excludatur ab hereditate alioꝝ omnium nimiratoꝝ in dicto statuto, vnde cum appareat de mẽte statuti a verbis statuti non est recedendũ, vt in tali statuto Bal. dicit in d. l. j. C. de legi. hered. z idem Pau. de cast. in. d. consi. ccccl. z alij. in locis supra allegatis: idem Roma. in consi. cccclxxxv. In casu proposito cõsultationis. colum. j. cum similib. vt dixi in cõsilio meo cccclxj. Omisissis his colum. ij. z secundum istam cõclusionem esset dicẽdum quod Ludonica dotata excludatur ab hereditate omniũ qui nominati sunt in statuto. Alterius tamen cogitãti cõtrarium de iure esse arbitror, videlicet qd' dicta domina Ludonica non excludatur, sed simul cum Angelo eius fratre admittatur ad hereditatẽ domine z Sedee eius auie materne, z pro fundamẽto huius cõclusionis presupponendum est q' statutus de quo agitur in quo tota vis consistit non habet locũ in personis de quib' quia vt dicit Bal. in. l. sed z milites. ff. de excu. tut. a iure communi sibi competẽti nunq' quis excluditur a statuto nisi a personis spe cificatis, f' z ideo inferit qd' licet filius excludat sororem nõ tamen nepos excludat amitam, vt Bald. ibi dicit: z licet statutũ excludat matrem non tamen excludẽs famitam nõ videtur excludere materteram, vt no. Bal. in. l. quod vero. in ver. item pone. ff. de legi. z si statutum velit qd' fratres patruales excludant matrem nõ tamen excludunt amitam de qua statutum non loquitur, vt not. Bald. in. l. si quis. C. ad tertul. z si statutum existente patruo excludat auam maternã non habet locum si cum auo materno cõcurrat auia materna: quia tali casu patruus non succedit: sed auus cum auia admittitur, vt tradit Bald. in. d. l. si quis. C. ad tertul. z in simili casu scribit Pet. de ancha. in. c. j. in char. pe. in ver. capio nũc quartum membrum. de cõsi. vbi refert collegiũ Perusinu cõsuluisse in tali casu stante statuto qd' mater non succedat extante patruo si extant mater patruus, z soror de qua sorore non loquitur statutum, iste casus tanq' omisissus remanet in dispositioe iuris communis. l. si extraneus. ff. de condi. causa data. z dixi in consi. lxxxj. in casu ad me transmissio. z ideo cum statutum in casu isto non loquatur de auia materna non videtur habere locum. l. si vero. s. de viro. ff. soluto matrimonio. l. si seruum. s. non dixit pretor. ff. de acqui. here. l. at si quis. s. diuus. ff. de religio. z sump. fune. z hoc presertim videtur procedere in isto statuto cõtra ius commune quod debet stricte interpretari: quia f' statuta sunt stricti iuris, vt not. Barto. in. l. constitutionibus. ff. ad municipa. z in. l. omnes populi. in vltima charta. ff. de iusti. z iur. in ver. quarto quero. vnde cum statutum loquatur de auo paterno extendi non debet ad auiam maternã. f' Nam si statutũ loquitur de auia paterna nõ habet locum in auia materna.



materna, et ita concludit Joan. de ana. in consil. lxx. Pro breui ex-  
 peditione, quia cum statutum de auia paterna tantum dicatur da-  
 tur intelligi quod sit secus in auia materna arg. l. c. 3. pretor. ff. de iur.  
 di. in c. nonne. de presump. et quia dicit Joan. de ana. si statutum vo-  
 luisse id est esse in auia materna expressisset. arg. l. i. §. si autem ad-  
 deficientis. C. de cadu. tollē. et fortiori in casu isto dicendum videtur  
 quod statutum quod loquitur de auo paterno, non habeat locum in  
 auia materna: et quia ratio que potest considerari in auo paterno  
 ratione agnationis conseruande non videtur habere locum in auia  
 materna, et sic ex omnibus supradictis patet quod statutum non vide-  
 tur ob stare dicte domine Ludouice, cui etiam ob stare non videtur  
 renuntiatio que fuit facta a predicta domina Ludouica, in qua re-  
 nuntiatione considerandum est quod licet periculosa sit renuntiatio: quia  
 postea non datur regressus. c. quam periculosum. vj. q. j. in l. queri-  
 tur. §. si venditor. ff. de edili. ed. l. j. §. qui semel. ff. de success. edic. ta-  
 men renuntiatio est stricti iuris, et in ea non veniunt nisi ea que ex-  
 pressa sunt, vt no. Calde. in consil. v. in tit. de preben. ad no. Card.  
 in consil. cxx. Titius obligauit se. in fi. vbi inquit quod renuntiatio debet  
 fricte interpretari: quia tales renuntiationes plerumque fiunt cum  
 parua cause cognitione, et quod ex quadam consuetudine notarij ap-  
 ponunt clausulas pleniores, et ideo renuntiatio beneficij, ex aliquo  
 actu non inducitur nisi expresse agatur. c. sane cum glo. pe. in fi. de  
 renun. et no. Card. in consil. xxx. in hac dubia. col. penul. hoc pre-  
 misso verba dicte renuntiationis diligenter debent perscrutari, ex  
 quibus apparet quod dicta quietatio, et renuntiatio fuit limitata in bo-  
 nis paternis et maternis, et non extenditur ad hereditatem domine  
 Aldece auie materne: de qua in renuntiatione nihil dicitur, et vnde  
 limitata causa effectus limitatum producit. l. in agris. ff. de acqui.  
 rerum do. l. age. C. de transac. Et pactum super vna re ad aliam  
 rem non porrigitur in l. si vnus. §. ante omnia. ff. de pac. et quod quan-  
 do plura iura competunt renuntiatio facta in vno in alio non nocet.  
 l. si domus. ff. de serui. vbi. predicti. et propter hoc insert Roma.  
 in consil. clxxvij. circa primū. in prin. et quod renuntiatio facta in heredi-  
 tate patris non nocet in hereditate fratris, et idem Ange. conclu-  
 dit in consil. lxx. dominus Silius. vbi inquit quod filia que renuntiauit  
 hereditati patris non prohibetur succedere fratri qui adinit here-  
 ditatem patris, et idem not. Bart. in l. si in prin. in fi. q. ff. ad ter-  
 tul. cum simi. vt tradit Alex. in l. si veteres. col. ante pe. ff. de acqui.  
 pos. et cum predictis concordat Benedic. Capra in consil. xij. et vbi  
 et considerato in fi. Bret. in consil. clxx. in presenti consultiōe. in prin.  
 cum simi. vt dixi in consil. clxx. ad exclusionē Alarie. Et omnibus  
 supradictis remanet confirmata, et comprobata conclusio superius  
 facta per dominū Consultore quod domina Ludouica simul et pari-  
 ter admittatur cum eius fratre Angelo ad successionem et heredi-  
 tatem domine Aldece eorum auie materne de cuius successione  
 agitur, et conclusio supradicta clara est de iure, et si causa esset mihi  
 commissa ita iudicarem. Laus Deo.

Consilium cccccxxvi.

Verba ex legitimo matrimonio natis non verificantur in legi-  
 timatis.

Summarium.

- 1 Argumentum a contrario sensu an habeat locum in statuto.
- 2 Statutum loquens de natis ex legitimo matrimonio non habet locum in legitimatis.
- 3 Dicitio ex causam proximam et immediatam significat.
- 4 Qualitas a statuto requisita probari debet ad hoc vt statutum lo-  
cum habeat.
- 5 Limitata causa limitatum effectum producit.
- 6 Argumentum a contrario sensu habet locum etiā ad correctionē  
iuris antiqui quando verba in sensu directo nihil operantur.
- 7 Verbum nullum etiam minimum debet esse superfluum.
- 8 Inducta ad prohibitionem non debent operari contrarium.
- 9 Testamentum non probatur ex preparatione testamenti.



Quino iplozato p̄sidio.

Ad dubiū quod mouetur ab excellentissimis rote flo-  
 rentine auditoribus et de argumento a contrario sensu  
 bene responsum videtur, ex his que inducit celebratissimus doct.  
 dominus Romanotius vti frater maior honorandus a deo quod non  
 esset opus ulterius insistere, tamen vt petenti aliqua ex parte satisf-  
 faciam firmabo duas conclusiones. Prima erit in communem  
 intelligentiam quod in statuto de qua agitur habeat locum argumē-  
 tum a contrario sensu. Secunda erit dato quod non haberet locum ar-  
 gumentum a contrario sensu, omnino tamen et planitus habemus  
 intentum in intelligentiam quam nouissime dixi in l. j. ff. de offic.  
 eius. Circa primam conclusionem primo presupponendum est quod illa  
 verba statuti sunt ex legitimo matrimonio nati non habent locum  
 in legitimatis: quia legitimati maxime per rescriptum non dicun-  
 tur nati ex legitimo matrimonio: et quia illa dicitio ex causam pro-  
 ximam et immediatam significat, vt no. Bar. in l. non dubium. col.

penul. in ver. nota quod dicitio ex C. de legi. in l. eo tempore. in fi. ff. de  
 pecul. cum simi. vt tradit Alex. in consil. xxj. videtur prima con-  
 sideratione col. j. lib. vj. in consil. cxliij. vbi themate. col. pe. eo. lib.  
 vj. et ibi dicit hoc maxime pcedere in statutis in quibus verba pro-  
 prie accipiuntur, et istud presuppositum quod dicta verba non verifi-  
 catur in legitimatis, apertius colligitur in verbis statuti. in fi. vbi  
 ad literam dicitur et quod dicitur est supra de filiis vel filiabus de ne-  
 potibus vel pronepotibus vel de descendētibz intelligatur de  
 legitimis et naturalibus ex legitimo matrimonio natis, ista enim  
 regula que ponitur in fine statuti manifeste ostendit quod hoc statu-  
 tum nullo modo habeat locum in legitimatis: quia verba sunt ge-  
 minata de legitimis et naturalibus ex legitimo matrimonio natis  
 que exuberantem intentionem statuti demonstrant quod statutum non  
 habeat locum in legitimatis ex eo quod no. Bar. de verbis gemi-  
 natis in l. cum simus. C. de agri. et cens. lib. xj. et not. in l. baliita. ff.  
 ad trebel. et specialiter facit quod not. Bald. in consil. cccxcj. quidam  
 tres heredes instituit. lib. iij. vbi inquit quod legitimatus non est de  
 legitimo matrimonio natus, de quo dicitio propter fauore matri-  
 monij dubitari potest vt dixi in consil. clv. in vers. reuocatur in du-  
 bium sed in legitimitate per rescriptum de quo agitur indubitater  
 concludendum est quod verba supradicta verificari non possunt, et stan-  
 te dicto presupposito quod negari non potest per supradicta dico quod  
 argumentum a contrario sensu in isto statuto videtur optime pro-  
 cedere: quia in statuto mulier excluditur extantibus nominatis in  
 statuto qui sunt ex legitimo matrimonio nati, ergo a contrario sen-  
 su si non sint nati ex legitimo matrimonio non habent talem pro-  
 gatiuam exclusionis: quia qualitas requisita a statuto de natis ex  
 legitimo matrimonio non est verificata, et ad hoc vt statutum ha-  
 beat locum requiritur quod qualitas requisita a statuto probetur,  
 not. Barto. in l. j. §. ait pretor. ff. ne quid in sumi. publi. facit quod  
 not. Joan. and. in c. l. de homici. in vj. et quia dispositio statuti fuit  
 limitata in natis ex legitimo matrimonio et ideo limitata causa li-  
 mitatum effectum producit. l. in agris. ff. de acqui. rerum do. m. l. cano-  
 cellauerat. ff. de his que in testa. delē. l. age. C. de transac. et quia in  
 casu isto omnino videtur habere locum argumentum a contrario sen-  
 su: quod necessario colligitur ad limitas verborum que sunt in dire-  
 cto sensu, vt not. Ant. de but. in c. cum apostolica in ultimo not. de  
 his que sunt a prela. vnde cum statutus ad exclusionem mulierum vo-  
 cet natos ex legitimo matrimonio, ergo a contrario non sunt vo-  
 cati ille qui non sunt nati ex legitimo matrimonio, et per consequens  
 legitimati non admittuntur ad exclusionem feminarum per dicta  
 supra in presupposito, et hoc idem comprobatur auctoritate Bald. in  
 l. obfernare. in §. proficisci. in iij. q. in fi. in ver. item si esset argu. a co-  
 trario. ff. de offi. procōsu. et leg. vbi inquit quod argu. a contrario sensu  
 ex natura verborum limitatorum est necessarium, et habet locum in sta-  
 tutis et in statuto a contrario sensu quod arg. habeat locum no. Bal.  
 in consil. xci. primo statuto cauetur. i. ver. credo quod ex isto statuto lu-  
 matur argumentum a contrario sensu. lib. ij. et in consil. cxliij. punctus  
 q. in prin. eo. lib. et idē Bal. in consil. cxliij. in prouincia Zinconitas  
 na. col. pe. in fi. lib. iij. dicit quod argu. a contrario sensu habet locum in  
 statutis, vnde si statutum prohibet vsq. ad. xvij. annū videtur per-  
 mittere post annū. xvij. et eodem modo in statuto a contrario sensu  
 arguit Ang. in consil. cxx. statuti supradictum. col. si. et ista conclusio  
 indubitater videtur procedere in isto casu in quo argumentum a co-  
 trario sensu sumitur ad limites verborum que sunt in directo sensu,  
 vt supradictum est. Secundo ista conclusio principaliter ex illo fun-  
 damento probatur quod communiter adducitur quod argu. a contrario  
 sensu habet locum in statutis quando verba statuti in sensu directo ni-  
 hil operentur, vt tradit Bal. in l. conuenticula. col. j. C. de epi. et  
 cleri. et hoc comprobari potest ex eo quod dicitur quod argu. a contrario  
 sensu habet locum etiam ad correctionem iuris antiqui quando ver-  
 ba in sensu directo nihil operantur, vt no. Roma. i. aut. ex testa-  
 mento. in prin. C. de colla. in ver. ex quo not. et ad idem facit: quia etiā  
 in materia odiosa verba debent intelligi, vt aliquid operetur, vt  
 no. Abb. in c. pastoralis. in prin. de appel. cum simi. vt dixi ibi. Ad  
 obstat illavna responsio quam Soci. scribit in consil. cxxij. in cau-  
 sa domine Anne. col. pe. ver. non obstat tertia ratio quod statutum ope-  
 ratur in alijs partibus, et hoc sufficit, vt non dicatur statutum super-  
 fluum: quia a prestantissimo domino Consultore supra responsus  
 fuit: quia satis est quod statutum nihil operetur in versu. de quo agi-  
 tur, et dato quod in alijs partibus statutum operetur hoc nihil facit  
 ad rumbum: quia ex quo in ver. in quo statutum loquitur de exclu-  
 sione mulierum in sensu directo nihil operatur: hoc sufficit, quia ra-  
 tio Bal. post Cy. in d. l. conuenticula. militare videtur: et quod nul-  
 lum verbum etiam minimum debet esse superfluum, vt not. Bal. in  
 rubri. C. de contrahē. emp. in ir. q. et etiam syllaba non debet esse po-  
 sita nisi necessaria sit, vt not. per glo. in l. j. in prin. vbi Bald. de eo  
 quod metus cau. et in istam conclusionem consului in ciuitate illi-  
 tine superioribus annis reprobando responsionem Socii. et ex  
 omnibus supradictis remanet firmata prima conclusio supradicta.  
 Venio ad secundam conclusionem in qua dixi dato quod in isto



casu non haberet locum argu. a contrario: omnino tamē habemus inrentum etiam plenius s̄m intelligentiam de qua dixi in d. l. j. de offi. eius. et intelligentia mea in d. l. j. col. ix. in ultimo not. qd̄ arg. a contrario sensu nunq̄ habet locum i legibus vel statutis ita qd̄ ex tali arg. dispositio inducatur gratia exempli in l. j. huius rei. de offi. er. qui principaliter allegatur qd̄ valet argu. a contrario sensu: ubi enim dicitur qd̄ magistrat⁹ potest causas meri imperij de legare si proficiatur, ergo si non proficiatur nō potest delegare causas meri imperij, et hoc modo arg. a contrario bene procedit quia stricte sumitur ad limites verborum que sunt i directo sensu prout sumi debet, vt not. Anto. de but. in d. c. cum apostolica. sed a dicto contrario sensu nō sequitur qd̄ ter. in d. l. j. s̄. prohibeat causas in re imperij: q̄ aliud est prohibere, aliud est nō permittere, quando phibet disponit prohibendo, sed quando non permittit res remanet in dispositione iuris cōmunis, et nihil noui inducit, et eodem modo inducitur ter. in l. ex eo. ff. de testi. et in l. qui testamento. s̄. mulier. ff. de testa. vbi dicitur qd̄ mulier damnata de adulterio nō potest dicere testimonium ex hac speciali prohibitione colligitur qd̄ regulariter mulier pōt testificari alias nō fuisset opus illam specialiter prohiberi p̄ adulterio, illa tamen regula qd̄ mulier admittatur, regulariter non inducitur a contrario sensu sed p̄ supponitur probari per alia iura: quia edictū de testibus est phibitorium certarū personarum, et omnes admittuntur qui nō sunt prohibiti, vt not. in l. j. ff. de testi. et dū specialiter damnata prohibetur, ergo a contrario sensu non damnata non prohibetur, bene hoc sequitur, sed nō sequitur qd̄ a contrario sensu hoc disponatur

8 in illa prohibitione speciali de damnata de adulterio: quia iducta ad prohibitionem non debet operari contrariā. l. legata inutiliter. de leg. j. et latius declarauit in d. l. j. et gratia breuitatis ulterius non insisto, et applicando ista ad casum nostrum dico qd̄ nō est tractandum de argu. a contrario sensu ita qd̄ noua dispositio in contrario sensu inducatur: quia in contrario sensu nihil noui inducit, vt supra dixi: et ideo cum statutum de quo agitur in exclusione mulierum loquatur de natis ex legitimo matrimonio, ergo si nō sunt nati ex legitimo matrimonio statutum non videtur habere locum a contrario sensu limitato et restricto precise ad verba que habent in directo sensu per supradicta, ex quibus indubitate mihi vides sublatum esse dubiū qd̄ supra positū fuit, et si causa esset mihi commissa, valind non obstat constanti animo ita iudicarem.

9 Pro stremo f̄ non obstat quedam scriptura in qua designatur testamētus Joānis bardis, quia illa scriptura nihil probat, quia in illa dicitur. del testamento che io voglio fare, et sic nō disponit, sed videt quedā preparatio futuri testamēti ex qua preparatione nō probatur testamētū, vt tradit Oldra. in consil. cxx. titius condidit testamētum. et hoc plura induxi in simili casu in testamento ad pias causas in consil. clxx. casus qui pponitur, et si erit opus hoc plenius poterit demonstrari. Laus Deo.

Summarium.

- 1 Testamentū cum trium testiu⁹ presentia nunquid fieri possit.
- 2 Testamentum sine presentia quinqz testiu⁹ non valet.
- 3 Testes per eundem sermonem premeditatum deponentes dicuntur suspecti et eis minus creditur.
- 4 Valet statutum quod stantibus masculis femine non succedant.
- 5 Statutum quod extantibus filiis masculis filia non succedat an existente vnico filio filia excludatur.
- 6 Casus omissus a statuto remanet in dispositione iuris cōmunis.
- 7 Dictum in pluribus locum habet in vno quādo est eadem ratio.
- 8 Filia exclusa a statuto perpetuo exclusa videtur.
- 9 Filia que excluditur ab hereditate patris existente masculo non prohibetur succedere fratri suo qui hereditatem adiuit.
- 10 Successio abintestato extante testamento cessat.
- 11 In testamento inter liberos duo testes sufficiunt.
- 12 Dispositio specialis non tollitur a lege generali que postea simpliciter facta est.
- 13 Inducta ad vnum finem non debent contrarium operari.
- 14 Filie vbi extantibus masculis excluduntur si testator facit simpliciter mentionem de filiis intelligitur de masculis et filie non comprehenduntur.
- 15 Pactum de commodando deponendo vel mutuando, non est cōmodatum depositum vel mutuum.

Consilium. ccccxxvij.

In vno iplozato p̄sidio.

In casu in quo dubitari cōtingit in ciuitate Firmi primo queritur an probetur sufficienter testamētū ex dictis trium testiu⁹ qui inducuntur. Secundo an in tali testamento comprehendantur non solū filius masculus ad archetū sed etiā tres filie sorores dicti ad archetū. Circa primū: p̄ma facie videt dicendum testamētum nō valere: quia testes quinqz masculi ex forma statuti in testamento requiruntur, et nō est dubitandū de

validitate statuti: quia magis cōmunis opinio est qd̄ valeat testamētum, vt dicit Alex. in l. si non speciali. col. j. C. de testa. et cum ergo quinqz testes s̄m statutum necessarij sint si vnus deficit nō valet testamento. l. si vnus. C. de testa. et tres testes qui deponunt pro testamento redduntur suspecti: quia per eundem sermonem premeditatum videntur deponere quo casu dicuntur suspecti timore subornationis et eis minus creditur. l. ij. s̄. ff. de testi. vbi, vnu eundē premeditatum sermonem attulerunt. et not. Spec. in tit. de teste. s̄. j. in ver. item qd̄ testes. et not. Alex. in consil. cxx. ponderatis narratis in themate. co. pe. lib. v. Predictis tamē non obstantibus contrarium de iure esse arbitror, videlicet qd̄ bona omnia de quib⁹ agitur spectent, et pertineant ad Gabrielam vnicam filia dicti ad archetū sine abintestato sine ex testamento: nā primo casu abintestato hoc clarū videtur: quia cum Perotius pater dicti ad archetū et filiarū decesserit superstitē dicto ad archetū solo masculo, et tribus filiabus ipse ad archetū fuit heres solus exclusis filiabus virtute statuti: quia quo filie excluduntur extantibus masculis de cuius statuti validitate nō est dubitandū: quia iusta ratione factum videtur, vt bona in agnatione conseruentur, vt not. per Ly. in l. j. C. de adul. et ibi Albe. de rosa. in ver. vltimo induc. et tradit Joā. an. in addi. Spec. in rub. de success. abintest. in ver. est sciendū. Ange. in consil. lxxvij. Martinus Joā. de Florentia. cum sim. que nota sunt. et dixi in l. ij. C. de in ius voc. nō obstat qd̄ statutū loquatur in numero plurali ibi non succedat abintestato existētib⁹ masculis, et non videtur verificari in vnico masculo. l. vbi numerus. ff. de testi. et ideo dixi in proposito ad Maria. Soci. in c. super eo. de cōdi. appo. col. xxij. vt refert Feli. in c. omnes leges. j. dist. col. ij. in fi. et qd̄ dictante statuto prout in casu nostro qd̄ extantibus filiis masculis filia nō succedat vnus filius masculus non excludit feminam: quia statutum loquitur in plurali, et cum sit correctio et odie si nō non debet extendi. l. maximum vitium. C. de libe. preteri. et quia casus omissus a statuto remanet in dispositione iuris cōmunis. l. si cum dotem. in prin. ff. solu. mat. et dicit ad Maria. in d. c. super eo. scilicet vlt. disse. consultū, nō tamen dicit se cōsultūisse, et talis decisio mihi nō videtur vera: quia ratio cōseruande agnationis que in tali statuto cōsideratur, vt supradictum est ita videtur habere locum in vno si cut in pluribus, et quādo est eadem ratio in vno que in pluribus qd̄ dicitur de pluribus habet locum in vno, vt not. Pau. de ca. in l. j. per illum ter. C. de condi. inser. et in simili casu tradit Abb. in consil. lxx. casus quidā Ray. de tholom. in ij. col. in ver. venio ad secundū dubiū. lib. ij. cum simi. vt late dixi in consil. quia verba testamēti, et reserua ista cōditione que videtur verissima qd̄ stante statuto exclusio feminarum quod vnicus filius masculus excludat feminas infertur qd̄ in isto casu ad archetū excludit tres suas sorores et talis exclusio perpetua esse intelligitur: quia vt no. Bal. per illū ter. in ver. not. etiam. de si. na. ex mat. ad mo. g. contrac. semel ab alio exclusus etiā illo mortuo exclusus videtur, vt in terminis de filia exclusa per masculum no. idem Bal. in c. j. s̄. in tit. epico. vel abba. et in l. in quibus. col. ij. et in aut. sed et si quis. C. de secū. nup. et no. ad Maria. in consil. v. presens consultatio. Alex. in consil. lxxvij. accurate. lib. vj. et dixi in consil. lxxvij. pro resolutione. in prin. et ita in casu isto, vt narratur obseruatum fuit: quia ad archetū filius masculus Perotij post mortē dicti sui patris adiuit seu se immisit hereditati patris et pro vniuersali herede se gessit pacifice et quiete toto tēpore vite sue per annos. xx. et vltra dictis suis sororibus scilicet et nō contradidit. et nupte et dotate fuerūt per ipsum ad archetū eam fratrem et tacite et contente fuerunt dotibus earum et non molestauerunt ad archetū fratres super hereditate paterna viuente ad archetū et cū dictis ad archetū decesserit relicta vnica filia Gabriela ad ipsas heredes abintestato omnia iura et bona sui patris ad archetū spectare et pertinere videntur quia prima causa est liberorū. aut. in successio. C. de ius et legiti. s̄. in aut. de heredi. abint. veniē. nam non est tractandū de hereditate Perotij ad quam sue filie sorores ad archetū aspirare videntur: quia ex eo qd̄ ad archetū filius se immisit hereditati patris Perotij desinit esse hereditas Perotij: et incipit esse patrimoniū dicti ad archetū qui adiuit seu se immisit, vt no. Bart. in l. si. in prin. et in fi. q. ff. ad tertul. vbi inquit qd̄ adita hereditate per filium mortuo patre non est amplius tractandum de hereditate patris, s̄m de filia que excluditur ab hereditate patris existente masculo nō prohibetur succedere fratri suo qui hereditatem adiuit: quia non agitur de hereditate patris, et hoc tradit Ang. in consil. lxx. dominus Bili. col. si. in ver. nec obstat qd̄ refutauit. cū simi. vt tradit Alex. in l. j. s̄. veteres. col. ii. ante. ff. de acqui. pos. et idē Ro. in consil. clxxij. circa primū quo querit. in prin. et idē Ro. in consil. el. viso cōsiderato. in l. do. vubio. cū si. vt dixi in consil. clxxij. ad exclusionē ad archetū in prin. et sic patet qd̄ abintestato filie dicti Perotij exclusæ fuerūt propter super existentia ad archetū, sed dubium facit: quia nō videt tractandū de successioe abintestato in bonis seu in hereditate dicti Perotij: quia dicitur qd̄ fecit testamētum coram tribus testibus, et vnde stante testamēto cessat abintestato successio. l. quando. ff. de acquir.



acqui. bere. in. l. quādiu. ff. de reg. iur. Nō obstat qđ tres testes de iure cōmuni nō sufficiūt: qđ septem requiruntur. l. hac consultiſſi. ma. C. de testa. 7 in. s. si. insti. de testa. 7 ex forma statuti in loco quos testes sunt necessarij: quia ad hoc respondetur primo quantuz ad ins cōmune qđ hic de iure cōmuni duo testes sufficiūt: 7 qđ agitur de testamento facto inter liberos quo casu etiam duo testes sufficiunt, vt not. Bar. 7 doct. cōmuniter in. l. hac cōsultiſſi. ma. s. ex in. p. r. f. C. de testa. 7 hoc etiā si essent due femine, vt not. per gloss. in ant. quod sine. C. de testa. 7 inter liberos nō debēt testes esse rogati s̄m gloss. in. l. in. i. ver. excepto testamento. C. de codicil. ¶ Ex hoc etiā respondetur ad statutū a quo requiruntur quinqz testes: quia illud statutū nō videtur habere locum in testamēto facto inter liberos, 7 ad hoc facit: 7 quia dispositio specialis non tollitur a generali lege que postea simpliciter facta sit i contrarium. l. iij. C. de s̄m. lib. r. ij. 7 not. Bal. in. c. j. col. pe. in ver. pone princeps. de res. scrip. in. l. d. otalē. in. s. ff. de testa. mili. 7 facit qđ not. Bal. in. l. si que ram. ff. de testa. vbi inquit si statutum dicit qđ valeat testamētū coram quinqz testibus tale statutum non intelligitur in testamēto ceci i quo data est specialis forma, pariter idē videtur in testamēto inter liberos in quo est remissa solennitas iuris ciuiliſ, et hoc omnino vidēt habere locum in tali statuto qđ voluit restringere solennitatem iuris, 7 si tale statutum haberet locum in testamēto inter liberos augetur solennitas iuris cōmunis si in testamento inter liberos quinqz testes deberent interuenire qđ non est dicendū: 7 quia inducta ad vnū finem non debent operari contrarij. l. quod fauore. C. de legi. in. l. legata inutiliter. de lega. j. 7 ex his videtur concludendum qđ valeat testamētū inter liberos de quo agitur: quia tres testes qui inducuntur ad probādū testamētū videntur concordare, 7 bene deponere dum dicunt ad interrogacionem notarij testatores dixisse, iovoglio che la robba mia sia de miei figlioli, 7 sepius hoc replicauit, 7 in hoc videntur dicti testes in effectu concordare, 7 sufficit qđ testes conueniant in substantia, vt no. per glo. in. c. dudum. in verbo, substantia. de conuer. coniug. in. c. cum ecclesia. in verbo, vacillasse. in. s. de causa pos. 7 proprie. 7 bene facit ter. in. l. qui sententiā. C. de penit. vbi Bald. cum simi. vt Alexan. tradit in consi. c. iij. viso ac diligenter cōsiderato. col. s. lib. iij. 7 Joā. de ana. in consi. lxxvj. visis 7 cōsideratis. in prin. 7 ita videtur absolutū primum dubium qđ sufficienter probatum sit testamētū inter liberos per supradicta. ¶ Venio ad secundū dubiuz an in tali testamēto comprehendantur filie femine simul cū archeto filio masculo, 7 prima facie videbatur dicendum qđ etiā filie videant vocate ex eo qđ in plurali numero dixit 7 replicauit, allimiei figlioli dellimiei figlioli, ad hoc enim, vt ista verba que sunt pluralis numeri verificari possint necessarium videtur qđ filie includantur, vt in simili casu not. Bar. in. l. si. ff. ad trebel. ¶ Sed in contrarium facit: quia cum filie ab intestato excludantur existente masculo archeto, vt supradictum est: succedit no. decisio Pet. de ancha. in. l. tres fratres. ff. de pac. vbi inquit 7 quod vbi filie extātibus masculis excluduntur in tali loco si testator facit simpliciter mentionem de filijs intelligitur de masculis 7 filie non comprehenduntur: quia earum conditio est diuersa a masculis in succedendo propter statutum, 7 hoc dictum sequitur Alexā. in. l. gallus. s. j. in. s. ff. de libe. 7 posthu. in. l. heredes mei. s. cum ita. col. vj. ff. ad trebel. 7 idem Alex. in consi. cxxvij. viso testamento. lib. j. 7 idem Pet. de ancha. in consi. cxxv. visis 7 diligenter ruminatis. col. pe. in ver. secundo principaliter. 7 Alexā. in consi. cxxix. viso processu. col. pe. lib. v. 7 ideo dum testator vocauit filios suos simpliciter solū filij masculi vocati vidētur prout a statuto preferuntur. vt doct. tradit in locis supra allegatis: cum reperiat solus archetus ipse solus debet admitti exclusis filiabus, vt supradictū est. ¶ Nō obstat qđ supradictum est de numero plurali: quia eum eades ratio fit in vno que est in pluribus idē indicatur de vno qđ de pluribus, vt supradixit: 7 cū toto tēpore vite archeti tacite fuerint 7 contente sola dote nulla ratio suadet qđ nūc debeāt moueri cū per existentiam dicti archeti filij masculi perpetuo excluderint, vt supra dixi: 7 ita breuiter etiam secundū dubiuz expeditum sit. ¶ Postremo de alio dubio extrinsec⁹ dubitari cōtingit ex eo quod Perotius pater dicti archeti iam sunt anni triginta, vt narratur dū esset minor viginti annis se obligauit ex causa depositi cuiusdā domino Joanni foliano in florensis quingentis, 7 presupponitur nullam interuenisse actualē numerationem dictorū quingentorum florenorum, 7 ita in puncto narratur, 7 hoc stante quod numeratio facta nō fuerit nō potest dici qđ dictus Perotius obligatus fuerit ex causa depositi: quia vt not. Bar. in. l. iurisdictionū. in. prin. ff. de pac. qđ sunt quidam cōtractus qui re contrahuntur, vt depositū cōmodatum 7 mutuum, 7 tales cōtractus non habent nomen nisi a re ipsa facta executiōe, 7 ideo pactum de cōmodando deponendo vel mutuando nō est cōmodatū depositum nec mutuum, vt Bart. dicit in. d. l. iurisdictionū. in. prin. ad idem facit ter. in. l. si tibi decem. ff. de pac. vbi dicitur qđ si dedi decem millia cu 3 pacto qđ viginti millia debeantur obligatio nō nascit vltra decē

millia: quia obligatio re cōtrahi nō potest nisi quatenus datū sit, vnde si decē dederō vt vndecim habeā, Proculus putat aplius qđ decem cōdici nō posse, vt est ter. i. l. rogasti. s. si tibi. ff. si cer. pe. 7 idē est in distributionibus quotidianis, vt dixi in consi. cclxxx. in casu proposito. 7 ideo cū i instrumēto depositi de quo agitur realis numeratio, vt in puncto dicitur non interuenit tale instrumētū in quo in effectu confessio sola depositi continetur nō debet habere locū, 7 hoc secundo principaliter probatur. quia cōtractus factus a minore. xxv. annis per statutum annullatur non seruata forma statuti que in casu isto non interuenit, 7 ideo in tali cōtractu nullo modo fundamētum fieri non potest, nec in isto casu dicēdū est qđ propter longitudinē tēporis presumatur solēnitatē statuti interuenisse: iuxta not. in. l. si filius. C. de peti. here. 7 in. l. qui aliena. in. prin. ff. de acqui. here. in. c. illud de presumpt. qđ illa p̄sūptio antiquitatis tollit ex productiōe instrumētū in quo cōstat non interuenisse solēnitatē requisitā a statuto vt in simili casu tradit Pau. de cast. in consi. rlyij. in casu vertitur. col. v. Laus Deo.

Consilium. cccccxxvij.

Quod vni ex fratribus acquiritur non cōmunicatur alijs nisi tacita societas inter eos contracta sit, 7 quid cōputetur in legitima, 7 quando frater expensas factas in domo repetere possit.

Summarium.

- 1 Bona que ex proprijs laboribus acquiruntur fratribus cōmunicari non debent.
- 2 Emptor in dubio proprijs de pecunijs emisse videtur.
- 3 Societas inter fratres quando tacite contracta esse dicatur.
- 4 Voluntas ex facto declaratur.
- 5 In legitima quid computari debeat.
- 6 Frater an 7 quādo expensas factas in domo repetere possit.
- 7 In dubio expensā que sit p̄ fratre videtur animo repetendi fieri.
- 8 Frater qui redimit fratrem suum ab hostibus captum exponēdo pecunias animo repetendi fecisse videtur.
- 9 Prima causa successionis est liberorum.

**¶ In vno iplozato p̄sidio.**

In casu de quo queritur agam paucis: quia res nō videtur habere difficultates s̄ ea que proponuntur more Scenole iuris consulti. Primo enim 7 principaliter querit an Gabriel de bellano si viueret possit aliquid petere de bonis que frater eius Petrus Antonius de bellano acquisiuit in territorio Janue, 7 concludendū est qđ nō: 7 quia illa bona que ex proprijs laboribus acquiruntur fratribus cōmunicari non debent. l. cum oportet. in. prin. C. de bo. que lib. 7 cōclusio ista de plano procedit. quia acquisitio non fuit facta nominadicti Gabrielis sed solus nomine p̄p̄rio dicti Petri Antonij, 7 sic non obstat qđ not. Bar. in. l. si patruus. C. cōmu. vtriusqz ind. vbi in. j. col. concludit qđ si quis emit cōmuni nomine res erit cōmunis illo ratificatē. l. si ergo. ff. de nego. gest. 7 de isto casu non agitur in proposito: qđ emptio fuit facta proprio nomine dicti Petri Antonij in dubio etiā presumit facta nomine proprio, vt dicit Barto. in. d. l. si patruus. per. l. magis. de solu. 7 idem Bar. in. l. titium. s. altero. col. ij. ff. de admini. tuto. imo qđ pl⁹ est etiā si emptio facta fuisset cōmuni nomine cū dicto Gabriele ipse Petrus Antonij qui emit posset repetere partē pretij: 7 quia in dubio videtur ille qui emit de proprijs pecunijs emisse, vt not. Bart. per illū ter. in. l. cum proponas. C. pro so. 7 tradit Roma. in. cōsi. iij. viso themate. Abb. in consi. ccccj. tria mihi. in. tertio dubio. lib. j. Alex. in. cōsi. lxxvij. discussis his lib. ij. 7 cōclusioni supradicte nō obstat qđ predicti fratres Petrus Antonius 7 Gabriel prius in patria simul vixerūt, 7 paternam hereditatem indiuisam retinuerūt: quia hoc non facit qđ dictus Petrus Antonius debeat cōmunicare ea que ipse aliunde acquisiuit, vt est ter. in. l. cū duobus. s. si fratres. ff. pro soc. vbi dicitur fratres parētū hereditates indiuisas ideo retinuerunt, vt damnū 7 emolumentum in his cōmune sentirent qđ aliunde quēserūt in cōmune redigerunt 7 facit ter. in. l. ex parte. s. filius. ff. fami. herci. 7 not. Abb. in. cōsi. lxx. attingam breuissime. in. prin. lib. j. vbi alleg. ter. in. d. s. si fratres. 7 idem Ro. in. consi. rliij. ad p̄mū questū. in. prin. 7 in. cōsi. cccij. in casu propoſite consultationis. Jo. de ana. in. consi. lxx. viso puncto. 7 hoc qđ dictū est intelligitur, 7 procedit nisi esset inter fratres contracta societas tacita omnium bonorū quo casu omnia inter eos deberēt cōmunicare: iuxta no. per. Bar. in. d. l. titium. s. altero. 7 in. d. l. si patruus. cū simi. s̄ hoc in casu isto nō est dicendū: qđ talis societas nullo modo cōtracta vidēt: nā in tali societate multa requirunt que nō interueniunt: tria enim p̄cipue sunt requisita in dicta societate s̄ Bar. post Old. in. d. s. altero. primo qđ post mortē patris simul vixerint cum hereditate patris indiuisa: secūdo qđ omnia lucra adinuicē cōmunicauerint: tertio qđ ad inuicē inter eos rationes nō rediderint, 7 tradit Pet. de ancha. in. cōsi. clxx. plura dubia. in. prin. 7 in. cōsi. cccij. materia de qua q̄rit in. prin. Bal. in. l. j. C. qui test. fa. pos. col. j. ver. extra querit bic Old.



7 Ange. in consi. cr. ij. bona acquisita. col. i. vbi magistraliter dicit qd societas dupliciter contrahitur, vno modo expresse, et tunc contracta videtur super eo qd verborum rigor designat. l. v. ff. p. loc. alio modo tacite per consensum verbis simplicibus vel factis declarati. l. iij. ff. pro soc. unde infert qd quando fratres i. comuni hereditate remaserunt communiter et fructus omnes in comuni posuerunt et questus et lucra simul participauerunt et onera communiter sustinuerunt et rebus emptis communiter vsi sunt contracta societas tacite videtur, et idem late probat Ro. consi. ccc. xij. cum isti fratres, in prin. Ant. de bu. in consi. lxxij. primo videtur. sed ista in casu proposito non iteruenerunt, ideo non potest dici qd inter eos contracta fuerit societas qd diu si mul non habitauerunt, et lucra ad inuicem non communicauerunt. et qd. d. Petrus Antonius se absentauit, et in alia prononciam se contulit, unde cum essent in diuersis prouincijs et inter eos nulla facta sit licet eorum communicatio licet communem hereditatem indiuisam retinerent etiam non videtur contracta societas, ita concludit Pet. de ancha. in consi. xxxj. q. questio modica. vbi loquitur inter eos qui erant in diuersis prouincijs et inter eos nulla lucrorum facta communicatio concludit non esse contractam societatem, et qd casus modica aut nulla habet dubitationem. Preterea etiam dato qd i aliquo esset facta communicatio et contracta societas inter eos qd omnino negat talis societas esset limitata i eo duntaxat in quo communicatio facta fuisset, vt not. Bart. in l. i. §. si quis hoc inter dicto. in fi. ff. de i. actus prima. unde si fratres communicant fructus hereditatis communis in illis tantum videtur contracta societas, et non in emptionibus factis ab ipsis fratribus eorum nomine proprio: qd actus voluntarij non extenduntur ulterius qd ex ipsis actibus inferat. l. si. C. ne vroz p. ma. et no. Bar. in d. l. titi. §. altero. in fi. et in d. l. si patruus. Ange. in consi. lxxv. et themate predicto. in fi. et hoc probat Ro. qui plura irra ducit. in d. consi. ccc. xij. col. ij. in versis. sed successive. et inter alia allegat. in l. cum duobus. §. cum duo. ff. pro soc. et bene facit qd not. Salyc. in d. l. si patruus. col. si. vbi inquit qd si duo fratres habent bona communia et alter duxit vroz, et in dotem habuit fundum et in comuni ponit fructus, alter vero est aduocatus, et qd lucratur ex aduocatioe ponit in comuni, concludit qd communicatio fructuum et lucrorum non inducit comunione in proprietate nec in capitali. allegat ter. in d. l. cum duobus. §. si fratres. et c. ij. de fra. de no. benefi. inuesti. et hoc dictum sequit Alex. in consi. lxxvij. diligenter perspectis. lib. ij. vbi illud comprobatur: quia i tali societate tacita ex facto voluntas con-  
 4 templatur: et qd etiam ex facto voluntas declaratur. l. paulus respondit. ff. rem ra. habe. sed ex communicatione fructuum non inferit ad communicationem fundi ex quo fructus percipiuntur: qd non probat hoc esse qd ad hoc contingit abesse. l. non hoc. C. unde legi. c. in p. sentia. de proba. ista tamen dicta sunt ex abundantia: quia non fuit in casu isto facta communicatio nisi forte in fructibus communis hereditatis indiuise ex quibus non inferitur societas tacita omnium bonorum, vt supradictum est: et sic ex omnibus supradictis indubitate concludendum est nullo modo in casu proposito societate omnium bonorum contracta fuisse, et consequenter qd bona acquisita per dictum Petrum Antonium sibi tantum acquisita sint, et nullo modo essent communicanda Gabrieli eius fratri si vueret, et consequenter nec eius hereditibus, ita proculdubio concludendum est. Secundo querit de iuribus competebus Santine filie dicti Gabrieli qui dictum Petrum Antonium suum fratrem heredem instituit, et stante testamento legitimo vt narratur: quia non videtur saltem legitima videtur sibi ins competere, et i tali legitima debet computari dos que sibi data fuit a patre. l. quonia nouella. C. de inoffi. testa. et facit ter. in l. omnimodo. §. imputari. eo. ti. C. de inoffi. testa. cum simi. vt tradit Alex. in consi. xxxj. viso testamento. lib. iij. et in consi. xxvij. videretur prima consideratione. lib. v. et in consi. cr. vij. viso titu. q. lib. vj. et ibi col. si. concludit qd vestes coffani et apparatus dati filie quando nupsit debent illi in legitimam imputari, et idem Alex. in consi. xxvij. lib. v. col. si. vbi idem dicit de bonis paraphernalibus et de localibus qd omnia in legitimam imputantur: et idem Alex. in consi. cluij. lib. vij. et videtur idem consi. repetitum. et facit qd no. Bar. in l. in quartam. col. v. in ver. venio ad quartam. ff. ad. l. fal. et cum supradictis tam in dote qd in localibus seu ornamentis qd debeant in legitimam filie imputari concordat Pau. de cast. in consi. cr. xj. si dicta Cornelia legitima dicte Santine cum sit sola est tertia pars bonorum patris. aut. nouissima. C. de inoffi. te. vbi dicitur qd si quatuor sint filij vel pauciores triens est eorum legitima, si plures semis illis debetur, et no. Ange. in consi. cl. viso themate. in fi. in consi. cclxxvij. pro clariori. col. j. Fulgo. in consi. xxvj. stante statuto. Aret. in consi. xix. ex facto proponitur. col. j.  
 6 Tertio queritur an Petrus Antonius posset repetere expensas et pecunias quas exposuit pro fratre et in domo communi: in hoc considerandum est qd si expense facte sint in alimentis familie repeti non possunt: quia videntur facte intuitu pietatis, vt no. Bal. in l. certum. col. si. ver. si. ulterius queri potest. C. fami. hercis. vbi concludit qd quando frater de suis lucris alimentauit totam familiam videtur intuitu pietatis et naturalis obsequij illas fecisse, et repeti non possunt. ar. l. nefennius. ff. de neg. gest. et est bonus text. in l. ex duobus.

§. si. ff. de ne. gest. vbi dicitur qd si Titius pietatis respectu aluit filiam sororis contra eam non habet actionem, ad idem ter. in l. i. in fi. in l. si paterno. C. de nego. gest. facit ter. in l. is qui amicitia. ff. de nego. gest. cum simi. vt tradit Alex. in consi. cr. videret prima consideratio ne. lib. vij. si vero expense facte sint ab ipso Petro Antonio extra causam alimentorum repeti possunt: quia in dubio expensa que fit pro fratre videtur fieri animo repetendi: glo. in d. l. si paterno. et bonus ter. in l. si negotii. C. de neg. gest. vbi frater repetit expensas factas pro sorore in soluendis tributis pro ea: et Pau. de ca. ibi hoc dicit qd in fratre non presumitur animus donandi, et ideo si frater redimit fratre suum ab hostibus captum exponendo pecunias videtur animo repetendi hoc fecisse, vt no. Bal. in l. liber captus. in versis. qd de fratre. C. de capti. et idem Bald. dicit nisi agatur de prestatione alimentorum, vt not. Bald. in aut. si captiui. col. si. ver. extra quero. C. de epis. et cle. et licet aliud esset in paribus. d. l. liber captus. qd de sponitio facta de liberis et paribus non habet locum in fratribus. l. iij. §. liberis. ff. de le. prestan. facit ter. in §. inter eas. in sti. de nup. Quarto et ultimo queritur de bonis maternis spectantibus ad dictam Santinam in hoc non est dubitandum: qd mater decessit relicta dicta Santina et filio masculo quibus duobus filijs delata fuit hereditas materna: et qd prima causa successionis est filiorum. in aut. in successione. C. de suis et legi. in §. in aut. de here. ab intest. veni. l. inter filios. C. fami. herci. in l. si auus. C. unde libe. et cum postea filius masculus mortuus sit ad eius successionem vocati sunt pater pro parte dimidia et dicta Santina soror pro alia dimidia cum esset soror ex utroque latere, vt est ter. in aut. defuncto. C. ad tertul. secus si ex vno latere tantum fuisset. d. aut. defuncto. et tradit Bened. Capra in consi. cr. cum presupponitur. et in hoc non est laborandum: quia res clara videtur. Laus Deo.

Consilium. ccccxxxix.

Donatio facta sub conditione non impleta conditione non habet locum, et conditio diuisionis videtur impleta ab eo per quem non stat quominus diuisio fiat.

Summarium.

- 1 Dispositio conditionalis cessat non impleta conditione.
- 2 Condicionale si in iudicio deducitur conditio debet liquidari qd impleta sit.
- 3 Negatiua probari debet quando est fundamentum intentionis.
- 4 Puri et purificati idem est iudicium.
- 5 Adens et intentio contrahentium in contractibus attenditur.
- 6 Diuisio fit de re communi.
- 7 Verba fm subiectam materiam etiam improprie accipiuntur.

In vino iplorato presidio.

In occurrenti casu exordiri licet more iure consulti in l. tres fratres. ff. de pac. tres fratres Franciscus, Petrus, et Elizabeth de auedutis senenses inter se comunem hereditatem habuerunt, et cum esset differentia inter dictum Franciscum et Petrum et dicta Elizabeth desideraret qd talis controuersia terminaretur et in hac re opportunum esset remedium si diuisio inter dictos Franciscum et Petrum facta fuisset: et quia forte dicitur Petrus ad tale diuisionem dicta Elizabeth donauit omnia et singula bona que obueniunt sibi in parte dicto Francisco suo fratri casu quo dictus Petrus alter eius frater non diuidat dicta bona communia intra octo dies a die notificationis eidem facte a dicto Francisco, et sic ex verbis contractus apparet donationem factam esse sub conditione si Petrus non diuidat intra octo dies, nisi ergo conditio impleta sit donatio non debet habere locum: et quia dispositio conditionalis cessat non impleta condicione. l. cedere diem. ff. de verb. signi. in l. hec venditio. in prin. ff. de contrah. emp. l. necessario. in princip. ff. de peri. et como. rei ven. et nam quando aliquid condicionaliter deducitur in iudicio debet conditio liquidari qd impleta sit, vt no. Bal. in l. si quis dem. col. si. per illu. ter. in ver. extitisse. C. de excep. alleg. ter. in l. hoc iure. ff. de verb. obli. ad idem ter. in l. ita stipulatus. §. qd si ab initio. ff. de verbo. obli. et cum ista conditio sit negatiua si Petrus non diuidat, videndum est cui incumbat onus probandi dictam condicione impletam fuisse, et videtur qd ad ipsum Franciscum donatarius pertinere probare cum ipse fundetur in ipso instrumeto donationis: qd quando negatiua est fundamentum intentionis debet probari fm regulam quam ponit Bar. in l. hoc iure. col. ij. versis. do regulam. de verbo. oblig. et not. Bar. per illu. ter. in l. pe. §. docere. ff. ne quis est. Domi. de sancto Vemi. per illu. ter. in c. j. in secundo no. de confes. in. vi. cum simi. vt tradit Alex. in d. l. hoc iure. quam legit simul cum l. in illa. de verb. obli. col. ij. et in no. casu tradit Pet. de ancha. in consi. ccluij. super primo quesito. in prin. et Lardi. in consi. ccl. respondeamus ad premissa dubia. col. pe. in ver. ad aliud. de negatiua est ergo videndum an pro parte dicti Francisci agentis probata sit dicta negatiua, et videbatur prima facie dicendum qd sic: quia dictus Franciscus notificauit dicto Petro tenorem dicte donationis prout in dicta donatione requiritur et post dictam notificationem elapsi sunt octo dies.



octo dies, et plures alij, ergo videtur constare quod divisio a dicto Petro facta non fuit, et sic conditio negativa impleta videtur: quia non fecit divisionem intra octo dies, et hoc etiam constare videtur ex eo quod dictus Petrus obtulit se facturum divisionem unde videtur fieri non esse factam divisionem, et sic dicta negativa videtur proficiat per confessionem adversarij, ut est tex. in c. j. de confes. in vj. et cum conditio donationis purificata sit donatio remanet pura: quia cum conditio purificati idem est iudicium. l. si. s. j. ff. de vulg. et pup. l. si pupilli. ff. de condi. insti. **H**is tamen non obstantibus contrarium pilus. ff. de condi. insti. **H**is tamen non obstantibus contrarium videlicet quod conditio dicte donationis non fuerit impleta et per consequens quod dicta donatio non debeat habere locum in preiudicium dicti Petri Et pro fundamento premissis dicitur est primo quod etiam in contractibus mens et intentio partium attenditur. l. in conventionibus. ff. de ver. b. signi. l. promittendo. in prin. ff. de iure dot. l. si. C. que res pig. et not. per glo. pe. in l. si in venditione. ff. commu. pred. in l. blanditus. C. de fideius. et Pau. de ca. in consi. xlij. tria sunt col. ij. Secundo premissis dicitur est pro intelligentia conditionis apposite in donatione si Petrus non dividat: si non divisio sit de re communi. l. magis puto. s. si. cum. l. seq. ff. de reb. eo. et talis divisio debet fieri de consensu utriusque eorum qui rem habent communem, et in re communi non potest unus altero invito aliquid facere. l. sabinus. ff. commu. divi. in regula, in re communi. de regu. iur. in vj. et ideo non poterat Petrus solus divisionem facere. **H**is premissis considerandum est quod Elizabeth que fecit donationem habuit bonam mentem, ut eius fratres viverent pacifice, ut ipsa in donatione attestatur, et huius rei ut dixi, est opportunum remedium quod res communis dividatur: quia communio solet inducere discordias in l. cum pater. s. dulcissimis. in. si. de leg. ij. l. sancimus. s. finantem in auro. C. de dona. in l. re communi. ff. de ser. vrb. pred. not. in l. ij. C. quando et quibus quar. pars debe. lib. x. vbi dicitur quod illud quod est commune negligitur, et ideo expedit a comunione discedere. ut ibi dicit Jo. de pla. et quod forte Petrus volebat dividere, ut ad divisionem induceretur fuit facta illa donatio comminatoria casu quo Petrus non dividat intra octo dies dicta Elizabeth donavit dicto Francisco, ex quo constare videtur quod dicta Elizabeth non habuit animum donandi: quia ex tali donatione alter frater Petrus merito indignatus fuisset. l. cum oportet. s. j. C. de bo. que lib. et hoc fuisset contra intentionem. d. Elizabeth que utriusque fratrem equaliter benivolentia prosequatur: sed predicta donatio fuit facta solum ad istum finem, ut Petrus induceretur ad divisionem cum donatio facta sit. d. Francisco casu quo Petrus non dividat intra octo dies, et in ista conditione advertendum est: quia a solo Petro non poterat divisio fieri ut supra dixi: unde implere illam conditionem ut verba sonant non erat in potestate Petri sed etiam voluntas Francisci requirebatur verum: quia constabat Franciscum velle dividere et solus Petrus recusabat facta fuit donatio casu quo Petrus non dividat, et illa verba non dividat, resoluuntur in effectu si per ipsum Petrum steterit quod minus fiat divisio: quia a solo Petro ut dixi, divisio fieri non potuisset: et quia verba etiam in propria et subiectam materiam accipiuntur. l. in vno. in prin. vbi Barto. ff. loca. l. insulam. ff. de prescrip. verb. l. si olei. C. loca. vbi Barto. in si. dicta verba non dividat, intelliguntur casu quo ipse impediat divisionem, et sicut per eum quominus fiat divisio nec aliter intelligi potest. **S**olum ergo superest videre an in casu isto steterit per ipsum Petrum quod non fecerit divisionem, et brevis indubitanter concludendum est quod non: quia ut constat in processu dictus Petrus die xxij. Junij habita noticia dicte donationis obtulit se paratū facere talem divisionem, et non intendit incurrere aliquod preiudicium, et propter hoc presentavit duas scriptas divisiones, et illas apud eum dimisit et concessit dicto Francisco, ut alteram acciperet, et ipse Petrus alteram retineret, et petijt predicta denunciari, et notificari dicto domino Francisco videtur ex tali oblatione manifeste constare non steterit per ipsum Petrum quominus facta sit divisio: ergo videtur quod illa conditio casu quo Petrus non dividat habeatur pro impleta, et sic divisio facta reputatur per regulam que habetur in l. in iure civili. ff. de regu. iur. in l. in iure civili. ff. de condi. demon. in regula, cum stat per eum. ff. de regu. iur. in vj. facit tex. in l. labeo scribit si mihi bibliothecam in. si de contraben. empt. in l. sed addes. s. si. in l. qui operas. ff. loca. l. in executione. s. si. de ver. oblig. in l. j. C. de insti. et substi. et ista regula locum habet in ultimis voluntatibus, et in contractibus. d. l. in iure civili. et idem in statuto, si enim statutum tribuit salarium iudici profitemi sententiam si non fiat per iudicem, et ita protestetur salariū sibi debetur, ut Roma. concludit in consi. lxxv. evidenter ostenditur, et idem Ro. in consi. ccccxxij. In eo in quo queritur. col. si. ver. quoad tertius. **P**aris ter in casu isto dicendum est quod cum per Petrum non steterit quominus divisio facta fuerit: quia obtulit se paratū facere divisionem et dedit scriptas duas in quibus erat divisio facta et dedit electionem dicto Francisco ut eligeret partem quam vellet quantum ad plus Petrum divisio facta videtur et facta habetur ex quo per ipsum non stetit per supradicta, et ex hac conclusione inferitur quod conditio

negativa donationis non sit verificata ex quo fuit facta divisio mediatis illis scriptis vel saltem habetur pro impleta: quia per ipsum Petrum non stetit per supradicta. Et certe conclusio ista clara videtur secundum intentionem ipsius donatricis que verisimiliter voluit prout debet servare equalitatem inter suos fratres, et illa donatio ut dixi, comminatoria fuit facta, ut induceret Petrum ad divisionem, et cum ipse paratus sit facere divisionem satisfactum fuit intentioni donatricis, et cum dictus Petrus mandaverit hoc notificari dicto Francisco cessat illud quod not. Bal. in l. eos. s. apostolos ver. quero nunquid. C. de appel. co. j. Alex. in consi. xxxij. vilo themate. col. si. lib. j. cum simi. ut dixi in consi. xxxix. in iudicam esse arbitror. in prin. quia hic videtur facta notificatio: et quia illud dictum Bal. fundatur in fraude que in illo casu presumitur, que in spicio fraudis in casu isto non cadit. Et ex omnibus supradictis concludo donationem de qua agitur non habere locum per supradicta. **L**aus Deo.

Consilium. cccccxxx.

Laudum ratificatum debet observari non obstante testamento in quo pars fuit presens, et presentia arguit scientiam.

Summarium.

- 1 Compromissum est quedam transactio.
- 2 Partes contra laudum approbatum contravenire non possunt.
- 3 Transactio non potest preteritu instrumenti de nouo reperti retractari.
- 4 Jura laborant ut litibus finis imponatur.
- 5 Presentia arguit et probat scientiam et intelligentiam eorum que in presentia gesta sunt.
- 6 Pro verbis notarij presumitur.
- 7 Sufficit testem reddere causam per actum proximorum scientie licet non reddat per actum immediatum.
- 8 Presens quis non diceretur nisi sciret et intelligeret.
- 9 Opinio communis non attenditur quando contraria melioribus rationibus est fundata.

**D**uino implorato presidio.

In causa que reuocatur in dubium inter Lazarum Antonium Petri celi de tendula per vna parte, et Petrum magistrum Venturini de tendula, et fratrem eius pro altera parte licet controversia esset terminata mediante compromisso et laudo approbato a partibus, tamen noua excitatur dubitatio: quia dictus Lazarus Antonius nouum producit testamentum de quo dicit non habuisse notitiam tempore dicti laudi, et vellet quod hoc vltimum testamentum haberet locum non obstante dicto laudo lato vigore compromissi: quia compromissum est quedam transactio ut not. in aut. si vero contigerit. C. de iudi. et ibi Barto. et idem Barto. in l. furti. s. qui insu. in vers. quero quid in arbitrio. ff. de his qui nota. in sa. in l. quod si pphesi. ff. de eo quod cer. loco. cum simi. et non valet transactio nisi visis et cognitis verbis testamenti. l. de his. ff. de transactio. l. j. s. i. ff. quemadmo. testa. aper. unde cautela est, ut in contra actu vel compromisso expresse dicatur inspectis, et cognitis verbis testamenti, ut docet Barto. in d. l. de his. et in l. qui romae. s. duo fratres. in. iij. q. ff. de verbo. obli. et Ange. idem dicit in l. tres fratres. col. ij. ff. de pact. dum inquit semper adicias hec verba visis inspectis et cognitis verbis testamenti, et secundum predictam conclusionem confuluit Ange. in consi. xxiij. cum lis et questio. col. ij. et Roma. in consi. lcccij. pro decisione propositae consultationis. col. ij. ver. quarto quia. et in col. penul. cum simi. **H**is tamen non obstantibus vltimus cogitanti contrarium de iure esse arbitror, et concludo quod imo laudum lato inter dictas partes vigore compromissi debeat omnino observari ex quo ab utraque parte presente audiente, et intelligente omnia et singula supradicta arbitrata, ratificata, emologata, et confirmata fuerunt in omnibus et per omnia, ut supra continetur, ita in laudo dicitur: quod cum ergo laudum approbatum fuerit partes contravenire non possunt. l. ne in arbitris. s. si. C. de arbi. et not. Barto. post Dy. in l. j. ff. de re iudi. et Roma. in consi. ix. quod pars codei mnata. i. si. et ex laudo a partibus approbato resultat, ut vera et propria dicatur transactio, ut not. tradit Pet. de ancha. in disputatione sua incip. cum Laicus. col. antepe. refert et sequitur dicte Jo. Baptiste de sancto Severi. in tracta. de transact. in. ij. q. circa si. et de tali laudo emologato a partibus idem iudicari debet quod de vera transactione, ut ipse ibi concludit, et dixi in consi. lx. vilo themate. et transactio non debet nec potest retractari preteritu instrumenti de nouo reperti. l. sub preteritu. C. de trasac. quia transactio fuit inuenta, ut sit litium finis. l. fratris. C. de transac. et nam iura valde laborant, ut litibus finis imponatur. l. quidam estimauerunt. ff. si cer. pet. l. properandum. in prin. C. de iudi. l. litibus. C. de gri. et cessi. lib. xj. in c. finem litibus. de do. et cotu. c. j. de appel. in vj. et maxime cum lis sit terminata de consensu partium a tali determinatiōe nullo modo videtur recedendum. arg. l. si conuenerit. ff. de re iudi. in l. fin. s. si. C. de temp. appel. et ideo iura committunt quod causa prius terminetur concordia quam iudicio. et j. de mutu. peti. ca. quere la. de simo.



in l. j. in §. post operis. ff. de oper. no. num. vbi Alex. in ij. not dicit qd in der nihil aliud querere debet q̄ reducere partes ad concordiam & ad hoc facti ter. in. c. studendum est episcopis. xc. dist. merito ex predictis concludendum est qd laudum de comuni consensu ab vtraque parte approbatū debeat omnino observari. **C** Solū superest respondere ad allegata supra in cōtrarium, & pro fundamento presupponendū est illud qd de nouo instrumēto apparet quod tale assertum nouum testamentū factū fuit in presentia dicti Lazari Antonij, vt colligit ibi, spectent dicto Lazaro eius fratri presenti, & heredibus suis, cū ergo dictus Lazarus Antonius fuerit presens in tali testamento presumitur qd habuerit notitiā & scientiam eorū que in dicto testamento continentur: quia presentia arguit, & probat scientiam & intelligētiā eorū que in presentia gesta sunt, vt no. Bar. in l. j. §. fin. ff. de auto. tuto. vbi alleg. l. testium. C. de testi. & idem not. Ang. in l. si quis igitur col., per illū ter. ibi presentibus. in aut. de instru. cau. & de. Bal. in d. l. testium. col. ij. in vers. quero igitur idem Saly. ibi col. ij. & idem Bal. in c. j. col. in titu. si de inuestitu. inter domi. & vasal. his oriatur. in l. j. in fin. in vers. & adde vnum verbum. C. de secun. tabu. in l. si non speciali. in princ. C. de testamen. rista est communis opin. vt Alexan. concludit in l. ij. §. voluntatem. co. ij. ff. solu. matri. & adde Ang. in consi. clxxxij. ex thēmate predicto. col. ij. vbi maritus presens presumitur sciens & consentiens, vt Ang. ibi dicit, & tradit etiā And. sicut. in cōsi. ccc. col. ij. lib. j. **C** Non obstat si dicatur quod superius allegata loquūtur in eo qui attestatur de presentia propria, secus est in eo qui attestatur de presentia alterius: quia tūc in altero non presumitur scientia, vt Bart. concludit in d. l. j. §. fina. ff. de auto. tuto. & Bald. in d. l. j. C. de secun. tabu. sed in casu nostro notarius ipse asserit de presentia dicti Lazari, ergo nō videtur probare eius scientiam, & de notario no. Bart. in l. diem proferre. §. coram. ff. de arbit. in l. coram. ff. de verb. signi. quia responderi potest quod ad tollendam hāc obiectionem interrogari poterit ipse Lazarus qui non negabit nec negare poterit se nō fuisse presentem ex quo instrumentum testamenti hoc dicit, & hoc modo tractabit de propria presentia ipsi Lazari quo casu ex presentia propria scientia presumitur per supradicta: & sic difficultas ista remouet. **P**ostest. **C** Alterius etiam attestari potest quod quando notarius de presentia alterius attestatur in scriptura, vt hic quod etiam ex presentia alterius scientia presumat: quia pro verbis notarij presumitur. l. j. C. de vsur. & qd ibi Barto. & facit text. in l. sciendum. ff. de verbo. oblig. & quia ratio quam adducit Bart. in eo qui de presentia sua attestatur, vt presumatur scientia argu. l. coram. ff. de verb. signi. & in l. diem proferre. §. coram. ff. de arbit. pariter videtur militare in presentia alterius: quia nō diceretur presens nisi sciret & intelligeret, & ad hoc induco quod not. Anto. de but. per illum ter. in c. super eorū secūdo notabili. de testi. cog. & vbi dicit sufficere testem reddere causam per actus proximū scientie licet non reddat per actū immediatū, vnde sufficit quod dicat scio, quia interfuit: & ite dēz concludit Anto. de but. in c. peruenit. el. ij. de testi. cog. in princ. & Imol. ibi, & Abb. sequūtur, & sic ex predictis patet qd ille qui es presens regulariter presumitur scire & intelligere nisi probetur qd sit furiosus vel pupillus vel aliter inhabilis ad sciendum & intelligendū, & ad iura que dicunt presentibus & scientibus v. l. intelligētibz exprimunt illud ad maiorem declarationem nō qd esset necessarium: quia eo ipso quod dicitur presentibus intelligit, & intelligentibus: quia nisi sciret & intelligeret non diceretur presens. d. l. coram. de verbo. signi. & Bart. dicit in l. j. C. de erro. ad uoca. in fi. & sic remanet firmata ista conclusio quod Lazarus qui fuit presens videtur habuisse notitiā testamenti, & eorū que in testamēto continētur. **C** Non obstat quod opi. Bart. & aliorum videtur esse in contrarium: quia rationes quas supra induci vidētur efficaces & veriores & quo casu non attenditur communis opi. quando contraria fūdata sit melioribus rationibus, vt dicit Joā. andre. in c. j. in fin. de constit. vbi Abb. post alios ibi locum. fina. sequitur per text. in l. j. §. sed neqz. C. de vete. iur. enude. & idē Abb. per illū ter. in c. capellanus. in pe. not. de fer. & domi. de sancto Bemianoi idem tenet in c. j. col. de summa trini. cum simi. vit. Fez. li. tradit in d. c. j. de consi. col. pe. & dicit ibi col. fina. & tradit Andr. sicut. in consi. ij. col. ij. lib. j. in cōsi. xv. col. vij. lib. ij. & in cōsi. lxxij. col. v. eo. lib. ij. & dicit Ang. in consi. cr. sanctissima. co. vj. quod iusti & equis est illi sentētie adherere que melioribus rationibus fundatur etias si imperator sit in opinione contraria. alleg. l. emilius ff. de inno. & indubitanter predicta conclusio procederet facta in interrogatione supradicta dicto Lazaro, vt supra dixi. **C** Nō obstat quod transactio non valet non visis & nō cognitis verbis testamenti. d. l. de his. & cautela est, vt dicatur in compromisso vel contractu transactio visis & cognitis verbis testamenti: quia respondetur quod illa cautela non est necessaria: quia satis est qd transgens habuerit notitiā testamenti licet propter causas transactio nis illud non insperit, vt concludit Bart. in d. l. de his. in versic. quero extra glo. & idem Ange. ibi, in ver. adde tamen. & idē Bar.

per illum ter. in l. iij. ff. de opt. lega. Ange. in consi. lxx. quidaz pater familias. col. ij. Alexan. in consi. xj. viso ac vt oportet considera to. col. ij. lib. ij. in ver. vnde non obstat primo quod transactio vbi inquit qd ad hoc vt valeat transactio super dependentibus ex testamento satis est quod transgens quod docungz habuerit notitiā testamenti, & eorū que in eo contenta sunt: allegat Bart. & Ang. in d. l. de his. & in eadem conclusioe residet Alex. in consi. lxxvj. ponderatis his. col. ij. in vers. circa tertius. lib. ij. & in consi. lxxij. in causa & lite. col. ij. lib. vj. in consi. xxix. clarissime do. omnibus supradictis due cōclusiones colliguntur. Prima est qd laudum ratificatum, & expisse approbatum a partibus debeat omnino obseruari. Secūda quod a dicto laudo approbato a partibus nullo modo recedatur preterito testamēti nouiter reperti de quo notitiā habeat Lazarus qui nunc conatur impugnare dictum laudum ab eo ratificatum & approbatum, & dictus testamē tum non caret suspicione falsitatis cum non sit multū de tempore antiquo, & notarius qui rogauit & omnes testes inscripti mortui sint, vnde ne detur occasio inuestigandi falsitatem, cū causa agatur inter patrū & nepotes ex fratre carnali suaderem qd res bona concordia terminaretur, & si hoc fieri non potest de iure concludo, vt dixi supra. **Laus Deo.**

Consilium. ccccxxxj.

Consilij reduci debent ad equalitatem quantum fieri potest.

Summarium.

- Lex hortatur patrem quantum potest ad seruandum equalitatem inter filios.
- Privilegia que conceduntur parentibus testantibus inter filios intelliguntur quādo pater filios equaliter instituit vel alio modo eis equaliter prouidet.
- Princeps debet indicare sola facti veritate inspecta omisso ordine iudiciario, & debet indicare vt Deus.
- Testamentum primum inter liberos licet non tollatur per secundum nisi solenniter cum numero septem testium factum sit hoc intelligitur quando in secundo sunt instituti extranei.
- Donatio facta filijsi potestate nō valet nec iuramento firmatur.
- Testamentum in quo filius est preteritus nullū est licet filio sit aliquid per viam legati relictum.
- Judices possunt indicare fm eorum conscientiam quando de voluntate testatoris informati sunt, & tali casu potest adhiberi fides probationi persuasue.

In vino implorato p̄sidio.

Casus de quo queritur maximam habet equitatē, vt filij in successione patris equaliter admittantur. Inter filios. C. fami. heriscum. aut. in successione. C. de suis & legiti. & lex hortatur patrem quantum potest ad seruandum equalitatem inter filios in §. illud quoqz. in aut. de nup. vbi Ang. dicit probari illud vulgare qd pater non debet facere vnum filium legitimum & alium bastardum & ideo privilegia que conceduntur parentibus testantibus inter filios. l. fina. C. fami. heriscum. l. hac consultissima. §. ex imperfecto. C. de testamē. intelliguntur quando pater filios equaliter instituit vel alio modo equaliter eis prouidet, vt not. tradit Roma. in consi. clxxx. amplius. doct. colum. antepenul. ver. si. ij. quod & posito. alleg. Spect. in titu. de instru. edi. m. §. compendiose. vers. quid si pater habens tres filios. idē Roma. consi. cccxxxv. in casu premissis. Secūdo v. erba commissionis magnificorū dominorum debent perscrutari, quibus dicitur quod excellentissimi Rote Florentine auditores referunt que sint partes excellentiorum dominorum in terminando inter dictas partes dictas lites actēta veritate & equitate. prout est boni principis officium: ista enim verba exprimunt quod est de iure, & quia debet pnceps indicare sola veritate facti inspecta omisso ordine iudiciario, & debet indicare vt Deus, vt not. Bal. in c. j. §. iniuria. circa fin. de no. forma fidei. in l. fina. in prin. circa fi. C. de iure delibe. & Ant. de but. in c. ij. in prin. de iura. calum. dicit quod per ista verba procedas fm veritatē & equitatem excludantur omnes solennitates iuris civilis, & sequitur Alexan. consi. vj. circa processum. col. ij. lib. ij. Aret. cōsi. lxxij. diligenter ponderatis. col. ij. & vtri in c. dilecti. de iudi. Tertio considerandum est quod omnes probationes sunt arbitrarie, vt not. Bald. in l. fina. in prin. C. commina. vel episto. Anto. de but. l. c. ex literis. in. vj. nota. de proba. Pau. de cast. in l. admonendi. col. pe. de iure iuran. facit quod not. Bart. in l. lucius. in fine. ff. de his qui notan. in fa. & quod no. in c. afferte. de presumptio. adde ter. in l. ij. ibi, vis magis. ff. de testi. Quarto & premitto: quia licet primum testamentum factum inter liberos non tollatur per secundū nisi sit factum solenniter cum septem testibus. in au. l. inter liberos. C. de testamē. nō intelligitur quando in secūdo sunt instituti extranei: secus si liberi sint instituti: quia tunc secūduz tollit primum licet non sit solenne, vt not. per glol. i. aut. de testa. imper. in princip. not. Bal.



net. Bal. in. d. aut. hoc inter liberos. i. si. quando secundum est fauo-  
 rabilius filijs. 7 Roma. in. d. consil. cccxxxv. in prin. Alexan. consi.  
 cii. viso ac diligenter considerato. lib. iij. col. pe. in princ. cu3 simi.  
 vt tradit. 7 Oder. in. d. aut. hoc inter liberos. ¶ His pmissis am-  
 plecto3 conclu. supra firmatam a preclariss. iurecōsal. d. Joā. ban-  
 chier vti fratre maiore boni. declarādo. vt inferis dicam: nam in-  
 tētio filiozum fundata videtur vt omnes equaliter ad successione  
 patris admittantur. d. aut. in successione. 7. d. l. inter filios. 7. l. j. C.  
 vnde libe. 7 ista equalitas etiam inter filios primi 7 secūdi matri-  
 monij debet seruari: quia quoad patres equales sunt. vt no. Bar-  
 to. in. l. lucius. col. si. de vulga. 7 pupil. Ang. in. l. in testamento. col.  
 si. C. de testa. mli. 7 Joan. de ana. consil. xxiij. licet prima facie. in. fi.  
 solum opus est respondere ad duo que principaliter obijciuntur:  
 Primo ad donationem factas alijs filijs excluso Vincentio. Sec-  
 cundo ad testamentū i quo alij instituti fuerunt. ¶ Primo quā-  
 tum ad donationem supra responsus fuit quod fuit facta filijs in  
 potestate que non valet. vt no. in. l. donationes. C. de dona. inter vi-  
 rum 7 vro. Non obstat qd talis donatio confirmetur iuramento.  
 vt not. Bal. in. l. j. C. de vsucap. pro dona. cum simi. vt tradit Alex.  
 in. l. si donatione. C. de colla. 7 dicit in consil. cccxxx. quia i casu isto  
 in ipsa donatione non fuit interpositum iuramentum. 7 licet in in-  
 sinuatione iteruenerit nō videtur trahi ad donationem prius fa-  
 ctam propter naturam iuramenti que est qd nō trahatur de vno  
 actū ad alium. c. penul. de iureiuran. preterea etiaz multi. 7 q̄ plu-  
 res tenēt quod talis donatio non confirmetur iuramento. ¶ Pau-  
 de cast. in consil. cv. circa bona. Fulg. in consil. cccxv. quā q̄.  
 lib. j. 7 consil. xc. in hac consultatione. lib. ij. 7 in consil. cccxxx. circa  
 primum. col. x. lib. iij. 7 licet communis opi. videatur in contrariū  
 fm quam consilij potest limitari. vt non habeat locum i isto ca-  
 su in quo impediret iste fauorabilis effectus quod filij ad equali-  
 tatem reducantur fm quod infra dicam. Non obstat qd etiam re-  
 moto iuramento dicta donatio confirmata videtur per mortem:  
 quia cum de dictis bonis donatis stante donatione nulla dona-  
 tor postea fecerit testamētum videtur donationē reuocasse ex eo  
 quod not. Bar. in. l. si maritus. la. ij. C. de dona. inter virum 7 vro.  
 7 in. l. rem legata. ff. de adimen. lega. vt supradictum est: tradit  
 Cor. in consil. cvij. ad enidētā. lib. iij. 7 remota donatione bona  
 omnibus filijs equaliter debentur ab intestato. vt supradictus est.  
 6 Secūdo non obstat qd dicitur de testamento: quia cum i tali te-  
 stamento preteritus sit filius testamentum videtur nullus. §. i. in  
 situ. de ex hered. libe. l. inter cetera. ff. de libe. 7 posthu. 7 licet filio  
 aliquid sit relictus per viam legati tamē testamētum est nullum.  
 §. aliud quoz capitulum. in aut. vt euz de appel. cogno. not. An-  
 ge. consil. xcij. pro parte negativa. col. ij. 7 in consil. cccxxv. in que-  
 stione vertente. cum simi. vt dicit in consil. cv. 7 consil. cccxxvij. nō ob-  
 stat quod legatum fuerit relictum pro sua portione: quia propter  
 hoc nō intelligitur iure institutus. vt supradictum est: tradit Alex-  
 ran. in. l. humanitatis. C. de impube. 7 in. l. nam quod. §. nō omnis  
 ff. ad trebel. colum. iij. ver. primo limita. 7 consil. lxx. viso consil. col.  
 iij. lib. ij. 7 licet i hoc sint opinioes. 7 ego in. d. l. humanitatis. scri-  
 bendo sunt sequutus alteras opinionē qd dicta verba intelligan-  
 tur iure institutionis tamen in isto casu particulari 7 fauorabili vt  
 equalitas seruetur in filijs. inclinarem in istam partē 7 accedit qd  
 dicta institutio reuocata fuit in codicillis. vt supradictum fuit per  
 dictum Consultorem ad cuius dicta me remitto: quia in maxima  
 temporis angustia que me premit 7 viget singula perferuari nō  
 possum. Postremo fm casu isto concurrat extrema illa voluntas  
 testatoris declarata ab eo in extremis pro exoneratione sue con-  
 scientie confessorib3 suis quod voluit omnes filios tam primi q̄  
 secūdi matrimonij equaliter succedere. 7 licet talis pbatio iure  
 stricto non valeret tamen si conscientia magnificorum dominorū  
 informata sit istam fuisse voluntatem testatoris in hoc casu s3 eo-  
 rum conscientiam possunt iudicare cum ipi sint supra ius ad simi-  
 litudinem pape 7 imperatoris. vt no. Bar. in. l. j. in. fi. C. vt que de-  
 lunt ad uoca. 7 tali casu possunt adhibere fidem pbationi nō ples-  
 ne sed persuasione ex eorum conscientia. vt not. Bal. in. l. iolam. cir-  
 ca si. C. de testi. 7 Aret. consil. lxxij. supra allegato. col. ij. 7 s3 istā  
 conclusionem putarem esse partes excelsoz dominorū i pronū-  
 tiando fm eorum conscientiam dato qd probationes ex quibus  
 conscientia eorum informatur non sit legitima. 7 sic si eorum con-  
 scientie videbitur possunt pronuntiare qd iter dictos filios equa-  
 liter hereditas patris diuidatur per supradicta. 7 ea que supra in  
 prin. dicta sunt. 7 de ceteri subscriptione requisitis occorro in sen-  
 tentiam preclarissimi domini Consultoris. Laus Deo.

Summarium.

- 1 Mandatarius excedens fines mandati an de culpa teneat.
- 2 Culpa quando alij obijciatur siue agendo siue excipiendo certa 7 limitata obijci debet.

- 3 In probando culpam eius qui debuit mittere procuratores debet probari quod de facili procuratores habere potuisset.
- 4 Culpa 7 negligentia tutoris qui conuertit pecunias in emptione prediorum non probatur nisi ostendatur qd predia venalia erant que emere potuisset.
- 5 Procurator qui in causa domini fecit sicut in causa propria fecisset non videtur esse in culpa etiam leui.
- 6 Verba qd in rem nostrā videtur. importat arbitrium boni viri.
- 7 Verba in dubio ad boni viri arbitrium reducuntur.
- 8 Verba in contractibus ad mediocritatem reducuntur.
- 9 Eaque de rato accidunt non temere in negotijs contrahēdis cō-  
 putantur.
- 10 Verba debent intelligi 7 interpretari fm cursum ordinariū. 7 nō  
 referuntur ad illud qd ipse extraordinario quādoq3 factum fuit.
- 11 Commissio generalis data pcuratori de solitis fieri a domino in-  
 telligitur de solitis fieri ordinarie non extraordinarie.
- 12 Actore non probante reus absolvitur.
- 13 Resus enormiter ex laudo etiam ratificato contrauenire potest.
- 14 Prorogatio compromissi est intimenda partibus.
- 15 Laudum ex falsa causa latum redditur nullum.
- 16 Accipiens literas videtur aprobare ea que in literis cōtinentur.
- 17 Primum mandatum per secundum reuocatur.

Consilium. ccccccxxij. Quino iplozato p̄sidio.



Quo supra pro veritate 7 iustitia. vt puto cōclusus  
 fuit per dominū Consultorem vti fratres maiorē ho-  
 norandum vltra superius dicta confirmari sic potest. f. naz istū de  
 Gualterottis qui ex mandato 7 cōmissione eis facta ab illis de ca-  
 naua gio emerunt pannos 7 merces. vt Neapolim transmitterent  
 de dolo 7 leui culpa tenentur: quia mandatum hoc emēdi 7 trans-  
 mittendi videtur mediocrem diligentiam requirere. vt Bart. con-  
 cludit in. l. quod nerna. col. penul. in vers. nono. ff. de positi. 7  
 in. l. eum qui. §. si. ff. de furt. Bal. in. l. que fortuitis. col. pe. in ver.  
 iuxta hoc reuoco in dubium. C. de pigno. act. ¶ Pau. de cast. in. l. in  
 rebns. in prin. ff. comino. Ange. Aret. in. §. mandatum. in fin. mlti.  
 manda. facit text. in. l. contractus. ff. de regu. iur. cum simili. vt dicit  
 ibi: est ergo videndus in casu isto an culpa leuis imputari 7 ascri-  
 bi possit istis mandatarijs de Gualterottis. 7 certe fm ea que po-  
 ponunt more scenole iureconsulti cōcludēdū est quod nō: quia  
 quando culpa obijciatur alicui siue agendo siue excipiendo certa 7  
 limitata obijci debet. l. pretor ait. in prin. ff. de iur. in. c. vt circa.  
 de elect. in. vj. ita arguit 7 concludit Bar. i consil. cccij. commune  
 Lucignani. in tertio dubio. 7 sequitur Alexā. in consil. iij. viso pro-  
 cessu. col. ij. lib. iij. 7 in consil. cccxxvj. viso processu cause vertentis.  
 col. j. lib. vj. 7 in casu proposito de tali culpa probari non videtur:  
 naz ad probādū qd predicti de Gualterottis in culpa fuissent ex  
 eo quod fecerunt assuranceones fieri abiq3 illa clausula trabalsā  
 di merces de nani onerata in aliam nauim vsq3 ad portū Neapo-  
 lis opus fuisset pbare ab aduerla parte quod facile fuisset dictis  
 Gualterottis reperire assureatores qui cū dicta clausula assecu-  
 rationem fecissent ex eo quod not. Bart. in. l. idemq3 erit dicendū.  
 ff. pro loco. vbi not. f. dicit qd in pbando culpam eius qui debuit  
 mittere procuratores debet probari quod de facili procuratores  
 habere potuisset. 7 idem ibi dicit Barto. in mario cui imputatur  
 culpa ex eo qd non adhibuit medicum in curando vrozem debet  
 probari quod de facili medicus habere potuisset. 7 idēz no. Bar-  
 to. in. l. si ab hostibus. §. si vir vrozem. ff. solu. matri. 7 tracta. de te-  
 stibus. in vers. lata culpa. circa. si. 7 in simili not. Bar. in. l. tutor q  
 repertorium. §. si post depositionem. in fin. ff. de admi. tuto. vbi in-  
 quit quod culpa 7 negligentia tutoris qui non conuertit pecunias  
 in emptionem prediorum non probatur nisi ostendatur qd pdia  
 erāt venalia que emere potuisset per text. in. l. pe. in aut. vt bi qui  
 oblig. per bi. ha. res mli. 7 hoc in simili casu tradit Alexan. in consil.  
 lxxij. viso titulo questionis. in si. lib. vj. facit quod no. Bar. in. l. re-  
 legati. ff. de penis. de eo qui dicit aliquē non seruasse cōfinia: quia  
 ipse qui dicit tenetur probare: cum ergo non sit probatū qd faci-  
 le esset inuenire assureatores qui cum dicta clausula se obligarēt  
 nō videtur qd culpa Gualterottis ascribi possit: 7 quia ipsi fe-  
 cerūt illud quod verisimiliter in causa eorum propna fecisset. vn-  
 de non videtur esse in culpa etiam leui. l. heredes. §. non tantum.  
 ff. fami. herci. l. locus socio. ff. pro socio. l. si constante. §. si marit?  
 in vers. quamuis. ff. sol. matri. 7 quia in posterioribus literis vide-  
 tur datum arbitrium predictis Gualterottis dum dicit. 7 quello  
 che piu a nostro beneficio vi pare: illa verba sonant acii latine di-  
 catur fillu d quod in rem nostram videtur. ista verba importāt ar-  
 bitrium boni viri. l. si de cōmissa. §. si quā q̄. de lega. ij. not. Bart. in  
 l. creditor. §. lucius. ff. manda. in. l. si sic. in pn. de leg. j. 7 in dubio  
 etiam verba ad boni viri arbitrium reducuntur. vt not. Bar. in. l.  
 cum filius. §. pater. de leg. ij. per illum tex. vnde ex tali arbitrio cul-  
 pa remissa videtur. vt not. Bart. dicit in. l. in venditione. §. si quis  
 d d ij



fructus in si. ff. de bo. auto. indi. possi. sequitur Alexan. in l. si con-  
 stante. §. si maritus. in prin. ff. solu. matri. facit quod no. Bart. in l.  
 i. ff. de. solu. in versi. tamen vnum nota. z cum culpa illis remissa sit  
 illis imputari non potest. Et ulterius a Gualterottis ex abundan-  
 ti probatum fuit de eorum diligentia i perquirendo an esset possi-  
 bile fm formam commissionis reperire affecuratorem qui euz di-  
 cta clausula promitteret. nam talia verba intelligi debent fm com-  
 8 munem contingentiam: f quia in cōtractibus verba ad mediocri-  
 ratem reducuntur. l. si quid venditor. ff. de edili. edic. facit text. in l.  
 sed z si quis. §. mancipiorum. ff. de vsufu. z in l. suus quoq. §. pu-  
 to generaliter. in fin. ff. de heredi. insti. in litem apud. in. §. itez ait.  
 in si. ff. de iniur. z consideratur quod frequenter in loco obseruatū  
 fit. l. an in tota. in fin. C. de edifi. pūa. facit text. in l. nam ad ea. ff.  
 9 de legi. f z ea que raro accidunt non temere in negotijs contrahē-  
 dis computantur. vt dixit text. in l. ea que raro. ff. de regu. iur. si er-  
 go fm illud quod in loco frequenter. z communiter obseruatur re-  
 pertus non fuit qui voluerit securacionem cum dicta clausula fa-  
 cere excusati sunt Gualterotti qui nō debuerunt excedere morū  
 consuetum qui erat vt septem octo vel nouez p cētenario solue-  
 rentur. z ad hoc facit dictum Bal. in l. ei qui. §. cum predi. ff. de pe-  
 titio. heredi. vbi excusatur rusticus qui colit predia fm cōsuetudi-  
 nem aliorum. vnde licet aliquis repertus fuisset qui cū dicta clau-  
 sula fecisset securacionem pro. xv. vel. xx. pro cētenario ad istum ca-  
 sum qui preter communem cursum cōtingit cōmissio facta Gual-  
 10 terottis non extenditur per inra preallegata: z hoc idem compro-  
 batur. quia f verba debent intelligi z interpretari fm cursum ordi-  
 narium. z non referuntur ad illud quod iure extraordinario quā-  
 doq. factum fuisset argu. tex. not. in l. seio. §. medico. z ibi Bart. ff.  
 11 de annu. lega. in ver. vltimo nota. f qui dicit qd commissio genera-  
 lis data procuratori de solitis fieri a domino intelligit de solitis  
 fieri ordinarie non extraordinarie. vt not. Bart. in l. sed z si quis  
 §. questum. ff. si quis cauit. z quod tradit Oldra. in consil. cxxix. in  
 questione qua queritur. cum simi. que nota sunt. z hoc idem cōfir-  
 mari videtur ex verbis commissionis quibz dicitur qd ipsi crede-  
 rent qd talis securitas posset reperiri solitis septez pro cētenario  
 ex quibus verbis colligitur quod isti qui dederunt commissionez  
 cogitabant de cursu ordinario affecuratōnis. z ideo eozuz com-  
 missio non extenditur ad casum extraordinarium qui aliquo casu  
 fieri potuisset per supradicta. z quia mandatū factum Gualterot-  
 tis videtur resolutum qd si cum dicta clausula non posset fieri qd  
 fieret simpliciter. argu. l. cellus. de arbi. z in c. cum dilecti. de do. z  
 contuma. z hoc in terminis de nauī certa de qua erat factum man-  
 datum tradit Lucas de penna in l. iij. C. de nauicula. lib. xj. ex qui-  
 bus omnibus due cōclusiones colligunt. Prima ē qd ex quo agē-  
 tes non probauerunt quod Gualterotti potuerunt cū dicta clau-  
 sula trabalsandi facile affecuratōres inuenire. vt supra dixi. illis  
 12 nō probantibus absolutio fieri debuisset: f quia actore nō probā-  
 te reus absoluitur. l. qui accusare. C. de edend. c. j. vt eccle. benefi. z i  
 13 c. inter dilectos. in si. de fide instr. Secunda f cōclusio qd Gual-  
 terotti probauerunt ab eis in tali commissione factam fuisse dili-  
 gentiam prout in tali casu requirebatur. z dato quod non proba-  
 uissent non perdunt prerogatiuam que est qd actore non proban-  
 te reus absoluitur. vt not. Bar. in l. circa. in si. ff. de proba. z ex his  
 evidenter apparet de maxima iniquitate laudii quo condemna-  
 ti fuerūt predicti de Gualterottis qui omnino absolui debuissent.  
 z stāte ista enormi ino enormissima lesiōe reductio ad arbitriū  
 boni viri fieri debet nō obstante renūtiatione facta sub quacūqz  
 forma verborum. vt not. Bald. l. cum antea. col. iij. C. de arbit. z  
 §. San. de cast. in consil. lxxij. quia frustra. cum simi. z dixi in consil.  
 lxx. supra allegato per dictum Cōsultorem sed voluit allegare in  
 consil. lxx. vlt. obtemate. z idem dixi in consil. §. quoniam iudicatum  
 responso. col. iij. versi. iij. principaliter. quia vt dixi ibi. talia verba  
 generalis z pregnantis renūtiationis videntur prolata sub con-  
 fidentia discretionis arbitrōrum ad captandam eozuz beneuolen-  
 tiam. vnde non ita late. vt verba sonant intelligi debent ideo si par-  
 tes sub tali confidentia decipiuntur eis succurrendum est. argu. c.  
 quāto. de iure iur. in l. si libertus iurauerit. ff. de ope. liber. z Abb.  
 ita dicit in c. quinquauallis. col. xv. post Anto. de but. quē ibi refert.  
 z idem Anto. de but. in consil. cxxij. q. bec. in j. char. Secundo prin-  
 cipaliter laudum de quo agitur impugnari potest ex capite nulli-  
 tatis. vt supradictum est: per dominum Cōsultorem ex eo qd ter-  
 tius fuit electus non confitō de discordia duorum. vt tradit Ale-  
 14 xan. in consil. cxxij. supra. allegato: sed est in consil. cxx. in causa z li-  
 te vertēte inter Franciscinam. col. penul. lib. ij. z idem Alexan.  
 tenet in consil. lviij. In causa vertente. col. fin. lib. vij. f z quia licet  
 prozagatio compromissi potuerit fieri partibz irrequisitis illa ta-  
 men prozagatio debuit postea intimari aliter laudū redditur nul-  
 lum. vt not. Bal. in l. eos. §. apostolos. col. ij. C. de appel. Alexā.  
 in consil. cxxij. viso themate. col. fin. lib. j. cum simi. supra allegatis  
 z plenius dixi in consil. cxxix. iuridicam esse arbitroz. in prin. z nō  
 bene allegatur sup za in consil. lxxix. z etiam nullitas deprehendi

15 tur f quia tale laudum videtur latum ex falsa causa quo casu red-  
 ditur nullum. vt Soci. tradit in cōsil. c. j. viis duobus testamentis  
 col. penul. i. versi. preterea laudum est nullum. lib. ij. z falsitas cau-  
 se apparet: quia cōdemnauerunt dictos Gualterottos eo quod  
 presuppouunt pro cōstati quod ad hoc precise obligati essent qd  
 quidē falsum est p supradicta. Tertio principaliter attentis nar-  
 ratis in casu proposito res ista nullam viderur habere dubitatio-  
 nem: quia securitas facta per Gualterottos fuit terminata ad ci-  
 uitatem Panormitanam ad quam merces salne applicuerunt z  
 de hoc certiorati illi de canauagis z carpanis acceptauerunt ra-  
 tum habuerunt: quia consignate fuerunt illi cui ex ipsorum com-  
 missiōe consignari debuerunt. z predicti canauagi z carpani no-  
 uam cōmissionem dederunt illi cui eorum nomine consignatio fa-  
 cta fuit vt dictas merces in alia nauī Neapolim trāsmitteret bis  
 stantibus in facto prout narratur: due conclusiones in iure infe-  
 runtur prima est qd predicti canauagi euz socijs approbauerunt  
 affecuratōne factam per Gualterottos ad ciuitatem Panormi  
 ad quam salne peruenerunt acceptantes assignationem mercium  
 16 factam Panormi de eozū commissiōe. Primo em̄ f accipiēdo  
 literas simpliciter videntur approbasse ea que in literis cōtinebā-  
 tur de affecuratōne facta ad ciuitatem Panormi ex quo non cō-  
 tradixerunt. vt not. Bart. per illum text. in l. si ius familias. in prin.  
 ff. ad macedo. in l. cum taberna. §. idēz quesuit. in fin. ff. de pigno.  
 in l. quo enim. §. j. ff. rem ratam haberi. z tradit Atefila. in nota.  
 xxij. nota mirabilem modum. z quia commiserūt illi cui fuit facta  
 assignatio eozū nomine qd Neapolim trāsmitteret dictas mer-  
 ces videntur assignationem illi factam approbare. arg. l. si aua.  
 C. de iure deliber. z bene facit text. in l. si proponas. §. j. ff. de inoffic.  
 testamen. z in simili casu not. Ange. in consil. clvj. viso. col. si. euz i-  
 mi. vt dixi in rubr. semper qui non prohibet. ff. de regu. iur. Secun-  
 da cōclusio est qd ex quo illi cui assignatio fuit facta a Gualterot-  
 tis in ciuitate Panormitana fuit factū nouum mādātū a predi-  
 ctis de canauagio. z socijs qd merces sibi assignatas de eozū cō-  
 17 missiōe deberet Neapolim trāsmittere f per istud secūdū nouū  
 mādātum reuocatum intelligitur primum qd fuerat factū Gual-  
 terottis. l. si quis cum procuratorio. §. si. ff. de procu. vbi dicitur qd  
 qui diuersis tēporibus duos dedit procuratores dando postero-  
 rem videtur priorem prohibere. z not. Bal. l. falsus. col. pe. C. de  
 fur. z sic in isto casu patet qd commissio prius facta Gualterottis  
 fuit reuocata z cum merces destinate Romā fuissent ex noua cō-  
 missiōe ipsorum de canauagio z sociorum facta illi qui eozū no-  
 mine Panormi illas receperat nihil est qd Gualterottis imputa-  
 ri possit cum eozū cōmissiō reuocata fuisset. z b modo casus iste  
 nullam videtur habere dubitationem.

Consilium. ccccxxxviii.

An in legitima legatarij debeant cōtribuere cum herede. z tē-  
 pus datum heredi currit a die adite hereditatis. z quādo z quo  
 modo debet confici inuentarium.

Summarium.

- 1 Pro legitima datur conditio ex lege que est perpetua. z in rem scripta contra heredes z legatarios.
- 2 Inuentarium intra quantum tempus per heredem fieri debeat z quando tempus currere incipiat.
- 3 Heres conueniri non potest durante dilatione data ad conficiendum inuentarium.
- 4 Heres dicitur adita hereditate.
- 3 Testator si mandat quod legata soluantur intelligitur a die adite hereditatis.
- 6 Modus z forma inuentarij conficiendi. z nune. §. cum plu. seq.
- 7 Inuentarium non vitiatur ex commissione sigal sancte crucis ma nu heredis.
- 11 Heres qui res aliquas omisit ponere in inuentario bona fide excu sator. z penam non meretur.
- 16 Heres an teneatur prestare legatum vxori defuncti. si facultates hereditatis non sufficiunt.
- 17 Testator non potest disponere de bonis suis vltra vdrantem.

In uno iplozato psidio.

Consului superioribus dieb<sup>9</sup> super quatuor dubijs  
 nunc alia tria dubia pponūtur. z primo queritur an  
 in supplemento legitime quod Santina filia petere potest. vt i cō-  
 silio dictum fuit legatarij debeant contribuere vel solus heres in-  
 stituz Petrus Antonius teneatur. Et procedendo breuiter cō-  
 cludendum est quod supplementum debeat fieri etiā legatarijs.  
 z ab herede pro rata. vt not. Barto. in l. in quartam. colum. fin. in  
 versi. quero quid si est relictū. ff. ad legem falcid. per. l. si ex patro-  
 nis. z in l. si libertus sub cōditione. §. libertus. ff. de bo. liber. z idē  
 videtur tenere Bal. in aut. presbyteros. circa si. C. de episc. z cleri-  
 1 dum inquit f quod pro legitima datur conditio ex lege que per-  
 petua est.



pena est, et in rem scripta contra heredes et legatarios. d. l. si liber  
 tus. §. libertus. et idem Bal. in l. omnimodo. in principi. ad fi. C. de  
 in officio. testamen. et in l. suis quoque. in principi. circa fin. in versi. vlti  
 mo extra quero. ff. de hered. institum. et ista est magis communis  
 opi. et Alexan. dicit i. cōsil. cccxxij. attentis narratis. lib. iij. et ista  
 conclusio videtur indubitanter procedere quādo hereditas est ex  
 hausta legatis ita quod heredi quarta pars non remaneret et he  
 res fecisset inventarium tunc legatarij debent contribuere, et Ange.  
 2 concludit in l. papinianus. §. si conditioni. col. iij. in versi. et si in  
 tegrum supplementum. ff. de in officio. testamen. et idem Ange. di  
 cit in l. si pater. col. iij. in versi. restat videre. C. de inoff. et substi.  
 et sic in effectu Ange. videtur limitare conclusionem Bart. supra  
 relatum non habere locum quādo heres facit inventariū, et quar  
 ta sibi debita nō remaneret, et istam limitat et sequitur Imo. in d.  
 l. suis quoque. in fin. principiū in versi. limitat tamen Ange. et hoc  
 etiam concordat Saly. in l. omnimodo. in prin. col. ij. in versi. tertio  
 quero. C. de inoff. testamen. vbi i. fin. concludit quod primo detra  
 hi debet ea alienum. l. papinianus. §. quarta autem. ff. de in officio  
 testamen. Secundo detrahatur legitima, et ex residuo solvantur le  
 gata detracta falcidia iure institutionis heredi debita, et per hunc  
 modum quādo heres non haberet quartam sibi debitam in sup  
 plemento legitime cum herede legatarij pro rata cōcurrunt, et idē  
 videtur tenere Pau. de cast. i. cōsil. cclvij. super primo dubio. vbi  
 inquit quod pro supplemento legitime agitur contra solum here  
 dem quādo hereditas sit sufficiens pro omnibus et heredi rema  
 neret integra eius quarta alias ergo secus videtur, et idem aper  
 tius tradit Pau. de cast. in cōsil. precedenti. cclvij. visis omnibus  
 supra scriptis. col. ij. dicit quod legatarij debēt preferri in re  
 bus legatis illi qui pretendit habere supplementum legitime quā  
 do hereditas est solvenda pro utroque ut presupponitur in casu sue  
 secus ergo si hereditas non esset solvenda: quia legatarij cum be  
 rede concurrunt, et in eadem sententia videtur esse Ange. in cō  
 cxxj. ad decisionem huius dubij. vbi tenet contra Bart. in d. l. in  
 quartam. casu quo hereditas est solvenda ergo si nō sit solvenda,  
 ut supradictum est: videtur quod legatarij debeant concurrere cū  
 herede, et in ista conclusione omnes conveniunt nullus discrepa  
 re videtur, et applicādo ista ad casum nostrum si legatus octo cen  
 tum aureorum relictum filie et legatū factum uxori et alia legata  
 absorbent hereditatem ita quod heredi instituto non remaneret  
 quartam debita ipsi heredi in supplementum dicte legitime debent  
 legatarij concurrere cum herede qui conficiat inventarium, et ita  
 2 primum dubium absolutum sit. Secundo queritur de inventario  
 intra quantum tempus debeat fieri inventarium, et de hoc est ca  
 sus in l. fin. §. si autem dubius. C. de iure delibe. vbi dicitur quod  
 debet fieri intra triginta dies post delatam sibi hereditate. sed du  
 bium est quando incipiant currere dicti. xxx. dies, et in hoc vario  
 modo doctores loquuntur vera tamen, et magis communis opin.  
 est quod a die adite hereditatis computis debent, ut tenet glos. et  
 Barto. in d. l. fin. in versi. delata: et not. Ange. in l. §. hec stipulatio  
 col. penul. ff. si cui plus per legem falci. in versi. tu dicitur, et idē  
 Bart. in l. si in diem. ff. de condi. et demonstra. in l. ij. §. si quis here  
 di. ff. de statuli ber. cum simi. et tradit Alexan. in d. l. fin. in prin.  
 col. m. ij. vbi attestatur istam esse magis communem opinionem  
 et similitam communem opinionem cōsuluit Rapha. Luma. i. cō  
 silio. lxxij. sine disputat. one. col. ij. et idem Roma. in cōsil. lxxiiij.  
 circa id quod queritur. vbi aliorum refert opiniones, et concludit  
 fm opi. Bar. quod currat tempus conficiendi inventarium a die  
 adite hereditatis, et dicit equissimam esse istam opinionē, et quod  
 3 communiter observatur. Et ista conclusio efficaciter proba  
 tur: quia dilatio datur heredi ut non possit conveniri durante di  
 latione data ad conficiendum inventarium. d. l. fin. §. donec ergo  
 videtur quod talis dilatio data intelligatur post aditam hereditate  
 quia non adita hereditate heres conveniri nō potest, et dilatio li  
 mitata esset superflua, ut not. Bal. in d. l. fin. i. pun. in tertio nota  
 bil. et Luma. in d. cōsil. lxxij. et quia ea que dicuntur de herede in  
 telliguntur adita hereditate: ut not. Imol. per illum text. in l. ij. §.  
 si quis ita. ff. de heredi. insti. facit text. in d. l. ij. §. si quis heredi. et d.  
 4 l. si in diem. vbi Bart. et heres intelligitur cum effectu adita here  
 ditate, ut not. Barto. in l. lucius. la. §. ff. de fideicommiss. liber. Bal.  
 5 in l. fin. in prin. C. si penden. appel. mox interue. et si testator mā  
 dat quod legata solvantur intelligitur a die adite hereditatis, ut  
 not. Bal. in cōsil. xij. si testator. lib. ij. et in simili not. Bald. in c. j. in  
 prin. de capitu. corra. in fin. quod in iustitura que debet peti intra  
 annum intelligitur a die adite hereditatis, quia verbum heres quā  
 tum ad onera hereditaria significat immixtionem: alleg. l. j. C. sive  
 se ab here. abstine. et cum in casu nostro sit communis opinio non  
 est ab ea recedendum, et supradicta communis opinio procedit nō  
 si heres malitiose distulerit hereditatem adire, ut Barto. conclu  
 dit in d. l. §. i. et Rapha. Luma. in dicto cōsil. lxxij. col. ij. et  
 Roma. in dicto cōsil. lxxiiij. vbi latius hoc probat, et in casu isto  
 de malitia et fraude heredis non apparet propter absentiam, et diffi

cultatem viarum his temporibus, et ideo tempus adite heredita  
 6 tis expectari debet, et ita cōclusiue dicēdū videtur. Tertio queri  
 tur de modo et forma conficiendi inventarium in quo pmo heres  
 debet protestationes facere quod intendit velle facere inventariū  
 et eius beneficio gaudere alias si simpliciter adiret videretur cer  
 tus de viribus hereditatis, et postea inventarium heredi qui sim  
 pliciter adiuit non prodesset. d. l. fin. §. cum igitur. et ita Ange. in  
 struit heredes in l. §. hec stipulatio. in prin. col. fin. in versi.  
 caueant autem omnes heredes. ff. si cui plus per legem falcid. et  
 7 premissa hac protestatione discurrēda sunt illa que precipue in in  
 ventario conficiendo ab herede requiruntur. Et primo inuen  
 tari o debet poni signum crucis manu heredis. d. l. fin. ibi venera  
 bili signo Crucis antea manu heredis preposito. Ita tamen vide  
 tur leuis solennitas que non vitiaret inventarium, ut Bart. con  
 cludit in d. l. fin. §. j. col. ij. vbi dicit quod omnes ita tenent per  
 l. j. in fin. ff. de ventre in spi. et hoc etiam tenet Bal. in cōsil. cccxxij.  
 queritur an signum Crucis. lib. ij. cum simili. et tradit Alexan. in  
 dicta. l. fin. col. ij. versi. extra glos. et ibi defendit istam opinionem  
 ab his que in contrarium adducuntur, et ad euitādum opiniones  
 cum res integra sit sua deo quod ab ipso herede signū Crucis eius  
 8 propria manu ponatur. Secundo queritur de ueniatur ad inuēta  
 rium dicit Ange. in d. l. §. hec stipulatio. col. iij. in versi. ante  
 autem. quod debent cōvocari omnes creditores et legatarij ad in  
 stantiam heredis ut veniant in tali loco die et hora ad videndum  
 confectionem inventarij quod heres intendit facere de bonis re  
 bus iuribus et actionibus debitorum et creditorum talis heredita  
 tis per se vel per procuratorem eorum cum comminatione quod  
 9 ipsis non venientibus heres procedat ad confectionem inventarij,  
 ut latius sequitur Ange. in loco preallegato, vbi etiā ponit for  
 mam citationis. Tertio queritur de inchoari inventariū intra trigin  
 ta dies a die adite hereditatis, ut supra dixi: et requiritur quod post  
 ea perficiatur intra alios sexaginta dies, ut expresse dicit text. in di  
 cta. l. fin. in §. si autem dubius. in versi. omni tamen modo, et cita  
 tio de qua supra debet nominatim fieri si creditores et legatarij cer  
 ti sint, si vero incerti sint sufficit citatio generalis per edictū, ut not.  
 Innocen. in c. fin. qui matrimo. accusa. possunt. Ange. in cōsil.  
 cccij. pro decisione questorum. col. fin. Barto. in l. si eo tem  
 pore. C. de remis. pigno. Oldra. in cōsil. lxxij. queritur vtrum cita  
 tio. col. ij. in versi. ad quintam questionem. text. in c. fin. de elect. in  
 vj. vbi Dominicus post Pet. de ancha. circa finē. Cardin. in cōsil.  
 lxxij. in discussione premissi articuli. col. ij. Fulgo. in cōsil. ccc. vi  
 sis. col. penul. et in proposito specialiter not. Barto. in d. l. si eo tem  
 pore. et in cōsil. clxij. maritus. et in dicta. l. fin. C. de iure delibera.  
 Ange. Aret. in §. extraneus autem. in situ. de hered. qual. et diffe.  
 10 col. m. j. Quarto queritur in inventario scribi et annotari debent omnes  
 res mobiles et immobiles, et iura defuncti, et etiam res aliene depo  
 site vel commodate que erant penes defunctum inseri debent: quia  
 pro talibus rebus agitur petitione hereditatis. l. et non tantum. in  
 prin. ff. de peti. hered. et not. Bal. in d. l. fin. §. cum igitur. col. m.  
 iij. versi. sed nunquid inventario. et Pau. de cast. ibi col. ij. versi.  
 11 sed pone. dicit quod docto. ita tenent, et si heres aliquas res omi  
 sit ponere in inventario bona fide: quia ignorabat excusatur: quia  
 bona fide penam non meretur. l. quamuis. ff. de condi. et demon. fa  
 cit text. in l. si seruum. §. ait pretor. ff. de acquir. heredi. et not. Bal. et  
 Pau. de ca. in loco preallegato. in §. cum igitur. et ideo cautela est,  
 ut ibi dicit Pau. de cast. quod in consummatione inventarij heres  
 protestetur quod plures res et plura iura non inuenit, et si contin  
 gat alias res ut iura reperiri addet, et ita dicit Pau. de cast. quod  
 12 de facto observatur, et Bal. in aut. sed cum testator. C. ad legem fal  
 cid. col. penul. versi. et not. Quinto queritur quod inventarium  
 conficiatur manu publici notarij: ut dicitur in dicta. l. fin. ibi sub  
 presentia tabulariorum, et numerus pluralis ibi ponitur pro singu  
 lari: quia vnus notarius sufficit, ut glos. Bart. et doct. ibi dicunt, et  
 adeo presentia et autoritas tabellionis necessaria est quod priuata  
 scriptura etiam defuncti cum testibus nō sufficeret fm Pau. de  
 cast. ibi post Bal. in d. §. cum igitur. col. m. ij. in ver. tertium quod  
 13 requiritur. Sexto queritur subscriptio heredis quod ipse con  
 fecerit inventarium bona fide et absque malignitate, et si nesciat scri  
 bere adhiberi debet secundus notarius qui se pro subscribat ut  
 probatur in d. l. fin. §. cum igitur. versi. subscriptionem autem, et  
 not. Barto. in d. l. fin. §. cum igitur. vbi ponit formam inventarij.  
 14 Septimo queritur quod testes interueniant in confectione in  
 ventarij qui heredem cognoscant, et in eorum presentia res videā  
 tur, ut Barto. concludit in d. l. fin. §. cum igitur. et Octavo credi  
 15 torum et legatariorum absentium adhiberi debent tres eiusdem ci  
 uitatis vel loci locupletes et bone opinionis, et in eorum presentia  
 inventarium conscribatur, ut Barto. docet in d. l. fin. §. cum igitur.  
 et in dicto cōsil. clxij. in fin. et supra dicta ex dictis Bart. in d. l.  
 fin. colliguntur dum ponit formam inventarij, et prius Specu. in  
 titu. de instra. edi. in §. fin. in versi. nunc dicamus de inventario  
 heredis Ange. in d. l. §. hec stipulatio. col. m. ij. in versi. secundo  
 d. ij



principaliter videamus de forma ipsius inuentarij. Ang. Alre. in dicto. s. extraneus autem si tamen in loco esset alia consuetudo in confessione inuentarij illa deberet obseruari. et dicit Rolan. summa artis notarie. quod tot solemnitates de consuetudine non seruantur. et refert et sequitur Bald. in. d. l. fin. in princ. in finalibus verbis. et Pau. de cast. in. d. l. fin. s. cum igitur. colum. j. et ideo sufficit quod consuetudo loci seruetur. et not. Specu. in dicto. s. fina. in versicu. quid si de consuetudine. et hec de secundo dubio satis sint.

16 Tertio queritur an heres teneatur prestare legatum vxori si facultates hereditatis non sufficiunt. et in hoc non videtur dubitandum factio inuentario: quia beneficio inuentarij heres non obligatur ultra vires hereditarias creditoribus nec legatarijs. vt est text. in dicta. l. fin. in. s. et si prefatas. C. de iure deliber. vbi dicitur quod factio inuentario hereditatem sine periculo heredes habeant. et legatis falcidie a duersus legatarios vtantur beneficio et intantum hereditarijs creditoribus teneatur in quantum res et substantie ad eos deuolute valeant et eis satisfaciunt qui primi veniant creditoribus. et si nihil reliquum est posteriores venientes repellantur. et nihil ex sua substantia penitus heredes amittant ne dum lucrum facere sperant in damnum incidant. et vt dicit ista conclusio clarissima videtur: quia non potest testator disponere de bonis suis ultra dotratem. id est de nouis vncijs que sunt tres partes hereditatis. l. j. in princ. et in versicu. secundo capite. ad legem falcid. et Alex. in princ. vbi declarat post Pau. de cast. in dicta. l. j. in princ. colum. ij. in versicu. vltimo recollige. et legata minuantur pro rata sibi facultates hereditatis. l. si quis testamento. s. j. ff. de leg. j. in quantitate. s. fina. ff. ad legem falcid. vbi vltra dotratem ipso iure legata minuitur. et hoc etiam habet locum in legatis ad pias causas. vt tradit Oldra. in consilio. cxj. quidam condidit testamentum. et idem Barto. in. l. stea. C. ad legem falcidam. idem de legatis pijs not. Pau. de cast. in consilio. cccij. supra dicta omnia in prima parte. in nouis. in princ. idem in testamento militis. l. si certarum. s. fina. iuncta. l. sequenti. in princ. in. l. si post missionem. ff. ad legem falcidam. **Laus Deo.**

Summarium.

- 1 Mulier dotata an et quando ab hereditate dotantis excludatur.
- 2 Statutum simpliciter loquens quod dotata non succedat intelligitur in hereditate dotantis et non alterius.
- 3 Filia dotata a patre non excluditur ad hereditate matris.
- 4 Exclusa matre a statuto etiam auia mater exclusa videtur.
- 5 Statutum quod filiam excludit etiam neptem excludere videtur.
- 6 Argumentum a maiore rationis in statutis procedit.

Consilium. ccccxxxij.

In iuno iplozato p̄sidio.

**D**icis his que accurate relegati casu proposito scripta sunt ab eminentissimis doctoribus Perusinis vti fratribus maioribus honorandis requisitus de subscriptione agam paucis et conclusionem ab illis firmatam iuridicam esse arbitror. quod Angelus nepos exclusa Ludonica nepte ad hereditatem auie matris solus admitatur: nam in hereditate matris statutum hoc expresse dicit dum inquit quod si pater mater frater carnalis vel auus paternus dotauerit aliquam mulierem. et moriatur superstitibus filijs masculis vel nepotibus ex masculis natis illa mulier nec eius filij vel heredes possint aliquid petere in bonis alicuius predictorum ab intestato defunctorum sed sit resse debeat contenta dote sua ipsa et sui filij. et heredes nec possint admitti ad hereditatem omnium predictorum non obstante quod fuerit ab vno predictorum dotata ex his verbis statuti patet quod mulier dotata a patre excluditur etiam ab hereditate matris: quia statutum vltimus procedit seipsum declarando: et nam quando statutum loquitur simpliciter. vt quia dicat quod filia dotata non succedat intelligitur quod non succedat in hereditate eius qui illam dotauit. vt not. Bal. in. l. j. per glos. vbi. C. de legiti. heredi. in versicu. modo accidit. vbi inquit quod si statutum velit quod frater excludat fororem dotatam: et vltimus non procedat intelligitur ab hereditate eius qui dotauit et non alterius. et sequitur Pau. de cast. in dicta. l. j. in fin. et qui ex hoc infert quod si pater illam dotauit non excluditur ab hereditate matris. et idem Pau. de cast. in consilio. cccxxvij. presens casus modicum dubitationem. colum. ij. et in consilio. cccxl. presuppósito quod dictum statutum. colum. j. Alex. in consilio. cccxix. quoniam abum de. circa fin. lib. j. et in consilio. clj. viso themate. colum. j. in fin. lib. ij. et idem tradit Cor. in consilio. cccxvi. principale dubium in col. fin. lib. ij. et idem tradit Cor. in consilio. cccxvi. quamuis ex his. col. ix. cum simi. vt dixi in consilio. cccxlvj. omittis his colum. pen. ista conclusio bene procedit. vt dixi quando statutum loquitur simpliciter. Secus est quando statutum seipsum declarat nominando personas aquarum hereditatibus vel mulierem excludere: quia tunc licet ab vno dotata sit tamen excluditur ab hereditatibus aliorum qui nominati sunt: quia

constat et apparet de mente statuti: ita sentit Bald. in. d. l. j. C. de legiti. bere. dum inquit quod statutum excludens dotatam intelligitur ab hereditate dotantis tatum nisi statutum vltimus procedat. et hoc expresse tradit Pau. de cast. in consilio. cccclix. in puncto que ritur. col. j. in fin. et idem Pau. de cast. in dicto. consilio. ccccl. presuppósito. col. j. in fin. in versicu. si vero statutum. et idem Roma. concludit in consilio. cccclxxxv. in casu proposito consultationis. col. j. et Alex. in dicto consilio. cccxix. lib. j. Cornuus in consilio. cccxix. vt presens consultatio. colum. ij. lib. ij. et idem Corne. in consilio. cccxix. licet breue sit thema. col. ij. lib. ij. et ita aperte videtur in isto casu: quia statutum manifeste excludit filiam dotatam a patre non solum ab hereditate patris qui dotauit. sed etiam ab hereditate matris que non dotauit vt expresse statutum dicit ibi non obstante quod fuerit ab vno predictorum dotata. Et ex his habetur prima conclusio que in dubitater procedit quod si ageret de hereditate matris Ricca belle Angelus filius masculus excluderet dictam Ludonicam et ex hac conclusione pariter infertur quod exclusa matre etiam auia materna exclusa videtur: quia mediante matre communcta videtur. vt not. Bart. in. l. ij. s. videndum. ff. ad tertul. in versicu. quero cauetur statuto. et ibi ex hoc infertur vbi dicit quod matre exclusa pariter omnes cognati qui ex persona matris veniunt excluduntur. et consequenter auia materna exclusa videtur. et idem not. Bald. in. l. lillam. in princ. C. de colla. vbi inquit quod exclusa matre a statuto non videtur soror exclusa secus in auia materna: quia venit representando ipsam matrem. et talis representatio non videtur esse in sorore ideo in auia materna fortiori videtur exclusio: quia si mater excluditur que est proximior a fortiori videtur quod auia materna excludatur. quia remotior est: et ad hoc facit quod not. Bal. in. l. maximum. vi. tium. col. j. in versicu. preterea cum ratio statuti. C. de libe. prete. et vbi inquit quod si a statuto filia excludit a fortiori neptis ex filia exclusa videtur. et quia neptis non debet esse melioris conditionis quam filia. argu. l. si viua matre. C. de bonis mater. et idem not. Bald. in. l. ij. in fin. C. de in ius vocan. et istam regulam tradit Ange. per illum text. in. s. reliquum. in fin. in versicu. vltimo not. text. in aut. de heredi. ab intesta. venien. vbi inquit quod vbi quis quis excluditur a successione alicuius ita etiam filius et descendentes ab illo. et in isto casu verificatur quod no. Bar. in. l. nefennius. ff. de nego. gest. in versicu. not. etiam ex ista lege. vbi dicit quod illud quod est constitutum in matre habet locum in auia. et hoc saltem videtur habere locum in isto casu a maiore rationis. vt supra dictum est. et Nam etiam in statutis videtur a maiori ratione argumentum procedere. vt not. Bald. in. d. l. j. in fin. C. de in ius vocan. et in. l. quod vero. in versicu. sed pone quod statutum. ff. de legi. vbi inquit quod si statutum excludit materem etiam videtur excludere materem magnam: quia maior est ratio excludendi illam remotiorem: allegat text. in. l. cui pacto. ff. de ser. ex portan. et idem Bald. in. l. si vero. s. de viro. ff. solu. matri. vbi repetit quod non debet esse melioris conditionis neptis quam filia. et idem Bald. in. l. affinitatis. C. commu. de success. in versicu. pone statutum. et in tali casu a maiore rationis extensio potest fieri etiam in correctiuis. vt tradit Imo. in. l. si vero. s. de viro. colum. ij. ff. solu. matrimo. et in tali casu satis expresse videtur quod dicta Ludonica excludatur etiam ab hereditate auie. vt doct. dicit in locis supra allegatis: et ex omnibus supra dictis concurro in sententiam preclarissimorum doctorum supra consulentium. **Laus Deo.**

Summarium.

- 1 Prohibitio alienare extra familiam non potest heredem extraneum instituire.
- 2 Res restitutioni subiecta alienari non potest.
- 3 Alienationis prohibitio extra familiam saltem in casu contrafectionis fideicommissum inducit inter illos de familia.
- 4 Qui vult consequens videtur velle omne necessarium antecedens.
- 5 Prohibitio alienationis hoc modo facta volo quod bona remaneant in familia inter illos de familia fideicommissum inducit.
- 6 Verba enuntiativa per modum cause prolata. dispositionem inducunt.
- 7 Verba quomodocumque vel qualitercumque et perpetua remaneant in prohibitione alienationis posita quid importent.
- 8 Prohibitio alienationis extenditur ultra quartum gradum quando per verba vniuersalia et precisa facta est.
- 9 Voluntas testatoris in primis attenditur et totum facit.
- 10 Prohibitio alienationis non videtur prohibere institutionem heredis si facta sit simpliciter.
- 11 Prohibitio alienandi facta filiis non habet locum in nepotibus.
- 12 Prohibitio alienationis sine causa non valet.
- 13 Verba heredibus meis de quibus intelligantur.
- 14 Substitutio facta de heredibus intelligit si hereditate adierint.
- 15 Heres non dicitur ante quam testamentum sit aditione confirmatus.
- 16 Substitutio facta alicui decedenti sine liberis extantibus liberis tempore



tempore mortis extinguitur.

- 17 Qualitas adiuncta verbo, sine tempus verbi intelligitur.
- 18 Prohibita alienatione extra familiam vnus de familia alienare non prohibetur.
- 19 Testatorem ita voluisse non sufficit nisi disponat.

Consilium. cccccxxxv.

**D**iuino iplorato p̄sidio.

17 **D**iuo copioso et legatō cōsilio preclarissimi J. A. doctōris, dñi Michaelis moneri, militis Alganēsis vti fratris magis honorandi iuridicam esse arbitror conclusionē longo apparatu supra ab eo firmatam: negari tamen nō potest quin prima facie conclusio supradicta videatur dubitabilis propter prohibitionem alienationis que in casu isto multū precise facta videtur dum testator prohibet q̄d res de qua agitur nullo modo vnquam tempore vendatur, alienetur, vel separetur per heredes meos quicūq̄ sint: vnde stante ista prohibitione alienationis non videtur quod Joā. antonius qui fuit heres potuerit heredem extraneum instituire per ter. in. l. peto. §. fratre. de lega. ij. vbi f̄ p̄bitus alienare extra familiam non potest extraneum heredem instituire. Secundo ad hoc facit quod not. Barto. in. l. qui Rome. §. coheredes. de verb. oblig. vbi inquit quod f̄ prohibet alienare extra familiam vt familie relinqueretur, tunc nullo modo res alienari potest: quia res subiacet restitutioni. aut. res que. C. commu. de leg. 2 sic videtur q̄d fideicommissus inducatur: ita videtur in isto casu q̄d prohibitio fuit facta: quia voluit q̄d res prohibita alienari perpetuo remaneret heredibus et descendētibus testatoris. Tertio quia s̄m communem opinionem vt Alex. cōcludit in. l. qui rome. §. coheredes. colum. ij. in versicul. puto concludendum f̄. de verbo. oblig. f̄ prohibitio alienationis extra familiam saltem in casu contrafactionis fideicommissum inducit inter illos de familia constitat quod Joā. antonius contrafecit instituendo heredem extraneum dicto. §. fratre. et tradit Joā. de ana. in consilio. xlvij. illud presupponitur. colum. j. ergo videtur quod heredes et successine descendentes testatoris admittantur ad dicta bona prohibita alienari virtute fideicommissi supradicti. Quarto B idem comprobatur: quia voluit testator quod dicta bona perpetuo remaneāt suis heredibus et descendētibus et hoc non videtur possibile fieri nisi mediante fideicommissio, q̄ aliter possent in extraneos transire, f̄ ergo qui vult consequens videtur velle omne necessarium antecedens. l. ad rem mobilem. l. ad legatum. ff. de procura. l. deniq̄. §. interdum. de pecu. lega. et per illum textum, in simili casu in probando fideicommissum arguit Bart. in. l. centurio. c. lū. xij. in versicu. quero vltimus. de vulg. et pupilla. Quinto f̄ quādo prohibitio alienationis est facta cum ista ratioe quia volo quod bona remaneant in familia fideicommissum inducitur inter illos de familia, vt Aretin. concludit in dicta. l. qui rome. §. coheredes colum. ij. de verbo. obligati. f̄ quia etiam verba enuntiatiua prolata per modum cause dispositionem inducunt, vt not. Barto. in. l. si focer. §. lucius. ff. solu. mat. et l. qui volebat ff. de heredi. instituen. et ad hoc videtur dictum Bart. in. l. pater filium. §. fundum. ff. de legatis. ij. Sexto f̄ ista conclusio corroborari videtur ex illis verbis quomodo cūq̄ vel qualitercūq̄ et ibi p̄petuo remaneāt: nam talia verba vniuersalia et precisa efficaciorē prohibitionem reddunt, vt tradit Aretin. in. l. ventre. colum. xvj. in versicu. dicamus ergo et melius. ff. de acquirenda hereditate. et f̄ ad hoc facit quod notat Jacobus de bel. in. §. nos autem. in authen. de restitu. fideicommissi. collat. vij. vbi inquit quod licet prohibitio alienationis non extendatur vltra quartum gradum, vt ibi dicitur hoc s̄m eū non habet locuz si facta sit p̄ verba vniuersalia et precisa vt quia dicat testator quod velit bona q̄ prohibuit alienari perpetuo remanere apud suos descendentes, quia tunc excedit quartum gradum et in infinitam porrigitur: sequitur Alexan. consilio. lvs. consideratis verbis. colum. j. lib. j. et in consil. xvij. consideratis verbis. libro secundo. in consilio. lxx. attētis. colum. ij. lib. ij. cum simili. ex quibus omnibus apparet istam fuisse explorataz voluntate testatoris f̄ que in p̄mis attenditur. l. in conditionibus primum locū. in principio. de conditio. et demonstratio. et voluntas testatoris totum facit. l. ex facto. ff. de hereditibus institue. et in. l. cum in questio. C. de lega. in. l. cum virum. C. de fideicommissi. in. l. fideicom. S. item si quis. in fine. de lega. ij. cum similibus que nota sunt. Nō obstant allegata copiose supra in consilio q̄d f̄ prohibitio alienationis non videtur prohibere institutionem heredis si facta sit simpliciter, vt notat Barto. in. l. peto. §. fratre. de leg. ij. in. l. si ita. §. ea lege. de verbo. obligati. Ange. in consil. vij. ex dicto themate. Alexan. in consil. lvs. consideratis verbis. lib. j. col. fina. in consil. lv. ponderatis bis. colum. penul. ij. et late Fran. de curte in cōs. xlv. sepe reuoluta. col. antepenul. q̄ ad omnia supra allegata respōderi potest quod in casu isto non fuit facta prohibitio alienationis simpliciter, sed respectu ceterarum personarum videlicet cōtēplatione hereduz et descendētium testatoris, quo casu videtur etiam prohibita in-

stitutio heredis, vt omnes doct. dicunt in locis. s̄ allegatis: et ideo non videt q̄ Jo. antonius filius et Magdalene potuerit heredē extraneum instituire qui nō sit de descendētibus dicti testatoris et ista primo motu occurrerāt. Quibus tamē nō obstantibus vltorius cogitanti contrarium de iure esse arbitror: quod imo dictus Joā. antonius potuerit instituire heredem quem voluerit et ista cōclusio hoc modo aperte sic deducitur: f̄ nam talis prohibitio alienandi videtur odiosa q̄ si facta sit filiis nō habet locum in nepotib⁹, vt no. Ange. per illum tex. in aut. de restitu. fideicū. in versicu. vbi vnde subtilius. colla. ix. et not. Barto. post. Dy. in. l. filius familias. §. diui. col. ij. de leg. j. Bal. in. l. volūtas. circa si. in versu. quero vtrū. C. de fideicom. iniquum est enim ingenuis hominibus non esse liberam rerū suarum administrationē, vt inquit text. in. l. ij. in. ff. si quis a pat. fuerit manumit. f̄ et ideo prohibitio alienationis sine causa non valet, dicta. l. filius familias. §. diui. et talis p̄bitio est facta ad hoc vt bona p̄bita alienari perpetuo remaneant dicit testator heredibus meis et descendētibus ab eis: f̄ ista enim verba heredibus meis, intelliguntur de heredibus meis cum effectu videlicet de illis qui aduerunt hereditatem. l. ij. §. si quis ita. ff. de heredi. instituen. vbi dicit Jmo. per illuz tex. quod hec verba si talis erit heres, intelliguntur si talis hereditatem aduerit, nō autē si talis institutus vel scriptus fuerit. et ad hoc facit ter. in. l. ij. §. si quis heredi. ff. de statu liber. et not. Barto. in. l. si in diem in p̄ncipi. ff. de cōdi. et demonstra. f̄ ideo substitutio facta de heredibus intelligitur si hereditates aduerint. l. si plures. vbi glo. et Barto. ff. de vulg. et pupilla. f̄ et heres quis non dicitur anteq̄ testamentū additione confirmatum sit, vt notat Bald. in. l. si in princip. C. si pend. in. appella. mors interuenit. et cum his cōcordat Ro. in consil. ccccxx. quoad primum. et ex hoc inferitur quod verba illa heredibus meis et descendētibus ab eis, restricta videntur in ipso Jo. antonio qui adiuuit hereditatem testatoris et illam toto tempore vite sue tenuit et possedit et per talem additionē omnes alij sequentes gradus substitutionū extincti fuerūt. l. si mater. §. j. ff. de vulg. et pupilla. l. cum in testamento. ff. de heredi. instituen. et not. Bart. in. l. j. colum. antepenul. in versicu. sed circa hoc insurgunt dubia. de vulg. et pupilla. et hoc confirmatur q̄ substitutio facta post dictum Jo. antonium institutum fuit vulgaris que per additionē factam ab ipso Jo. antonio expirauit. l. post aditā. C. de impuber. et alijs substi. et sic bona libera apud ipsuz Jo. antonium heredē remāserunt: vt in simili casu tradit Oldra. in consil. xxj. thema tale est testator habebat fratrem. f̄ vbi cōcludit q̄ substitutio facta alicui decedenti sine liberis extantibus liberis tēpore mortis extinguit q̄ deficit conditio substitutionis, alleg. ter. in. l. cū vxor. C. quādo dies lega. cedit. et idem tenet Jo. and. in. addi. Spec. in tit. de testa. §. in p̄mis. in additione incipiente, questio talis est. et sequit Pau. de cast. l. ex facto. §. penul. ff. ad trebel. vbi pariter repetit q̄ substitutio facta decedenti sine liberis cessat extantibus liberis tēpore mortis, f̄ q̄ qualitas adiuncta verbo s̄m tempore verbi intelligit. l. in delictis. §. si detracta. ff. de noxali. in. l. si titius vbi Barto. ff. de testa. milit. et licet liberi qui faciunt deficere conditionem substitutionis ipse postea moriant sine liberis nō tamen postea admittit substitutus q̄ extinguitur substitutio per existentiam liberorum. et idem Oldra. in cōs. preallegato, dum inquit q̄d per existentiam liberorū extinguitur substitutio quicquid postea de liberis contingat et cum his etiam concordat Pau. de cast. in consil. clxx. at. clxxij. Ne iproprijs vtamur vocabulis. col. ij. lib. ij. in consil. xl. Venio ad primum. col. ij. in versu. ad idē facit. lib. j. et Alex. in consil. xxxj. ponderatis bis. col. j. in versu. et quamuis. lib. ij. cum enim prohibitio alienationis in effectu esset restricta ad personaz dicti Jo. antonii et ab eo descendētium q̄ ipse adiuuit hereditatem et alios successine vulgariter substitutos exclusit, vt supradictum est: vnde solum persona dicti Joā. antonii debet contēplari et si ipse filios vel descendentes reliquisset prohibitio alienationis locum habuisset per ea que supra in contrarium allegata sunt: sed cum ipse Joā. antonius non habuerit filios nec ab eo descendentes ipse alienare potuit et quem voluerit etiam extraneum heredem instituire q̄ bona apud illum libera remanserunt, vt supra dixi: cum enim p̄bitio alienationis esset restricta ad personam dicti Jo. antonii et ipse esset vltimus de prohibitis alienare ipse potuit alienare, vt tradit Pau. de cast. in consil. xlv. Videtur dicendum, circa finem. f̄ vbi concludit q̄d si res prohibita sit alienari extra familiam et vnus tantum supersit de familia ille potuerit alienare quia est vltimus de familia et non superest alius qui alienationem possit reuocare et dixi: in consil. clxxij. in occurrenti casu. in prin. vbi induci quod not. Ange. in consil. clxx. super puncto supra scripto. col. ij. Non obstat quod hic superstat alij de familia testatoris quia ad sunt nepotes testatoris et alia filia testatoris, videlicet ex et Magdalena quibus non videtur testator minorem habuisse affectionem quam dicto Joā. antonio nepoti ex alia filia et Magdalena qua omnes erant nepotes et filii eius et in pari gradu quia in casu isto dispositio testatoris fuit. reuoluta et



restricta in ipso Jo. antonio qui fuit heres z adiuu hereditatem z ideo solum persona dicti Jo. antonij attenditur z h patet, qz testator instituit vnam filiam post aliam z vnū nepotē in defectū alterius z cum institutio habuerit effectum in persona Jo. antonij qui adiuu hereditatem alie substituitōdes facte ad dictū Jo. antonij nō possunt habere locum, vt. s. dicit. Non ob. allegata. s. in contrariū, qz oia tollūtū ex eo qd substitutio fuit restricta tātum in dicto Jo. antonio z in eo cessat prohibitio alienationis, ex quo nō habet filios nec descendētes: z sic cessant verba prohibitionis z vnico verbo tollūtū oia allegata in cōtrarium. Non ob. qd in contrarium. s. allegat de voluntate testatoris q videtur verisimiliter fuisse qz deficiēte Jo. anto. alij nepotes ex Marchesia admitterēt qz de ista voluntate nō apparet z nō sufficit testatorē ita voluisse nisi disponat. l. quidā cum filiū. vbi Bald. z Imo. ff. de heredi. insti. z hoc patet in decisione Oldr. s. allegata in cōsil. xxi. z Pau. de ca. in. d. l. ex facto. s. pe. cū si. s. allegatis, vbi omnes tenent q substitutio facta alicui decedēti sine liberis extantibus liberis cessat: tamē vsimiliter iūctio testatoris fuisse vt postea mortis cessat: liberis qui fecerunt deficere conditionē z etiā ipse sine liberis vt substituit? admitteret, qz eadē ratio videt? tū nō admittitur qz testator vltimus non processit nec disposuit, ita in pposito videt dato qd verisimiliter testator voluisset q post mortē dicti Jo. antonij decedētis sine liberis qd filij Marchesie admitterentur ex verbis testamēti stare videt qz de isto casu nō cogitauerit qz solū vocauit filios Marchesie casu q Magdalena nō habuisset filiū masculinū z ista cōditio defecit qz habuit Jo. anto. z maxime qz testator illum instituit z vltimus testator stante dicto Jo. anto. herede z qui adiuu hereditatē nihil disposuit, ideo bona remāserunt libera dicto Jo. ant. per illam decisionez Jo. an. Old. Pau. de cast. z aliorum in locis. s. allegatis. z ista videtur clara z aperta decisio huius casus.

19

Consilium. ccccxxxvi.

An ex prohibitione alienationis inducatur fideicommissum.

Summarium.

- 1 Verba prolata per modum rationis in prohibitione alienationis inducunt dispositionē z fideicommissum.
2 Verbum descendentes, est nomen collectivum.
3 In noibus collectivis vocati videntur successiue proximiores.
4 Condicio in numero plurali de filiis verificatur etiam in yno.
5 Substitutio facta alicui decedenti sine liberis extantibus liberis tempore mortis substitutio enascitur.
6 Qualitas adiuncta verbo, fm tempus verbi intelligitur.
7 Prohibitio alienationis facta filis nō porrigitur ad nepotes.
8 Actus vnus qm sit post alium incontinenti videtur correspectiuus, z vnus propter alium factus videtur.
9 Res subiecte restitutioni alienari prohibentur.
10 Prohibitio alienationis que de iure cōmuni in quibusdā casibz fieri potest accedente prohibitione testatoris expressa etiam in illis casibus als permissis fieri non potest.
11 Quicquid obijci potest exēplariz origināli potest opponi exēplo.
12 Testator qui directe noluit non videtur voluisse per indirectum.
13 Non sufficit testatorem voluisse nisi disponat.

In yno iplozato p̄sidio.

Prima facie videbatur dicendū qd in casu proposito locum haberet fideicommissum ppter verba prohibite alienationis quibus dicitur z prohibuit exp̄sse alienationē suoz bonoz qz semper voluit stare in sua hereditate penes suos heredes z descendentes: ista enim verba que continēt prohibitionē alienationis cum illa ratione: quia voluit semper stare in sua hereditate efficaciorē reddunt prohibitionē ex eo qd not. Barto. in l. pater filium. s. fundum. de lega. ij. f. vbi inquit quod verba prolata per modum rationis in prohibitione alienationis inducunt dispositionē z fideicommissum, z talis ratio facit prohibitionē reale, vt no. Pau. de cast. in cōsil. cccxxxv. vbi z consideratis. col. pe. z clarū est qz in casu cōventionis oriatur fideicommissum, vt concludit Alex. in l. qui rome. s. cōheredes. col. ij. de verbo. obligati. z notat Barto. in l. pater filium. s. filiam. per illum text. de legat. ij. ad idem tex. in l. peto. s. fratre. de legatis. ij. z in casu isto nō solum in casu contrafactionis, sed etiam absolute videtur quod inducatur fideicommissum propter illa verba semper voluit stare penes suos heredes z descendētes: verbum f enim descendentes est nomen collectivum, vt de verbo liberorum notat Alex. in l. galus. s. quidā recte. col. ij. in ver. itē ex verbis Bar. de lib. z posth. z tradit Ange. in cōsil. xxxvij. Quidam Jo. cum duobus cōsiliis sequentibus z in omnibus collectivis vocati videntur successiue proximiores. l. cum ita. s. in fideicommissio. de legat. ij. in l. cū pater. s. a te peto. eo. titn. z in l. si. C. de verbo. signi. z ideo descendentes omnes successiue vocati absolute vidēt ad fideicommissū z tradit Sociū. in consilio. xliij. vbi. lib. ij. col. ij. His tamen z si

milibus que adduci possunt remotis, vt. j. apparebit contrarium de iure esse arbitror, vtz qd Simon bernardi non esset in portioe dicti Bernadi grauatū aliquo onere fideicommissi: nam licet dicto Bernardo simul cū omnibz alijs filiis iniunctū fuisset exp̄sse fideicō. si decederent sine filiis legitimis z naturalibus ista conditio nō habuit locū in dicto Bernardo qui decessit relicto Simo 4 nesuo filio. l. j. enim f. dicitio dicit i numero plurali de filiis: tamē verificatur in yno. l. non est sine liberis. ff. de verb. signi. z in fideicō. est casus in l. pater seuerinam. s. ita fideicōmissio. de cōdi. z demō. ad idem tex. in l. i. ubi. s. in autē. C. ad treb. z in l. i. C. de cōdit. insert. z quēadmodū dictus Bernar. liberatus fuit a fideicom. qz decessit relicto Simone eodē modo Simon liberat? est a fideicō. qz euauit ex eo qd cōditio filioz semel deficit, ita in terminis tradit Oldr. in cōsil. xxi. item a tale est testator. vbi cōcludit qz si alicui facta substitutio si decederit sine filiis extantibus filiis tēpore mortis quicquid postea de filiis cōtingat. l. cum vron. C. qñ dies leg. ced. z ideo licet filij qui faciunt deficere conditionē in ipsi mouantur sine filiis non tamen habet locū in substitutio qz cōditio semel exspirat z extincta fuit: z decisione Oldr. reassumit z sequitur Jo. an. in addi. Spe. in ti. de testa. s. in primis. in vlti. qñci. prima questio talis est. vbi ponit questionē sub ista forma. Testator instituit tres fratres suos heredes A. B. z C. z illis sic substituit si aliquem dictorum heredum sine filiis mori cōtingerit eius portio deuoluatur ad coheredes: molitur A. vn? fratrū heredū relictis filio z dicti filij postea moriūt sine prole delcēdētes coheredum B. z C. petunt admitti ad bona illius A. virtute substitutionis predictę. Tertū est dicit Jo. an. illam substitutionē fidei cōmissariā fuisse z illam expirasse quoad portionem illius. A. qui cum filiis decessit nec curādū est quicquid postea de illis filiis euenit: allegat. d. l. cum vulgari. z l. si quis heredem. C. de instit. z substitui. l. heredibus. in prin. ff. ad trebel. z sequitur Pau. de ca. in 5 l. ex facto. s. pe. ff. ad trebel. f. vbi idem concludit quod substitutio facta alicui decedenti sine liberis extantibus liberis tempore mortis substitutio euenescit f. quia qualitas adiuncta verbo, fm tempus verbi intelligitur. l. in delictis. s. si extraneus. ff. de noralibz. in l. si Titius. ff. de testamēto in lita. z idem Pau. de cast. in cōsilio. dicit. ne in proprijs vtantur vocabulis. colū. pen. z in simili casu Abb. ad em scribit in consil. l. vemo ad primam in primo dubio. z Alex. in cōsil. xxxi. ponderatis his. i. prin. l. ij. z ista cōclusio videt optime pcedere in isto casu in quo fuit facta substitutio decedēti sine filiis legitimis z naturalibus: nā tali casu militat ratio supra allegata per Pau. de cast. qz q̄litas adiuncta verbo fm tēpus verbi intelligit, z hoc modo pcedit z intelligit decisio Oldr. supra allegata in. d. consil. xxi. cum alijs simi. supra allega. secus si verba nō sint relata ad tēpus mortis sed defectus liberoz cōsiderat simpliciter tūc enim quādōcūqz liberi deficiāt habet locū substitutio vt not. in l. in substitutio. ff. de vulg. z pupil. z ideo pro vera resolutione habim? cōsiderare duos casus. Primus est quādō facta fuit substitutio deficiētibus liberis vel in defectū liberoz impliciter z de isto casu non agit hic. Secundus casus est quādō facta cōstituta substitutio alicui decedenti sine liberis ita qz verba relata sint ad tēpus mortis z tunc existētibus liberis tēpore mortis substitutio expirat z substituit? perpetuo excluditur, ita declarat z distunguit Soci. in l. solemus. in si. ff. de condi. z demon. z dicit ita cōsoluissē: z refert qd idē cōsoluit Alex. z sic reperitur vt ipse Alex. scribit in consil. l. iij. cōsideratis his. col. ij. in vers. preterea posito. l. ij. vbi facit predictam distinctionē an verba sint relata ad tempus mortis vel plata simpliciter: z idē latinus tradit Alex. in cōsil. c. super primo dubio. col. ij. vers. quoad tretū dñbiū. lib. v. c. v. ergo in casu isto verba sint relata ad temp? mortis qz substitutio fuit facta cuiusqz ex filiis decedenti sine filiis legitimis z naturalibus vt in puncto dicit, z cum tempore mortis Bernardi extaret eius fili? Simon substitutio facta dicto Bernardo expirauit per existentiam filij Simonis z ipse filius nō est grauatū aliquo onere fideicommissi. quia substitutio ex toto fuit extincta z substitutus perpetuo remanet: vt dicunt Oldr. Joan. and. z alij docto. in locis supra allegatis: ex quibus omnibus euidenter patet qz substitutio que expresse fuit facta filiis institutis in portione obuenta dicto Bernardo nō habuit locū, z de hoc nō videt dubitandū per supradicta: remanet sola dubitatio an ex prohibitione alienationis ortum fuerit fideicommissum z supra ex pluribus allegatis in contrarium videbat sua deri quod inductum fuerit fideicommissum. Quibus tamen non obstantibus vltimus cogitanti contrarium de iure esse arbitror: in isto casu in quo dicta prohibitio alienationis non videt habere locum: z pro fundamento premitendum est qd talis prohibitio alienationis debet stricte interpretari 7 f. vnde si facta sit filiis quia odiosa est non porrigitur ad nepotes, vt not. per glos. in. s. nos igitur. in aut. de restitu. fideicom. z not. Bart. in l. filius familias. s. dini. col. si. de lega. j. cum simi. vt tradit Alexan. in consil. l. vj. Idroandus testamentum cōdidit. lib. v. hoc p̄supposito considerandum est qz testator primo instituit filios heredes



heredes et illos inuicem substituit vulgariter, pupillariter, et per fideicommissum vni cuius ex eis decedenti sine filiis et legitimis et naturalibus, deinde expresse prohibuit alienationem bonorum suorum unde talis prohibito facta incontinenti post substitutionem fideicommissariam immediate precedentem videtur facta respectu fideicommissarie substitutionis precedentis: et quod quando vnus actus sit post alium incontinenti videtur corespectui et vnus propter alium factus videtur, vt no. Bal. in l. petens. col. penul. in lectura Perusina. C. de pac. et ad hoc plura similia Socii. tradit in consi. cclxxij. in presenti consultatione. col. ij. facit text. in l. si ventri. §. in bonis. ff. de puiule. credi. in si. in. officij. de elect. et in l. lecta. vers. dicebam. ff. si cer. peta. et hoc modo arguit Lorne. in consi. xxxvj. in hac consulta. col. ij. lib. ij. in consi. lvij. in causa vertente. col. v. lib. ij. cu. si. Et quod ista prohibito alienationis facta sit respectu fideicommissarie substitutionis precedentis ulterius probatur: quia in substitutione ne fideicommissaria tacita prohibito alienationis continetur: quia tres subiecte restitutioni prohibetur alienari. a ut. res que. C. de munia de legat. et huic tacite prohibitioni videtur habere relationem ista expressa prohibito facta a testatore dum inquit et prohibuit expresse alienationem suorum bonorum. Expressa enim prohibito dicitur respectu tacite. c. si que. de procur. in. vj. videtur ergo expresse prohibuisse in casu in quo tacita prohibito habuisset locum: et ista expressa prohibito testatoris que concurrat cum tacita prohibito de legis non parum operatur: et quod facit quod prohibito que de iure communi in quibusdam casibus fieri potuisset accedere prohibito de testatoris expressa etiam in illis casibus alis permissis fieri non potest vt est text. in §. sanctissimas. in aut. de aliena. et emphy. col. ij. et no. per glo. in c. verum. de condi. appo. in gl. si. in si. Bal. in l. quoties. ab omnibus. col. ij. C. de fideicom. cum simi. vt tradit Alexander. in l. si liussami. §. diui. col. j. de leg. j. Operatur tamen solam in casu quo tacita prohibito haberet locum per supradicta: et quia expressa prohibito alienationis videtur facta ad exemplum tacite ad quam in effectu relatio habetur per supradicta: ideo quicquid opponi potest contra tacitam prohibitionem etiam opponi potest contra expressam: et quod quicquid obijci potest exemplari et originali potest opponi exemplo, vt no. Bal. in aut. si quis in aliquo. C. de eden. col. ij. penul. in si. Et ergo expressa substitutio fideicommissaria facta a testatore haberet tacitam prohibitionem alienationis secundum materiam fideicommissarie substitutionis et dicta substitutio facta sit decedenti sine filiis, et extantibus filiis cesset substitutio et pariter cesset tacita prohibito alienationis que insurgit ex substitutione fideicommissaria ex quo Bernardus relicto Simone decessit, vt supradictus est in primo gradu expresse substitutionis: pariter ita videtur dicendum in ista prohibitione alienationis expressa a testatore cum sit facta ad exemplum tacite prohibitionis, unde quicquid opponi potest contra tacitam a qua expressa fuit exemplata opponi potest contra expressam exemplatam per supradicta. Et conclusio est quod prohibito alienationis que fuit facta expresse a testatore videtur facta casu quo substitutio fideicommissaria locum habuisset: quia tunc et tacita et expressa prohibito bene cessisset sed cum dicta substitutio fideicommissaria pro portione dicti Bernardi emanaret propter existentiam Simone, pariter prohibito alienationis tacite expressa que tacita cessare videtur per supradicta et ista interpretatio in adetur, quia vt. §. vbi prohibito alienationis est odio facta: quia ratione noluit testator substituere filiis habentibus filios ea dem videtur quod voluerit prohibere alienationem et inducere deicommissum filiis habentibus filios quibus constat quod noluit substituere et ratio ista aperta videtur, quia sicut constat quod testator noluit substituere habenti filios et illi noluit aliquod fideicommissum in iungere, et unde quod directo noluit non videtur voluisse pindirectum: arg. text. in §. est autem casus. vbi gl. in §. de heredi. in l. si. C. si man. ita fue. alie. cum si. et ideo bene cononatur quod prohibito alienationis facta intelligatur casu quo locum habuisset fideicommissum: expresse factus in prima substitutione et cum illud cessauerit etiam expresse prohibito alienationis cessare videtur per ea oia que. §. di. et sunt: ex quibus omnibus conclusio ista clara videtur. Nec supradictis ob stare videtur si dicatur quod fideicommissum videtur inunctum generaliter ex eo quod voluit testator bona sua stare semper in hereditate sua penes suos heredes et descendentes, quia ista verba restringuntur secundum precedentia, vt casu quo substitutio fideicommissaria superius facta habuisset locum alis esset dicendum quod ista verba generalia prohibitionis etiam inducerent fideicommissum in filiis decedentibus cum liberis quod non est dicendum, quia corrigere quod. §. proxime dictum fuit contra. l. non ad ea. ff. de condi. et demon. et ideo ista verba prohibitionis restringi debent secundum precedentia, argu. l. seruus plurium. §. si. de leg. j. in l. heredes palam. §. si quid possit. vers. sed si notam. ff. de testa. et dato quod aliam intentionem et testator habuisset cum sufficit testatorem ita voluisse nisi disponat. l. quidam cum filium. vbi Barto. et Zmo. ff. de heredi. institu. et ex omnibus supradictis firmata remanet conclusio quod Bernardo qui decessit relicto Simone nullum fuit inunctum fideicommissum, et illud

lum pariter prohibito alienationis non astringebatur: ideo Simone eius filius libere testari potuit: et ita saluo saniori iudicio concludendum videtur.

Summarium.

- 1 Ex prohibitione alienationis an inducatur fideicommissum
- 2 Ius ex facto oritur.
- 3 Ius ex modo ca mutatione facti mutatur.
- 4 Fideicommissum quibusque verbis inducitur.
- 5 In fideicommissio voluntas sola sufficit que ex coniecturis colligitur.
- 6 Voluntas potius quam verba in fideicommissis inspiciuntur.
- 7 Verbum coniectur ad res prohibitas alienari impertat quod bona sint compta.
- 7 Verba geminata magis explorata voluntate testatoris ostendunt.
- 8 Qui vult consequens videtur velle omne necessarium antecedens ad illud.
- 9 Verba enuntiativa inducunt fideicommissum.
- 10 Bona subiecta fideicommissio non possunt alienari.
- 11 Appellatione alienationis venit omnis actus per quem dominium transfertur.
- 12 Aduerbium donec, est limitatum.
- 13 Dicitio quousque, limitata est.
- 14 Denotatio verborum efficacior reddit dispositionem.
- 15 Limitata causa limitatum effectum producit.
- 16 Prohibita alienatione extra familiam ultimus de familia alienare non prohibetur.

Consilium. cccccxxxvij.

In uno implozato p̄sidio.

Visa prohibitione alienationis facta a Paulo treta in codicillis perscrutatis verbis dicte prohibitionis dubitatur et queritur an ex tali prohibitione inter filios nepotes et descendentes masculos ipsius Pauli testatoris oriatur fideicommissum: quod vnus post alium successiue admittat, et considerando simpliciter illam questionem et an ex prohibitione alienationis fideicommissum inducatur: est questio que in alio pelago agitur in qua vario modo doctores loquuntur, et ego ipse vario modo concludi in variis casibus, quia ex facto et ius oritur. l. si ex plagis. Sancti in capitolino. ff. ad legem aquilia. vbi Abb. dicit quod ex modica mutatione facti ius mutatur: et dicit Bal. in consi. xij. quidam nomine Ange. lib. ij. quod secundum diuersitatem punctorum diuersus reddit consilium in casu proposito multa dici possent led perstringendo rem solito more meo concludo quod inter dictos filios nepotes et descendentes dicti Pauli absolute ortum esset fideicommissum ita quod vnus alteri successiue deberet succedere et pro fundamento huius conclusionis considerandum est et quod fideicommissum quibusque verbis inducitur. l. etiam hoc modo. et l. et non. de lega. l. ij. C. commu. de lega. sola enim voluntas seruatur in fideicommissio: vt dicit text. in l. penul. ff. de legat. j. et in fideicommissio etiam tacita voluntas sufficit que ex coniecturis colligatur. l. cum proponeretur. in si. de lega. ij. l. qui solidum. §. ff. eo. titu. l. cii. ann. ff. de cendi. et demon. licet imperator. ff. de lega. j. vbi Bart. et hoc est quod iura dicunt quod in fideicommissis voluntas potius quam verba inspiciuntur. l. cum virum. C. de fideicom. in l. ij. §. conditio. ff. de adimen. lega. Hoc premisso ex pluribus modis demonstratur quod in isto casu testator voluerit quod fideicommissum inducatur. Primo quia prohibito alienationis fuit facta in fauorem dictorum filiorum et descendentium in qua fuit limitata et restricta prohibito alienationis donec et quousque in filiis et descendentes masculi supersint: ergo videtur quod dicti filij et descendentes vocati sunt iure fideicommissi: ad hoc induco quod no. Bar. in l. ij. §. videndum. ff. ad tertul. in prin. in vers. quero canetur statuto. vbi in fine questionis concludit quod si a statuto excludatur mater extantibus agnatis ipsi agnati in quorum fauorem est factum statutum videntur vocati ad illam portione a qua mater excluditur, quia dicit ibi Bart. quando vna dispositio est facta contemplatione alicuius eius acquiratur licet non sit nominatus, alleg. l. seruo legato. §. si testator. de legat. j. et l. fideicommissa. §. interdu. de lega. ij. Preterea dicit Bar. quando quis remouetur a lucro contemplatione alterius lucrum applicari debet illi cuius contemplatione remouetur, alleg. l. penul. C. de legat. et idem not. Bart. in l. liberorum. col. pe. in vers. pone exemplum. in the mate preallegat. questio. ff. de verbo. signi. vbi pariter concludit quod statutum quo canetur quod extantibus masculis filijs filia femina non succedat tale statutum in fauorem masculorum continet dispositionem et resoluit quod masculi succedunt et non femina, et idem etiam repetit Bart. in l. seruo legato. §. si testator. de lega. j. et sequit Bal. in l. maximum vitium. col. j. C. de libe. prete. Et ex his vt dixi concludendum videtur quod dicta prohibito alienationis facta in fauorem filiorum et descendentium Pauli videantur dicti filij et descendentes vocati successiue ad fideicommissum quod quibusque verbis et ex sola voluntate et etiam ex coniecturis inducitur, vt supra dixi.

Secundo principaliter ista conclusio probatur eo quod testator dicit



prohibitione alienationis fecisset: quod voluit dicta bona communiter haberi et cetera esse inter dictos filios et descendentes in quorum favore fuit facta prohibitio ut dixi, ita in effectu dicta verba resoluntur: quibus stantibus videtur quod expresse inunctum fuerit fideicommissum: nam illa verba filij et descendentes intelliguntur ordine successivo ut primo filij postea veniant descendentes ipsius testatoris et etiam descendentes ipsi veniunt successivo ordine quod est nomen collectivum in quo quod plures in diversis gradibus comprehenduntur et ordine successivo vocati intelliguntur et proximiores primo admittuntur. l. peto. §. fratre. de lega. ij. vbi hoc dicitur de verbo familie, et not. Bar. in l. gallus. §. quidam recte. col. ij. i. verbo, non obstat. l. peto. ff. de liber. et posth. ad idem textum. in l. cum ita. §. in fideicommissum. de lega. ij. l. si. C. de verbo. signifi. et de cognatis not. Bar. in l. si cognatis. col. si. in vers. que. ro quo ordine. ff. de reb. dub. et de liberis no. Ang. in consil. xxxvij. quidam Johannes et tradit Alex. in d. l. gallus. §. quidam recte. col. ij. in vers. item ex verbis Bar. in terminis de descendentes confusio luit Alex. in consil. xxij. in causa vertete inter Antonij. col. l. i. iij. Cum ergo testator voluerit dicta bona prohibita alienari esse communia inter suos descendentes inferat quod erant communia et communiter haberi debuissent iter Franciscum et Paulum nepotes ex Laurentio filio testatoris qui ultimi fuerunt ex descendentes testatoris, et verbum enim communiter relatam ad res prohibitas alienari importat quod bona sint cetera, ut not. Bar. in l. quintus. ff. de annu. lega. et hoc videtur maxime procedere in isto casu in quo verba sunt geminata dum dicitur communiter communia esse. et ista verba geminata magis explorata voluntate testatoris ostendunt, ut not. in l. balista. ff. ad trebel. Et certe si bona debent esse communia successivo inter descendentes testatoris non videtur dubitandum quod iure fideicommissi successivo admittantur. Tertio ad hoc facit quod talis communio non videtur quod aliter induci possit nisi per via fideicommissi ergo videtur quod fideicommissum inducat successivo inter ipsos descendentes quod qui vult consequens videtur velle omne necessarium antecedens ad illud. l. ij. ff. de iurisd. omni. iudi. l. ad rem. et l. ad legatum ff. de procura. in l. denique. §. interdum. ff. de pecul. lega. et per illum textum in simili casu in probando fideicommissum. ita arguit Bar. in l. centurio. col. l. iij. in vers. quero ulterius. ff. de vulga. et pupilla.

¶ Quarto etiam verba enunciativa inducunt fideicommissum, ut not. Barto. in l. pamphilo. in principi. de lega. iij. ad idem facit textum in l. fideicommissa. §. cum esset. §. hec verba. et ad idem titulum a fortiori hoc videtur in casu isto in quo sunt verba dispositiva quod inductum fuerit fideicommissum per se dicta. Quinto hoc idem specialiter probatur quod cum voluerit testator quod bona prohibita alienari essent communia inter suos descendentes ista verba videntur importare quod inter eos sit fideicommissum ad hoc textum in l. si. §. lucius. ff. de leg. ij. et idem textum habetur in l. lucius. in principi. ff. ad trebel. et ad idem in l. vbi pure. §. tero. ff. eo. titu. et ad hoc plura alia inducit insignis doctor dominus Bernardinus de medicis olim acutissimus discipulus meus Pisis. Ex quibus omnibus indubitanter concludendum est quod dicti filij et descendentes successivo essent gravati ad invicem one re fideicommissi et stante ista conclusione de qua non videtur dubitandum, inferitur quod Hieronymus filius dicti Pauli testatoris non potuit in suo testamento disponere de dictis bonis prohibitis alienari que erant subiecta fideicommissi donec extarent filij et descendentes masculi dicti testatoris: at est regula communis et nota et quod bona subiecta fideicommissi non possunt alienari. l. si. §. sed quia. C. de com. de lega. et in aut. res que. eod. tit. not. in l. marcellus. §. res que. ff. ad trebel. et appellacione alienationis venit omnis actus per quem dominium transfertur in l. j. in fi. C. de fundo dotali. facit textum in l. alienationis verbum. ff. de verb. signifi. et prohibita alienatione simpliciter etiam in ultima voluntate res prohibita alienari relinquitur non potest. l. peto. §. fratre. ff. de lega. ij. vbi Barto. et facit textum in l. si. C. de rebus alie. non alienan. et ideo non potuit Hieronymus in suo testamento disponere de rebus prohibitis alienari in testamento Pauli sui patris quia tempore mortis dicti Hieronymus extabant Laurentius frater et filij dicti Laurentij ad quos successivo iure fideicommissi spectabant dicta bona prohibita alienari per supradicta et cum successivo ex descendentes masculis dicti Pauli testatoris remanserit solus Franciscus filius dicti Laurentij ipse potuit libere disponere de dictis bonis prohibitis alienari quia cessabat causa prohibicionis et quod fuit prohibitio alienationis limitata donec et quousque ipsi filij et descendentes masculi super sint unum vel plures. et Adverbium enim donec, est limitativum. l. femine. ff. de senal. in delictis. §. si detracta. ff. de nor. alibus. in l. si. §. donec. C. de iure deliberandi. in l. si quod. §. quod autem. ff. de acqui. possess. in clementi. ij. §. illi vero. de etate et qualitate. cum similibus. et no. Bald. in consil. ccc. domina et Hangarda. libro. ij. vbi loquitur in statuto excludente filiam donec masculus superstititerit: et tradit Signozolus de Mediolano in consilio. xxvij. Questio disputanda. in principi. et idem est dicendum in illa dictione quousque, ut not. Barto. in l. si. ff. ad tertul. facit textum in l. imperatores. ff. de manum. testa. in l. sicut in annos. in principi. ff. quibus mod. usufruct. amittat.

in l. j. C. de comuni ser. manu. in §. ne autem. et hoc a fortiori dicitur dum est in casu isto in quo dicta verba sunt geminata donec et quod usque, quod geminatio verborum efficacior reddit dispositionem, ut not. in l. balista. ff. ad trebel. et cum post mortem dicti Francisci non superstit alius ex descendentes masculis dicti Pauli testatoris videtur cessare prohibitio alienationis que fuit limitata, et limitata causa limitatum effectum producit. in agris. ff. de acqui. cessante causa prohibicionis potuit dictus Franciscus suas sorores heredes instituire. et Et ista conclusio comprobatur autoritate Pauli de cast. in consil. xlv. videtur dicendum quod dictus Christophorus vbi concludit quod si res prohibita sit alienari extra familiam si non superest nisi vnus de familia ille potest alienare quod non superest aliquis qui possit alienationem revocare, et decisionem Pauli de cast. sequitur Lud. Bolo. in consil. xliij. viso igitur pacto. col. iij. in vers. nono pro suppono. et hoc idem confirmatur: quia ex tali alienatione facta per dictum Franciscum qui suas sorores instituit non offenditur voluntas testatoris, et si prohibitio testatoris fuisset facta sub pena in tali casu in quo non offenditur voluntas testatoris non haberet locum pena, ut in simili casu Ang. scribit in consil. clxxx. super pacto supra scripto. colum. ij. et dixi in consil. clxxxij. in casu occurrenti. in principi. ita ex omnibus supradictis remanet firmata conclusio quod testam. metum dicti Francisci in quo suas sorores instituit omnino debeat habere locum, et quod dictus Hieronymus non potuit aliquid disponere de bonis prohibitis alienare: quia post mortem dicti Hieronymi extabant descendentes masculi dicti Pauli testatoris quibus iure fideicommissi erant bona restituenda, ut patet ex supradictis. Laus Deo.

Summarium.

1. Nichil est quod fidei humane magis conveniat quam ea que placuerunt observare.
2. Mobilis qui tanto tempore usus est imperio in aliquo loco quod initij memoria non est in contrarium fundata habet intentionem dato quod aliud privilegium non ostendat.
3. Veneti ex longa consuetudine habent in mari iurisdictionem.
4. Civitates Italie merum imperium prescripserunt.
5. Erubescimus quando sine lege loquimur.
6. Antiquissimis in instrumentis non exepit probare quod notarius fuerit notarius vel in quasi possessione officij.
7. Sana sola sufficit in antiquis probando aliquem fuisse notarium.
8. Testimonium de auditu in antiquis sufficit.
9. Dominionam in antiquis per solam probatur famem.
10. Casus in quo communitas non potest immunitatem concedere.
11. Lex et statutum tollitur per non usum.
12. Firmantur leges quando moribus ventium approbate sunt.
13. Privilegium non utendo facilius tollitur quam ius commune.
14. Privilegium datum alicui ad aliquid faciendum faciendo spatio decem annorum non utendo perditur.

Consilium. ccccxxxvij.

**D**iuino implorato presidio.

Communitas Spedie videtur habere fundatam intentionem contra communitatem Insule ut homines dicte Insule teneantur contribuere in collectis et oneribus que occurrunt et imponunt per civitatem dicte Spedie et hoc vigore conventionis et concordie que fuit facta inter dictos homines Spedie et Insule nam preter ait pacta servabo. l. in regem. §. preter ait. ff. de pac. et grane est fidem fallere. l. j. in principi. ff. de constitu. pecu. et nihil est quod dei humane magis conveniat quam ea que placuerint observare. l. j. in principi. ff. de pac. et presertim hoc videtur dicendum in casu isto in quo per centum annos et ultra, talis conventio observata fuit quo casu cursus tati temporis habet vim privilegij. hoc iure. in §. ductus aque. ff. de aqua quotidiana. et estiva. et in c. super quibusdam. §. preterea. de verbo. signifi. et in c. j. de prescriptio. et in vj. in fin. et ideo et nobilis qui tanto tempore usus est imperio in aliquo loco quod initij memoria non sit in contrarium habet fundatam intentionem dato quod non ostendat aliud privilegium. ut dicit Ange. in dicto. §. ductus aque. et facit quod not. Barto. in l. iniuriarum. la. j. §. fina. ff. iniurijs. et vbi Bartol. notat illum textum pro Venetis qui dicunt ex longa consuetudine se habere iurisdictionem in mari: allegat. l. sane. ff. de iniurijs. et no. Barto. in l. quominus. in ij. questione. ff. de fluminibus. de civitatibus Italie que prescripserunt merum imperium. et tradit Angelus in consilio ccc. circumscripserunt pactorum serie. col. ij. cum similibus. ut dixi in consil. lxxxv. colum. ij. in tali prescriptione non consideratur bona vel mala fides, ut not. Salyc. in l. ij. col. fin. in principi. C. de servitu. Mo obstat textum in c. fin. de prescript. vbi dicitur quod nulla valet ablatio bona fide prescriptio: quia non intelligitur de ista prescriptioe loquissimi temporis centum annorum: ut no. Ange. per illum textum. et de cetero communitas rerum ecclesie. colla. v. et idem Ange. in l. non solum. in



lum. in si. principij. ff. de usufructu. et notat Abb. in c. si. colum. viij. verficu. quero quid si statuto. de prescript. ibi. et per predicta ego puto. et Aret. in consil. xv. Reverendissime pater. colum. penul. si militer in ista prescriptione centum annorum non requiritur scientia superioris. vt notat Bald. in c. i. colum. ij. in titu. que sint rega. Imol. in l. si publicanus. §. si. ff. de publica. Roma. in l. vectigalia. ff. de publica. et istam opinionem magis communem et veriores dicit Alexan. in consil. vi. Vltimo themate et dubijs. colum. ij. lib. j. et ibi Alexand. tradit similem questionem que fuit in ciuitate Lelalis. et idem Alexan. in consil. lxxvij. Videretur prima consideratio ne. lib. vj. et Pet. de anchor. in consil. xxvi. In questione que vertitur. Non obstat si dicatur non constare de mandato illorum hominum qui in dicta conuentione interuenerunt pro communitate insule. et pro tali mandato non presumitur ex antiquitate temporis mille annorum. vt notat Bald. in l. i. §. si ex falso instrumento. et tradit Alex. in l. sciendum. de verb. oblig. colum. iij. in vers. vnus tamen scias. qz respondetur qd illud dictum non est verum. et Bal. ipse tenet contra in consil. cclxxxix. in prin. id videndum est. col. iij. ver. quoad secundum pactum de magistris antiquis. in ij. lib. et late hoc probat Fra. de cur. in consil. lxxvij. super motiuis redditibus in fauore civitatis in stru. est locutus sine lege. et eru. bescim. cu sine lege loquimur. l. illam. C. de colla. et dicit qd Bal. est locutus ex suo capite vt quandoqz facit. et contra Bal. est regula. qd ex antiquitate temporis. xxx. annorum solentitas extrinseca presumitur etiam in preiudicium alterius per tex. in c. peruenit. de emp. et vedi. et no. per illum tex. Alexan. in dicta. l. sciendum. col. iij. et Alexan. in consil. lxxix. Circa primus de quo queritur. col. iij. in si. lib. j. a fortiori hoc est dicendum in tempore centum annorum et ultra. vt in casu isto contingit. et in casu nostro idem scribit Alex. in dicto consil. vj. Vltimo themate. lib. j. facit quod not. Bald. in l. emancipatione. in vers. vltimus quero. C. de fide instru. vbi inquit qd si instrumentum sit antiquum in quo tantum sententia continetur est presumptio propter antiquitatem qd acta interuenerunt. hz als de actis non presumat. c. qm contra. de proba. et dicit Bal. in aut. quas actiones. circa si. in ver. ego dico. de sacrosan. eccl. et qd in instrumentis antiquissimis non expedit probare qd notarius fuerit notarius vel in quasi possessio officij. qz ex actu ista antiquo oritur presumptio. vt per Inn. in c. veniens. de verb. signifi. et in antiquis sola fama sufficit in probando aliquem fuisse notarium. vt no. Ant. de but. in c. j. col. ij. de fide instr. et etiam in antiquis sufficit testimonium de auditu. vt no. in l. si arbiter. ff. de proba. cum si. et Bre. tradit in consil. lxxvij. sequedo ordinem questorum. col. ij. et p. solam fama etiam in antiquis probat datum. vt no. Bin. g. in l. at q natura. §. cu me absente. ff. de nego. gest. vbi inquit si volo probare qd ista domus fuit Dantis poete vel alterius qui mortuus sit iam centum annis probatur per fama cum si. vt dixi i. c. j. de appellat. in iij. col. in ver. septimus casus est. et ex omnibus. §. dictis concludendum est qd dictum Bal. in d. l. i. §. si ex falso instru. non sit verum. Ad ob. privilegij qd predicti homines insule habuerunt a communitate Janue accedente confirmatione imperatoris. qz illi privilegio videtur dicti homines renuntiasse. ex quo contrauenerunt dicto privilegio in finiendo onera per ea que not. Ange. in l. j. §. si quis tutor. ff. quando appel. sit. vbi in prin. dicit. hic est casus in terminis et communiter ignoratur qd si quis habet immunitatem a datijs collectis et ab alijs oneribus. et deinde describatur in libro eorum qui tenentur soluere et non contradicat sibi preiudicat. qz debuit appellare et tradit Alex. in c. j. visis instrumentis exceptionis. col. vj. in vers. tertio principaliter. lib. j. a fortiori hoc videtur dicendum in casu isto in quo isti de insula longissimo tempore collectas et onera supportauerunt.

Secundo qd considerandum est qd illud privilegium concessum fuit a communitate Janue quo casu communitas non potest immunitate concedere. l. immunitates. C. de agri. et censi. l. xj. et in l. euacuatis rescrip. C. de decur. lib. x. l. j. C. de immunitate nemini conceden. lib. x. et in l. j. C. de his qui vaca. a prin. accepe. eo. lib. x. et no. Alexan. in consilio preallegato. c. j. col. ij. lib. j. et Abb. in consil. lxx. videtur primo. col. ij. lib. ij. Tertio respondetur qd predicti homines hactenus nunqz vsi fuerunt tali privilegio et per non vsu accedente contrario vsu. vt in casu isto contingit quod tollitur lex et statutum. argumen. glo. in c. j. in verbo. tregas. in si. de tregas et pa. que communiter approbatur. not. Bart. in l. si. §. cu in antiquitas. in fin. C. de cura. furio. et idem Barto. in consil. cclxiiij. iudex communis as. lib. ij. et firmantur enim leges quando moribus ventium approbate sunt. vt dicit tex. iij. dist. in. can. istis. et no. Pet. de anch. in consil. cclxxvij. iuxta ordinem questorum. col. ij. cum si. vt Feli. tradit i. c. de tregas et pa. et vnde si non vtendo tollitur lex et statutus. a fortiori tollitur privilegium quod facilius tollitur qd ius commune. l. eius militis. §. milita missus. ff. de testam. mili. et in privilegio notat Pet. de ancha. in consil. cclx. in questione que vertitur. in si. Ad supra dicta et etiam facit. quia spacio decem annorum perditur privilegium datum alicui ad aliquid faciendum. vt no. Barto. in l. i. per illum tex. ff. de nudi. et idem Bartol. in l. citatio. §. coram.

ff. de publicianis. c. si. vt dixi in dicto. c. cum accessissent. col. viij. verficu. tertia conclusio. de constit. nec supra dicte conclusioni ob stare videtur confirmatio facta per imperatorem. quia non apparet qd sit facta ex certa scientia et facta in forma communi non tribuitur. vt no. Spec. in tit. de lega. §. nuc ostendendum. in vers. xj. Oldra. in consil. cclxiiij. Vltimo privilegio. in si. Barto. in l. privilegia C. de sacrosan. eccl. et in l. si constat. ff. de appella. cum fini. vt dixi in c. ij. de confirma. vt. vel inuti. col. ij. in vers. secundo Abbas concludit. Laus Deo.

Consilium. cccccxxxix.

De donatione iurispatronatus. et quando teneat

Summarium.

- 1 Dispositio aut. sacramenta puberum an habeat locum in donatione iurispatronatus.
- 2 Anima cunctis rebus preferenda est.
- 3 Iurispatronatus reputatur spirituale.
- 4 Dicitio postea. denotat interuallum.
- 5 Heredes reputatur eadem persona cum defuncto.
- 6 Juramentum defuncti ab heredibus obseruari debet.
- 7 Prohibitio alienationis bonorum mobilium et immobilium. an impediat donationem iurispatronatus.
- 8 Alienationis prohibitio facta filijs non habet locum in nepotibus.
- 9 Notarius quicquid dicit factum contrauentum respiciens videtur illud dixisse de partium assertionem.
- 10 Iurispatronatus est spirituale.
- 11 Forum sortiri et statutis ligari a pari procedunt.
- 12 Statutum laicorum non potest disponere super iurepatronatus.
- 13 Statutum reprobandum iuramentum non valet.

In iure iplorato presidio.

Vltima consultiatide que longo apparatu absoluta fuit per clarissimum A. J. doctorem dominum Philippum Bufum vti fratrem maiorem honorandum requisitus de subscriptione agam paucis conclusionibus reassumendo conclusiones quas putabo iuridicas esse. Et prima conclusio fit qd dispositio aut. sacramenta puberum. C. si aduer. vedi. habeat locum in contractu donationis de qua agitur. naz in aut. predicta dicitur simpliciter qd sacramenta puberum sponte prestita super contractibus rerum suarum non retractandis inuolubiliter custodiatur. et licet text. simpliciter dicat de contractibus quo casu videtur quod intelligatur de contractibus vltro citroqz obligatorijs. vt in l. laeo. §. contractum. ff. de verbo. signifi. et ibi Barto. glo. tamen in dicta aut. sacramenta puberum. in verbo. in contractibus. expresse tenet quod illa aut. etiam habeat locum in donatione facit tex. in l. si donatio nis. C. quod metus causa. vbi donatio appellatur contractus. et Bald. ibi not. illum tex. ad idem tex. in l. si quis emptionis. i. prin. vbi Ange. hoc dicit per illum tex. C. de prescrip. xxx. anno. et Bal. in dicta aut. idem tenet col. penul. et idem Bart. in effectu concludit ibi col. penul. in vers. quero vtrum. et idem not. Imo. in consil. cclxxij. in causa que vertitur. col. ij. in fin. et Alexan. in consil. l. videtur tur pro decisione. col. ij. in prin. lib. v. et idem Aret. in c. in presentia. per illum tex. de probatio. ibi. cum intra vigesimum quintum annum teneret donatio iuramento firmata. et dixi in vltimo notabili ibi. Ex quibus patet istam esse communem opinionem que ratione efficaci comprobatur qz dispositio dicte aut. sacramenta puberum. videtur fauorabilis ne quis in periculum incurrat et sic fauore anime reputatur fauorabilis qz anima cunctis rebus preferenda est. l. sanctimus. C. de sacrosan. et cum sit fauorabilis late debet interpretari. l. cum quida. ff. de liber. et post. b. rita arguit Bar. in dicta aut. sacramenta puberum. col. penul. et Alex. in consil. lxxij. super premissio themate. in si. lib. j. et in consil. lxxv. no puto. eo. lib. j. et in consil. cclxxvij. videtur prima facie. lib. iij. col. ij. ides Roma. in consil. cclxxxv. omnia ad decisionem. in si. et Imo. in consil. cclxxij. supra allegato. col. iij. et Andre. sicu. in consil. xj. col. iij. et in consil. lxxij. col. ij. lib. j. ex quibus omnibus indubitanter concludendum videtur qd donatio ista confirmata cum iuramento valida efficaci ter sit et nullo modo retractari possit. et ista est prima conclusio que non habet difficultatem et sine dubio procedit et de plano in rebus prophanis prout docto. loquuntur in locis supra allegatis. Sed in casu isto agitur de re spirituali. et videlicet de iurepatronatus quod reputatur spirituale. c. quanto. de iudi. et in c. de iurepatronatus. vbi Abb. col. penult. not. in c. cura. eo. titu. et not. Abb. in c. preterea. el. ij. in. j. notabili. de iurepatronatus. Sed respondetur quod consensus ordinarij in casu isto interuenit et presupponitur licet post factam donationem accesserit hoc sufficit. c. cura. de iurepatronatus. ibi postea habuerit consensus. et illa dicitio postea. denotat interuallum. l. non erit. §. si. de iure iurando vbi gloss. et probatur in l. iuramentum. §. quini. in fine. ff. de pactis. et not. in l. quoties. §. si quis ita. ff. de heredibus institutendis. et not. Abb. in dicto. c. cura. in vltimo notabili. de iurepatronatus. et hoc



disputatur per Rotam curie Romane in antiquis decisionibus in decisio. dcccxxxvij. incip. quidam laicus donavit laico sine licetia. vbi primo arguit qd requiratur consensus superioris in ipso contractu donationis, deinde contrarium concludit et dicit qd maior pars dominorum de Rota tenuit qd sufficit si consensus postea superveniat per tex. in d. c. cura. et in c. suggestu. et idem tenet Card. in clemen. j. in v. q. de re. permuta. post Pau. ibi. et dicit qd disputandum ita determinatum fuit Bononie: et ex his patet istam esse communem opinionem a qua in iudicatio non est recedendum, et ista sit secunda conclusio. Tertia conclusio qd dicta donatio iurispatronatus debet inmolabiliter observari nedum ab ipso donatore sed etiam ab heredibus dicti donatoris, qd heredes reputantur eadem persona cum defuncto. s. in aut. de iure iur. a mortuo prefito. et in l. heredem. ff. de regu. iur. et no. Pet. de anch. in consil. xxvj. in qone supra dicta. in fi. et in iuramento defuncti qd debet observari ab heredibus est tex. in l. qd obtinet. C. de proba. et no. Bar. per illuz tex. in l. cu quis decedens. s. codicillis. ff. de leg. iij. circa fi. in versic. ultimo no. qd heres. vbi colligit qd heres debet servare iuramentum defuncti, licet enim iuramentum sit personale quoad vinculum anime tamen quoad robur contractus iuramentum habet realem effectum, vt dicit Bal. in l. si. col. pen. in versic. sed hic incidenter queritur. C. de pact. et idem concludit Dominicus de san. Demi. in c. qus. de pactis. in vj. col. ij. vbi dicit qd quoad pena per iuramentum non astringit heredem sed quoad vinculum pacti heres astringitur per illum tex. dum dicit pactum per iuramentum esse firmatum: si ergo dicit Dominicus iuramentum firmat pactum remanet validum: si validum est debet transire in heredes. et idem no. Bald. in d. aut. sacramenta puberum. in fin. in versic. et no. qd licet iuramentum. et idem Bal. in l. si quando. s. j. in versic. quero nunquid si fuisse. C. de inof. testa. cum simi. vt tradit Alex. in consil. vij. Viso instrumento donationis. col. ij. in fi. lib. vj. et in consil. cxxvj. viso themate supra scripto. in fi. lib. vj. et in consil. cxxvj. cu latissime. in fi. eo. lib. vj. Quarta conclusio qd prohibitio alienationis facta per Dominicum avum patrum victorum fratrum non impedit dictam donationem iurispatronatus: quia cum talis prohibitio facta sit de bonis mobilibus et immobilibus non includuntur iura et actiones de quibus tanquam de tertia specie debet iudicari, vt not. Bar. per illum tex. in l. qua tuberis. ff. de peculio. an. s. i. peculio. hoc amplius et nomina debitorum. ad idem facit tex. in l. diuo pio. in. s. an venditio. ff. de re iudi. cum simi. vt ibi in prin. tradit Alex. et dicit in consilio meo. cccxxvij. in casu proposito. in prin. et cu ista prohibitio alienationis sit odiosa quia si facta sit filijs non habet locum in nepotibus, vt no. per glo. in. s. nos igitur. in aut. de resti. fideicod. no. Bar. in l. filius. s. diui. col. si. de leg. j. cu si. vt no. Alex. in consil. lxxij. Aldradus testamentum condidit. col. j. in fi. lib. v. pariter vero dicendum in isto casu qd cu materia odiosa sit et contra ius commune. l. dudum. C. de cotrahen. emp. l. ij. ff. si quis a parente sue. manu. qd prohibitio alienandi facta in bonis mobilibus et immobilibus non habeat locum in iuribus incorporalibus que pro tertia specie constituantur, vt etiam Oldra. tradit in consil. cccix. factum tale est do minus rex Francie. et de communi usu loquendi etiam bona mobilia et immobilia non videtur adaptari ad iura incorporalia sicut Oldrad. in consil. preallegato. Non obstat quod in testamento sit facta prohibitio alienationis quoruncumque bonorum, quia ex ipsa donatione colligitur quod in prohibitione alienationis non includitur iurispatronatus, vt dominus Consultor deducit ex verbis dicte donationis que ego non vidi: et non obstat dum dicitur quod verba illa que ponderantur videntur verba notarii et non ipsius partis: quia respondetur quod imo talia verba debent iudicari placita ab ipsa parte: quia pro notorio presumitur. c. ad audientias. de prescript. et non videtur scripsisse nisi illud quod sibi fuit iniunctum.

9 Nam quicquid dicit notarius factum contrahentium respiciens videtur illud dixisse de partium assertionem, vt Bald. dicit in l. col. lum. fina. circa finem. C. de privilegio dotis. allegat not. in l. sciendum. de verbo. obligatio. et idem Bald. in l. ab executione. col. ij. in versic. pone statuto cauetur. C. quorum appella. vbi iquit quod verba notarii relativa facti dicuntur esse verba partium, et idem Bal. in l. mater. col. ij. in versic. preterea. C. de rei vendica. replicat quod verba que profert tabellio in persona contrahentis ipse contrahens videtur proferre et confiteri vera esse: allegat. l. cum ostendimus. s. fina. ff. de fideiussori. tuto. et idem Baldus in l. ij. in fine. C. de exce. rei iudi. et Ro. in consil. cxxix. amplissime dominus. e. col. in verbo. non refragatur obiectum. et Bartho. soci. in consil. xli. in facto presupponitur. col. pen. lib. iij. et Franc. de curte in consil. xli. ad memorie recolende. charta. xv. in versic. dum autem ultimo loco. vbi late iussit. Ultimo non obstat predicta donationi iurispatronatus statum Serezane, quia tale statutum non valet cum iurispatronatus de quo agitur sit spirituale: capitulo. quanto. de iudicis. c. de iure. de iure patronatus. et sit de foro eccl. iasticum, vt nota. in pluribus preallegatis, et consequenter statutis laicorum non subijcitur: quia a pari procedunt forum fori

tiri et statutis legari, vt notat Innocen. in rubrica. de consuetudi. et Anto. de but. ibi refert in versic. vnam regulam habetis. et idem dicit quod tradit Calder. in disputatione incipit. statuto. Archi. vij. dist. in c. quo iure. Specu. an titu. de consitu. s. j. versic. et not. et hoc modo arguit Rappa. cuma. in consil. cxxix. Laicus. col. ij. in prin. Pau. de cast. in consil. lxxj. Ais et ponderatis omnibus. col. j. Alex. in consil. ccix. ponderatis his omnibus. col. j. lib. ij. et cum statutum loquatur generaliter non intelligitur in re patronatus in quo statutum laicorum non potest disponere. c. a nobis. el. j. de senten. excori. not. Bart. in l. si quis sub conditione. in fi. de condi. institu. Bal. in l. si. s. in computatione. in fina. C. de iure delib. cum simi. vt tradit Alex. in consil. cxxij. ponderatis his que continentur in privilegio. col. si. lib. v. Secundo respondeatur qd etiam ex alio capite illud statutum non valet dum reprobat iuramentum directo et immediate, vt not. Bart. in l. omnes populi. col. vij. in versic. item si statutum diceret. ff. de iusti. et iure. cuz simi. vt late tradit Alex. in consil. lxx. viso instrumento. col. ij. lib. j. cu simili. s. alleg. et idem Aret. in consil. vij. Abunde satis et sufficenter. in prin. vbi dicit quod ista est vera et communis: et idem tenet Imol. in consil. lxxij. In casu premissis. in fin. et in statuto isto Serezane tradit Bartho. soci. in consil. cclxxix. Aisa donatione. in principio. et ex his concurro in sententiam prestantissimi domini Consultoris. Laus Deo.

Summarium.

- Diffinitores ordinis Camaldulensium an possint statuere quod eorum pater generalis possit morari et residentiam facere in loco fontis boni stantibus constitutionibus et privilegijs que in fauorem eremitarum proponuntur.
- Factum ab eo qui preoccupauit ab alio reuocari non potest.
- Quando eiusdem domus pluribus in solidum administratio committitur maior in tali administratione proponitur.
- In rebus ecclesiasticis prelati non habent dominium sed administrationem.
- Papa in beneficalibus liberam et omnimodam potestatem habet.
- Papa si dicit assignamus tibi tale castrum transfertur dominium absque traditione.
- Princeps habet potestatem transferendi dominium ad libitum voluntatis.
- In generali administratione habitatio comprehenditur.
- Habitatio ad videndum est necessaria.
- Iuri quesito ex prioris concessione facta in certis bonis non derogat per se commotionem factam a summo pontifice de eiusdem bonis.
- Concessio facta per papam non derogat iuri prius quesito alteri ex concessione episcopi.
- Illi de quorum interesse agitur citari debent etiam in extrajudicialibus.
- Ex proemio causa finalis constitutionis colligitur.
- Homines diuersae professionis non debent in eodem officio sociari.

Consilium. cccccl.

In iuramento iplorato presidio.

Renocatur in dubium et queritur an diffinitores ordinis Camaldulensis potuerint statuere quod reuerendissimus pater generalis ordinis eorum possit morari et residentiam facere in loco fontis boni stantibus constitutionibus et privilegijs que in fauorem eremitarum proponuntur, et supra a preclarissimis doctoribus domino Mattheo de nicolinis, et domino Siluestro Aldobrandino ciuibus Florentinis conclusum fuit quod diffinitores hoc facere non potuerunt et quod a predictis doctoribus celeberrimis tanquam fratribus maioribus honorandis firmatum fuit de iure esse arbitror sicut ea que proponuntur more Sceuole iureconsulti: et in tali dubio ultra superius dicta hoc modo considerandum est, quod si dicti diffinitores auctoritatem et administrationem in loco dicto fontis boni haberent sicut habent eremite cum priore videretur dicendum quod dicta ordinatio diffinitorum preualeret quia ipsi preuenerunt et res non est integra et videtur locus preoccupati in pluribus procuratoribus datus in solidum dicitur in l. pluribus. ff. de procur. et quod factum est ab eo qui preoccupauit ab alio reuocari non potest. d. l. pluribus. et in c. si duo. de procur. in vj. et ad hoc facit quia diffinitores ordinis videntur maiores in administratione ideo quod ab illis factum fuit debet attendi et quia quando eiusdem domus pluribus in solidum administratio committitur maior in tali administratione proponitur, vt not. Imo. et docto. in c. cum deputati. de iudi. et ibi Abb. col. ij. facit tex. in l. contra pupillum. s. is qui ad maius. ff. de re iudi. not. Barto. in l. ij. s. qui eribendi. in prin. ff. de custo. reo. Bald. in l. sena. in. s. col. C. de bis qui accusa. non poss. Oldra. in consil. cccxxij. factum tale est. cum simi. vt dixi in c. cum parati. col. ij. de appel. Sed tamen predictis et similibus que adduci possunt non obstantibus contrarium de iure verius videtur stantibus his que in facto proponuntur et aduertendum est quod allegata supra in contrarium videntur habere locum quando eodem tempore administratio in solidum pluribus concessa fuit: facit



ter. in. l. i. ff. de off. consul. secus videtur in casu isto quia administratio fuit prius concessa in loco fontis boni priori et eremitis quibus videtur inus questum et tali iuri eis questum non videtur quod diffinitores ordinis potuerint derogare. Duo ergo videnda sunt, primo quod eremitis fuerit prius inus questum. Secundo quod iuri eis questum diffinitores ordinis derogare non potuerint. Circa primum cum a principio sacra eremus constituta fuerit domina et rector de dicto loco fontis boni, et confirmata fuit ut dicta eremus sit firma stabilis et libera dominatrix de predicto suo hospitio, ut s. res. latum fuit: ista verba euidenter ostendunt eremitis fuisse inus questum: nam licet in rebus ecclesiasticis prelati non habeant dominium sed administrationem. c. ij. de dona. xij. q. i. c. si. in. c. sine exceptione. xij. q. ij. alla verba dominatrix et rector accipiuntur pro libera administratione, ut in confirmatione dicitur ibi, libera dominatrix et rector: ad quod bene facit tex. xij. q. i. in. c. relatio. in. si. ibi dicitur, quicquid vero de rebus ecclesie et solerter atque canonice ordinare facereque prouideris liberam habebis, quippe ut sacerdos propriis modis omnibus facultatem: ad idem ter. in. c. et temporis qualitas. xvj. q. i. vbi vnus prelati in duabus ecclesijs vnitis a summo pontifice ut proprius sacerdos habet liberam potestatem ordinandi et disponendi de rebus ecclesie, et in fine dicitur quod potest habitare in altera ecclesia prout commodius et vtilius videbitur, et sic ibi colligitur quod habitatio comprehenditur sub generali administratione ecclesie. Secundo potest etiam dici quod eremite habeant in tali loco plenum dominium propter autoritatem summi pontificis qui illud transfudit in eos in confirmatione, quod papa habet in beneficalibus liberam et omnimodam potestatem. c. ij. de preben. in. vj. et in cle. ij. in. fi. ut lite pendens. facit tex. in. c. propositum. de concess. preben. et quia papa si dicit assignamus tibi tale castrum transfertur dominium absque traditione propter supremam eius potestatem, ut not. Bal. in. c. i. col. ij. in verbo, et adde quod si papa in tit. quid sit inuestitura. et idem de principe dicit Angel. in. l. officium. circa si. ff. de rei vendi. vbi inquit quod princeps habet potestatem transferendi dominium ad libitum voluntatis, et tradit Alex. in consil. clxxxvij. In hac causa et lite. col. si. lib. ij. Et ex predictis videtur constare quod capitulo et congregationi eremitarum fuit inus questum in administratione et superioritate dicti loci fontis boni. Et ista conclusio confirmatur ex eo quod in privilegijs dicitur in nune. clxxxvij. quod quicquid per eremi capitulum in eremo et in locis predictis circa modum viuendi induendi fabricandi diuinum officium ordinandi, et circa morem et ceremoniarum obseruationes terminatum fuerit maiorem etiam roborem habeat quam si fuisset per diffinitores cuiuscumque capituli ordinatum. Ex his enim verbis colligitur quod in pertinentibus ad administrationem eremi et locorum illi connerorum maiores habet capitulum eremi auctoritatem quam diffinitores cuiuscumque capituli, ergo non videtur quod diffinitores potuerint contra facere, et in tali potestate que reservatur capitulo eremi pro eremo et locis sibi conneris facultas habitandi includitur: quia in generali administratione habitatio comprehenditur, ut probatur in dicto. c. et temporis qualitas. xvj. questio. i. et dixi supra: et ad hoc facit quia habitatio videtur respicere in modum viuendi, quod quia habitatio ad viuendum est necessaria. l. fin. de l. legatis. ff. de alimen. et ciba. lega. et in l. verbo videtur. ff. de verbo. signi. ergo talis habitatio videtur comprehensa in modo viuendi quam capitulum eremi committitur: ad predicta etiam facit quia ut habetur in nune. clxxxvij. quicquid per capitulum eremi circa ea que ad eremum et loca illi annexa atque subiecta pertinere videtur in futurum determinatum ac diffinitum fuerit nullo modo possit immutari a generali ordinis sine capitulo eremi consensu: ista prohibitio videtur precisa propter illa verba nullo modo, que tollit dispensationem in contrarium, ut no. per glo. in cle. ij. de eta. et quali. in verbo, nullo modo. ex quo datur intelligi quod capitulum eremi maiorem videtur habere potestatem quam habeant diffinitores ordinis, vbi tractatur de preiudicio eremitarum: et ex omnibus supradictis satisfactum videtur primo dubio quod eremitis fuerit inus prius questum in loco fontis boni quantum ad dominium vel saltem quoad administrationem, et in administratione non videtur comprehensa facultas habitandi in loco, ut probatur in dicto. c. et temporis qualitas. xvj. questio. i. et supradictum fuit. Et secundo ad secundum quod diffinitores ordinis non potuerunt alterare nec derogare iuri prius questum eremitis, et ista conclusio videtur etiam satis probata ex supradictis: facit regula, id quod nostrum. ff. de regu. iur. et non videtur parui preiudicij si habitatio que in dicto loco competit eremitis communicata esset alijs, prout ex illa determinatione diffinitorum sequeretur quia commune parit multa incommoda, ut dicit Barto. in l. stipulationes non diuiditur. colum. ij. in versu. tertio quero. ff. de verb. oblig. alleg. l. cum pater. §. dulcissimis. ff. de lega. ij. in l. si non sortem. §. si centum. ff. de condic. in deb. facit tex. in l. in re communi. ff. de seru. rustico. predio. in l. qui neq. §. si. ff. de reb. eorum. et quod inus questum eremitis non tollatur a posteriori potestate data diffinitoribus probatur

ex supradictis: quod maiorem videtur habere auctoritatem eremite cum capitulo quam diffinitores in pertinentibus ad ipsos eremitas: et ideo quod a capitulo eremi constitutum fuit non possunt diffinitores mutare ut supradictum est: et in simili facit quod not. Roma. in consil. cccxvij. Circa premissam dubij consultationem vbi plaribus medijs probat quod iuri questum ex priori concessione facta in certis bonis non derogatur per secundam concessionem factam a summo pontifice de eisdem bonis inducit. cabbate sane. de re iudic. et c. capitulum sancte Crucis. de rescrip. et ibi in. ij. colum. in versu. itez locus habent. concludit quod si papa diuersis successiue temporibus concedit inus ad rem vel in re vni, et postea alteri potior sit ille cui primo sit facta concessio: et idem in simili casu tradit Pau. de castro in consil. cliv. als. clvj. Vt et examinato puncto supradictus colum. ij. vbi pariter concludit quod concessio facta per papam non derogat iuri prius questum alteri ex concessione episcopi, et idem Alex. scribit in consil. ij. Ex his que in thema te narrantur. lib. v. colum. penul. et ista conclusio ampliatur procedere etiam si papa dicat non obstante collatione alteri facta, quia per hoc non videtur voluisse derogare iuri prius alteri questum, et illa verba intelliguntur de collatione alteri facta que fuisset nulla: et hoc procedit ex eo quod multum efficitur. videtur illa presumptio quia non videtur papam voluisse iuri alterius preiudicare secundum regulam que habetur in. c. super eo. de offic. delega. cum similib. allegatis in gloss. et ad idem text. in ca. ex tuarum. de auto. et vsupallij. in. c. quamuis. de rescript. in. vj. et de eo quod dictum est de collatione nulla est dictum Compostel. in. c. causam que. de rescript. et doctores ibi communiter sequuntur et Alex. in dicto consilio. ij. colum. ij. et in consil. xxxij. Vt et processu. colum. in. lib. v. et quod dictum est de summo pontifice a fortiori videtur in casu isto procedere in istis diffinitoribus ordinis qui non potuerunt derogare iuribus questum eremitis per supradicta, et etiam non videtur voluisse si de iuribus illis competebat notitiam habuissent ad similitudinem pape, ut supradictum est: sic illa determinatio diffinitorum de habitatione generalis non videtur valida. Circa primo ex defectu potestatis per supradicta in principi. Circa secundo ex defectu voluntatis, quia verisimiliter nolissent derogare iuri questum eremitis si sciissent. Circa tertio non videtur valuisse ex defectu solennitatis, quia in casu isto non fuerunt citati eremite qui debuerunt citari cum de ipsorum interesse ageretur. l. de vnoquoque. in princip. ff. de re iudic. l. nam ita diuus. ff. de adoptio. in. l. fina. C. de legib. ij. questio. i. c. nos in quenquam. et c. in primis. in princip. et ij. q. vj. in. c. caueant. in. c. charte. cum similib. et ista conclusio procedit etiam in extrajudicialibus in quibus debet citari ille cuius interest. l. in concedendo. ff. de aqua pluuiarum arcend. l. fina. C. de auctori. prestand. et dicta. l. nam ita diuus. et in. c. final. de maior. et obed. et not. Bald. in. c. ij. §. sanctimus. colum. ij. versu. sed bic incidenter queritur. in. fi. vbi allegat Innocent. in. c. ex ratione. de appellat. Bald. ut dixi in titu. quo tempo. mil. et idem Bald. in. c. i. colum. si. de inuesti. in mari. fac. facit quod not. Ange. de insinuatione donationis in consil. clxxxij. Vt et predictis instrumentis. in. fi. siue ergo dicti diffinitores processerint iudicialiter vel extrajudicialiter non facta citatione eremitarum nullus est momentus ex defectu potestatis, voluntatis, et solennitatis ut patet ex supradictis. Postremo considerandum est ad corroboraciones omnium supradictorum quod papa in capitulo de regimine eremi, in proemio, dicit ut eremitice vite rigor per cenobitarum societatem non imminuantur et. Ex tali proemio causa finalis constitutionis colligitur. l. final. vbi Barto. ff. de heredi. instituend. l. i. in principi. ff. ad macedonia. vbi Barto. et hoc modo arguit Roma. in consilio xvj. Vt et themate. in versu. in contrarium tamen. et in consilio lxx. Vt et themate. in fin. Fulgo. in consil. cxxij. Supposita nulla. colum. i. in fin. in consil. cxxij. Presuppositis statutis. colum. penul. Imol. in consil. cxxvij. Vt et ac ponderatis. colum. i. et in consilio cxxvij. In questione que vertitur. colum. fina. Calderi. in consil. cxxij. Duo sunt videnda. in principi. et in consil. clxxxvij. Videtur predictam concessionem. in. pan. Alex. in consil. xix. Vt et processu. colum. ij. in fin. in consil. clxxxvij. Vt et titulo questionis. colum. j. lib. vj. et in consil. lxxxvij. Vt et. colum. j. eod. lib. vj. cum similibus que nota sunt: et ex dicto proemio multa ibi disponuntur in fauorem eremitarum: vnde cum ibi societas cenobitarum reprobata sit cum eremitis, quod immediate tali societate rigor eremitice vite alteratur et relaxatur, et ex dispari obseruantia in eodem loco scandalum generatur. c. deus qui. de vita et honesta. cleric. et homines diuerse professionis non debent in eodem officio sociari. in. c. in noua. xvj. questio. vj. et ex tali societate eremitis occasio prestaretur relaxandi rigoris solite vite quod fieri non debet in. c. nolo. xij. questio. j. merito ex predictis concludendum est quod ordinatio et deliberatio facta per capitulum eremi debeat preualere quod generalis non possit facere residentiam in loco fontis boni, ut supra prius fuit determinatum per dictos dominos consultores et de subscriptione requisitus. Laus Deo.



Summarium.

- 1 In vna z eadem ecclesia quis potest esse abbas z episcopus.
- 2 Episcopus z canonicus in eadem ecclesia quis esse potest.
- 3 Verbum commodari, quid significet.
- 4 Antiani ciuitatis aliqd officij extra ciuitate habere non possunt.
- 5 Non pot quis habere duo beneficia curata q requirunt residentia.
- 6 Unus non potest duo beneficia incompatibilia habere.
- 7 In dubio non presumitur quis idoneus ad duo officia.
- 8 Diuersitas personarum requiritur inter visitantem z visitatum, sic inter baptizantem z baptizatum.
- 9 Prelatus qui non est canonicus no huius dadi voce in capitulo.

Consilium. cccccxli.

**D**uino iplozato psidio.

In duobus dubijs que pponuntur supra solito more eleganter scriptum fuit a preclarissimo do. Consultor ex ad corroboracionem eorum q dicta sunt aliqua subijciam. Circa primu dubium an officium generalis z prioris eremi in eadem persona concurrere possint, videbatur prima facie dicendu q sic quia videmus q in vna z eadem ecclesia quis potest esse abbas z episcopus, vt colligitur in. c. causam que. de iudi. ibi, episcopus, idem abbatz monasterij se propones, z pariter quis potest fesse episcopus z canonicus in eadem ecclesia, vt no. in. c. a collatione. de appel. in. vj. z not. Abb. in. c. postulasti. de cōces. preb. in. iij. not. Sed tamen his z similibus q adduci possunt non obstantibus contrarium in casu isto concludendum est fm ea que proponuntur more scevole iuriscōsulti, videlicet q generalis non potest esse prior eremi, nec contra q prior eremi no possit esse generalis ordinis, qz ista officia compatibilia sunt in eadem persona, quia prior eremi debet morari in eremo, vt patet in constitutioni, nume. cxxxiiij. vbi dicitur eremi prior pro tempore officij in eremo comoretur: vitamqz ducere omnino eremiticam teneatur: generalis vero habet visitare totum ordinem, vt habetur in constitutionibus numero. cxxxij. in tali visitatione requiritur qd generalis accedat ad locum qui debet visitari. c. conquerente de offi. ordi. ibi, ad eas visitandas accesseris: z tenetur accedere, vt not. in. c. j. de sensu. in. vj. vbi glos. in verbo, accedere, si ergo tenetur accedere ad loca que debent visitari non poterit in eremo morari prout tenetur: f verbum illud commorari habet tractum successiuum. l. si Titius. ff. de ser. ex por. in. c. si. de cler. non resid. z sic eodem tēpore no potest prior eremi morari in eremo prout tenetur z visitare alia loca, prout generalis tenetur, ideo ista officia incompatibilia videtur: vnde non sunt in eodem tempore in duabus ciuitatibus ab eodem gerēda, vt dicit text. in. l. libertus. S. prescrip. ff. ad municip. z ideo fantia, ni ciuitatis aliquod officium extra ciuitatem habere no possunt, vt not. Barto. in. l. duumvirum. C. de decurio lib. 2. r. z not. Bald. in proe. codic. in. S. ideoz. vbi inquit q quando sunt dignitates q habent in se repugnantiam vel per actum vnus ipeditur admistratio alterius non potest quis habere plures dignitates propter incōpatibilitatem exercitij, z ista ratione dicit Bald. f non potest quis habere duo curata beneficia que requirunt residentiam que non potest eodem tempore fieri in diuersis locis: alleg. c. de multa. de prebend. z in predicta conclusione omnes conueniunt q vnus non possit duo officia incompatibilia habere. Bald. z Barto. in. l. si consul. ff. de adoptio. Abb. post Anto. de butri. in. c. ex literis. colum. penul. de probatto. z in dubio f non presumitur quis idoneus ad duo officia: ita dicit Areti. in dicto. c. ex literis. allegat Bart. in. l. hac parte. de priori. sacro. scri. lib. xij. vbi Bart. ponit regulam negatiuam qd quis non potest fungi duplici officio. Et conclusio superius firmata comprobatur quia si in eadem persona concurreret officium generalis z prioris eremi, sequeretur q generalis idemqz prior deberet seipsum visitare qd absurdum videretur: f quia diuersitas personarum requiritur inter visitantem z visitatum sicut inter baptizantem z baptizatum. c. de obitu. de baptis. z inter instituentem z institutum. c. final. de insti. facit text. in. l. ij. ff. de stipu. ser. z hoc idem confirmatur ex verbis constitutionum quibus dicitur in numero. c. lxxvij. qd in capitulo generali ipse generalis ordinis presidens esse debet, aut loco eius eremi prior: ex quibus verbis colligit q diuersa sit persona generalis a persona prioris eremi z ideo non videt q in eadē persona predictę qualitates possint cumulari: qz tunc prior eremi non posset supplere vices generalis, vt ergo verba constitutionis habeant locum debet illud qd in dictis verbis proponitur verificari ex eo qd not. Jacob. butri. Salyc. z Fulgo. in. l. mancipia. C. de ser. fug. z tradit Roma. singu. ccccxxxvj. Statutum puniens. Non obstat. alleg. in contrarium, quia intelliguntur quado esset illud factum per viam dispensationis vel per modum vnionis que in casu isto non interuenit. Venio ad secundum in quo do. Consultor concludit q generalis non habeat vocem in capitulo eremi, qz de iure communi f prelatus qui no sit canonicus non habet ius dandi vocem in capitulo, vt Abba. post alios concludit in. c. cum olim,

colum. iij. in versu. sed quia. de re iudic. quia episcopus z canonicus faciunt vnum corpus, de alijs nihil dicitur. c. nouit. z. c. quanto. de his que fiunt. prelatus ergo qui vult ius dandi vocem sibi vbi dicare probare debet. c. cum ecclesia sutrina. de cau. posses. z pro pri. in. c. scriptum. z. c. cum ana. de elec. facit ter. z quod vbi not. in. c. cum dilectus. de consuetu. z idem not. Dom. in. c. fin. in penul. colum. de preb. in. vj. vbi dicit q prelatus qui habet dignitatem tantum de iure communi no videtur de capitulo z no potest dare vocem, quia ad solos canonicos spectat electio: z cum predictis cōcordat Feder. in consi. c. factum tale est abbas subiectus, colum. fina. in versu. preterea. vbi dicit q prelatus non est de collegio nec pars collegij, licet enim prelatus sit caput collegij z presit collegio non tamen est de ipso collegio, imo vt distincta z separata ponuntur in iure: z ista conclusio confirmatur in iure ex verbis que habentur in cōstitutionibus in numero. c. lxxx. vbi dicitur capitulum autem eremi z in presentiarum in futuris temporibus esse z intelligi volumus ipse eremi prior z omnes qui post pfectionem suam in ordine nostro per sex continuos menses in ipsa eremo vitam duxerint eremiticam: cum ergo limitate sint persone que faciunt capitulum alie omnes persone excluduntur. l. cum preator. ff. de iudicij. l. maritus. C. de procurato. z in. c. nonne. de presumptio. Laus Deo.

Summarium.

- 1 Substitutio quando dicatur compendiosa.
- 2 Dictio mihi, quid significet.
- 3 Inclaris non est opus coniecturis.

Consilium. cccccxli.

**D**uino iplozato psidio.

Sicut arbor ad fructum perducta agricolam delectat sic ego lector plurimum ex scriptis prestantissimi A. J. doc. do. Nicolai viciari olim acutissimi discipuli mei qui adeo in presenti casu accurate z eleganter scripsit vt preceptorum vere emuletur, z requisitus de subscriptione agam paucis. Nam reuocetur in dubium an substitutio de qua agitur sit tantum compendiosa vel etiam pupillaris: z breuiter constat illam compendiosam esse que comprehendit si de commissariam z non pupillarem in isto casu, quia verba conueniunt compendiose z non pupillari, cum enim sit facta f substitutio post mortem Vineure institute substitutio dicitur compendiosa quando fit sub conditione mortis, vt not. Barto. in. l. centurio. colum. iij. versu. ad primum. ff. de vulga. z pupil. z ad hoc est glos. in. l. in testamento. in glo. magna. C. de testa. mili. ibi, si Lucius decesserit Sempronius heres esto. z illam ad hoc not. Fulgo. Pau. de cast. z Alex. nam cum semper quis mori possit. l. j. ff. de condi. z demonstra. cōditio mortis videtur habere tractum successiuum z multa tempora complectitur: z tradit Ange. in cōsi. cxxxv. Substitutiones dictorum testamētorum, in princ. z Ange. aret. in tract. de testa. in verbo, in pupillari etate. z istam esse substitutionem compendiosam non videtur dubitandum: z talis compendiosa in casu isto non comprehendit pupillarem, quia verba pupillari substitutioni non conueniunt dum testator substituit in sua hereditate: nam ista verba no conueniunt substitutioni pupillari in qua succeditur pupillo z est diuersa hereditas ab hereditate patris. l. ij. S. prius. versu. ceterum. ff. de vulg. z pup. vbi licet sint due hereditates z eodem modo quado testator loquitur de bonis suis apparet qd non sit substitutio pupillaris, vt not. Saly. in. l. precibus. colu. pe. in fi. C. de impube. z fm istam conclusionem late consuluit Corneus Perusinus in consi. clij. In hac consultatione. colum. v. in versu. sexto principaliter. lib. iij. z idem Corne. in cōsi. cccxxij. Ardua plurimum. colu. v. lib. iij. cum finit. supra alleg. sed in ista conclusione superius firmata dubitationem facit, quia non videtur prima facie q illa verba in hereditate tua, vel illa verba in bonis suis, excludat substitutionem pupillarem ex eo quod habetur in. l. j. ff. de vulga. z pup. vbi licet testator dicit heres mihi esto, illa f dictio mihi, non excludit pupillarem substitutionem, vt no. per glo. in dicta. l. j. in versu. mihi. que dicit q illa dictio mihi, non excludit pupillarem substitutionem, ad idem text. in. l. cuz quidam. que est lex penul. C. de impube. vbi illa verba illum heredem sint esse relata ad testatorem non excludunt pupillarem ad idem text. in. l. si ita scriptum. S. qui filio. ff. de bo. posses. cōtra tab. vbi substitutus pupillo hereditates sibi vendicat acsi verbum mihi adiectam non esset: z per illum ter. inserti ibi Bar. ad questionē I qua dicit se fuisse verba testamēti dicit q si pupilli instituti decesserint in pupillari etate bona ipsius testatoris deueniret in talem, illa verba bona testatoris non alterat quominus dicatur substitutio pupillaris. z hoc dictu pro notabili tradit ad date. in nota. clij. Nota vtile dictum. Istamē non obstantibus non est recedendum a conclusione superius firmata: z pro vera resolutione habemus considerare duos casus. Primus quado constat z apparet factam fuisse pupillarem substitutionem,







vel exceptio que habet in se contrarietatem.

- 15 Dispositum cum aliquo presupposito si presuppositum non verificatur non habet locum dispositio.
- 16 Statutum si dixerit quod turbans aliquem in possessione puniatur et possessionem restituat non habebit locum nisi eo casu quod possessio ablata fuerit ut statutum presupponit.

Consilium. ccccclxiiij.



**Quino iplorato p̄sidio.**

Uiso et perlecto eleganti consilio preclariss. A. J. doc. do. Pauli de Corrigha vti fratris maioris honorandi qui a deo plene scripsit et eleganter ut nullus dicendi locus superesse videatur, et omnibus diligenter consideratis et circumspicis iuridicam esse arbitror conclusionem ab eius excellentia supra firmatam, vtz q̄ promissio augmēti dotis de quo agitur valida non fuerit. Nam primo illa conclusio satis clara videtur q̄ cum do. Blasius Maria fecerit promissionē augmēti dotis ipsi do. Leonore de Susia sp̄se sue future, ut dicitur in principio instrumenti: talis promissio videtur facta principaliter ad istū finem et effectū ut dicitur do. Blasius Maria matrimonium cōtraheret cum dicta do. Leonora, ut ex verbis instrumenti apparet in principio et ex quibus causa finalis dispositionis deprehēditur. l. si vbi Bar. ff. de hered. insti. l. in princ. ff. ad macedo. vbi Bar. not. Bald. in l. i. in princ. ff. de orig. iur. et hoc modo arguit Lar. in cōsi. cxxvij. Duo sunt in princ. in cōsi. clvij. Aides. in princ. Imo. in cōsi. cxxvij. Aisis. Ro. in cōsi. xvj. Aiso themate. et i. si. l. v. Aiso themate p̄posito. circa si. Alex. in cōsi. vij. Aisis. col. ij. lib. ij. cum si. que nota sunt: et talis promissio facta per do. Blasium Mariam predictē do. Leonore ut illam haberet in uxorem est reprobata a iure, quia ab altero ipsorū coniugum non potest quis inuitari ad matrimonium spe lucri: quia esset presumptio q̄ fieret hoc causa libidinis, q̄ est cōtra bonos mores ut not. Bart. per illum ter. in l. si ita stipulatus fuero. s. si tibi nupsero. ff. de ver. oblig. et sequitur ibi Ang. Imo. Pau. de cast. et doc. cōmuniter. licet enim vir possit dotem recipere non potest se obligare ad dotandū mulierem de suo proprio ut dicit Bald. in c. accedēs. in vers. quero nunquid. de procu. allegat. in dicta. l. si ita. s. si tibi nupsero. et ista conclusio videtur de plano procedere per ea que supradicta sunt per do. Consultores, sed in isto casu difficultatem non parvam fecit: quia non videtur do. Leonora in casu proposito inuitata ad matrimonium spe lucri: quia ut patet in instrumento illa haberet talem donationē in omnē euentū etiā dato q̄ dicta cōditio cōtrahēdi matrimonium inter predictos non sequatur, et dictum dotis augmētum promisit dicitur do. Blasius Maria dare, donare, et tradere sequuto vel non sequuto matrimonio, ut in instrumento expresse dicitur. quibus verbis stantibus nō videtur q̄ talis promissio dici possit quod facta fuerit ut dicta do. Leonora spe lucri citaretur ad contrahendum matrimonium cum dicto do. Blasio Maria ex quo ipsa in omnē euentum sequuto vel non sequuto matrimonio esset dictus lucri habitura. Ad hoc in quo vis tota consultationis huius videtur consistere potest respondēri duobus modis principaliter. Primo q̄ in hac parte reprobatur instrumentū propter simulationē. Secundo propter contrarietatem. Circa primū de simulatione cōsiderandū est q̄ simulatio probatur ex presumptione et cōiecturis, ut not. Bald. in l. i. qui. C. de distrac. pig. circa si. et idem Bald. in cōsi. xvij. Punctus questionis. lib. ij. in l. emptio. C. plus valet q̄ agi. Pau. de ca. in cōsi. lxxij. Aisis bis. col. in vers. nam sum simulatio. et in cōsi. cccxxij. In causa mota. col. ij. et not. in c. ad nostram. de emp. et vend. in c. illo vos. de pign. et in casu isto efficaces sunt cōiecture q̄ illa verba, sequuto vel non sequuto matrimonio. cum simi. alleg. sint non vere sed simulate apposita. Prima videt q̄ cōstat ex verbis instrumenti in princ. q̄ augmētū hoc dotis fuit factū intuitu futuri matrimonij cum dicta domina Leonora et ista fuit causa finalis dicti augmēti dotis, ut supradictum est: et ab ista vera et expressa causa non videntur partes nec presumunt voluisse incōtenti recedere in eodē instrumento. l. non ad ea. s. ff. de condi. et demon. Bar. ibi in l. q̄ traditum. in si. Secūda presumptio videtur, q̄ si esset donatio sine matrimonio esset donatio facta simpliciter q̄ in dubio non presumitur, ut not. in l. cum de indebito. ff. de proba. et in l. campanus. ff. de ope. lib. a deo q̄ potius error presumitur q̄ donatio, ut not. per glo. in l. generaliter. in ver. cap. sam. C. de non nu. pecu. vbi Bald. in ij. opposi. et Ange. ibi. col. ij. dicit se ita consuluisse Imo. in l. a Titio. col. ij. de verb. oblig. cum si. ut tradit Alex. in cōsi. xij. Ex his que in themate. col. ij. lib. j. et in nostro casu tradit Pet. de anchor. in cōsi. lxxij. Subtiliter et copiose. Tertia presumptio fundatur in eo q̄ est verisimile, quia quod non est verisimile est que dam falsitatis imago, ut dicit Bald. in l. i. col. ij. C. de ser. fugi. facit text. in c. quia verisimile. de presump. in l. quia verisimile. que est lex fina. ff. de eo quod met. cau. et in l. obligatione generali. ff. de pigno. et in simili casu simulationis a verisimili arguit Pet. de ancha. in cōsi. clvij.

- 7 Si predicta sentētia. col. ij. et confessio que non est verisimilis nō attēditur, ut not. Bal. in l. si quis in hoc genus. in princ. C. de epi. scop. et cler. et Pet. de anch. in cōsi. xliij. Aisa inquisitione. col. j. in ver. itez ratio naturalis hoc dicitur. et certe multū cōsonat et rationi cōgruit q̄ dicitur do. Blasius maria noluisse dictū augmētum dotis cōstituerē dicte do. Leonore si euz illa matrimonium nō cōtrahisset propter verba apposita in principio instrumenti nō bus attestatur se iam diu desiderasse contrahere affinitatem in quibus nobili prosapia illorū de Susia mediante do. Leonora, et ista vti finali causa et voluntate non videtur do. Blasius Maria recessisse. quia mutatio voluntatis non presumitur. Item qui. ff. de proba. Non obstat quod videt constare de voluntate mutationis dicitur, sequuto vel non sequuto matrimonio: et prius dicitur etiā dato q̄ dicta cōditio cōtrahēdi matrimonium inter predictos non sequatur: et ratio in dicto instrumento allegatur quoniam matrimonia libera esse debent, nec fieri sub spe aliquid dati vel recepti ut ambe partes ita dicit et protestantur et sic esse cōtētantur, et sic ex predictis verbis a prima voluntate videtur recessisse. Nam respondetur q̄ licet apparenter videantur voluisse prima voluntate recedere, tamen in rei veritate in prima cōuentione persistisse prolata fuerit ad palliandam cōuentionem primam, de cuius ius validitate dubitari poterat: quia tale matrimonium non videtur batur habere libertatem requisitā: quia spe lucri omnino contractum fuit in prima cōuentione: hoc patet, in veritate sequuto et declarat intentionem precedentem in s. pauonum. insti. de rer. diuisi. l. sed et si Julianus. s. proinde. ff. ad macedo. not. Bar. in l. cetera. s. si. ff. de lega. s. et tradit Pau. de ca. in cōsi. ccccclxxvij. Aiso puncto. col. ij. in vers. constat enim ex sequētibus, et ista conclusio cōfirmatur ex presumptionibus supradictis, ex quibus omnibus satis constare videtur q̄ partes in veritate precise cogitabāt q̄ haberet omnimodo locū matrimonium, et illa verba vel non cōtracto simulate, apposita fuerunt ad palliandum q̄ spe lucri nō videretur contractū matrimonium: vnde et attēditur q̄ in veritate agitur et non q̄ simulate concipitur. l. i. et per totum. C. plus valet q̄ agi. et substantia veritatis falsa demonstratione mutari non potest. l. cum falso. C. de iur. et fac.igno. et instrumentum et simulatū nō habet nomē instrumenti, quia illud q̄ caret effectu caret nomine, ut not. Bal. in l. cum precibus. in princ. C. de proba. et instrumentum simulatum est tanq̄ corpus sine spiritu, ut not. Bal. in l. i. C. plus valet q̄ agi. et ideo non firmatur iuramento, ut not. per glo. in l. emptio. vbi Bal. C. plus valet q̄ agi. ex his habetur prima respō. princ. q̄ instrumentū fuit simulatū in illa parte dum dicit, vel non contracto: quia in veritate cogitabāt partes q̄ omnino locū haberet matrimonium per ea que supradicta sunt. Secūdo principaliter ut dixi, dictū instrumentū videtur reprobari propter contrarietatem, q̄ primo in principio instrumenti dicitur q̄ promissio augmēti dicte dotis facta propter affectionē quā dicitur do. Blasius habebat contrahendi affinitatem cum nobili prosapia illorū de Susia mediante do. Leonora futura sponsa ipsius do. Blasij marie, ut in instrumento latius dicitur: ex quibus verbis ut supradictū est, colligitur q̄ causa finalis dicte promissionis fuit propter matrimonium futurū cum dicta do. Leonora contrariū in continētū in eodem instrumento dicit q̄ talis promissio debeat habere locum etiā si non sequatur matrimonium et sequuto vel nō sequuto matrimonio et contrarietas augetur, quis postea in eodem instrumento pactū aliud apponit, in quo presupponit q̄ haberet locū matrimonium, q̄ presupponitur q̄ ipsa do. Leonora remaneret vidua dicto do. Blasio Maria premoriēte: vnde q̄ esset matrimonium et non esset matrimonium ista sunt cōtraria et contrarietas videt vitiare instrumentū. l. vbi repugnātia. ff. de reg. iur. not. in l. si titius. de cond. insti. in l. scripture. C. de fide instru. in l. i. C. de iur. et in c. sollicitudinem. de appel. et vbi est cōtrarietas non cadit excusatio adeo q̄ nec rusticus excusaf, ut not. Bal. in dicta. l. scripture. col. si. in vers. querūt doctores, et dicit Ang. in cōsi. clxxvij. Hic punctus. prima fronte. circa si. q̄ legislator nec Deussipse potest actū repugnantem inesse producere: et ideo remota nullitate vel exceptione non videt remota illa nullitas vel exceptio que habet in se cōtrarietatem, ut no. Ange. in l. tale pactū. s. qui prouocauit. col. xv. in vers. vltimus iuxta predicta quero. ff. de pact. cum si. vti dicit in dicta. l. vbi repugnātia. et in l. edita. co. xliij. C. de eden. Postremo considerandum est q̄ ista promissio augmēti dotis presupponit q̄ dos prius cōstituitur, ut supradictū est: et hoc et probat quia quando aliquid disponitur cum aliquo presupposito si presuppositū non verificetur non habet locum dispositio, ut est not. dictum Jac. butri. quod Saly. et Fulg. ibi sequuntur in l. mancipia. C. de ser. fugi. vbi dicunt q̄ dictante statuto q̄ turbans aliquem in possessione puniatur in decem et restituat possessionē nō habebit locum statutum, nisi eo casu q̄ possessio ablata fuerit ut statutum



Statutum presuppone: hoc dictum pro singulari tradit Roma. in singu. cccclxxvi. Statutum puniens. z videtur dicendū in proposito quia promissio facta de augmento dotis, videt presuppone re qd dos solvatur aliter nō potest dici augmentū dotis, vnde nō videt obligari ad augmentū dotis ex eo qd dos non fuit soluto ex predictis concurro in sententiam do. Consultoris. Laus Deo.

Summarium.

- 1 Per assignationem dotis transfertur dominium in bonis assignatis.
- 2 Creditor in actione personali ex causa depositi alijs preferitur.
- 3 Actio realis hypothecaria etiā cōtra tertium possessorem dirigitur.
- 4 Donans rem ante traditionem illam alteri obligare potest.
- 5 Prohibita alienatione videtur prohibita etiā hypotheca.
- 6 In statuto nomine alienationis non continetur pignus.
- 7 Prohibitio sine videtur prohibita media que tendunt ad finem.
- 8 In statuto cōtra ius cōmune nō fit extētio de similib' ad similia.
- 9 Bona prohibita alienari non veniunt in generali obligatione.
- 10 Qui tenetur vendere ex dispositione testatoris vendendo simpliciter liberatus intelligitur a precepto testatoris.
- 11 Promittens vendere ad factum est obligatus.
- 12 Solutione debiti principalis tollitur hypothecaria.
- 13 Maritus durante matrimonio in rebus pro dote assignatis dominium habet.
- 14 Statutum prohibens alienationem prohibet translationem.

Consilium. cccclxv.

**D**ivino iplorato p̄sidio.

Presupposita validitate cōtractus, quia hoc non reuocatur in dubiū solum queritur de executione sententie que in rem transiit iudicatam. Et in hoc primo presuppone dum est qd per assignationem dotis qd fuit facta do. Julie in illam fuit translātū dominū in bonis assignatis per ea que not. Bart. in l. si constante. in. iij. parte princ. in. ij. q. ff. sol. mat. vbi concludit qd in dubio videtur esse translātū dominū per l. dotis fructus. s. ff. de iur. dot. z l. i. ff. pro dote. z sequitur Bald. in l. vbi ad huc. in. ff. de iur. do. cum si. vt tradit Alex. in dicta. l. si constante. in. prin. col. antepe. z in consi. xxxix. Super primo dubio. col. ij. lib. iij. Et hoc stāte videt fundata in tētio Peregrini depositarij cui omnia bona dicte do. Julie obligata fuerūt, f'z primo in actione personalicreditor ex causa depositi alijs preferitur. l. si hominem. s. quoties. ff. de depo. not. Bald. in consi. cclij. Super facto. lib. i. z cum in tali deposito pecunia numerata fuerit recipiens depositum obligatur in genere, nec propter incendiū vel alium casum esset liberatus qz assumit naturam mutui z ingreditur terminos depositi. l. lucius. ff. de po. l. die sponsaliorū. eo. tit. not. Bald. in consi. cccclv. Premittendū est. lib. ij. z in cōsi. cccclij. Vtso instrumēto. eo. lib. ij. z Roma. in consi. l. Sumarius questionis. col. ij. z in cōsi. cccclxx. Circa propositam. in. prin. z in tali deposito non admittitur compensatio z paratam habet executionem. l. pen. vbi Bart. C. de depo.

3 Similiter z secūdo dicto Peregrino f'z propter obligationē bonorū actio realis hypothecaria competit etiā cōtra tertium possessorem dirigitur. l. fundus. s. in vendicatione. ff. de pigno. fact. text. in l. pignoris. ff. eod. tit. z in l. pignoris. C. eod. tit. z de hoc agitur in isto casu in quo opponitur qd do. Julia ante obligationem depositi prius fecerat pactum de vendendo terras sibi assignatas filijs suis post mortē mariti intra octo annos vt dicitur. Ad hoc responsum fuit qd talis promissio de vendēdo non impedit quominus dicta bona alienare possint per ea que habentur in l. i. ff. de act. emp. ad hoc allego tex. not. in l. si. s. lucius. ff. de dona. l. i. ff. de act. emp. ad hoc allego tex. not. in l. si. s. lucius. ff. de dona.

4 Vbi in fortiori casu dicitur quod ille qui rem donauit ante traditionem illam alteri obligare potest: z not. Bart. in l. i. C. de iur. sis. lib. x. in si. col. post gl. s. ibi in verbo, perfectam. z rationem ibi adducit qd donator ante traditionē remanet dominus, z ideo potest illam obligare: alleg. d. l. si. s. lucius. z ad idem facit text. in l. quoties. C. de rei vend. vbi res vendita primo vni si ante traditionem, alteri secūdo vendatur in secūdo emptorem dominium trāssertur: vnde si donatio z veditio ante traditionem rei non impedit obligationem multominus pactum de vendēdo impedire nō debet z ita responsio data alijs confirmatur. Alterius tamen cōtra predictam depositionē replicatur efficaciter duobus modis. Primo qd in illo pacto de vendēdo quod depositum precessit bona fuerunt obligata pro obseruatione illius pacti, vt patet in instrumēto: vnde ille cui postea veditio facta fuit videtur potior ratione prioris hypothecę. l. si fundum. l. licet. C. qui pot. in pig. hab. Secūdo responso dicta impugnatur virtute statuti Parmensis quo cauetur qd qui promisit alicui vendere aliquā rem ad terminū non possit illam vendere vel alienare alteri illo termino durate: vnde f'z prohibita alienatione etiā videtur prohibita hypotheca. l. si. C. de reb. alie. non alie. z in istis duabus replicationib' cōstitutā difficultas huius cōsultatiōis. Quantū ad statutū de quo vltimo

loco dictū fuit sufficiēter respōsum videtur qd in statuto qd stricte intelligitur prohibita alienatione nō videtur hypotheca prohiberi, vt not. Ang. in l. benignus. ff. de legib. z idem Bald. in dicta. l. si. in. prin. vbi inquit qd proprie loquēdo non est vera alienatio z propria, nisi vbi transfertur dominium: f'z ideo infert qd in statutis que res in g'ngi debēt nomine alienationis nō cōtinetur pignus z reperio qd hoc tenet z probat efficaciter Areti. in consi. cxxv. Eximie domine collateralis. col. ij. z Soc. in consi. lxxv. Circa presentem. co. ij. z dicit Bal. in c. j. s. aut si libellario. in si. qui. mod. seu. amit. qd obligatio bonorū improprie dicitur alienatio z merito nō videtur habere locū in statuto vt dictū est, z tex. in dicta. l. si. procedit, prout loquitur inspecto iure cōmuni: z ita illū tex. declarat Areti. in cōsi. xiiij. Vtso z diligēter cōsiderato. col. ij. Nec obstat qd mediante obligatiōe deuenitur ad alienationem: vnde prohibito f'z sine videtur prohibita media que tendūt ad finem. l. oratio. ff. de spōsa. quia illa regula nō habet locū in statutis, vt in not. q. tradit Bal. in l. pe. s. dotem. in si. ff. ne quis eum. z in l. i. col. si. in. vers. z per hoc determinatur. C. si rec. prout. z Alex. in consi. ciiij. Consideratis verbis instrumenti. col. pe. lib. ij. z f'z in statuto cōtra ius commune non fit extētio de similibus ad similia, vt tradit Alex. in cōsi. lxxvi. Vtso dilationibus. col. iij. lib. v. Nec obstat si dicatur quod dicta bona que do. Julia promiserat vendere erant prohibita alienari per statutum, ergo non videtur cōprehensa in generali obligatione facta pro deposito: quia f'z bona prohibita alienari non veniūt in generali obligatione, vt not. Bar. in l. codicillis. s. institutus. de leg. ij. l. i. vbi Bal. C. que res pig. oblig. pos. cum simi. vt tradit Alex. in consi. xvi. Vtso dicto themate. col. iij. lib. ij. nam respōderi potest qd dictum Barto. in dicto. s. instituto. videtur procedere inspecto iure communi a quo sic vt prohibet alienatio pariter etiā obligatio prohibita videtur dicta. l. fin. C. de reb. alie. sed in casu nostro in statuto nō est prohibita obligatio vt supradictū est: merito talia bona etiā in generali obligatione cōprehendunt, quia in tali obligatione nulla est prohibitio. Sed maior difficultas videtur in respōdendo ad primū de priorē obligatione que reperitur in dicto pacto de vendēdo z pro responsione vltra ea que ab alijs dicta sunt considerandū est qd facta venditione per do. Juliam vt presuppone ipsa vendēdo simpliciter prout promisit videtur obligationi sue satisfecisse: f'z ille qui tenetur vendere ex dispositione testatoris vendēdo simpliciter liberatus intelligitur a precepto testatoris. l. in numerationibus. in si. ff. de solutiōe f'z qui promittit vendere ad factum est obligatus. l. cōsilio. circa si. ff. de cura. f'z solo illo implemēto facti liberatus videt, vt in simili not. Bar. in l. pe. s. in. si. ff. de acqui. pos. sibi dum inquit, sola facti traditione liberatur. z in simili idem cōcludit Bal. in l. i. col. iij. vers. quarto quero. C. de his que pe. no. De precepto facto heredi qd debeat cōpromittere: nā statim qd fecit heres cōpromissum liberatus est licet illud cōpromissus effecitum nō habuerit z dicit hoc procedere in verbis prolatis ab homine: allegat dictā. in numerationibus. in si. quā etiā in simili. q. alleg. Bal. in l. si. circa. si. C. de pact. inter emp. z vend. z no. Bar. in l. si fideiusor. s. meminisse. de leg. j. cum simi. vt ibi tradit Alex. col. iij. euz ergo do. Julia impleverit qd promisit sublata est illa obligatio que ab ea facta fuit pro obseruatione pacti: quia f'z solutione debiti principalis tollitur hypothecaria. l. paulus. s. qui pignoris. ff. qui potiores. Vltimo aduertendū est ad illud statutum quo cauetur qd qui promisit alicui vendere aliquam rem non possit illam vendere vel alienare alteri: nam illud statutū intelligendum videtur illo qui rem suam propriam vendere promisit quo casu tollitur rigor. l. quories. C. de rei vendic. z non agitur de preiudicio alterius cum sit absolute res promittētis, lecus videtur in casu isto in quo do. Julia promisit vendere res f'z assignatas sibi pro dote in quib' maritus durate matrimonio habet dominium. l. in rebus. C. de iure do. not. in l. doce ancillam. C. de rei vendic. vbi Bart. z pro isto intellectu facit illud statutū dum inquit qd ille qui promisit rem vendere nō possit illam alienare: vnde dicit f'z prohibet alienationem prohibet translationē dominij. l. i. C. de fund. dotali. c. nulli. de reb. ecclie. non alie. z talis prohibitio alienationis presuppone videtur illum qui prohibetur habere dominium, quia alienatio est priuatio dominij que presuppone habitum. l. decem. s. decem. de verb. obl. l. manumissiones. ff. de iust. z iur. z ratio videt manifesta qz in eo qui sit dominus z h' facultatē implendi qd promisit videtur quedā perfidia si nō implet qd promisit, z ideo videmus quod venditor qui habet facultatē rei tradende tenetur precise tradere, vt not. per gl. in s. pretium. in si. de contrahē. empt. z cōmuniter approbatur, vt tradit Alex. in l. certi condic. io. in princ. ff. si cer. pet. z in l. stipulationes non diuiduntur. de verb. oblig. col. pe. z ratio ista cessat in re que absolute non sit propria z in qua agatur de interesse alterius voluissent tamen videre verba statuti que non vidi nisi prout relata fuerūt. Et si diceremus illam obligationem de vendendo factam per dominam Juliam nullā a principio fuisse non potuisset ratificari per

e l. ij



maritum, ita q̄ actus confirmetur a tempore quo nulliter factus fuit, sed actus nullus bene potest ratificari, ita q̄ ex nunc valeat tempore ratificationis, vt not. tradit Bar. in l. obseruare. de offic. proconsul. z sequitur Alex. in consil. lxxvij. Alfo. col. penult. lib. v. z notat Pet. de ancha. in consil. cxxij. Unus ex procuratoribus. Vreti. in consil. cxxvij. Eximie domine. col. ij. z tali casu obligatio bonorum facta ex causa depositi ante ratificationem preualeret, z ista in casu proposito breuiter occurrunt. Laus Deo.

Summarium.

- 1 Manifestus sensus testatoris aliam verborum interpretatio nem non requirit.
- 2 Verbum similiter, denotat similitudinem ad precedentia.
- 3 Dictio similiter, posita post copulam exponi debet, ac si dicatur sicut in superiori casu.
- 4 Ex secundo matrimonio inferitur iniuria filijs primi matrimonij.

Consilium. ccccclxvj.

**D**iuino iplorato p̄sidio.

In casu proposito licet accurate z subtiliter scriptum sit a preclarissimis doctoribus z aduocatis primarijs in clyte ciuitatis Barie. Res tamen non paruam difficultatem habere videtur considerando hoc modo in fauorem substitutorum: nam si verba substitutionis de se simpliciter considerentur vtraq; conditio substitutionis verificata est: quia testator decessit sine filijs masculis vel filiabus, z domina Margarita mater instituta decessit abintestato, ergo videtur habere locum substitutio vt verba aperte sonant a quibus in dubio non est recedendum. non aliter, de lega. iij. z cum in casu isto videatur manifestus sensus testatoris alia verborum interpretatio non requiritur. l. iij. C. de lib. piete. Non obstant fundamenta facta dominis Consultoribus quia videntur extorquere verba testatoris z de facili entari possunt: vnde primo non obstat dum ponderatur verbum similiter, quod denotat similitudinem ad precedentia. l. clemens patronus. in princ. ff. de heredi. insti. de excusa. tuto. in. c. cum tu. de testi. cum simi. vt Soci. tradit in consil. cclxxij. In causa Bernardi. col. ij. z idem not. Bald. in l. galus. §. nunc de lege. Velleia. per illum ter. in verbo, similiter. z ex hoc inferitur q̄ sicut facta fuit substitutio si testator decesserit sine filijs pariter idem videt dicendum in domina Margarita cui fuit facta substitutio similiter. Sed certis studium fundamentis quod prima facie videtur applaudere recte cogitanti parum facit, z considerandum est q̄ verbum illud similiter, habet relationem ad substitutos qui vocati sunt sub duplici conditione. Prima si testator decesserit sine filijs, z similiter si ipsa domina Margarita decesserit abintestato: ita dictio similiter, post copulam exponi debet ac si dicatur sicut in superiori casu, vt not. per glo. per illum tert. in l. i. §. sed z si quis. el. in verbo, similiter. de lat. liber. tollen. z vt dixi ista similitudo respicit substitutos qui excluduntur si altera ex dictis conditionibus deficiat non autem consonat, vt similitudo consideretur respectu conditionis liberorum vt illa in persona domine Margarite repetita videatur: quia apparet euidenter istam non fuisse mentem testatoris qui in persona eius conditionem liberorum apposuit z in persona matris institute conditionem inseruit si abintestato decesserit: vnde cum in matre sit specialiter apposta specialis conditio si abintestato decesserit non videtur q̄ conditio liberorum in matre repetita intelligatur. arg. eius q̄ not. Bart. in l. talis scriptura. ff. de leg. i. z Bald. in l. j. C. de legi. heredi. not. in. c. cum dilecti. de donat. Confirmatur ista intelligentia, quia filius testator qui matrem heredem instituit verisimiliter no cogitauit quod mater deberet transire ad secunda vota: z ideo in matre totam illam conditionem apposuit si abintestato decesseret, z de liberis nihil dixit quia non cogitauit quod mater ab eo instituta transiret ad secunda vota in eius iniuriam: sicut ex secundo matrimonio inferitur iniuria filijs primi matrimonij. §. quando omis. In aut. de non elig. secij. nu. ben. z in §. soluto. in aut. de nup. not. Ro. in consil. cccix. Et themate. rex his patet primum fundamentum non procedere. Secundo principaliter aliud fundamentum adducit a dominis Consultoribus ponderando verba pluralis numeri dicitur q̄ substituti succedant ipsi testatori z predicte do. Margarite sic decedentibus sine filijs z abintestato, cum enim ponat expresse illas condiciones copulatiue etiam in persona do. Margarite no videtur dubitandum quin illa conditio liberorum etiam in ipsa do. Margarita apposta videatur: quia illa verba sic decedentibus pluralis numeri vt verificetur in pluribus, iuxta l. vbi numerus. in §. ff. de testi. de necessitate dicendum est q̄ conditio liberorum etiam ad do. Margaritam referatur: z idem etiam inferius dicitur ipsius domini testatoris z do. Margarite sic decedentium si he filijs masculis vel filiabus z sic illa verba pluralis numeri decedentibus z decedentium videntur pluralitatem personarum requirere, quibus dicta conditio liberorum apposta sit: ergo necesse

sarium videtur q̄ etiam in dicta do. Margarita conditio predicta liberorum intelligatur: facit q̄ not. Bar. in l. si. per illum tert. ff. ad trebel. z hoc pro secundo clarissimo fundamento domini Consultoribus bene procederet si fuisset dictum simpliciter eis sic decedentibus sine filijs, z sic conditio filiorum tantum expressa fuisset tunc haberet locum ratio superius allegata vt numerus pluralis possit verificari etiam in domina Margarita conditio filiorum deberet intelligi, z tali casu rationes z iura allegata a dominis Consultoribus bene procederet. Sed in casu isto due conditioes exprimitur dum dicitur sic decedentibus sine filijs z abintestato vt supra quo casu numerus pluralis verificatur in dictis testatore z domina Margarita vt supra referendo singula singulis, vt not. per glo. in l. si. vbi Ange. C. de fideicommiss. in l. j. §. si autem quis sub conditione. in verbo, fortuna. C. de cad. tollen. in l. generaliter. in princ. in verbo, non expectata. C. de reb. credi. cum si. hoc modo declarando sic decedentibus sine filijs quoad testatorem z abintestato quoad matrem supra dictum fuit, z hoc modo numerus pluralis verificatur z videtur ista vera declaratio nec videtur quod aliter cum sano intellectu dici possit, z ideo intentio substitutorum fundata mihi videtur. Laus Deo.

Consilium. ccccclxvij.

Valeat statutum q̄ in venditione agnati vel consortes preferant.

Summarium.

- 1 Ius recuperandi q̄n acquiratur absenti agnato vel consorti.
- 2 Relatum est in referente.
- 3 Ratio videtur facta cum omnibus qualitatibus suis.
- 4 Diuisio presupponit communionem.
- 5 Testis de auditu non probat.
- 6 Testis de credulitate non probat nec ei adhibetur fides.
- 7 Probationes omnes sunt arbitrarie.

**D**iuino iplorato p̄sidio.

Requisitus a spectabili viro Benedito de Syluestris honorando potestate Peciolis in causa que coram eo agitur inter Aloisium nannis cerbonis agentem, vt in libello continetur, z Franciscum Petri signorini se defendentem vt dicam que sunt eius partes in pronunciano agam paucis: q̄ res satis clara videtur p̄ ea que proponuntur more seuoleiure consulti z visis omnibus z consideratis que in processu agitato constituntur arbitror z concludo partes domini Potestatis esse in pronunciano in fauorem Aloisij agentis cõdemnando dictum Franciscum reum in petitis z ista conclusio fundatur in statuto Florentino q̄ intentatum fuit z hoc vigore statuti dicte terre Peciolis in libro statutorum, in charta. xxx. quo cautus est quod vbi deficiunt statuta dicte terre recurrat ad statuta Florentina, z in statuto Florentino disponitur in rubrica de prohibita alienatione rei communis in requisito consortis quod res communis alienari non possit nisi certa forma adhibita que in casu isto seruata no fuit z ideo alienatio ipso iure fuit nulla, vt expresse statutum dicit z merito vigore dicti statuti dictus Aloisius recuperare potest rem communem venditam ab Olinerio suo consorte dicto Francisco Petri signorini vt in statuto habetur: na de validitate dicti statuti Florentini non est dubitandum, vt not. Bald. in l. dudum. C. de contrah. empt. per illum ter. z in consil. Constitutus. de in integrum restit. vbi Abb. in. vij. notab. z idem not. Bald. in l. i. in. nota b. C. commun. diuidum. Et tali casu ius recuperandi acquiritur etiam absenti agnato vel consorti, vt not. Bald. in rubri. res inter alios acta. in versic. nota quod ex consuetudine. z dixi in consil. lxxvij. in princ. z quod disponitur in statuto Florentino reputatur dispositum in statuto dicte terre Peciolis referente ad statuta Florentina: sicut relatum est in referente. l. ait pretor. §. si iudex. ff. de re iudic. l. affe toto. ff. de heredi. insti. l. institutio talis. ff. de cond. insti. l. si ita scripsero. ff. de condi. z demostra. relatio videtur facta cum omnibus qualitatibus suis, vt not. Bar. in l. j. §. de recept. in l. j. §. si. ff. si famul. fur. fecit. dicitur. in l. si quis serum. §. si. in versic. sed quero testator. ff. de lega. i. z tradit Roma. in consil. cccj. In proposito consultatione. in colum. si. facti quod not. Bar. in l. nihil. ff. de coniung. cum emancip. liber. in si. z dicit magistrat. liter Bald. in consil. cccxxxvij. Ea que veniunt per modum declarationis. lib. ij. vulgaris est doctrina quod quicquid continetur in termino ad quem facta est relatio continetur in termino referente saltem implicite, z qui explicat nihil noui facit. l. adeo. §. cu quis. ff. de acquir. rerum domi. z dicit ibi Bald. q̄ illud quod intelligitur per relationem ad aliud vere z proprie intelligitur quia ex continuatione duarum scripturarum resultat vere certum z dicit q̄ natura relationis est natura veritatis patetis ex coniunctione scripturarum, z ideo ex coniunctione statuti Peciolis referentis se ad statuta Florentina habetur clara decisio huius questionibus, quia res communis



res communis vendita non servata forma statuti recuperari potest a consorte ut in statuto Florentino disponitur. Nec obstat quod pro parte dicti Francisci emptoris allegatur quod res de qua agitur esset diuisa et non communis prout statutum loquitur: sed in hoc intentio dicti Francisci probata non fuit sed bene consistere videtur quod res esset communis prout statutum loquitur: nam cum dictus Franciscus in capitalis ab eo productis dicat factam fuisse diuisionem videtur fateri rem fuisse communem: quod diuisio presupponit communionem. l. magis puto. s. si. cum. l. seq. ff. de reb. eo. et diuisio probata non fuit a testibus qui inducuntur. Primus enim testis dicit se adiuisse a dictis Oliverio et Aloisio repertis in itinere quod ibant ad diuidendum ista verba nihil probant de diuisione duplici ratione. Prima quia testis de auditu non probat. ut not. in l. testium. C. de testi. Secunda quia licet tunc ad diuidendum non sequitur quod diuisio facta fuerit quod non sufficit preparatione probare et tractum absque conclusione: ut no. Bal. in l. cum allegas. col. ij. C. de usur. in l. multum interest. col. ij. C. si quis alter. vel sit. in c. fin. de iura. calu. Nam tota vis in conclusione consistit. l. si voluntate. vbi Bal. C. de rescin. vendi. Secundus testis etiam non probat quod dicit de credulitate ibi quod credit quod ibi essent pro diuidendo quo casu testis de credulitate non probat: ut no. in d. l. testium. Inno. et doc. in c. quoties. de testib. et tertius testis etiam ipse deponit de auditu ibi audiuit dicere: et idem quartus testis ibi quod plures audiuit dicere: et idem quintus ibi audiuit dicere: licet aliqui dicant vidisse terminos non probant. quia non dicunt se vidisse constituere terminos respectu diuisionis facte inter dictas partes. et dicendo simpliciter vidisse terminos videntur ita indicare. unde non probant: ut no. Bar. in l. qui testamento. s. si. ff. de testa. et quia dicunt de credulitate unde non probant ut supra dictum est. Et sic patet quod predicti testes non probant diuisionem et de comunione apparet ex diuisione allegata ab ipso Francisco que presupponit communionem. d. l. magis puto. s. si. et quia ipse Franciscus reus conueniens condidit dicta bona a predictis pro diuisio ut ponitur in tertio capitulo et pars aduersa credit prout in locatione continetur et confessio de credulitate equaliter preiudicat sicut de veritate. et per glos. in an. c. ex literis. de iure iuran. et quia dicta bona relicta fuerunt simul dictis Oliverio et Aloisio in testamento ser. Bartholomei eorum fratris. ut patet in testamento producto et testes induciti pro dicto Aloisio hoc bene probant. Ex quibus omnibus in d. induci potest et debet ad credendum dictam rem esse comunem quia probationes omnes sunt arbitrarie. ut not. Pau. de ca. in l. admonendi. in pen. col. de iure iur. per l. ij. s. si. ff. de testib. et idem dicit Anto. de butr. in ca. ex literis. de probatio. in. vj. nota. Et ex omnibus supra dictis conclusio supra facta iustificatur: ad laudem Dei omnipotentis.

Summarium.

- 1 Venditio facta pro pretio estimado per duos homines eligendos est approbata de iure.
- 2 Commissum arbitrio boni viri est certum purum et non conditio nale.
- 3 Pactum de retrouendendo de se non inducit presumptionem simulationis.
- 4 Venditor quando respondet emptori de fructibus facit cessare presumptionem fraudis.
- 5 Ubi constat de veritate actus presumptio simulationis excluditur.
- 6 Qui dicit contractum simulatum debet exprimere et probare speciem simulationis.

Consilium. cccccxlvij.

In iuno iplozato p̄sidio.

Pro resolutione eorum que contra Andream apponuntur primo considerandus est quod in primo contractu venditionis rei de qua agitur celebrato inter Victorium Laurentij venditoris et Joannem Gasparis et Syluestris primu emptoris facta venditio pro pretio estimado per duos homines eligendos et iste modus contrahendi videtur approbatus de iure. ut tradit Jo. de ana. in c. r. r. Ais instrumentis et copromisso. col. pen. vbi inquit quod p̄tū est certū eoislo quod declaratio pretij est commissā arbitrio alicuius intelligitur arbitrio boni viri. l. hec venditio. in. si. ff. de contrahē. emp. l. si. C. eo. ti. in. s. pretij. in. si. de contrahē. emp. et dicit quod illud quod est commissum arbitrio boni viri est certum purum et non conditio nale. Secundo dictus Joannes et Syluestris primus emptor vendidit dictum predium Andree Simonis pro pretio florenorum. l. r. unde opponitur de modicitate pretij et de pacto de retrouendendo ex quibus arguitur contractus simulatus. Sed respondetur quod ipse Joannes venditor qui vendidit dicto Andree non fuit teneri nisi pro suo dato et facto. ut patet in dicto instrumento quo casu res vendita videtur esse longe minoris pretij: argu. l. fundi partem. ff. de contrahen. empt. not. in c. cum Joannes. de fide instr. vbi Abb. in. v. not. et idem no. Abb. in. c. cum aliquibus. de deci. in. ij. not. et quia res dicitur minoris pretij p̄pter illud onus

retrouendendi. ut not. Abb. in. c. ad nostram. col. si. de emp. et ven. et propter istas qualitates non videtur esse hic modicitas pretij. et pactum de retrouendendo de se non inducit presumptionem simulationis. l. ij. C. de pac. inter emp. et ven. no. Abb. in. d. cad nostrā. in vers. primus casus est. Bald. in consil. cccxij. fm ea que proponuntur. in prin. l. j. Alex. in consil. cccxij. Consideratis his. lib. vi. Et ulterius considerandum est quod ipse Andreas secundus emptor videtur subrogatus in locum primi emptoris Victorij qui habebat potestatem recuperandi dictum predium a primo emptore et cum consensu dicti Victorij secunda venditio facta sit videtur ipse Victorius redemisse per alium: ut in regula. potest quis. de re. iur. in. vj. facit text. in l. cum quis. ff. de regu. iur. et in l. sicut. s. si voluntate. ff. quib. mod. pig. vel hyp. et finaliter dictus Andreas promisit illud quod. s. in primo contractu dictum fuit quod pretium deberet taxari per duos homines eligendos ut in primo contractu dictum fuit: et in tali contractu nulla suspicio simulationis considerari potest: ex quo pretium arbitrio boni viri debet taxari: et quia etiam pactum de retrouendendo cum modicitate pretij non probat contractum simulatum: fm magis comunem opt. quam late coprobat Barth. veron. in trac. simulationum contractuum. char. antepe. et idem Alex. in consil. c. r. r. Ais processu. lib. iij. col. si. vbi attestatur istas esse magis comunem opt. et idem Alex. in consil. c. r. r. Sine disputatione. col. si. co. lib. iij. et fm istam partem late consuluit Soc. in consil. c. r. r. iij. Nunquid ex duabus presumptionibus. cum simi. ut dicit in consil. cccxij. In casu ad nos transmissio. col. ij. ista tamen disputatio non cadit hic: quia scilicet ea que hic concurrunt non videtur esse modicitas pretij. ut colligitur ex supradictis: et quod non fuit facta venditio fm quod designati sunt fines: sed solum pro vna parte in qua non videtur modicitas pretij attentis qualitatibus supradictis. Non obstat quod venditor primus Victorius remansit in possessione quo casu insurgit presumptio simulationis: ut not. in l. sicut. in. s. supernacuum. ff. qui mod. pig. vel gypo. sol. quia in isto casu venditor soluit pensionem emptori quo casu purgatur illa presumptio simulationis: ut not. per Barto. in d. s. supernacuum. circa si. vbi dicit quod quando venditor respondet emptori de fructibus hoc facit cessare presumptionem fraudis: arg. l. litibus. C. de agri. et cens. lib. r. j. et no. Abb. in consil. r. r. iij. Aidetur primo ex predictis. in si. l. j. vbi hoc dicit in pensione soluta per venditorem. prout fuit in isto casu. Secundo Abb. in. d. c. r. r. in si. respondet quod in d. s. supernacuum. non constabat venditionem factam fuisse: ideo ille qui dicit se vendidisse ex quo reperit in possessione non presumitur vendidisse: secus videtur in isto casu in quo apparet de venditione per instrumentum publicum. Postremo in casu isto considerandum est quod vbi constat de veritate actuum presumptio simulationis excluditur. ut Bald. dicit per illum text. l. r. qui. in fin. C. de distrac. pigno. Nam ille qui dicit contractum simulatum debet exprimere et probare speciem simulationis. ut dicit Bart. in consil. l. r. vj. Petrus Nicole. col. ij. Bal. in. l. ab anastasio. in fin. C. mand. de. de ancha. in consil. c. r. r. iij. al. s. cccxvi. Ad corroboracionem. col. j. cum simi. ut tradit Alex. in consil. c. r. r. Ais superiori themate. col. j. et in consil. r. r. iij. In causa et lite. col. ij. lib. v. sed hic videtur consistere de veritate actuum quantum ad Andream actorem qui propter vicinitatem fundi appetebat illud petium terre etiam ultra istam estimationem acquirere. ut dicit text. in l. si cui fundus. ff. de leg. ij. in si. ubi sepe enim confines fundos etiam ultra iustam estimationem interest nostra acquirere et hoc nulla fraus nec simulatio considerari potest: quod ipse Andreas ex tali contractu nullum commodum habuit sed potius damnum quod exposuit quadraginta florenos ut induceret illos ad vendendum sibi pro pretio estimando. et sic iusto pretio in quo dicti quadraginta floreni deberent computari: et ideo videtur quod dictus Victorius tenetur facere venditionem dicto Andree prout promisit. Laus Deo.

Summarium.

- 1 Pedagia acquiruntur ex privilegio vel consuetudine seu prescriptione licet sint principi reservata.
- 2 Quod potest concedi per privilegium potest etiam consuetudine introduci.
- 3 Civitas Janne superiorem non recognoscit et de illa debet sicut de principe iudicari.
- 4 Vectigalia nova decreto civitatis constitui non possunt.
- 5 Verba generalia generaliter intelliguntur.
- 6 In materia etiam odiosa lata debet fieri interpretatio quatenus proprietatis verborum videtur requirere.
- 7 Consuetudo in omnibus vectigalibus attenditur.
- 8 Statutum non receptum in usum attendi non debet.
- 9 Dispositio generalis generaliter intelligitur.
- 10 Testes non interrogati in probando negativam rationem reddere debent.
- 11 Testes singulares non probant.
- 12 In testibus singularibus unus debilitat dictum alterius.
- 13 Testibus duobus affirmantibus magis creditur quam decem negantibus.



- 14 Negativa simplex probari non potest.
- 15 Testis qui meram negativam attestatur redditur suspectus de falsitate.
- 16 Territorium a terrendo dicitur, et districtus a distringendo.
- 17 Quis habet potestatem terredi seu distringendi totum illud dicitur de territorio seu districtu.
- 18 Confirmans actum nullum videtur dare.
- 19 Confirmatio geminata et pluries facta habet vim clausule ex certa scientia.

Consilium. ccccclix.

**D**uino implozato p̄sidio.

Procedendo breuiter prout Consultorē decet videndum est de duobus. Primo an intentio cōmunitatis Aezani fundata sit in pedagijis quib⁹ agitur, et dato quod sician impugnari videatur ex his que in contrarium adducuntur. Circa primum intentio fundata videtur ex capitulo in quo dicitur possit colligere et habere collector pedagij cōis Aezani tā citra macrā q̄ vltra a quacūqz persona intrante territorio cōis Janue vel exeunte dictū districtū inde per territorium Aezani deferente seu deferri faciente: sicut enim pedagia reseruatā sunt principi in. c. j. que sint reg. in vñ. seu. not. Roma. in 2. sil. c. lxxij. Vis tota in prin. facit ter. in. l. vectigalia. ff. de pub. inferioribus tamē acquiruntur ex privilegio vel cōsuetudine seu prescriptione. c. super quibusdā. S. preterea. de ver. sig. et no. Bal. in consi. cr. Anuqua questio. col. j. lib. j. et ibi cōcludit qd sufficit privilegium tantū vel sola cōsuetudo: vt tenet Ly. in. l. ij. C. no. vec. et idem tradit Olā. in cōsi. c. lxxij. Qēs fere. in prin. vbi inquit qd illud qd potest concedi per privilegium

1 potest etiam cōsuetudine introduci: facit ter. in. c. duo simul. de offi. vic. in. c. cū cōtingat. de foro cōpe. et tradit Alex. in consi. cr. v. Aiso tit. q. in prin. lib. ij. et cū ciuitas Janue vtaf in suo territorio vrb⁹ summi principis: vt de ciuitate Senarū no. Abb. in 2. i. r. r.

2 Vnde p̄mo. in prin. fidem videt in ciuitate Janue que vt dicitur nō recognoscit superiorē: vnde de illa debet sicut de principe iudicare: vt not. Bar. in. l. j. s. de qua re. ff. de postu. in. l. infamē. in fi. ff. de pub. iud. in. l. acta. S. de amplianda. ff. de re iudic. idē Abb. in consi. cvij. Placet mihi. in prin. lib. j. Ro. in cōsi. ccccvi. In p̄posito casu. in prin. cum simi. q̄ nota sunt: ideo potuit ciuitas Janue cōcedere cōitati Aezani ius recipiendi pedagia in eius territorio

3 quia p̄ vectigalia nona decreto ciuitatis cōstitui nō possunt. l. vectigalia. C. nona vect. ille ter. intelligitur de ciuitatibus q̄ recognoscunt superiorē: vt not. Bal. ibi locus videt in ciuitate que habet iura principis de qua in casu isto agit, et no. Bal. in. l. s. C. de vect. vbi hoc dicit in magnis ciuitatibus: et talis concessio nō videtur facta cōitati Aezani absqz onere: qz propter dicta pedagia cōitatis Aezani obligat tenere territorium suū securū als tenetur emēdare damna illata transeuntibus: vt not. Hosti. in sum. de cens. in. S. ex quib⁹. in ver. breuiter puto. et Arch. in. c. j. s. qz peregrinos. c. lxxij. q. vj. refert Bal. et dicit esse not. in. c. j. S. conuētulas. de pace iura. fir. col. ij. in vlti. nota. cū si. vt tradit Lor. in cōsi. c. lxxij. Aisa copia. cō. l. ij. col. pe. in. ij. lib. verba ergo concessionis et privilegij debent diligenter prescruari. c. accepimus. et in. c. porro. de privileg. Et qd verba generalia sunt qd pedagia exigi possunt a collectore cōmunitatis tam citra macrā q̄ vltra a quacūqz persona intrante territorio Janue et. et verba enim generalia generaliter intelliguntur. l. j. s. et generaliter. de leg. p̄stati. etiam quod maior ratio sit in vno casu q̄ in alio. l. j. s. qd autem. ff. de alea. in. l. in fraudē. in fi. ff. de testa. mili. et in materia etiā odiosa lata debet fieri interpretatio quatenus pprietas verborū videtur requirere: vt not. Calde. in cōsi. j. in titu. de consang. et affini. vbi hoc dicit in dispensatione que odiosa est in. c. j. et ij. de sil. presby. in. vj. et idem in materia personalis est text. in. l. lege. ff. de testa. et ibi ad hoc illum ter. not. Alex. et ideo in casu isto illa verba tam citra macram q̄ vltra a quacūqz persona intelligi debent generaliter vt verba sonant et ex tali concessione seu privilegio intentio cōmunitatis Aezani fundata videtur vt etiā inferius dicam: accedit etiam cōsuetudo seu prescriptio qz vt narratur isti Aezanenses perceperunt dicta pedagia longissimo tēpore et quo casu in omnibus vectigalibus cōsuetudo attenditur. l. in publicanus. S. si. ff. de publica. l. licitatio. S. earum. eo. tit. cū simi. vt tradit Signoro. in cōsi. cvij. In questione. col. ij. in quarto dubio. vbi hoc modo arguit in pedagijs et ex tali cōsuetudine etiam videtur fundata intentio cōmunitatis, vt in simili casu tradit Alex. in cōsi. cr. v. Aiso tit. qōnis. in prin. lib. ij. Idem Alex. in consi. vj. Aiso thēmate. in prin. lib. j. et in cōsi. lxx. Aiso puncto. col. ij. lib. ij. et idem not. Bald. in consi. lxx. Ad euentiam premittendum est. col. ij. et in consi. cr. Antiqua questio est. eodem lib. j. et in consi. cr. v. Questio vertens inter cōmune. eo. lib. j. vnde ex predictis videtur fundata intentio cōmunitatis Aezani tam ex cōsuetudine q̄ ex privilegio, et ita breuiter primum dubium absolutum sit. Et videndum est ergo an intentio fundata ex supradictis impugnari videatur ex his que in contrarium oppo-

8 nuntur. Primo enim obijcitur et quod statutū supra allegatum nunq̄ fuit receptum in vñ pro rebus que intrant spediā: ergo tale statutum attendi non debet, iuxta glos. in. c. j. de tren. et pace. no. Barto. in. l. s. sed cum antiquitas in fin. C. de cura. furto. et in consi. c. lxxij. Index cōis Aissij. De. de ancha. in consi. c. lxxij. Jure stricto. in p̄nci. Alex. in consi. c. lxxij. Aisa facti narratione. col. j. lib. j. cum simi. vt cōgerit Feli. in. d. c. j. Sed respondetur qd statutum seu capitulum loquitur generaliter de qualibet persona intrante territorio cōmunitatis Janue vel exeunte dictū districtū inde per territorium Aezani deferente et. vt supra relatum fuit ex dictis verbis generalibus videtur fundata intentio cōmunitatis Aezani contra quamlibet personam intrantem vel exeuntem territorio Janue: inde per territorium Aezani deferente: vnde cum spediā sit de territorio Janue in dicto capitulo locus et hōmnes spediā cōprehenduntur: et quia dispositio generalis generaliter intelligitur per ea que superius allegata sunt. Non obstat qd dictum capitulum nō sit abusu cōprobatum: quia hoc debet ab aduersa parte probari cum in tali negativa cōsistat fundamentū intentionis eius, iuxta not. per Barto. in. l. in illa. col. ij. de verbo. obli. in. l. pe. s. docere. per illum ter. ff. ne quis eum. De. de ancha. in cōsi. c. lxxij. Super p̄mo questione. Domi. in. c. j. in. ij. not. per illum ter. de confel. in. vj. cum simi. que nota sunt. Est ergo videndum an ista negativa pro parte spediā probata sit discurrendo testes qui ab vtraqz parte inducti sunt, et certe negativa nō videtur bene probata a testibus qui pro cōmunitate spediā inducuntur. qz in probando negativam testes etiam nō interrogati rationem reddere debent: vt notat Bal. in. l. solam. in fi. C. de testi. in. l. cūz. hi. S. nihil. ff. de transac. Bart. in cōsi. c. j. Charissime domine. et ratio cōgrua esse dicitur quod actus fieri nō potuisset quin ipse vidisset: vt no. Bar. in. l. j. s. hoc interdicto. ff. de itin. actus p̄na. Bald. in. d. l. cum hi. S. nihil. Angel. in. l. j. ff. de bis qui sunt sui vel alie. iur. et in aut. de here. et fal. in. S. hinc nobis. Bal. in. l. j. C. de secun. tab. cum simi. vt tradit Alex. testes autem spediā modo predicto nō deponunt ideo non probant: solum enim attestantur de seipsis qd nō soluerunt gabellam et qd gabella non fuit petita, vnde nō sequitur quod non deberet solui et qd peti non potuisset. Et predicti testes omnes sunt singulares in eorum dictis quia quilibet deponit se non soluisse: vnde etiam isto capite non probant quia singulares in. c. bone. in. c. dilecti. de elec. et in. c. licet causam. de proba. quia de diuersis actibus deponunt: in eodē actu non sunt cōtestes: et sic ibi nō est numerus, ideo tantū pbat vnus quantū mille, vt Bald. dicit in. l. vt iuriurandi. col. ij. in vers. deinde no. rationē. C. de in re iur. et ibi dicit qd plures singulares testes minus pbat qz vnus: et idē Bal. in. l. de quib⁹. col. ante pe. in ver. sed nunquid testis. ff. de legi. vbi inquit et qz in testibus singularibus vnus debilitat dictum alterius: ideo in tali casu nō deferatur iuramentū in defectū probationis. Testes autē inducti pro cōmunitate Aezani vidētur bene probare qz deponūt super affirmatiua, et dicūt qz agētes pro vniuersitate Aezani erigūt pedagium ab euntibus et reddētib⁹ annis vno duob⁹ tribus quatuor et decem in dictis locis de quibus agit et quod ita verum publicum et notorium et publica vox et famarita primus testis dicit et interrogatus de causa et ratione dicit se scire per supradicta et qz ipse testis dictum pedagium per dicta tēpora trāsēdo per dicta loca eūdō Lugdunū versus et semel etiam eūdō spediā vñqz collectoribus pro dicto cōi Aezani et. idē. secundus testis, idē tertius, quartus, quintus, omnes predicti cōcordāt cum primo. Et istis testibus deponētibus super affirmatiua magis credēdū est: qz plus creditur duob⁹ affirmantibus qz decem negantibus, vt no. per glos. in. l. diem proferre. S. si plures. in verbo. inde querit. ff. de arbi. Et illa gl. in casu isto omnino videtur bene procedere: quia negativa de qua agit non est cōarctata loco et tēpore et quo casu simplex negativa probari non potest. c. quoniam cōtra. de proba. l. actor. C. de proba. in. c. bone. de electio. in. c. super hoc. de renun. et vnde caueat testis tanq̄ ab igne vt non attestatur meram negativam quia redditur suspectus de falsitate: ita dicit Age. in. l. pe. s. docere. ff. ne quis eum. idem not. Bald. in. d. l. actor. colum. ij. in. l. de die. S. pe. ff. qui satis. da. cogan. cum simi. et Alexand. tradit in consi. lxx. Hobita super contentis. colum. ij. lib. ij. et in consi. c. lxxij. In causa et lit. colum. fina. eodem lib. ij. Et ista conclusio in fauorem cōmunitatis Aezani videtur optime fundata in dicto capitulo in quo aduertendum est quia videtur solum concedere exactionem pedagij a quocūqz persona intrante territorium cōmunitatis Janue vel exeunte dictum districtum inde per territorium Aezani deferente. Clarum est autē quod locus spediā est de territorio et de districtu Janue: et nam territorium dicitur a terredō. l. pupillus. S. territorium. ff. de verbo. signi. et districtus a distringendo: ideo vbi cūqz quis habeat potestatem terredi seu distringendi totum illud dicit de territorio seu districtu: vt no. Abb. in consi. lxx. Videtur primo. lib. j. et dicit Bal. in rubr. que sint regalia. qd territorium non est aliud q̄ terrespiciū munium et armatum iurisdictione cū simi. lib. vj.



libus: vt Feli. scribit in. c. rodulphus. col. r. in verbo territorium. z districtus dicitur territorium adiacens civitati in subiectionem vltra fines simul cum civitate statutos: vt tradit Areti. in consil. lxxvij. Et ratio scribendi. col. si. allegat L. y. z Bald. in. l. etiam. C. de iure dot. z sic no videtur dubitandum qd locus spedi dicitur de territorio z districtu Janue: ergo comprehenditur in dicto capitulo seu statuto communitatis Aezani dum loquitur de intransitibus vel exiitibus territorium seu districtum Janue z vterius requiritur qd inde per territoriu Aezani deferatur. Et his duobus requisitis concurrentibus verba dicti capituli generalia sunt z debet generaliter intelligi, vt supra dixi. z in dicto capitulo principalis consideratio habetur quod tangat z intra territorium Aezanensium z nulla ratio habetur qd postea vadat vbiq; vel sit post pedagium solutum: z ratio nulla subesse videtur qd tale capitulum restringatur vt non habeat locum in exiitibus versus spedi: nam a maiore ratione esset dicendum quod civitas Janue exciperetur: tamen hoc no dicitur: minus ergo videtur de loco spedi dicendum. ¶ Non obstat si dicatur dictum capitulum factum fuisse ab hominibus Aezani qui non habebat potestatem imponendi talia onera. l. vectigalia. l. non solent. C. noua vectiga. qd dictum capitulum sepius confirmatum fuit a communitate Janue quo casu dato qd nullum fuisset ex tali confirmatio ne conuallidatur z qui confirmat actum nullum videtur dare, vt not. Bart. in. l. z quia. ff. de iurisd. omnium iudi. in. l. p. privilegia. C. de sacrosan. eccle. vbi si in eum requiritur qd confirmatio facta sit ex certa scientia z in dubio prelumitur qd facta sit ex certa scientia: vt not. Abb. in. c. examinata. col. um. de confirma. vtili vel inutili. cum si. vt dixi in rubri. de confirma. vti. z inuti. z cum talis confirmatio sit geminata z pluries facta habet vim clause ex certa scientia: vt nota. per glos. in. c. j. de constitu. in. vj. in. c. rescripta. xxv. qd. ij. cum similib. vt Feli. tradit in. c. si quando. col. fina. de rescriptis. z hoc etiam confirmatur ex sententia illa arbitrarij lata inter dictas partes die prima Martij. ad. cccc. lxxij. z de hoc no videtur dubitandum quia pars aduersa in suis capitulis fatentur qd Aezaneses sunt soliti exigere pedagia in dictis locis de exitu tantum non autem de introitu. Laus Deo.

Summarium.

- 1 Aliquid an sit plene pbatu ex mero iudicis arbitrio pendet.
- 2 Testes licet plene probet potest tamen iudex si sibi videt non eis adhibere fidem.
- 3 Iudex ex coniecturis z presumptionibus testibus non clare probantibus potest fidem adhibere.
- 4 Iudex ad vnam pbationis speciem animu applicare non debet.
- 5 Pena vt tollatur z euitetur leuiiores pbationes sufficiunt.
- 6 Scriptura propria probat contra proprium scribentem.
- 7 Exemplum probat contra illum qui exemp. um dedit.
- 8 In dubio interpretatio fieri dz qd testes sint concordantes.
- 9 Testis vnus solus plenam facit pbationem quam deponit de facto proprio ad vtilitatem alterius.
- 10 Testes singulares de diuersis actibus attestantibus no probat.
- 11 Testes singulares recipiuntur in probando aliquid in genere.
- 12 Quis si sciente z patiente superiore exercet officium ad qd deputatus non fuit, valent gesta per eum.
- 13 Causa que habet etiam iniusta excusat a pena.
- 14 Contrarioru eade est disciplina quando eadem est ratio in vtroq.
- 15 Probata solutione pensionis facta tribus annis continuis fundata est intentio eius qui dicit preteritorum annorum factam solutionem fuisse.
- 16 Solutio census vel canonis facta per alium tertium etiam proprio eius nomine prodest vero emphyteote.

Consilium. cccccl.

In iudicio iplozato p̄sidio.

In causa vt vulgo dicit charitatis Monarie cui no mine agitur ad penam caducitatis p̄textu pensionis non solute considerandum est qd tota materia pbationis arbitrio iudicis commissa est: vnde qd an aliquid sit plene probatum ex mero iudicis arbitrio pendet, vt not. Pau. de cast. in. l. ad monendi. col. penul. ff. de iure iur. per. l. iij. §. j. ff. de testib. z idem dicit Anto. de but. in. c. ex. literis. in. vj. nota. de proba. Bald. in. l. fin. in. prin. C. co. vel epis. z ideo dicit Barto. in. l. lucas. ff. de his qui not. infra. qd licet testes plene probet potest tamen iudex si sibi videbit no adhibere fidem alleg. d. l. ij. §. j. in. d. ver. tu magis. z no. Fimo. in. l. qui testamento. §. ff. de testa. fz pari ratione econtra si testes no clare probarent videt qd iudex ex coniecturis z presumptionibus fidem adhibere possit ex quo hoc totum arbitrio iudicis committatur: qui quidem iudex ad vna pbationis speciem animu applicare non debet. d. l. ij. §. euidem quoq. l. ob carmen. §. si. ff. de testib. ca. in presentia. de renun. c. causam que. de re iudi. z quia agitur hic de pena in qua vt committatur liquida z clarior proba-

tio requiritur: vt no. Bald. in. c. j. col. si. quali. do. proprie. fend. p̄l. alleg. l. in testamento. la. j. ff. de condi. z demon. z idem Bald. in. l. j. in. ij. oppo. C. de his que pene nomi. Alex. in. cōsi. xxxij. Anthe mate. col. j. lib. ij. fergo econtra vt pena tollatur z euitetur videtur qd leuiiores pbationes sufficiant z presertim in loco pio charitatis cui sicut in ecclesia no conuenit pena in extorquere. c. suam. de penis. z res ista deberet arbitrio boni viri tractari quo casu pbationes etiam non concludentes sed persuasive recipiunt: vt not. Bal. in. l. solam. in. fi. C. de testi. Areti. in. cōsi. cxxvij. In causa domine Antonie. col. ij. est ergo in casu isto videndum an saltem persuasive probatum sit de solutione pensionis vt pena caducitatis euitetur: z certe videt dicendum qd sicnam p̄mus testis Antonius de portijs deponit qd ipse scripsit de mandato domini Andree z scripsit de verbo ad verbu, prout dominus And. legebat in libro que habebat in manibus: na ex qualitatibz z demonstrationibz quas ponit apparet quod ipse testis scripsit quinterneti de quo agitur. iuxta not. l. demonstratio falsa. in. prin. an. vj. q. p̄nci. ff. de condi. z demon. Alex. in. consil. xc. In causa. col. lib. ij. z iste testis in effectu probat quod scripsit quinternetum ad requisitione domini Andree: ideo videtur perinde ac si fuisset scriptum ab ipso dno Andree qui videtur per aliu scripsisse: arg. l. j. §. de testib. ff. de vi z vi ar. c. mulieres. de sen. excōi. z ideo faceret fidem contra ipsum dnm Andree sicut ppria scriptura probat contra propriu scribentem. aut. contra qui propria. C. de no nume. pecul. publici. ff. de positi. fz facit qd dicit de exemplo quod probat contra illum qui exemplum dedit, vt no. Bar. in. l. ij. in. §. si dubitetur. in. fi. ff. que ad. test. ape. in. aut. si quis in aliquo. C. de eden. z cum isto p̄mo teste concordare videt Bernar. de bonif. glis alius testis qui deponit se soluisse quattitates de quibz in quinterneto z qd illas fecit accipiari per Anto. de portijs a libris dni And. hoc enim intelligitur eo modo quo deposuit. d. Anto. videlicet qd ipse scribebat. z dñs Andr. legebat libru quem habebat in manibus fz in dubio interpretatio fieri debet qd testes sint concordantes: vt not. Bald. in. l. de quibus in char. si. ver. z not. qd si testes. ff. de legi. z Pau. de ca. post Bal. in. l. ij. C. de bo. pos. fm tab. cum simi. vt tradit ibi Alex. in. fi. z idem Alex. in. consil. cxxvij. Ponderatis his. col. pe. lib. ij. z in. cōsi. cxxij. Anthe. col. si. in. prin. eo. l. ij. qd cōsiliu repetitum est in consil. l. lib. iij. z dictum est coadiunatur ex eo qd Gaudentius alius testis deponit qd rectores hospitalis ipsi tanq̄ heredi domini Andree computauerunt omnia credita annotata in quinterneto z ipsam absoluerunt per instrumentum de quo conu. at. ex hoc enim videtur qd solutio pensionis facta fuerit prout in quinterneto dicit. ar. l. mater. C. de rei ven. z qd no. Eng. per illu text. in. l. iulianus. ff. qui satisd. cog. cum si. vt tradit ibi Alex. z probatio predictoru testium efficacior redditur ex eo qd predicti testes de suo facto proprio testificantur. quo casu etiam vnus testis solus plenam facit pbatione quando deponit de facto proprio ad vtilitatem alterius vt no. Pau. de cast. in. l. quicunq. col. fin. C. de ser. fu. g. z idem Pau. de ca. in. consil. cccc. lxxij. Anthe actus z actitas. z hoc idem voluit Saly. in. l. si quis decurio. in. iij. oppo. C. de fal. z lz contrarium velit Alexan. in. l. ij. §. j. ff. si ex nora. cau. agat. tamē negari no potest quin talis pbatio potentior sit ad inducendum in dicē ad credendum ita esse. Non obstat si dicatur qd predicti testes videtur singulares quia de diuersis actibus attestari videntur quo casu testes singulares non probat. c. licet cautam. de pba. c. bone. c. cū dilecti. de elec. qz ad hoc primo respōderi potest qd saltē duo primi testes supradicti vident de eodē actu testificari vt supradictu est. Secundo respōdetur qd etiam testes singulares bene pbant quando singularitas no est separata: sed dictu vnus correspondet alteri z ex dicto alterius coadiunatur: gratia exēpli, vnus deponit de vera numeratione, alter deponit de confessione: tali enim casu vnus alteri adminicula z probant, vt not. Bal. in. c. licet causam. col. v. de proba. in. aut. rogati. circa fi. de testi. z tradit Pau. de ca. in. cōsi. ccc. Iudex. in. fi. vel saltem in tali casu iuramentum deferri debet: vt no. Bal. in. rub. de cōtrouer. in. in. prin. z ita videtur in pposito qz dicta istoz adinuicem correspondent z adminiculant qz vnus dicit qd scripsit quinternetum de cōmissione dñi Andr. aliter qd soluit pecunias put in quinterneto dicit: z qd fecit illas accipiari per illu testem qui attestatur se scripsisse: z alius deponit qd omnia credita annotata in quinterneto fuerant computata ipsi tanq̄ heredi, vt supradictu est: ista enim dicta coadiunant adinuicem adeo vt mens in dicitis induci debeat z impiumatur ad ita credendum. Non obstat qd no probetur dominum Andream habuisse administrationem z gessisse negotia charitatis Monarie qz testes videntur deponere de actibus particularibus: nam respōderi potest qd in tali casu etiam testes singulares probare vident qz agitur de pbando administratione in genere fz quo casu in probando aliquid in genere testes singulares recipiuntur, vt not. Spe. in. tit. de inquis. §. j. ver. si. qd si vnus. Bal. in. l. actor. col. ij. C. de proba. in. l. j. C. qui nu. tut. cū si. vt tradit Alex. in. consil. lxxij. Inspeco diligēter. col. ij. l. j. in. §. xij. Anthe. col. v.



lib. v. cum si. hoc in casu isto comprobatur ex liberatione facta heredi domini Andree occasione cuiuscumque administrationis facte per ipsum. d. And. de bonis et rebus charitatis, ut in publico instrumento habetur: et cum d. d. And. gereret negotia charitatis rectoribus scientibus et patientibus ex gestis cum eo ipsi rectores obligantur: arg. l. i. §. magistru. ff. de exerci. vbi Pau. de cast. post

12 **B**ul. de cu. dicit quod si aliquis sciente et patiente superiore exerceat officium ad quod deputatus non fuit valent gesta per eum per illum tex. et facit text. in l. si. ff. qd cum eo. et tradit in simili casu Alex. in cons. cluij. Aiso et discussio. col. ij. lib. ij. et in cons. clvi. Aiso in instrumento. col. ij. eo. lib. ij. et in simili casu. not. Bar. in cons. lxxix. Quidam vendidit vni institori. et hoc maxime videtur habere locum in casu nostro ad istum effectum caducitatis evitandae: quod quilibet causa etiam iniusta excusat a pena. l. igitur. ff. de libe. cau. per gl. in l. plagij. in gl. si. vbi Ang. C. ad le. sta. de plag. et no. Bart. in l. i. in fi. ff. de abig. Bald. in l. j. C. vbi cau. sta. Non obstat quod ex ipso quinter neto non apparet quod solutiones de quibus in eo dicit facte fuerint ipsi. d. And. quod respondetur quod videntur facte charitati vel agentibus per ea ex eo quod primo dicit quod fictabiles debent dare charitati. et per contrarium dicti debent habere intelligitur ab ipsa charitate ut vnum contrarium secundum alterum intelligatur: quia contrariorum eadem est disciplina quando eadem est ratio in utroque: ut per Bar. in l. inter stipulante. §. sacra. de ver. oblig. facit quod not. Pet. de anch. in cons. cclj. In questione. et Bal. in l. si. col. si. C. de fideicod. Alex. in cons. cccvij. Statutis accurate perspectis. col. penult. li. ij. quedam etiam alia opponuntur quibus sufficienter fuit responsum per dominum advocatum pro parte fictabilium dnm Baptistam Laciarn doctorum prestantissimum rolim discipulum meum acutissimum.

13 **P**ostremo considero vnum quod videtur tollere difficultatem quia quando probatur quod solutio pensionis facta fuit pro tribus annis continuis fundata est intentio eius qui dicit preteritorum annorum factam solutionem fuisse ut molestari non possit, ut no. per gl. in l. ij. C. de iure emphy. in glos. magna. in versic. quis probabit. per tex. in l. pe. que incipit. quicunq. C. de apo. publ. lib. x. et no. Spe. in ti. de loca. §. nunc aliqua. versic. xxxvij. dicens quod si emphyteota probat se pro tribus annis soluisse presumitur semper in preteritum soluisse: alleg. dictam. l. quicunq. et l. procula. ff. de proba. sequitur Jo. an. ibi. et in c. litere. vbi Bald. in fi. refert et idem tenet C. de dila. cum simi. ut tradit Franc. decre. in not. lxxvij. Tu scis. et moderni in. d. l. ij. et quod dictum est de solutione facta tribus annis continuis idem videtur de obligatione facta tribus annis continuis, quod obligatio habet vim solutionis quantum ad hoc ut pena caducitatis evitetur: ut not. Spe. in ti. de loca. §. nunc aliqua. in versic. xxxvij. Ly. in. d. l. ij. in secunda oppo. C. de iure emphy. et sequuntur Bald. Ange. et Saly. in. d. l. ij. et idem Bal. in l. si a te. C. de pac. inter empto. et vendi. cum simili. et cum in casu isto ut narratur pro tribus ultimis annis oblatio facta fuerit videntur isti fictabiles habere fundatam intentionem ut pro tempore preterito molestari non possint, et hoc idem alio modo probatur presupponendo vni quod clarum est de iure, vbi quod solutio census vel canonis facta per alium tertium etiam proprio eius nomine prodest vero emphyteote, ut no. Spe. in. d. §. nunc aliqua. ver. lxxvij. Bal. in l. arboribus. §. quid tamen. in fi. ff. de usufru. et in l. solentibus. C. de rei ven. circa si. bonis text. in l. forma. §. si cum ego. ff. de censu. et tradit Ro. in cons. cij. Aiso. in princip. et in consil. cccxcj. In casu proposito consultatione. in si. modo sic in casu nostro apparet de solutione facta per capitaneum pro tribus annis continuis: ergo perinde est ac si solutio facta fuisset ab ipsis fictabilibus quantum ad hoc ne cadant a iure suo: ergo pariter videtur prodesse vel pro preterito tempore videantur etiam soluisse per supradicta, et de solutione facta per capitaneum constat ex quadam scripta manu Juliani de cauagliono thesaurarii charitatis, ut dominus advocatus ad aliud propositum deducit ex quibus omnibus videtur sufficienter probatum de solutione et ad maiorem cautelam poterit deferri iuramentum et in dubio etiam iudicandum est pro reo. c. ex literis. de proba. c. in dilectos. in fin. de fide instru. Nec obstat quod hoc non videtur habere locum in causa fauorabili, prout videtur causa pia charitatis de qua agit. c. si de re iud. l. inter pares. ff. de re iud. quod hoc haberet locum nisi ageretur ad penam quam petere et extorquere non convenit ecclesiasticis et pijs locis. c. suu. de penis. facit gl. vij. q. ij. in c. fraternitatis. et quod in casu isto non sumus in dubio, quod satis constare videtur de solutionibus factis per supradicta et fauorabilibus et pijs locis non tantum debetur ut alijs in iustitia fiat, ut dicit in c. ex tenore. de foro cope. in c. nuper. de do. natio. inter vir. et caveant domini agentes pro charitate ne quosdam ecclesiasticos etiam religiosos imitentur qui sub colore ne ecclesia ledatur aliorum iura usurpare non verentur hoc enim a charitate alienum est et si isti fictabiles iure suo priuarentur non charitatis sed canitatis et credulitatis locus videtur. Laus Deo.

indivisa non videtur contracta societas, et an vicinus qui propter timorem pestis domum vicini, et que in illa erant comburit ad estimationem teneatur.

Summarium.

- 1 Societas non videtur contracta inter fratres qui simul vixerunt cum hereditate communi.
- 2 Actus voluntarij non extenduntur ultra quod geruntur.
- 3 In dubio quis nomine proprio acquirere presumitur.
- 4 Vicinus qui propter timorem pestis domum et existentia in domo comburit, an teneatur ad estimationem damni.
- 5 Quis propter suspicionem pestis potest expelli de civitate.
- 6 Priuatus potest dominio rei sue priuari pro publica utilitate.
- 7 Officialis siue magistratus non potest alicui ius suum etiam ex causa publica tollere nisi hoc expressum sit.
- 8 In generali potestate data alicui non venit ut ius alterius ledere possit.
- 9 Potestas habes liberum arbitrium non potest ius alterius ledere.
- 10 Vigore arbitrij non potest quis ius iniquum statuere.
- 11 Solus enim principis est iura alterius auferre.

**D**uino implorato presidio.

1 **P**rimo queritur an bona acquisita per avaritiam eius proprio fronde debeant communicari Simoni eius fratri cum quo vixit in communi post mortem Joan. Antonij eorum patris et paucis videtur concludendum quod non, quia dicti fratres licet haberent hereditatem patris in diuina per hoc inter eos non videtur contracta societas. l. ex parte. §. filius. ff. famil. hercis. in l. cuz duobus. §. si fratres. ff. pro soc. ad contrahendum enim tacitam societatem omnium bonorum plura requiruntur, ut no. Bar. in. an. l. titium et menium. §. altero. ff. de adm. tuto. in l. si patruus. C. commu. vtriusque iudi. et Ange. tradit in consil. cxij. Bona acquisita. col. l. j. Petr. de anch. in consilium. cccij. Ateria de qua queritur Roma. in consil. cccxj. Cum isti fratres. cum simi. ut dixi in consil. cxj. Aiso puncto. et illa que essent necessaria in tali societate non interuenerunt secundum quod relatum fuit: ideo societas omnium bonorum contracta non videtur, et ita in simili casu consuluit Abb. in consil. lxx. Attingam breuissime. lib. j. Roma. in consil. cluij. Ad primum questum. in princ. in consil. cccxij. In casu proposte consultationis. Jo. de ana. in consil. lxx. Aiso puncto. cum simi. que nota sunt et si fratres adinuicem communicant fructus cois hereditatis in illis videtur facta coicatio non in alijs: quod factus voluntarij non extenduntur ultra quam gerantur. l. fin. C. ne vroz pro mari. et ita in questione nostra dicit Bar. in l. j. §. si quis hoc interdicto. ff. de itinere actus priu. in. d. l. titium. §. altero. et in dicta. l. si patruus col. si. in versic. pone enim duo fratres. vbi ponit casum in duobus fratribus qui haberent bona communia et vnus habuit in dotem et fructus et prouentus dotis ponit in communi alter etiam quod lucratur communicat concludit quod communicatio fructuum etiam lucrorum non inducit communionem in proprietate nec in capitali. et sequitur Alex. in consil. clvij. Diligenter perspectis his. li. ij. et cum in casu isto non sit inducta societas tacita omnium bonorum secundum ea que narrantur acquisita per ipsum avaritiam non debent communicari quia quod ex proprijs laboribus acquisit non debet ad alios transferri. l. cu oportet. in princ. C. de bo. que libe. et in §. quod autem instit. per quas perso. nobis acquir. Et hoc clarum est ex quo proprio nomine ipsius avaritij acquisit: et etiam in dubio presumitur quod quis nomine proprio acquirat. l. et magis. ff. de solu. ut not. Bart. in. d. l. si patruus. col. ij. et in. d. l. titium. §. altero. et Bal. in additio. ad Bar. in tracta. de duobus fratribus. col. ij. cum simi. ut tradit Petr. de vbal. in trac. societatis. in. v. parte principali in. j. q. colum. vlti. et quod in predictis non videtur dubitandum ulterius non insisto. Sed venio ad secundum dubium in quo maior videtur dubitatio dum queritur, an et vicinus qui propter timorem pestis domum et ea que in domo vicini erant incendio consumpsit teneatur ad estimationem domus et earum rerum que in domo erant, et videtur noua questio in qua prima facie videbatur dicendum quod non: quod propter suspicionem pestis quis expelli potest de civitate, ut no. Bal. in l. ij. in versic. vlti. not. post Buliel. de cu. ubi. C. de sum. tri. Alex. in l. casus. C. de testa. pari ratione videtur quod domus et bona propter suspicionem pestis comburi possint in hoc enim agitur de publica utilitate pro qua potest priuatus dominio rei sue priuari. Item si verberatum. §. si ff. de rei vend. in l. lucius. ff. de enic. et not. Bart. in l. si. col. j. C. si contra ius vel vali. publi. et in proe. ff. col. ij. cum similibus que nota sunt: et dixi in c. que in ecclesiarum. de consil. et specialiter facit tex. in l. si quis fumo. §. fin. ff. ad leg. aquil. vbi quis destruit domum vicini causa arcendi incendij et non tenetur. l. aquilia. ad idem text. in l. ij. §. quod ait pro. ff. de incen. rei. nau. His tamen non obstantibus ulterius cogitanti in casu isto contrarium arbitror esse de iure et consilium derandū est quod quando hoc factum fuisset auctoritate publica haberent locum allega. §. in contrarij: sed priuatus prout iste erat auctoritate eius propria hoc facere non potuit: quod etiam et officiales quibus cura pestis

Consilium. ccccclj.

Inter fratres qui simul vixerunt cum hereditate communi



cura pestis commissa fuit a civitate vel republica non habent autoritate auferendi et privandi aliquem iure suo etiam ex causa publice utilitatis nisi hoc illis specialiter committatur, ut no. dicit Bart. in l. toties. §. si cui. ff. de pollic. quia in generali potestate data alicui non venit ut ius alterius ledere possit: allegat. l. ij. §. merito. et §. si quis a principe. ff. ne quid in loco publi. cum simi. et idem not. Bart. in l. ambrosia. col. ij. in vers. item ex virtute dicti arbitrii. ff. de decre. ab ordi. facien. et idem Barto. in l. filiusfamilias. col. j. in vers. extra. glof. ff. de dona. et concludit quod licet potestati datum sit liberum arbitrium non tamen potest ius alterius ledere: idem Bal. in l. milites. in fi. C. de test. mili. et dicit quod vigore arbitrii non potest quis ius iniquum statuere: allegat. l. si pater. ff. de his que in frau. credi. et solius enim principis est iura alterius auferre, ut dicit Bal. in l. ij. C. de servitu. et aqua. col. vj. in vers. item nota. quod si papa. cum simi. ut dicit in. c. que in ecclesiaram. de constitu. unde si magistratus non potest alicuius ius etiam ex causa publica tollere nisi specialiter illi committatur, ut supradictum est: a fortiori unus privatus non videtur habere talem potestatem debuit enim iste privatus habere permissionem vel iussione superioris, ut in simili casu dicit in l. ossa. in prin. ff. de religio. et sumpt. Non obstant iura in quibus dominus destruitur propter incendium quod de incendio non bene inferitur ad pestem quod mediante incendio domus destruitur non sic videtur in peste quod propter pestem domus destrui non debet: saltem immediate quia alia prius remedia adhiberi possunt: ut no. in simili de lepra per glof. de peni. dist. j. in. c. voluissent iniqui. in verbo. lepra. et etiam quod de igne dicunt iura allegata in contrarium intelligi quando domus media omnino fuisset consumpta incendio. l. si alius. §. est et alia. ibi. eque perituris edibus. ff. quod vi aut clam. at. secus quia destruens tenetur: ut not. Ang. aret. in suo tract. de malef. in ver. incendia. col. penul. **Laus Deo.**

Consilium. ccccclij.

**C**asus de longinquo probatur per famam, et probationes arbitrarie sunt, et quod intentio substituti fundata videtur quod mortuus sit sine liberis, et quod legatum usufructus non debetur nisi adita hereditate, et aditio debet probari, et licet hereditas non sit adita legata debentur propter clausulam codicillarem, et hoc ibi limitatur.

Summarium.

1. Casus de longinquo per famam probatur.
2. Famam plenam probationem facit ubi a communiter accidentibus difficilis est probatio.
3. Mortuus presumitur ille qui non reperitur.
4. Probationes arbitrarie sunt et pendent ab arbitrio iudicis.
5. Iudex in defectum probationis potest deferre iuramentum ad confirmationem fame.
6. Intentio substituti fundata videtur quod mortuus sit sine liberis.
7. Unus probandi incumbit illi qui dicit filios supervivisse et fideicommissum conditionem defecisse.
8. Legatum usufructus non debetur nisi adita hereditate.
9. Aditio hereditatis in animo consistit.
10. Pendens ab animo consistit in facto.
11. Quod consistit in facto debet probari quia non presumitur.
12. Hereditas licet non sit adita legata debentur propter clausulam codicillarem.

**D**uino iplorato presidio.

**D**uino consilio clarif. A. B. doc. domini Pauli Florianis qui accurate et subtiliter presentem consultationem absoluit requisitus de brevi subscriptione agam paucis, primo illa conclusio clara videtur et cetera est approbata et quod mors Baronti qui in partibus longinquis deceffit probetur per famam, ut not. Barto. post glof. in l. si quidem. C. solu. matri. cum simi. §. alleg. et adde Alex. in cons. iij. Videtur inspectis his. col. iij. lib. ij. in consil. clxxij. In causa et lite. lib. vj. et in q. xxvij. Consideratis his. col. j. lib. vij. et Bal. idem dicit in. c. fin. §. si vero. ut lite non contesta. et Lome. in cons. r. Visa fuit. col. ij. lib. j. et hoc comprobatur quod ubi a cetera accidentibus difficilis est probatio solet fama plenam facere probationem, ut Alex. concludit in cons. lxxvj. Viso testamento Simonis. col. fi. in vers. quoniam. lib. ij. ubi ad hoc adducit quod not. Ant. de but. in. c. veniens. el. j. de testi. et in. c. transmissa. qui filij sint legitimi. et idem Alex. in cons. iij. Viso processu inquisitionis. col. ij. in vers. et attento. lib. vj. unde cum sit mortuus in longinquis partibus et difficile sit probare mortem videtur quod fama faciat plenam probationem per supradicta, et ad idem facit quod cum dictus Baronti non reperitur presumitur mortuus: ut not. Barto. in l. et si certus. §. si unus. ff. ad sillania. Sed difficultas videtur in isto casu antalis fama legitime probata sit quod cum fama isto casu plene probet, ut supradictum est: tali casu debet probari quod fama originem habuerit ex probabilibus causis que inducunt populum ad ita credendum, ut not. Bartol. in l. de minore. §. tormenta. circa fin. ff. de questionib. Bal. in l. proprietatis. C. de pba. ff. de anch.

consil. cclij. In questione presbyteri. cum si. ut dicit in consil. xxxvij. In causa rigorose accusationis. col. ij. et in casu isto non videtur quod testes hoc bene probent. Pro resolutione huius obiectio nis ultra ea que supradicta sunt: considerandum est quod omnes probationes arbitrarie sunt et pendent ab arbitrio iudicis: ut not. Anto. de bu. in. c. ex literis. an. vj. no. de proba. et idem dicit Pau. de cast. in l. admonendi. col. penul. ff. de iureiuran. per text. in l. ij. §. j. ibi. tu magis scire potes. ff. de testib. facit quod notat. Barto. in l. lucius. ff. de his qui not. in fa. unde ex supradictis potuit iudex induci ad credendum dato quod fama non haberet originem a personis fide dignis per ea que no. Barto. in. d. l. de minore. §. plurimum. in. ij. et iij. q. et in defectum probationis potest deferre iuramentum ad confirmationem fame, ut tradit Fulgo. in consilio. clv. Quoniam plurime et iudex qui novit veritatem in hoc inclinare debet, ut tradit Pau. de cast. in consil. cccij. Ego Paulus in novis. in secunda parte. Secunda conclusio que habet quod intentio substituti fundata sit quod Barontus decefferit sine liberis est approbata communiter quia ei qui dicit filios supervivisse et sic conditionem fideicommissi defecisse incumbit onus probandi, ut no. Bartolus. in l. ex facto. §. si quis autem. per illum text. ff. ad treb. cum similibus. §. allega. et simi. istam conclusionem late ultra superius dicta consuluit Alexan. in consil. xxxix. Viso themate. lib. j. et in consil. xci. Repetitur in causa. col. penul. libro. vij. dicit Alex. in dicto consil. xxxix. lib. j. hoc esse speciale in casu dicti. §. si quis autem favore fideicommissi. et allegat Angel. hoc dixisse in dicto. §. si quis autem. et in casu fideicommissi et predictam opinionem quod sit speciale favore fideicommissi declarat et comprobatur dominus Bartho. loci. in l. qui duos. §. cum in libello. col. penul. et fin. ff. de rebus dub. In secundo principali dubio etiam bene responsum fuit secundum regulam quod legatum usufructus non debeatur non adita hereditate. l. si nemo. ff. de testa. tut. leam qua. C. de fideico. facit text. in l. ex testamento. eod. titul. et aditio hereditatis in animo consistit. §. si in. in situ. de here. quali. et disse. in l. pro herede. in prin. ff. de acquit. heredi. l. si ania. C. de iure. delibe. et quod pendet ab animo in facto consistit. l. bone fidei. ff. de acquit. rerum domi. et illud quod in facto consistit debet probari: quod non presumitur. l. in bello. §. facte. ff. de capti. cum in iure. de officio delega. l. j. C. de proba. et hoc modo arguit Bald. in rub. C. de fide instru. col. ij. Abb. in consil. xxxvj. Circa primum. col. j. in. ij. lib. cum similibus, ut dicit in l. quatenus. ff. de regu. iur. Non obstat quod filius sit ipso iure suus heres. §. j. in situ. de heredi. quali. et disse. quia propter beneficium abstinendi reputatur extraneus. l. nam nec emancipatus. ff. de lega. j. et late nota. Bartolus. in l. necessarijs. ff. de acquit. heredi. ubi Alex. videtur residere cum opinione Barto. cum qua dicit omnes transire in l. j. C. si ut se ab heredi. abstine. et idem Alex. in l. si cum dotem. §. transgrediamur. in glof. in verbo. extiterit. ff. solu. matrimo. Non obstat et quod hereditas adita non fuerit tamen legata debentur virtute clausule codicillaris: ut not. Bartol. in l. j. q. vij. ff. de iure codicil. et tradit Alexan. in consil. ix. Viso verbis testamenti. in fi. lib. j. quia respondetur quod illud dictum Baronti procedit, prout Barto. ibi seipsum declarat quando verba clausule codicillaris sint concepta in futurum ut quia dicatur si non valet valebit, secus si ad presens tempus referatur quia tunc valet testamentum, et licet postea per non aditionem destituatur testamentum non debentur legata ex causa intestati quia semel valet, et ita videtur in casu isto quia clausulam codicillaris est coepta per verba presentis temporis et non est relata ad futurum, ideo etiam secundum Bartol. legata non debentur, et ex supradictis benigne concurre in sententiam domini Consultoris. **Laus Deo.**

Consilium. ccccclij.

**A**ppellatione mobilium animalia comprehenduntur nisi aliud appareat de mente testatoris.

Summarium.

1. Mobilium appellatione animalia se moventia comprehendunt.
2. Receditur a proprietate verborum quando manifestum est testatorem aliud sensisse.
3. Actus qui sequitur declarat intentionem disponentis in actu procedenti.
4. Testator semper videtur legare de his que in suo patrimonio reperiuntur.
5. Verba clara cavillari non possunt.
6. Verba notarum relativa facti dicuntur verba contrahentium.
7. Ultima scriptura testamenti inspicitur.
8. Testator instituitur do heredes simpliciter facit illos dominos post aditam hereditatem, heres idem est quod dominus.

**D**uino iplorato presidio.

**C**asus de quo queritur non parvam dubitationem habere videtur propter contrarietatem verborum testamenti que non facile extricari potest: nam si verba legati attendantur



1 clarum est qd appellatiōe mobilium animalia se mouentia cōprehenduntur. l. mouentium. ff. de verb. significat. vbi mouentium et mobilium appellatiōe idem significamus, et videtur tex. in l. j. in prin. ff. de rei vendi. ibi, in omnibus rebus mobilibus tam animalibus q̄ in hisque anima carent, et in l. a. dno pio. S. in venditiōe. ff. de rei iudi. vbi de animalib⁹ idem qd de bonis mobilibus indicatur, ad idem tex. in l. ij. col. j. ibi, mobiles autē vel se mouentes. C. q̄ et qui. quarta pars. lib. x. et hoc maxime videt in casu isto habere locū propter verba vniuersalia et pregnātia legati ibi, oia et quęcūq; mobilia. et ibi, et generaliter oia que appellatiōe bonorum mobiliū veniunt et cōprehenduntur sub quouis nomine vel vocabulo nūcupentur et sic attentis verbis legati ista conclusio de plano procederet sed difficultatē non mediocrē facit qz predicta conclusio procedit nisi aliter appareat de voluntate testatoris, vt dicitur in. d. l. mouentium. et glo. ibi, et nam a proprietate verborum receditur quādo manifestū est testatorē aliud sensisse. l. non aliter. in prin. de lega. ij. in l. pediculis. S. labeo. in si. de auro et arg. lega. in l. liberorum. in prin. de leg. ij. est ergo videndum an in casu isto videatur repugnare voluntas testatoris vt animalia in dicto legato mobilitū non includantur, et primo cōsiderandū est qd licet verba legati generalia et pregnātia sint tamen in dicto legato dicit testator quod voluit omnia bona mobilia venire saluis infra scriptis: vnde videndum est an ex infra scriptis derogatum sit dicto vniuersali legato de bonis mobilibus: qz factus qui sequitur declarat intentionem disponentis in actu precedenti. l. sed et iul. S. proinde. ff. ad macedo. S. panonum. in si. de rer. diui. no. Bar. in l. cetera. S. sed si parauerit. de legat. et ex pluribus infra scriptis videtur cōprehendi qd intentio testatoris fuerit qd in dicto legato omnium mobilium non cōprehendatur animalia. Primo quia grauauit heredes quod dent et cōsignēt tot bestiamina et sic animalia plebano sancti Marcellini que ascēdant ad valorem. xxv. florenorum largorum auri et in auro: et tali enim legato euidens coniectura habetur qd testator non cogitauit qd in vniuersali legato omnium bonorum mobilium prius facto animalia includerantur, sed verisimiliter voluit qd non cōprehenderentur, sed quod remaneret penes heredes quos grauauit, et nō est dubitandum quod testator videtur legasse dicto plebano de animalibus que erant in bonis ipsius testatoris: quia semper videtur legare de his que in eius patrimonio reperuntur. l. si domus. in prin. de legatis. j. in l. qui vxor. S. fin. ff. de auro et arg. lega. et not. Barto. in l. ij. in prin. ff. de oleo vino triticoq; lega. facit quod not. Bald. in l. si quis argentum. in prin. per illū tex. C. de dona. et videtur testator grauaasse heredes soluere animalia vsq; ad valorem. xxv. aureorum cogitans qd hoc esset minus onerosum heredibus q̄ soluere pecuniam numeratā ex quo erāt animalia in patrimonio, et ex hoc etiam videtur testator pro constanti habuisse qd animalia remaneret apud heredes grauaatos, et ad hoc facit qz grauaatio heredes ad soluendum de animalibus relictis in patrimonio videtur voluisse qd animalia remaneret apud ipsos heredes argumēto. l. deniq;. S. interdum. de pecul. lega. Nec responsio que datur satisfact qz non tollit vim argumēti. Secundo efficaciter hoc probatur qz post factum legatum testator dicit in alijs autē bonis mobilibus et immobilibus et se mouentibus heredes instituit et. Primo verbū illud in alijs videtur separare bona expressa in institutione a bonis in legato precedenti cōprehensib⁹ qz instituit in alijs: ergo in bonis prius legatis nō videtur facta institutio vt verba manifeste ostendunt et cum clara sint cauillari non possunt. l. ij. C. de liber. preter. et facit specialiter qd not. gl. in l. necesse. ff. de in diem addie. Bart. in l. pater filii. in. S. xv. de legat. ij. in prin. et ideo nō consonat qd in simili casu de verbo et clausula ista in alijs autē omnibus bonis suis et. cōcludit Paul. de ca. qz talia verba nō attenduntur qz videt verbū illud in alijs appositū per errorem et imperitiā notarij et nō importat iuris ministerium, vt ipse tradit in cōs. cccxv. mibi. cccxvij. viso supra scripto puncto. col. j. qz talis interpretatio videt destruere proprietatē verborum manifestā voluntatē testatoris qz cōsideratis verbis precedentib⁹ talia verba bene cōueniunt et correspondēt, et absurdū videtur dicere qd verba illa in alijs autē bonis nō sint de intentione testatoris qz presunt pro tabellione qd nihil aliud scripserit q̄ sibi iniunctum fuerit et quicquid scriptū sit videt scriptū de voluntate et mandato eius qui rogauit tabellionē: ita Bald. dicit in l. errore. col. j. C. de testa. et idem no. Bal. in l. j. in col. si. circa si. C. de priuile. dot. et in l. ab executione. col. si. in versi. pone statuto cauetur. C. quoniam app. vbi inquit qz verba notarij relativa facti dicunt verba contrahentium: idem Bal. in l. mater. co. ij. in versi. preterea. C. de rei vend. et in l. ij. in si. C. de execu. rei iud. et idē Bal. not. in. qz. cccxv. verba instrumenti. lib. ij. et tradit Soci. in qz. xx. in facto presupponitur. col. pe. lib. ij. stantib⁹ et goverbis supradictis a quib⁹ indubio nō est recedendū. l. nō aliter. in prin. de lega. ij. est considerandum qd verba testamēti debent ita intelligi ne contradicant et in qualibet materia p̄ distinctionē si fieri potest cōtrarietas remouea-

ri debet, vt tradit Alex. in cōs. cclj. viso alias testamento. col. iij. lib. ij. cū si. vt dixi in cōs. cccv. modo sic in legato. l. verba de se cōprehendant animalia sub generalitate verborū ibi tamē specialiter expressum nō fuit de animalibus sicut in institutione: vnde ex illa speciali expressiōe facta in institutione datur intelligi s̄m intentionē testatoris qd ipse cogitabat qd in legato precedenti bonorum mobilium nō cōprehenderent animalia, qz vt dixi actus qui sequitur declarat intentionē in actu precedenti et qz in legato qualitas rerū mobiliū exprimit massaritas p̄ nos lineos laneos aurū argentum et. et de mobilibus se mouētib⁹ nihil exprimitur quocasu licet exempla nō restringat regulā. S. hactenus. in si. de grad. l. damni infecti. la. ij. in prin. ff. de dam. infec. l. j. S. qd vulgo. de vi et arma. tamē videtur declarare mentē disponentis s̄m qualitatem ex emplorum que exprimuntur, vt immobilibus que a se non mouent: et hoc consonat in isto casu ex eo qd postea in institutione specialiter dicit de mobilibus se mouentibus: et hoc modo videtur qd cōtrarietas que prima facie in dicto testamento continetur adaptari: et concordari possit et si cōtrarietas non posset concordari vltima dispositio institutionis attenderetur, argu. l. pacta nouissima. C. de pact. et vltima scriptura testamenti inspiciatur. l. si quis eum. ff. de vulg. et pupill. l. si mibi et tibi. S. in legatis. de lega. j. et tradit Alex. in cōs. xix. Ad modū preclare. circa si. lib. ij. R. o. in cōs. xij. Idē de iure. Card. in cōs. xxix. au dex. col. ij. verificat qd potius cum sumi. vt dixi in. d. l. pacta. nouissima. et non placet consideratio Paul. de cast. in cōs. prealleg. dum inquit qd institutio facta de omnibus bonis mobilibus et immobilibus etiā complectat bona que supra prius sunt legata ex eo qd ab heredibus legata prestari debent: qz verba illa in alijs autē bonis repugnant et clara videntur et cauillari non possunt et esse exponere albū pro nigro: et hoc cōfirmat qz testator instituyendo heredes simpliciter facit illos dominos post aditā hereditatez qz heres idē est qd dñs. l. itē mela. S. legis. ff. ad leg. aquil. et adita hereditate heres efficitur dominus. l. cū heredes. in prin. ff. de acq. poss. et hoc non potest verificari in rebus legatis que debent prestari legataris et in illis absolute nō habent heredes dominium.

Consilium. ccccclij.

Notarius qui erat notarius Balie anno m. ccccclij. an debeat habere salarium pro his de quib⁹ rogatus fuit in illo anno m. ccccclij. qd quidem salarium exactum fuit ab alio notario Balie creato anno seq. m. ccccclv.

Summarium.

- 1 Notarius rogatus de aliquo actu d̄ habere duplicē mercedē, primo pro rogatu et imbreuitatura sine protocollo, secundo pro extensione quando redigit in publicam formam protocolum.
- 2 Salarium a iudice taxari debet quando de quantitate salarij discordia est inter notarium et partem.
- 3 Notario p̄ labore debetur salariū q non laborauit nō manducet.

**D**uino iplozato p̄sidio.

Viso casu et diligenter consideratis his que narrata sunt casus modicam videtur habere dubitationē s̄m ea que proponuntur more Scuole iure consulti: nam primo de iure cōf notarius rogatus de aliquo actu debet habere duplicē mercedem. Primo pro rogatu et imbreuitatura sine protocollo. Secundo pro extensione quando redigit in publicā formā protocolum, vt not. Bart. in l. argentarius. in prin. ff. de eden. vbi allegat text. in l. si. C. de prin. agen. in rebus. lib. xij. et si sit de quantitate salarij discordia inter notariū et partē debet taxari salarium a iudice, vt tradit Specu. in titu. de sala. procura. et tabel. col. ij. in versi. sed quid erit in tabellionibus. et sequitur Bal. in dicta. l. argentarius. in prin. sed ista dubitatio cessat in isto casu in quo taxatum fuit salariū a magnificis dominis Balie. Sed dubium est an notarius qui erat notarius Balie anno m. ccccclij. debeat habere salarium pro his de quibus rogatus fuit in illo anno m. ccccclij. qd quidem salarium postea exactū fuit ab alio notario Balie creato anno sequenti m. ccccclv. et res clara videt de iure qd salariū debetur primo notario qui rogatus fuit in dicto anno m. ccccclij. qz ipse laborauit et pro labore notario debetur salarium. c. statutum. S. notariū. de rescrip. in. vj. et no. i. qd. ij. an. sicut episcopi. in. c. j. de simo. et notario deputato p̄ anno m. ccccclv. nō debetur aliquod salarium pro his que facta sunt in anno m. ccccclij. de quibus ipse rogatus nō fuit: nō laborauit et qui non laborat nō manducet: vt not. per glo. in l. quāuis. ff. de dā. infec. et hoc indubitatē videt procedere in isto casu in quo magnifici viri Balie expresse ordinauerūt qd solutio deberet fieri presenti notario Balie qui rogatus fuerat et successiue: tamē illa ordinatio facta deberet intelligi pro alijs notarijs Balie qui successiue cogati fuissent. S. nullo modo cōsonat qd notarius qui nō fuit rogatus nec aliquid fecit debeat habere salarium: imo qd plus est si notarius Balie deputatus in anno m. ccccclv. aliquid fecisset in executione



executione eorum que facta fuissent in anno precedenti salariū debe-  
retur notario regato de principali dispositione et non notario ro-  
gato de executione actus principaliter precedentis casu quo al-  
teri tantum salariū esset soluendū: ad hoc facit no. decisio Angel.  
in l. si possessor. s. redacte. ff. de peti. hered. vbi inquit qd si statutū  
velit qd potestas debeat habere quartam partem condemnatio-  
num et unus potestas cōdemauit alter erexit functo officio primi  
num et unus potestas cōdemauit alter erexit functo officio primi  
illa quarta pars debetur primo potestati qd cōdemauit: a fortiori  
hoc est dicendum in casu isto in quo secundus notarius nihil fecit  
circa ea de quibus primus rogatus fuit. Laus Deo.

Summarium.

- 1 Comitatus transmittitur de fratre in sororem.
- 2 Verbum restituere quid respiciat.
- 3 Heres dicitur dominus.
- 4 Pactum per quod non impeditur libera testandi facultas non valet.
- 5 Pactum quod certe res non deueniant in certum genus personarū  
est validum de iure et potest iuramento confirmari. et nu. 12.
- 6 Pactum de futura successione non tenet nec firmatur iuramen-  
to. et nu. 8.
- 7 Donatio omnium bonorum presentium et futurorum non valet.
- 8 Fratritas iurata non tribuit successionem.
- 9 Pactum est validum quando aliquid reseruatur de quo partes  
testari possunt.
- 10 Donatio collata post mortem valet.
- 11 Iuramentum quod seruari potest sine peccato seruandū est.
- 12 Pactum per quod tollitur libera facultas testandi est contra bo-  
nos mores.
- 13 Aliquid esse contra bonos mores aliter consideratur de iure ca-  
nonico, et aliter de iure civili.
- 14 Pacta illa de iure canonico dicuntur contra bonos mores que  
inducunt homines ad peccandum.
- 15 Facultas testandi est de iure civili.
- 16 Substantia testamenti quod sit de iure naturali vel gentium.
- 17 Factū ex certa scientia principis in dubium reuocari non potest.
- 18 Clausula ex certa scientia facit valere illud quod patiebatur defectū.
- 19 Quis non debet audiri contra illud quod princeps facit ex certa scientia  
imo repelli debet et illi perpetuum silentium imponi.
- 20 Princeps quod facit ex certa scientia videtur facere de plenitudi-  
ne potestatis.
- 21 Princeps vbi scribit de plenitudine potestatis nihil opponi potest  
quod annullat gratiam.
- 22 Principi non potest dici cur ita facis quā vix potestatis plenitudine
- 23 Consuetudo quod femine non succedant extatibus masculis in comi-  
tatibus et dignitatibus habentibus administrationem habet vim  
privilegij.
- 24 Consuetudo notoria non indiget probatione.
- 25 Iudex supplere potest in notoria consuetudine.
- 26 Iudex parte absente et non citata potest se informare de consuetu-  
dine et si reperit ita esse per solam famam sufficit.
- 27 Femine regulariter in feudo non succedunt.
- 28 Verbum heredibus intelligitur de masculis in materia feudali.
- 29 Limitatio glos. in l. lucius. ff. de here. insti.
- 30 Filij masculi positi in conditione vocati videntur ex tacita volūta-  
te disponentis.
- 31 Verba conditionalia dispositionem quandoque inducunt.
- 32 Hereditas dicitur patrimonium eius qui adiuit.
- 33 Parsa deputata ad usum fundi in legato fundi continentur.

Consilium ccccccly.

**D**iuino iplorato p̄sidio.

Viso eleganti consilio excellentiss. domini Caroli roy-  
ni vti fratris magis honorandi iuridicā esse arbitror  
cōclusionem ab eo firmatam vt inferius apparebit. Et in primis  
tamen considerandum est quod si pro parte illustris domine Eli-  
sabeth intentatum fuisset possessionem solum illa facilius obtine-  
re potuisset vt ipsa consequeretur possessionem omnium bonorū  
que frater eius tempore mortis possidebat per ea que not. in c. j. s.  
defuncto. in tit. si de feu. sue. controuer. inter do. et agna. et per glo.  
in c. j. in glo. j. in si. in titu. de controuer. inter mascu. et femi. de be-  
nef. et Joan. and. i. addit. Specu. in titu. de testa. s. penult. Alex. a.  
in l. si. col. si. in versu. aliud not. dictum. C. de edict. diui adri. col. et  
dixi in consilio ccccccij. proponitur. et facit text. notabi. ad propo-  
situm in c. significauit. de rescript. vbi mortuo fratre qui erat co-  
mes soror ipsa successit in comitatu. et per illuz text. dicit Bal. ibi  
ita quod comitatus transmittitur de fratre in sorore. Et supradic-  
ta vt dixi haberent locuz vbi ageretur tantū de possessore. Sed  
in casu isto agitur de petitorio. vt ex tenore libelli colligitur et con-  
cludit et petit se declarari heredē et quod omnes et singule terre. dñia.  
vbes. castra et alia bona per dictū fratrem suū relicta dicte dñe Eli-  
sabeth pertineāt et petit reum cōdemnari et cōpelli ab huiusmodi

hereditate se abstinere eāque cū fructibus perceptis. d. do. Elisabeth  
reddere et restituere et verbum hoc restituere respicit petitorium.  
vt no. Fed. in consi. cclxxxij. consilium latum. cum si. vt tradit Ale-  
xan. in cōsi. xlij. visis et pōderatis. in prin. lib. iij. et qz dicit quod vltimus  
dicta domina Elisabeth non debeat impediri in pos. dictorum bo-  
norum: ex hoc etiā videtur petitorium intētari. vt in simili casu scri-  
bit Alex. in consi. xvj. consideratis his. in prin. lib. v. et hoc clarū  
videtur quod petit se heredem declarari: et heres enim dicitur dñs. l.  
item mella. s. legis. ff. ad le. aquil. est ergo vidēdū an probata sint  
ea que agenti in petitorio incumbunt: et s. est conclusum quod no:  
quod ex conuentione et cōcordia facta inter dictos principes femine  
excluse videntur: et non videtur dubitandū de validitate dicte cō-  
uentionis. vt in terminis no. Bar. in cōsi. lxxij. Ex facto proponit  
et latius per dñm consultorem. s. dictum est. Sed aduertēdum  
est. quod Bart. in d. consi. loquitur de cōuentione facta de certis re-  
bus. vt ibi expresse Bar. dicit dum inquit in ver. in contrarium vi-  
detur. col. ij. et quod non valet pactū per quod impeditur libera facul-  
tas testandi. l. quod dotali. C. de pact. tamē et valet pactū quod certe res  
non deueniant in certum genus personarū et est validū de iure. l. si  
ita quis. s. ea lege. de ver. obli. l. codicillis. in. s. matrē. de leg. ij. et ex  
hoc inferitur valere pactum quod bona paterna et materna non trās-  
eant in feminas: quod per hoc non tollitur facultas testandi quod erunt  
heredes filie in alijs bonis aliunde quesitis per testatorem: sed in  
in isto casu cōuentio inter dictos principes facta videtur de omni-  
bus bonis presentibus et futuris. vt colligit presertim in cōfirmatio-  
ne Caroli imperatoris dum loquitur de bonis que vtraque pars  
habet et in futurum acquisierit quouis modo: talis enim conuen-  
tio facta de bonis presentibus et futuris videtur in effectu et pactū  
de futura successione quod non valet. d. l. pactū quod dotali. et in l. ex. eo.  
C. de inuti. stipu. et in l. hereditas. C. de pact. conuen. et ista ratione  
fm cōmunem opi. et non valet donatio omnium bonorum presen-  
tium et futurorum: vt not. Bar. et doc. in l. stipulatio hoc modo. de  
verb. oblig. in l. si. C. de pace. cum si. vt dixi ibi. et in consi. xxx. et in  
terminis nostre. q. not. Barto. in consi. ccvij. al. s. xij. promitto tibi  
et tu mihi. vbi concludit non valere conuentiones factam inter  
aliquos quod premoriēti sine liberi res debeāt esse superfluitas: et quod  
videtur pactum de futura successione. quod non valet nec cōfirma-  
tur iuramento fm Barto. ibi. et tradit Alex. in consi. xxvij. ponde-  
ratis verbis instrumenti. lib. iij. et ad idem facit quod illi qui faciūt se  
fratres iuratos vt altero premoriēte alter sibi succedat talis et fra-  
ternitas non tribuit successionem quia non est fraternitas natura-  
lis nec civilis. vt Fulg. in l. nec apud. C. de here. insti. in versu. et su-  
mitur argumentū. et Alex. ibi sequit et legit illa m. l. simul. cum. l. si  
pater tuus. C. eo. titu. et idē de fratribus iuratis dicit Jmo. in l. ille  
aut. col. si. in versu. aduerte. ff. de here. insti. et ista primo motu vi-  
debantur in casu isto dubitationē facere: sed tamē sustinendo et lu-  
sionē domini cōsultoris respōderi potest: et primo quod in casu isto  
videt sublatā omnis facultas ex eo quod in conuentione facta inter  
duces Saxonie et marchiones de Brandenburg reseruata fuit  
facultas testandi vsqz ad summas. xij. millia florenoz. Renēsiū: vt  
patet in charta. ix. et quo casu quādo aliquid reseruatur de quo par-  
tes testari possunt pactū est validū: vt no. Bar. i. d. l. stipulatio ista.  
in versu. idē puto. de verb. obli. et tradit Ro. in consi. xxvj. pro deci-  
sione. in prin. Ange. in consi. v. Visa. et tali casu cessant allega. s. in  
contrariū. Sed respōdet quod cōuentio et cōcordia de qua agit vi-  
detur facta per viam contractus et donationis. vt colligit ex ver-  
bis cōfirmationis Caroli imperatoris dum dicit sibi inuicem cō-  
tulerunt donauerunt et tradiderunt: et videt donatio collata post  
mortē que valet. vt not. per glo. i. l. si. C. de pact. et declarat Alex.  
in d. l. stipulatio. col. v. versu. itē inquantū. et dictam gl. sequit Ro.  
in d. consi. xxvj. pro decisione. in prin. et tradit Oldr. in consi. cxxx.  
ix. Ad habendam aliqualem notitiam. in prin. vbi inquit quod bona  
sua quis potest donare alicui post mortem. vt not. in l. si. C. de pac.  
nec dicitur pactū de futura successione quia non promittit vt fu-  
tura successio que non potest deberi nisi ex testamento aut abinte-  
stato: sed in casu isto debent bona ex obligatione statim effectum  
habente quantum ad obligationem licet differatur quantum ad  
eractionem. allegat in argu. mulier. s. fin. ff. ad trebel. et fm istaz  
decisio. Oldr. cōsultit Alex. in consi. lxxij. Visa facti narratio-  
ne. in ij. col. in versu. et in proposito nostro ponit Oldr. lib. ij. et dixi  
in l. pactū quod dotali. C. de colla. et Tertio respondet quod tale pactū  
confirmat iuramento quod interpositum fuit: quia per statutum vel  
consuetudinem hoc pactum conualidari potest. vt not. Bal. in l.  
cum archimedo zam. col. si. in versu. sed nunquid. C. vt in posses. leg.  
et idem Bald. in l. de quibus. col. ij. de legi. et Jmo. in l. ille autem.  
in si. ff. de heredi. insti. vnde si valet consuetudo vel statutū pariter  
videtur quod valeat pactum cum iuramento: istam consequentiam  
facit Bart. in l. fin. col. ij. in versu. et quod in casu. C. de pact. et quod tale  
pactum confirmet iuramento. tenet Bal. in c. j. s. morib. in titu.  
si de feu. sue. contro. inter domi. et agna. et ad hoc facit et quia iura-  
mentum quod seruari potest sine peccato seruandum est. cum con-



tingat. de iureiur. c. ij. de pac. in. vj. c. licet mulieres. de iureiur. in. vj.  
 Non obstat quod Alex. in. d. l. pactum quod dotali. C. de pact. tes  
 14 net cōtrarium: qz cū tale pactum ꝑ per qđ tollitur libera facultas  
 testandi sit contra bonos mores. l. ex eo. C. de inuti. stipu. l. stipula  
 tio hoc modo. de verbo. obli. ideo ꝑm eum nō firmatur iuramēto  
 vt in regula non est obligatorium cōtra bonos mores prescitu in  
 ramentum: z ista ratione pariter infertur nō valere statutum nec  
 consuetudinem in contrarium, quia quādo reprobatum pactuz ex  
 eo qđ sit cōtra bonos mores sicut nō valet pactum pariter nō va  
 let statutum, vt no. Bal. in. l. omnes populi. in. iij. pnci. q. ff. de in  
 sti. z iure. z in. l. non impossibile. in. fi. ff. de pac. nam ratio ista quaz  
 Alex. adducit nō valet, vt dicit in. d. l. pactum qđ dotali. C. de pact.  
 15 ꝑ quia aliquid esse contra bonos mores aliter consideratur de iu  
 re canonico z aliter de iure ciuili, vt no. Bal. in. l. pacta que cōtra.  
 de pact. in pnci. in. l. si quis inquilinos. s. fi. de lega. j. in. l. non du  
 bitū. C. de legi. in. xvij. oppositōne. in. l. pactū qđ dotali. xij. q. C. de  
 16 colla. iuncto. c. ij. de pact. in. vj. ꝑ de iure enim canonico soluz illa  
 pacta dicuntur esse contra bonos mores que inducunt homines  
 ad peccandum, vt Bal. dicit in. d. l. pacta que cōtra. z regula que  
 contra intelligitur quādo sunt contra bonos mores de iure cano  
 nico, vt no. Paul. de cast. in. d. l. pacta que contra. z in casu isto cū  
 non agatur de peccato videtur pactū iuramento confirmari: z re  
 gula non est obligatorium, intelligitur cōtra bonos mores qui cō  
 tinent turpitudinem: secus videtur si sit cōtra bonos mores de iu  
 re ciuili absqz turpitudine: qz pactum iuramēto firmatur: z ita vi  
 17 detur in isto casu ꝑ qz facultas testandi est de iure ciuili, vt not. per  
 Dy. in regula. indultum. de reg. iur. in. vj. z idem no. Ang. in aut.  
 vt facte noue cōstit. s. j. vbi propter hoc cōcludit qđ statutū cō  
 trariū valet. facit ter. in. s. fi. in. l. de iu. natu. z pariter videtur vale  
 18 re pactum cum iuramento, vt dictum est. Ad ob. ꝑ qđ substantia  
 testamenti sit de iure naturali vel gentium, vt not. Bar. in. l. inter  
 dum. ff. de cond. in debi. qz in casu isto non agitur de substantia sed  
 de qualitate qđ libera sit facultas testandi, z ista qualitas videtur  
 qđ per statutum tolli possit: z ex his etiaz tollitur qđ no. Bart. in  
 d. l. omnes populi. nam quod Bar. ibi dicit. intelligitur quādo sit  
 pactum cōtra bonos mores cuz turpitudine. z ita loquitur Bar.  
 ibi. dum dicit de pacto cōtra honestatem. Quarto respōdetur qđ  
 hic concurrens cōfirmatio Caroli Imperatoris qui tales cōuētio  
 nes ex certa scientia z de plenitudine potestatis approbant z cō  
 19 firmant quo casu pactuz qđ fuisse nullum conuadatur. ꝑ nam  
 quod factum est ex certa scientia principis in dubium reuocari nō  
 potest, vt not. Bar. in. l. consueuntur. s. eod. coll. ff. de iu. codi. z idē  
 20 Bar. in cōsi. c. vj. ciuitati Lamerini. col. ij. ꝑ z clausula ex certa  
 scientia, facit valere illud quod patiebatur defectuz, vt no. Oldr.  
 21 in cōsi. c. lviij. factum tale est. col. iij. facit ter. in. c. j. de transac. ꝑ z  
 non debet quis audiri contra illud qđ princeps facit ex certa scien  
 tia, imo repelli debet z illi perpetuum silentium imponi, vt Bald.  
 22 dicit in. c. j. s. si quis autē. per illum ter. in. ti. de pac. constan. ꝑ z qđ  
 facit princeps ex certa scientia videtur facere de plenitudine pote  
 23 statis, vt no. Bal. in. l. eos. in. pnci. C. de app. ꝑ z vbi princeps scri  
 bit de plenitudine potestatis nihil opponi potest qđ annullat gra  
 24 tiam, vt no. Bal. in. proe. decre. col. iij. ꝑ z nō potest dici princeps,  
 cur ita facis, quando videtur plenitudine potestatis, vt idem Bal.  
 dicit in prelud. feud. col. ir. in ver. sed pauca de principe dicamus.  
 25 Quinto accedit ꝑ cōsuetudo tanti tēporis cuius inuicij memoria  
 non est in contrarium per quam semper obseruatum fuit qđ femi  
 ne non succedant extantibus masculis in comitatibus z dignita  
 26 tibus habentibus administrationes z talis cōsuetudo habet vim  
 priuilegij. l. hoc iure. s. ductus aque. de aqua quoti. z esti. z no. Ol.  
 in cōsi. c. lviij. qz tota pars decani. col. iij. in ver. circa qđ est notā  
 dum. vbi regula ponitur qđ quequid potest priuilegio cōcedi pa  
 27 riter z cōsuetudine induci potest, z no. in. c. super quibusdā. s. pre  
 terea. vbi gl. de ver. sig. ꝑ z talis cōsuetudo que videtur notoria in  
 loco nō indiget probatione, vt not. Bal. in. l. iij. col. j. C. de ser. fugi.  
 27 ꝑ z in tali consuetudine notoria iudex supplere potest, vt no. Bal.  
 28 in. l. filiusfamilias. s. veterani. col. ij. ff. de procur. ꝑ z iudex etiā par  
 te absente z nō citata potest se informare de cōsuetudine z si repe  
 rit ita esse per solas famā sufficit, vt not. Ly. in. l. ij. in ver. secūdo  
 queritur. C. que sit lon. con. z idem tradit Bar. in. l. lege iulia. ff. de  
 testi. Bal. in. l. j. in. fin. C. vt que defunt aduo. Alex. in. cōsi. c. iij. vi  
 so processu. in. pnci. lib. v. Et retenta conclusione de qua nō vi  
 29 detur dubitandum per supradicta qđ supradicte conuentiones fa  
 cte inter dictos principes valeāt z obseruari debeant, clarū est qđ  
 per verba dictarū cōuentionum femine excluduntur dum dicitur  
 qđ si decesserint absqz legitimis de corpore nostro natis feudilibz  
 heredibz ad dños superstitēs dicta bona deuoluātur: verba em  
 illa de feudatibus heredibus tantum de masculis intelligantur:  
 30 ꝑ quia femine non succedunt regulariter in feudis. c. j. s. hoc autē  
 notandum. in. tit. qui feu. dare pos. c. j. s. ad filios. de suc. frat. in. c. j.  
 de non alie. feud. pat. cum si. ꝑ z in materia feudali verbū heredi  
 bus, intelligitur de masculis. c. j. s. z si clientulus in. ti. de alie. feu.

not. Bart. in. l. gallus. s. etiam. de libe. z posthu. in. l. pro herede. s.  
 si quid tamen. de acqui. heredi. Calde. in cōsi. xv. heredis appella  
 tione. vbi dicit quod ita cōmuniter tenetur: z idem Card. in cōsi  
 lio. l. iij. quod domina Hera. col. j. Ange. in cōsi. cr. Sanctissima  
 z illustrissima. col. iij. in ver. secundo ostēditur. Ful. in cōsi. c. xvij.  
 Petrus quōdam. z ideo concludendum est qđ in talibus bonis  
 31 domina Elisabeth excludatur. Nec ob. ꝑ quod heredes feudales  
 z sic masculi non videtur vocati sed solum positi sunt in conditio  
 ne ibi. z sub hac cōditione zc. quo casu filij masculi positi in condi  
 tione non dicuntur vocati, iuxta glo. in. l. lucius. ff. de here. in. sti. qz  
 ad hoc. s. fuit responsum quod glo. in. d. l. lucius. non habet locuz  
 ex tacita voluntate disponentis, vt Soci. tradit in. l. cum auus. in  
 fi. de cond. z demonstra. Et vterius z clarius ad hoc responderi  
 potest quod glo. in. d. l. lucius. procedit vt filij positi in conditio  
 ne non sint vocati sed abintestato succedunt, z abintestato pariter suc  
 cedunt masculi z femine. l. maximum. v. tituz. C. de libe. prete. l. lege  
 xij. tabularum. C. de legiti. heredib. si ergo masculi tantuz vocati  
 sunt exclusis feminis, prout in casu isto contingit necessarium est  
 dicere quod masculi vocati sint, z in isto casu non habet locuz gl.  
 in. d. l. lucius. z ita in terminis voluit Guid. pa. in. q. d. c. xvij. an. c.  
 32 in illa questione. vbi concludit ꝑ quod quādo filij masculi sunt po  
 siti in conditione vocati videntur ex tacita voluntate disponentis  
 inducit verba Bart. in. l. liberorum. col. penul. ff. de verb. significa.  
 in verfic. pone exemplum. vbi dicit quod stante statuto quod filia  
 non succedat extantibus masculis in persona masculoz statutum  
 cōtinet dispositionem. q. d. masculi succedant z non feminaz idē  
 notat Barto. in. l. ij. s. videndum. ff. ad tertul. col. fina. z idē tenet  
 Bal. in. l. maximum vitium. col. j. C. de libe. prete. vbi inquit quod  
 illa verba extantibus masculis videtur habere tacitam dispositio  
 nem quod masculi succedant in quozum fauorem factum fuit sta  
 33 tutum: ꝑ z quia quādo qz verba conditionalia dispositionem in  
 ducunt. l. si de commissa. s. cum esset. de legat. iij. vbi Barto. z ita  
 als consului, vt patet in cōsi. c. lxx. dominus Raynaldus. in. fi. col.  
 Successine non obstat quod domina Elisabeth quādo renūcia  
 uit hereditati paterne z materne reseruauit sibi regressum ad be  
 na paterna z materna casu quo frater suus decederet sine filijs  
 masculis: quia tūc nō agitur de bonis paternis vel maternis sed  
 agitur de hereditate fratris qui hereditate patris z matris ad  
 34 uit, z ex tali aditide ꝑ vel immixtione desinit esse hereditas patris  
 vel matris z incipit vt dicatur patrimonium eius qui aduit z sic  
 fratris. l. sed z si plures. s. si filio. ff. de vulga. z pupil. not. in. l. j. in. s.  
 verteres. de acqui. posses. not. Ange. in consil. l. j. dominus Dili.  
 col. fi. z tradit Bart. in. l. si. in. pnci. in. fi. q. ff. ad tertullia. z in cōsi.  
 l. vij. ex thēmate predicto. in. fi. Bal. in. l. j. col. fin. in. q. l. ff. de rerum  
 diui. z Roma. in. consil. xl. Vitis. in. pnci. Benedi. capra in. consil.  
 l. iij. Luz viso. in. ij. dubio. z Roma. in. alio cōsi. c. lxxvij. Circa pñ  
 mum. in. pan. ex quibus omnibus patet qđ reseruatō qđ fuit limi  
 tata in bonis patris z matris non habet locum in bonis z heredi  
 tate fra ris: hoc tamen videtur dictum ex abundanti quia in bo  
 nis de quibus agitur domina Elisabeth omnino erat exclusa ex  
 conuēctione facta inter principes, vt supradictum est: z quod su  
 pradictum est de bonis mobilibus pertinentibus ad tuitiones ca  
 strorum quod comprehendantur quia videntur esse de pertinen  
 tijs, iuxta not. in. c. cū ad sedē. de rest. spolia. bene facit qđ no. Bar.  
 35 in. l. seie. s. yzanne. ff. de fū. instru. vbi dicit ꝑ qđ pauca deputata  
 ad vsum fundi in legato fundi continent, z facit ter. in. l. predij. s.  
 balnea. de legat. iij. z tradit z Baria. Soci. in cōsi. c. lxxij. in. l. col. ij. z  
 ex predictis breuiter percurro in sententiā domini Cōsuloris z ma  
 xima temporis angustia non patit me in scribendo longiorē esse.

Summarium.

- 1 Statutum loquens in matre an locum habeat in aua.
- 2 Statutum excludens matrem videt excludere auiam maternam
- 3 Exclusa matre exclusi videntur omnes agnati qui veniunt ex per  
 sona matris.
- 4 Aua est in secundo gradu.
- 5 Eiusdem rei sequuntur commoda quem sequuntur incommoda
- 6 Dictio saluo, quam significationem habeat.
- 7 Exceptio est de regula.
- 8 Statutum contra ius commune debet stricte interpretari.
- 9 Argumentum a maiori habet locum etiam in statuto.

Consilium. cccccxvj.



Quino iplorato p̄sidio.

Juridicam esse arbitroz conclusionē a preclaris. doct.  
 firmatam ꝑ in fauorez auiē qđ ipsa admittatur ad ter  
 tiam partem ꝑm formam statuti vrbis veteris qđ licet loquatur  
 in matre tamen videt etiam habere locū in aua: qz contrarioz ea  
 dem est disciplina: z qđ operat propositū in pposito idē operat  
 oppositū in opposito: z qđ cōtraria operent contrariū effectum. l.  
 si. vbi Bar. ff. de lega. iij. l. z si cōtra tabulas. ff. de vulga. z pupil. l.  
 si ex toto



si ex toto. in prin. de leg. 1. no. Bar. in l. inter stipulante in. s. a. gram. col. ij. de verb. obli. z hoc modo arguit Bald. in l. j. in. ij. col. C. q. n. l. ab emp. disce. vbi alleg. ad. hoc Arist. sed ita est in casu pro  
 2 pposito qd statutū qd excludit matrē videt excludere auia maternā vt not. Bal. in l. illā. in prin. C. de colla. vbi inquit qd excludit matrē a statuto z foroz materna qd venit representando matrē excludit: z fortiori est ratio excludēdi auia qd matrē: z alle. Ly. i. l. i. C. q. sit lō. cōsue. z idem cōcludit Bar. in l. u. s. videndū. ff. ad tertul. dum in  
 3 quit qd excludit matrē excludit oēs cognati qui veniūt a pfo na matris: z idē tradit Bal. in l. marimū vitiū. col. j. C. de lib. pret. vbi Paul. de ca. refert Bal. ibi. z dicit qd cōter omnes ita tenent cum si. vt Alex. refert in cōsi. cxxxiij. inci. animaduērsis diligēter his. in. j. col. in. fi. lib. vj. z in cōsi. cluij. viso thēmate. q. col. pe. eo. li. vi. z fm istam cōclu. cōsuluit Lor. in cōsi. clxxviiij. in presenti cōsul tatione est premittēdū. col. ij. z. iij. lib. vbi concludit qd excludit matrē a statuto intelligitur excludit auia: z idem Lor. in cōsi. clxij. cōstat qd de iure cōmuni. col. j. in. fi. lib. iij. quādo aliter dicit quod excludit matrē a statuto omnes cōiuncti ex persona matris excluduntur: z est regula quam ponit Ange. in. s. reliquū. in aut. de he. abintesta. in ver. si. ex diuerso. qd qn aliqua persona excluditur non propter suū delictum ita oēs veniētes ex eius persona excludunt qz veniūt a redice infecta. argu. l. si. de na. lib. z bene facit tex. in l. si vna matrē. C. de bo. ma. z ex predictis remanet firmata opiū. que cōmunitē approbatur qd excludit matrē a statuto pariter auia ma terna excludit videt: z ex ista conclusione pari modo dicendū videt qd quatenus mater admittit eatenus etiam auia admitti debet qz cōtrariorū eadē est disciplina. vt cōtrariorū contrarij sint effe ctus: vnde sicut auia in exclusione matris etiā ipsa auia excludit: pari ratione videt qd in casu in quo mater admittitur etiā auia ad mitta debet. z sic inferitur qd auia vocata sit ad illā tertiam partē in qua mater expresse vocat: z ista cōclu. cōprobat manifesta rōne: qz aut dicimus qd in statuto auia non cōprehendat: z sic videt qd ipsa in totū de iure cōi ad successiōnē pupilli admittat qz est primitior  
 4 fecum sit in scdo gradu. s. in secundo gradu. in. fi. de gradi. z in l. j. s. secūdo gradu. ff. de gra. aut dicimus qd in regula statuti in qua mater primo simpliciter excludit etiā auia excludatur ita qd in re gula statuti negatiua. sicut mater sic etiā auia excludatur: qd vide tur de iure per ea que s. dixi. z tunc etiā auia in exceptione quā sa cit statutum cōprehendi debet qz eiusdem rei sequitur cōmoda quem sequuntur incōmoda. l. fm naturā. ff. de reg. iur. in regula. q. sentit. de regu. iur. in. vj. l. j. s. pro secūdo. C. de cad. tol. z hoc cōpro batur per illam dictionem saluo qd in tertia: sista enim dictio saluo. est modificatiua z restringit qd dictum est de excludēdi matris. vt no. per glo. in l. si debitor. s. j. ff. qui. mod. pig. vel hypo. in l. item labeo. s. pure. ff. sa. ber. no. Ang. in cōsi. cxxvij. pro decisione. in cō sil. xliij. Prout patet. col. ij. in. fi. z in cōsi. cxxc. Circūscripta pactoz serie. col. iij. z ista modificatio facta per dictam decisionem saluo  
 7 in effectu est exceptio facta a precedenti regula exclusionis: que quidem exceptio est de regula. vt not. Barto. in l. in. his. ff. de legi. in. l. j. ff. de regu. iur. in. fi. z ideo consonat qd exceptio intelligatur in casu in quo regula loquit. z qd fm regulam intelligatur. vnde re gula exclusiua matris etiam de auia intelligat. pariter videtur qd etiā exceptio facta de matre intelligat de auia: z per consequēs vi detur qd auia sicut mater ad dictā tertiam partē admittat prout statutum loquit: z per istas rationē res clara videt: z ex his nō ob stat qd statutū de quo agitur sit stricti iuris. vt no. Bart. in l. cōsti tutionib. ff. ad muni. f. z cū sit cōtra ius cōe debet stricte interpre tari. l. si vero. s. de viro. ff. solu. ma. vbi Bar. qz respōdetur. vt s. di ctum est: qz si statutū non haberet locum in auia ipsa plenus intē tum consequeret qz esset proximior z in totū admitteret ad suc cessionem de qua agitur: z ideo vera z cōmunitē intelligētia videt qd excludit matrē a statuto a fortiori videt excludit auia qd est remo tior: z hoc argu. a maiori habet locū etiam in statuto prout arguit Bal. in l. quod vero. in ver. sed pone. ff. de legi. in. l. si vero. s. de vi ro. in l. ij. C. de in ius vocā. z in l. affinitatis. cōmu. de suc. z plenus dñi consules respondēt: z vera solutio videtur vt dixi quod si non cōprehendatur auia ipsa de iure cōmuni in totū succederet si comprehēditur in regula negatiua pariter in exceptione cōpre hēdi debet per supradicta z sic velit in totum vel saltem in tertia parte auia admitti debet. Laus Deo.

Summarium.

- 1 Intellectus ad. s. defuncto. in l. miles. ff. de adulte.
- 2 Natus in domo mariti ex muliere que probatur commississe adulterium presumitur filius legitimus mariti.
- 3 Uxor licet probetur adultera filius presumitur iustus.

Consilium. cccccxvii.

**D**uino iplorato p̄sidio. Plene z eleganter absoluta fuit presens cōsultatio ab excellen. z clarissimo iuriscō. dño Raynaldo petrucē.

1 de Senis: qz potissimum fundamentū f̄ proposte cōsultationis consistit in l. miles. in. s. de functo. ff. de adult. Circa intellectu illi? s. aliquid dicam vltra ea que dixi in. c. per tuas. de proba. nam pri mo ille. est sing. vt no. Bal. in l. si matrē. C. de suis z legi. Ange. in l. septimo. ff. de statu ho. cum simi. vt tradit Alex. in cōsi. clvij.  
 2 Circa primū. in. ij. dubio. lib. v. z ex illo ter. cōclusio habetur f̄ qd natus in domo mariti ex muliere que probatur commississe adul terium presumitur tamen filius legitimus mariti z hoc fauore ma trimoniū z filiationis. z not. Abb. in. d. c. per tuas. in. l. nota. in. c. ex transmissa. qui filij sunt legi. in. c. pe. de adul. z fm istam cōclusionē late cōsuluit And. sicu. in cōsi. xxvij. Illustres z magnanimi. lib. j. vbi plura dicit qd in proposito bene cōferunt: z ostēdit presumptio nem. d. s. defuncto. fauore matrimoniū z filiationis esse efficacem z preualere pluribus presumptionibus que erant in contrarij. ibi: enim primo comprobat istam cōclusionem allegando Bal. in plu ribus locis. deinde arguit in contrarium in. ij. col. z dicit qd in illo casu erant plures presumptiones in cōtrarium. vtz qz mulier que erat mater asserēbat non esse filium mariti z ille cuius mater dice bat esse filium instituit talem filiū z nominabat z tractabat illum pro filio z tamen concludit portionem esse istam presumptionē qd esset filius mariti quia natus in domo mariti: z idem And. sicu. in cōsi. l. vij. Sapienter dixit psalmista. in. ij. lib. ibi in fortiori casu cōsuluit ampliando. d. s. defuncto. qd etiā si vxor non habitaret cum marito sed cum eo qui illam carnaliter cognoscebat. si tamē maritus ad illam habebat facultatem accedēdi pro arbitrio suo z libera voluntate licet non habitaret cum marito tamen haberet locum dispositio. d. s. defuncto. vt presumat filius mariti fauore matrimoniū z filiationis: z cū supradictis concordat Bal. in cōsi. cccij. Punctus talis est. in. fi. lib. v. f̄ vbi inquit qd licet vxor probe tur adultera tamē in dubio filiū presumitur iustus per text. in. d. l. miles. s. defuncto. z dicit qd ista presumptio attenditur nisi p̄ba tio negatiua concludat necessario in oppositum clarum est antes qd probationes que in contrarium obijciunt non sunt concluden tes: sic Bald. videtur casum nostrum determinare: z idem con cludit Bened. capra in cōsi. ij. Cum viso z considerato. vbi alleg. d. l. miles. s. defuncto. ibi tamen postea contrarium tenet in illo casu quia non erat natus in domo mariti sed in domo eius qui il lam illicite cognoscebat: z in casu isto hoc non cadit: quia iste fuit natus in domo mariti quo casu concordat cum supradictis: vide tamē Pe. de anc. in cōsi. cccv. Barba. in cōsi. lxvij. lib. iij. Ale xan. in cōsi. lxxxvij. col. pe. lib. vij. Lor. in cōsi. j. col. xj. lib. j. qui vi dentur dissentire a supradictis. vnde cogitandum erit quando casus occurreret. Laus Deo.

Summarium.

- 1 Amita soror patris quod sit in tertio gradu.
- 2 Filia an admittatur simul cum sorore matris ad successiōnem bo norum sue matris premoientis abintestato.
- 3 Verbum propinquo. positum in statuto tam masculos quas feminas comprehendit.
- 4 In successiōne abintestato masculi pariter cū feminis succedunt.

Consilium. cccccxviij.

Duino iplorato p̄sidio.

**D**um essem v̄sis cōsului pro domina Julia qd ipsa simul cu domina Maria sua matertera ad here ditatem Leclie admittatur: z post redditū cōsiliū ad quedā du bia responsum fuit. nunc iterū nōnulla dubia excitantur quibus respōsio clara videtur ex his que dixi in cōsi. z nō fuisset opus vl terius insistere: tamē vt petenti aliqua ex parte satisfaciā. z pro cla ra resolutione cōsiderandum est qd si dña Antonia mater. d. Ju lie viueret non est dubiū qd ipsa simul cum dña Maria sua sorore ad hereditatē. d. Leclie admitteretur qz vtraqz soroz in eodē gra du reperitur: f̄ nā vtraqz soroz patris z sic amita in tertio gradu. vt habetur in situ. de grad. z in l. j. s. tertio gradu. in l. iuriconsul tus. s. tertio gradu. ff. de gradi. z de hoc non fuisset dubitandum.  
 1 Solum ergo videndū est an. d. Julia succedat in locum dñe An tonie sue matris ita qd ipsa simul cum dña Maria sua matertera ad hereditatem. d. Leclie admittatur. Et breuiter cōcludendum est qd sic: z ista cōclusio clara videtur vigore statuti quo canet vni uersaliter qd in hereditate cuiuslibet decedentis abintestato. z sic vniuersaliter loquitur z excipit neminem. vt dicitur in. c. solite. de maio. z obe. z facit rab. ff. quod cuiusqz vniuer. z postea in propm quozibus ex parte matris idem disponit. vt supra z subijcit: z ita in gradibus venientibus ex transuerso hic ordo seruatur. z in istis verbis casus noster deciditur qz. d. dñe sunt de transuersalibus vt habetur in. s. inter eas quoz personas institui. de nupt. in. s. tertio gradu. in. fi. de gradi. cum si. s. alleg. z quod dictum est de filio vel nepote qui admittuntur simul cum patruo prout statutum dicit. idem videtur in filia que ingreditur locum matris z cū matertera simul admittitur. vt no. Bal. in cōsi. clxxj. calustalis est quidam



titius. lib. v. in ordine meo. et est text. in §. reliquum. in aut. de bere. abintesta. veni. vbi loquitur de filiis et filiabus que vt ibi dicit in suorum iure parentu succedunt. et hoc scdm statutu habet locu in bñ ditate cuiuslibet vt inqt statutu. et d. dictu est: et discurredo hoc modo de qd. nostra est casus in. d. statuto. et vbi est casus legis ibi nulla videtur dubitatio. l. ancille. vbi Bal. in. ij. not. C. de fart. et in statuto tradit For. in cōsi. cir. Viso infra scripto themate. in si. li. j. et ad quedam que in contrarium adducitur responsum fuit in cōsilio. Nam primo non obit. qd statutu in quo facimus fundamētum non videtur habere locum in femina: qd videtur loqui in masculo. qd hoc non est verum vbi loquitur de p̄propinquoibus ita le verbum cōprehendit masculos et feminas. vt not. Bal. in consi. cccxxij. in questione. lib. ij. et in consi. vij. super primo puncto. in prin. lib. iij. et idem est in verbo proximioru. vt tradit Ang. in cōsi. cclxxxix. viso facto. in p̄nci. cum si. vt dixi in l. ij. ff. de regu. iur. in si. et Secundo respondetur in successione de qua agit pariter succedunt masculi cum feminis. l. maritū vitium. C. de lib. p̄te. et per illum tex. no. De. de anc. in consi. cxx. pro clarioi decisione. in ver. vltius aduertendū. et sic sumus in materia indifferēti que ita cōuenit feminis sicut masculis: et tali casu si masculinū profertur a lege vel statuto masculinū cōcipit femininū: qd eadē ratio videt. vt no. Bar. in l. j. in si. ff. de pecu. in lura. in si. ff. de legi. cum si. vt dixi in consi. et qd ad omnia que in contrarium adducuntur fuit responsum in cōsi. videtur superflū vltius insistere. et ideo in fauorem. d. Julie iterum cōcludo qd ipsa simul cum dña Maria ad hereditatem. d. Cecilie admittatur virtute statuti in quo fundamētum irrefragabile videtur. Laus Deo.

Consilium. ccccclix.

De donatiōe facta a patre filie in fraudem. et quomodo fraus seu simulatio probetur.

Summarium.

- 1 Simulatio ex coniecturis et probationibus probatur.
- 2 Que presumptiones sufficiant ad reuocandum donationem.
- 3 Fraus presumitur ex alienatione omnium bonorum.
- 4 Donatio facta vxori a marito habet tacitam conditionem si vxor superueniat post mortem mariti.

**D**iuino iplorato p̄sidio.

Conclusionem in casu proposito superius firmataz a preclaris. doctore iuridicam esse arbitror per ea q. s. dicta sunt. Et primo circa simulationem que probatur ex coniecturis et presumptionibus. vt no. Bald. in l. emptio. C. plus va. quod agi. in l. et qui. circa si. C. de distrac. pig. et Pau. de cast. in cōsilio. lxxxij. visis bis. col. si. et in consi. cccxxvij. in causa mota. co. ij. vbi inquit quod simulationes occulte fiunt et non adhibentur testes et alter de altero confidit: et ideo ex coniecturis simulatio probatur. c. ad nostram. de empt. et ven. et idem tradit Pet. de ancha. in cōsi. cclvij. si predicta sententia. colum. ij. et Alexan. in consi. cxcvij. visis dubitationibus. col. si. lib. vij. et in casu isto fm ea que s. dicta sunt manifeste videntur esse presumptionis simulationis que simul iure probant simulationem. Et prima presumptio insurgit ratione coniunctionis quia donatio fuit facta filie. vt not. Bar. in l. no. sol. l. m. §. ff. de rit. nupt. Bal. in l. si quis post hęc. C. de bo. proscript. col. in si. in versic. tertio si sit facta in coniunctam personā. not. in l. data. C. de dona. in l. penul. in p̄nci. ff. de bo. lib. et tradit Luma. in consi. clv. Antognolus. col. ij. Bart. in l. post contractum. col. ij. de dona. Secunda presumptio est qd in tali donatione maior pars bonorum cōprehenditur. quo casu sicut et presumptio fraudis insurgit in eo qui omnia bona alienauit. l. omnes. §. lucius. ff. de his que in fraud. credi. idem est in alienatione maioris partis bonoru. vt not. Bald. in l. j. in. ij. q. C. si. quid in fraud. pa. allegat glos. in l. nomen. §. filio. de leg. ij. facit tex. in l. propter litem. ff. de execu. tut. et vna enim magna alienatione fraus presumitur. vt Bald. dicit in l. fraus. ff. de legi. qm eo qui alienat eius melior amēta. idē dicit Ange. in l. ij. in p̄ncip. C. de dona. inter vir. et vro. et in. d. si quis post hac. col. penul. Tertia presumptio insurgit ex eo qd. P. Pau. donator semper remansit in possessione dictoru bonorum qd casu etiā colligitur suspicio fraudis et simulationis. vt no. Bar. in d. l. post contractum. col. ij. in ver. tertio presumitur. per l. sicut. §. superuacuum. ff. quib. mo. pig. vel hypo. sol. et ibi Bart. idem dicit cum simi. vt dixi in consi. cccxxv. alleg. s. per primū dominum consultorem. Nec huic vltimę presumptioni obstare videtur qd donator ipse non videtur qd possit allegare fraudem vel simulationem in qua ipse interuenit: arg. l. cum prosteraris. C. de reuo. don. in l. si creditoribus. C. de seruo pigno. da. ma. in l. filio. C. de his que in frau. credi. qd respōdet Bart. in d. l. post contractum. col. ij. in ver. sicu. sed an venditor ipse vbi dicit iura allegata pcedere quando agit quod contractus factus in fraudem fisci vel alicuius p̄uati sit: secus dicit esse quando venditor vult dicere venditionem ficticiam esse non in fraudem alterius sed vt se defenderet a tyranno

vel alia iusta causa qd tunc potest allegare simulationem factā ad suā defensionem. l. quamuis. l. cum proponas. C. si quis alteri vel sibi. et ita videtur in isto casu quia facta fuit simulatio pro cōseruatione bonorum et iurium ipsius donatoris et concurrentibus tribus supradictis presumptionibus videtur sufficienter probata simulatio. Et supradictis cōferunt plura que dixi in consi. cccxxv. supra allegato per dominum consultorem. Et Secundo p̄cipaliter alio clarissimo et irrefragabili fundamento donatio de qua agitur non potest habere locum quia filia cui donatio fuit facta a patre vt narratur est mortua patre. viuente quo casu in donatione inter vxor et vxorem donatio facta vxori a marito habet tacitam cōditionem si vxor superueniat post mortem mariti. vt est tex. i. la. marito. C. de dona. inter virum et vro. et l. inter virum. ff. de reb. du. bijs. et ideo vxore premortua donatio illi facta a marito resoluit vt dixi in cōsi. ccl. allegato. s. a dominis consultoribus et quod dicitur in donatione inter virum et vxorem. pariter idem dicendū est de donatione inter patrem et filiam qd donationes predictę equiparātur. l. donationes. C. de dona. inter vir. et vro. et hoc fundamentū omne tollit dubitationem. Laus Deo.

Summarium.

- 1 Decretum seu statutum prohibens venditionem. donationem. et alienationē bonorum immobilium. an habeat locum in vltima voluntate.
- 2 Species restringit genus.
- 3 Vltima voluntas debet esse libera.
- 4 Heredis institutio prohibita nō videtur alienatione p̄bita.
- 5 Ex proemio vel principio cōstitutionis causa finalis demonstrat.
- 6 Respicentia vtilitatem publicam late intelligi debent.
- 7 Statutum tribuens premiū accusanti extēditur ad denuntiantem.
- 8 Verbum alienare est generale. in eo cōprehēditur omnis actus quem dominium transfertur.
- 9 Iura fraudem remouentia late interpretari debent.
- 10 Testamentum largo modo contractus dicitur.

Consilium. ccccclx.

**D**iuino iplorato p̄sidio.

Renocatur in dubium et querit an statutum seu decretū Balie sup̄remi magistratus Senarum dum prohibet venditionē donationē et alienationē bonorū immobilium habeat locū in vltima voluntate. Et prima facie videbat dicendum qd non. ex eo qd specialiter Bal. scribit in consi. cccclj. Casus talis est. quidam de ciuitate Lucana. lib. j. vbi in. ij. col. in veru. et ad eundem est considerandū. et ibi dicit qd verba dicti statuti vident determinare hanc questionē qd dictū statutum non habeat locū nisi in cōtractibus qd verba statuti dicunt post prohibitionem qd contractus sit ipso iure nullus: ista enim clausula declarat totum statutū. vt not. in l. si idem cum eodem. §. ff. de iuris d. omni. iudi. in. c. scdo requiris. de appel. et statutū licet in principio loquatur generaliter tamen post genus sequitur species restrictiua duz dicit qd contractus sit nullus. vnde et species restringit genus. l. si cum fundum. ff. de verbo. sign. in l. legator. §. qui plures. de leg. ij. et absurdum videt qd statutum intelligatur in vltima voluntate et que debet esse libera. l. j. C. de sac. sanc. eccle. et qd verba gesserunt contraxerunt nō pertinent ad ius testandi. l. verba contraxerunt. ff. de verbo. signifi. et latius predicta tradit Bal. in consi. p̄alleg. que omnia applicari videntur in isto casu in quo dicit qd conuentio sit nulla. et cū in effectu istud decretum loquatur in cōtractibus nō habet locum in testamento nec econtra. vt not. Bar. in l. testamētum post glo. ibi. de testa. et facit tex. in l. pater filium. §. fundū. ff. de legat. ij. vbi prohibita alienatione non videt prohibita heredis institutio. et facit tex. in l. lex hoc edicto. §. alienare. ff. de alienatio iudi. mutan. causa fact. ibi. sed et heredem instituendo. velle gādo si aliquid alienet huic edicto locus nō erit. Quibus tamen et similibus non obstantibus cōtrarium de iure in casu proposito esse arbitror inspecta mente et ratione statuti siue decreti et pro fundamento premittendum est qd dictum decretum fuit factum propter vtilitatem publicam vt ex principio decreti colligitur ibi. per preferuare la quiete pace et liberta de la re publica. Et Nam ex proemio vel principio cōstitutionis causa finalis demonstratur. l. j. in prin. vbi Barto. per illum tex. ff. de here. in si. not. Bald. in l. j. in prin. ff. de origi. iur. et hoc modo arguit Bar. in l. ambitiosa. col. penul. in ver. visis et examinatis. ff. de decre. ab ordi. facien. Car. di. in consi. cccxxij. Duo sunt. in prin. in consi. cl. vij. vbi dicit in prin. Jmo. in consi. cxcvij. vbi dicit. col. j. in versic. item videtur. Roma. in cōsi. xvj. viso themate. Alex. in consi. vij. vbi dicit. col. ij. lib. ij. in cōsi. lv. Quoniam. in prin. lib. v. cum simi. que nota sunt. et ideo verba dicti decreti debent late interpretari quia illa que vtilitatem publicam respiciunt late intelligi debent. vt not. Bart. in l. j. §. ext. citum. ff. de his qui notan. in fa. in l. quem ad modum. C. de agr. et censu. lib. xj. et tradit Pau. de cast. in consi. cccxxij. viso. puncto. col. penul. vbi



firmata videtur de plano procedere. Laus Deo.

Summarium.

- 1 Statutum qd bona non possint in forenses alienari valet.
- 2 Causa finalis statuti ex proemio colligitur.
- 3 In penalibus fit lata interpretatio qn agitur de utilitate publica.
- 4 Qualitas a statuto requisita probari debet vt statutū locū habeat.
- 5 Forensis quis dicatur.
- 6 Subditus quis proprie dicatur.
- 7 Que in facto consistunt non presumuntur.
- 8 Civilitas patri acquisita transit in filium.
- 9 Privilegium civilitatis non acquiritur absenti.
- 10 Per rescriptum principis nō potest filius ignorans vel inuitus redigi in patriam potestatem conferēdo in ipsum donū legitimationis.
- 11 Notarius absenti acquirere et stipulari potest.
- 12 Ex stipulatione notarij trāsfertur utilis actio sine cessione in illū cui notarius stipulatur.
- 13 Qualitas adiuncta verbo, fm tempus verbi intelligitur.
- 14 Institutio cum a principio fuerit nulla, postea non conualescit.
- 15 Actus quando propter inhabilitatē persone est nullus licet sit remota inhabilitas nō propter hoc actus reconualescit: s3 op<sup>o</sup> est nouo consensu et qd in effectu actus reiteretur.

Consilium. cccccxj.

**D**iuino impetrato p̄sidio.

In casu de quo dubitari cōtingit in inclina ciuitate Rbergij circa statutū quo disponitur qd bona immobilia nō possint alienari alicui forensi vel habitatori extra ciuitatē vel districtum Rbergij non subiecto statutis et ordinamētis ciuitatis Rbergij et nō sustinēti onera realia et personalia in communi Rbergij, et talis prohibitio est facta etiā in vltima voluntate etiā per heredis institutiones, vt in statuto latius continetur: et casu quo contrafactū fuerit res alienata esse intelligatur ipso iure et facto confiscata, applicata et in corporata cōmuni Rbergij ipsius rei dominiū et possessio sit et esse intelligatur p̄sentis statuti. Est ergo vidēdū data validitate statuti an vba dicti statuti verificata sint i isto casu. ¶ Primo nō v̄ esse dubitādū de validitate statuti: qz vt statutū qd bona nō possint in forenses alienari, vt no. Bar. in l. dūdū. C. de cōtrabē. emp. in l. si in emptiōe. §. oium rerū. ff. de cōtrabē. emp. per illū tex. ibi, mores ciuitatis. et idē Bar. in l. de bis. C. de pred. et omni. reb. nauic. lib. xj. cum simi. vt tradit Alex. in p̄f. cū. Ais scripturis. col. ij. lib. ij. et Lomeus. in consil. lxxviij. Quamq̄ videat. col. j. lib. j. et Pau. de cast. in consil. cxxvj. Possit quis dicere. co. j. et tale statutū videt factū p̄pter utilitatē publicā vt statutū in prin. expresse dicit: ¶ nam ex proemio statuti causa finalis statuti colligit, vt no. in l. j. in prin. vbi Bar. ff. ad mace. in l. si. vbi Bar. ff. de here. insti. et not. Card. in consil. cxxij. Duo sunt. in prin. cū si. vt dixi in l. j. ff. si cert. peta. in. ij. lectura. et cū tale statutum respiciat utilitatē publicā debet late interpretari ¶ qz etiā in penalibus quando agit de utilitate publica fit lata interpretatio: vt no. Bar. in l. ij. §. exercitū. ff. de his que notā. infra. et in l. quē admodū. C. de agri. et cēsi. lib. xj. et tradit Paul. de cast. in cōsi. xxij. Aiso p̄ucto. col. pe. vbi allegat tex. in l. j. §. fin. C. de cadu. tollē. et facit tex. in l. si qs in graui. §. hi quoqz. ff. ad filla. et qz ibi Bar. et dicit in cōsi. lxx. Statuto cauet. est ergo vidēdū an

1 qualitas requisite a statuto cōcurrat: qz ad hoc vt statutum p̄ habeat locū qualitates statuti debet probari, vt no. Bar. i. l. j. §. ait pretor. ff. ne quid in flumi. publi. et facit qd no. Joan. an. in. c. j. de homi. in. vj. et Bal. refert et sequitur in l. si quis non dicaz rapere. col. iij. C. de epis. et cle. cū sumi. que nota sunt: et in isto statuto tres qualitates ponuntur ex quibus quis inhabilis reddit, vt acquirere nō possit. Prima est si forensis sit. Secūda si sit non subditus statutis Rbergij. Tercia si nō sustineat onera realia et personalia in communi Rbergij: et iste qualitates videt copulari per se principaliter ita qd quelibet ex dictis tribus qualitatibus producat istum effectum in capacitatis: prout in simili casu reperit, in l. j. in prin. ff. de his qui not. infra. vbi Bart. et idem Bar. in l. j. in pn. de insti. et iur. vidēdū est ergo an predictae qualitates probate sint. Et in effectu tria dubia occurrūt. Primum est an Federicus heres institut<sup>o</sup> a domina Catherina dicatur forensis in dicta ciuitate Rbergij ita qd dicatur incapax dicte institutionis s3 formā statuti. Scdo dubitatur an dictus Federicus dicat nō subiect<sup>o</sup> statutis et ordinamētis ciuitatis Rbergij. Tertio queritur an dicat sustinere onera realia et personalia communi Rbergij. Circa

2 primū clarum ¶ videt de iure qd iste Federicus dicatur forensis in ciuitate Rbergij: ex quo ibi nō habet originem nec domicilij nec incolatum: ideo dicit forensis qz foris venit ad locum vbi nō foritur forum aliqua ratione. §. si vero aliqui. in aut. de questio. et istum tex. allegat Bald. in l. de quibus. col. ix. in vers. quarto qd

penal. vbi Alleg. l. j. §. fina. C. de cadu. tollen. et ad hoc facit tex. i. l. si quis in graui. §. hi quoqz. ff. ad fillania. vbi Bart. et facit quod no. Joā. an. in additio. Specn. in titu. de denuntia. §. j. de statuto ¶ qz tribuit p̄miūm accusanti delinquentē: nā fm eum extenditur ad denuntiantem fauore reipublice ne delicta sint impunita: et sequitur Ang. in l. diuus. ff. de custo. reorum. cuz similibus: vt dicit in consilio. lxx. Hoc p̄missio manifesta videtur intentio de creti, dum inquit, non ardisca ne presumavendere donare o sotto alcuno quesito colore aliena beni immobili et c. ¶ Nam verbum alienare generale est et in eo comprehenditur omnis actus per quē dominiū transfertur. l. i. C. de fundo dota. et hoc verificatur etiā in vltima voluntate. l. j. et ij. C. communia de lega. et sic videtur de cretum habere locum in vltima voluntate: et hoc modo arguit Bal. in dicto consil. cccclj. colum. ij. lib. j. Et ad hoc adduco tex. in §. aliena. in aut. de non alienan. colum. ij. vbi dicitur alienationis autem nomen generale ideo posuimus vt prohibeamus venditionem et donationem et commutationem et in perpetuum extēsam emphyteosim: et ad idem tex. in l. final. C. de rebus alien. non alienandi. vbi dicitur sancimus siue lex alienationem inbibuerit siue testator hoc fecerit siue pactio contrahentiū hoc admiserit non solum dominiū alienationem sed et vsufructus dationes vel hypothecam vel pignoris necum penitus prohiberi: ad idē tex. in. c. nulli. de rebus eccle. nō alienan. vbi dicitur alienationis autem verbū continet donationem, venditionem, permutationem, et emphyteoticum perpetuum contractum, et specialiter facit tex. in l. si quis prioris. §. ceterum. C. de secun. nup. vbi dicitur quod illa etiā videtur alienatio que in testamento genitoris. vel genitricis vel specialiter relinquendo per viam legati vel generaliter instituendo facta sit: et ista cōclusio in casu isto comprobatur qz hic prohibetur ne sub quesito colore fiat alienatio: et sic est prohibere fraudes: facit tex. in l. hoc colore. ff. de i. offic. testamen. in l. s3 iulianus. in princ. ibi, color quesitus. ff. ad macedo. in l. dūdū. C. de contrahen. empt. ibi, que inani honestatis colore velatur: et i. c. auaritie. §. cū itaqz. ibi, aut alio de nouo quesito colore. de elec. in. vj. et in. c. cupiētes. §. ceterū. ibi, vel alio quesito colore se ingessent. eodem titu. et lib. j. Ista enim iura que vidētur fraudem remouere late interpretari debent, vt tradit Joā. de ana. in rubrica de aposta. colum. fina. in versicu. et pro predictis facit. et hoc confirmatur ex eo quod not. per glos. fina. in. c. quanq̄. de vsur. in. vj. que dicit illam constitutionem que loquitur de testamēto h̄re locū in codicillis, ne elusoria sit illa constitutio: ad idem glo. in cle. men. j. de sepult. facit tex. in. c. si ciuitas. de senten. excom. in. vj. ibi expedit interpretationem fieri laxiorem vt fraus remoueat, vt ibi dicitur: et in. c. commissa. §. porro. de elect. in. vj. et in. c. j. §. callidis. de prohibitio. feud. aliena. per sede. et facit tex. in l. j. §. fina. ff. de calū. et in l. sed iulianus. §. mutui datione. ff. ad macedo. cuz ergo ex rationibus supra allegatis debeat fieri larga interpretatio consonat qz prohibitio decreti etiā in vltima voluntate intelligat. ¶ Non obstat allegata supra in contrarium, et primo dnm ponderatur quod in effectu decretū loquatur de contractu quia verum est quod loquitur de cōtractu dum dicit de donatione et venditione, sed per hoc non excluditur quinetiam habeat locum in vltima voluntate vt colligitur ex verbo alienare: duod est generale, vt supradictum est. Et quia testamentum largo modo dicitur contractus, vt no. per glo. in. c. j. §. item sacramenta puberum. de pace iura. firman. que alleg. bonum tex. in l. eandem. ff. de duob. reis. vbi inter contractus enumeratur testamentū: in glo. ibi, in verbo, super cōtractibus. circa mediū. et in casu isto hoc sufficit quia verba late accipiuntur, vt supradictū est. ¶ Non obstat qz species restringūt genus, et verbum generale alienationis restringitur ad contractus, vt per Bald. in consil. supra allegato in contrarium: quia hoc non videtur habere locū in casu isto in quo lata debet fieri interpretatio per supradicta, et ideo illa clausula generalis de alienatione intelligitur vltra casus specificatos et videtur ampliare dispositionem. l. stipulationes commodissimus. ff. de verb. obliga. et ita videtur in proposito quia prius dictum est de venditione et donatione in specie, et subiicitur prohibitio generalis, o sotto alcuno quesito colore alienare: ista generalis clausula inducta ad ampliandum non debet restringere. ar. l. legata in utiliter. ff. de lega. j. et in terminis in isto casu tradit do. Barth. soci. in consil. cclj. Quoniam in presenti consultatione. col. ij. Non obstat tex. in l. pater filium. §. fundum. ff. de lega. iij. vbi prohibita alienatione nō videtur prohibita heredis institutio quia respondetur quod ibi alienatio fuit prohibita ad tempus donec prohiberetur: ideo non prohibetur de illa re testari quia alienatio cōferretur post mortem: secus videtur in casu isto in quo prohibitio alienationis fuit facta generaliter per ea que supradicta sunt. ¶ Non obstat tex. in. d. l. edicto. §. alienare. quia respondetur qd ibi fuit facta prohibitio alienationis dolose et in fraudē: qui dolus et fraus videntur cessare in vltima voluntate, vt declarat Barto. in l. p̄to. §. fratre. ff. de leg. ij. et ita remotis contrariis conclusio superi<sup>o</sup>



ritur. in fi. ff. de legi. 7 in l. ii. §. hec verba. in fi. ff. de nego. gest. 7 for-  
 rensis ille dicitur qui nō est de isto corpore ciuitatis vel castri. qz  
 nō est ibi ciuis nec incola. vt no. Bar. in trac. repres. in. iiii. q. v. q.  
 prin. 7 tradit Eller. in cōsi. xxxiij. visis 7 ponderatis. col. pe. lib. v.  
 cum ergo dicitur Federicus sit forensis in dicta ciuitate Rbegij  
 institutus fueris heres a dña Latherina cōtra expressas prohibi-  
 tionem statuti pena imposita a statuto videtur habere locuz. Et  
 idem videtur breuiter dicenduz in. ij. dubio. qz. d. Federicus non  
 6 est subiectus statutis ciuitatis Rbegij. Nam subdit proprie di-  
 citur ratione domicilij. vt not. p. glos. in de. j. in verbo. subditos.  
 in fi. de fo. compe. que dicit qd l3 quis forū sortiatur ratione con-  
 tractus vel delicti nō proprie dicitur subditus: 7 facit glos. in. c.  
 statutuz. §. cum vero. in verbo. vnam dictā. de rescript. in. vi. cum  
 ergo. d. Federicus nō sortiatur forum aliqua ratione in dicta ci-  
 uitate Rbegij clarū videtur quod dicatur nō subditus: 7 qz cuz  
 sit forensis in tali loco. vt. s. dictum est: 7 a fortiori dicitur esse nō  
 subditus ex eo qd no. Pau. de ca. in cōsi. s. alleg. cxxvj. possit qz  
 dicere. col. fi. in ver. ad notata vero p. Bart. vbi inquit de mulie-  
 re nupta extra territorium que in loco originis nō dicitur foren-  
 sis proprie ex quo ibi originē habet: 7 tamen pprie dicitur ibi nō  
 subdita: 7 ideo in casu nostro. d. Federicus dicitur indubitāter  
 nō subditus. 7 sic inhabilis ita qz institutio facta de eo nō valet.  
 et sic etiā ex isto secūdo capite redditur inhabilis. Et ideo cōclu-  
 denduz est in tertia qualitate qz dicitur Federicus nō sustinet o-  
 nera realia nec personalia inciuitate Rbegij. quo casu etiam ex  
 isto capite inhabilis redditur a statuto. 7 quod nō sustinet one-  
 7 ra hoc est facti: ideo probari debet ab aduersario. 7 qz ea que i sa-  
 cto cōsistunt nō presumuntur. l. in bello. §. facte. ff. de capti. c. cuz  
 in iure. de offi. deleg. facit ter. in. l. j. C. de probat. 7 in. l. assensatio  
 C. de nō nu. pecu. 7 hoc modo arguit Bal. in rub. de si. instr. co.  
 ij. Abb. in cōsi. xxxvj. circa primū. col. j. in fi. lib. ij. Ad ob. supra-  
 dicte conclusioni qd imo. d. Federicus videtur qd esset capax tem-  
 pore institutiōis qz suus pater Petrus. creatus fuit ciuis Rbe-  
 8 gij simul cuz filijs 7 suis descendētibus. vt habetur in pmo pro-  
 cessu. chart. lxxvij. 7 est etiā de iure qd ciuilitas patri acquisita  
 transit in filium. vt notat Bar. in. l. assumptio. §. filius. in fin. ff.  
 ad municipa. reod. ti. in. l. libertus. §. patris. 7 ideo videtur qd. d.  
 Federicus esset ciuis Rbegij ex pmiuilegio a Petro suo patre  
 9 obtento. Sz ad hoc respondetur dupliciter. Primo qd tale  
 pmiuilegiuz ciuilitatis nō fuit questuz dicto Federico filio quia  
 ipse erat absens tempore quo concessum fuit dictū pmiuilegium  
 7 d. Federico absenti nō fuit acquisitum pmiuilegium ciuilitatis  
 vt i terminis tradit Pet. de anch. in cōsi. clxx. Visis puncto sta-  
 tutoz copia instrumēti. qz i tali ciuilitate notitia necessaria est: 7  
 cōsensus ciuis creati requiritur. alleg. l. absenti. ff. de dona. 7 l. qui  
 absenti. ff. de acqui. posses. 7 arguit Pet. de ancha ibi: qz equipa-  
 ratur potestas patrie in ciuem suum. 7 patris in filium. vt no. l. l.  
 veluti. ff. de insti. 7 iure. 7 quandoqz amor patrie pferendus est. l.  
 postliminium. §. filius. ff. de capti. l. minime. ff. de religio. Sz per  
 10 rescriptū principis nō potest filius ignorans vel inuitus redigi  
 in patriam potestatem conferendo in ipsum donuz legitimatio-  
 nis. §. generaliter. in aut. quibus mod. natur. efficiunt. sui. ergo pa-  
 riter dicit Pet. de ancha. cōferendo donum ciuilitatis requirit  
 consensus eius qui in ciuem recipitur: licet enim in quibusdā ca-  
 sibus dispositio in absentem collata sortiatur effectuz anteqm ad  
 ipsum perueniat illud videt habere locuz vbi tractatur de solo  
 cōmodo. Tamē in casu isto vbi agitur de onere ciuilitati annexo  
 videt cōsensus necessarius eius qui creatus sit ciuis. arg. l. sicut.  
 C. de actio. 7 obliga. 7 ad hoc facit qd no. Bal. in. l. j. C. de his qui  
 filios distraxerunt vbi in effectu cōcludit qd ciuilitas acquisita a pa-  
 tre nō astringit filium nisi filius ipse cōsentiat cum ergo non ap-  
 11 pareat de consensu dicti Federici filij factum a patre non vide-  
 tur eius filio preiudicare. Ad obstat si dicatur qd absenti fuit  
 ius questū mediante notario qui absenti acquirere 7 stipulari  
 potest. vt no. Bar. in. l. stipulatio. §. si stipulatio. §. si stipuler. ff. de  
 verbo. obiga. col. penul. in versi. tertio fallit. in. l. nec ei. §. eorum. ff.  
 de adopt. text. in. l. non enim aliter. ff. de adopt. 7 in. c. quamqz. de  
 vsur. i. vi. qz ad hoc respōdetur quod stipulatio notarij nō facit  
 qd absenti ius acqrat nisi sequuta ratificatiōe: vt tradit Pau.  
 de castr. in consil. cxxv. Visis his que narrantur 7 plene allegata  
 sunt. col. iij. in versi. secundo vidēdū est. in nouis. in secunda par-  
 12 te. vbi dicit qd notarius potest stipulari absenti 7 ignorantī  
 quātum ad hoc vt sequuta ratificatiōe vtilis querat sine cessione  
 illi cui notarius stipulatus fuit 7 qd nō obstat stipulatione no-  
 tarij requiratur ratificatio eius p quo stipulatus fuit notarius  
 etiam no. Bal. in. l. nec ei. §. satisfactio. in. iiii. 7. vi. questione. ff. de  
 adopt. cuz simi. vt dixi in consil. cxxvj. Adagister Jo. de Alben-  
 co. cuz ergo nō appareat de ratificatione dicti Federici nō videt  
 illi fuisse ius questū in dicta ciuilitate. Secundo principalis-  
 ter respōdetur qd ciuilitas acquisita a patre Federici fuit cū ista  
 qualitate quomodo ipse veniat prestare sacramentuz fidelitatis

in solenni 7 valida forma degerendo se fideliter tam domino di-  
 cte ciuitatis qz prefate cōmunitati Rbegij cuz debitis clausulis  
 superinde necessarijs 7 opportunis. vt ptz in primo pcessu. i. cbar-  
 ta. lxxvij. Nam illa verba dummodo siue faciant moduz siue con-  
 ditionem illud requisitum debuit prius impleri 7 ante implemē-  
 tum nō videtur qd ciuilitas acquisita fuerit. vt in terminis scri-  
 bit Pet. de ancha. in dicto cōsi. clxx. visis puncto. in versi. 7 nō  
 solum. de iure cōmuni. 7 vterius cōsiderandum est qz institutio  
 13 qz 7 qualitas adiuncta verba. fin tēpus verbi intelligitur. l. i. de  
 lictis. §. si extraneus. ff. de noxa. vbi Bar. 7 l. si titius. vbi Bar. ff.  
 de testa. mili. 7 late Bar. in. l. ex facto. col. ij. ff. de vulg. 7 pup. 7 tē-  
 pore quo Federicus fuit institutus erat inhabilis qz erat forensis  
 non subditus 7 onera nō sustinebat 7 consequenter incapax erat  
 14 fin formā statuti 7 cum a principio institutio fuerit nulla post  
 ea nō conualescit per regulā. l. qd ab initio. ff. de regu. iuris. facit  
 ter. in. l. eius qui. in prin. 7 in. l. si filius. ff. de testa. 7 instit. de exbere.  
 libero. in prin. 7 nō sufficiat qd causa inhabilitatis 7 incapacitatis  
 cesset nisi confirmatio superueniat. vt no. per Dyn. in regula. nō  
 firmatur. de reg. iur. in. vi. 7 Barto. Dyn. sequitur in. l. p fundū.  
 ff. de seruitu. rusti. predi. 7 facit ter. in. l. si minor. ff. de seruis expo-  
 7 in. c. j. §. idem quoqz. de despon. impube. Et tradit Eller. in cōsi.  
 clxxj. viso processu cause. colum. fi. in versi. nec sufficit quod exposit  
 factu. lib. ij. 7 late Roma. in consil. ccccclxx. circa propositā cōsulta-  
 tionem. in. v. dubio. vbi cōcludit i pen. colum. quod sola cessatio  
 inhabilitatis nō inducit actus reconalescentiam sed nouus con-  
 sensus requiritur ad actū cōvalidandum. 7 ibi ad hoc plura in-  
 ra inducit 7 presertim ter. in. l. eos. ff. de ritu nupti. ibi. si in eadē  
 voluntate perseverat. 7 in. l. j. in fi. C. si rector prouinc. 7 in. c. j. §. i.  
 15 versi. nec matrimonij. Ex quibus iuribus sz Ro. patet qd quā-  
 do propter inhabilitatē persone actus est nullus: licet remota sit  
 inhabilitas nō propter hoc actus reconalescit. sed opus est no-  
 uo cōsensu et quod in effectu actus reiteretur. 7 ad ideo facit ter.  
 in. l. j. C. de cōtractibus iudicum. 7 in. c. si eo tempore. de rescript.  
 in. vi. 7 idem cū in casu isto institutio Federici fuerit nulla ppter  
 incapacitatem Federici attento statuto concludenduz est quod  
 nō reconalidita sit dato quod cessaret inhabilitas nisi reiterata  
 fuerit per supradicta. Laus Deo.

Consilium. ccccclxxij.

Legatuz factū aliquibus in eadem oratione coniunctim. vno  
 eorum mortuo legatuz ad collegatarium pertinet. et de donatio-  
 ne facta alicui. 7 filijs quod intelligatur ordine successiuo.

Summarium.

- 1 Legatum si fuerit datum duobus fratribus in eadem ordi-  
 natione coniunctis an vno mortuo veniente testatore portio deue-  
 niat ad superstitem post mortem ipsius testatoris.
- 2 Donatio causa mortis vltima voluntas dicitur.
- 3 Emphyteosis cōcessa patri 7 filijs ordine successiuo intelligitur.
- 4 Verba appellatiua ordine successiuo intelliguntur.
- 5 Proximiores in quibus casibus ordine successiuo admittantur.
- 6 Fideicommissum quod defertur de persona in personam aditio-  
 nem hereditatis requirit.

In vino implorato psidio.

Accurate 7 eleganter absoluta fuit presens consulta-  
 tio a pclarissimo A. J. docto. domino Nicolao de no-  
 bilibus acutissimo oliz discipulo meo 7 de simplici subscriptiōe  
 requisitus agam panas. maxime quia res modicā dubitationē  
 habere videtur fin ea que pponuntur. more Seneole iuricon-  
 sulti. Nam cum legatum factum ser Romano 7 Antonio marie  
 fratribus in eadez oratione coniuncti fuerunt dicti fratres lega-  
 tarij re 7 verbis. vt est text. in. §. coniuncti autem. instit. de legat.  
 not. in. l. re coniuncti. ff. de lega. iij. 7 cuz portio dicti Antonij ma-  
 rie defecerit: qz mortuus est veniente testatore totuz legatū ad col-  
 legatarium pertinet. vt est casus in. §. si autē res duobus. instit.  
 de lega. 7 sic videtur fundata intentio ser Romani. vt ipsetur ac-  
 crescendi itegrū legatū consequatur. Et qd dicitur est de legato  
 idem est in donatione causa mortis. l. j. §. hec antez omnia. C. de  
 2 cadu. tollen. Et quia donatio causa mortis dicit vltima volun-  
 tas. l. si. de dona. causa mortis. §. i. instit. de dona. Nec obstat qd  
 stipulatio interposita sit. quia p hoc nō alteratur. vt est text. l. i. §. i.  
 §. si quis sub conditione. ff. vt leg. nomi. caue. l. i. §. leg. ati. ff. de leg.  
 j. vt no. Barto. in. l. cum quis decedens. §. i. ff. de leg. iij. in. l. i. ff. de  
 solu. Bal. in. l. fin. C. de consti. pecu. Non obstat quod legatum fa-  
 ctū sit vel donatio facta sit Antonio marie 7 filijs: quia successi-  
 ue hoc intelligitur vt filij veniant post patrem. vt dicitur de em-  
 phyteosi cōcessa patri 7 filijs. vt no. Bar. in. l. quod dicitur. col.  
 fi. in princip. ff. de verb. oblig. in versi. induco ad questionē. 7 ideo  
 Pet. de anch. in cōsi. clxx. Pro domina Paula. col. i. Roma.  
 in consil.



In cōs. xxij. Proposite mihi. in prin. & in consi. xxxv. Uisa facti se-  
rie. in princ. Et ita communis obseruatiā interpretatur. vt dicit  
Comens in consi. xlvij. In presenti cōsultatione. col. iij. & hoc com-  
probatur. quia legatū fuit factū predictis legataris. & suis que  
verba appellatiua videntur. que ordine successiuo intelliguntur  
prout de familia dicitur. l. cum ita. §. si. ff. de lega. ij. vbi proximio  
res successiue admittantur. & in l. peto. §. fratre. ff. de leg. ij. in l. si.  
C. de verbo. signi. & de cognatis. no. Bar. in l. si cognatis. col. fin.  
in versu. quero quo ordine. ff. de reb. du. Et de liberis & descenden-  
tibus tradit Alexā. in consi. xxij. In causa vertente inter Anto-  
niū. lib. iij. in prin. Et tale fideicommissus quod defertur de perso-  
na in personā requirit aditionez hereditatis que fieri nō potuit  
a dicto Antonio Maria qui mortuus est viuente testatore id si  
deicommissum non potuit habere locū. l. eam quam. C. de fidei-  
com. l. ex testamento. eo. titu. si nemo. ff. de testa. tute. & l. si nemo.  
ff. de reg. iur. Et quiavt dixi in principio res adeo plene docte. &  
sufficiēter discussa & examinata fuit a prestatissimo iuris vtriusq;  
doctore domino Nicolao. olim discipulo meo vt nihil ab eo pre-  
termisissum fuerit in materia necessarium: ideo bis paucis cōten-  
tus fuit.

Laus Deo.

Consilium. cccccxliij.

Quod possessorium sit intentatum patet ex cōclusiōe. & quia  
videtur modici preiudicij sufficit probatio per vnum testē. & pos-  
sessio quomodo probetur. & que debet probari in interdico tur-  
bate possessionis.

Summarium.

- 1 Possessorium quod sit intentatum: patet ex conclusione.
- 2 Semiplene probationes in causa possessionis sufficiunt.
- 3 Ex collectione fructuum probatur possessio.
- 4 In interdico turbate possessionis que probari debent.
- 5 In possessorio non est opus causam allegare.

**I**n vino implorato p̄sidio.

In causa mota per dominam Jacobinam de Baspa-  
ris contra reos conuentos ex narratione. & medio cō-  
cludendi libelli apparet iudicium esse possessorium & intentatū  
esse interdico vt possidetis qd datur possidenti contra turbā-  
tem & inquietatē. vt not. Bar. in l. i. §. huius autem interdici.  
in prin. ff. vt possi. & hoc communiter tenet. vt Abb. dicit in. c. li-  
cet causam. col. pe. de proba. cū simi. vt dixi ibi col. pe. & in tali in-  
terdicto duo probari debet possessio ex parte agentis. & turbatio  
ex parte cōuenti. & cū causa ista possessoriū sit modici preiudicij  
ex quo retractari pōt in petitorio semiplene pbationes sufficiūt.  
vt dicit Bar. in l. i. col. ij. C. quo. bo. in l. i. §. si. in prin. C. vbi in rez  
act. & no. adatesila. in tertio no. nota qd in iudicij possessorijs. &  
dixi in consi. lvi. In causa appellationis. vnde in casu isto sufficit  
pbatio per vnum testem vel per famam. vt dixit adatesi. in loco  
prealleg. de possessione domine Jacobine agētis probatur quia  
testes deponūt qd Michael Frāncisci maritus dicte domine Ja-  
cobine tenuit & possedit: & de causa sciētie interrogati dicūt vidisse  
dictū Michaelē per dictum tempus secare. & secari facere ita  
primus testis deponit. & idē secūdus & tertius. ex quorum dictis  
videt bene probata possessio & que ex collectione fructuuz proba-  
tur. vt no. Bar. in l. ij. in versu. noto ill. & verba. C. de acqui. pos. in l.  
titia. ff. de solu. Bal. post glo. in l. iij. C. finium regū. cū simi. & ipsa  
domina Jacobina fuit heres instituta a dicto Michaelē ei? ma-  
rito. vt patet ex instrumēto testamenti qd in actis inferuntur est. et  
ipsa adiuit hereditatē & possessionem bonorū. hereditatis acce-  
pit. vt dicit & de possessione dicti petij prati deponit Joānes vlti-  
mus testis: & in ista causa possessoriū etiā vnus testis sufficit. vt su-  
pra dictū est: & ex predictis probatū videt qd in isto iudicio agen-  
ti incūbit: & similiter de probatione facta reis conuentis proba-  
tur per Peregrinū quintū testem qui super sexto capitulo dicit  
scire: qd vidit reos conuentos in dicto prato secare femi siue her-  
bā virentē. vt ipse dicit. & cū eo concordat sextus testis Joānes.  
& sic patet qd probata est turbatio possessionis ipsorū reorū: ma-  
xime qd in isto iudicio semiplene pbationes sufficiūt. vt supra  
dictū est: & in isto possessorio nō est opus causam allegare. vt no.  
Bal. & Abb. ibi post gl. si. de elec. Bal. in l. solent. §. si. in vlti. q. ff.  
de offi. procon. & leg. Ange. in l. i. in prin. col. ij. ff. de eden. cū simi.  
vt dixi in cōs. cxxvj. In causa reuerendi. colū. ij. Non obstant in-  
strumenta que adducunt: qd illa respiciunt potius petitorūz qd  
possessorūz de quo tātūz in presenti iudicio agitur. & ideo in illis  
non videt insistendū. & qd agatur de solo possessorio patet ex cō-  
clusiōe libelli in quo actrix petit reos conuentos cōpelli ad ces-  
sandū. & desistendū ab omni molestia. & turbatione: ex istis enim  
verbis videtur intentatū interdico retinende possessionis. vt  
no. Bar. in l. i. §. interdico. co. ij. in ver. vltimo quero. ff. vt possi.  
vbi dicit quod in isto interdico actor debet cōcludere tria. Pri-

mo quod reus a molestatione desistat. Secundo qd decetero euz  
in futurum non molestet. Tertio qd cōdēnetur ad interesse mo-  
lestationis preterite. & idem Bar. i. l. i. col. pen. C. vt posside. & tra-  
dit Alexā. in consi. lxxvij. quoniam omne datū. in princ. lib. v.  
& in consi. cxxvj. In causa & lite vertente. colū. ij. lib. ij. cū simi. vt  
dixi in cōs. cccij. col. ij. & in dicto possessorio probata sunt ea que  
requiruntur. vt supradictum est: ex qbus infertur pronūtiādum  
esse in fauorem domine Jacobine agentis cōdemnando reos cō-  
uentos in petitis. & ita arbitror esse partes magnifici domini La-  
pitanci. Laus Deo.

Summarium.

- 1 Potestatem celebrandi missas per archipresbyterū loco epi-  
scopi non potest vicarius episcopi sine speciali mādato auferre.
- 2 Officiū celebrandi absente episcopo competit archipresbytero.
- 3 Archidiaconus dicitur vicarius.
- 4 Episcopus nō potest officium archidiaconi exercere.
- 5 Jura que cōpetunt archidiacono nō debent nec possunt per epi-  
scopum tolli nec alterari.
- 6 Vicarius non dicitur habere dignitatem.
- 7 Jus tertij in generali concessione exceptum videtur.
- 8 Generi per speciem derogatur.
- 9 Mādatum speciale derogat generali.

Consilium. cccccxliij.

**I**n vino implorato p̄sidio.

Uiso eleganti cōsilio preclariss. A. J. D. domini Bar-  
tholomei de Prato Parmen. iuridicā esse arbitror  
cōclusionem ab eo firmatā i fauorē archidiaconi in casu de quo  
queritur. videlicet in celebrandis solennibus missis absente re-  
uerēdo domino episcopo: nam tale officij celebrādi absente epi-  
scopo competit archipresbytero. c. i. de offic. archipresbytero. & xv.  
distin. in. c. perlectis. §. archipresbytero. & cū in dicta ecclesia  
Serezane nō sit archipresbyter ex constitutiōe dicte ecclesie hoc  
dēmandatum fuit archidiacono. vt expresse dicitur in versu. itē  
statuerunt quod archidiaconus. qd ipse vice episcopi celebret so-  
lēnes missas ergo de hoc non videt dubitādū. & ad hoc bene fa-  
cit tex. lxxij. distin. in. c. si in plebibus. vbi in defectū archipresby-  
teri archidiaconus supplet vices eius. & licet archidiaconus? di-  
catur vicarius episcopi. c. i. & c. ad hec. de offi. archi. hoc habet a  
lege. vt in iuribus preallegatis: ideo ab episcopo remoueri nō po-  
test. vt dicit Anto. de but. in. d. c. i. circa fin. in versu. quero qd spe-  
ctant ad officium vicarij. & ibi dicit etiam Anto. de but. qd epi-  
scopus non pōt officium archidiaconi exercere. & idem Card. in  
d. c. i. circa fi. ex quo datur intelligi qd iura que competūt ar-  
chidiacono non debent neq; possunt per episcopum tolli nec al-  
terari: quia habet ius in re. vt not. per glo. in. c. ad hec. de offic. vi-  
ca. & si nō potest per episcopum remoueri multominus per vica-  
riū? qui nō dicitur habere dignitatem. vt no. Card. in clemen. &  
si principalis. i. xxij. q. post Pau. ibi. de rescript. & ista cōclusio cō-  
firmatur: quia vicarius episcopi recipit potestatem ex cōmissiō-  
ne episcopi. c. fina. de offi. vica. in. vj. & dato quod generaliter ha-  
beret potestatem in spiritalibus. & temporalibus: ista potestas  
generalis non videtur derogare iuri competentī dicto archidia-  
cono: quia in dicta generali concessione ius tertij exceptū videt.  
vt not. Bal. in l. cū filius. p. illum tex. ff. de testamen. mili. facit tex.  
in. c. super eo. de offic. delega. in. c. ex tuarū. de autori. & vsu pal. in  
c. quamuis. de rescript. in. vj. in l. ij. §. si quis a principe. ff. ne quid  
in loco publi. fiat. & vltius non videtur quod vicarij? possit de-  
rogare constitutioni ecclesie que specialiter tribuit potestātē cele-  
brādi archidiacono in defectū archipresbyteri. argu. c. qd super  
his. de maio. & obediē. facit tex. in. c. cum inferior. eo. titu. ad idē  
facit: quia si ista facultas celebrandi missas solēnes fuisset data vi-  
cario non fuisset opus: quia per constitutionem dicte ecclesie con-  
cederetur archidiacono qui in hoc suppleret vices archipresby-  
teri ex quo vicarius facultatem habuisset. & ex supradictis videtur  
quod dicta facultas celebrandi qd specialiter est data archidiacono  
videtur illi data priuatiue ad vicariū qui generalē habet po-  
testatem: quia generi per speciem derogatur. vt in regula. gene-  
ri. de regu. iur. in. vj. in l. in toto. ff. de regu. iur. in l. vroz. §. felicissī-  
mo. ff. de lega. iij. & specialiter facit text. in. c. studuisti. de offic. leg.  
vbi generalis legatus prouincie de causa specialiter alteri cōmis-  
sa. se non intrōmittit: quia mādatum speciale derogat genera-  
li. & istam regulam tradit Ange. in l. cum pretor. in princip. ff. de  
iudi. & ibi ponit exemplū in potestate Padne qui vniuersalem  
habet iurisdictionem si creatus sit nouus officialis contra roba-  
tores strate potestas cōtra illos nō habet iurisdictionē nec pote-  
rit aliquid statuere. & ibi Ange. respondet ad tex. q in contrariū  
allegat in l. i. C. de offi. prefec. vrb. & in ista opinio. post longāz reci-  
tationē residet Andr. sen. in. d. c. studuisti. colū. ix. vbi concludit  
quod specialiter deputatus ad certum actūz videatur cōstitutus



privatiue ad officialem generalem nisi ille specialiter deputatus esset negligens inducit tex. in c. irrefragabilis. §. excessus. de offi. ordina. et idem videtur tenere Alex. in l. titie. textores. de leg. i. vbi refert et concludit quod specialis prouisio attendatur, ad idem Alex. in l. testameta. circa fi. C. de test. et in simili casu tradit Lor. in cōsi. xxx. Primus quidem lib. ij. et stante isto fundamento res non videtur habere difficultatem, et per alia que supradicta sunt, et de subscriptione requisitus. Laus Deo.

Summarium.

- 1 Semel approbatum reprobari non potest.
- 2 Contrahens cum aliquo tanquam tale non potest postea negare illum esse talem.
- 3 Approbatus in vno officio non potest in eodem officio reprobari.
- 4 Fideiussores qui coactus sunt soluere vsuras quando illas repetere possit a principali.

Consilium. ccccclxxv.

**D**ubio impetrato presidio.

Ad dubium quod obicitur contra aduersum quod non impleuit pro parte sua: quia non impetrauit confirmationem capitulorum a summo pontifice prout tenebatur, et videtur probabiliter sic posse responderi quod ex quo dicte partes sepe, et sepius approbauerunt, et cum effectu obseruauerunt dicta capitula absque alia confirmatione summi pontificis non videtur quod nunc communitas Asciani contradicere, et contrauenire possit, et in regula, quod semel placuit. de regu. iur. i. vi. et quod est semel approbatum reprobari non potest. l. si quis testib. C. de testi. et no. Bart. in l. pomponius. la. j. colum. iiij. ff. de nego. gest. et qui contrahit cum aliquo tanquam tali non potest postea negare illum non esse talem. l. si pponas. §. j. vbi Bal. ff. de petitio. heredita. et idem dicit Bal. in l. ij. §. quod obseruari. colu. iiij. vers. hic quero de ista questione. C. de iuramen. calum. quod quis debet esse cautus, ut non litiget cum caratore eius quem putat maiorem esse: quia videtur fateri illum minorem esse propter curatorum, et in proposito est dictum Inno. in c. cum venerabilis. de excep. et Abb. ibi in ver. si querit. quod approbatus in vno officio non potest in eodem officio reprobari, ut dicit Pet. de anc. in c. j. de conces. preb. col. vi. cum si. ut dicit in d. c. cum venerabilis. colum. fin. cum ergo dicti homines Asciani et dicti Hebrei post finitam primam conductam dictorum Hebreorum renouauerint pluries dictam conductam absque alia confirmatione summi pontificis, et adinuicem obseruata fuerint capitula in quibus agebatur de interesse partium non videtur quod nunc Ascianenses impugnare possint renouationem dicte conducte que ab eis pluries fuit approbata. Non obstat si dicatur dato quod a communitate Asciani illa renouatio esset approbata propter hoc non valet, quia erat necessaria autoritas summi pontificis: nam ad hoc in quo videtur ius consistere respondetur quod ex quo talis renouatio de facto fuit obseruata, et habuit effectum reputatur proinde ac si de iure valuisset, et in terminis de statuto vsurarum tradit Albe. de rosa. magnis practicus in l. j. col. fin. in ver. ego hac questionem de facto habui. C. de summa trinitate et fide catholica. vbi dicit quod fideiussores qui de facto coacti sunt soluere vsuras virtute statutorum laudi inualidi potest illas repetere a principali licet de facto illas soluisset que de iure non valebat. l. j. C. de vsur. vbi de statuto communitatum circa vsuras: tamen quia fuit coacti soluere de facto determinatum fuit quod illas repetere possit ac si de iure soluisset, et ad hoc alleg. text. in c. promissit. de fideiusso. et ibi in c. j. colum. vij. vers. et aduerte. hoc sequitur quando in loco vsurarum privilegiati, ut possit vsuras erigere, et sic de facto ibi seruabatur, et in ista conclusionem Alex. consuluit in consi. cxxij. Pro investigatione predictorum. colu. penul. lib. ij. vbi dicit quod tales circumventiones de vsuris soluendis non valent, tamen et quo de facto in loco debeant seruari habentur perinde ac si valerent. l. qui habebat. ff. de manumif. testa. vbi glo. si. dicit mirum esse quod quandoque aliquid non valet de iure, et tamen omnino sortitur effectum, et debet de facto obseruari, et ad idem Alex. allegat Alberi. in locis supra allegatis: et ibi col. si. in §. iam dudum. alleg. quod ex quo Hebrei tolerat statutum in loco cui plenam securitatem, et facultatem dant, ut latius ibi tradit Alex. ex quibus omnibus concludendum videtur quod dicto aduersi nihil imputari possit, et eius causa maximam equitatem habere videtur, que iura ipsa communitas receperit ab ipsis Hebreis, et omnia in quibus agebatur de interesse ipsius communitatis: pariter videtur quod debeat obseruari capitula de quibus agitur de interesse ipsorum Hebreorum, ut in titulo, quod quisque iuris. et cum de facto pluries, et pluries fuerit facta renouatio dicte conducte Hebreorum absque confirmatione pape, et de facto sit obseruatum non videtur quod nunc talis conducta impugnari possit ex defectu iuris per supradicta, et cum de facto habuerit effectum in fauorem communitatis, et ita debet obseruari in fauorem Hebreorum. Laus Deo.

Summarium.

- 1 Filius cui relictum est in testamento minus legitima agere potest ad supplementum.
- 2 Qui de omnibus dicit omne includit.
- 3 Res dotales que proprie dicuntur.
- 4 Geminatio verborum voluntatem magis exuberantes ostendit.
- 5 Res nimia subtilitate subverti non debet.
- 6 Particulariter institutus est loco legatarij.

Consilium. ccccclxxvj.

**D**ubio impetrato presidio.

Ista copia testamenti domine Sarre, et considerato predicto in quo dubitari contingit conuenire videtur quod dicit imperator in l. iij. C. de libe. pretervbi inquit. cum enim manifestissimus est sensus testatoris verborum interpretatio nusquam tantum valeat, ut melior sensus existat: et in l. ille aut ille. §. cum in verbis. ff. de lega. iij. aperte enim constat dominam Sarram testatricem voluisse duplicem facere institutionem, vnam particularem, et alteram vniuersalem: nam Thomas secundogenitus fuit particulariter in quodam petio terre institutus, voluit quod esset tunc Thomas agere ad supplementum legitime. l. si quando. §. fina. C. de inofficio. testamen. vbi Bal. in versic. quero pater reliquit filie decem in testamento, et iussit illam esse contentam ita quod in bonis suis plus petere non possit occasione legitime vel alia quacumque ratione licet acceptauerit legatum, agere tamen potest ad supplementum legitime: allegat text. vbi hoc expresse probatur i. §. ceterum. in aut. vt cum de appel. cogno. et not. Bar. in l. papinianus. §. si conditioni. in fin. ff. de inoffi. testamen. cum simili. vt tradit Alex. in cōsilio. lxxix. Super primo dubio. colum. ij. vers. nec obstat. lib. j. et dicit in cōsilio. lxxix. Vno puncto. col. fina. in consi. ccccclxxij. In casu proposito. colu. ij. in altera vniuersali institutione fuit institutus alter filius maior natus qui appellatur ser Fontana: nam pater potest relinquere plus vni filio quam alteri dummodo filius cui minus relinquatur consequatur legitimam. l. parentibus. vbi Bar. C. de inoffi. testamen. et tradit Bal. in consi. ccccclxxij. Punctus, pater diligens filium. in prin. lib. ij. vbi allegat text. in §. illud quoque. in fin. in aut. de nup. et hoc maxime videtur habere locum quando pater hoc facit ex causa, prout in casu isto videtur. Et certe non videtur dubitandum quod solus ser Fontana sit heres vniuersalis institutus, ut verba testamenti euidenter ostendunt, si enim domina Sarra testatrix voluisset ser Fontanam et Thomam equaliter instituere facile hoc fuisset illi exprimere. arg. l. j. §. fin autem ad deficientis. C. de cadu. tollen. et in c. ad audiendam. de deci. et in eadem clausula, et oratione verisimiliter hoc expressisset, ex quo ergo de vtroque separatim et distincte disposuit a clara dispositione testatricis non est recedendum dum inquit, in omnibus autem alijs suis bonis dotalibus mobilibus et immobilibus, iuribus et actionibus, vbi cumque existentibus presentibus et futuris, sibi heredem vniuersalem instituit, et esse voluit ser Fontanam eius filium legitimum et naturalem: ista enim verba clara sunt, et tergiuersari non possunt. Primo dum dicitur in omnibus alijs bonis: nam qui de omnibus dicit omnia includit. l. iulianus. ff. de lega. iij. ibi. predictum factum omne. l. procuratore. vbi Bal. C. manda. in c. solite. de maioriga. et obediens. et rix. distinc. c. si romanorum. Est enim dictio vniuersalis in qua plura includuntur quam in dictione seu in dispositione generali, ut notat Barto. in l. generali. §. vrori. ff. de vsufru. lega. et not. in questione tradit Roma. in cōsilio. cxxij. Et supra narrato tbemate. in tertio dubio. et dicit in l. omnia. in prin. ff. si certis petatur. et ad maiorem declarationem hic plures species bonorum exprimuntur. Primo de dotalibus que proprie dicuntur dotales res que inestimate tradite sunt marito pro quibus maritus tenet, ut not. per gloss. et Bald. in l. in rebus. C. de iure dotium. et iste res dotales non reputantur esse in bonis mariti, ut not. Barto. in l. lucius. §. idem respondit constante. ff. ad municipa. Secundo dicitur de bonis mobilibus. Tertio de immobilibus. Quarto de iuribus et actionibus, et sic iura et actiones ponuntur hic pro tertia specie separata a bonis mobilibus: ad quod facit text. in l. a vino pio. §. in venditione. ff. de re iudica. in l. quam tu berdis. §. in peculio. ff. de pecul. et in l. j. C. de preto. pign. et ideo consonat, et bene cor respondet quod dictus ser Fontana fuerit heres vniuersaliter institutus solus, ut expresse verba sonant ibi, sibi heredem vniuersalem instituit, et esse voluit, cum enim verba clara sint, et nulla est ambiguitas non debet admitti voluntatis questio, ut tex. dicit in l. ille aut ille. §. cum in verbis. ff. de legatis tertio. et verba sunt geminata heredem vniuersalem instituit, et esse voluit que geminatio verborum voluntatem magis exuberantem ostendit, ut not. in l. balista. ff. ad trebellianum. facit quod not. Bart. in l. cum scim. C. de agricolis et censu. lib. xj. vt congerit Roma. in l. si vero. §. de viro. ff. solu. matr. in xxxj. fallen. et hoc confirmatur: quia cum dictus Thomas sit prius institutus in testamento particulariter in petio



petio terre, non est verisimile quod incontinenti in eodem testamēto a priori voluntate voluerit testatrix recedere, et illum vniuersale heredem facere, et se incontinenti corrigere, vt not. in. l. non ad ea legata. in prin. ff. de condi. et dem on. Non obstat premisse cōclusio, ni quod ab aduersa parte obijcitur qd imo dicitur Thomas et equaliter succedere cum dicitur ser Fontana eius fratre: quia dicitur ser Fontana fuit in bonis dotalibus institutus, et sic etiā institutus eius videtur particularis: quo casu licet maior sit institutio in re particulari in qua ser Fontana fuit institutus, ista inequalitas nō impedit quominus vterq; debeat matri equaliter succedere. l. si alterius. in. l. quoties. §. si duo. ff. de here. insti. quia ad hoc respondetur, et occurrit qd dicitur in aut. de tabel. col. iij. col. iij. in vers. et non fingat tabelliones quod nihil inter homines sic est indubitatum, vt non possit licet aliquid sit iustissimum tamen suscipere quādam sollicitam dubitationem, et hoc est qd dicitur quod nimia subtilitate res subuerti non debet. l. si quis heredem. in. fi. C. de insti. et substi. in. l. penulti. C. ad trebel. in. l. sicut. §. si debitori. ff. qd. mod. pig. sol. in isto enim casu verba adeo clara sunt, vt nullo modo in dubium reuocari debeant nec possint: in az iura supra allegata in contrarium non faciunt in proposito: quia loquuntur in duobus particulariter institutis: quia tūc ipsi equaliter in tota hereditate admittuntur, secus videtur quando vnus est particulariter institutus, et alter vniuersaliter: quia particulariter institutus est loco legatarij. l. quoties. vbi tex. C. de hered. insti. et no. Pau. de cast. in consi. j. colum. fina. in vers. illud autem constat. Roma. cō. sil. lxxij. qd reliqua hereditas, et ita videtur in isto casu: quia Thomas est loco legatarij: quia in re particulari, videlicet in quodam petto terre fuit institutus, vt patet in testamento, et hoc comprobatur dum etiā in testamento dicitur quod dicto Thome dictam petiam terre iure institutionis reliquit p omni et toto eo quod de iure dicitur Thomas in bonis maternis dotalib; paraphernalibus, et cuiuscunq; conditionis et hereditatis habere deberet, concludo qd dicitur Thomas sit loco legatarij, et dicitur ser Fontana sit heres vniuersalis, vt verba aperte, et expresse sonant, et habet locum qd dicit in §. disponat. in aut. de nup. disponat testator qd velit in rebus suis, et pro lege seruabitur: et videtur breuiter cōcludēdo ne rem claram videar dubiam reputare. **Laus Deo.**

Summarium.

- 1 Pena vt locum habeat liquida debet esse probatio.
- 2 Causa quelibet etiam iniusta excusat a pena.
- 3 Argumentum a contrario sensu tenet in contractibus.
- 4 Vasallus non prohibetur locare feudum ad modicum tempus.
- 5 Per locationē ad modicum tempus non dicitur fieri alienatio et non transfertur dominium neq; possessio.
- 6 Per alienationem partis non debet vasallus priuari in totum.
- 7 In cōtractibus verbum quodlibet etiam minimū debet operari.
- 8 Limitatio ad l. edem. C. locati.
- 9 Factum ad hoc vt dicatur ab vniuersitate seu communitate requiritur quod factum sit de communi consilio.

Consilium. ccccccxlviij.

**D**iuino iplorato p̄sidio.

Non consonat quod communitates in penam caducitatis inciderint ex eo quod non prestiterint iuramentū fidelitatis: quia debuerit illud prestare intra mensem a die introitus, vt pena euitetur. Ista verba debent intelligi de introitu solēni, et licet verba possint cauillari, vt introitus accipiatur pro collatione non debent cauillationes fieri, vt pena committatur: quia liquida debet esse probatio, vt pena habeat locum, vt not. Bal. in c. j. colum. fina. in titu. quali. domi. propri. feud. p̄uue. cum simili. vt dixi in. l. in penalibus. ff. de regu. iur. et presertim quādo agitur nomine ecclesie que in penis mitti s̄se habere debet, vt no. in. c. luaz. de penis. et dici solet quod quolibet causa etiam iniusta excusat a pena. l. i. g. de libe. cau. et tradit plura Alexan. in consi. cxxix. que ritur. colum. iij. lib. ij. et presertim in rusticis de quibus agitur. l. si quis id quod. ff. de iurisd. omnium iudi. Secundo contra cōmunitates obijcitur quod inciderint in penam: quia in instrumēto dicitur quod possint pasturare cum eorum bestijs: ergo a contrario sensu videtur quod non possent aliorum bestias intrromittere nec deberent. Et valet enim argumentum a contrario sensu in contractibus. l. pecuniam quam. ff. si cer. peta. et in. l. inter socerum. §. cū inter. ff. de pac. dota. et isti contrafecerunt: quia pasturam alijs locauerunt, ergo videtur in penam incidisse. Sed ad hoc ultra ab alijs dicta, respondetur quod argumētum a cōtrario sensu in casu isto non colligitur quando quis incideret in penam prout esset in isto casu, ita voluit glo. in clem. j. in verbo. facere. de vsur. vbi Card. et Imol. sequuntur Bal. in aut. ad hec. colum. iij. vers. sed dubitatur. C. de vsur. cum simi. vt tradit Alexan. in. l. si eum. §. qui iniuriam. colum. fin. ff. si quis cau. abls; vero quod pena incurrat be

ne videtur quod prohiberi possint ne aliorum bestias intrromittāt ex eo quod in instrumēto dicitur primo in laudo ratificato qd dicta communitas, et homines predicti habeant tantum ius pascendi et retinendi suas bestias ad pascendum, et in concessione postea facta dicitur cum suis bestijs ipsorum communium, et hominum, et personarum: ergo videtur quod aliorum bestias admittere nō possint a contrario sensu, vt supradictum est. Sed dubium facit: quia dicta bona cōcessa fuerunt in feudum, et iure recti feudi, et in instrumēto dicitur dicta bona concessa fuisse in feudum a dicto archiepiscopatu ad habendum, tenendum, gaudendum, et vlufructuanduz; ergo videtur quod dicta bona potuerint locari: quia vasallus non prohibetur locare ad modicum tempus. arg. clem. j. in fi. de rebus ecclē. non alienan. c. j. §. donare qualiter feu. alie. pos. licet non possit concedere in emphyteosim, vt not. per glo. in c. imperialem. in prin. in verbo. alienare in fi. quia emphyteosis est alienatio. c. nulli. de rebus ecclē. non alienā. §. alienationis autem. in aut. de non alienan. et sed per locationem ad modicum tempus non dicitur fieri alienatio: quia non transfertur dominium neq; possessio. l. non solet. ff. loca. similiter cum sit translatus vlufructus dictorum bonorum vsufructuarius potest locare. §. j. in sit. de vsu et habitatio. Sed videtur dicendum quod argumentum a contrario sensu non colligatur, contra illud quod in eodem instrumēto dicitur. Tertio contra communitates obijcitur: quia in instrumēto dicitur quod ea bona vel aliquam partē eorum non possint vendere vel alienare vel in alium quouis titulo transferre, et idem videtur de iure communi. c. imperialem. §. j. vbi nulli liceat feudum vel partem aliquā vendere, pignozare, vel alienare quocunq; modo, et dicitur constare tres particulas alienatas fuisse. Sed respondetur quod per alienationem partis non debet vasallus priuari in totum, vt est text. in. c. j. in prin. de vasal. qui contra constit. lothar. regis benef. alie. ibi, si totum perdat totum, si partem perdat partē: ad idēz tex. in. l. j. §. illud partē. que fuit pri. causa benef. amittent. et not. per glo. in. c. j. §. callidis. in verbo. amittant. de prohibi. aliena. per Federi. seu Are. in cōsil. xiiij. Aiso. colum. iij. Corneus in consi. lxxvij. placet. in fi. lib. ij. replicari potest hoc habere locum in dispositione legali, prout iura preallegata loquuntur, nō sic videtur in contractibus. Respondetur quod verba cōtractus expressa videntur prout tacite intelligebantur, et eorum expressio nihil operatur. l. iij. ff. de lega. j. sed hoc non videtur verū: quia hoc modo verba contractus nihil operantur, et in cōtractibus quodlibet verbum etiam minimum debet operari, vt not. Bal. in rub. C. de contrahent. empt. in. ir. q. sequitur Alexan. in consi. clj. Aiso themate. lib. ij. col. ij. et in consi. clvij. In causa et lite. col. penulti. eo. lib. ij. Joan. de ana. in consi. cxvij. Aiso circa fin. et specialiter facit quod no. Bal. in. c. j. §. preterea. in vers. quero quid si est ap. positum pactum de capi. corra. vbi concludit quod quādo est ap. positum pactum de nō alienando tunc non potest vasallus in feudum dare, vt pactū aliquid operetur, et adde in terminis Luna. in consi. xli. ad primuz que situm. col. fin. vbi de hoc dicit in statuto: et bene facit quod not. Ange. in. l. edem. C. loca. et vbi inquit qd locator qui in instrumēto contractus promisit non expellere conductore vt verba aliquid operetur intelligitur etiam si locator pro vsu suo velit habere rem locatē, et ita limitatur text. in. d. l. edem. et per alienationem vasallus priuatur feudo. c. j. §. callidis. de probi. feu. alie. na. per Feder. cum simi. ergo ex isto capite dicte communitates videntur feudo priuati. Non obstat quod alienatio facta sit ab ignorante bona esse feudalia quo casu propter ignorantiam excusatur a priuatione. c. j. de cōtrouer. inter do. et emp. et ibi Bal. et ad idēz tex. in. c. j. §. vasallus culpam. si de feu. fue. contro. inter do. et agna. et ignorantia presumitur. l. verius. ff. de proba. de quo vide que dixi in. c. ij. de excep. quia respondetur quod cum agatur de facto pro ipso ipsam communitatem scientia presumitur. l. quā q. ff. ad vel. leia. in. l. quisquis. C. de rescin. vēdi. in. c. ab excommunicato. de rescrip. cum simili. et tali casu stante prescriptione scientie ignorantia non potest probari per iuramentum, vt no. per glo. in. c. proposui. §. lxxij. distin. in verbo. non probatur. et no. Abb. in. c. pastoralis. de excep. col. iij. Roma. in consi. cccclxxij. Presentis dubitatio. in fi. Ultimo non obstat quod alienatio facta sit a quibusdā particularibus quorum factum non debet nocere communitatibus: quia ad hoc, vt dicitur factum ab vniuersitate seu communitate requiritur qd sit factum de cōmuni consilio vniuersitatis, vt no. Bar. in. l. aut facta. §. si. in fi. col. ver. vltimus quero. ff. de pen. vnde si aliqui particulares delinquit tale delictum non ascribitur vniuersitati, vt dixi in consi. lxx. cum simi. vt tradit Fel. in. c. dilectus. el. ij. de simo. quia ad hoc respōdetur dupliciter. Primo qd ista alienatio habet tractum successiuum quo casu in delicto non momentaneo, vt esset homicidium habent locum alleg. in cōtrariuz, et alia que possunt allegari, sed in delicto successiuo prout videt in isto casu illi de vniuersitate obligantur dato qd delictum factū sit absq; communi consilio, vt no. tradit Pet. de ancha in consi. el. vij. ex narratis in facto. col. iij. Fel. in. d. c. dilectus. col. fi. Secūdo



do respōdetur quod in casu isto a syndicis fuit facta promissio nomine singulorum, vt colligitur ibi nomine dictorum communium, et cuiuslibet eorum et omnium et singulorum hominum, et personarū dictorum communium, et cuiusq; eorum. Laus Deo.

Summarium.

- 1 **D**epositum factum de pecunia reprobata est nullum.
- 2 Pecunia reprobata non liberat soluentem.
- 3 Fallus denarius non est denarius.

Consilium. ccccclxviiij.

**D**uino iplorato p̄sidio.

Secundū ea que proponuntur more Scevole iuriscōulti res ista non videtur habere difficultatē considerando hoc modo. Nam si tempore depositi erat pecunia reprobata clarum est qd tale depositum legitime factum non fuit: quia debuit fieri de pecunia currenti et vsuali, vt not. Specu. in titu. de sol. lu. §. nunc aliqua. in vers. pone. et Oldra. in cons. xxxj. Thema tale est. et tradit Alexan. in cons. ciiij. Statutum loquens. lib. j. et Corū. in cons. cccxj. De pluribus effectualiter queritur. col. si. in. iij. lib. 2. Quia pecunia reprobata non liberat soluentem. l. eleganter. §. qui reprobos. ff. de pigno. act. et quia fallus denarius non est denarius, vt no. per glos. in. l. ij. C. de hereti. in verbo, non habent. si vero tempore depositi erat pecunia in vsu depositum videtur factū legitime, et Franciscus qui debuit recipere depositū videtur fuisse in mora: quia sine iusta causa depositū accipere recusauit. l. qui decem. in prin. ff. de solu. l. acceptam. C. de vsur. ex hoc sequitur quod pecunia deposita sit periculo ipsius creditoris qui debuit depositum recipere. d. l. qui decem. in princ. et m. d. l. accepta. et ideo si post moram creditoris reprobata fuerit pecunia periculum est creditoris, vt not. Bar. in. l. cum quid. ff. si cer. peta. col. fina. in vers. et hec faciunt ad questio. vbi allegat. l. vinum. ff. eo. titu. et remittit se ad. l. paulus. ff. de solu. vbi Bart. in. ij. colum. an vers. quero quid si moneta. in fin. inquit quod omne detrimentum spectat ad illum qui est in mora. d. l. vinum. et idem etiam tenet Pet. et Ly. in. l. in mis. nozum. C. in quib. causis in integ. resti. non est neces. et ibi Alber. de rosa. in. j. colum. post Doffre. cōcludit quod effectus more est qd periculum interitus in aduersarium transferatur, vt not. in. l. mora. ff. de vsur. et idem no. Abb. in. c. quāto. col. v. de iureiurā. et quod post moram periculum sit indistincte ipsius morosi, tradit Ange. in. d. l. paulus. circa fin. et Marti. Landen. in suo tract. de moneta. incip. cupiens strictam monete materiam amplecti. col. v. et cū ista conclusio concordat Card. et Imol. in cle. si beneficiorum. colum. iij. de decimis. Laus Deo.

Summarium.

- 1 **D**ecretum seu constitutio que loquitur de rectoribus serici qui aufugiunt cum serico et drapo serico qui committunt furtum an habeat locū in rectoribus grauatis et oppressis ere alieno qui aufugiunt nihil exportando.
- 2 In dispositione vniuersali omnes casus includuntur.
- 3 Lex que generaliter loquitur generaliter intelligitur.
- 4 Decretum factum propter vtilitatem publicam late intelligi et interpretari debet.
- 5 Lex propter vtilitatem publicam facta dicitur fauorabilis.
- 6 Statutum cessat vbi eius cessant verba.
- 7 Statuta tantum disponunt quantum loquuntur.
- 8 In claris non est opus coniecturis.
- 9 Statutum loquens de furto non habet locum in rapina.
- 10 Rapina dicitur furtum improbissimum.
- 11 Statuta sunt stricti iuris.
- 12 De iure communi non debet quis capi pro delicto nisi prius facta discussione.
- 13 Pactū qd debitor qui non soluit capi et carcerari possit nō valet.

Consilium. ccccclxix.

**D**uino iplorato p̄sidio.

Quo et perlecto consil. celebratiff. A. J. docto. d. Laza rij arnolphi Lucei. et visa subscriptione clariff. iurif consul. et in signis militis domini Cesaris de nobilibus licet in casu proposito accusate et solito more eleganter scriptum sit et non omitto tamen qd prima facie videbatur dicendum quod decretū seu constitutio que loquitur de illis rectoribus serici qui aufugiūt cum serico vel drapis serici qui committunt furtum qd etiam tale decretum habeat locū in rectoribus grauatis et oppressis ere alieno. qui aufugiunt nihil exportando: hoc videtur probari in. l. ait p̄tor. §. si debitorem. ff. de his que in frau. credi. vbi text. loquitur in eo qui aufugit cum pecunia alterius, et glos. ibi. et Bart. volunt illum tex. habere locū in quolibet debitore fugiente qui nihil exportaret: quia tamen capi potest a creditore, vt no. per glos. in situ. de actio. in prin. in verbo, in iudicio. facit tex. in. l. j. C. vbi quis decur.

vel coarta. vbi Bart. et in. l. generali. C. de decur. lib. x. et ad hoc facta, quia decretum loquitur vniuersaliter dum dicit quemcūq; fugiētem: vnde videtur quod vniuersaliter intelligatur: et quia in dispositione vniuersali omnes casus includuntur. l. a procuratore. C. manda. in. l. iulianus. ff. de lega. ij. et dicit. l. omnia. ff. si certū peta. et flex que generaliter loquitur generaliter intelligitur. l. j. §. et generaliter. ff. de leg. prestan. et hoc procedit dato quod maior ratio sit in vno casu quod in alio, omnes tamen comprehenduntur. l. j. §. qd autem. ff. de aleato. et ad idem facit, quia cum decretum factum sit propter vtilitatem publicam, vt in decreto expresse dicitur ibi, et cum multum inter sit reipublice nostre vt obuietur, quantum sit possibile talibus delictis tale decretum debet late intelligi et interpretari. vt not. Bart. in. l. quemadmodum. C. de agrico. et cenii. lib. xj. in. l. ij. §. exercitum. ff. de his qui notā. in fa. et omnis lex facta propter vtilitatem publicam dicitur fauorabilis, vt dicit Pau. de ca. in cons. xxiij. Vno puncto et oppositionib. colum. ij. alleg. l. j. §. si. C. de cadu. tollen. et facit quod no. Barto. in. l. si quis in granis. §. vtrum. in ver. ibi quoq; per illum tex. ff. ad fillantia. vnde ex his cōsonat qd dispositio dicti decreti seu statuti comprehendat etiam illos qui grauati ere alieno fugam arripiunt. His tamen non obstantibus vltterius cogitanti conclusi. a preclariff. consultorib. supra firmatam amplector, et intentio nostra fundata est in negatiua: quia decretum seu statutum non loquitur de fugientibus propter es alienū et vbi cessant verba statuti cessat statutū: vt dicit Bald. in. l. illam. in prin. C. de colla. et statuta tantum disponunt quantum loquuntur, vt idem Bald. dicit in. l. testamentum. in fi. C. de test. facit tex. in. l. si feruum. §. non dicit pretor. ff. de acqui. hered. in. l. si vero. §. de viro. ff. solu. ma. et hoc comprobatur, quia decretum loquitur de aufugientibus cum rebus alienis et furtū committētibus, vt colligitur in supplic. ibi in princ. qd cum singulis diebus comittuntur furta plura: et ibi, qui aufugiūt cum telis et setis illis datis, et cōcessio videtur facta in supplic. c. inter dilectos. §. ceterum. ibi, ex forma petitionis. de fide in. ru. vbi Bal. no. illum tex. ad idem tex. in. l. j. C. de diuer. rescrip. facit tex. in. l. si defensor. §. qui interro gatus. ff. de interro. act. vbi Bal. et not. Anto. de but. in consil. xix. quia hoc agitur in prin. Abb. in. c. ij. de tren. et pa. et hoc expresse dicitur in decreto qd refert se ad supplicationem in omnibus, et per omnia: et vnde in claris non est opus coniecturis. in. l. continuus. §. cum ita. ff. de verbo. obli. et in ipso etiam decreto dicitur cupientes quantum fieri potest furtis ipsis obuiare et. et tale decretum qd loquitur de furtis non haberet locum in rapina: quia statutū qd loquitur de furto non habet locū in rapina, vt no. Bal. in. l. si te. C. ex qui. cau. in fa. irrog. facit qd no. Ro. in consil. cxliij. inquisitio pre sens. in consil. cl. In proposita questione. si ergo statutū in furto nō habet locū in rapina que dicitur furtū esse improbissimū, vt no. per glos. in. d. l. si te. a fortiori videtur qd statutum de furto nō habeat locū in debitore grauato ere alieno in quo est minor ratio qd in furto, et cum verba decreti que de furto loquuntur non conueniant in tali debitore pariter dispositio decreti nō videtur habere locum. l. iij. §. toties. vbi Bar. ff. de dam. in fec. in. l. ita autē. in prin. vbi Bar. ff. de adm. tut. in. l. hos accusare. §. omnibus. ff. de accu. c. indēnitatibus. §. pe. de elect. in. vj. et sicut in decreto casus iste de vi et proprietate verborum non comprehenditur, vt supradictū est: ita etiam per viam extensionis ad istū casum trahi nō debet: et qd statutum sunt stricti iuris, vt not. Barto. in. l. constitutionib. ff. ad municip. in. l. omnes populi. char. penul. versic. quarto quero. ff. de iusti. et iur. et quia statutum hoc est contra ius commune: et quia de iure communi non debet quis capi pro debito nisi facta prius discussione bonorū, vt not. Bart. post glos. in. l. iij. §. tutores. ff. de lu. spec. tuto. facit tex. in. l. ob es alienum. C. de actio. et obli. in. l. qui filios. C. que res pigno. Et captura persone est pena, vt no. in. c. vt fame. de senten. excommu. Luz ergo ista dispositio decreti seu statuti sit contra ius commune, et penalis non debet extendi: quia vt tradit Alexan. in. l. si constāte. in princip. colum. iij. in versic. tertio limita. ff. solu. matrimo. quādo est dispositio correctoria iuris cōmunis, et penalis non sit extensio etiam a ratione expressa: allegat glos. in clemen. ij. in verbo, eisdem. de eta. et qualita. Et in casu isto indubitanter nō videtur tractandum de extensione que quādo oq; solet fieri propter eandem vel similem rationem, sed in casu isto videtur diuersa ratio inter illum qui aufugit cum rebus alienis committendo furtum, et illū qui recedit propter es alienum, et ideo nō est tractandum de extensione, et ratio diuersitatis in dictis casibus videtur: quia ille qui aufugit cum rebus alienis videtur consequi lucrum in actu fugę: ideo ad fugā magis concitatur que ratio cessat in eo qui vacuus recedit, vnde statutum in vno casu nō videtur habere locū in alio: et ad hoc quia decretum loquitur de illis qui furtū committunt, et res proprias auferūt dominis, et non videtur habere locū in illis qui res debitas auferunt: qd statutū qd loquitur de re mea non habet locū in re que sit mihi debita, vt no. Bar. in. l. gallus. in. §. videndū. in fi. ff. de lib. et posthu. et cum ex supradictis appareat qd verba decreti nō conueniant in casu de quo agitur nec ratio



nec ratio videatur habere locum, ut supradictum est: cōcludendū est quod decretum in casu de quo queritur nō procedat. ¶ Non obstat allegata supra in contrarium, et primo quod habetur in. d. laic. pretor. §. si debitor. ff. de bis que in frau. credi. quia ibi illud nondicitur ex eo quod ille ter. qui loquitur de eo qui aufugit cum pecunia aliena etiam habeat locum in debitorē q̄ nihil exportavit quia ibi de captura persone nihil dicitur, sed solum dicitur de pecunia quam exportabat auferri potest: et docto. qui dicit quod debitor fugitivus capi potest dato quod nihil exportaret non dicunt hoc per illum ter. quia hoc non probat, cum ibi de captura persone nihil dicatur, sed movet per alia iura, videlicet per ter. in. l. j. C. vbi quis decur. vel coarta. et in. l. generali. C. de decur. lib. x. sed tamen dicta iura hoc nō probant: quia loquunt illa iura de illis qui sunt obnoxii curie qui capi possunt si aufugiunt, et in coarctalibus qui sint de aliqua cohorte isti possunt capi quando aufugiunt: quia persona est obnoxia, ut de monachis Barto. dicit. in. d. l. j. C. vbi quis decur. sed in debitoribus privatis ere alieno hoc dici nō potest: quia propter es alienum persona non subijcitur. l. ob es alienum. C. de actio. et obligat. in. l. qui liberos. C. que res pigno. et non valet pactum quod debitor qui non solvit capi et carcerari possit, ut notat Ang. in aut. ut non fiant pigno. in. fi. col. v. cum simi. ut tradit Alex. in. l. alia. §. eleganter. ff. solu. mati. ¶ Non obstat quod decretum videtur loqui in quolibet fugiente ponderado illa verba que cum fugientem: quia illa verba restringuntur a verbis prolatis supra in proemio, vbi patet quod loquitur de illis qui furtum committunt, et sic illa verba quemcumque fugientem intelliguntur sicut procedentia. argu. l. si servus plurium. §. si na. ff. de lega. j. in. l. titia. §. idem respondet. ff. de verbo. oblig. ¶ Ad obstat quod propter utilitatem publicam dispositio decreti deberet extēdi: quia hoc posset habere locum quando esset eadem ratio, sed in casu isto nō videtur eadem ratio, ut supradictum est: et dato quod subesset eadem ratio non haberet locum extēdi: quia materia est correctoria etiam penalis, ut dixi. ¶ Et ex his satisfactū videtur primo et secundo dubio, in tertio dubio res clara videtur quod qualitas requisita a statuto debet probari, ut not. Barto. in. l. j. §. ait pretor. ff. ne quid flumine. publi. cum simi. supra allegatis: et ad hoc facit dictum. Barto. in. l. diuus. ff. de testam. mili. in verbo, item sunt statuta. vbi inquit quod disponente statuto quod villa teneatur emendare damnum si quis fuerit derobatus, nam ille qui petit estimationem tenetur probare quod fuerit derobatus, ut verba statuti verificentur. Laus. Deo

Summarium.

- 1 Bona acquisita per filium familias ex eius industria ipsi filio acquiruntur.
- 2 Emptio facta per filium familias ex pecunia per ipsius eius industria acquisita ipsi filio acquiruntur.
- 3 Societas nunquam inter filios contracta intelligitur quando pater vivit.
- 4 Clausula codicillaris habet locum quando testamētum deficit ex defectu solennitatis.

Consilium. ccccclxx.

In vino iplorato p̄sidio.

Clarissime sunt due cōclusiones de iure in quibus fundatur p̄sens cōsultatio, ideo requisitū de subscriptio ne agam paucis. ¶ Prima cōclusio est quod bona acquisita per dictum Joānem Paulum ex eius industria sint eius precipua: quia in hoc iura clara sunt in. l. cu. oportet. §. i. C. de bonis que liber. in. §. i. isti. per quas perso. nobis acqui. Et tradit Abb. in cōsi. xxxvj. circa primum dubium. lib. ij. et idem not. Soci. in cōsi. cxxij. capio difficultatem. in principio. et ita supradictum est: et predictis addo Bal. in cōsi. cccxxvij. Factum sic se habet. lib. iij. vbi distinguit, et considerat quatuor casus, et in tertio casu ad propositum cōcludit quod quādo filius familias acquirit solum ex suis operibus, et sua industria, et iste casus sicut Bal. indubita bilis est per iura supra allegata: quia tale lucrum aduētivum est, et ipsi filio acquiruntur, et probatur in iuribus p̄allegatis, et idem Jo. de ana. in cōsi. lxxv. vltimo puncto Ang. in cōsi. cxxij. bona acquisita. col. ij. et Rapha. Luma. in cōsi. lxxxvij. casus talis est in prin. Fulg. in cōsi. cxxvij. Son gus. col. ij. et ista conclusio de plano procedit quando cōstat quod ex propria industria filius familias illa bona acquisit prout doc. lo quantur in locis supra allegatis, et idem videtur esse in dubio: quia emptio facta per. d. Joānem Paulum videtur facta nomine proprio ipsius Joānis Pauli, ut no. Bart. in. l. si patru. col. ij. C. de omnia vtriusq. in di. per. l. et magis. ff. de solu. et idem Bart. in. l. titius. §. altero. col. ij. ff. de adm. tu. ¶ Nec tractandū est de aliqua societate tacita inter dictum Joānem Paulum et eius nepotes: quia Franciscus pater vivebat quo casu et quādo pater vivit inter filios fratres nunq̄ societas contracta intelligitur, ut not. Bal. in. l. cum oportet. in. p̄ic. col. ij. ver. quero quare fratres. C. de bo. que

lib. et Roma. in cōsi. cccclxx. lucrus autē. Alex. in cōsi. cxxxvij. 4 Ponderatis bis. in. fi. lib. v. ¶ Secundus dubius de clausula codicillari in qua dubitari potest, quia cum testamētum fuerit nullū ex preteritide nepotū qui mortuo eorū patre in vita testatoris: iuxta l. posthumorum. in. prin. ff. de iniusto rup. et in. §. posthumorū autē. in. fi. de ex here. lib. i. tali casu clausula codicillaris nil operatur: quia solum videtur habere locum quando testamētum deficeret ex defectu solennitatis, ut not. per glo. magnam. in. fi. in aut. ex causa. C. de libe. prete. et tradit Spec. in. tit. de instru. edi. §. compēdiose. ver. sed pone quidam. instituit filius. et Oldr. in cōsi. cxlj. thema tale est Sed breuiter in contrariū communis opi. est, ut Alex. cōcludit in. d. aut. ex causa. et ita Bar. tenet in. l. j. in. v. q. ff. de iure codi. Ange. in cōsi. cxxix. Aiso themate. Bal. in cōsi. cccxxxj. incip. glo. in aut. ex causa. et idem Bald. in cōsi. cxxij. quidam Nicolaus. lib. v. et in cōsi. xxxvj. proponitur. lib. iij. Ang. in. §. siue igitur. in aut. ut cum de appel. cog. in. fi. cum simi. ut late tradit Andr. sicu. in cōsi. liij. In ultimo dubio. in. iij. lib. et quod ista sit communis opi. etiā Alex. dicit in cōsi. xli. Aiso tenore. co. ij. ver. et si dicatur. lib. j. Et in cōsi. xxxvj. Circa primum. col. ij. eo. lib. j. et in cōsi. cxlij. Circa primā dubitationem. col. ij. lib. ij. Et ideo recurrendum est ad iudamētum supra factum quod clausula codicillaris solū operatur quia restitutio debeat fieri illi qui fuit institutus sicut decisionem Bart. in. l. j. q. x. ff. de iure codi. et sequitur Alex. in cōsi. cxlj. Examinatis iuribus col. ij. lib. ij. Et in cōsi. cxlij. Circa primam dubitationē. col. ij. ver. si. accedit antiqui. lib. ij. et dixi in cōsi. cclxij. supra allegato, per dominum Cōsultorē, et cum ista sit communis opinio ab illa non est recedendum. Laus Deo

Summarium.

- 1 Spoliatio probari nō potest nisi prius possessio probata sit.
- 2 Ad obtinendum restitutionem que probanda sint.
- 3 Dolus probari debet, ut quis de spolio conuincatur.
- 4 Causa que libet etiam iniusta excusat a dolo.
- 5 Mulier quādo mortuo marito dicatur possidere bona mariti pro viribus dotis sue.
- 6 Dominium rerum dotalium post mortē mariti ad vxorē reuertitur licet non reuertatur possessio.
- 7 Mortuo marito habet vxor retentionem bonorū mariti p̄ dote.

Consilium. ccccclxxj.

In vino iplorato p̄sidio.

Applaudent rationes et iura que in fauore Antonij de Santombus accurate, et subtiliter idcirco prestatissimi mus A. J. doct. dominus Galeottus iunius vti frater maior honorandus, et de subscriptione requisitus iuridicā esse arbitror conclusionem ab eius excellentia firmatam, et ad eius cōfirmationes verba commissionis facte a magnificis octo viris debent diligenter perscrutari quibus excellentissimis iudicib⁹ Rote Florentine cōmittitur ut referant, an dictus Antonius dicto nomine iuridice apprehenderit dictam possessionē vel per vim aut claz dicatur spoliaste, et pro resolutione dicte cōmissionis vidēdum est de duobus. Primo de spoliatione in qua actor insistit an pbata sit. Secundo an dictus Antonius iuridice nomine domine Jacobe sue vxoris acceperit possessionē bonorum de quib⁹ agitur. ¶ Circa primum sicut ea que proponuntur more scenole iurē cōsulti res nō videtur habere difficultatē ex quo agentes non probauerunt possessionem ut supradictū est: et impossibile est pbare spoliationē nisi possessio probetur, ut Abb. dicit per illū text. i. c. olim. el. ij. in vltimo not. de resti. spol. et ad obtinēdum restitutionem duo probari debent. Primo quod ille qui agit possideret. Secundo quod deictus fuerit, ut probatur in. l. j. §. inter dictum autem hoc. et ibi glo. ff. de vi et vi arma. in. c. consultationibus. vbi Abb. in secundo not. de offi. delega. et not. Lopus in alleg. l. i. letatus sum. col. j. Pau. de cast. in cōsi. l. In causa que vertitur inter reuerēdum. col. j. et Do mi. de sancto Bem. in cōsi. cclvj. dominus Bur gēsis. col. j. et hoc idem cōprobatur: quia ad hoc ut quis de spolio conuincatur debet dolus pbari. l. ij. §. doli mali. ff. de vi bono. rap. vbi. Bar. et tradit Bal. in cōsi. cccij. Ego presuppono. lib. ij. et dixi in cōsi. cxxv. In causa spoliationis. col. fi. et in casu isto nō videtur probatus dolus: quia cū dictus Antonius esset maritus dicte domine Julie et nomine vxoris eius acceperit possessionē dictorum bonorū nō videtur fuisse in dolo: quia quilibet et causa etiam iniusta excusata dolo. l. igitur. ff. de libe. cau. glo. fi. in. l. j. §. si. ff. de abige. vbi Bar. et glo. et Bal. in. l. j. C. vbi causa status. cū simi. et ex predictis manifeste patet quod Antonius supradictus ratione spoliationis cōdēnari nullo modo potest. ¶ Venio ad secundū dubium an predictus Antonius iuridice in dictis bonis possessionē acceperit, et cum ipse nomine domine Jacobe vxoris sue dictā possessionē adeptus fuerit ipsa videtur talē possessionē accepisse. arg. l. j. in. §. de iuste. ff. de vi et vi arma. in. l. nō ideo minus. C. de accu. in regula. qui per alium. de reg. iur. in. vj. Est ergo vidēdū an ipsa domina Jacoba habe



ret dominium et possessionem in rebus suis dotalibus post mortem primi mariti de dominio clarum est, ut est text. in l. in rebus. C. de iur. do. Sed difficultas est in possessione: quia si apud heredes mariti primi fuisset ipsa non potuisset habere possessionem rerum dotalium nisi de consensu heredum vel auctoritate iudicis competitis, ut est text. in l. dotis actione. C. solu. matri. ubi dicitur dotis actione successores mariti, super eo quod ei dotis nomine fuerat datum convenire debes ingrediendi enim in possessione rerum dotalium heredibus mariti non consentientibus et sine auctoritate competentis iudicis nullam habes facultatem, et per illum ter. ubi Ang. dicit quod licet post mortem mariti ipso iure dominium rerum dotalium ad uxorem revertatur. d. l. in rebus. C. de iure dot. Secus tamen est in possessione. l. cum heredes. in prin. ff. de acquir. possel. Et ista conclusio haberet locum si constaret possessionem dictorum bonorum fuisse apud heredes primi mariti et non penes dictam dominam Jacobam uxorem. sed in casu isto non videtur bene probatum quod heredes mariti haberent possessionem et videtur probatum quod ipsa uxor haberet possessionem bonorum dotalium, ut supradictum est per dominum Consultorem. Nam mortuo marito habet uxor retentionem bonorum mariti pro dote, ut no. Bar. in l. si filio. la. in prin. ff. solu. ma. et Bal. in l. pe. C. de pigno. act. et in l. pe. C. de no. nu. me. pecu. ubi inquit quod mulier potest possidere bona mariti pro dote sua, et hoc ex permissione iudicis vel ex conventionione vel quia si ne vitio vacua possessio ad eam pervenit, et idem repetit Bal. in l. f. C. de ser. pigno. da. ma. dum dicit quod post mortem mariti potest uxor apprehendere possessionem bonorum mariti si vacat, ut quia heres illam nondum apprehendit, et ita videtur fuisse in casu isto: quia videtur domina Jacoba habuisse possessionem dictorum bonorum ante heredes, et cum predictis concordat Bal. in l. cum tibi. C. qui. pot. in pig. hab. cum simi. ut dicitur in cons. cccxxij. dura admodum videtur supra allegato per dominum Consultorem de possessione vero quod apud dominam Jacobam esset supra probatum fuit per testes qui per dominum Consultorem inducuntur, et stantibus supra dictis apparet pronuntiandum esse in favorem dicti Antonij absolvendo eum a petitis, Laus Deo.

Summarium.

- 1 Quis ex facto alterius non tenetur.
- 2 Dominus sciens procuratorem suum excedere fines mandati si non contradicat videtur consentire et obligatur.
- 3 Allegans mandatum illud probare debet.
- 4 Mandatum in facto consistit.
- 5 Que in facto consistunt probari debent: quia non presumuntur.
- 6 Raticari non potest quod nomine meo gestum non fuit.
- 7 Collegium non obligatur, nisi simul omnes de collegio obligati consentiant.
- 8 Pena apposta in vno casu in alia repetita non videtur.
- 9 In actibus voluntariis consuetudo non inducitur.

Consilium. ccccclxxij.

In vino implorato presidio.

Queritur breviter an homines cortinarum Aretij tenentur satisficere magistris salis pro illa quantitate salis quam Joannes foraboscho accepit ultra illam quantitatem quam cortine ex forma capitulorum tenebant accipere. Et pro parte cortinarum dicitur quod absque eorum commissione, et mandato factum fuit unde ex facto alterius non tenentur, ut in regula. non debet. ff. de regu. iur. facit ter. in l. si vnus. §. ante. omnia. ff. de pac. in l. cobe redibus. C. fami. hercis. cum simi. Pro parte vero magistrorum salis dicitur quod dicitur Joannes foraboscho habebat mandatum pro sextariis mille in ordinatione communis Florentie, et ipse excessit illam quantitatem, et de tali excessu homines cortinarum habebant notitiam et tacuerunt et non contradixerunt, et propter hoc magistris salis pretendunt quod pro tali excessu cortine teneant, ad hoc est glos. not. in. c. cum olim. i. verbo. protinus. de offi. deleg. que expressse dicit quod dominus sciens procuratorem suum excedere fines mandati, et non contradicens videtur consentire et obligari, et Abb. ibi post alios sequitur, et idem tenet Domi. de sancto Bem. post Joan. an. in. c. cum quis. de sen. excom. in. vj. cum simi. ut Feli. scribit in. d. c. cum olim. col. ij. Bis pro utraque parte adductis conclusionendo pro veritate et iustitia, ut puto amplector partem negatiuam in favorem cortinarum: et dicto quod pro sale quod dicitur Joannes foraboscho accepit ultra mandatum cortine nullo modo tenentur, et clarissimum videtur illud fundamentum: quia absque mandato et commissione eorum hoc factum fuit, et qui allegat mandatum interuenisse tenetur hoc probare: et quia mandatum in facto consistit. l. consilio. in si. ff. de cura. fur. Et que in facto consistunt probari debent: quia non presumuntur. l. cum in iure. de offi. deleg. l. in bello. §. facte. ff. de capti. l. j. C. de proba. et hoc modo arguit Bal. in rubri. C. de fide instr. col. ij. Abb. in cons. lxx. super eo. lib. ij. in consil. xxxvj. circa pimum. col. se. o. lib. ij. et hoc dicitur est: quia ser-

uit ad ea que in ferius dicam. Non obstat quod de excessu mandati homines cortinarum habuerunt notitiam, et non contradixerunt, et sic videtur obligari, ut supra dixi: quia hoc posset habere locum si ille foraboscho accepisset sal in illo excessu nomine cortinarum, prout doct. loquuntur in locis supra allegatis: sed ex quo nomine eius proprio sal accepit vel etiam si simpliciter accepisset videtur nomine proprio accipere. l. et magis. ff. de solu. et homines cortinarum etiam scientes non potuerunt ratificare quod eorum nomine gestum non fuit, ut in regula. ratum. de reg. iur. in. vj. in. c. cum quis. de sen. exc. in. vj. in. l. si pupilli. §. sed si ego. ff. de nego. gest. Secundo respondetur quod doct. in locis allegatis in contrarium loquuntur in priuato qui eius voluntate simplici obligatur non sic videtur in cortinis, et in hominibus cortinarum qui faciunt collegium et corpus quod quidem et corpus seu collegium non obligat nisi simul congregati consentiant, ut per glos. et doct. in. c. cum omnes. de constitutu. Bart. in l. omnes populi. ff. de iusti. et iure. col. ij. Bal. aut. hoc ius porrectum. col. ij. C. de sacrosanc. eccle. cum simi. ut late congerit Feli. in. c. cum omnes. char. v. et ideo scientia quam habuerunt alii qui particulares de tali excessu non potuit corpus cortinarum obligare. Tertio etiam responderi potest quod cum fundamentum obligationis predictae consistat in scientia, et taciturnitate talis scientia debuit articulari et probari, ut not. Bart. an. l. omnes. circa si. C. de agri. et censu. lib. r. Et idem Ange. in aut. de eccle. titu. §. pen. in si. et in l. j. col. ij. C. de nifi aggeri. cum ergo hoc non sit liquidatum de tali scientia condemnatio fieri non potest, et in casu isto non sufficit quod probetur scientia aliquorum, sed scientia maioris partis cortinarum esset necessaria: iuxta. l. quod maior. ff. ad muni. et in. c. cum omnes. de consi. et ita conclusio supra firmata in favorem cortinarum iustificatur, et ex predictis etiam tolluntur quedam alie fruole rationes que pro parte magistrorum salis vulgari sermone inducuntur. In prima enim dicitur quod sicut cortine tenent pro sextariis mille ex necessitate propter legem, et sub pena pariter videntur obligari pro sale quod voluntarie accipiunt, et sub eisdem penis ista ratio nihil valet: quia presuppedit quod cortine accipiunt sal ultra summam sextariorum mille, et hoc negatur: quia ipse Joannes foraboscho accepit sal ultra summam debitam eius nomine proprio, et cortine nihil habuerunt, ideo non tenentur. Preterea equiparatio predicta non valet: quia pena que apponitur non solventibus sal impositus ex necessitate non videtur habere locum quando sal ex propria voluntate accipitur: quia est ratio diuersitatis manifesta: quia pena conueniebat in eo qui inuitus cogebatur sal suscipere non sic videtur in eo qui voluntarie sal accipit, et pena apposta in vno casu in alio repetita non videtur, ut not. Bar. in l. in testamento. la. §. ff. de condi. et demon. et licet sal datum sit camarlingo cortinarum camarlingus habebat potestatem limitatam pro mille sextariis, et vterque non potuit cortinas obligare. l. diligenter. ff. manda. c. cum dilecta. de rescript. Non obstat secunda ratio de consuetudine que habet quod consueuerunt accipere ultra sextaria mille: quia non probatur quod ipse cortine hoc est quod homines cortinarum hoc fecerint: sed camarlingus a seipso hoc faciebat pro quo cortine non tenentur, et dato quod cortine quandoque hoc fecissent non potest dici quod consuetudo inducta sit quod in futurum teneantur: et quia in actibus voluntariis consuetudo non inducitur, ut per Ly. in l. ij. C. que sit longa consue. Inno. in. c. cum ecclesia sutrema. de causa possel. et proprietate. Abb. in. c. quoad translationem. de offi. lega. cum simi. Ultimo non obstat quod in tertia ratione allegatur de libris salis: quia loquitur respectu sextariorum mille, et non de excessu etiam si de excessu loqueretur non possunt preindicare cortinis que absque eorum consensu in hoc actu voluntario obligari non debent per supra dicta. Laus Deo.

Summarium.

- 1 Testator in testamento potest apponere penam heredi non solventi legatum.
- 2 Clausula in fine apposta ad omnia precedentia relationes habet.

Consilium. ccccclxxij.

In vino implorato presidio.

Consultatione preclarissimi A. J. doct. domini Baldi Altonite amplector, et illam iudicam esse arbitror. Et pro confirmatione considerandum est quod de pena apposta a testatore non videtur dubitandum de eius validitate. l. j. C. de his que pene no. et in. §. si. in. l. de lega. et no. Bar. in l. vxo. res. §. heres. ff. de lega. ij. cum simi. ut tradit Alex. in consil. lxx. visio testamento Bartholomei. lib. ij. videtur tamen quod in tali casu requiratur sententia declaratoria quod dicitur Lazarus incidit in penam quia non consignavit medietatem fructuum domine Petre prout sibi preceptum fuit a testatore. arg. c. cum secundo. de hereti. lib. vj. no. Bar. in l. eius qui delatorem. ff. de iure fisci. Abb. in. c. verum. col. fin. de foro cope. cum simi. ut congerit Feli. in. c. rodulphus. char. pen. de rescript. et talis declaratoria etiam pendente lite fieri potest, ut in terminis



in his **S**icran. scribit in consil. prealleg. l.ij. col. fin. vbi cōcludit qd in eodem libello quis petere potest hereditate virtute institutio- nis cōditionalis purificate, et quod prius declaratur heredes in penam incidisse sic etiaz pendente lite principali exausio fieri po- test, vt not. Ange. in. §. sed neq. colū penul. in vers. sed tūc queri- tur. in aut. de fideius. col. ij. Et idē not. Bal. in. l. cum testamento. in vers. item not. C. de manu. testa. Pau. de cast. i. l. decem. in. §. ff. de verbo. oblig. Roma. in consil. cccxxvij. In casu proposito the- matia in fin. et Alexan. in. l. exiit. ff. de acquirē. posses. Similiter alia conclusio de relatione facta ad testamentū cōfirmatur: quia vt not. Bal. in consil. cccxxvij. Ea que veniunt per modū decla- rationis. lib. ij. illud quod colligitur per relationē ad aliud vere et proprie intelligitur: quia ex continuatione duarū scripturarū resultat vere certum, et natura relationis est natura veritatis pa- tentis ex conuentione scripturarū, vt Bal. dicit in consil. preal- lega. cum ergo in casu isto relatio facta sit ad instrumentū dona- tionis omnia cōtēta in dicto instrumento vere et proprie expressa dicunt in ipso testamēto in quo relatio facta reperitur, vt Bal. dicit in consil. prealleg. Alterius etiam non obstat premisse conclu- sioni quod notarius non fuit stipulatus pro venientibus abinte- stato: quia imo videtur notarius stipulatus pro omnib⁹ quorū interest, vt not. Bart. in. l. nec ei. §. eoz. ff. de adopt. in ver. quero nunqd tabellio. et in. l. stipulatio ista. §. si stipuler. ff. de verbo. obli- ga. cum simi. vt ibi tradit Alexan. colū. ij. vbi dicit qd ista est cō- munitis opinio, vt dixi in consil. cccxxij. Vbi et diligenter cōsidera- tis. col. pe. Et in casu isto accedit illa clausula quod notari⁹ roga- tus fuit de omnibus et singulis, vt in fine notarius attestat, ista enim clausula multū operatur, vt tradit Ang. Aret. in trac. ma- leficiorum. in vers. super quibus omnib⁹. et clausula in fine posi- ta ad omnia supradicta relationē habet. l. j. C. de lib. pte. l. talis scriptura. §. si. ff. de leg. j. Et not. Ang. in consil. xxvij. Testator reli- quit. Det. de ancha. in consil. lxxij. Subtiliter et ad plēnū. Roma. in consil. cccclxxx. In casu propōite consultationis. cuz fini. vt dixi in consil. xj. col. viij. et quia in effectu agitur de donatione quo ca- su videtur qd alteri actio sit quesita, vt est tex. i. l. quoties. C. de do- na. que sub modo. et supradictū est: et adde Soci. in consil. cccxxvj. Placet conclusio firmata. in prin. et idem Aret. in consil. lxxij. Di- ligenter et mature ponderatis bis. colū. j. Ex quibus breuiter p- pter maximam temporis angustiam concurro in sententiam pre- stantissimi domini Consultoris, et de subscriptione requisitus.

Summarium.

- 1 Pater si reliquit filio vicium et vestitum et domus habita- tionem intrando religionem, et non intrando heredem vniuersa- lem vna cū alijs eius fratribus heredibus vniuersalibus, an ipse filius intrando religionem cōsequatur, et habeat illud quod nō intrando haberet.
- 2 Filia cui pater reliquit centum si nupserit, et quinquaginta intrā do monasterium, intrando monasterium centum habebit.
- 3 Conditio propter quam quis retrahitur a carnali matrimonio si rejicitur a fortiori debet rejici quando a vita cōtemplatina rel- gionis retrahitur.
- 4 Verbum inualidus quid proprie denotet.
- 5 Monachus seu religiosus succedit abintestato et ex testamento perinde ac si non esset ingressus religionem.
- 6 Tutela data ex abrupto ad simplicem requisitionem matris trās euntis ad secunda vota non tenet.
- 7 Tutor consanguineus inimici suspectus reputatur.

Consilium. ccccclxxiii.

**Quino implorato presidio.**

**Q**uino implorato presidio. In testamēto Bernardini patris dicitur, hīc voluit quod casu quo Joannes Franciscus eius fili⁹ profite- retur in religioe in qua est habeat tantummodo victū et vestitū et habitationē dom⁹, et casu quo nollet est religiosus instituit eū heredem vniuersalem vna cum infra scriptis suis heredibus vni- uersalibus, et sic fm istam dispositionē testatoris deterioris esset conditionis si religionem ingrediatur, et ita a religione retrabe- retur, et hoc absurdum reputatur: ideo in tali casu doctores cō- muniter volunt quod etiaz intrando religionē cōsequatur, et ha- beat illud quod non intrando religionem haberet ne a vita cōtē- platina religionis seducatur, et fuit questio disputata per domi- nū Thomam de Thomaginis in questioe incip. pater familias cētuz. refert et sequit Joan. and. in rubri. de statu mona. circa me- dium. ibi disputata fuit hec questio. Pater reliquit filie centuz si nupserit, et quinquaginta si ingrediatur monasterium, tamē in- trando monasterium habebit centuz ne retrahatur a religione, et idem tenet Bar. in. l. ij. in princip. ff. de his que pene. no. et idem tenet Albe. de rosa. in. l. Deo nobis. colū. ij. in ver. §. quero aliaz pulchram questionē. C. de epis. et cleri. vbi dicit Richar. malum. disputasse questionē in studio Paduano, et ita tenuisse: et idē tra-

dit Alb. in secūda parte statutorum, in. q. ciii. incip. adhuc ex eo dem themate quero. et istam decisionē pro notabili posuit Ada- tesla. in notabi. l. ij. Nota quod si testator. Anto. de but. i. c. in pre- sentia. col. ix. in vers. ex hoc patet decisio. et ibi dicit hoc esse priu- legium monasterio indultum, et fm istam conclusionē cōsuluit nouissime Laurentius Calcane⁹ in consil. lxxij. Magister Thomi- nus. col. fi. in ver. ad hoc facit. ¶ quia rejicitur cōditio propter quā quis retrahitur a carnali matrimonio. l. quoties. ff. de cōdi. et de mon. a fortiori debet rejici quando a vita cōtemplatina religio- nis retrahitur, et ista ratione vtitur Seli. in. d. c. in presentia. col. xi. in ver. et ad hoc multum me inclināt. et idem sequitur Areti. in. d. c. in presentia. col. xvj. in vers. j. et primo pondero verbū in ualiditas qd proprie denotat impotentia disponendi, ita qd in cōtrariū nō valet dispositio testatoris, et cum predictis cōcordat Roma. in. l. stipulatio hoc modo cōcepta. col. v. i. vers. vltimo ad idem decisio. de verbo. oblig. Alexā. in consil. xxxv. Super cōtē- tis in dicto themate. col. iij. in vers. septimo p hac parte. lib. iij. et in consil. cxxj. Vno themate supra scripto. col. iij. in vers. vltimo pro hac parte. lib. ij. ¶ Et quibus patet istā esse cōmunē opinio- nem a qua in iudicando non est recedendū, licet articulus esset disputabilis per ea que dixi in. d. c. i. presentia. char. pe. et retenta dicta cōmuni opi. concludendum est quod dictus Joannes Frā- ciscus sit heres simul cum alijs ne retrahatur ab ingressu religio- nis, et ad idē facit: ¶ quia monachus seu religiosus succedit abin- testato, et ex testamento perinde ac si non esset ingressus religionē, vt est tex. in. l. Deo nobis. §. hoc etiam. C. de epis. et cleri. vbi Bar. ponit summariū hoc modo quod religiosi ex testamēto et abin- testato parentibus agnatis et cognatis ac si etiaz essent seculares succedant. ¶ Secūdo reuocatur in dubiū de tutela que ad re- quisitionem matris que trāsuit ad secūda vota data fuit fratri ipsius matris domino Sebastiano canonico cathedralis ecclesie qui habet apud se pupillam, et bona patris pupille vnde qritur an hoc legitime factum fuerit, et breuiter concludendū est quod non fm ea que proponuntur more scēole iurisconsulti: quia nō fuit datus talis tutor cū cause cognitione prout requirebat, fuit enim datus ex abrupto ad simplicem requisitionē matris q cum ipsa esset inabilis et suspecta. l. lex que tutoris. vbi Bar. C. de ad- mini. tuto. pariter eius frater videtur suspectus. argu. c. accedēs. el. ij. vt lite non contesta. ¶ vbi consanguineus inimici propter cō- sanguinitatem suspectus reputatur, et Abb. vbi not. illū tex. a for- tiori hoc in fratre videtur dicendum, et facit tex. in. l. i. C. si rec. p- uin. et Bal. per illū tex. ibi propinquos participes p- liarios do- mesticosqz locuz habet: facit tex. in clemē. pastoralis. §. pifana. de re indi. et quod not. Abb. post Vincē. in. c. j. col. iij. de iudi. et que- sitionem nostram in terminis decidit Bal. in. l. omnem. colū. ij. in ver. quero an datus. C. ad tertul. vbi querit an tutor datus pe- tit⁹ a matre preferatur legitimis ita quod in electione matris sit quem petat tutorem, et arguit primo quod sic. per tex. in. §. sinan- tē tutelam. in aut. de nupt. et cōcludit hoc esse verū si datus sit ex inquisitione secus si datus sit perfunctorie, et datus ex inquisitio- ne intelligitur vocatis vocandis, et illa verba que dicunt tabellio- nes videns et cognoscens eum idoneum et c. nō probant qd sit da- tus ex inquisitione, sed solum quod sit idone⁹ ex aspectu, et quia ex generali cōiectura vniuersiqz presumitur idone⁹. l. ab ea par- te. ff. de proba. Cum ergo ad petitionem matris iudex dederit tu- torem fratrem ipsius matris dominum Sebastianuz sine debita inquisitione: et qui dari non debuit propter suspiciones, vt supra dixi: talis datio valida nō fuit, et tanq̄ suspect⁹ debet remoueri, et in simili casu hoc late tradit Franciscus de Lurte in consil. xlyj. Super controuersia vertente. coluz. iij. et iij. vbi concludit datio- nem tutoris factam ad requisitionem matris de suo patre nō va- luisse: quia debita cause cognitio non interuenit, et ita paucis cō- cludendum videt, ista dilatarī potuissent, sed satis sit nunc breuiter veritatem, vt puto retulisse ad laudem Dei omnipotentis.

Summarium.

- 1 Dispositio. l. si vnq̄. C. de reuo. dona. an habeat locum de iure canonico, et iure patronatus.
- 2 Iudicatur idem de iure patronatus qd de causis spiritualibus.
- 3 Patronatus non potest nisi iudicio ecclesiastico diffiniri.
- 4 Leges et iura ciuilia fauorabilia videntur approbata de iure ca- nonico.
- 5 Lex ciuilis et generalis et rationalis que non cōtradicit canonibus, etiam quoad clericos si est fauorabilis seruanda est.
- 6 Leges sunt per ora principum diuinitus promulgate.
- 7 Patronatus reputatur spirituale, et estimari non potest.
- 8 Statutū loquēs de re estimabili nō habet locū in re inestimabili.
- 9 Ex proemio instrumenti causa finalis donationis colligitur.
- 10 Lex si vnquam. C. de reuo. donatio. non habet locum in dona- tione remuneratoria.



Consilium. ccccclxxv.

In vino implorato psidio.

Consuluit eleganter clarissimus A. J. doct. dominus Philippus Brissus quod dispositio. l. si vnq. C. de reno. dona. non habeat locum in donatione iurispatronat. et in iudicaz esse arbitror conclusionem ab eius excellentia firmata et quod de in repatronatus idem iudicatur quod de causis spiritualibus. c. quato. de iudi. c. de iure. de iurepatro. et ideo non potest nisi in iudicio ecclesiastico diffiniri. d. c. quanto. et pariter legibus et constitutio nibus laicorum non subicitur: quia a pari procedunt forum sortiri. et legibus laicorum ligari. vt not. Anto. de but. post Inno. in rub. de consue. in versi. vnam regulam habetis. cu sumi. vt dixi in primo consilio facto in eadem causa: sed tamen non omitto quod in presenti consulatione dubitatione facit: quod dispositio. d. l. si vnq. C. de reno. dona. videtur etiam habere locum de iure canonico: quod videtur facta principaliter in fauore filiorum quo casu communis est conclusio quod leges et iura civilia fauorabilia videntur approbata de iure canonico. vt Abb. post alios scribit in. c. ecclesia. de consi. col. iij. in versi. tertius casus. vbi inquit quod quando lex civilis est generalis. et rationabilis. et non contradicit canonibus si est fauorabilis est seruanda etiam quo ad clericos. et idem Abb. in. c. j. de ope. no. nun. in tertio no. vbi dicit quod causa ecclesie de decidi per ius civile in defectu canonum per illi ter. facit ter. in. c. si in adiutorium. r. dist. et leges sunt per ora principum diuinitus promulgata. c. fin. vj. q. iij. et in. c. super specula. de prinil. dicitur quod sancta ecclesia legum secularium non respuit famulatum que equitatis et iustitie vestigia immittant. Ad hec videtur posse responderi quod supradicta haberent locum in rebus temporalibus et pphanis. in quibus iura civilia haberent potestates disponendi secus videtur in iurepatronatus quod reputat spiritualis. et non potest estimari. c. de iure. de iurepat. et no. Abb. i. c. primo na. eo. titu. et ppter hoc in. h. ibi Abb. refert quod patronus qui nihil habet in bonis preter iurispatronat non poterit cedere iurispatronatus creditoribus: quod non recipit estimationem. vt dicitur est: sic verba legis non conueniunt. vt no. Bar. in. l. iij. §. pteoz ait. in. fi. ff. de dam. infec. vbi inquit quod statutum quod loquitur de re estimabili non habet locum in re inestimabili. et idem Bar. in. l. ita autem. in. pn. ff. de admi. tuto. et ideo cum. d. l. si vnq. loquatur de bonis que estimari possunt non videtur habere locum in iurepatronat quod estimari non potest. et ista conclusio confirmatur: quod in iurepatronatus non agit de comodo pecuniario. et non est verisimile quod donas ppter filios nascituros a tali donatione se retraxisset. ideo donatio non est retractari. et Soci. tradit in consi. cxlvij. Visa facti contingetia. col. pe. in ver. secundo principaliter moueor. vbi inquit. d. l. si vnq. non habere locum quando donas verisimiliter arbitrio boni viri non fecisset donationem si de liberis cogitasset. secus videtur si verisimiliter omnino factus fuisset donationem non obstantibus liberis. put in casu isto videtur: quod non agit de comodo pecuniario. et de leui preiudicio tractat: quod agit de vna voce ex tribus vocibus in tenui beneficio. vt supradictum est: et in tali iurepatronatus interesse filiorum non videtur esse in consideratione: quod non agit de comodo pecuniario. put videtur considerare ter. i. d. l. si vnq. accedit etiam quod ista fuit donatio ob causam: quia talis donatio fuit facta per dictum Antonium. vt exqueretur voluntatem patris sui. vt dicitur in princ. et in penio instrumeti ex quo causa finalis donationis colligit. vt no. Bart. in. l. si. ff. de here. insti. l. j. in prin. ff. ad macedo. Bal. in. l. j. in prin. ff. de origi. iur. cu sumi. et in tali donatione ob causam non habet locum. d. l. si vnq. vt tradit Alex. in consi. xxxix. als. xl. Sup pmo dubio. col. iij. in tertio dubio. et idem Alex. in consi. xxxix. pclare subtiliter et copiose. i. fi. lib. iij. na. d. l. si vnq. solum pcedit quando donatio facta sit gratia recipietis secus si alio respectu. vt no. Bal. in. l. j. in tertio not. C. de pac. et idem dicit Ang. in. d. l. si vnq. in versi. ite hec lex. vbi inquit quod dicta lex debet limitari. vt loquat solum in vera et propria donatione. et ideo non videtur habere locum in donatione ob causam. vt dicitur est: pari ratione non habet locum in donatione remuneratoria. vt tradit Roma. in consi. xxvj. Pro decisione. in tertio dubio. cu sumi. vt dixi in consi. xx. in prin. Et ex his remanet confirmata conclusio domini Consultoris. Laus Deo.

Summarium.

- 1 Insultus dicitur in alium saltus.
2 Insultum ille dicitur facere qui mouit se de loco ad locum.
3 Insultatus omnia que facit pro sua defensione facere videtur.
4 Primo insultatus dicitur facere ad suam defensionem. et non ad vindictam.
5 Qualitas eius qui fecit insultum debet considerari.

Consilium. ccccclxxvj.

In vino implorato psidio.

In casu supradicto considerandum est dum dicitur quod post verba altercatoria irato animo dicitur Horns...

spondit habeo hic pecuniam. et nolo ea tibi dare: et statim mouit se magno impetu versus personam dicti Nicolai qui euz sic venientes apprehendit in brachio sinistro. Et his enim verbis deprehensus dicitur in alium saltus. vt no. Bar. in. l. respiciendus. §. de dica. vbi etiam Bart. dicit quod ille dicitur facere insultum qui mouit se de loco ad locum: alleg. l. is qui aggressorem. C. ad legem comen. de fca. r. in. d. §. cum arietes in fi. dicit Bart. quod aggredi insultare. et similia verba idem importat. cum ergo quod aggredi insultatus fuerit quicquid ipse Nicolaus fecerit videtur fecisse pro defensione. vt no. Bar. in. l. si quemcumque. ff. ad leg. aquil. in prin. et idem Bal. in. l. multis. in fi. C. de libe. cau. et tradit Alex. in consi. cir. Ais et opportune consideratis. col. iij. lib. j. et ibi dicit quod conditio insultantis et insultari debet considerari ad iudicandum an sit factus ad defensionem vel ad vindictam: alleg. l. i. C. vnde vi. et facit glos. in cle. j. de homicid. et ibi Pet. de ancha. in tertio notabili. Et ad predicta dicit Bal. in. l. j. C. de sicar. quod ille qui primo est insultatus dicitur facere ad suam defensionem. et non ad vindictam. et bene facit quod not. Bald. in. l. j. in repetitio. colum. vj. versi. sed pone quidam fecit contra me insultum sine aliquo genere armorum volens mihi dare vnam alapam manu vacua ego ne hoc accideret percussi eum gladio. et mortuus est. querit an sim punitus. et videtur prima facie quod sic. quia excessi modum defensionis. l. j. C. vnde vi. et concludit quod si non poteram eua dere alapam absque vituperio. et tunc licite potui hoc facere: quia si licite hoc potest fieri propter rerum et bonorum defensionem. d. l. j. C. vnde vi. ergo vi detur quod a fortiori hoc fieri possit propter personam argu. l. in seruorum. in fi. ff. de pen. et quia qualitas eius qui fecit insultum debet considerari. vt supra dixi. et predicta etiam tra it Alex. in consi. lxxvj. Visa inquisitione. col. iij. lib. j. Et vt intelligo dicitus Horns apposuit manum lateri. vt offenderet dictum Nicolauz vnde dicitur Nicolaus non debuit expectare quod prius percuteretur. et sufficit terror armorum. vt no. Bar. in. l. iij. §. armis ff. de vi et vi arma. et cum supradictis concordat Ale. in consi. cxix. Viso pcessu. col. iij. lib. vj. Et ibi dicit quod si ille qui insultauit est robustus insultatus minus potens non presumitur quod potuerit aliter se defendere per nota. per glos. in. d. l. j. C. vnde vi. ex quibus omnibus paucis concludendum est quod dicitur Nicolaus non sit aliqua pena afficiendus. Laus Deo.

Summarium.

- 1 Appellatio in dubio non presumitur deserta.
2 Tempus prosequendi appellationem non currit quando facto in dicit non potuit prosequi appellationem.
3 Impeditus non dicitur qui de facili potest remouere impedimentum.
4 Positiones licet non sint a parte confessate potuit ille qui appellauit petere quod positiones haberentur pro confessis.
5 Parti imputari debet si non petiit quod de facili impetrari solet.
6 Stylus contra legem communem non valet.

Consilium. ccccclxxvij.

In vino implorato psidio.

Visis et consideratis omnibus que in occurrenti casu proponuntur non videtur quod negari possit res non esse dubiam in ista causa desertiois appellationis vnde prima facie videtur pronuncian dum esse appellationes non esse desertas: quia hoc videtur partibus minis preiudiciale. et ita in terminis dicit Pau. de cast. in. l. j. ff. si quis cau. per illum ter. sic et appellatio in dubio permissa videtur. vt no. per glo. in. c. vt debitis. de appel. in glo. in verbo. ex rationabili. glo. et Ange. in. l. qui restituere. ff. de rei vendi. et no. Bal. in. l. de statu. ff. de testa. cum sumi. vt dixi in consi. lxxvij. in fi. et quod appellatio non fuerit deserta suaderi videtur prima facie ex eo quod facto iudicis non potuit appellare prosequi appellationem. quo casu tempus prosequendi appellationem non currit. aut sed lis. C. de tempo. appel. et in. c. ex insinuatio ne. de appel. et in. l. si. §. illud. circa fi. ibi. per iudicem autem stetit. et idem in statuto dicitur ibi. et nisi steterit per iudicem ad quem qui neglexerit in causa pro cedere seu etiam euidenti impedimento contentus propter quod generaliter in causis appellationum ius reddere non potuerit. et non reddiderit neque pro iure reddendo in appellationum causis pro tribunali sederit de quo impedimento legitime constare debeat. et fides fieri debeat per assertionem. et dictum iudicis antedicti qui exprimere teneat. et debeat ac declarare dictum impedimentum et qualitatem eius cuius quidem. et assertio nes in actis scribi debeat alias dicti iudicis in predictis assertio ni non stetur. vt latius in dicto statuto habetur. et etiam est de iure communi: quia si stat per iudicem appellationis quominus in causa appellatio procedatur tempore appellationis prosequende non currat. vt no. per glo. in. l. sed si per pteorem. in prin. ff. ex quib. cau. maio. in. l. j. §. dies. ff. quando appel. fit. cu sumi. vt tradit Alex.



**Alexan. in consil. lxxij.** Videt prima consideratione. col. j. lib. iij. in  
 versu. idem videt si stat per iudicem. et in casu proposito videtur  
 stetit per iudicem quod causa ista appellatiōis nō fuerit termi-  
 nata. et quia iudex non fecit respondere positionib⁹ ideo per eum  
 stetit videtur. **Sed** breuiter his et similibus nō obstantibus  
 contrarium de iure videtur. et arbitror dictā appellationem esse  
 desertam. et pro clarissimo fundamento presupponēdū est quod  
 appellās debet instare et prosequi appellationem cum maxima di-  
 ligentia. vt colligitur ex iuribus que in materia allegant in l. fin.  
 §. illud. C. de tēpo. appel. ibi nisi ipse appellator euentissimis p-  
 bationibus possit ostendere se quidē summa ope nisum voluisse  
 litem exercere per iudicem autem stetit. ad idem text. in. c. cū sit  
 romana. in prin. de appel. vbi dicit quod ex necessaria et euenti  
 causa cōcedatur biennium. et facit tex. in l. diui fratres. ff. de libe.  
 cau. ibi. nisi magna causa sit et euentes probationes suggerāt. et  
 in effectu debet probari quod per appellantem steterit. d. l. fin. §. il-  
 lud et in statuto dicit. et in. §. j. in aut. de his qui ingred. ad appel.  
 §. j. colū. v. vbi. si per occasionem iudicis appellatio prolongetur  
 aut per aliam quamlibet causam inuitabilem: his premiffis cā  
 ista appellatiōis debuit terminari intra duos menses s̄m statu-  
 tū et hoc quantū in ipso appellante fuerit. est ergo videndū an in  
 isto casu per ipsum appellantem steterit. et breuiter est cōcludendū  
 qd sic per iura preallegata que ipsum appellātes arctant. et astrin-  
 gunt. vt summa openiti debeat. et tātum ex causa necessaria et in-  
 euitabili excusari debeat. vt in iuribus supra allegatis dicitur: si  
 enim impedimentū quod allegatur potest remoueri appellans  
 non excusatur: quia causa non videtur esse necessaria nec inuita-  
 bilis. d. c. cum sit romana. in prin. cū simi. supra allegatis. et ad hoc  
 videtur tex. in. c. fi. de elect. vbi currit tempus impeditis q potue-  
 runt impedimētum tollere: quia qui potest facere vt possit iā di-  
 citur posse. l. qui potest facere. ff. de regu. iur. et not. Bal. in l. s̄z si  
 per pretorem. §. j. ff. ex quib. cau. maio. et dicens qd nō dicitur im-  
 peditus qui de facili potest remouere impedimentū. et idem not.  
 Bald. per illum tex. in l. quibus diebus. in prin. ff. de cōdi. et de-  
 monstra. vbi post Jaco. de are. concludit quod si impeditus non  
 agit. vt remoueat impedimentum volēs illud dicit pati et non  
 excusat. **Et** ex his infer tur quod licet non sint positiones a par-  
 te confessate. potuit ille qui appellauit petere quod positōes ha-  
 berentur pro confessis in. c. ii. de confes. i. vj. et parti imputari de-  
 bet si non petierit quod facile impetrari solet. vt no. Roma. in l.  
 ij. in fi. char. de re iudica. per text. in l. qui cum maior. §. j. in versu.  
 neqz em. ff. de bo. liber. et in l. ij. §. tractari. ff. ad tertul. facit tex. in l.  
 quidā relegat⁹. ff. de reb. dub. et in l. inter dicit. ff. de cōdi. et demon.  
 et cum predictis concordat Anto. de but. in. c. ex ratione. i. v. q. de  
 appel. col. iij. in versu. hoc intellige sane. vbi cōcludit quod in casu  
 bus in quibus dicitur quod si steterit per iudicē quominus cau-  
 sa sit terminata non currit tempus prosequēde appellatiōis hoc  
 verum esse intelligitur quando ipsi appellanti per recursus ad su-  
 periozem vel alia via sibi prouideri nō potest alias secus videtur  
 per tex. in. d. l. fi. §. illud. C. de tēpo. appel. vbi summa openiti de-  
 bet. et sequitur Alexan. in consil. lxxij. Videtur prima consideratio  
 ne. col. penul. in prin. lib. iij. Cum ergo appellans in casu isto nō p-  
 curauerit remouere impedimentus. et summa ope non fecerit qd  
 potuit videtur deserta appellatio. et quia dictus appellās nō fuit  
 iusto et legitimo impedimento detentus prout statutū dicit que  
 quidem verba in casu isto non videntur verificari: quia iustum et  
 legitimuz impedimētū in casu isto illud dicitur quod est necessa-  
 rium. et inuitabile. d. c. cum sit romana. cū simi. supra allegatis:  
 et de tali impedimento debet fieri fides legitime. vt statutū dicit.  
 et tex. in. d. l. fin. §. illud. dicit euentissimis probationib⁹. et nō so-  
 lum de impedimento. sed de qualitate impedimēti debet pbari.  
 vt in statuto dicitur et qualitas videtur an sit dictum impedimē-  
 tum leue vel necessarium. et inuentabile. et supradictū est quod de-  
 bet esse necessarium. vt remoueri non possit. **C**is obstat qd dicitur  
 de stylo et consuetudine quod nō currit tempus nisi respon-  
 sum sit positionibus: quia consuetudo nō est probata per ea q la-  
 te dixi in cōsil. cccv. In causa vertente. per totum. **C** Non obst.  
 qd dicitur de stylo: quia stylus contra legem communem nō va-  
 let. vt tradit. Alex. in cōsil. xxxvj. Viso themate supra scripto. in fi.  
 lib. ij. et dixi in rubri. de consue. Laus Deo.

Consilium. ccccclxxvij.

De homicidio quando dicatur factum ad defensionem. et de materia.

Summarium.

- 1 Insultatus quicquid facit ad defensionē suā videtur facere.
- 2 Defensio pbata videtur eo ipso quod probō q aliquis veniebat contra me cum gladio et ego occidi eum.
- 3 Primo insultat⁹ dicitur facere ad defensionē. et nō ad vindictā.
- 4 Defensio dicitur probata statim si probō q aduersari⁹ veniebat contra me animo occidendi vel vulnerandi.

- 5 Propter iniuriam personalem vitandam licitum est aggressorē interficere.
- 6 Extraneus potest offensum iuuare et defendere.
- 7 Homicidium potius commissum ad defensiones quam ad vindictam iudicari debet.
- 8 Nocentem absoluerē melius est quam innocentem condemnare.
- 9 Ab agitur de vita hominis probationes dubie ad mortem inferendam non sufficiunt.

**D**iuino implorato psidio.

**D** Casus de quo queritur modicam videtur habere du-  
 bitationem s̄m ea que proponitur more scenole iuris  
 consulti: nam vt supra relatum est. satis videtur probatū de insul-  
 tu et aggressura dicti Angeli vnde quicquid factum fuit per di-  
 ctū Petrum Antonij insultatū videt factum ad defensiones. vt  
 Barto. dicit in l. sed et si quemcunqz. ff. ad legem aquil. et vbi per il-  
 luz tex. dicit qd eo ipso quod probō q aliquis veniebat cōtra me  
 cum gladio. et ego occidi eū statim videt probata defensio. et ideo  
 Bar. in l. si ex plagis. §. tabernarius. eo. titu. ad legem aquil. dicit  
 quod si percutio te anteq̄ percutias me dum es in actu percutiē-  
 di in dubio videor facere ad defensionem. d. l. sed et si quemcunqz.  
 et dicit Bal. in l. ij. C. de fca. et quod ille primo fuit insultatus dicitur  
 facere ad defensionem non ad vindictam. et idē Bal. in l. mul-  
 tis. in fi. C. de libe. causa. concludit et quod in probando defensionē  
 sufficit probare quod aduersarius animo occidendi vel vulnerā-  
 di in eum irruerat. cum simi. vt tradit Alex. in cōsi. cix. Visis et  
 opportune consideratis. colum. iij. lib. j. et Corne. in consil. cvij. V-  
 isa inquisitione. lib. j. col. penul. et in consil. clxxij. In hac cōsultatio-  
 ne. col. iij. eo. lib. j. cū simi. vt nouissime dixi in l. vt vim. col. iij. de  
 insti. et iure. et ad predicta bene facit quod not. Bal. l. l. j. in repeti.  
 colū. vj. in yer. sed pone. C. vnde vi. vbi ponit q̄stiones de eo q fecit  
 contra me insultum sine armis volens dare mibi vnam maxillatā  
 manu vacua ego ne hoc accideret percussi euz gladio et mortuus  
 est. queritur an sim puniend⁹. et videtur quod sic: quia excessi mo-  
 dum defensionis. l. j. C. vnde vi. et ibi cōcludit qd si nō poterat eui-  
 tare maxillatā absqz vituperio licuit hoc facere: et quia si propter  
 bonorum defensionē hoc fieri potest. l. j. C. vnde vi. a fortiori vide-  
 tur qd hoc fieri possit propter iniuriam personalem euitandā. arg.  
 l. in seruorū. in fi. ff. de pen. et hoc etiam tradit Alex. in consil. lxxvj.  
 Visa inquisitione. col. ij. lib. j. et qd dictum est de propria defensio-  
 ne idem videtur esse in defensione patris vel filij. vt not. Bar. in l.  
 vt vim. col. pe. et dixi in cōsi. cccclx. Viso elegati consilio. et in cōsi.  
 ccccclx. Visa inquisitione formata. et dixi ibi qd quilibet et etiā ex-  
 tranens potest iuuare defendere offensum. vt no. Bar. in l. si quis  
 in seruitute. ff. de fur. quia si qlibet potest me iuuare ad defensio-  
 nem rerū multo magis ad defensionē persone. prout arguit Bar.  
 ibi et dixi in. d. consil. ccccclx. Et ex supradictis per dominum Cō-  
 sultorem res satis clara videtur. et in dubio etiaz debet iudicari  
 qd homicidium commissum fuerit ad defensionē potius q̄ ad vin-  
 dictam. vt not. dicit Ange. de are. in. §. ius autem gentium. col. ij.  
 insti. de iure natu. gen. et ciui. in versu. nā in dubio. argu. l. merito.  
 ff. pro socio. et idem not. Bal. in consil. cxcv. An vulnus fuerit mor-  
 tale. vbi in ver. et in dubio semper quis adherere debet benigno-  
 ri parti. l. itan mela. §. si plures. ff. ad leg. aquil. et idē Corne. in cō-  
 si. clxxij. In hac cōsultatiōe. col. pe. lib. j. et hoc videtur procede-  
 re s̄m regulam que dicit qd melius est nocentē absoluerē q̄ inno-  
 centem cōdemnare in l. absentem. ff. de penis. Et eodez modo an  
 vulnus fuerit mortale debet iudex in mitiorem partē inclinare:  
 et quia vbi agitur de vita hominis probationes dubie ad mortem  
 inferendam non sufficiunt. l. fi. C. de proba. Laus Deo.

Summarium.

- 1 Statutum Aretinum excludēs matrem extante patruo an locum habeat extante patruo magno.
- 2 Verba intelligi debent per prius.
- 3 Statutum contra ius commune stricte intelligi debet.
- 4 Statutū qd loquit in nouerca nō habet locū in nouerca magna.
- 5 Statutum loquens de fratre intelligitur de fratre carnali et non fratre patruale.
- 6 Statutum excludens matrem non tamē videtur excludere amitam de qua statutum nō loquitur.
- 7 Statutum qd excludit amitā non videtur materterā excludere.

Consilium. ccccclxxix.

**D**iuino implorato psidio.

**D** Viso eleganti cōsilio pcedarissimi iurisconsulti domi-  
 ni Antonij subiani cum subscriptione prestantissimo  
 rti dominorū Rote Senēsis in casu proposito adeo plene. et exqui-  
 site scriptū fuit. vt nullus addendi loc⁹ super esse videatur. et Vis  
 tota in hoc cōsistit an statutum Aretinum quod excludit matrē  
 extante patruo habeat locum extante patruo magno. et est cōclu-  
 sio



no communis satis nota quod non, ut decidit Bal. in l. j. C. de succed. edic. in prin. ubi dicit quod ita consuluerunt multi docto. Bononie  
 2 ses, et bene fin eum, et rationem adducit: quia verba intelligi de  
 3 bent per prius. l. qui liberis. §. hec verba. ff. de vulg. et pupil. et quod  
 statutum est contra ius commune ideo stricte debet intelligi, et ideo  
 tenet Ange. Saly. et doc. communiter in d. l. j. et Bal. in l. i. ubi dicitur.  
 §. si. C. ad trebel. in fi. et idem Bal. in l. quod vero. in ver. sed pone  
 statutum. ff. de leg. ubi dicit se ita consuluisse, et ita dicit quod omnes  
 doct. Bononie consuluerunt, et idem Bald. in consil. xii. als in consil.  
 xviii. li. v. Casus talis. lib. iij. Roma. in consil. cccxj. Quatuor sunt.  
 in ver. tertio principaliter. Ale. in consil. xcviij. Uiso themate. col. ij.  
 li. ij. Maria. Soci. in consil. xxx. Quamuis. col. viij. vdo. Bartho.  
 Soci. in consil. ccccl. Diligenter. col. ij. et in consil. cclxxx. Considera  
 ta. co. i. Franci. de cur. in consil. ix. Ticinensi statuto. col. iij. ver. si  
 cut videmus. Et quibus patet ista esse communem opinionem pro  
 qua. in d. l. j. C. de succed. edic. induxit ter. i. §. reliqua. in aut. de he  
 redi. ab intest. venie. ubi Ange. in tertio nota. no. illum ter. et dicit  
 quod filii fratris obtinent locum patris quando agitur de successione  
 patris quid sit in tertio gradu: non autem si agatur de succedendo  
 patruo magno et alijs transuersalibus ultra tertium gradum, et sic  
 patet ibi quod dispositio legis que loquitur de patruo intelligit de  
 patruo qui sit in tertio gradu, et ex his videtur fundata intentio pro  
 matre quod a patruo magno non excludatur: quia est in quarto gra  
 4 du. et in simili statutum quod loquitur de nouerca non habet locum  
 in nouerca magna, ut no. Bal. in l. hac edictali. in prin. col. iij. in  
 5 versi. et scias quod secunda vxor. C. de secun. nup. et statutum quod  
 loquitur de fratre intelligit de fratre carnali non de fratre patruale,  
 ut not. Bart. in l. lucius. §. questum. ff. de leg. iij. cum simi. ut tra  
 dit Alex. in l. j. C. de succed. edic. solum in casu isto scrupulus du  
 plex obijciatur. Primus est de ratione statuti que videtur militare  
 in patruo magno in quo agnatio concurrat que a statuto conten  
 plata videtur. Secundus scrupulus est: quia in casu isto etiam fra  
 ter patruellis excludit matrem, ut in statuto expresse dicitur, cum  
 frater patruellis sit in quarto gradu sicut patruus magnus vide  
 tur dicendum quod patruus magnus etiam ipse excludat matrem  
 sed breuiter respondetur, ut supradictum est. Primo circa rationem  
 statuti non potest argui a ratione que non est expressa, ut in termi  
 nis no. Bart. in l. liberorum. col. antepenult. in ver. quero pone. ff.  
 de verb. signi. Bal. in l. si defunctus. C. de suis et legi. cum simi. vi  
 dixi in consil. cccix. et in consil. cccv. supra per dominum Consulto  
 rem allegatis, et addo Alexan. in l. si constante. in prin. col. iij. in  
 versi. sed quid si petenti. ff. solu. matri. ubi dicit quod extensio fieri  
 non potest pretextu vnice rationis que non sit expressa. alleg. Saly.  
 in l. ij. C. de noxa. et ibi Alex. dicit hoc esse not. verbum menti tene  
 dum, et quia non videtur eadez ratio excludendi matrem in patruo  
 magno qui est remotior in gradu, ut Bal. dicit in d. l. quod vero.  
 Non obstat quod frater patruellis excludat matrem prout in statuto  
 dicitur: quia hoc non debet trahi ad patrum magnam de quo di  
 ctum non fuit in statuto: quia nunquam quis a statuto excluditur ab eo  
 iure quod sibi competit de iure communi nisi a statuto exprimat,  
 ut Bal. dicit in l. sz et milites. ff. de excusa. tut. et ideo licet patruus  
 6 excludat matrem, non tamen videtur excludere sororem, ut no. Bal.  
 in l. lallaz. in prin. C. de colla. et statutum excludens matrem non  
 videtur excludere amitam de qua statutum non loquitur, ut not.  
 7 Bal. in l. si quis. C. ad tertul. et statutum quod excludit amitam non  
 videtur excludere materteram, ut tradit Bal. in l. quod vero. in  
 versi. ite pone. ff. de leg. et ex his confirmatur conclusio superius  
 facta in primo dubio. Circa secundum dubium, quia non sunt  
 substituti descendentes testatoris, sed frater qui est de transuersa  
 libus, placet conclusio supra facta quod excludatur substitutus fin  
 distinctionem quam tradit Pau. de cast. in consil. lxxvij. als. lxxix.  
 Casus frequenter contingit. col. ij. ubi cogitari posse, et debere sic  
 probabiliter distinguere, et distinctiones. Pau. de ca. recusauit et se  
 quitur Alexan. in consil. xxxvij. Perspectis his que in themate.  
 colum. ij. lib. vi. supra allegato. Nam maior fauor debetur descen  
 dentibus quam transuersalibus. l. iij. §. liberis. ff. de leg. prestan. ubi le  
 gata conseruatur liberis et descendentes, et non fratribus, et in  
 terminis quod filia excludat substitutum in tali substitutione tra  
 dit Joan. an. in c. raynaldus. de testamen. ubi Linto. de bu. et alij  
 docto. sequuntur. Laus Deo.

Summarium.

- 1 Tenor inuestiture feudalium vim contractus ostendit.
- 2 Tenor inuestiture potius quam natura feudi attenditur.
- 3 Verba ad dandum vendendum et pignozandum ac tributandum vel alias alienandum, quid in concessione feudi significant.
- 4 Feudum alienari non potest.
- 5 Inuestitura feudi ex conuentione legem accipit.
- 6 Consuetudo est quoddam pactum.
- 7 Constitutiones feudorum dicuntur consuetudines, licet in scriptis redacte sint.

- 8 Feudalia bona ex consuetudine Ballie alienantur, et in extraneos transferuntur et vendi possunt.
- 9 Venditio feudi cum pacto de retronendendo valet.
- 10 Pactum de retronendendo an transmittatur ad heredem, et an cessari possit. et nu. ii.
- 12 Fideicommissarius quando possit ius fideicommissi sibi contenti alteri cedere.
- 13 Ius fideicommissi in heredem transit.

Consilium. cccccxxx.

In causa feudali que ad me fuit transmissa de incepta insula Sardine per clarissimum A. J. doctorem domini Andreæ natalis verba prime inuestiture debent diligenter perscrutari: quia ad tenorem inuestiture semper recurrendum est: quod vim contractus ostendit, ut no. Bal. in preliud. feud. i. iij. decisio. ne. in versi. porro. Et idem Bal. in c. j. §. denique. col. j. i. tit. que fuit prima causa benef. amit. in l. j. §. sed et si qs. C. de lati. lib. tol. et tradit Joan. de ana. in consil. vij. Uis et ponderatis. col. ij. versi. secundo premitto. Et hoc etiam procedit si tenor inuestiture sit contra naturam feudi, ut no. Bal. per illud ter. in c. j. §. fina. qui incipit preterea ubi festinis diebus. in tit. quid sit inuesti. et not. Roma. in consil. xxxij. Uiso inuestiture tenore. circa fin. Unde potius tenor inuestiture quam natura feudi attenditur, ut not. Bald. in c. j. p. illud ter. ubi in versi. nota egregium ter. de duo. frat. a cap. inuesti. et non potest inuestitura certa forma tradi propter diuersas consuetudines locorum, et propter diuersa pacta et conuentiones, et ideo statuitur regule que dicit quod ex conuentione contractus legem accipiunt. l. contractus. ff. de regu. iur. in regula, contractus. eo. titu. in. vi. ita Calde. dicit in consil. xi. Episcopus rem ecclesie. in tit. de feudis. ubi ad hoc alleg. Specu. in titu. de feudis. §. quonia. in versi. xxy. videamus ergo tenorem inuestiture qui obseruari debet. Nam prima inuestitura in casu isto concessa fuit a serenissimo rege Martinino qui titu. donationis concessit bona de quibus agitur Girardo de Dū, et suis successoribus propter eius gratam seruitiam etiam in recompensationem expensarum quas fecerat, et sustinuerat pro regio seruitio in feudum, et ad propriam naturam feudi iuxta morem Italie, et ut melius dici potest et intelligi ad dicti Girardi et suorum saluamentum et intellectum ad dandum et vendendum pignozandum ac tributandum vel alias alienandum in perpetuum vel ad tempus, et ad omnes alias dicti Girardi et suorum voluntates perpetuo faciendum cum ista tamen limitatione quod idem Girardus et sui et habentes causam ab eis dictum feudum nulli alij preterquam Cathalano vel Bragonensi de Paratico vel de genere militari dimittant vendant transferret vel alienabunt nec diuidere poterunt in duas vel plures personas sine nostri licetia, et permissu. Et predicta enim inuestitura primo habetur quod talis concessio fuit facta propter remunerationem in recompensationem expensarum quas dictus Girardus fecit et sustinuit pro regio seruitio quo casu talis concessio videtur facta proprio motu, et videtur esse fauorabilis, ut not. Alexan. in l. iij. in prin. post Guil. de cuneo in d. l. iij. §. j. ff. quod quisque iur. et hoc expresse dicitur in ipsa concessione quod intelligatur in fauorem dicti Girardi videtur quod illa verba ad dandum et intelligantur cum consensu domini, ut voluit Specu. in §. nunc aliqua. in versi. xciij. dic quod contrarium videtur, ut per Alexan. consil. cxxxij. Uiso tenore et scripturis. in fi. col. lib. ij. ad hoc der. in l. fin. col. ij. C. de iure emphy. Calcanens consil. l. Secundo principaliter in dicta inuestitura dicitur quod dicta bona data in feudum data sunt ad dandum vendendum, et alienandum in perpetuum vel ad tempus ad voluntatem dicti Girardi, et in hoc dicta inuestitura videtur contra naturam feudi que est quod alienari non possit, ut habetur in tit. de prohib. feu. alie. per Lotba. et p. Sede. valet tamen inuestitura contra naturam feudi, ut supradictum est. Nam valet pactum consuetudo, et statutum quod bona feudalia possint alienari. Ideo in inuestitura hoc deduci potuit: quia ex conuentione inuestitura legem accipit, ut not. Calde. in consil. xi. supra allega. in tit. de feud. et ad hoc facit ter. in l. fin. C. de iure emphy. in fi. et idem est in consuetudine: quia ut Bal. dicit in consilio cxxxv. Quidam habens feudum. lib. j. inueterata consuetudo habetur pro pacto expresse per quam permitti potest alienatio bonorum feudaliu quia consuetudo est quoddam pactum, ut not. in l. ij. C. que sit longa consuetu. constitutiones feruntur feudorum dicuntur consuetudines licet in scriptis redacte sint, ut not. Bar. in l. de quibus. in repeti. col. iij. in versi. item queritur. ff. de legi. et in l. ij. in prin. ff. de vulg. et pupil. ideo videtur quod facilius contra naturam consuetudo admittatur, ut not. in d. l. ij. de vulg. et pupil. in prin. et ad hoc facit ter. in §. nos romanorum. in tit. de pace cost. que ad hoc Bal. adducit in d. consil. cxxxv. lib. j. et in Ballia viget ista consuetudo quod bona feudalia possint alienari, et in extraneis transferri, ut not. Joan. fab. in §. itez seruiana. et in §. fuerat. in tit. de actio. digni in consil. cccvij. Ad clariorum. col. ij. et in consil. cclxxx. Consultus.



Consulto ab illustri lib. iij. et attenda tali consuetudine et tenore in vestiture supradicte dicta bona debet tanquam patrimonialia seu alodialia iudicari, ut in simili casu no. Pet. de ancha. in consi. cxxv. Causis et diligenter ruminatis. colu. penul. vbi dicit quod de bonis emphyteoticis que possunt alienari vigore pacti vel ex tenore inuestiture idem iudicatur quod de bonis patrimonialibus, et his iustificatur venditio facta per Girardum de Dum nepotem dicti Girardi primi acquiritoris qui vendidit villas de Alara. Jacobo de Aragal militi cum pacto de retrouendendo: nam talis venditio cum dicto pacto valet. l. ij. C. de pac. inter emp. et ve. vbi. Bal. in fi. dicit quod ex tali pacto contractus non presumitur simulatus, et not. Abb. in. d. c. ad nostram. in ver. primus casus est. de emp. et vendi. et Bal. in consi. cxxxvij. Proponitur quod celebratus fuit. lib. j. in fi. et in consi. cccxij. Secundum ea que proponuntur. in pn. lib. j. et tradit Alex. in consi. cxxxij. Ponderatis verbis. in prin. lib. vj. et quia Petrus de Dum filius dicti Girardi qui villam vendiderat Jacobo de Aragal vendidit illud ius redimendi reseruatim per dictum Girardum sibi et suis Petro ameriti pretio mille trecentarum librarum in tali venditione iuris redimendi duo dubia occurrunt. Primum est an tale pactum de retrouendendo transmittat in heredem. Secundum an tale ius cedi possit, et in alius transferri. Circa primum de transmissione habemus glo. que communiter approbatur quod tale pactum in heredem transmittatur, in l. ij. C. de pac. inter emp. et vendi. et facit tex. i. l. si necessarias. §. de vendendo. ff. de pigno. act. et in l. si cum pactum. ff. de proba. Circa secundum san istud pactum cedi possit, videtur quod sic: quia cum transmittatur in heredem, ut supradictum fuit, videtur pariter quod cedi possit, argu. eius quod not. Bart. in l. ex pluribus. ff. de adm. tuto. vbi regula habetur quod que non sunt ad heredem transmissibilia illa pariter cedi non possunt, et a contrario sensu videtur quod illa que in heredem transmittuntur cedi possunt, et ideo cum istud pactum de retrouendendo in heredem transmittatur, ut supra proxime dictum est, pariter videtur quod cedi possit, et hoc in terminis in pacto de retrouendendo tradit Pau. de ca. in consi. xlv. Videtur dicendum quod dictus Christoforus contrarium tamen voluit Ange. post Pet. in l. ad officium. C. comu. diuid. in vers. ultimo ista lex inducitur. vbi concludit quod ista facultas redimendi cedi non potest, et mouetur ex eo quod in simili reperitur de fideicommissario qui ante factam sibi restitutionem non potest ius fideicommissi quod sibi competit alteri cedere. l. si mulier. §. ex affe. ff. de iure dot. sed hoc simile non videtur procedere: et tamen ius fideicommissi transit in heredem, ut not. in l. apud iulianum. §. veru. ff. ad trebel. et ex hoc patet quod non procedit argumentum si potest transmitti ad heredem, ergo videtur quod cedi possit: quia tale argumentum non valet affirmatiue, sed bene procedit negatiue si non potest transmitti ergo cedi non potest, et ita loquitur tex. in l. ex pluribus. ff. de adm. tuto. et quod ibi Bar. et ita Alex. declarat in l. si stipularis fuerim illud. ff. de verbo. obli. et Moder. i. l. §. si. ff. de ope. no. nun. et opi. Pau. de cast. videtur verior, ut tradit nouissimi i. l. ij. C. de pac. inter emp. et vendi. in. vj. q. 7. et ex his iustificatur illa venditio iuris redimendi facta per Petrum de Du filium predicti Girardi qui villam vendidit qui illud ius redimendi transmissit in filium Petram et heredem, et ipse Petrus potuit illud ius vendere. Non obstat pactum factum quod si pater Petri de Du non potuit vendere: quia ex quo potuit vendere per supradicta videtur cessare pactum. Laus Deo.

Summarium.

- 1 Matrimonium non potest contrahi cum puella non viripotente in octauo anno existente.
- 2 Puella quando dicatur viripotens.
- 3 Matrimonium contractum per verba de presenti etiam cum anuli subarrbatione resoluitur in sponsalibus de futuro.
- 4 Sponsalia de presenti non resoluntur per sequens matrimonium etiam carnali copula consummatum.
- 5 Qui duas per verba de presenti desponsauit primam habet in vxo rem etiam si prius secundam cognouerit.
- 6 Matrimonium presumptum preferitur vero matrimonio postea contracto.
- 7 Sponsalia contracta de futuro an transeant in matrimonium priusquam cum secunda sponsalia de presenti contrahantur.
- 8 Sponsalia de futuro non presumuntur transire in matrimonium per solum consensum nisi copula sequatur.
- 9 Prius ad copulam non facit transire sponsalia in matrimonium.
- 10 Amplexus et receptio munerum non faciunt quod sponsalia transeant in matrimonium.
- 11 Plus est hominem veneno interficere quam gladio occidere.
- 12 Papa stante legitima causa contra matrimonium non consummatum dispensare potest.
- 13 Matrimonium quod sit de iure diuino.
- 14 Papa etiam contra ius diuinum potest dispensare ex causa. et nu. 17.

- 15 De facto summi pontificis iudicandum non est.
- 16 Instar sacrilegii est de facto principis disputare.
- 18 Narrata ad iustificandum dispensationem debent probari ab eo qui dispensationem impetrauit.
- 19 Matrimonium an possit separari ex suspitione veneni.
- 20 Subrepto in expressione false cause vitiat dispensationem.
- 21 Citatio eorum de quorum interesse agitur requiritur ut aliquid dicatur factum causa cognita.
- 22 Sententia iudicis delegati qui non impleuit conditionem rescripti an dicatur nulla.
- 23 Processus redditur nullus forma rescripti non seruata.
- 24 Exceptio deficientis iurisdictionis semper opponi potest.
- 25 Ex defectu citationis nulla redditur sententia.
- 26 Statutum quod contra non citatum valeat sententia non tenet.
- 27 Nullitas que insurgit ex defectu citationis non tollitur a statuto quod generaliter renouat nullitatem.
- 28 Conditio debet impleri in forma specifica.
- 29 Papa non potest tollere citationem.

Consilium. ccccclxxxj.

**D**iuino implozato psidio.

Diuiso puncto et diligenter consideratis omnibus et singulis que in eo continentur. Pro resolutione casus proposti videndum est de duobus. Primo quid iuris sit inspecto iure communi. Secundo quid iuris sit attenda dispensatione summi pontificis. Circa primum clarum est quod cum puella esset in octauo anno vel circa, ut in casu dicitur cum illa non potuit contrahi matrimonium: quia requiritur quod sit viripotens. in situ. de nup. in prin. viripotens dicitur post duodecimum annum completum. in situ. quib. mod. tute. fini. in prin. et in l. si. C. quando tut. vel cura. esse desi. et ideo licet per verba de presenti contractum fuerit matrimonium etiam cum anuli subarrbatione tale matrimonium resoluitur in sponsalibus de futuro, ut est tex. in. c. tue nobis. quod est. c. fina. de despon. impube. et in. c. j. §. illud quoque. de despon. in pub. lib. vj. not. Bal. in. l. j. col. j. in ver. exemplum secundi. C. de sponsa. et Rota in decisi. ccccl. si pubes contrahat matrimonium in nonis. et sic in effectu cum sint sponsalia de futuro ab illis recessum videtur per sponsalia postea de presenti contracta cum alia. c. si cur ex literis. vbi Anto. de but. in quinto notabi. et in. c. si inter virum de sponsa. vbi Abb. in ultimo nota. et tradit Alex. in consi. cliij. Causis narratis. in princip. lib. v. et ista conclusio de plano procederet si sponsalia que precesserunt fuissent de futuro simpliciter, sed in casu isto sponsalia superueniente etate legitima prout fuit in casu proposito videtur quod transuissent in matrimonium: ex quo puella maior effecta non contradixit, et signa consensus interuenerunt, ut in puncto dicitur, quo casu si sponsalia transuissent in matrimonium tempore secundi matrimonii non valuissent secundum matrimonium: quia sponsalia de presenti non soluuntur per sequens matrimonium etiam carnali copula consummatum. c. licet. de spon. sa. duo. qui duas per verba de presenti desponsauit primam habet in vxo rem etiam si prius secundam cognouerit. in. c. duas. de sponsa. duo. adeo quod non valet consuetudo in contrarium, ut ibi dicitur: et hoc tradit Alex. in consi. cliij. Causis precessu. col. j. lib. v. et matrimonium presumptum preferitur vero matrimonio postea contracto. c. is qui fidem. de sponsa. est ergo videndum san sponsalia contracta cum prima essent translata in matrimonium priusquam cum secunda essent contracta sponsalia de presenti, et in hoc videtur tota vis consistere, et prima facie videretur dicendum quod non: quia ut not. Innocen. in. c. j. in fi. de matrimo. contract. contra interdi. ecclesie. sponsalia de futuro non presumuntur transire in matrimonium per solum consensum nisi copula sequatur. alleg. c. is qui. de sponsa. et c. attestaciones. de despon. impub. et ideo non rursus ad copulam non facit transire sponsalia in matrimonium. c. fin. de sponsa. et ista conclusio procedit quando sunt sponsalia de futuro verbis, et mente contrahentium tunc non transeunt in matrimonium etiam si puella receperit iocalia et amplexa fuerit sponsus: quia videtur hoc fecisse spe futuri matrimonii. c. j. de matrimo. contra. contra interdi. eccle. secus si precesserunt sponsalia per verba de presenti quo ad verba et mentes contrahentium, sed iuris interpretatione propter inuicem etatem vtriusque vel vnus, tunc si perueniunt ad etatem legitimam interuenientibus signis consensus illa sponsalia transeunt in matrimonium, ut est tex. cum glo. in. c. j. de desponsa. impube. in. vj. in vers. modum alius. et ibi Domi. de sancto Bemina. in. §. illud quoque. in prima opposi. distinguere et concludit, ut dictum est: et idem tenet Ant. de but. in. d. c. j. in. fi. opposi. et dixi in consi. cccclxvij. col. pen. et papa in dispensatione narrat quod sponsalia in matrimonium transierunt, et idem dicunt in. d. c. j. Pet. de ancha. et Card. et Abb. in. c. fina. de sponsa. in ver. s. quero. et Calde. in consi. ij. de sponsa. ex quibus patet istam esse communem opi. qua retenta de iure communi concludendum est quod sponsalia contracta cum prima superueniente etate fuerint translata



ta in matrimonium quod prenalet, et illi non fuit derogatum per sponsalia de presenti postea contracta, ut supra dixi: et de iure communi res clara videtur, et ita primum dubium absolutum sit breuiter: quia non videtur habere difficultatem. Venio ad secundum dubium in quo queritur de dispensatione facta a summo pontifice in qua etiam de duobus dubitari contingit. Primo de efficacia et virtute dispensationis. Secundo de validitate sententie delegati cui papa informationem commisit. Circa primum videbatur prima facie dicendum iuridicam fuisse dispensationem que fuit facta per suspensionem veneni, ut in ea patet: non ista iusta causa videtur: quia plus est hominem veneno interficere quam gladio. l. i. C. de malefici et mathemati. et in tali delicto quis punitur, licet delictum non sit consummatum. l. i. in fi. ff. de parici. vbi Bar. in fi. dicit hoc de manochis qui voluerunt venenare abbatein, et not. Ang. in. d. l. i. C. de malefici. et si state legitima causa potest papa contra matrimonium non consummatum dispensare, ut not. Bal. in. l. i. col. i. C. de iure anu. abb. in. c. fi. de sponsa. duorum. flicet enim matrimonium sit de iure diuino. c. j. de voto. in. vi. xvij. q. ii. in. c. sunt qui. potest papa etiam contra ius diuinum ex causa dispensare, ut no. Inno. in. c. post translationem. in. fin. de renun. Bal. in. d. l. i. de iure anu. not. in. c. que in ecclesiarum. de consti. et propter supremam potestatem pape et accidit quod iura dicunt non esse indicandum de facto summi pontificis. rix. distin. in. c. nulli fas. ix. q. iii. c. cuncta per mundum. et xvij. q. iij. in. c. nemini. et instar sacrilegij est disputare de facto principis. l. ij. C. de crimi. sacrileg. His tamen et similibus que adduci possunt non obstantibus contrarium de iure videtur quod talis dispensatio in casu isto valida non fuerit ad istum effectum quod matrimonium de quo agitur separari et dissolui poterit: et nam non potest papa sine causa dispensare contra ea que sunt de iure diuino, ut not. Abb. in. c. significasti. col. pen. de elec. ut no. per glo. vbi Abb. in. c. non est. de voto. et causa debet esse vera et iusta siue legitima, et alijs not. ut no. Inno. in. c. quanto. de consue. est ergo videndum an in casu isto talis sit causa que sit vera iusta et alijs nota. Et breuiter est concludendum quod non: nam in dispensatione allegatur causa propter timorem veneni dum dicitur quod sponsus siue maritus certificatus fuit, et luce clarius cognouit quod puella et mater eius procurauerunt propinare venenum cuidam Paulae quam credebant impedire consummationem matrimonij, et timens ne quod in Paulae fieri procurauerunt etiam in ipsam maritum perficerent deterritus fuit maritus adeo quod non posset se inclinare ad dormiendum cum illa, et ista ratione motus papa dispensauit, ut ex tenore dispensationis aperte colligitur, et ista que in narrata sunt ad iustificandum dispensationem debet probari ab eo qui impetrat dispensationem, ut not. per Joan. and. i. c. j. de lit. contest. in. vi. Abb. in. c. constitutus. in. fi. de rescrip. i. c. fi. col. fi. de presump. Oldra. in. c. c. l. i. Clemens episcopus. Card. in. c. fil. l. i. Quoad primum. col. fi. dicit in. c. c. l. i. col. iij. et in. c. l. i. col. j. et de veritate istius cause non fuit probatum, et sic causa non est vera, et pariter non videtur iusta: nam et dato quod probata fuisset ex veneno preparato contra Paulas que erat impedimento quominus matrimonium esset consummatum, non bene inferitur quod mater et filia deberent preparare et dare venenum dicto marito quem mater in generum, et filia in maritum habere valde appetebat, unde nullo modo verisimile est quod illi veneno necarent quem summopere diligebant, unde respectu mariti non erat metus seu suspicio que caderet in constantem virum, ideo non attenditur. l. interpositas. C. de transac. l. metus. ff. de eo quod metus causa. la. j. et ij. in. c. cum dilectus. quod metus causa. facit tex. in. l. non verisimile. in. princ. ff. de eo quod met. cau. in. c. quia verisimile. de presump. Et ulterius considerandum est quod illa suspicio veneni quando aliter prouideri non potest est iusta causa separandi totum, sed ex tali causa non potest separari matrimonium prout fuit in isto casu in quo fuit facta separatio matrimonij que fieri non poterat, ut not. Abb. per illum tex. in. c. literas. in. vltimo. notabili de resti. spol. ad idem facit tex. in. c. j. de duoz. vbi Abb. in. secundo notabi. et sic causa allegata in dispensatione non videtur vera cum probata non sit nec est iusta, et dato quod esset probata, ut dictum est: et pariter non videtur alijs nota. prout requiritur per Inno. in. d. c. quanto. de consuetu. ex quo sequitur quod dispensatio facta ex causa falsa non valet: quia subreptio in expressione false cause vitiat dispensationem, ut not. Abb. in. c. quia circa. de consangu. et affini. in. glo. in. vbi alleg. tex. in. c. ij. de fil. presby. in. vi. et idem concludit Petr. de ancha. in. c. c. l. i. Ex tenore privilegij. col. ij. allegat Joan. andre. in. d. c. quia circa. et etiam rationes adducit: quia in dispensatione requiritur cause cognitio, ut no. in. c. de multa. de preben. in. c. cum ad monasterium. de statu mona. sed ad hoc ut foicatur aliquid factus causa cognita est necessaria citatio eorum de quorum interesse agitur. l. in cause cognita. ff. de mino. et cum non fuerit citata mulier de cuius preiudicio agebatur in dissolutione dicti matrimonij dispensatio reddit nulla, ut concludit Petr. de anchara. in. consilio preallegato, et in simili casu hoc idem tradit

Oldra. in. c. c. l. i. Clemens episcopus. vbi inquit quod debet dispensatio fieri cum causa, ut habetur. j. q. vij. in. §. dispensationes. in. c. erigunt. et in. c. tali non est verisimile papam iura communita fuisse transgressurum, ut sine causa rationabili dispensaret: alleg. l. si quando. C. de inoffic. testamen. in. c. ecclesia vestra. el. ij. de elec. et si talis causa falsa sit dispensationem vitiat, allegat bonum tex. in. l. j. ff. de nata. restitu. et cum predictis concordat Card. in. c. c. l. i. rix. Iudex id est de iure. col. ij. verfi. itez lata fuit ex falsis causis. allegat. d. c. quia circa. et idem Dominicus de sancto Beni. in. c. c. l. i. rix. Pro examinatione victorum dubiorum. in. princ. Et ex his concludendum est quod dispensatio fuerit nulla, et sic non fuit dissolutum primum matrimonium, et ita primum dubium de dispensatione absolutum sit. Venio ad secundum dubium de sententia delegati in quo, ut ex supradictis patet dicendum est quod sententia fuerit nulla. Primo ex defectu iurisdictionis: quia causa fuit commissa sub conditione si premissa vera esse reppereris, et cum dicta conditio verificata non sit, ut patet ex supradictis, non videtur delegatum habuisse iurisdictionem ex quo conditio impleta non fuit. c. super eo. de condi. appo. facit tex. l. i. hoc conditio. in. princ. ff. de contraben. emp. in. l. cedere diem. ff. de verb. significa. et quia forma rescripti seruata non fuit processus est nullus, ut est tex. in. c. venerabili. ff. de offi. de lega. in. c. pisanis. vbi Ant. de bu. in. septimo notabi. de restitu. spoliato. et ita exceptio deficit iurisdictionis semper opponi potest, iuxta glo. in. clemen. j. de sequestra. posses. et fruc. Secundo principaliter dicta sententia delegati redditur nulla ex defectu citationis: quia pars cum qua contractum fuit primum matrimonium citata non fuit, et ex defectu citationis sententia redditur nulla. l. j. §. item cum ex edicto. ff. que senten. sine appella. rescin. et in. clemen. pastoralis. §. deniq. in. fi. de re iudi. facit tex. in. l. or vnoquoque. in. princ. de re iudi. et hoc etiam habet locum in sententia principis, ut no. Bald. in. l. fin. per illum tex. cum glo. C. de legi. et no. Abb. in. c. j. de causa pos. et pprie. in. vlti. no. Bal. in. l. ij. C. si per vim. Petr. de anc. in. consi. c. xj. De iure communi. in. princ. et in. c. c. l. i. Ex verbis. col. ij. Romanus in. consi. c. c. l. i. In casu proposita. cum sumi. ut dixi in. c. ecclesia. col. ij. de con. stitu. et non valet statutum quod contra non citatum valeat sententia, ut no. Bal. in. l. i. col. j. verficu. sed hic queritur. C. quomodo et quando iudex. et licet commissa fuerit informatio de facto tamen in tali informatione necessaria est citatio aliter nulla est sententia, ut tradit Ludo. Roma. in. consi. c. c. l. i. De sententia. et talis nullitas que insurgit ex defectu citationis non tollitur a statu to quod generaliter reiceret nullitatem, ut no. Cald. in. c. c. l. i. in. fi. in. titu. de re iudi. Petr. de ancha. in. consi. c. c. l. i. De iure communi. in. fi. Ang. in. c. c. l. i. rix. In facto proponitur. circa. fi. cum sumi. ut dixi in. c. ex parte. el. ij. in. vlti. falien. de offi. de lega. et obstat quod in casu isto papa tollit citationem in dissolutione primi monij quam mandat fieri non vocata parte nec in hoc consensum suum prestare: quia illud committit in dissolutione matrimonij post habitam informationem quod vera essent narrata in supplicatione, sed in ipsa informatione an vera essent narrata citatio erat necessaria, ut supra dixi: et no. Bal. in. l. ex bone fidei. col. penul. C. de reb. credi. vbi dicit in simili de illa si tibi constiterit quod debet verificari per veras probationes: quia conditio debet impleri in forma specifica, et idem Bal. in. l. neq. natales. col. ij. de proba. et in isto casu dicitur, et si premissa vera esse reppereris, et hoc intelligitur citata parte, ut no. Abb. in. c. coquerente. co. ij. de resti. spo. Alleg. Jo. an. in. addi. Spec. in. titu. de peti. et pos. §. quoniam. Preterea non videtur quod papa possit tollere citationem que est de iure naturali. ele. pastoralis. §. ceterum. de re iudi. facit tex. in. c. nos in queq. ij. questio. j. in. princ. et not. Abb. in. d. c. j. de causa posses. in. versi. not. de veneno. in. c. literas. in. vltimo notabili. de restitu. spoliatorum. Laus Deo.

Summarium.

- 1 Manifeste constare dicitur illud quod est in instrumento publico.
- 2 Instrumentum dicitur probatio probata.
- 3 Probatio euidentis que dicatur.
- 4 Instrumentum publicum paratam habet executionem.
- 5 Contra instrumentum publicum non potest opponi quod stipulatio sit sine causa.
- 6 Juramentum habet instar iudicij.
- 7 Juramentum habet vim litis contestate.
- 8 Juramentum supplet defectum cause.
- 9 Executio ut fieri possit instrumentum liquidum esse debet.
- 10 Accessorio probato probatur principale.
- 11 Estimatio rerum in dubio facit emptionem.
- 12 Effectus rei consideratur, et verba non attenduntur ad indicandum qualitatem contractus.
- 13 Contrahens ab effectu debet indicari.

Omnia



- 14 Omnis contractus legi time etatis esse presumitur nisi contra- rium probetur.
- 15 Habilitas presumitur in personaybi actus certā formam habet.
- 16 Opponens de minori etate illam probare tenetur.
- 17 Minor qui super contractu iuravit habetur pro maiori.
- 18 Pupillus pubertati proximius tenetur obseruare iuramentum.

Consilium. cccccclxxxvii.

**In vino implorato psidio.**

In causa domine Lucretie de Superchis que i ciui- tate Psauri agitatur fundata videt intentio dicte do. Lucretie ex instrumento publico quod producit i quo ap- paret q̄ quedam vestimenta valoris ducentorum florenorū confi- gnata fuerunt p̄ dictam do. Lucetiam Constantio eius filio vt in instrumēto dicitur: f̄naz manifeste cōstare dicitur illud qd̄ est in instrumēto publico, vt not. Bar. in. l. j. in prin. col. ij. in vers. venio ad questionez. ff. de ope. no. num. f̄ r̄ instrumentuz dicitur probatio probata, vt Bal. dicit in. l. quoties. in fi. C. de iudi. i. l. in terest. C. de solu. f̄ r̄ euident dicitur probatio facta p̄ instrumētū, vt no. Abb. per illum tex. in. c. cuz dilecti. in. j. no. de dona. r̄ in. c. cuz olim. de cens. in ultimo not. cū si. que nota sunt: r̄ quod dicitur in instrumēto etiā patet in actis que notorū inducunt, vt notat Inno. in. c. ex insinuatione. de appella. r̄ probatur in. c. cuz oliz. de verbo. signi. vbi Abb. r̄ euident probatio dicitur illa que constat ex actis, vt Bar. in. l. fina. ff. de pub. iudi. r̄ est text. i. c. pen. de cau. pos. r̄ proprie. cuz sumi. vt dixi in. d. c. ex insinuatione. et ex his breuiter fundata videtur intentio domine Lucretie agentis Soluz est respondendum ad quedam dubia que obijciunt. Et primo nō obstat defectus cause in obligatione de qua agitur in r̄ta not. in. l. ij. §. circa. ff. de except. do. Quia primo respondet qd̄ in instrumēto publico de quo agitur alia causa nō requirit ex eo quod ex forma statuti instrumētū publicū paratā habet exe- cutionē: ita specialiter in terminis not. Bal. in. l. sicut. C. de repn. here. i. vers. r̄ est argumentū. vbi inquit f̄ qd̄ in instrumēto gua- rentigato causa nō requirit cuz ibi sit preceptuz iudicis chartu- larij factum in cōfessum quod videtur factuz in iudicio, vt not. Lyn. in. l. j. de confes. r̄ idem Bal. in. l. ij. colum. fina. C. de exe. rei iudi. in versu. De modo quero. vbi etiā dicit f̄ quod contra in- strumētuz publicum nō potest opponi quod stipulatio sit sine causa: r̄ tradit Joan. de imo. in. l. si. col. vj. i. versu. tertio limitat Bal. ff. a quib. ap. nō lice. r̄ sequitur Alex. in. d. l. sicut. r̄ Fel. in. c. si cautio. in. x. limita. de si. instru. Secūdo respondetur qd̄ in isto casu interpositū fuit iuramentū: vt colligitur in fine instrumēti. ibi iurans r̄c. quo casu iuramentū habet executionē paratā, vt not. Bar. p̄ illum tex. in. l. ij. ff. de iure aureo. anu. vbi tex. dicit qd̄ iuramentū est maioris autoritatis quā sit res iudicata f̄ r̄ iura- mentum habet instar iudicij. l. qui iurasse. §. fin. ff. de iure aureo. anu. r̄ iuramentuz habet vim litis contestate. l. nam r̄ postea. §. si is qui temporali. ff. de iureiuran. cuz ergo iuramentum habeat executionem paratā videtur qd̄ etiā de iure cōmuni alia cau- sa nō requirat ex eo qd̄ supradictuz est: de instrumēto publico qd̄ habet executionē paratā f̄ r̄ iuramentū suppleat defectum cause, not. Roma. in cōsil. cccclxxxij. In casu proposito. in vers. ce- terū. r̄ cuz instrumēto supradicto concordat primus testis do- minus Nicolaus de Benedictis qui bene deponit de contentis in dicto instrumēto r̄ qd̄ dicta bona fuerunt cōsignata r̄ tradita domino Constantio filio dicte domine Lucretie qui Constantius ad requisitionē sue matris dicte domine Lucretie sua bona obli- gauit p̄ pretio ducentorum ducatorū prout dicta bona estimata fuerunt r̄ cū dicto primo teste concordat secundus testis domi- nus de Piocionibus qui dicit qd̄ dictus Constantius r̄ domina Lucretia dixerūt dictio testiyt sederet ibi vt esset testis, r̄ qd̄ tunc domina Lucretia incontinēti accepit vestimēta de quibus in in- strumēto, r̄ qd̄ dicta domina Lucretia omnes dictas res in dic- to instrumēto r̄ in processu nominatas dedit r̄ cōsignauit dicto Constantio presentiz acceptanti r̄ ilico r̄ incontinēti dictus Con- stantius se obligauit put in instrumēto continet: r̄ sic ex instru- mento r̄ testibus videt bene probata intentio domine Lucretie actricis. Tertio responderi potest qd̄ stante qd̄ fuisse cōtractus venditionisvel cōtractus innominatus do vt des, vt infra dicaz: alia causa nō requirebat. Secūdo nō obstat successiue illud qd̄ dicitur qd̄ foebet instrumentum esse liquidum ad hoc vt execu- tio fieri possit, vt not. Bar. in. l. per diuersa. C. inanda. in. x. q. vbi alleg. Inno. in. c. quia A. de iudi. cuz sumi. vt tradit Alexan. in. l. postulante. ff. ad trebel. Roma. in consil. cclxij. Quod cessionarius r̄ dixi in dicto. c. quia A. co. penul. quia respondetur quod i casu isto instrumētuz est liquidum quia non habet diem neqz con- ditionem r̄ estimatio est certa de ducentuz aureis: vnde nihil vi- detur obstat quominus instrumētuz paratam habeat execu- tionem. Tertio nō obstat quod obligatio honorum facta per Constantiuz dicte domine Lucretie nō videtur quod consistere

possit sine principali obligatione: quia respondet quod in casu isto videtur quod obligatio principalis cōcurrat: r̄ cōsiderandū est f̄ quod probato accessorio probatur principale, vt not. Bal. p̄ illum tex. in. l. ij. C. de dot. promiss. vbi inquit quod licet accessoriū non vestiat principale, tamen probat illud esse verum: r̄ i casu isto principalis obligatio potest cōsiderari dupliciter. Primo p̄ cō- tractu emptiois r̄ venditionis prout estimatio facta de dictis ve- stibus ostendit, quia estimatio arguit venditionē. l. quoties. l. cū dotem. C. de iu. do. f̄ r̄ in dubio presumit quod estimatio faciat emptionem, vt no. p̄ glos. in. l. si inter. C. de iure do. r̄ no. Bartol. in. l. si vt certo. §. nunc videnduz. col. si. ff. commo. cum si. vt tradit Alex. in. l. ex cōuentione. C. de pact. r̄ idem Alex. in consil. lxxxix. eleganter r̄ subtiliter. lib. v. Lorne. in cōsi. j. col. penul. lib. ij. Bar- tho. soci. in cōsi. cclxxxix. difficultas. col. ij. in. ij. lib. iij. nō obstat qd̄ imo videtur contractus donationis vt verba sonāt, f̄ quia ad iu- dicandum qualitatez contractus non attendūtur verba sed effe- ctus rei cōsideratur. l. insulam. ff. de prescrip. verb. r̄ illum tex. ad hoc alleg. Bal. in. l. ij. C. commoda. r̄ verbum donationis impo- prie accipitur fm̄ subiectam materiam que i effectu repugnat vt nō sit donatio. l. si vno. in principio. ff. locati. f̄ r̄ ab effectu cōtra- ctus debet iudicari, vt not. Bal. in rub. C. de iure emphy. in fi. et in simili casu quod verbū donatio improprie intelligatur: notat Bar. in. l. j. §. nec castrense. col. ij. in vers. vltimus quero. in fi. ff. de colla. bo. r̄ dictum Bar. refert r̄ sequitur Alex. in cōsil. clyij. als dy. Viso titulo questiois. in fin. lib. vij. r̄ qd̄ i casu de quo agitur nō fuerit donatio, probatur quia in donatione non cadebat esti- matio nec obligatio honorū ex parte Constantij donatarij: ideo cōsonat qd̄ fuerit veditio in veritate propter estimationem, vt. s. dictum est. Alterius r̄ secūdo etiā dici potest qd̄ fuerit contra- ctus innominatus do vt des, vt est tex. in. l. fin. ff. de dona. cau. da. vbi quando vnus promittit dare rem r̄ alter pecuniam nō est vē- ditio: quia nō est de natura contractus venditionis quod vendi- tor teneatur dare s̄ r̄ trader. l. j. r̄ in. l. ex empto. in prin. ff. de actio. empti. r̄ siue fuerit cōtractus venditionis siue contractus inno- minatus do, vt des, vtroqz casu obligatio honoruz bene adapta- tur: r̄ in cōtractu innominato domina Lucretia p̄ parte sua im- pleuit tradendo vestes r̄ cōsignādo, vt supradictum est: ideo ipsa agere potest. l. ex placito. C. de re. per mu. in. l. j. ff. de re. permut. §. fina. Quarto nō obstat quod obijciunt de minori etate dicti Co- stantij de qua nonnulli testes deponunt: qz respōdet quod cum actus r̄ contractus de quo agitur habuerit debitā formam ha- bilitas persone presumitur, vt not. Abb. per illum tex. in. c. i. pre- sentia. in. viij. notabi. de probatio. r̄ idem Abb. in. c. cum viruz. in. iij. nota. de regula. per illum tex. nam f̄ omnis cōtractus legitis- me etatis esse presumitur nisi cōtrarium probetur, vt not. Bald. in. l. j. C. si mi. se ma. dix. in fi. r̄ idem not. Bald. in. l. cū te. col. ij. in. ver. ratio est. vbi replicat f̄ qz vbi actus habet debitā formā presu- mitur habilitas in persona. allegat. l. ab ea parte. ff. de pba. r̄ idē not. Bal. i. l. si post diuisionē. col. j. C. de iur. r̄ fac. igno. Preterea pars aduersa que opponit de minori etate f̄ cuz minori etate fun- detur illam minores etatem probare tenetur, vt no. per glos. in. c. presbyter. lxxxvij. distin. r̄ not. Calde. in cōsi. v. in ti. de prob. Bar. in cōsi. xcij. in questione vertente. in prin. r̄ idem Bar. in. l. j. circa fi. ibi, ego dico. ff. de exceptio. r̄ tex. in. l. si minores. r̄ ibi Bal. C. de in. integ. rest. mino. r̄ idem Bald. in consil. cclxxxij. Factum tale est. col. j. Jo. de imo. in cōsi. xcij. in casu premissio. Alex. in cōsil. cclxxx. Viso processu. col. penul. lib. v. cum sumi. vt dixi i. d. c. in presentia in. vj. chart. de proba. r̄ testes examinati nō videntur probare mi- nores etate dicti Constantij tempore instrumēti per ea que tra- dit Barto. in. d. cōsi. xcij. r̄ Alexan. in. d. consil. cclxxx. col. penult. qz nō deponunt p̄ sensum corporis prout requiritur. Preterea de- defectus minoris etatis dato qd̄ esset probata purgat per iuramen- tū quod interuenit, vt. s. dixi per text. in aut. sacramēta puberū. C. si aduer. ven. f̄ vbi minor qui iuravit habet pro maiori, r̄ not. Inno. in cōsi. j. col. iij. in fi. in vers. item non obstat secūda ratio. r̄ idem Inno. in consil. lvi. Vitis. r̄ hoc etiā procedit non obstante qz statutuz reproharet iuramentū, vt tradit Inno. i cōsil. lxxxij. in casu premissio. r̄ in cōsil. lxxxij. in casu premissio. r̄ qd̄ dictū est etiā locū habet in f̄ pupillo proximo pubertati qui tenetur obserua- re iuramentū, vt tradit Lorne. qui alios refert in consil. cclxxx. lib. j. Postremo considerandū est qd̄ dictus Constantius vt ipse in instrumēto attestatur. motus fuit ad obligandū omnia sua bona domine Lucretie sue matri propter bonā fidē, erga ipsam dominā Lucretiā r̄ ad omnē aliuz bonum finem pro dicta p̄ti- tate ducentorū ducatorum, ex quibus verbis videtur qd̄ a prin- cipio ita actuz fuisse inter dictā dnāz Lucretiā r̄ dictā Consta- tiuz qz estimatio dictaruz vestiyt deberet solui per dictū Consta- tiuz propter casus qui dicte domine Lucretie possent occurrere: et ideo quod fuit promissuz a dicto Constantio debet obseruari: r̄ ex omnibus supradictis cōcludo qz instrumentum debeat habe- re executionem. Laus Deo.



Summarium.

- 1 Patruus quod sit in secundo gradu.
- 2 Fratres et sorores sunt in pari iure.
- 3 Soror ex utroque latere coniuncta patrum excludit.
- 4 In renuntiatione facta de hereditate non veniunt nisi ea que expressa sunt.
- 5 Renuntiatione hereditatis paterne facta per filiaz fratri vel patri non excludit illam ab hereditate fratris qui adijt hereditatez patris.
- 6 Heres eadem persona cum defuncto videtur.
- 7 Ex proemio instrumenti causa finalis deprenditur.
- 8 Communio solet excitare discordias.
- 9 Clausula super quibus petit ius et iustitia ministrari multuz in fauorem actoris operatur.

Consilium. ccccclxxiii.

**D**iuino implozato psidio.

In casu proposito primo clarum est de iure quod Martia soror ex utroque latere ad successionem Faustine admittatur preferatur Hieronymo patruo. quia est proximior in gradu cum sit in secundo gradu de iure civili, in §. secundo gradu. insti. de gradi. in l. i. iurisconsultus. §. secundo gradu. ff. de gradi. et patruus est in tertio gradu, in §. tertio gradu. insti. de gradi. et in l. i. §. tertio gradu. ff. de gradi. et est ter. in aut. cessante. C. de legitimi. heredi. et pari iure fratres et sorores veniunt. l. i. C. de legitimi. heredi. et quod soror ex utroque latere coniuncta excludat patruum tradit Capra in consi. xxxiii. Cum visio. col. ii. et Cor. peru. in consi. cccj. Videtur in presenti consulatione. in pri. li. iiii. ex hoc videtur Martia habere fundatam intentionem ut ipsa tanquam heres Faustine admittatur. Secundo premitendum est quod renuntiatione facta per Martiam de hereditate patris in transactione facta cum Hieronymo patruo debet stricte interpretari et in ea non veniunt nisi ea que expressa sunt, ut no. Cal. in consilio. v. in titu. de preben. Car. in consi. cxx. Titius obligauit in si. et ideo renuntiatione hereditatis paterne facta per filiam fratri vel patri non excludit illam ab hereditate fratris qui adijt hereditate patris: quia per additionem definit esse hereditas patris et omnia in heredem transferuntur. l. cum heredes. in principio. ff. de acquir. possessione. ut not. Angelus in consi. li. Dominus Silius. colum. ii. cum similibus, tradit Alexand. in l. i. §. veteres. columna. ix. in versiculo, expressus Angelus ff. de acquir. possess. et idez Pau. de cast. concludit in l. paulus. §. i. ff. de acquir. heredi. Roma. in consi. clxxviii. Circa primum. Capra in consi. xij. Et si visio cum sumi. ut dixi in l. hereditas nihil aliud est. in si. ff. de regu. iur. et in hoc ex abundanti videtur facta protestatio ab ipsa Martia quod nullo modo intendit renuntiare hereditati et successioni Faustine eius sorori sibi delate. Tertio considerandum est quod licet fuerit facta promissio pro potestate Faustine ex quo decessit in etate pupillari et sic matrimonium non potuit habere locum: bona remanserunt in hereditate dicte Faustine et ad Martiam suam heredem spectare et pertinere videntur quia heres eadem persona cum defuncto videtur. §. i. in aut. de iureiuran. a mori. presti. facit ter. in l. heredem. ff. de reg. iur. et not. Petr. de ancha. in consi. xxv. in questione supradicta. in fin. cum sumi. ut dixi in d. l. heredem. Quarto videtur admittendum quod transactio que fuit facta inter dictum Hieronymum patruum et dictam Martiam neptem fuit principaliter propter hereditatem Ansolomini patris dicte Martie et non propter dotem: ut colligitur ex proemio instrumenti ex quo causa finalis de prebenditur. l. si. vbi Bart. ff. de heredi. instituen. l. i. in prin. ff. ad macedonia. l. i. in prin. vbi Bal. ff. de origi. iur. et no. Cardina. in consi. cxxxij. Duo sunt in consi. cclvij. Videtur Imo. in consi. cxxviii. Ais. Roma. in consi. xvj. Aiso themate. Alexan. in consi. vj. Ais. colu. ii. lib. ii. cum sumi. que nota sunt, cum ergo in instrumento transactionis dicatur in prin. quod ut tollatur occasio discordie que oriri posset occasione bonorum et hereditatis quondam predicti Ansolomini quia communio solet excitare discordias. l. cum pater. §. dulcissimis. in si. ff. de le. ii. et in corpore dicti instrumenti dicitur quod pro dote prefate domine Martie et pro omni portione et rata que ad ipsam pertinere et spectare possit de bonis successione et hereditate dicti Ansolomini quondam sui patris et de bonis communibus inter dictum quondam Ansolominum et Hieronymum ex quibus verbis euidenter patet quod quantitas promissa per dictum Hieronymum fuit promissa non pro dote sed pro portione que competeat dicte Martie in hereditate sui patris et ista fuit causa finalis transactionis licet causa dotis fuerit impulsiva que non attenditur, ut in l. si mulier. C. de iure dot. not. in l. i. §. casum. ff. de postulan. et per glo. in c. post translationem de renun. accedit clausula illa que communiter apponi solet in libello super quibus petit ius et iustitia ministrari: quod multuz operatur in fauorem actoris, ut not. Calde. in c. ij. de ordi. cognitio. Ange. in l. i. colu. si. C. de anna. exceptio. et Ang. aret. in §.

omniū. insti. de actio. colu. viii. in versica. sed vnum tene menti. Alexan. in consi. cxxj. Aiso processu. colum. ii. lib. j. in consi. xxxvij. Aisa petitione Antonij. colum. j. lib. iiii. in consilio. xlii. Ais. et pderatis. in princ. libro. iiii. et ex omnibus predictis videtur probata intentio dicte Martie quod ipsa excludat patruum et sola admittatur ad hereditate sororis Faustine: et ita breuiter concludendum videtur propter maximam instantiam petentis consilium. Laus deo.

Summarium.

- 1 Statutu loquens in fratribus non habet locum in patruis.
- 2 Patruus quod sit in tertio gradu.
- 3 In statuto exclusiuo feminarum nunquam quis excluditur nisi a personis specificatis.
- 4 Qualitas adiuncta verbo secundum tempus verbi intelligitur.
- 5 Testes deponentes non verisimile non probant et contra eos est presumptio falsitatis.

Consilium. ccccclxxiiii.

**D**iuino implozato psidio.

Resolui alias in ista causa et consilium exhibetur. Hic vero quedam alia dubia excitantur in quibus do. Martia colaus de Camerino doctor clariss. late insisit, sed virtualiter responsio colligitur ex his que dixi in consilio. et primo clarum videtur de iure quod statutum dum loquitur de fratribus, in versicu. ite si aliquis pater vel auus paternus. non videtur habere locum in patruis: quia verba non conueniunt, et ideo non habet locum dispositio statuti. l. iiii. §. toties. ff. de damno infec. vbi Bart. et in l. ita autem. in princ. ff. de administra. tuto. vbi Bart. c. in denitibus. in §. pe. de electio. in. vj. Et ulterius non est eadem ratio: quia fratres sunt magis coniuncti, quia sunt in secundo gradu: et patruus in tertio. insti. de gradibus. §. secundo gradu. et §. tertio. in l. iurisconsultus. §. secundo gradu. et §. tertio gradu. ff. de gradi. et ideo non videtur tractandum de extensione que dicitur debet fieri quando sit eadem ratio, ut no. in authen. quas actiones. C. de sacrosan. eccle. et in l. illud. eo. titu. et maxime hoc videtur dicendum in isto statuto exclusiuo feminarum in quo nunquam quis excluditur nisi a personis specificatis, ut Bal. dicit in l. s. et milites. ff. de exclu. tu. et idez Bal. in l. illa. in prin. per illum ter. C. de coll. vbi inq. quod vbi cessant verba statuti cessat statutum et quod tale statutum non trahitur ad similes personas: unde infert quod licet statutum excludat matrem existente patruo non tamen excludit admittam: et licet excludat matrem non tamen excludit sororem, cum si. ut tale dixi in consi. Secundo dum dicitur quod promissio duo milia et quinquaginta florenos pro dote: ergo videtur dotata, et sic exclusa videtur. Ad hoc etiam responsum fuit quod dotata que statuto excluditur intelligitur quod dotata sit tempore delate successionis, ut Bar. concludit in consi. xxxi. quidam decessit intestatus. in si. q. in successio. nibus ab intestato inspicitur tempus mortis et casus superueniens non repellit mulierem a successione. allegat. l. si alienus. §. in extraneis. ff. de heredi. insti. et in §. in extraneis. insti. de here. insti. et facit ter. in l. sciendum. §. si. ff. qui satisfda. co. et idez concludit Pau. de cast. in consi. cviii. super eo de quo queritur. quod cum statutum excludat mulierem cum ista qualitate quod dotata sit, ista qualitas debet esse tempore mortis. l. fulcinius. §. cum autem. ff. ex quib. cau. in pos. ea. et facit quod qualitas adiuncta verbo secundum tempus verbi intelligitur. l. i. delictis. §. si extraneus. ff. de norali. l. i. si titius. vbi Bar. ff. de testa. mili. no. Bar. in l. ex facto. ff. de vulg. et pup. et cum supradictis concordat Roma. in consi. ccccclij. ut decisiones accipiat. Tertio adducuntur plures testes ad probandum quod dicta Martia dotata fuerit et sic quod esset exclusa, quibus testibus dominus Nicolaus recte respondet quod non deponit verisimilia quod est in testibus consideratur quod est verisimile, in c. q. verisimile. de presum. vbi Abb. hoc dicit in testibus circa si. in versu. nota quod contra testes. vbi inquit quod contra testes deponetes contra verisimile est presumptio falsitatis et non probat: et dixi in consi. ccliii. §. allega. per dominum consultores, et quod non probat quod dotata tempore delate hereditatis prout requiritur, ut §. dictum est. Laus Deo.

Summarium.

- 1 Prescriptio cansata videtur spatio. xv. annorum inter presentes quando quis iustum titulum et possessionem bona fide habet.
- 2 Statutum quod preualet in loco dicitur esse ius commune.
- 3 Consuetudo in loco ius commune dicitur.
- 4 Verba secundum formam iuris communis qualiter intelligantur.
- 5 Compromissum factum de iure simpliciter intelligitur de iure communi.
- 6 Statuta secundum communem usum loquendi intelliguntur.
- 7 Intellectus ad §. quoties. insti. de iure natu.
- 8 Indefinita equipollet vniuersali.
- 9 Verba ita debent interpretari ne contraria videantur.

Consilium



Consilium. ccccclxxxvi.

**In uno implorato p̄sidio.**

In casu proposito Antoni<sup>9</sup> Maria videtur habere intentionem fundatā ex eo q̄ narratur, et in puncto dicitur qd̄ ipse pacifice et quiete sine aliqua molestia possedit predium de quo agitur per annos. xv. et ultra, quo casu videtur iusto titulo possedisse: vt statutum dicit etiaz cū minori tempore annorum. x. et ulterius cū iusto titulo cōcurrit bona fides ipsius Antoni<sup>9</sup> marie qui putauit se esse dominus. l. bone fidei emptor. ff. de verb. sign. no. Bar. in. l. apud antiquos. i. ver. cū igitur. C. de sur. et in. l. si existimas. ff. pro solu. et Ange. in. l. item veniunt. §. cuz anteq̄. per illum tex. ibi iustas. ff. de peti. heredi. cū simi. que nota sunt: cum ergo dicitur Antonius maria habuerit iustum titulū et possessionē cuz bona fide per. xv. annos inter presentes prescriptio causata videtur. inst. de vsucap. i. prin. in. l. vnica. C. de vsuca. transfor. l. i. et. in. fin. C. si aduer. credi. lib. vii. et notat Oldra. i. cō. si. x. r. thema tale est, quidam pater familias. in princip. Bart. i. l. j. §. cuz predium. ver. ex predictis. ff. de pig. Pau. de cast. in consil. cxiij. breuiter in casu presenti. in fi. et Alex. in consil. cxxvi. i. causa et lite vertente. lib. ii. Nō obstat quod in puncto dicitur recurrendū esse ad statuta Florentina vigore statuti Cortonensis. in rub. de iura. Capitani. in. j. lib. i. quo dicitur: et vbi statuta seu ordina menta ciuitatis Cortone nō loqueretur tunc fm̄ formā iuris cō. munis: et vbi ius commune nō loqueretur eo casu s̄z bonam lo. ci consuetudinem: illa enim verba fm̄ formā iuris communis, quandoq̄ interpretata fuerunt pro statutis ciuitatis Florentie su perioris dominantis p̄ tex. in. §. si. insti. de satisda. et ita Romanū. consuluit in cō. cxxviii. presens casus. vbi pluribus medijs. con cludit quod illaverba, ius commune. intelligi debēt de iure statu toruz Florentie, et fm̄ statuta Florentina vt in puncto dicitur. om nis prescriptio reducta est ad annos. xxx. et sic prescriptio nō ha beret locum: et hoc videtur in casu isto dubitationez facere. et ad hoc facit q̄ statuti qd̄ preualet i loco dicitur esse ius cō. mune, fm̄ Abb. in rub. de cō. sue. et pariter cō. suetudo in loco dicitur ius cō. mune, vt Bald. dicit in tit. de pace cō. stan. col. vii. in verbo, ius romanoruz. in ver. porro etiam et idēz Bald. in. l. constitutionis. in fi. C. de bo. que lib. et ideo si quis accusatur q̄ frumentuz extra terit cō. tra formā iuris cō. munis: hoc etiā verificatur i statuto, vt not. Bal. in. l. j. col. xij. in ver. quinimo dico. C. de cō. fes. Sed tamē ad ista respōdetur q̄ illa verba fm̄ formā iuris communis de bent intelligi de iure communi Romanorū: vt est tex. i. §. sed quo ties. insti. de iure natu. et p̄ illum tex. ita voluit Joā. and. in addi. Specu. in titu. de arbi. in. §. excipitur. col. ii. vbi cō. cludit q̄ com promissum factū de iure simpliciter intelligitur de iure commu ni: et idem Albe. in. j. parte statu. qd̄. cxxiii. Si compromissuz fa ctum est. Ange. in disputatione incipiente, duo adinuicem liti gantes. col. vi. in ver. si. hic etiā subiicitur. et Roma. i. rub. de arbi. col. vi. cuz simi. vt dixi in. c. licet causam. col. ii. et. iij. de probatio. et istam opinionem late comprobatur nouissime dominus Bartho. soci. in cō. sil. cclxxj. In presenti consultatione. in. ij. lib. quia illa in terpretatio videtur contra mentes statuentium et contra commu nez vsuz loquendi q̄ statutum dicatur ius commune et statuta intelliguntur fm̄ cō. munem vsuz loquendi, vt no. Bar. in. l. libro rum. §. q̄ tamen cassius. ff. de lega. iij. et idem Bar. in. l. nō dubiū. col. ij. in ver. si. tertio colligitur. C. de legi. facit tex. ij. q. vii. in. c. q̄. cum simi. vt late congerit Feli. in proe. decretalium. et istam opi nionem verissimam esse attestatur idem Bar. soci. in consil. cxiij. Circa dubia data. col. j. lib. iij. zita als etiam cō. sului, vt patet in consil. ccccxxix. Licet in causis. col. j. certe hoc verbum ius com mune quod dicitur ad differentiam iuris particularis nō vide tur q̄ verificari possit nisi in iure communi Romanorū et dicto §. sed quoties. qui loquit in casu fortiori quando simpliciter di citur de iure, a fortiori videtur quando exprimitur de iure com muni, id est generali. c. j. de except. in. vi. vbi Archi. exponit com mune, id est generale quia tunc necessarium videtur de iure communi Romanoruz intelligere quia aliud ius commune nō habemus. Nō obstant allegata supra in contrarium et presertim dictum Bal. in. d. l. j. C. de confes. q̄ dictum Bald. ibi specialem habet rationē quia illa prohibitio nō erat de iure communi sed tantum ex forma statuti: vnde illa verba non poterant verificari de iure communi Romanoruz ideo necessario propter subiectam materiam verba improprie accipiunt: et statuti ibi pro iure com muni accipitur q̄ aliter ibi verba nō poterat verificari, et ad hoc in simili casu facit qd̄ not. Bar. in. l. quib. diebus. §. dominus. ff. de condi. et demon. et in. l. legani. ff. de liber. lega. in fi. vbi debitum naturale tantuz venit appellatione debiti quando aliter verifi cari nō potest. Et q̄ fundamentū supra factum est in. d. §. s̄z quo ties. nō videt omittere qd̄ responderi potest q̄ ille tex. intelli gitur quando nomē iuris in vna tantum specie iuris debet veri ficari q̄ tunc de iure communi Romanoruz in potiori significatu

intelligitur: secus videtur esse quādo absolute et simpliciter dicit de iure: q̄ omnes iuris species cō. prehēduntur, et q̄ indefinita equi pollet vniuersali. l. si pluribus. de leg. ij. et ita Abb. dicit i rub. de consue. in fi. ista responsio impugnatur per Bar. Alex. in. c. ius ge neralē. j. dist. q̄ etiā incō. promisso quando datur potestas iudicā di de iure de vna specie iuris intelligitur: q̄ si generaliter de iure communi et speciali statutorū itelligeretur possent sequi diuerse et cō. trarie sententiē si in statuto aliter disponatur q̄ de iure com muni sed vt dixi in. d. c. licet causam. predicta ratio cuitari potest quia illaverba licet accipiantur in genere, et sic omnes species iu ris cō. prehendantur debet intelligi q̄ successiue cō. prehēdantur fm̄ iuris cō. munis formā et statutorū casu quo statuta iuri cō. mu ni derogarent, illa em̄ verba prolataz genere de iure ad iura par tiuz quomodocūq̄z ins illis cō. petat referuntur siue de iure cō. mu ni siue de iure statutorū vel etiā ex aliquo p̄uilegio ius cō. peteret, vt in simili no. Bar. in. l. rerū quidē amotarū. ff. re. amo. de clau sula illa fm̄ formā iuris et statutorum, et dixi in. d. c. licet causam. col. iij. in ver. sed pro defensione Abb. et ad hoc facit q̄ verba de bent interpretari ne videant cō. traria. c. inter dilectos. §. ceterū. de fide instru. et in cō. tractibus not. Bar. ff. de condi. indebi. i. l. si. §. idem que sit. Bal. in. l. cū falsa. in fi. C. de iu. et fa. igno. cum si. vt tradit Alex. in. l. j. in prin. ff. ne quis cuz. et dicit Alex. in consil. cxiij. viso testamēto. col. iij. lib. ij. qd̄ in omnibus dispositionib. hoc habet locus vt contrarietas remoueat si fieri potest, et dixi in. l. vbi repugnantia. ff. de regu. iu. et ideo cō. sonat q̄ illa cō. trarietas que pō. deratur per Card. alex. in. d. c. ius generale. j. dist. resoluas tur, vt supradictum est: et sic fundamentū. §. factū i. d. §. sed quo ties. videtur bene procedere. Secundo Abb. in. d. rub. de consue. responderet ad. d. §. sed quoties. q̄ statutuz in loco dicitur esse ius cō. mune ex quo ibi preualet: q̄ iura dicūt q̄ statuta debēt obseruari in. l. omnes populi. ff. de iusti. et iur. sed ista responsio etiā nō satisfacit, vt dixi in. d. c. l. cam. q̄ videt cō. tra tex. in. §. s̄z quoties. vbi text. vult qd̄ de iure Romanorū intelligat: s̄z ius statutorū est ius statutorū ciuitatis qd̄ a iure Romanoruz distinguitur. d. §. sed quoties. ergo ius statutorū nō potest dici ius in potiori signi ficato cū ibi pro specie apposita iuri cō. muni ponatur: et ita irre fragabile videtur fundamentuz supra factū in. d. §. sed quoties. et ulterius hoc patet ex mēte statuti Cortonēsis dū loquitur de iure cō. muni, vbi iuris cō. munis. et ibi vbi ius cō. mune nō loq̄retur ius cō. mune ius generale itelligitur, vt supradictū est ergo de iure cō. muni Romanoruz intelligitur. Laus Deo.

**Summarium**

- 1 Duellum de iure est reprobatum.
- 2 Consuetudo qd̄ fiat duellum non valet, vnde aboleri debet.
- 3 Nō debet quis duellum offerre nec oblatum suscipere.
- 4 Potius quis debet omnia pati mala q̄ duello vel alijs malis cō. sentire.
- 5 Potest quis recusare duellum etiā si prius acceptasset.
- 6 Fideiussoz qui de facto cogitur vsuras soluere illas petere potest a principali perinde ac si de iure soluisse.
- 7 Duellum in quibus casibus tolerari possit.
- 8 Crudelis est qui suam famam negligit.
- 9 Timor honoris et infamie non minor videtur q̄ mortis.
- 10 Honor vtilitati preponi debet.
- 11 Iniuria illata videtur etiā si dicatur alicui tu mentiris saluo ho nore tuo.
- 12 Donatio reuocatur propter vitium ingratitudinis.
- 13 Ingratitudo legum et canonum auctoritate reprobatur.
- 14 Diffamatus potest dicere diffamanti q̄ mentiatur.
- 15 Iniuria facta seruo, domino facta videtur.
- 16 Iniuria facta seruo in cō. tumeliā dñi videtur facta domino.
- 17 Iniuria facta vni de domo videtur facta omnibus.
- 18 Duellum fuit inuentum ad probationem veritatis.
- 19 Duellum est experimentuz innocentie et solum habet locū in de defectum probationum.
- 20 Deuenitur ad duellum quando nō potest illud de quo contēdi tur probari per veram probationem.
- 21 Electio armorum cui competat in duello.
- 22 Actor dicitur qui primo litem inchoat.
- 23 Actor dicitur etiā ille qui petit q̄ aduersario silētium imponat.

Consilium. ccccclxxxvi.

**In uno implorato p̄sidio.**

Magnific<sup>9</sup> Pyrrhus scripsit magnifico Sfortie Ba lioni literas huius tenoris. Nō habedo tu haunto cō. sideratione quanto a lamicitia si conentua, ne tanto poco rispet to al honore mio lo amazzasti della sorte che tu et li altri san no: per il che costretto dal honore mio me e parso scriuerti la presente dicēdoti che tu me hai vsata ingratitudine et discortesia



et che nō hab factō verso dī me quello officio in talo caso che a te et alla amicitia nostra si cōuenina: et per che ho inteso che tu vai iustificādo il modo cō che hat in questo processo, mi e parso per adesso scriuerti questo a tale che sapēdo per la tua risposta come pretēdi iustificarti et dāpoi possi procedere come cōuenga al ho nor mio dātoti per la risposta termine conueniente a solito. Da Roma a di. xvij. di Giugno. M. ccccxxij.

Arche il signore Sforza Balione risponde. A quanto dicete che vi habia vsato ingratitudine et discortesia et non habbi fatto quello che a me si cōuenina dico che voi mentite: et questo per risposta actio che come vi pare procediate, et volendo rispondere mi trouaro in A qua pendēte alla mia stanza solita. Data i Roma a di. iij. di Luglio. M. ccccxxij.

His stātibus queritur an inter istos armorum capitaneos cadat duellum: et dato quod duellū haberet locuz cuius sit electio armorum. Circa primū considerandum est q̄ licet de iure communi duellū reprobatur sit, vt no. in. c. monomachiam. ij. q. iij. in. c. j. de purg. vulg. adeo q̄ consuetudo in contrariū non valet: et ideo debet aboleri cōsuetudo q̄ est i regno Frācie de duello, vt no. Specu. in titu. de accu. §. sequit. colū. viij. vers. sed quid si A. fuit a B. interfectus? et facit tex. in. l. vnica. C. de gladiā. lib. xi. et qz in tali casu deus tentatur. d. c. monomachiam. et hoc fieri non debet: qz scriptum est, non tentabis dominum deum tuum. et ideo non debet quis duellum offerre nec oblatum suscipere, vt glo. dicit in. c. j. in verbo, oblatum. de clericis pugnātibus in duello. et qz potius quis debet omnia pati mala q̄ huic malo vt alijs cōsentire. xxxij. q. v. in. c. ita ne. et cū sit prohibitū de iure diuino et canonico: deo videt q̄ quis possit recusare duellū etiā si prius acceptasset, et dicit Jmo. in. l. cū filius. §. si. i. ff. de le. ij. cōsuluisse Ang. de Peru. et Fran. de rap. et q̄ plures alios doctores: et ita etiam tenet Joan. de ligna. in tra. de duello. in fi. q̄ prouocans potest desistere impune de iure cōmuni: tamen ex quo de facto obseruatur qz plerunqz milites et nobiles se adinuicē prouocāt ad duelluz et de facto re ipsa erequūtur perinde haberi debet ac si de iure permitteretur: quia fideiussor: qui de facto cogitur vsuras soluere illas repetere potest a principali, perinde ac si de iure soluisset, vt not. Albe. in. l. j. col. fi. in vers. ego hanc questionē. C. de summa. trini. vbi dicit se ita obtinuisse Pergami: et idem Jmo. post Lar. in. c. peruenit. de fideiuss. col. vi. in vers. tertio casu. cū sumi. vt tradit Alex. in consi. cvij. pro inuestigatione predictoruz. col. vi. in vers. bene facit. lib. ij. not. per gl. fi. in. l. qui habebat. de manu. testamē. et talis cōsuetudo est de facto in Angaria de qua notabilem questionē ponit Signo. de mediola. in consili. xcvj. Questio disputanda. et etiam videtur q̄ saltem in quibusdam casibus dictum duellum tollerari possit, vt no. Bald. in. l. ex hoc iure. ff. de iusti. et iure. col. viij. in. viij. q. in fi. vbi dicit q̄ maxima causa permissum videtur cum auctoritate superioris et pro defensione sua et suoz et pro conseruatione honoris, vt not. Bal. in titu. de pace tenen. col. vi. quia vt ibi Bald. dicit crudelis est qui eius famam negligit. xij. q. j. in. c. nolo. et non minor videtur timor honoris et infamie q̄ mortis. l. isti quidem. ff. qd met. causa. et in casu isto tota q̄ stio videtur propter conseruationem honoris et qui vtilitati preponi debet. l. iulianus. ff. si quis omis. causa. testa. et in hoc videtur fundata querela magnifici domini Pyrbi qui primo conque- ritur q̄ magnificus Sfortia nō habuerit respectum ad amicitia nec ad eius honore et q̄ vsus fuerit ingratitudine et discortesia et q̄ habito ei? respōso dicit se processurū prout honori suo quēat: et respōso dñi Sfortie fuit q̄ dñs Pyrbus i hoc mentiat, et hoc sit pro respōso et qd procedat prout sibi videt ista verba qd dñs Pyrbus mentiat non estoubiū qd iniuriosa sunt quia etiā si dicatur falicū tu mētiris saluo honore tuo, videt illata iniuria: vt no. Bar. in. l. si q̄ extrane. ff. de acq. here. in prin. in. l. apud la beonem. §. ait pretor. in vers. et ideo puto. ff. de iniur. et ista cōclū- sio de plano procedit quando verum est qd mentiat se scus si ve- rum dicat: quia tūc non licet dicere tu mentiris: ex quo veruz di- cit et non mētitur et in casu isto considerandum est q̄ dominus Pyrbus primo videtur iniuriā dixisse domino Sfortie dū illi significauit qd fuisset vsus ingratitudine et discortesia: nam nō leue est vitiiū ingratitudinis propter quam donatio reuocaf. l. si. C. de reuo. dona. in. c. si. de dona. et in. l. vnica. C. de ingrati. lib. j. et ingratitudo legū et canonū et auctoritate reprobatur in. c. octaua discussio. xij. q. ij. merito dominus Sfortia cōcitatus potuit dice- re domino Pyrbo qd mentiat: qz ipse ingratitudine nō com- misit, nam diffamatus potest dicere diffamanti qd mentiat vt not. Ange. in. l. que omnia. in secundo notabili per illum text. ff. de procu. et idem prius ibi dixit Bar. et not. Abb. in. c. cum te. col. vi. de re iudi. in vers. exemplū si diceres. qd ego commisi ali- quod crimen licet mihi diceret tu mentiris ad defendendum in nocentia meam: alleg. Bar. in. d. l. que omnia. est ergo videndum de veritate eorum que domino Sfortie obijciuntur et prima fa- cie videtur quod illata fuisset iniuria ipsi domino Pyrbo qz

dominus Sfortia interfecit illuz qui morabatur cū. d. domino Pyrbo nulla habita cōsideratiōe dñi Pyrbi cum quo mora- batur qz iniuria facta seruo domino facta videt. §. patif. vers. seruis autē. insti. de iniur. ibi. §. domino per eos fieri videt. in. l. eū qui. §. j. et in. l. item apud labeonē. §. pretor ait. ff. de iniur. et si facta sit iniuria famulo in contumeliā domini videtur facta do- mino, vt no. Bar. in. l. j. §. si. ff. de iniur. et no. Bal. in. l. si quis homi- cidij. in fi. C. de accusa. et isto respectu videt qd dñs Pyrbus po- tuerit dicere dominū Sfortia cōmisisse ingratitudine qz cū di- ctus dominus Sfortia occiderit illū qui erat in seruitio et fami- liaritate dñi Pyrbi et nihil dixerit domino Pyrbo videt cō- tra dominū Pyrbi ingratitudine cōmisisse, vt dixi. Sed ad hoc videt qd responderi possit q̄ cū ille qui a domina Sfortia interfectus fuisset interuenisset i homicidio cōmisso in personā domini Bentilis qui erat conuictus dicto domino Sfortie licite potuit illū interficere qz iniuria facta vni de doimo videtur fa- cta omnibus. l. lex cornelia. in princip. ff. de iniur. cum si. vt tradit Alex. in consi. rxiij. Animaduertis bis. col. vi. lib. ij. et qz nō videt iniuria illata in cōtumeliā domini Pyrbi, vt no. Bar. in. d. l. j. §. si. de iur. qz in ipso a dicto domino Sfortia interfecto erat causa specialis ppter quam dici nō potest q̄ hoc esset factū in cōtume- liam dñi Pyrbi, et ideo sū supradicta nō videt qd cadat duel- lum qz inuentū fuit ad probationē veritatis, vt no. Host. in sum- ma. de cleri. pugnā. in duello. Bal. in. c. j. de pace tenen. co. vij. ver- sicu. porro duellum. et vbi cōstat de veritate debet cessare duellū: et qz duellū est experimentum innocentie et solum habet locum in defectuz aliarū probationum, vt no. Bald. in. l. j. C. de dedi. liber. tol. circa si. in. l. cū filius. §. si. de leg. ij. vbi in secundo requisito ad duellū dicit qd ad illud deuenitur q̄ nō potest illud de quo cō- tenditur probari per verā pbationē, et idē Bal. in cōsi. cccxlv. La- sus est. lib. iij. et tradit Andr. sicu. in consi. lxxij. col. pe. lib. j. Jo. de ana. in rub. de cleri. pugnā. in duello. Laurē. calca. in consi. ij. colū. xij. et dixi in cōsi. cccclxxvij. et in casu isto licet dominus Pyrbus dicat dominū Sfortia cōmisisse cōtra eum ingratitudine appa- ret hoc non esse verū quia dictum homicidiū qd dñs Sfortia cō- misit non fuit factū in contumeliā dñi Pyrbi sed pro vidicta domini Bentilis occisi qui erat patronus dicti dñi Sfortie, et sic cum cōstet respectu do. Pyrbi nullam commissam esse ingra- tudine nō videt q̄ cadat duellū per supradicta, qz nō fuit aliqd factū in cōtumeliā domini Pyrbi prout requiritur sū Bar. in. d. l. j. §. si. ff. de iniur. et Circa scdm dato q̄ duellū habere locū eius sit electio armorū: et breuiter sū cōez cōsuetudine et obser- uantia reo et prouocato videt competere electio armorū et videt sentire Bal. de pace tenē. in prin. col. pe. in fi. in vers. et no. tex. qui sequitur defendentis qz ipse reus incautus deprehenditur, ideo eius debet esse electio vt melius se defendat: ar. l. petēde. C. de tem- po. inte. resti. pe. et in casu isto clarū est q̄ do. Sfortia dicatur reus et dominus Pyrbus sit actor qz ipse dominus Pyrbus pmo dedit querelā et actor dicitur qui primo litē inchoauit. l. libertus a patrono. vbi Bar. ff. de in ius vocan. l. in tribus. ff. de iudi. et in. c. forus. in. §. accusator. de verb. signi. et etiam si quis petat qd ad- uersario silētū imponatur dicitur actor, vt no. Bar. in. d. l. libertus. in fi. cū si. vt tradit Alexan. in consi. ciiij. consideratis bis in prin. lib. v. et habet in decisione Neapolitana. cclxxvij. in alia causa fuit dubitandū et sic dño Sfortie videtur cōpetere electio armō- rū si duellū haberet locum: sed puto quod inter eos nullo modo cadat duellum per supradicta. Laus Deo.

Summarium.

- 1 Testator quādo specialiter in testamēto reliquit legitimaz filio si nō est cōtentus de legatis sibi in testamēto factis si filius acceptat legata iure restitutionis sibi relicta nō potest vterius le- gitimam petere.
- 2 Soror licet renuntiet fratribus hereditatē paternā et promittat aliquid amplius nō petere non excluditur a legitima vel supple- mento legitime nisi expresse de legitima dicat.
- 3 Relatio cum omnibus qualitatibus facta videtur.
- 4 Causa grauaminis in appellatione ab interlocutoria nominati exprimi debet.

Consilium. ccccclxxvij.

**D**uino implorato psidio. Quis et diligēter consideratis his que in casu propo- sito accurate et elegāter dicta sunt per clarissimuz A. J. doctorem dominum Nicolauum de nobilibus vti fratrem ma- iorem honorandū tota difficultas in hoc videtur consistere qz Joannes Baptista non videtur specialiter iuri legitime renun- tiasse prout requiritur l. si quādo. §. finali. C. de inofficio. testa- tibus, nisi hoc specialiter in apocha vel in transactione inscripserit specialiter id est expresse. l. fina. vbi glo. C. de nego. gestis. in. l. fina. vbi glo. in verbo, specialiter. quod cum eo. et facit text. in. l. si quis in principio



in principio testamenti. i. p. ff. de leg. iii. ibi. si specialiter dixerit. cum ergo dictus Johannes baptista de legitima sibi debita nihil dixerit non videtur quod illa primatus fuerit: et ideo Ange. are. in §. cum autē. in si. instit. de inoff. testa. dicit quod soror licet renunciet fratribus hereditatem paternam et promittat amplius aliquid non petere non excluditur a legitima vel supplemento legitime nisi expresse dicat de legitima, et hoc patet dicit Ange. de perusio in l. bis. in si. ff. de transac. et tradit Alex. i. cōsi. viii. visis subtrahimur. col. penult. lib. ii. et ista conclusio procedit etiam si sit iuramentum interpositum, ut tradit Bald. sic. in cōsi. lii. circa fil. li. ii. Ad hoc breuiter respondetur et considerandum est quod Nico laus pater in testamento specialiter fecit mentionem de legitima dum disposuit quod si dictus Johannes baptista nolet esse contentus dictis legatis in quibus erat grauatus fideicommissio tali casu priuauit eum dictis legatis et dicto Joāni baptiste solus et dicitur reliquit iure institutionis illam portionem seu quantitatem legitime de iure sibi debitam et non ultra vel aliquid ulterius et dictus Joānes baptista approbavit testamentum et acceptauit legata ut preiupponitur: ergo videtur quod talis acceptatio facta sit cum suo onere, et quod non debeat petere legitimam de qua specialiter et expresse dictum est a testatore in testamento, cum enim in effectu sit facta relatio ad testamentum ubi dicitur expresse specialiter de legitima videtur facta relatio cum dicta qualitate legitime expresse in testamento a testatore: quod cum omnibus qualitatibus suis videtur facta relatio, ut no. Bar. in l. j. §. si. ff. si fami. sur. fecit. dicitur. in l. j. ff. de recepta. i. l. si quis seruum. §. si. in versic. sed quero testator. de legat. ii. et illud quod ex relatione colligitur dicitur vere esse proprie, ut no. Bald. in consil. cccxxviii. ea que veniunt. lib. ii. Etiam ad predicta bene facit quod no. Bald. in l. minoribus. C. de his quib. ut indig. col. j. ubi inquit quod in appellatione ab iterlocutoria debet exprimi nominatum causa grauaminis. clemē. appellanti. de appel. et non sufficit quod talis causa exprimat per relationem ad acta, ut not. Ange. in l. ubi autem. §. illud. ff. de verbo. obli. cum si. ut ibi tradit Alex. et idem Alex. in l. j. in si. ff. de lib. et postb. hoc singulariter et Bald. in d. l. minoribus. nisi relatio sit facta ad acta exprimendo specialiter in qua parte actorum hoc dicatur: quod illa relatio specialis habet perinde ac si nominatum fuisset expressa: sequitur Philip. perusinus in c. consiluit. ei. ii. de appella. et illud dictum extollit Ange. are. in §. si minus. col. viii. in versic. aduertat tamen ad vnum. instit. de act. Et ulterius hoc idem comprobatur quia in casu isto intentio testatoris attendi debet, et ut dixi testator specialiter reliquit legitimam in dicto Joāni baptiste si non esset contentus de legatis sibi factis in testamento: cum ergo acceptauerit legata sibi relicta iure institutionis non videtur quod ulterius possit legitimam petere: quod acceptando legata videtur in consequentiam renuntiare legitime et ordinem et dispositionem testatoris cuius voluntas circumueniri non debet, ut in proposito tex. dicit l. si cui. de codi. et demō. ubi loquitur in onere iniuncto legatario prout in casu isto agitur. Laus Deo.

Summarium.

- 1 Statutum excludens filias extantibus masculis non excludit sorores de quibus statutum non loquitur quando sunt fratres patruales.
- 2 In statuto exclusiuo feminarum nunquam quis excluditur nisi a personis specificatis ab ipso statuto.
- 3 Statutum excludens amitam non videtur excludere materteram.
- 4 Fratres patruales si excludunt matrem non tamen excludunt amitam de qua statutum non loquitur.
- 5 Dispositio que rupto testamento conseruat legata liberis et pariteribus non habet locum in fratribus.
- 6 Statutum excludens filiam ab hereditate patris, an habeat locum in hereditate fratris qui hereditatem patris adiuuit.
- 7 Filius grauatus in restitutione fideicommissi an possit duas quartas, et legitimam et trebellianicam detrabere.
- 8 Maior. xxy. ann. potest de bonis et iuribus suis disponere.
- 9 Iniquum est liberis hominibus non esse liberam rerum suarum administrationem.
- 10 Donatio facta nomine pupilli quando teneat.
- 11 Donatio facta a patre filio in potestate existenti an confirmetur iuramento.
- 12 Donatio que fit per abbatem monacho iuramento confirmatur.
- 13 Iuramentum est de iure diuino.

Consilium. cccclxxxviii.

In vino implorato presidio.

Ad confirmationem eorum que s. accurate et eleganter dicta sunt in casu proposito per preclarissimum. A. docto. dominum Nicolaum vitiardinum vti fratrem maiorem honorandum bene facit quia licet statutum excludat filias extantibus masculis ut patet in principio statuti, non tamen statutum videtur excludere sorores de quibus statutum non loquitur quia

- 2 do sunt fratres patruales quia in tali statuto exclusiuo feminarum nunquam quis excluditur nisi a personis specificatis ab ipso statuto, ut Bald. dicit l. sed et milites. ff. de excusa. tuto. unde licet filius excludat sororem non tamen nepos excludit amitam, ut Bald. ibi dicit et si statutum velit quod patruus excludat matrem non tamen excludit amitam, et licet excludat matrem non videtur excludere sororem, ut not. Bald. in l. illam. in princip. C. de colla. et statutum excludens amitam non videtur excludere materteram, ut no. Bald. in l. quod vero. in versic. itez pone. ff. de legi. et si fratres patruales excludunt matrem non tamen excludunt amitam de qua statutum non loquitur, ut no. Bald. in l. si quis. in versic. et facit ad questionem. C. ad tertul. Fratres enim carnales vel patruales sunt in linea trasuerali et in eis non est eadem ratio que est in descendibus. §. inter eos. in situ. de nup. ibi. sed non tanta. et ideo dispositio que rupto testamento conseruat legata liberis et parentibus. l. j. ff. de lega. presta. non habet locum in fratribus, ut est tex. in l. iij. §. liberis. ff. de lega. presta. et ex his prima conclusio domini consultius comprobata videtur vix quod domina Cherubina et Julius eius filius succedat dicto Francisco eius fratri carnali exclusis Marcioto et Porragioia patruelibus. et Secundo successine dubitatur an statutum quod excludit filiam ab hereditate patris habeat locum in hereditate fratris qui hereditatem patris adiuuit: et breuiter concludendum est quod non, quod per aditionem filii definit esse hereditas patris et incipit esse hereditas filii, ut no. Bar. in l. si. in princip. col. j. i. versic. preterea postquam hereditas. ff. ad tertul. et not. Rom. in l. j. §. veteres. ff. de acqui. posses. per gl. ibi. et idem Roma. in consil. xl. visis ac discussis in princip. et in consil. clxxviii. circa primum. in princip. et idem prius voluit Ange. in cōsi. lii. dominus Silius. col. ii. in versic. non obstat quod renuntiauit. cum si. ut tradit Alex. in d. l. j. §. veteres. et dixi in l. quoties duplici iure. ff. de regu. iur. et in l. hereditas. in si. ff. eo. titu. et licet docto. in locis preallegatis faciant fundamentum in aditione hereditatis facta per filium quo casu definit esse hereditas patris. l. sed si plures. §. si filio. ff. de vulg. et pup. et nota. per gl. in d. §. veteres. idem tamen videtur etiam hereditate non adita: quia satis est quod filia veniat ex nouo iure, et ex persona fratris, ut no. concludit Benedi. capra in cōsi. xii. et si vido et considerato. circa finem. et idem tradit Are. in consil. clxx. in presenti consultatione videtur est. in princip. Ex quibus breuiter clara redditur ista conclusio de iure et nullam difficultatem habere videtur. et Tertio queritur an in restitutione fideicommissi filii grauatus possit detrabere duas quartas legitimam et trebellianicam. De legitima clarum est quod in legitima filii grauati non potest nisi grauatus sit onus renunciat. l. quoniam in prioribus. C. de inoff. testa. facit tex. in l. cum patronus. de lega. ii. not. in l. coheredi. in §. cum filie. ff. de vulg. et pupil. et in ista conclusione consulit Roma. in consil. clxxxv. Pro decisione questionum in princip. et in consil. cccxxix. in hac re breuis ero. i. princip. et idem Ange. in cōsi. cxxxi. Ad decisionem huius dubii. Rapha. cuma. in consil. xxy. Franciscus instituit. cum fini. ut dixi in consil. lxxxj. In casu proposito. i. princip. et ista conclusio habet locum dato quod pia causa sit substituta, ut no. Pau. de cast. in cōsi. cxj. als in consilio. cxiij. Substitutio predicta. col. iij. in versic. nunc ergo videndum. et Benedi. capra in cōsi. lxxj. Punctum. similiter dicta conclusio etiam procedit. dato quod filii approbauerit testamentum quod tali approbatione non obstante filius potest legitimam petere, ut not. scribit Pet. de ancha. in cōsi. clj. Plura sunt dubia. col. iij. alleg. text. in l. si quando. §. si. C. de inoff. testa. et ad idem tex. in §. ceterum. in aut. ut cum de appel. cogna. et not. Bald. in d. l. si quando. §. si. et Alex. in consil. lxxx. Super primo dubio. col. ij. in versic. nec obstat si dicatur. lib. j. et quod dictum est de legitima idem dicendum est de trebellianica que casu isto debet detrabi post mortem grauati et sic diuersis temporibus et ista est communis opinio que in iudiciis et in scholis approbat, ut Ange. dicit in l. coheredi. §. cum filie. ff. de vulg. et pupil. et idem Ange. in l. in ratione. §. quod vulgo. ff. ad legem falcidiam. cum fini. ut tradit Alex. in cōsi. clxii. Circa primam dubitationem. in scdo dubio. lib. ii. et dixi in cōsi. ly. col. penult. et in consil. cclxx. Consultus ab illustri domino Marchione. col. penult. et si. et quod ista in iure clara sunt ulterius non insisto. et Quarto queritur de donatione facta a Porragioia domine Sadre cui nomine proprio donauit et nomine Matthei nepotis ex fratre: et quantum ad ipsum Porragioiam res clara videtur quod cum esset maior. xxy. annis potuit de bonis et iuribus suis disponere. l. in re mandata. C. manda. etiam abutendo. l. sed et si lege. §. consuluit. ff. de petitio. heredi. et iniquum est enim liberis hominibus non esse liberam rerum suarum administrationem. l. ij. ff. si quis a parente sue manu. et quantum autem ad Mattheum pupillum licet dictus Porragioia non potuerit pupillum obligare in dicta donatione. l. pactus curatoris. C. de pactis. l. contra iuris. §. fin. ff. de pactis. l. filiusfamilias. in p. ci. ff. de dona. cum fini. tamen quia nomine eius proprio promissit quod dictus Mattheus ratificaret et obseruaret omnia per eum promissa in dicto contractu, als ipse Porragioia promissit de suo proprio attendere et obseruare, quo casu ipse efficaciter obligatur,



et not. Areti. in. l. si ita. §. possum. de verbo. obliga. et late do. Bar. thol. soci. in consi. cccxxviii. circa primam questionem. in. v. q. in. iiii. char. in vers. circa quintam questionem. et facit qd no. Abb. in consi. clix. quida dñs Antonius. lib. j. Et ulterius in casu isto accedit qd dictus Mattheus mortuus est et illi dictus Portagioia patruus successit. ideo tenetur observare qd promissit. l. cum a matre. C. de rei vend. l. si ab eo. C. de nego. gest. l. si vxor. C. de bono. auto. indi. pos. et donatio facta nomine pupilli confirmatur. l. cum vir. ff. de vsucap. facit tex. in. l. si a titio. ff. de rei vend. et in. l. si a titio. ff. de exce. rei vend. in. l. apud celsum. §. si a titio. ff. de crep. doli. et ita paucis concludendū videtur. Quinto dubitari cōtingit de statuto quo cauetur quod si quis steterit in possessiōe alicuius rei immobilis per decē annos pacifice et quiete intelligatur eam iusto titulo possedisse. unde licet presumatur possessio cum titulo: nō tamē inferitur ad prescriptionem que decursa non fuit in qua in defectu statutorum ius commune debet considerari. Sexto in donatiōe facta per Nicolaum filium in potestate: queritur an valeat et respōdetur qd si duplici fundamento. Primo qd fuit morte patris confirmata. l. donationes quas. C. de dona. inter vir. et vro. Secundo quia sūm opi. magis cōmunem talis donatiō cōfirmatur iuramēto. vt no. Bald. in. l. fina. in ver. quid si fuit. C. de vsu. pro dona. et in l. ij. char. xv. col. iij. vers. et idē credo quādo pater donat filio. ff. de iureiur. cum si. vt tradit Alex. in. l. si donatiōe. C. de colla. in. iij. colum. in vers. vtrum autem. vbi respōdet rationibus Pau. de ca. quitenet contrarium in consi. cy. circa bona. col. ij. et licet articulus esset disputabilis per ea que tradit Pau. de cast. in. d. consilio cy. et Fulg. in consi. cxxix. visis. Cor. per usi. in aut. sacramenta pube rum. in char. viij. in vers. sexto inferri potest. C. si aduer. vendi. et idem Corne. in consi. cccxxviii. quādo. lib. j. et in consi. iij. in hac cōsultatione. lib. ij. et in consi. cclxxxix. circa primū. colum. x. li. iij. Finaliter tamen non est recedendū a prima opiniōe que cōis est qd donatiō facta filio in potestate iuramento confirmet. Nā in illa residet Alex. in. d. l. si donatiōe. C. de colla. idem Alex. in consi. viij. visis et consideratis. col. j. lib. ij. et in consi. xx. ponderatis his. col. j. lib. iij. et idem Abb. in. c. cum contingat. col. si. de iureiur. Bal. in consi. cclxij. premittendum est. lib. iij. als. ccccxxx. libro. j. et idē Are. in consi. xxij. consideratis. col. iij. in consi. lxxij. Presupponit in facto. in si. Soci. in consi. xcj. visa col. iij. lib. j. et in simili et donatiō que fit per abbatem monacho firmat iuramēto. vt in regula. non est obligatoriu. per Jo. an. in si. de re. iur. in. vi. et fundatur ista cōclusio et qd iuramentū est de iure diuino. c. xli. Christus. vbi no. de iureiur. et patria potestas nō attenditur que est de iure civili. c. si. de iudi. in. vj. Laus deo.

Consilium. ccccclxxxix.

Secunda castri cōcessio preualet prime. et secundā cui posteriori tempore dictum castrum cōcessum fuit habere potiora iura ex eo quia illi prius tradita fuit possessio.

Summarium.

- 1 Prior est in tempore potior est in iure.
- 2 Prioritas etiam respectu hore intelligitur.
- 3 Prioritas etiam consideratur etiam in puncto.
- 4 Paria sunt remittere vel dare.
- 5 Concessio castri dicitur contractus quando pecunia interuenit.
- 6 Deus etiam ex promissione obligatur.
- 7 Princeps non potest contrahere contractui etiam de plenitudine potestatis.
- 8 Contractus renocari non potest.
- 9 Verba potius impropriari debent quam quod preiudicium tertio inferatur.
- 10 Concessio etiam si facta est motu proprio non intelligitur cum predictio alterius.
- 11 Clausula ex certa scientia non videtur tertio preiudicare.
- 12 Contractus sunt facti.
- 13 Papa nec imperator nō potest dominium directum nec vtile nec ius questum sine causa alicui auferre.
- 14 Per concessionem factā a summo pontifice non videtur derogatum posteriori concessioni de qua nō fuit facta mētio in secūda.
- 15 Papa non potest contractum ab eo factum infringere.
- 16 Concessio facta per principem non facta mentione de iure tertij non valet.
- 17 Voluntas constans debet esse in principe tanq̄ infinite iustitie
- 18 Principibus conuenit illud verbuz semel locutus est dominus. et quod scripsi scripsi.
- 19 Princeps debet habere vnum calamus et vnā linguā et debet esse immobilis sicut lapis angularis et sicut polus.
- 20 Ius queritur ex privilegio principis etiam sine possessione.
- 21 Apud papam est plenitudo supreme potestatis.
- 22 Contractus principis habet vim legis.
- 23 Princeps est lex animata in terris.

- 24 Dominus alicuius loci nō potest alteri locum subicere inuitis hominibus dicti loci.
- 25 Constantinus donauit urbem beato Siluestro cum consensu populi Romani.
- 26 Subditorum interest non mutare dominium.
- 27 Dominus non potest feudum sine voluntate vasalli in alium transferre.

Quino implozato psidio.

Quinto puncto supra scripto et diligenter consideratis omnibus que in eo narrata sunt videbatur prima facie dicendum qd secunda concessio dicti castri preualet: et secundā cui posteriori tempore dictuz castrum concessum fuit habere potiora iura ex eo qd illi prius tradita fuit possessio dicti castri vt in puncto dicitur quo casu videtur qd secundus priori preferat. argu. l. quoties. C. de rei vendi. vbi in duobus precedentibus casibus onerosam vel lucratiuam ab eodē autore in eadē re ille cui prius fuit tradita possessio preferatur illi dominium prius acquiratur: ad idē facit tex. in. l. siue autem. §. si duobus. ff. de publica. in. l. qui tibi. C. de here. vel actio. vendi. cum sumi. Quibus tamen non obstantibus contrarium de iure esse arbitror et breuiter concludo qd prima concessio facta quibusdam nobilibus attendat et preualet sūm regulam qd prior in tempore. potior sit in iure: in regula. qui prior. de regu. iur. in. vi. in. l. quoties vtriusq̄. ff. eo. tit. in. l. si fundū. C. qui portio. in pigno. habe. facit tex. in. l. qui prior. ff. de iudic. in. l. in operis. ff. loca. et prioritas etiam respectu hore intelligitur. vt not. per glo. in. l. si ex pluribus. §. si. ff. de solu. quā Bal. alle. pro nota. in. l. imperator. col. iij. in vers. et nota qd ratio ne hore. in prima lectu. ff. de statu homi. cum sumi. vt sēli. tradit i c. pastoralis. in princ. col. iij. de rescript. et non solum in hore sed etiam in puncto prioritas consideratur. vt not. Bal. in. l. de reb. C. de dona. ante nup. et idē Jo. de platea. in. l. j. C. de iure fisci. li. r. et dixi in. d. c. pastoralis. in princ. cū ergo cōcessio dicti castri prius facta fuerit dictis nobilibus videtur qd illis prius fuerit ius qd situm in dicto castro. Et maxime hoc videtur in casu pposito pcedere in quo talis concessio fuit facta dictis nobilibus ex causa onerosa quia ipsi remiserunt notabilem pecuniarum quantitatem eis a camera apostolica debitam: et paria sunt remittere vel dare. l. quinetiam. ff. de calum. in. c. veniens. el primo. de testib. l. si mulier. ff. de cōdi. cau. da. cum sumi. vt dixi. in. l. si quis obligatio ne. ff. de reg. iur. et talis concessio videtur cōtractus quando pecunia interuenit. vt tradit Pau. de ca. in consi. cclxxxiiij. primū dubium procedit. col. j. in ver. quinetiam dicit. et idē Bal. dicit i. l. qui se patris. C. vnde lib. col. pe. i ver. hoc scias. post Nic. de mate. quo casu etiam princeps ex cōtractu obligatur. vt in. c. j. de proba. vbi Abb. post alios per illum text. et probatur. in. c. j. de natu. fendi. vbi Bal. dicit qd Deus principi subiecit leges s; nō cōtractus et etiaz Deus ipse ex promissione obligaretur. vt Bal. dicit. in. l. j. in princ. ff. de pac. cum si. vt dixi in. d. c. j. de proba. in. j. no. et tradit And. sicu. in consi. j. in. j. libro. et in consi. lxxij. in pe. charta. eo. lib. j. et intantū hoc procedit qd princeps non potest cōtrahere etiaz de plenitudine potestatis: vt dicit Pau. de cast. in. l. digna vox. C. de legi. et Bal. in. c. j. §. ad hec. col. v. in ver. itez nota ex glo. de pace iura. firmā. et ideo prima concessio facta dictis nobilibus debet omnino obseruari et illi non videtur derogatus a posteriori concessione: quia vi. s. dixi illa prima concessio trāsiuit in contractū et renocari nō potuit. qd cōtractus renocari nō potest. l. sicut. C. de act. et obli. l. nō idcirco. in si. C. de contrahen. empti. in l. in cōmodo. §. sicut. ff. commo. et ideo nō videtur papa voluisse derogare contractui prime concessionis. quia non potuit. arg. c. a nobis fuit. de sen. ex com. et quia papa non presumitur quod voluerit iuri alterius derogare. c. super eo. de offic. deleg. c. ex tuarū. de auto. et vsu pallij. c. quamuis. de rescri. in. vj. l. ij. §. merito. et §. si quis a principe. ff. ne quid in loco publico. et potius et verba impropriari debent qd quod preiudicium tertio inferatur. vt no. Bal. in. d. c. super eo. cum si. vt ibi dixi. et idem Car. ibi. et etiam si motu proprio facta sit concessio non intelligitur cū preiudicio alterius. vt no. Abb. post Hosti. talios in. c. causam que. el. ij. de testi. et eodem modo clausula ex certa scientia non videtur tertio preiudicare. vt no. Pau. de cast. in consi. clx. questio ista vertitur. i. si. col. circa si. et quia illa clausula ex certa scientia nō operatur nisi in his que consistunt in iure de quibus princeps notitiam hēre presumitur: secus in cōsistentibus in facto que ignorare presumitur. vt no. Bal. in. l. si. co. pe. ver. dicas etiaz. C. sen. rescin. nō posse. et ideo cum contractus qui prius precessit in facto consistat: quia contractus sunt facti. l. consilio. in fin. ff. cura. furio. non est dicendum qd prime cōcessiōi fuerit derogatū. et ista cōclusio confirmatur ex eo qd in simili casu sepius reperitur nam primo hoc tradit Roma. in consi. cccxxvij. circa premissam dubij consultationem. in princ. vbi concludit potiozem illum esse cui a principe res prius donata fuit inducit tex. in. c. abbate sane. i ver. pro parte aut altera. de re iudi.



vere iudi. in. vj. ad idem allegat text. in. c. cum olim. de re iudi. vbi  
 fm eum secunda dispositio facta ab Imperatore irritatur prima  
 remanente valida qz censetur fecisse scdm tanqz circumuentus in ea  
 qua prius fecerat vel ex oblivione vel ex facto ipsius secundi dona  
 tary. z ad idem inducit text. fm vnum intellectū in. c. capitulū san  
 cte crucis. de rescrip. z idē in alio simili casu scribit. Pau. de cast.  
 in consi. clvj. als. dir. Aiso z examinato puncto. col. si. vbi conclu  
 dit qz papa nec Imperator nō potest dominū directū nec vtile  
 nec ins questum sine causa alicui auferre, alleg. Bart. in. l. ij. C. de  
 fundo patrimo. lib. xj. z cum supradictis concordat do. Abb. in  
 consi. xcij. In questione heredum. in tertio dubio. in. ij. lib. vbi in  
 versu. quoad tertium. col. iij. cōcludit qz per cōcessionem alteri fa  
 ctam a summo pontifice non videtur derogatū priori cōcessioni  
 de qua non fuit facta mentio in secunda, prout etiā in casu isto cō  
 tingit. z hoc ibi cōprobat Abb. duplici ratione. Prima qz nō po  
 test papa ex defectu potestatis cū non possit contractū ab eo fa  
 ctum infringere. c. j. de proba. cum simi. s. alleg. Secunda ratione  
 ex defectu voluntatis qz omnis cōcessio facta per principē nō  
 facta mentione de iure tertij non valet. l. j. ff. de nata. resti. in. l. ij. s.  
 si quis a principe. ff. ne quid in loco publi. cum simi. s. allega. z in  
 simili casu etiā Alex. consuluit in cōsil. iij. Ex his que in thēmate  
 narratur. lib. v. vbi refert dictum Compostella. in. c. causam que.  
 de rescrip. qz cōmuniter ipse dicit alij sequuntur qz si papa confert  
 alicui beneficium cum clausula non obstante collatione alteri fa  
 cta intelligitur de collatione inualida z si gratia per papam alicui  
 concedatur cum clausula qd alijs preferatur hoc intelligitur nisi  
 alijs sit ius questū qz intentio pape nō videt qd voluerit iuri alte  
 ri questio derogare per iura supra allegata z qz iniustis concessio  
 nibus de iure etiam modico facienda est mentio als impetratio  
 videtur subreptitia. c. si proponente. de rescrip. c. si motu proprio.  
 de preben. in. vj. cū ergo in secūda cōcessionem nihil dictū sit de pri  
 ma. secūda videt subreptitia z nō valet. z Alex. in. d. cōsil. iij. alleg.  
 Pau. de cast. in. d. consi. clvj. Aiso z examinato. col. fin. z in simili  
 etiā casu cōsuluit idem Alexan. in consi. xxiij. Aiso processu cause  
 vertentis inter manficum. lib. v. vbi cōcludit qz priori concessio  
 ni de eadem re facte per papam qd nō videt derogatū a po  
 steriori cōcessionem facta per Sixtū summū pontificē qz de illo iure  
 prius questio alteri non fuit facta mentio. vt est text. in. c. si propter  
 tua debita. de rescrip. in. vj. Et in proposito ad supradicta optime  
 conferūt ea que Bal. scribit in cōsil. cclxxix. Judicē enim cōsulul.  
 lib. iij. fm vltimā impressionē vbi inquit qz quādo princeps reuo  
 cat etiā motu proprio illud qd observare tenet fingitur circumuentus.  
 adeo qz contrariū probari non potest quasi sit presumptio iuris z  
 de iure que probationē in contrariū nō admittit z qd secūda con  
 cessio cōtraria prime nō valeat. allegat text. in. l. predia. C. de loca.  
 predi. cini. lib. xi. z dicit Bal. in dicto consi. cclxxix. qz debet esse  
 in principe constans voluntas tanqz infinite iustitie z qz in prin  
 cipibus cōvenit illud verbū semel locutus est Deus. z qd scripsi  
 scriptū est. que procedūt de labijs meis nō facta irrita. ideo debet  
 princeps esse immobilis sicut lapis angularis z sicut polus. z in  
 simili casu cōtra summū pontificē arguit Pet. de anch. in consi.  
 ccl. Per predicta. Ex quibus omnibus cōcludendū est vt supra  
 dixi qz prima cōcessio facta dictis nobilibz attendat z pvenaleat.  
 Non obstat qd supra in cōtrariū dicebatur de traditione posses  
 sionis que prius facta fuit posteriori. vnde illi prius dominū vi  
 detur questū fuisse iuxta. l. quoties. C. de rei vendi. cum simi. s. alle  
 gatis qz respondetur qd imo in casu isto in quo contractus fuit fa  
 ctus cum principe absqz alia traditione transferatur dominium ad  
 libitum voluntatis. vt no. Ang. in. l. officium. ff. de rei vendi. z ex  
 privilegio principis querit ius etiam sine possessione. vt Bald. di  
 cit in. c. ad audientiam. de prescrip. q. l. ij. in versu. in textu ibi. ex  
 privilegio. z idem Bald. in. c. in tit. quid sit inuesti. col. j. in ver. z  
 adde qz si papa dicit tibi assignamus tale castrū nō est necessaria  
 possessio facti. qz apud papā est plenitudo supme potestatis. z  
 cū predictis cōcordat Alex. in consi. cclxxvij. In hac causa z lite.  
 col. si. l. ij. z in cōsil. iij. Ex his que in thēmate narratur. col. pe. li. v.  
 z ad hoc facit qz contractus principis habet vim legis. l. Les  
 sar. ff. de publica. sed a lege transfertur dominū sine traditione. l.  
 cōmissa. ff. de publica. ergo pariter idem videtur dicēdū fm prin  
 cipe qui est lex animata in terris. s. pe. in. an. de cōsulibus. z conse  
 quenter nō videtur in isto casu habere locū illud qd dicitur in. d. l.  
 quoties. C. de rei vendi. z ad superius dicta de priori concessione  
 que pvenale debet etiā bene facit qd etiā in simili scribit Pet. de  
 anch. in consi. ccl. Per predicta subtiliter deducta. accedit qd in  
 prima cōcessionem intervenit consensus civitatis qui in tali cōcessio  
 ne a summo pontifice requirebatur. z etiam de inreicōmuni non  
 potest dñs alicuius loci alteri locum subijcere inuitis hominibus  
 dicti loci. vt est dictū Hosti. in. c. delicti. de maio. z obe. z Et ideo  
 Constantinus qui donavit urbē beato Sylvestro fecit cū cōsensu  
 populi Romani. vt not. Bald. in. c. j. s. in generali. in versu. quero

vrū rex. in. ti. si de feu. fue. cōtrouer. inter do. z agna. z dictū Ho  
 stien. etiā Bal. refert in. c. j. s. si quis. col. j. in ver. adde dicit Hosti.  
 in. tit. quo tēpo. miles. vbi inquit qz si aliquis dñs velit terrā suam  
 26 alteri subijcere cōtradioctio hominū suoz admittitur qz quia subdi  
 torum interest non mutare dominū. vt not. Innocē. in. c. auditis. de  
 prescrip. z Abb. in. d. c. dilecti. in. iij. no. in. si. alle. ter. in. c. j. s. preter  
 27 ea ducatus. de phi. feu. alie. per Fed. vbi dicitur qz dñs nō potest  
 feudū sine volūate vasalli in aliū transferre. ergo secunda conces  
 sio facta sine cōsensu civitatis valida non fuit z quia in secunda nō  
 fuit facta mentio de prima ideo illi nō derogat. vt supradictū fuit  
 fm Abb. in. d. consi. xcij. In tertio dubio. lib. ij. z Alexan. in. d. cōsil.  
 xxiij. lib. v. facit text. in. c. ceterum. in. prin. de rescrip. in. c. si proponē  
 te. eod. titu. de rescrip. in. c. si motu proprio. de prebē. in. vj. Ex qui  
 bus omnibus concludo quod prima concessio indubitanter pre  
 ualere debeat. Laus Deo.

Summarium.

- 1 Nihil est inter homines sic indubitatum vt non possit suscipere quandam sollicitam dubitationem, licet illud iustissimum sit.
- 2 Cauillationes a iudicibus admitti non debent.
- 3 Cauillationibus conuenit vti pro defensione veritatis z iustitie.
- 4 Potestas relaxandi iuramentū fidelitatis est de reseruatis principi.
- 5 Mandatum cum libera potestate equipollet speciali mandato.
- 6 Iniuria non fit volenti.
- 7 Causa quelibet etiam iniusta excusat a dolo.
- 8 Preceptum ducis iustum metum inducit.
- 9 Voluntarie facere non dicitur qui compelli potest.
- 10 Paria sunt aliquid facere coacte vel timore coactionis.
- 11 Metus presumitur durare durante eadem causa metus.
- 12 Metus ex intervallo non purgatur quando eadem metus causa subsistit.
- 13 Cōmunitas que propter iustum metum rebellionem fecit contra eius dominū z principem est excusata z non incidit in penam.
- 14 Vasallus propter iustum metum excusatur si alteri presit iuramentum fidelitatis.

Consilium. cccccx.

**D**iuino iplorato psidio.

Alis dubitationibus que subtiliter nouissime exci  
 tantur contra illustrem ducem Grauime: primo occur  
 rit illud quod dicit text. in. an. de tabellio. in. versu. z non fingant  
 tabelliones. vbi dicitur qz nihil est inter homines sic indubita  
 tum vt non possit suscipere quandam sollicitam dubitationem li  
 cet illud sit iustissimum. z hoc videtur fieri per cauillationes que  
 a iudicibus admitti non debent. l. sicut. in. s. si debitori. ff. quibus  
 modis pigno. vel hypo. solu. ibi. he enim subtilitates a iudicibus  
 non admittantur z superuacua z pernicioza est talis subtilitas. l.  
 actio. ff. de nego. gest. z in. l. penul. Cad. trebel. z de tali subtilitate  
 risit Imperator. vt dicitur in. l. si. C. de legi. ibi. vanam subtilitatē  
 risimus. in. fauorem autē indyti Ducis qui iustissimā fouet cau  
 sam z bene conueniret vti cauillationibus pro defensione verita  
 tis z iustitie. vt not. per glos. in. ca. dominus noster. in. glol. j. xxiij.  
 q. ij. z in. c. cupientes. in. prin. in. verbo. malignatum. de elec. in. vj.  
 His premissis venio ad resolutionem eorum que opponūt que  
 omnia in cauillationibus consistunt z clarissimam veritatem et  
 apertam iustitiam Ducit oppugnare videtur: primo non obstat  
 dum dicitur qz princeps z Don Ago non habebant potestatem  
 4 relaxandi iuramentum fidelitatis quia est de reseruatis princi  
 pi. c. j. de noua for. fide. z in. c. imperialem. in. si. de probi. feud. alie.  
 per Fede. z nō veniunt in generali commissione. c. quo ad transla  
 tiones. de officio lega. quia ad hoc respondetur qz litere patentes  
 Di. Don Ago in quibus patet quod data fuit licentia domino  
 Duci vt accederet pro recuperatione sui status z dicitur quod  
 propter absentiam dicti Ducis eius terre fuerūt necessitati redn  
 cere se sub fidelitate z confederatione inimico lige z deuare as  
 delitate Lesaree maiestatis. ad hoc ne in futurum culpa dicto  
 Duci imputari possit recedere a dicto exercitu sine nota infamie  
 z citra crimen lese maiestatis fuge z hostilitatis z pro cautela et  
 securitate dicti Ducis vt meliori animo possit se absentare facte  
 fuerunt presentes litere per quas dicimus declaramus z notifi  
 camus qd discessus Ducis processit ex ordine z mādator proprio  
 motu z spontanea volūate dicti viceregis. ex quibusdam causis  
 nobis notis. Dandoni per la presente liberta faculta licentia et  
 potesta de recuperare le possessione di detti vostri stati citta ca  
 stelli z fortelicij che possedanate alla venuta di Lau trech in lore  
 gno z di poterui conuenire capitulare z concordare con gli capi  
 tanti delo exercito de ditta inimica liga z dicte litere fūno con  
 cedute marime per hauer pagato z succurso a dicto maiesta Les  
 saree di ducati quindici millia zc. Et cum supradictis cōueniunt  
 z concordant literis principis Orange quibus stantibus videtur  
 ex literis predictis datam fuisse domino Duci isto casu liberam  
 b 13



potestate et stante libera potestate videtur habere potestatem in re  
 5 quirentibus speciale mandatum: quod mandatum cum libera potesta  
 te equipollet speciali mandato, ut not. Bart. in l. mandato gene  
 rali. ff. de procu. Bal. in l. illud. ff. de mino. Alex. in consil. xxij. U  
 so instrum. to. col. pe. lib. j. in consil. xliij. Uiso r. d. scisso. col. j. lib. ij.  
 in consil. xxvij. Uiso. lib. vj. in consil. cxxvij. Circa executione. co. j.  
 eo. lib. vi. et quod predicti vicereges et capitanei generales vident ha  
 bere officium publicum: ideo possunt facere ea que requirunt speciale  
 mandatum, ut no. Bal. post Jac. de are. in l. j. col. j. in versi. Secun  
 do queritur. C. etiam per procur. cau. resti. Tertio quia data fuit li  
 centia specialiter dicto Duci ne crimen lese maiestatis illi impu  
 6 detur fecisse et non videtur in aliquam penam incidisse quia pro  
 lenti non fit iniuria: in regula. scienti. de regu. iuris. in. vj. l. j. s. v. q.  
 adeo. ff. de iniur. in. l. cum donationis C. de transac. et in l. quavis.  
 vbi Barto. in ff. de in ius vocan. Quarto considerandum est quod  
 7 omnibus his concurrentibus negari non potest quin dominus Dur  
 ius a pena propter famam et communem op. ut dixi in consil. et quia  
 quilibet in ista causa et etiam iniusta excusatur a pena. Ligitur. s. po  
 test. ff. de lib. cau. l. j. in ff. de abige. et in l. plagij. la. ij. C. de abige.  
 cum simi. et ad hoc facit quia Dur amiserat statum in aduentu domi  
 ni de Antrechinu. Cesaris. Ideo Cesarea maiestas teneba  
 tur ad emendationem damni. l. si merces. s. culpe. ff. local. in his  
 rebus. in prin. ff. solu. matri. cu. simi. ut dixi in consil. ideo data fuit  
 8 licentia pro recuperatione status. prout Cesarea maiestas tene  
 batur illi statum restituere et ulterius quia soluit pecunias prout  
 litere patentes attestatur: ideo excusatus videtur et in nullam pes  
 nam videtur incidisse et ulterius quod si quid domino Duci impu  
 9 ri potest apparet illum in isto metu fecisse et etiam pars aduersa fa  
 tetur. quo casu excusatus omnino videtur: fuit enim preceptum  
 Duci sub grauissimis penis ut deberet arma assumere contra ter  
 10 ras imperij sub pena priuationis sui status constat fenum quod tale  
 preceptum iustum metum inducit. ut not. Barto. in l. si ob turp.  
 col. ij. in versi. et per hoc dico. ff. de codic. ob turp. causam. et idem  
 Barto. in l. creditor. in ff. de solu. facit text. in l. fulcinus. s. quid  
 sit latitare. ff. ex quibus cau. in possel. eatur. ibi veluti tyranni cru  
 delitatem timet aut vim hostium aut domesticas seditiones. et  
 not. Ange. in consil. cxxv. Thema tale propositum. col. si. Pet. de  
 ancha. in consil. lxxij. In causa que vertitur in fin. et in consil. ccc.  
 Uisa supradicta facti narratione. et B. rt. in tract. de tyrannide.  
 in. vj. q. col. v. in versu. circa quod dicendum. et dixi in consilio.  
 Non obstat quod in dubijs dicitur quod videtur excusatus in his  
 que fecit per metum sed non videtur excusatus in illis que volun  
 9 tate fecit quia ad hoc respondetur quod non videtur volun  
 tate fecisse ex quo poterat compelli. ut not. Bald. per illum text.  
 10 in l. nonissime. ff. quod falso tuto. auto. quia paria sunt aliquid  
 facere coacte vel timore coactionis tibi compulsus vel metu ne  
 compelleretur. et not. Petr. de ancha. in consilio. clx. Rationes  
 que superius. col. ij. vbi inquit quis postea quod quis scit se posse  
 compelli dicitur coactus facere licet dicat quod sponte facit per  
 illum text. in. d. l. nonissime. et tradit idem Andr. sicu. in consil. xlij.  
 11 col. ij. lib. j. in consil. lx. col. v. eo. li. j. Et quia metus durare presu  
 mitur quia durabat eadem causa metus. ut per Bal. in l. ij. circa  
 fi. C. de his qui per met. in di. non app. et tradit Alex. in consil. cxxij.  
 Post redditum consilij. li. ij. ad idem facit quod not. Bal. in l. ij. C.  
 12 quod met. causa. col. ij. versi. sed quero. et ibi concludit quod post metum  
 illatum in aliquo actu ille metus non purgatur etiam ex actu se  
 quenti ex interu. alio eadem causa metus subsistente. et late dixi in  
 consil. meo. cxxij. Uiso puncto. in quarto dubio. in versi. venio ad  
 secundum. Non obstat dictum Bal. allegatum in dubijs in l.  
 nec si volens. C. de lib. cau. vbi dicit quod si rex Francie fecit aliqua  
 ciuitatem confiteri suam esse et sibi iuramentum prestare cum re  
 vera non esset sua tale iuramentum non valet: quia illud dictum  
 videtur facere in fauorem Ducis ex eo quod iuramentum extor  
 13 tum videtur a rege propter metum. et hoc facit pro Duce qui me  
 tu videtur compulsus: ideo propter metum excusatur in omnibus  
 que fecit contra Cesarem propter iustum metum per supradicta.  
 et specialiter tradit Joan. de imo. in consil. cxxij. Uiso et ponde  
 14 ratis. in ff. vbi tenet quod communitas que propter iustum metum  
 rebellionem fecit contra eius dominum et principem est excusata et non  
 incidit in penam propter iustum metum. et idem Abb. concludit  
 in consil. ij. Pitar in presenti causa. in. vj. q. in ver. venio ad sextam  
 questionem. vbi pariter dicit quod vasallus propter iustum metum  
 excusatur si alteri prestiterit iuramentum fidelitatis. Et in isto casu  
 non agitur de validitate actus. sed solum de excusatione Ducis  
 a pena a qua ex iusta et etiam ex iniusta causa excusatur. ut supra  
 dictum est. Et ex omnibus supradictis apparet responsum esse  
 omnibus dubijs que obijciuntur. Et optar em summopere ad sa  
 gnificis et grauissimis iudicijs suadereme velint prestantissi

num ducem et Cesaree maiestati fidelissimum ulterius litibus et  
 expensis verare: et eum in hoc casu sine loco supremi principis des  
 bent uti humanitate et clemetia que iure peculiari principi affcri  
 bitur. l. imperialis. C. de nupt. l. i. C. de summa trinita. et presertim  
 quia maiestas Cesarea consecuta fuit victoriam mediante subfi  
 dio Ducis et quia in ipsis iudicijs officium eorum magis eru  
 berat in absolueno quam in condemnado: ut not. in c. veniens.  
 de accusa. vbi Anto. de but. quem refert et sequitur Barthol. ve  
 ronen. in consil. xl. Licet inuitus. col. si. et contra iudices qui anbe  
 rant ad condemnationem Pet. de ancha. inuehit in consil. cxxij.  
 Uisa inquisitione. col. ij. Ex quibus omnibus indubitanter con  
 cludendum est pro liberatione et absolutione Ducis. et si causa ef  
 set mihi commissa ita iudicarem. Laus Deo.

Summarium.

- 1 Captus in bello iusto talia imponi potest.
- 2 Captus tenetur redire ad carceres prout promisit si bellum iu  
 stum sit.
- 3 Bellum quod ex edicto geritur dicitur iustum.
- 4 Bellum indictum ab Imperatore in dubio iustum presumitur.
- 5 Contractus factus cum carcerato non tenet.
- 6 Soluens pro carcerato quod repetere possit.
- 7 Si amicus meus erat in periculo perdedi vitam nisi pro ipso sol  
 uerem et solui illo prohibente quod possum solutum repetere.
- 8 Inuita pietatis repeti potest expensa sepulture facta contra pro  
 hibitionem heredis.
- 9 Non minus interest reipublice homines viuentes conseruari quod  
 mortuos sepeliri.
- 10 Si quis fuerit condemnatus in mille et si non solueret pes sibi am  
 butaretur et amicus soluit pro eo ipso prohibente quod possit re  
 peti solutum.
- 11 Medicus repetit expensas ab infirmo quem inuitum curauit.
- 12 Doctore afferenti de consuetudine an sit credendum.
- 13 Testibus absque iuramento non creditur.

Consilium. ccccxxij.

In iusto implozato presidio.

In facto proponitur quod illustris et Marchio de Pesca  
 ra liberavit principem de Libreta captiui quorum  
 dam militum quibus dictus princeps promiserat viginti milia  
 ducatorum pro conseruatione vite et pro dicto pancepe promisit  
 et soluit dictus Marchio de Pescara qui deceffit heredes eius  
 repetunt ab ipso domino de Libreta dictam quantitatem solutam  
 eius liberatione. unde querit quid iuris. Primo est decisio Bal.  
 1 in l. na et seruius. ff. de nego. gest. vbi in principio dicit quod captus  
 in bello talia imponi potest si bellum sit iustum si omnino iustum sit  
 non potest. et idem repetit Bald. in c. sicut. el. ij. de iureiuran. col. ij.  
 versu. sed nunquid capto. dicens quod talia imponi non potest  
 2 capto iniuste: allegat dictam l. nam et seruius. et si bellum sit iu  
 stum captus tenetur redire ad carceres. prout promisit ut nota.  
 per glo. j. distinc. in. c. aus gentium. et in clemen. pastoralis. in ver  
 3 bo. per violentiam. de re iudica. et Petr. de ancha. ibi in. c. xij. no  
 tabili. et notat Bald. in consil. cxx. Illustris. lib. j. Et in casu isto  
 iustum videtur bellum quod ex edicto geritur: ut dicit text. in. c. j.  
 4 xxiij. q. ij. Et edicto id est ex autoritate principis: nam aliter non  
 esset iustum bellum. ut dicit Innoc. in. c. olim causam. de restitu.  
 5 spolia. et in dubio bellum indictum ab Imperatore iustum pre  
 sumitur. ut Abb. dicit in. c. sicut. de iureiurando. Non obstat  
 quod contractus factus cum carcerato non valet. l. qui in carcer  
 6 rem. ff. quod metus cau. quia hoc fallit si factus sit ad validitatem  
 capti vel carcerati ut liberetur: ita dicit not. Bald. in rubi. C. de  
 rescin. vendi. ibi in versu. et hoc verum nisi contractus utilis sit  
 carcerato pro eius liberatione. alleg. l. metum. s. sed licet. ff. quod  
 metus cau. vbi bonis textus: ad idem text. in. l. si pater. s. si quis.  
 aliquem captum a latronculis vel hostibus eripuit: vel aliquid  
 pro eo ab ipso accipiat hec donatio irruocabilis est: merces enim  
 laboris erimij appellanda est quod contemplatione salutis certo  
 modo estimari non placuit. et per illum text. dicit Bald. in rubi.  
 manda. in fin. quod salarium aduocati in causa criminali potest  
 excedere centum aureos: et ita limitatur text. in. l. j. in honorarijs.  
 ff. de varijs et extraordina. cognitio. Et predicta conclusio de pla  
 no procedit quia dominus Marchio de Pescara qui soluit pro  
 liberatione dicti principis de Libreta non habebat illum capti  
 uum prout loquitur. d. l. qui in carcerem. et nota. Fulgo. in consil.  
 6 clxxvj. Jacobus gestor. Sed tanquam amicus illum redemit et li  
 beravit: et ideo quod soluit pro eo repetere potest. l. liber captus.  
 C. de capti. et not. Bald. ibi in versi. quid si duo amici. et idem si di  
 cto domino de Libreta prohibete solutio facta fuisset quod repe  
 7 re potest et non habet locum regula. l. si. C. de nego. gest. ff. ut notat  
 Bald. ibi in dicta. l. si. C. de nego. gest. col. ij. in versi. sed pone. vbi  
 inquit quod si amicus meus erat in periculo perdedi vitam nisi  
 pro ipso



pro ipso soluerem et solui illo prohibente dicit quod possum solu-  
 tum repetere per ter. in. l. at si quis. S. item labeo. ff. de religi. f. vbi  
 intuent pietatis repeti potest expensa sepulture facta contra probi-  
 5 bitionem heredis quia dicit Bald. in. d. l. si. non minus interest  
 reipublice homines viventes conservari q̄ mortuos sepeliri, et se-  
 quantur Salyc. et Paul. de cast. ibi in. d. l. fin. et in simili casu not.  
 Barto. in. l. Stichus. ff. de pecu. lega. vers. per hac legem dico. vbi  
 10 f. ponit questionem de eo qui fuit condemnatus in mille et si non  
 solueret quod sibi pes vel manus amputaretur amicus soluit pro  
 eo ipso prohibete dicit Bart. qd̄ potest repetere quod soluit non  
 11 obstant prohibitione: et de medico legitur. lxxvij. distinct. qui  
 repetit expensas ab infirmo quem inuitum curavit, et ad predicta  
 facit ter. in. l. non tantum. ff. de appell. ibi creat autem humanita-  
 tis ratio omnem provocacione audiri debere et etiam si damna-  
 tus resistat unde in casu isto non videtur dubitandum in quo so-  
 lutio fuit facta ad requisitionem ipsius principis de libertate, et ille  
 qui soluit pro captivo et carcerato videt solvere animo repetendi  
 ut supra dicit, et etiam not. Bald. in. l. sed et si ideo. ff. solu. matri. per  
 illum ter. ibi ut a latronibus redimeret et ibi ex vinculis vendicet  
 et supradicta omnia sunt comprobata a consuetudine antiquitus  
 observata quantum ad res et iura cui consuetudini est standum,  
 ut Bar. dicit in. l. hostes. in. fin. ff. de capti. Joan. de ana. in. consil. rj.  
 12 Joan. de imo. in. consil. l. j. et Andre. sic. in. consil. xxxvij. lib. j. Bar-  
 tho. veronen. in. consil. xvij. col. v. in. fi. et doctori asserenti de con-  
 suetudine est credendum, ut Barto. dicit in. l. de quibus. col. rj. in.  
 vers. quarto principaliter queritur. ff. de legi. est verum quod illud  
 dictum Barto. reprobat per Alex. in. l. post dotem. ff. solu. ma-  
 trimo. col. penul. vbi claudit qd̄ etiam pluribus doctoribus asse-  
 rentibus de consuetudine non est credendum: quia iure cautum  
 non reperitur qd̄ eor. voce mortua probetur consuetudo que est fa-  
 13 cti: et idē tradit Are. in. consil. cxxxij. In causa que vertit. col. ij. f. qz  
 non creditur testibus ables iuramento. l. iurifurandi. C. de testib. et  
 qz esset duplex specialitas: prima qz sine iuramento: secunda quia  
 per scripturam deponerent qd̄ non licet: ut not. in. d. c. tuis. et Jas. se-  
 quitur in. d. l. de quibus. col. pe. et cum istis concordat Lor. in. consil.  
 lxxvij. Circa primū. col. antepe. lib. ij. et Franc. de cur. idem tenet  
 in. consil. lxxvij. domina Franciscina. col. fi. Sed tamē nō videtur  
 recedendū ab opi. Barto. quā tenet Rapha. cu. in. consil. l. vij. et do-  
 nasteriū iure locationis. in. fi. et in. consil. lxx. Aiso testamento. col. j.  
 Pau. de cast. in. consil. lxxj. In presenti causa. in. prin. vbi dicit esse  
 credendū Bal. attestanti de quadam consuetudine in. l. cum anti-  
 quioribus. C. de iure delib. et idem sequitur Bartho. vero. in. consil.  
 xxxij. Lucius cuius. col. iij. et in. consil. l. vij. Lucius faber. col. ij. et  
 Lanfran. de h. r. in. repe. c. quoniam cōtra. col. pe. de pba. Ex quib.  
 patet qd̄ opi. Bar. videt cōmunis et pro vera resolutione conside-  
 randum est qd̄ Barto. in. d. l. de quibus. nō loquit de vera et cōclu-  
 deti probatione sed de presumptione dū formaliter dicit credo qd̄  
 auctoritas excellentis doctoris sufficit nisi probetur contrarium, et  
 hoc dictū Bar. de presumptione verificat ppter qualitatem p̄one  
 in doctore excellenti pro quo presumitur: arg. c. nisi essent. de p̄be.  
 sic etiam pro iudice presumit. c. nostra. de procura. c. in presentia.  
 de renun. et pnotario presumit. c. ad audientiam. de prescrip. et qz  
 dictū vnus facit presumptionem: ut per gl. in. c. nuper. de testi. et fa-  
 cit qd̄ no. per gl. in. l. titio fundus. ff. de cōdi. et demon. non ergo  
 mirū videtur si dictum doctoris excellentis facit presumptionem do-  
 nec p̄betur cōtrariū prout dicit Bart. in. d. l. de quibus. et alleg. s.  
 in contrarium habet locum quoad plenam probationem, sed non  
 quoad presumptionem, que quidem presumptio trāsfert onus pro-  
 bandi in contrariū. l. generaliter. §. si petitu. in. vers. sed cum ex  
 presumptione. ff. de fideicom. liber. Laus Deo.

Summarium.

- 1 Contractus presumitur simulatus ex presumptionibus et coniecturis.
- 2 Pactum de retrouendendo cum modicitate pretij probat simulationem contractus.
- 3 Contractus presumitur usurarius si continet pactū de retrouendendo cum modicitate pretij.
- 4 Contractus simulatus presumitur si post alienationem fundi ille qui alienavit remansit in possessione.

Consilium. cccccxcij.

In iuno iplorato p̄sidio.

**I**n iuno iplorato p̄sidio. Aiso consilio prestantissimi docto. domini Henrici  
 barman volaterrani qd̄ solum ables alijs scripturis  
 transmissum fuit fm̄ ea que in dicto consilio narrata sunt iuridi-  
 cam esse arbitror conclusionem in dicto consilio firmatam. videlicet  
 qd̄ sufficienter probata sit simulatio nō obstante iuramento inserto  
 1 in cōtractu. Nam talis simulatio probatur ex presumptionibus  
 et coniecturis, ut Bald. dicit in. l. et qui. circa fin. C. de distra. pig. et  
 in. consil. xvij. Punctus questionis. col. ij. lib. ij. et no. Pau. de cast.

in. consil. lxxij. Aisis his. col. fin. et in. consil. cccxxvij. In causa mota.  
 col. ij. et hoc modo arguit Alex. in. consil. cvij. Aisis dubitationi-  
 bus. col. f. lib. vij. Soci. in. consil. lxxij. Pro certo. lib. ij. et dicit in  
 2 consil. riiij. col. f. et in. consil. cxxij. Perlectus. et in tali casu fm̄ vnā  
 opinionem pactū de retrouendendo cum modicitate pretij probat  
 simulationem, ut not. per gl. in. c. cōquestus. de vsur. in. vers. item si  
 vendo. Et hoc tenet Alber. de rosa. in. l. actione. C. plus valere qd̄  
 agitur. et ibi dicit ita de facto obtinuisse corā magnificis peritis:  
 et idem Abb. in. consil. lxxvij. In presenti consultatione lib. j. vbi  
 3 in. ij. col. f. dicit qd̄ cōmuniter concluditur contractum presumen-  
 dum esse vsurarium quādo simpliciter sit factū pactū de retrouen-  
 dendo cum modicitate pretij et ibi ad hoc allegat glo. in. d. c. cō-  
 questus. Archi. riiij. q. iij. in. c. quia pleriqz. et do. Anto. in. c. illos  
 vos. de pignori. et ibi dicit se ita tenuisse et legendo et consulendo:  
 et idem sequitur Joan. de imo. in. c. ad nostram. col. ij. in. vers. sed  
 dñs Antonius. de emp. et vend. et in. consil. lv. In casu premissis. col.  
 ij. in. vers. nec obstat etiam predictis. et idem Jo. de imol. in. consil.  
 rax. In questione que vertitur in quinto dubio. in. fi. Et ista opi-  
 nio videtur magis cōmunis et tenenda est in dubio pro salute ani-  
 me, ut dicit Alex. in. consil. rlvj. Circa presentis consilij materiam.  
 col. ij. lib. ij. et fm̄ istam opi. fm̄ glo. in. d. c. cōquestus. consuluit  
 Andre. sic. in. consil. l. j. Scribit sapientie fons Salomon. lib. j. Et  
 idem habetur in. decisi. lxx. In causa ad elchionis consilij iteapo-  
 litani. vbi do. Anto. de alex. et do. Andre. mariconda retulerunt  
 sacrum cōcilium iudicasse quod dicta duo, videlicet pactū de re-  
 trouendendo cum modicitate pretij sufficienter ad iudicandū con-  
 tractum simulatum: et ista conclusio videtur indubitanter proce-  
 dere in isto casu in quo vterius cōcurrunt alie presumptiones, de  
 quibus supradictus est per dominū Cōsultorem: et presertim illa  
 4 presumptio quia ser Hieronymus veditor semper retinuit pos-  
 sessionem dicti predij et pariter eius heredes quo casu insurgit  
 presumptio simulationis. l. sicut. in. §. su pernaecum. ff. quib. mo.  
 pig. vel hyp. pot. sol. vbi Bar. et idem Bart. in. l. post contractum.  
 col. ij. in. vers. tertio presumitur. ff. de dona. cum simi. ut tradit  
 Bartho. veronen. in suo tract. simulationis. in. rxiij. presumptio-  
 ne. Jo. de imol. in. consil. lv. In casu premissis. col. j. cum simi. ut dicit  
 in. consil. cccxxv. In causa magnifici domini generalis. col. ij. ver.  
 tertia presumptio. Bar. in. consil. lxxij. Petrus nicole. col. f. Ange.  
 in. consil. rlvij. Ex dicto themate. in. prin. Pau. de cast. in. consil. vij.  
 Circa primum. in. fi. Alex. in. consil. lxxij. Aisa. breu. lib. v. col. j. et do.  
 Barbo. soci. in. consil. cclxxij. Aisis. col. ij. in. vers. vij.

Summarium.

- 1 Statutum qd̄ mater excludatur ab agnatis quando valeat.
- 2 Statutu excludens matrē a luctuosa hereditate filij est odiosus.
- 3 Agnatus qui ex forma statuti excludit matrē ad eius utilitatem excludere videtur, et videtur subrogari in locum matris excluse.

Consilium. cccccxcij.

In iuno iplorato p̄sidio.

**I**n statuto Cortenē. de quo agitur als cōsului in fa-  
 uorem agnatorum contra matrem: ut patet in. consil.  
 cccxxij. Licet propositi mei nuncetiam licet casus dubitabilis  
 sit et contraria cōsilia exhibētur pro Francisco agnato cōtra ma-  
 trem concludendum videtur in casu proposito per ter. in. statuto.  
 in. vers. si vero quis decesserit. vbi disponitur qd̄ si quis decesserit  
 ab intestato sine liberis et sine fratribus vel sororibus dicti defun-  
 cti superstitē matre tūc dicto casu dicta mater talis defuncti suc-  
 cedat in tertia parte totius hereditatis dicti defuncti: et alie due  
 partes hereditatis dicti defuncti pertineant et deveniant ad pro-  
 ximiores agnatos talis defuncti fm̄ gradus prerogatiuam et  
 unde cum in casu isto in hereditate Susane infantis mortue con-  
 currant Gabiella mater et Franciscus agnatus videtur qd̄ in ter-  
 tia parte mater succedat: et Franciscus in residuo admittatur, vi-  
 delicet in duabus tertijs prout statutum expresse dicit. et vbi est ca-  
 sus legis nulla videtur dubitatio. l. illam. C. de colla. l. ancille. vbi  
 Bal. C. de furt. et hoc etiam procedit in casu statuti municipalis:  
 ut no. Lorne. in. consil. cir. Aiso. in. fi. Non obstant plurases quib.  
 statutum nō videtur habere locū in isto casu qz verba statuti non  
 1 videntur verificari. Et primo non videtur dubitandum de va-  
 liditate statuti in quo mater ab agnatis excluditur quia legitima  
 que debetur matri est de iure positio. ideo valet statutum: ut no.  
 Bald. in. l. §. ius naturale. in. fi. ff. de insti. et iur. et idem tradit An-  
 gel in. consil. ciiij. Sic videnda sunt duo. Primo an valeat dictū  
 statutum matrem excludens, et in. consil. seq. cv. Statuto cauetur.  
 et dicit in. consil. cccclxxj. et maxime hoc videtur in casu isto proce-  
 dere in quo statutum non excludit matrē in totum quia illam ad-  
 2 mittit in tertia parte et statutum tamen videtur odiosum quia ex-  
 cludit matrē a luctuosa hereditate filij. l. fi. C. de insti. et substitu.  
 et facit quod not. Old. in. consil. cclij. Factum tale est. stante validi-  
 tate statuti. Non obstant plura que obijciuntur: et primo dicitur  
 b l a ij



statutum non videtur habere locum in femina de qua agitur qz loqui videt in masculino dñ dicit si quis ad hoc fuit responsum in alio priori cōsilio r gratia breuitatis nō repeto. r cōclusio fuit q illud verbum si quis non precise designat masculū sed est terminis cōmunis: vt plene dicit in indicto cōsil. qd errat r superfluum est repetere. r que dicit reassumpta fuerant ab alijs posterioribus exabundanti. Secūdo dicitur q statutum loquitur ab intestato: r hoc nō videtur habere locū in pupillo vel pupilla que nō potest testari: sed vt in dicit in dicto consi. hoc dubiū tollitur a statuto in rub. q mulier dotata r. in si. in quo expresse dicitur qd intelligat intestatus r ab intestato decessisse qui nullum fecit testamentum qnis fuerit persona que testamentum facere nō potest: ideo de hoc non videt dubitandum. vt dicit in d. cōsi. Tertio obijciunt q statutum de agnatis videt q intelligatur de agnatis in tertio gradu. r frāciscus est in quarto gradu sed vt dicit in cōsi. prealleg. in casu isto statutum loquitur de agnatis simpliciter r generaliter intelligitur. vt in predicto cōsil. probatū fuit. r gratia breuitatis nō repeto: Ultimo nunc obijciunt q casus iste sit omissus a statuto r remanet in dispositione iuris cōis: vt in simili habetur de statuto excludente matrē ex tate patris: nam si sit mater patris r soror defuncti tali casu non habet locum statutum. qz mater nō excluditur. sed cū sorore excludo patris admittit: ita consulant collegiū Perusinum vt refert Alex. in lallam. C. de colla. col. iij. cū si. Sed tamē in cōtrarium videt q agnatus qui ex forma statuti excludit matrē videtur ad eius vtilitatem excludere r videt subrogari in loco matris excludit: vt tradit Pa. de ancha. in consi. cccxxiij. Si ab agnato. r qz dñ statutū vocat agnatos videt velle cōseruare agnationem r excludere matrē r soror: vt tradit And. sic. in cōsi. lviij. Illud in medijs asserat. in iij. lib. r not. Pau. de ca. in l. si defunctus. C. de suis r legi. vbi inquit q tale statutum qd excludit matrē propter agnatos videt applicare hereditatē agnatis: ideo etiā videt excludere amitam de qua statutū non loquitur qz si applicatus agnatis. ergo omnes alij vel alie excluduntur: vt ibi dicit Pau. de cast. r ad idem facit qd not. Ange. in cōsi. cclij. Statuto Bonon. cauetur. vbi dicit q statutū excludēs matrē ppter agnatos est factū propter fauorē agnationis. r ideo licet mater excludat sororē nō tamē excludit agnatum ppter rationē diuersitatis que est ratio agnationis cōseruande que cessat in feminis: r ideo fm Ange. ibi in tali casu non habet locū illa regula. si vincō vincem te. ergo vincō r iuxta l. claudius. ff. qui pot. in pig. habe. r in l. de accessionibus. ff. de di. r em. prescri. ex quibus omnibus cōcurro in sententiā eoz qui in fauorē agnati cōsulerunt r ita breuiter nunc qz habeo libros clausos petiturus Bononiam.

- 1 Forensis an possit collectari de ratione bonorū que possidet in loco vbi non habet originem neqz domicilium.
2 Clericis neqz forensibus collecte imponuntur.
3 Doctoz excellenti asserenti de consuetudine credendum est.
4 Consuetudo sola vnus glosse probatur autoritate.
5 Testis vnus non iuratus facit presumptionem.
6 Dictum honesti viri iustam credulitatem inducit.
7 Consuetudo non differt a statuto nisi tanq tacitum ab expresso.
8 Consuetudo maioris est autoritatis q statutum.
9 Non subditi habētes possessiones in loco tenentur sustinere onera patrimonialia.
10 Forensis possidēs bona in territorio alieno nō debet pro talibus bonis in loco domicilij vel originis collectari.
11 Forensis an ratione bonorum que possidet in loco in iurisdictione alterius si in tali loco offendat dominū vel aliquem subditum dicit loci vbi sunt bona possit ibi conueniri r puniri r coram quo iudice erit agendum. r nu. 14.
12 Dominus castri perpetuus administrado iurisdictionem in loco r puniendo delinquentes est in quasi possessione iurisdictionis.
13 Forum sortitur ratione rei.
Consilium. ccccxxiij.

In iudicio pro resolutione eorum que proponuntur videndū est de duobz. Primo an forensis possit collectari ratione bonorum que possidet in loco vbi non habet originem neqz domicilium. Secūdo an ratione bonorum que possidet in loco in iurisdictione alterius si in tali loco offendat dominū vel aliquem subditum dicit loci vbi sunt bona possit ibi conueniri r puniri. Circa primū videtur p prima facie dicendum q nō. qz collecte dicuntur onera que imponunt persone pro rebus: r ideo nec clericis nec forensibus imponunt: vt not. Bar. in l. rescripto. §. si. in ver. collecte vero. ff. de mu. r hono. r idem tenet Bar. in l. vnica. col. iij. in vers. sed quero. C. de muli. r in quo loc. lib. x. vbi expresse q forensis qui possidet in territorio alterius ciuitatis nō potest sibi imponi collecta quia cum imponatur persone pro rebus r persona nō

fit subdita sibi collecta imponi non potest: r idem not. Bartol. in l. libertas. §. sola ratio possessionis. ff. ad municip. r in l. placet. in princ. C. de sanc. eccle. in l. cum neq. C. de incol. lib. r. r tradit late Alex. in consi. lxxiij. Et viso r dudū discussio. in prin. lib. ij. r Imo. in consi. lxxiij. Sed tamē bis obstantibus cōtrariū de iure videt. r hoc salte dicendū est virtute consuetudinis de qua attestat Bart. in d. l. i. C. de mul. r in quo loc. col. iij. vbi dicit q in ciuitatibz Italicis quilibet ciuitas habet cōsuetudinē imponēdi collectas etiam forensibus possidētibus bona in territorio: r idem Bald. dicit in l. etiā. col. i. C. de execu. rei ind. vbi dicit q generalis cōsuetudo obseruat q vbi quis possidet ibi collectam patiat als res r fructus sibi auferunt r doct. excellenti asserenti de consuetudine ita esse credendum est. vt Bart. dicit in l. de quibus. col. viij. in ver. quarto principaliter querit. ff. de legib. r de Bald. dicit Pau. de cast. in consi. d. iij. In presentia causa. col. i. q illi credendum est de consue. de qua ipse attestat in l. cū antiquioribz. C. de iur. deli. propter autoritatē tāti viri. ff. obij. Alex. videt reprobare dictū Bar. in l. post doctes. col. pe. in vers. sed puto. ff. so. ma. vbi dicit nō esse credendū etiā pluribz doc. asserētibz ita esse de cōsue. qz nō reperit iure cautum q voce mortua probet cōsue. que est facti. l. i. C. que sit lon. cōsue. r idē videt tenere Are. in consi. cxxiij. In causa que vertit. col. iij. Coni. in consi. lxxviij. Circa primū. col. ante p. h. iij. Fran. de cur. in consi. lxxviij. domina Francisca. col. si. Jaf. sequitur in d. l. de quibus. col. penul. sed tamen nō videtur recedendum ab opi. Bar. que videtur cōmuniter approbatā illa sequitur Cuman. in consi. clxx. Aiso testamēto rene. r in cōsi. lxxv. ad D. noster in fin. Bartho. veron. in cōsi. cxxvi. Lucius cuius. col. iij. r in consi. lxxviij. Paulus faber. col. iij. Lanfr. de bur. in re. in c. quoniam contra col. pe. de proba. r dicit Bald. in c. cū dilectus. col. iij. de cōsue. f. qd probat cōsuetudo sola autoritate vnus glosse in l. dos a patre. C. solu. ma. r ad declarationē dicti Bartol. in l. de quibus. ff. de legi. aduertendū est qz nō loquitur Bar. de probatione concludentis de presumptiuā que trāfert onus probandi in cōtrariū. l. generaliter. §. si petitum. ff. de fideicom. lib. r consuetudo generalis attenditur Bald. in consi. cxxviij. lib. ij. Mulier maritum. col. iij. r pro dicto Bar. facit qz etiā vnus testis non iuratus facit presumptionem: vt not. per gl. in c. nuper. de testib. r qz dictum vnus honesti viri iustam credulitatem inducit: vt not. per gl. in l. Titio fundus. ff. de condi. r demon. merito doctoz excellenti prout Bartol. loquitur credendum est presumptiuē de consuetudine. r dicit in consi. cccxx. in si. r accidit quia in Italia ista consuetudo videtur vniuersalis in omnibus ciuitatibus Italicis: vt Bart. dicit in dicta l. §. alia probatione nō indiget qz iudex supplet. vt not. Bald. in l. filius familias. in §. veterani. ff. de procur. in l. iudicemus. C. de iud. r in l. si fugitiui. C. de ser. fugi. col. i. r qd est dictum de ciuitate idē videtur in castro: vt not. Bartol. in l. si. C. de sacrosanc. eccle. Alex. in consi. col. penul. lib. iij. r sicut virtute consuetudinis possunt collecte imponi forensibus pro bonis que habent in territorio. vt supra dictum est: pariter hoc potest fieri a statuto. vt no. Bald. in l. i. col. vij. in si. C. de sen. que pro eo qd interest. cū simi. vt tradit Alex. in cōsi. cclxxiij. in prin. lib. vj. in quo loco Bald. inquit qz quoad modum a statuto fieri potest qd omnes ingredientes portam ciuitatis soluant: ita potest statutū facere qd omnes qui colunt vel coli faciunt in suo districtu soluant: nam ex hoc qd ibi colunt semināt r metunt videntur quasi contrabere. qz statutum bene potest de nouo inducere quasi tractus incognitos: ar. Lomne. ff. de iud. r cū forenses de possessionibus gaudeant cōseruans est vt soluantur onera: vt not. in l. i. C. de muli. r in quo loco. lib. x. si ergo per statutū potest induci. ergo videtur quod per consuetudinē: f. qz cōsuetudo nō differt a statuto nisi tanq tacitū ab expresso: vt no. in l. de quibus. ff. de legi. r ibi Bart. in iij. col. vers. sed iuxta p̄dicta. Bald. in l. i. col. j. C. que sit lon. cōsue. f. r maioris est autoritatis cōsuetudo q statutum: vt no. Ang. in consi. lxx. in q. proposita. col. i. quoniam etiā cessante statuto r consuetudine videt qd collecte possunt imponi forensibus. vt no. Bald. post And. de ser. in c. j. in ti. q sint re. in si. col. in ver. itē collecte. vbi dicit q licet collecte dicatur ille que imponuntur persone pro rebus: vt not. per gl. in l. rescripto. §. si. ff. de mu. r ho. r supra dictū est: tamē Andre. de ser. in d. ca. j. in effectu tenet q collecte sint munus patrimonialia. qz sunt indicationes que sunt munus patrimonialia: r ideo non subditi qui habēt possessiones in loco tenentur sustinere onera patrimonialia pro quibus omnes tenentur. l. si. C. de immu. nem. con. ce. lib. x. r Bald. ibi sequitur. r Alex. idem tradit in cōsi. lxx. Aitis bis que in themate. lib. v. r ista cōclusio cōfirmatur. f. qz iste forensis qui bona possidet in territorio alieno pro talibus bonis non debet collectari in loco domicilij vel originis: vt not. Bar. in l. i. col. iij. in vers. item quero. C. de mulier. r in quo loco. l. i. r ergo consonat quod in loco vbi sunt bona de beat collectari: est regula q onus soluendi collectas incumbit possessori. l. si. C. sine cōsu. vel reliquis. vbi Sal. in iij. not. per illū ter. dicit q ille qui fundus possidet debet soluere collectas: r hoc etiā procedit licet fundus non sit



non sit possessori in estimo descriptus: et idem not. Bal. in l. si nego-  
 tium. C. de nego. gest. et tradit Roma. in l. imperatores. in prin. ff.  
 de publi. qd. possessor debeat solvere collectas. Bar. in l. quero. de  
 usufru. lega. in l. bis verbis. S. ff. de lega. ij. et ad hoc facit text. in  
 l. j. S. si quis agru. ff. de cens. vbi ter. dicit qd. si quis habeat agrum  
 in alia civitate in illa civitate debet profiteri in qua ager est: agri  
 enim tributum in ea civitate debet levare in cuius territorio possi-  
 detur: et ibi Bart. dicit illum tex. procedere in onere reali: secus di-  
 cit in collectis que imponuntur persone pro rebus: et vide que di-  
 xi in consil. cxxxv. in prin. Soci. in consil. xxij. Et hec latis sint. in  
 j. dub. Venio ad secundu in quo videndu est de duobus. Primo  
 an subsit causa agendi contra istum forenssem qui possidet bona in  
 loco. Secundo dato qd. subsit causa agendi coram quo agendum  
 erit. Circa primum primo non est dubitandu qd. illustris domi-  
 nus potuit facere illud proclama cum sit sibi dominus et rector per-  
 petuus: vt tradit Alex. in consil. xxij. Super primo. col. ij. lib. iij.  
 et ista perpetui possunt facere legem: dicit in l. j. in prin. col. ij. ff. qd.  
 quisq. inr. Hoc premissio videt qd. contra d. dominum Paride  
 cinem et Mantuanu primo dominus Castri Buffredi agere et con-  
 queri possit ratione turbate quasi possessionis sue iurisdictionis:  
 nam pro tali turbate competit vtile interdictum vti possidetis.  
 vt no. Bart. in l. j. in prin. col. ij. ff. vti posside. et tradit. Angeareti.  
 in. s. retinende. col. ij. vers. quarto copetit. in si. de interdi. et in casu  
 isto constat de quasi possessione iurisdictionis domini in dicto ca-  
 stro in quo ipse dominus mittit banna ex quibus quasi possessio  
 iurisdictionis colligit. vt Roma. tradit in consil. lxxj. Auis themate  
 et questione. col. penul. et ibi etiam dicit qd. administrando iustitia  
 in loco et puniendo delinquentes videt esse in quasi possessione iuris-  
 dictionis: qd. no. Bald. in l. ij. C. de natu. lib. et claru hoc videt qd. in  
 dicto castro sit in quasi possessio iurisdictionis: et pariter videtur  
 turbari in dicta quasi possessione iurisdictionis dum negat domi-  
 num dicti castri habere potestate mittendi dicta banna et negando  
 dominu habere nos collectandi: nam talis contradicatio etia verba  
 lis sufficit. vt not. Bar. in l. si prius. in. v. oppo. ff. de oper. no. nun.  
 facit qd. no. Bal. in l. non ab re. in prin. C. vide vt. et idem Bal. in l.  
 ordinarij. col. v. in versu. deinde quero. C. de rei vendic. vt tradit  
 Come. in consil. crij. Circa primum. col. j. lib. j. similiter alia causa age-  
 di contra dictum forenssem videtur ratione rei que est in territorio  
 13 for. ratione rei sortit forum. C. sane. C. si. de fo. compe. et in l. si. C. vbi  
 in rem actio. et sicut actione rei de qua agitur immediate conue-  
 niri potest: vt in iuribus prealleg. ita etiam si agatur occasione rei  
 possessionis: exemplum vt dicunt Bal. et Saly. post gl. in. j. C. vbi  
 de possel. agi oportet. vbi ponunt casus in eo qui habet possessione  
 et dicit ad qua cum vellet accedere de Bononia tu in districtu  
 Bononie retinisti illu ne perveniret Bononia. nam videtur tur-  
 batus in possessioe que erat ad dicitur l. non esset in fundo. et de tali  
 violentia poterit ille convenire Bononie ratione violentie illate in  
 districtu Bononie ad dicitur etia poterit conveniri ratioe posses-  
 sionis qua ibi habet: et iste est casus multum no. in. d. l. j. et ita videt  
 14 in casu isto. Sed restat secundum dubium cora quo agendu erit  
 et concludendum est qd. agatur coram iudice ordinario loci ad cui  
 tadum suspiciones que esset in causa propria. l. j. C. ne quis in cau-  
 la propria. Laus Deo.

Consilium. cccccxv.

De donatione iuris presentandi pro vna vice quando valeat  
 et quando confirmatio pape videatur subreptitia.

Summarium.

- 1 Patronus non potest alicui promittere presentationem. nec in specie alicui potestatem presentandi dare cum beneficium vacabit.
- 2 Donatio iuris presentandi facta laico non valet sine consensu episcopi.
- 3 Patroni iuris presentandi non possunt augere numerum patronorum.
- 4 Donatarius qui non est patronus iuris presentandi non potest virtute donationis filium proprium presentare.
- 5 Si pater procuravit habere potestatem presentandi filium presentatio admitti non debet.
- 6 Substantia ecclesiastica propter filios solet periclitari.
- 7 Pater qui iniuste acquisivit potestatem presentandi non potest filium presentare.
- 8 Potestas presentandi data alicui intelligitur de idoneo.
- 9 Paria sunt qd. aliquid fiat de iure communi vel ex privilegio.
- 10 Per dispensationem omnis macula abstergitur.
- 11 Dispensatio dicitur gratia.
- 12 Clausula pro expressis habentes instrumento posita quid operet.
- 13 Dispensatio cum sit odiosa debet stricte intelligi.
- 14 Dispensatio ad presentandum in beneficio speciali ante qd. vacet

- 15 Super beneficijs ecclesiasticis litere debent restringi et stricte interpretari.
- 16 Limitata causa limitatum effectum producit.
- 17 Actus qui sequitur declarat et ostendit intentionem precedentem.
- 18 Verba facientia mentionem de aliquo non intelliguntur de illo qui sit talis per dispensationem.
- 19 Verba vere et proprie intelligi debent non per fictionem.
- 20 Verbum vendidit de vera et non ficta venditione intelligitur.
- 21 Fieri non posse dicitur illud qd. dispensationem requirit.
- 22 Delegatus debet se conformare cum voluntate delegantis.
- 23 Impetratio beneficij facta a forensi non expressio qd. ille sit forensis dicitur subreptitia et non valet.
- 24 Onus probandi illud qd. in literis beneficialibus est expressum incumbit ad impetrantem.
- 25 Privilegium habes a papa vt possit percipere fructus in absentia si sit in studio intelligitur accedere licentia prelati sui.
- 26 Privilegio episcopi non videtur derogari per rescriptum pape.
- 27 Privilegium datum a principe intelligitur sine preiudicio tertij.
- 28 Papa si mandat episcopo vt alicui prebendam conferat intelligitur cum consensu canonicorum.
- 29 Dispensatio quando dicatur subreptitia.
- 30 Comparatum presupponit positum.
- 31 Rescripta et privilegia non valent qui continent plura specialia.
- 32 Dispensatio posterior non faciens mentionem de priora non valet qui plures dispensationes circa eandem personam faciesunt.
- 33 Gratia secunda non valet non facta mentione de prima.

In vino implorato presidio.

**I**n vino implorato presidio. Causa donatione iuris presentandi pro vna vice tantu. vi delict pro prima vice facta Dominico et ad dicitur deo fratribus insolidum. vt patet in instrumento. et visa confirmatioe facta a summo Pontifice et virtute donationis predictae dicitur Dominicus donatarius suu filium Joannem baptistaz presentavit: queritur an talis presentatio valida fuerit et debeat admitti. Et p clara resolutione huius questionis videndum est de duobus. Primo quid iuris attento iure communi. Secundo inspecta confirmatioe et dispensatione summi Pontificis. Circa primum non labora do vbi non expedit clarum est de iure communi qd. dicta donatio non valet nec valet et quod dicta presentatio admitti non debet. Primo quia fuit facta antequam beneficium vacaret quo casu est nulla. C. fin. de concef. preb. vbi Abb. in vlti. not. dicit qd. sicut collator non potest promittere beneficium vacaturu nec alicui dari potestatem conferendi beneficium in specie ante qd. vacet. C. ij. c. consti tutis. de concef. preben. pariter nec patronus potest alicui promittere presentationem nec dare alicui in specie potestatem presentandi cum vacabit: qd. ratio que est in collatione militat in presentatio ne: qd. speras se presentari desiderat morte eius qui reperitur in beneficio. contra text. in. c. ij. de concef. prebe. cum simi. Secundo quia dicta donatio fieri non potest sine consensu episcopi vel archiepi scilicet qui non interuenit: cum enim dicta donatio facta sit laico non valet sine consensu episcopi. vt not. Abb. in. c. illud. col. pe. de iure pa. et ibi refert hanc opi. tenere Hosti. et Jo. and. ibi. et Arch. r. v. q. vij. in. c. pie mentis. et dicit ibi qd. ista opi. verior est et magis communitis: et ita etiam tenet Hostien. in summa de iure pat. S. qualiter transferratur. in versu. mibi videtur. Card. post Goffred. quez ibi refert in. d. c. illud. in fi. et idem Abb. in. c. preterea. el. ij. in. j. not. de iure pa. et ideo cum ista donatio facta fuerit absq. consensu episcopi dicendum est quod non valet. Tertio quia per talem donationem videntur patroni constituisse dictos donatarios patronos. vt verba instrumenti sonant et hoc patroni facere non potuerunt: quia non possunt patroni augere numerum patronorum quia ex hoc magis granata videtur esse ecclesia. vt no. tradit Domin. de sancto gemi. in. c. ij. S. laici. in princip. de reb. eccl. non aliena. in. vj. Quarto quia donatarius predictae filium propriu presentare non potuit virtute donationis predictae filium propriu presentare: licet patronus verus filium suu si idoneus sit et bono zelo mouea tur presentare possit: vt no. per glo. in. c. quia derici. vbi Abb. hoc tenet de iure patro. idem Abb. in. c. si. de insti. in. c. consuluit. de iure patro. et in consil. cxxvj. ad claram decisionem. in. j. dub. lib. ij. hoc habet locum in ipso patrono. prout docto. loquuntur in locis pale leg. secus est in donatario qui non est patronus sed maximo studio procuravit habere potestatem presentandi vt filium propriu presentaret quia talis presentatio non valet. vt not. Abb. in terminis tradit in. d. c. quia derici. in glos. comparant. vbi inquit quod illi qui potestatem presentandi sibi comparant principaliter vt filius presentaret. talis presentatio est simoniacae. Et hoc modo presentatus a patre debet spoliari per illum tex. in verbo. quocumq. modo. sap paret enim quod pater qui procuravit habere potestatem presentandi vt filium presentaret motus fuit propter carnalitate. ideo talis presentatio admitti non debet. C. graue. de preb. c. nemo. de simo. b. l. ij.



6 in. c. si quis necs. j. q. j. nam propter filios ecclesiastica solet perit  
 7 ditari substantia, ut dicitur in c. de syracurane. in princip. xvij.  
 distinc. fz cum pater iniuste acquisierit potestatem presentandi  
 no potest filium presentare, ut not. Abb. in. d. consil. xvij. col. ij. in  
 versicu. non obstat. c. quia clerici. lo. ij. z sic etiam ex isto capite pre  
 8 sentatio videtur nulla. Quinto fquia de iure communi potestas  
 presentandi data alicui intelligitur de idoneo, ut no. Ant. de but. in  
 c. constitutus. in. ij. no. de concel. preben. per illum ter. z hoc intelli  
 gi debet. licet non exprimatur. c. causam. que. de elec. vbi Abb. in  
 ultimo no. facit ter. in. c. cum a deo. de rescript. in. c. si. de presump.  
 z in donatione facta ad presentandum expresse dicitur de perso  
 na idonea: unde clarum est de iure communi quod presentatio facta  
 de dicto Joane baptista filio donatarij non valet inspecto iure co  
 muni: quia ex pluribus causis erat inhabilis z non idoneus quia  
 non legitime natus etate erat minor: z no habebat ordines nec po  
 terat habere curata beneficia: z ita clarum est de iure communi qd  
 non erat idoneus: z quod attento iure communi presentatio non  
 valet: z sic ex omnibus supradictis evidenter constat quod dicta do  
 natio de iure communi est nulla. Venio ad secundum in quo videtur  
 difficultas an dicta donatio que erat nulla fuerit confirmata vir  
 tute confirmationis z dispensationis facte a summo Pontifice.  
 9 Et fprima facie videbatur dicendum quod sic: qz paria sunt qd  
 aliquid fiat de iure communi vel ex privilegio. l. liberos. C. de collat.  
 vbi Bald. dicit quod habentes beneficia ex dispensatione perinde  
 10 habentur ac si de iure communi habiles fuissent: fna per dispensatio  
 nem omnis macula abstergitur. l. imperialis. s. presentis. vbi Bar.  
 C. de nupt. facit ter. in. l. queris. ff. de na. resti. cum si. ut vtr. in. d. l.  
 liberos. z in. c. at si clerici. s. de adulterijs. col. i. de india. And. sic.  
 in consil. ij. col. ij. lib. ij. in consil. xl. col. vj. lib. iij. z dispensatio dicit  
 11 plena quia dicitur facta de gratia specialis: fna dispensatio dicitur  
 gratia, ut no. Domi. in consil. xxxvij. Pro clarior. col. pe. facti ter.  
 in. c. licet cano. in. si. ibi. gratiam dispensationis. in. vj. de elect. in. c.  
 apostolice. de cle. excom. m. ibi. dispensationis gratia. z tradit Do  
 12 mi. in. d. c. licet cano. s. fi. z facta est dicta gratia cum clausula pro  
 expressis habetes que in instrumento donationis c. inseritur, talis  
 enim clausula operat ac si omnia cõdita in instrumentis fuissent spe  
 cialiter expressa, ut per Balan. c. cu dilecta. col. i. de rescript. Ant.  
 de but. in. cõs. ij. vñs literis. cum si. ut dicit in consil. clv. Aiso teno  
 re. similiterdicta gratia fortior reqdatur ex alia clausula ibi inserta  
 suppletēs oēs defectus per ea que de ista clausula no. Specu. in. ti.  
 de leg. s. nunc ostendendum. in. ver. xvij. Ant. de but. in. c. illa quoti  
 diana. in. punci. de elect. z in. c. j. de transact. col. ij. cum si. ut tradit  
 Alex. in. consil. lxxx. circa pumū de quo queritur. co. v. lib. j. in. cõs.  
 luj. in. causa z lite. in. si. lib. vij. Are. in. consil. vij. abūde satis. co. ij. cū  
 si. que nota sunt. Quibus tamē non obstantibus vltimus z recte  
 cõsideranti contrarium de iure indubitate esse arbitror, vcz qd  
 dicta presentatio facta de filio donatarij nullo modo confirmata sit  
 virtute dispensationis seu gratie facte a summo Pontifice: z prin  
 cipaliter duplici ex capite hoc probatur. Primo etiā siate validi  
 tate dispensationis z cõfirmationis vt verba sonant illa no videt  
 13 habere locum in isto casu. Secundo quia dicta cõfirmatio tanquā  
 subreptitia videtur nulla. Circa pumū fpro fundamento premit  
 tendum est qd dispensatio debet stricte intelligi qd odiosa est. c. j. z  
 ij. de fil. presbyte. in. vj. z hoc presertim videtur dicendum in isto casu  
 14 in quo videtur f facta dispensatio ad presentandū in beneficio spe  
 ciali ante qz vacet qz inducit votum captā de mortis, ut est ter. in. c.  
 constitutus. de cõcel. preb. z ideo verba dispensationis no accipiū  
 tur generaliter z in portio significatur: vt vba sonant: sed in mino  
 ri significatu restringatur, ut no. Dñic. in. consil. xxxij. pro exami  
 natione. col. iij. in. ver. nā verba. vbi ad hoc alleg. glos. in. c. literas.  
 de fil. presby. vbi dispensatus in ordinibus de minoribus intelli  
 gitur: allegat etiā ter. in. c. uz in illis. in. prin. de preb. in. vj. vbi si mā  
 dat pvideri de bñficijs quibus bñficijs no veniūt illa in quib⁹ cura  
 animarū reuiritur: allegat etiā ter. in. c. si. de preb. vbi si mādat  
 21 pvideri de beneficio intelligitur de simplici: z ad hoc facit qz di  
 spensatio generalis restringitur ad causas in quibus facilius di  
 spensatur: unde si super pluralitatē beneficiorum dispēsetur intel  
 ligitur in diuersis ecclesijs no in eadem ecclesia, ut not. Ant. de  
 but. in. c. de multa. col. v. in. versu. venio ad tertiam partē. de preb. z  
 tradit Jo. Abilis in. reperto. in. vbo. dispensatio. col. v. in. ver. dispen  
 satio generalis. z ideo benefacti ter. in. c. qz in. in. prin. de preb. in.  
 15 vj. quod f s in beneficij principū debeat lata interpretatio fieri:  
 tamē super beneficij ecclesiasticis literę debent restringi z stricte  
 interpretari z dicit no. An. de bu. in. c. at si clerici. s. de adulterijs.  
 col. ij. in. si. de ind. qd satis est qd dispensatio quid minimū operet.  
 z idem dicit Archi. in. d. c. ij. de fil. presbyte. in. vj. A modo his pre  
 missis considerandum est quod tam in donatione qz in dispensatio  
 ne dicitur ad presentandum personam idoneam est ergo vidēdū  
 an iste Joannes Baptista presentatus a patre donatario in quo  
 cõcurrunt plures dispensationes dicatur persona idonea in ista  
 stricta materia dispensationis: z breuiter concludendum est quod

non. Primo quia clarum est de iure communi quod d. Joanes ba  
 ptista filius donatarij no legitimus non dicitur persona idonea,  
 per ea que dixi. s. in primo dub. in. iij. z. v. fundamento. z ista inha  
 bilitas de iure communi no est purgata per dispensationem factam  
 a summo Pontifice qz papa dispensauit presentādo personā ido  
 neam: si ergo persona non sit idonea non prodest dispensatio que  
 16 fuit limitata, fz limitata causa limitatū effectū pducit. In agris.  
 de acquiren. re. do. l. cancellauerat. ff. de his que in testa. delē. nec  
 etiam alia dispensatio facta in ordinibus z in etate z in beneficij  
 habet locum in ista presentatione illicita facta a patre de filio quia  
 de hoc defectu nihil dictum fuit: z dispensatio intelligitur si alius  
 defectus no obstat. c. j. de etate z quali. lib. vj. in. c. j. de fil. presby.  
 in. vj. facit ter. in. l. qui in testamento. in. princip. ff. de testa. z sic pa  
 tet quod iste filius donatarij no est idoneus de iure communi nec  
 etiam videtur habitatus per viam dispensationis: ergo talis pre  
 sentatio nullo modo debet admitti: z istud clarū est z irrefragabi  
 li fundamentū, nā vt. s. dixi: licet pater verus patronus possit bono  
 lo filium proprium presentare si idoneus sit, ut no. per glos. in. d. c.  
 quia clerici. de iurepat. cum si. s. alleg. alius qui non sit patronus  
 si procurauit quocunqz modo habere potestatem presentandi. vt  
 filium presentaret talis presentatio non valet, vt Abb. concludit  
 in. d. c. qz clerici. in. glo. comparant. quia videtur pater motus pro  
 17 pter carnalitate, vt. s. dixi: z ita precise videtur in casu isto fquia  
 actus qui sequitur declarat z ostendit intentionem precedentē. s.  
 panonū. in. si. de re. diu. no. Barto. in. l. cetera. s. sed z si parauerit.  
 ff. de leg. j. allegat. l. sed z iulianus. s. proinde. ff. ad macedo. unde  
 licet donatio sit facta generaliter Dominico ad presentandum p  
 sonam idoneam ex presentatione postea facta de filio apparet, z  
 est veritas que ter ginerari non potest qd Dominicus pater ma  
 rimo studio procurauit habere ipse potestatem presentādi vt suus  
 filium presentaret: z hoc probatur ex presentatione facta de filio,  
 quia ex presentis presumitur in preteritum z est violentia quā lex ha  
 bet pro plena probatione, vt est ter. no. qui in proposito bene facit  
 in. l. si hi qui. C. de adul. z quia vt dixi actus qui sequitur demon  
 strat intentionē precedentē: z ex his manifeste conflare videtur  
 quod dicta presentatio facta a patre de filio fuit z sic vitiosa vt ei⁹  
 vitium no sit purgatum per dispensationem aliquam, vt dictum  
 est: z hoc fundamentum pro victoria sufficit. Secundo dato etiam  
 quod filius donatarij presentatus esset habitatus per dispensa  
 tionē quod omnino negatur per supradicta, dico quod illa verba  
 ad presentandū personam idoneam que posita sunt in donatione z  
 replicata in ipsa dispensatione debent intelligi de persona idonea  
 vere naturaliter de iure cõi z non de illa que habitata sit per di  
 spensationē: arg. ter. no. in. l. si. C. de his qui ve. eta. impe. vbi verba  
 que loquunt de maiore intelligunt de maiore naturaliter z vere  
 no de illo qui habitatus sit ex privilegio vt habeat p maiore, z  
 Bal. ibi dicit qd verba que possunt intelligi naturaliter z per di  
 spensationem debēt vere z naturaliter intelligi, vt not. Joan. mi  
 18 lis in. repertorio, in. versu. verba facientia. vbi loquitur de verbis z  
 foicit qd verba facientia mentionē de aliquo non intelliguntur  
 de illo qui sit talis per dispensationem, alleg. Bald. in. d. l. si. z no.  
 Domi. in. c. susceptum. in. iij. nota. de rescript. in. vj. vbi inquit qd  
 verba debēt intelligi fm naturalem intellectum non fm fictum z  
 19 est regula cõis qd f verba intelligi debent vere z proprie non fm  
 fictionem, vt not. Bar. in. l. iij. s. bec verba. ff. de nego. gest. in. l. j. s.  
 hoc interdicitū. ff. de fonte. facit ter. in. l. si ita que. s. is cui. de lega.  
 ij. in. l. fideicommissam. ff. de condi. z dem. in. l. cum pater. s. berez  
 20 ditatē. ff. de lega. ij. in. l. ex eo parte. s. in. l. h. de verb. obli. fz ideo  
 verbum vendidit, intelligit de vera venditione no de ficta, vt not.  
 Pau. de cast. in. consil. cccxix. In causa mota. col. j. z hoc idē come  
 probatur qz dispensatio non videt esse in cõsideratione qz ea que  
 sunt de iure specialis no sunt in cõsideratione. l. iij. s. ff. de fideico.  
 liber. vbi Bar. Inno. in. c. pastoralis. in. prin. de causa possel. z pro  
 21 pte. vbi Abb. in. si. z idē Abb. in. c. super eo. el. ij. de sen. excõ. fz illa  
 lud qd requirit dispensationē dicit non posse fieri, vt not. per glo.  
 in. c. gratia. in. verbo. no potes. de rescript. in. vj. z ibi Domi. ad idē  
 est glos. in. c. ventum est. in. verbo. non possum. j. q. j. no. Abb. in. c.  
 qd dei timore. col. ij. in. versu. item aduco istum text. de sta. mona.  
 facit qd no. Bart. in. l. qd diu. la. in. prin. ff. de acquir. heredi. z ista  
 cõclusio maxime videtur procedere in isto casu dispensationis: qz  
 verba generalia in dispensatione restringunt z satis est qd in mi  
 nimo operent, vt premissum fuit: z sic concludo qd illa verba que  
 dicunt quod persona idonea deat presentari nullo modo in casu  
 isto verificata sunt, per supradicta: quibus addo quod no. Domi.  
 in. c. fin. de consue. in. vj. in. prin. col. v. in. versu. sed pone. vbi dispo  
 sitio cõtra ius commune que loquitur de presente no habet locum  
 in eo qui per fictionem habetur p presente z ista cõclusio omnino  
 videtur procedere fm intentionem pape qui dispensauit qui ve  
 risimiliter no cogitauit velle multiplicare dispensationes: z exco  
 pta dispensatiōe quā ipse expresse fecit putant qd alia procederēt  
 de iure communi qz non videt vno verbo velle alia iura subuertere.  
 vt dicit r



vt dicitur in. c. ecclesia vestra. de dec. Tertio etiam aduertendum est qd ista potestas prestandi data per viam dispensationis donataris debet intelligi sicut illud quod papa verisimiliter fecisset. ar. 22 su. c. super literis. in si. de rescri. vbi delegatus debet se conformare cum voluntate delegatis: et ibi Abb. in vlti. no. et coram summo Pontifice se presentatus fuisse dicitur Joanes baptista filius donataris non debuissent admitti quia non est de loco beneficii sed forensis: 23 quo casu impetratio beneficii facta a forense non expresso quod sit forensis dicitur subreptitia et non valet. vt Abb. in terminis dicit in c. si proponente. de rescrip. vbi inquit quod taciturnitas nationis inducit subreptiones quia si expressisset se forensem non concessisset sibi gratiam in partibus. vel saltem non ita de facili. c. bone. el. ij. de postula. prelati. ibi. nec ei vellemus prefigere alienum. facit text. in l. in ecclesijs. C. de episco. et cleri. in c. nullus. l. ij. distin. vnde in casu proposito cum iste presentatus a donatario patre suo sit forensis in loco beneficii non debet admitti quia etiam ex isto capite videtur quod non sit idoneus. et sic coram papa non admitteretur. vt dictum est: pariter donataris non debent presentare illum qui non recipitur a papa qui donataris dedit potestatem. d. c. super literis. in si. de rescrip. et sic patet ex predictis quod stante etiam valida et firma confirmatione prout non habet locus in casa nostro: et clarissima sunt fundamenta supradicta que tergiversari non possunt. Quarto etiam facit quod donatario data fuit potestas presentandi per prima vice quod vacaret dicta ecclesia: vnde pro parte eius qui impetrauit dictam dispensationem fuisse probandum quod in isto casu essentus in prima vice in qua vacauit beneficium quod ad impetrandum incumbit onus probandi illud quod est expressum in literis beneficialibus. vt not. Domi. post Jo. an. in. c. j. de lit. contesta. col. ij. vel. in. in. v. sed dubitatur. ibi. in literis vero beneficialibus et not. Abb. in. c. ij. in. n. not. de rescrip. in. c. quia circa. in. n. not. de consang. et affini. et idem Abbas tradit in consi. de iure queritur. col. ij. lib. ij. nam ecclesia de qua agitur potuit vacare pluribus vicibus ideo pro aduersariis qui impetrauit debuit probari quod ista erat prima vacatio post impetratam dispensationem vt verba supplicationis et dispensationis que limitata sunt in prima vacatione verificata sint: et intelligitur quod vacauerit ecclesia tam de facto quam de iure: quia cum literae beneficiales odiose sunt intelligitur quod vacatio sit de iure et de facto. vt not. Abb. in. c. cum nostris. in penul. no. de concess. prebend. Quinto etiam accedit quod dicta donatio sine consensu episcopi non valeat dato quod dispensatio videtur facta accedente consensu episcopi: cuius non videtur papa voluisse derogare. vt in simili casu not. Imol. post Card. in. c. tue. 25 circa si. de cleri. non resi. vbi concludit quod habens privilegium a papa vt possit percipere fructus in absentia si sit in studio tale privilegium intelligitur accedente licentia prelati sui: et sequitur Jo. de ana. in. c. si. col. v. de magistra. et idem not. Bald. in. c. cui ordi. nem. col. ij. ver. pone ergo papa de rescrip. vbi post Archi. quem 26 ibi refert. concludit quod privilegium episcopi in dispensatione que illi competit non videtur derogari per rescriptum pape: et facit textus in l. si quando in princi. C. de inoffi. test. et quia privilegium datum a principe intelligitur sine preiudicio tertij. l. ij. §. merito. et §. si quis a principe. ff. ne quid in loco publi. et in. c. super eo. de officio deleg. 27 vnde si papa mandat episcopo quod conferat alicui prebendam intelligitur cum consensu canonicorum: vt not. Archi. viij. q. j. in. c. l. et ista conclusio saltem videtur vera in materia odiosa de qua agitur: et quod dicta dispensatio in alijs pluribus operatur quia tollunt alij defectus de quibus supradictum est: et in casu isto non interuenit consensus episcopi: ideo etiam ex isto capite donatio redditur nulla. 29 Cetero secundum caput huius consultationis in quo dicitur quod dispensatio ista videtur subreptitia et consequenter nulla. c. ad aures. in. si. c. ad audientiam. d. ij. de rescrip. c. ij. de rescrip. in. vj. c. si motu proprio. de preb. in. vj. no. Oldra. in consil. lxxxj. quod processus in prin. cum si. quod autem subreptitia fuerit dicta dispensatio probatur ex communi doctrina que habet quod quando exprimitur illud quod est falsum vel tacetur illud quod si papa sciuisset verisimiliter non fecisset gratiam. saltem ita de facili dispensatio redditur subreptitia et non valet. c. super literis. c. postulasti. de rescri. no. in. l. prescrip. tione. C. si contra ius vel vti. publi. et no. Oldrad. in consil. xxv. Elementis episcopus. in versicu. sed in contrarium. vbi alleg. text. in. l. ij. ff. de nata. resti. et tradit Roma. in consil. cccxxvj. in presenti consultatione. colum. fina. vbi concludit quod impetratio etiam redditur subreptitia si qualitas facti non exprimitur. vt not. per glof. in. c. dilectus filius abbas de rescrip. in verbo. causa. que dicit quod non sufficit in literis pape narrare seriem facti sed etiam debet causa narrari ex qua factum processit. et modo considerando tenores supplicationis et verba dispensationis ex pluribus dicta dispensatio redditur subreptitia. Primo quia dicitur in supplicatione. vt etiam papa refert quod petita fuit confirmatio a summo Pontifice pro subsistentia firmiori: vnde videtur quod donatio esset de se firma et 30 valida quia videtur comparatio in illo verbo. firmiori: et comparatum presupponit positium. l. vbi autem. in. princi. de ver.

obliga. l. cum filius. §. pater. vbi Bar. ff. de legat. ij. notat. Bart. in legata inutiliter. de legat. j. in princ. vnde ex hoc papa potuit credere quod talis donatio de consensu episcopi facta fuisset et sic quod valida esset et stante validitate facilius papa inductus fuit ad confirmandum: et cum hoc falsum esset. quia donatio erat nulla per supradicta propter falsitatem expressam confirmatio pape reddidit nulla. d. c. super literis. et ad hoc specialiter induco quod not. Abb. post Innoc. et Hosti. in. c. inter dilectos. colum. iij. in versicu. quarto oppono. de fide instrumet. vbi concludit quod confirmatio de bonis donatis monasterio non valet quia superior qui confirmant putauit donationem valere quod erat nulla: ideo confirmatio dicitur subreptitia et non valet propter falsitatem expressam: et iste defectus non purgatur per clausulam illam suppletentes defectus. et vt Abb. dicit in. d. c. inter dilectos. colum. iij. in versiculo item dico. Secundo dispensatio videtur subreptitia ex eo quod impetrans tacuit nullitatem dicte donationis que erat nulla ex pluribus causis. vt supradictum fuit in princ. vnde etiam ex isto capite confirmatio seu dispensatio videtur nulla: quia papa non ita de facili confirmasset donationem nullam. Non obstat quod fuit expressum de beneficio vacaturo ex quo colligi potest quod donatio esset nulla. c. fina. de concessio. preben. quia respondetur quod potuit credere quod confirmatio episcopi interuenisset et sic valida esset: et quia illa est expressio nullitatis que colligitur per verba narrativa non videtur quod super illa dispensatum sit: argu. clem. ti. si summus Pontifex. de senten. excommu. in. c. non potest. §. cum vero. de preben. in. vj. Preterea nihil fuit dictum de nullitate ex eo quod consensus episcopi non interuenit et ex eo quod patroni non possunt augere numerum patronorum et tacuit donatarius quod vellet filium suum presentare. vnde quando plura obstant non sufficit quod vnum remoueatur. vt Bald. dicit in. l. si non letelia sentia. per illum tex. ff. de heredi. institu. et tradit Pau. de cast. in consi. cccxxij. Super puncto. col. ij. Roma. in consi. cccxxvj. In presenti consultatione. col. j. Domi. in consil. xxxij. Pro examinatione. col. j. et ij. vbi dicit quod si papa tot obstantia sciuisset verisimiliter non dispensasset: et quando sunt plura que obstat non sufficit clausula generalis: sed opus est de singulis defectibus mentionem facere. vt Bald. dicit in. l. j. col. pe. in versicu. vnum etiam scias C. de furtis. Tertio considerandum est quod in filio presentato a donatario concurrunt dispensationes que plures et plura specialia. Prima fuit quo ad potestatem presentandi que de beneficio vacaturo non valebat. c. si. de concess. preben. et talis dispensatio licet esset generalis ad presentandum personam idoneam: tamen in rei veritate erat specialis pro filio. vt supra dixi: et quia filius non erat idoneus propter defectum natiuitatis quia non erat legitimus nec habebat etatem in beneficijs curatis nec ordines requisitos et studio maximo procurauit pater vt mediantibus pluribus dispensationibus idoneus efficeret: cum ergo concurrant tot dispensationes et tot specialia in eadem persona videtur quod eius presentatio non admittatur quia rescripta et privilegia non valent quando continent plura specialia. vt not. Bald. per illum tex. in. l. j. C. de dotis promiss. et idem Bald. in. l. j. in fin. C. quando licet ab empt. discedere. et quia tot dispensationes sunt magis odiose. vt notat Bald. in. l. fina. colum. j. ff. de constit. princi. in. j. lectu. Quarto cogitandum est quod quando facte sunt plures dispensationes circa eandem personam et posterior que non facit mentionem de priori non valet. vt est text. in. c. ij. de filijs presbytero. in. vj. et in. c. ij. §. j. de deci. in. vj. et secunda gratia non facta mentione de prima non valet vt not. Baldus post Guilielmum de cuneo in. l. nemo. per illum textu. C. de episcopa. audien. in simili casu scribit Joan. Andr. in rub. de cleri. non residenti. in additio. Specu. cum alijs concordantibus quas congerit Feli. in. c. veniens. colum. j. de prescrip. cum ergo in posterioribus dispensationibus non sit facta mentio de prima que in effectu erat facta pro filio inabili postea presentato videtur non valere et etiam papa qui in potestate presentandi dispensauit si cogitasset quod filius donataris debuisset presentari cum tot dispensationibus in eo multiplicatis. verisimiliter talem dispensationem non fecisset. et ideo ex omnibus supradictis concludo dispensationem primam factam ad presentandum personam idoneam subreptitiam fuisse et nullam hoc tamen est dictum ex abundantia: quia dato quod dispensatio valisset non habuisset locum in isto casu in quo verba dispensationis non sunt verificata: vt patet ex supradictis. Postremo etiam 34 illud non videtur omittendum quod dispensatio fuit limitata in contentis in instrumento donationis que essent licita et honesta. vt expresse in dicta confirmatione dicitur: vnde videtur restare contrarietas quia donatio pro beneficio vacaturo est illicita. quia in eo continetur votum captande mortis. capitulo secundo de concessione prebenda. l. finali. C. de pactis. item contrarietas colligitur quia videtur asserere quod donatio valeret et non valeret: et ideo talis confirmatio pape propter contrarietatem reprobatur: vt in simili casu tradit Arretinus in consil. vij.



Procedendum est breuiter in prin. & hoc etiam dictum est ex abū danti, vt patet ex supradictis. Non obstat alleg. s. in contrariū: qz haberent locum quando verba dispensationis essent verificata & cōuenirent & quādo dispensatio nō esset subreptitia: secus est in casu isto in quo nō sunt verificata verba dispensationis & etiā dispē satio videtur subreptitia, vt pz ex supradictis. Et ex his responde tur ad illud verbū de gratia speciali incertū in cōfirmatione quia illud haberet locū stante persona idonea presentata que nō est in isto casu, vt s. dixi: & stante qd cōfirmatio non fuisset subreptitia, prout videtur in casu isto, vt supradictū est. Nō obstat clausula illa pro expressis habentes ea que in dicto instrumento dōtinōis dī cūtur, qz in dicto instrumento nihil dicitur qd habeat reuelare de factis supradictis: & cum dicta confirmatio facta sit ad petitionē partis talis clausula parū operatur, vt no. Ang. in l. sed & si quis. §. quesitum. in fi. ff. si quis cau. Roma. in consil. cccxxvij. Iste sunt rationes. col. pe. & si. cum si. vt dixi in consil. chxvi. viso tenore. col. pe. Non ob. alia clausula suppletentes & c. qz non operatur expressa falsi tate, vt not. Abb. in. d. c. inter dilectos. de fi. instru. vt supradictum est: & solum operatur in expressis & specificatis defectibus, vt not. Spec. in tit. de leg. §. nunc ostendendū. in ver. decimo octauo. in fi. Alex. in consil. l. in causa & lite. in fi. lib. vij. & cōsiderandū est qd hu iusmodi clausule solum operant vbi fuit processus causa cognita secus si absqz cause cognitione aliquid factum sit, vt colligitur ex decisione Rote que habetur deci. cccxx. Papa confirmando. cuz si. vt Soci. scribit in consil. cxliij. visa bulla. col. iij. in vers. s. ad ista dicta respondeo. & dixi in cōsi. rlvij. Ais. in fi. vnde cum ista cōfir matio facta sit ad requisitionem partis simpliciter absqz cause co gnitione dicte clausule & similes parum operantur: & ideo indubi tantly cōcludendū est, vt supradictum fuit: & vt supradictum & cō clusus fuit apertissimi iuris esse arbitror: ego Philippus Decius Mediolanensis J. A. doctor, & in fidem manu ppria me subscri psi & solitum sigilluz apposui saluo semper iudicio saniori ad lau dem dei omnipotentis.

Quod s. cōclusum est puto iuris esse ego Romanus De tus J. A. doctor, & in fidem me subscripsi & sigillauit rectius sen tientis consilio saluo.

Et s. cōclusum est arbitror iuris esse ego Joānes victorius de Soderinis J. A. doctor & in fidē propria manu me scripsi & solito sigillo muniti saniori consilio semper saluo. Laus Deo.

Consilium. ccccc. xcvj.

Licet patroni donauerint ius presentandi alicui p vna vice pos sunt tamen patroni accumulādo etiam ipsi presentare: & ex duobus presentatis quis preferatur.

Summarium.

- 1 Qui omne dicit nihil excludit.
- 2 Verba accipi debent cum effectu.
- 3 Voluntas partium attenditur.
- 4 Ex proemio causa finalis colligitur.
- 5 Concessio beneficio vacaturi cum sit odiosa debet stricte intelligi.
- 6 Verba prolata ab homine de primo actu intelliguntur.
- 7 Potestas prorogandi data arbitro a partibus de prima vice in telligitur.
- 8 Adolendum qui rescere promisit intelligitur de prima vice.
- 9 Presentationes tot dicuntur quod sunt actus presentationis.
- 10 Potestas presentandi data pcuratori remanet etiam apud patro num & poterit ipse variando & cumulando presentare.
- 11 Potestas alicui data conferendi vel presentandi ad beneficia nō videtur data priuatiue ad superiorem qui dictam potestatem cessit.
- 12 Ter. in de. fi. de iurepa. qualiter intelligatur.
- 13 Dictio etiam, quam significationem habeat.
- 14 Verbum permittimus, quid denotet.
- 15 Verba generalia que sequuntur dispositionem restringuntur ad precedentia.
- 16 In contractibus quodlibet verbum debet operari.
- 17 Precedentia minuant significationem eorum que sequuntur.
- 18 Propositum in mente retentum non valet.
- 19 Testatorem ita voluisse non sufficit nisi disponat.
- 20 Ex duobus presentatis quis sit instituendus & cuius presentatio preualere debeat.
- 21 Primo nominatus in ordine litere prius preferri debet.
- 22 Erraneo preferitur ille qui est de loco.
- 23 Eleemosyna debet dari pauperibus de loco potius q̄ extraneis.
- 24 Res plus est quod sit in actu q̄ in potentia.
- 25 Ius cōmune potentius videtur q̄ priuilegium.

**D**uino implorato presidio.  
Retenta conclusione firmata in primo consilio que vi det verissima quod donatarius in casu isto non possit

presentare: & qz presentatio ab eo facta non valeat nō esset vltimus laborandum ex abundantia tamē ad maiore declaratione etiam placet insistere in solo principali dubio quo querit dato qd dona tio valeret & quod donatarius presentare possit an etiam patroni ipsi non obstante donatione predicta presentare possint cumulan do & non recedendo a presentatione facta per donatariū & in esse ctu queritur an illa variatio que competit patrono in donatariū translata sit. Et prima facie videretur dicendum quod sic per text. in clemen. fin. de iure pa. vb. si data sit potestas presentandi vni ex pluribus patronis ille non solum poterit primo presentare sed etiā variare presentādo alium: & ita videretur dicendum in donatario vt possit presentare & variare. Secundo inducitur quod not. An to. de but. in. c. constitutis. in princip. de concess. preben. vbi conclu dit quod potestas data alicui conferendi beneficia per viam dona tionis non potest renocari, licet secus sit in procuratore simplici cuz ergo in isto casu sit facta donatio irrevocabilis inter viuos vi detur clarum quod renocari non potest: & pariter videt quod va riari non possit ad eo qui fecit donationem: qz variatio in effectu videtur quedam reuocatio. Tertio hoc idem comprobari videt propter verba generalia & vniuersalia que sunt in instrumento, qz cōceditur quod donatarij eorum proprijs nominibus presentare possint & constituti sunt procuratores in rem sua & positi sunt in locum & vniuersum ius ipsorum: ergo videtur quod potestas va riandi fuerit in ipsos donatarios translata: quia qui omne dicit nihil excludit. l. a procuratore. C. mada. l. iulianus. ff. de lega. iij. cū similibus. Quarto hoc idem suaderi potest quia verba accipi de bent cum effectu. l. j. §. hec verba. ff. quod quisqz iur. l. pe. §. docere. ff. ne quis eum. §. relatum. de cleri. non resid. & effectus videtur qd presentatus a donatarijs esset institutus et haberet beneficium. quinto negari nō potest quin per ista videatur fuisse intentio par tium qd ipsi donatarij taliter presentarent & qz presentatus ab eis haberet beneficium & voluntas partium attenditur, vt no. per gl. in. l. si in venditione. ff. cōmu. predio. in. l. blanditus. C. de fideiussor. ter. in. l. si. C. que res pigno. Sexto facit qz dicta donatio fuit facta ad tollēdas discordias que possent suscitari inter ipsos parochia nos & patronos, vt in principio instrumenti dicitur ex quo proe mio causa finalis colligitur. l. si. vbi Bar. ff. de heredi. institu. l. j. in prin. ff. ad macedo. & ista ratio videt militare in variatione, ideo consonat qd variatio translata sit in donatarium. Ultimo acce dit illa clausula in qua patroni promittūt attendere & seruare & non cōtrauenire & c. ergo videtur quod patroni nō possint aliū presentare & ista sunt que primo motu dubitationem facere vide bantur. Quibus tamen non obstantibus vltimus cogitanti con trariuz de iure esse arbitror: videlicet, qd nō obstante predicta do natione patroni potuerunt presentare: qz variatio que cōceditur patrono laico, vt in. c. quod autem. & in. c. cuz autem. de iurepa. nō fuit translata in donatarios sed remansit penes ipsos patronos. Primo hoc in terminis tradit Joā. and. in. c. si. de concess. preben. quem ibi Jmo. refert & sequitur in prin. vbi limitando illum ter. qui dicit qn promissio facta a patrono de beneficio vacaturo nō valet: secus dicit esse in beneficio vacante de presenti qz valet pro missio, vt ibi probatur a contrario sensu, & sic vacante beneficio va leret promissio facta alicui de presentando illi in specie: dicit Joā. and. quod nō obstante tali promissione patronus poterit alium presentare cumulando: iuxta. c. cum aut. de iurepat. & adducit ra tionem qz si potest patronus laicus presentare vni & postea aliū cumulando post presentationem primi: multo fortius si solum fecit promissione de presentando poterit alium presentare: & sic ibi videtur decisio in terminis huius. q. Secundo ista decisio maxime videtur procedere in casu nostro in quo nō vacabat beneficium & data fuit potestas presentandi ad beneficium vacaturū que non valet. d. c. si. de concess. preben. & dato qd fuisset confirmata p di spensationem odiosa est talis concessio ad beneficium vacaturuz & debet stricte intelligi: vt est ter. in. c. cōstitutus. de concess. preben. in fi. & concurrat etiam dispensatio que in beneficijs odiosa est. c. j. & ij. de filijs presbyte. in. vi. ideo verba dispensationis non intelli guntur generaliter vt verba sonant, sed debent restringi. c. fina. de preben. c. cum in illis. in prin. & in. c. quamuis. de preben. in. vi. & no. Domi. de sancto gemi. in consil. xxxij. §. alleg. colū. antepe. & supra dictum fuit in preceden. consil. & qz satis est qd dispensatio aliquid operetur etiā in minimo, vt supra dixi: fm Anto. de but. in. c. at si clerici. §. de adulterijs. col. iij. in fi. de iud. ideo cōsonat qd dicta po testas data ad presentandū pro futuro beneficio restringat in pri ma presentatione sola & variatio non fuerit translata in ipsum do natarium: & donatio satis operatur in prima presentatione, quia institui potest si videbitur superiori. Tertio hoc comprobatur, qz vt dictum est illa donatio pro futuro beneficio non valet. d. c. fin. de concess. preben. & solum videt sustentari virtute dispensationis, que quidem dispensatio restringitur in primo actu, vt est ter. in. c. non potest. §. j. de preben. in. vi. ergo videtur quod talis dispensa tio in prima tantum presentatione restringatur quia dispensatio est odiosa



est odiosa duplici ex capite, ut supra dicitur: et ideo non potest dici quod potestas variandi donataris data fuerit. Quarto concurrunt regula communis que habet quod verba prolata ab homine de primo actu intelliguntur, ut not. Bal. in l. i. in iij. q. C. de bis que pene nomi. et Bal. post l. y. in l. veluti. §. hec vox. ff. de eden. cum sumi. ut Alexan. tradit in consil. lxx. Viso consil. lib. ij. et ideo potestas prorogandi data arbitrio a partibus de prima vice intelligitur, ut not. Spec. in tit. de arbi. in §. excipitur. in ver. sed quid si fuerit datum. Bald. in c. si. col. penul. in versi. dubitatur insuper. de consue. in c. olim. de rescript. et qui promittit reficere molendinum de prima vice intelligitur, ut not. Bal. in l. licet. in iij. q. C. loca. cuz sumi. ut tradit Alex. in consil. xv. Breuiter in casu premissis. lib. iij. et maxime hoc videtur pcedere in materia odiosa per supradicta, et variatio de qua agitur dicitur odiosa, ideo in primo actu restringitur, ut tradit Calde. in consil. xvij. An laicus. et quia ex potestate variandi datur occasio machinandi dolum, ut not. Domini. in c. ij. de rescript. in. vj. unde ex omnibus supradictis concludendum est quod dicta potestas presentandi data donatario de prima presentacione intelligatur. Quinto hoc expresse dicitur in contractu donacionis ibi pro vna vice tantum, videlicet pro prima vice: ista verba videntur verificari in prima presentacione, quia quod sunt actus presentacionis tot dicuntur presentaciones. argu. l. scire debemus. ff. de verbo. oblig. ita dicit Lappus in allega. vij. presentatus per patronos. et hoc videtur clarum quando presentate sunt diuerse persone, ut in casu isto contingit cum ergo data sit potestas presentandi pro prima vice non videtur quod donatarius variare possit: quia in variatione agitur de secunda presentacione non de prima. Non obstat quod illa verba possunt intelligi de prima vice respectu presentacionis beneficii, et non de prima presentacione: quia verba instrumenti referuntur ad presentacionem: quia dicitur quod dederunt potestatem eligendi et presentandi pro prima vice, unde patet quod non loquitur de prima vacacione, sed de prima presentacione, ut expresse verba instrumenti ostendunt que clara sunt. Sexto et videtur decisio Domini. in c. lex est. ij. distinc. quem ibi refert et sequitur Card. Alexan. et Feli. in c. cum venerabilis. col. j. de exceptio. vbi dicunt quod licet data sit potestas presentandi procuratori, eadem tamen potestas remanet apud patronum, et ideo ipse variando et cum mulato poterit presentare. Ultimo ad hoc facit, quia potestas data alicui conferendi vel presentandi ad beneficia non videtur data priuatiue ad superiorum qui dicam potestatem concessit. c. statutum. §. nos igitur. de preben. in. vj. ibi, et si memorato episcopo predictam concessimus potestatem pence nos tamen remansit maior et nostra qui eadem preoccupamus potestates potior debet esse conditio, et per istum tex. videtur quod primo presentatus a patronis preferatur: et quod procurator vel donatarius preuenientibus ipsis patronis non habeat potestatem presentandi, vel saltem illud verum videtur quod variatio remanserit apud ipsos patronos supradicta: et ista conclusio confirmabitur ex his que statim dicam respondendo ad allegata supra in contractu. Primo ergo non obstat text. in d. clemen. fin. quia responderetur duobus modis: primo quod ille textus loquitur inter veros patronos, et ille cui data potestas fuit ab alijs presentat, ut verus patronus merito ipse in quo residet totum ius patronatus variare potest: secus videtur in donatario qui non est patronus, et donatio pro beneficio vacaturo est odiosa, et debet stricte interpretari. d. c. constitutus. in fin. de preben. et quia sustinetur virtute dispensationis que etiam restringitur, ideo consonat quod in prima tantum presentacione terminetur per ea que supradicta sunt. Et pro supradicta differentia inter patronum et extraneum, facit quod no. Abb. in c. ex insinuatione de iurepatro. in glo. j. post Anto. de but. ibi, et non obstat quod in donatarium videtur translatum ius patronatus: quia non videtur transferri ius patronatus, sed tantum ius presentandi licet dictum sit de patronatu, ut not. Domini. in c. j. §. j. in fin. de vsur. in. vj. refert et sequitur Fel. in c. cum venerabilis. col. j. de except. Et cum in casu isto donatio iuris presentandi facta sit pro vna vice clarum est quod non sit translatum ius patronatus nec proprie dicitur donatarius ius nec nomine proprio presentare potest, ut no. Abb. in d. c. ex insinuatione. in fi. Secundo respondet quod ibi ille cui data fuit potestas variandi habuit talem potestatem per viam extensionis, et dispensationis consequitur de extensione patet in illa implicatiua etiam in d. clemen. fin. ibi quibus etiam ex eadem causa permittimus: de natura dictionis etiam est extendere, et implicare quod prius non erat dictum, ut not. in rub. etiam per procur. in l. etiam. ff. de verbo. signifi. cum sumi. ut tradit Alexand. in consil. crvj. An maqueris statutis. col. iij. lib. ij. Are. in consil. lxxij. Diligenter. col. ij. et hoc modo arguit Fulgo. in l. certi conditio. in princ. ff. si cert. peta. in ducendo tex. in d. l. certi conditio. §. competit. ergo patet quod in d. clemen. si non fuisset variatio comprehensa nisi per viam extensionis hoc expressum fuisset, et in simili no. Bar. in au. quas actiones. col. penul. C. de sacrosanc. eccle. per text. in l. furiosi. C. de nap. et idem Bal. per illum tex. C. si rector prouin. lib. xj. et per

illum tex. in d. clemen. fin. inferitur declarando, ut dixi quod data potestate presentandi simpliciter non venit potestas variandi, et sic conclusio supra facta per illum tex. corroboratur similiter in d. de. 14. si loquitur tex. per viam dispensationis, ut colligitur dum dicitur mittimus quod verbum videtur importare dispensationem. e. j. de etate et quali. in. vi. et per glo. iij. distinc. in c. si. ter. in c. literas. de filiis presby. ergo videtur quod de iure communi ille qui habet potestatem presentandi simpliciter non possit variare cum illud ibi cum cedatur per viam dispensationis et extensionis, ut dixi: et ex predictis patet quod illa clemen. non facit in contrarium, sed probatur ibi quod supra conclusum fuit. Secundo non obstat dictum Ant. de but. in d. c. constitutus. quia responderetur quod nihil facit, nam dato quod potestas conferendi beneficia per viam donacionis non possit renouari pariter in casu isto potestas presentandi per viam donacionis interueniens non potest renouari, et hoc verum est respectu prime presentacionis, sed hoc non videtur impedire variationem que fit cumulando: quia in variatione non agitur de renouacione, et in instrumento non dicitur de variatione, sed de presentacione simpliciter quo casu variatio non comprehenditur nisi exprimitur per tex. in d. clemen. fin. de iure pa. et per alia que supradicta sunt, et sic patet quod dictum Ant. de but. nihil facit. Tertio non obstat verba generalia et vniuersalia instrumenti quia restringuntur respectu prime presentacionis de qua supradictum fuit, cum enim in principio instrumenti data sit simpliciter potestas presentandi que non includit variationem, ut supradictum est: verba generalia vel vniuersalia que sequuntur restringi debent ad precedentia supradicta, ut not. Albe. in l. fin. col. antepenul. ff. de offi. procur. cetera. vbi inquit quod verba generalia que sequuntur dispositionem restringuntur ad precedentia. l. quoties. in fi. C. famil. erisc. et dicit ibi quod est quedam inculcatio verborum que nihil operatur. l. sed si adiectur. ff. pro socio. l. pediculis. §. labeo. ff. de auro et arg. leg. et hoc in contractibus, licet secus dicatur in ultimis voluntatibus. 16. l. si quando. in princ. ff. de lega. j. Non obstat quod in contractibus quodlibet verbum debet operari, ut not. Bald. in rubri. C. de contractibus. emptio. in. ix. q. quia illud videtur procedere in verbis que sunt in principio, et in substantia instrumenti, secus videtur in verbis generalibus que sequuntur prout Albe. loquitur, et ad idem facit quod not. Domini. l. c. priuilegia. circa finem. de priuileg. in. vj. vbi inquit quod precedentia minuunt significationem eorum que sequuntur per. l. si. §. cui dulcia de vino triti. eleoq. lega. et presertim hoc videtur habere locum in materia ista odiosa de qua agit, ut supradictum est: et ad supradicta facit quod no. Bart. in l. sed et si quis. §. questum. ff. si quis cautio. col. ij. in 3. allegat. l. fina. §. cui dulcia. et c. sedes. de rescript. Oldra. in consilio. vij. Quidam pater familias. Signoro. in consil. lxx. In questione. col. ij. in fi. cum sumi. et quia illa verba respiciunt executionem ex quibus non ampliatur dispositio principalis, ut probatur in clemen. j. in fi. de preben. et presertim hoc videtur dicendum in casu isto in quo variatio non transit nisi exprimitur, ut patet ex supradictis. Et ideo omnia verba contractus referuntur ad presentaciones primam, et non respiciunt variationem, et ita conclusio videtur in hac materia odiosa per supradicta. Quarto non obstat quod verba accipi debent cum effectu: quia hic cum effectu accipiuntur: quia valet presentatio facta a donatario, et habebit effectum si videtur superiori et in ista materia odiosa que restringi debet, et de variacione nihil expressum fuit prout requirit per supradicta. Quinto non obstat quod ista verba fuisse intentio partium que attendit, ut supra arguitur: quod respondet quod de voluntate non constat, et propositum in mente retentum non valet. l. si repetitum. C. de codi. ob. can. et idem est in ultimis voluntatibus: et quod non sufficit testatoris ita voluisse nisi disponat. l. qd cum filio. ff. de here. in sti. vbi Bal. et Imo. et etiam non videtur pres cogitasse de variacione, ut colligitur in d. de. si. de iurepa. in ducendo. ut. §. dixi: et et idem colligitur ex decisione Jo. an. allegata supra in d. c. si. de ceteris. preben. cum si. §. alleg. Sexto non obstat quod donatio fuit facta ad tollendas discordias, et quod ista videtur causa finalis, ut ex premio colligitur: quia ista ratio ibi considerat respectu prime presentacionis et non quantum ad variationem de qua partes non cogitabant, et hoc patet in d. de. si. vbi illa ratio, ut facilius pvideat ecclesijs remota discordia solui considerat in prima presentacione, et non habuisset locum in variacione nisi per extensionem ita expressum fuisset. Ultimo non obstat quod donantes permittunt obseruare, et non contravenire: quia non contraveniunt nec vicunt contrarietate: quia non renouant presentatum a donatario licet alii sit presentatus cumulando, cum talis variatio cumulando sit de natura ius patronatus, et in simili not. Bal. in l. cum qd. ver. sed pone. ff. de codi. can. da. et sequit Alex. in l. qd dotis. col. iij. ff. sol. ma. Et Lor. in consil. crvj. Licet in hac consulatione. col. ij. lib. j. et sic remotis omnibus allegatis supra in contrarium remanet firmata conclusio in sebo dubio quod presentatio facta a patronis legitima et iuridica fuerit dato quod utraq. presentatio valeret. Et Tertio ex duobus presentatis queritur quis sit instituendus, et cui presentatio preualere debeat: nam iura dicunt quod magis idoneus



preferatur. vlt. q. j. c. licet ergo. lxxij. dist. c. metropolitano. in fi. z in terminis i presentatione patronorum est text. in. c. iij. de iure patro. ubi ille presbiter ecclesie q maioribus inuatur meritis, z per istum text. ita Abb. tenet in. c. cum auctoritate. in ver. ite dubitatur. z ubi etiam ratione adducit: quia iudicio episcopi committitur qd preferatur. c. ch. autē. z sic videtur commissum episcopo vti bono viro, vt not. in. c. ff. de corpo. vltia. ergo videtur qd magis idoneus de beat preferri: quia aliter bonus vir non iudicaret: z ad idē text. in. c. vnico. vt eccle. benef. ubi i persona magis idonea dispensare nō ex effectu carnali, sed discreto iudicio, z si magis idoneus nō admittet appellari potest, vt Abb. dicit in. d. c. cum autem. z cauēla est qd appellatur ne minus idoneus preferatur. z si fieret cōtrarium deberet retractari per superiorē, vt idē Abb. tradit in. c. constitutis. de appel. z gratificatio habet locū ceteris paribus, vt not. Archid. in. c. duobus. de rescrip. in. vj. z opinio aliorum qd absolute tenet qd sit locus gratificationi videt procedere i reb? voluntariis secus in necessariis, vt dicit Archid. in. d. c. licet ergo. vlt. q. j. z Abb. refert. in. d. c. constitutis. z institutio de qua agitur est necessaria, vt not. in. c. ex frequētibus. vbi Abb. declarat. de in. stitu. col. ff. ergo magis idone? preferri debet. Restat videre quis sit magis idoneus ex duobus presentatis, z indubitatē est cōcludendum quod presbyter Arianus primo presentat? a patronis institutus sit propter plures qualitates que i eo cōcurrūt. Primo enim presentatus, ideo ceteris paribus debet institui, vt dicit Joā. in regula. in re communi. de iure iuran. in. vj. Et legē 21 Lap. in alleg. lxxvij. vacauerat ecclesia. col. ff. ad hoc facit qd dicitur de primo nominato in ordine litere qui debet preferri. l. q. rics. ff. de usufruct. l. generaliter. §. quid ergo. ff. de fidel. lib. in. c. mādato. de prebē. i. vj. Secundo qd est maior etate. arg. l. ff. de fi. de instru. Tertio quia ipse est de loco qui debet pferri extraneo pot est aliter presentatus, vt nō. Abb. in. c. ad decorem. l. fi. de in. sti. per text. in. c. nullus in. c. emeritis. l. r. dist. z facit qd not. Bar. i. l. ff. C. de anno. ciui. lib. rj. qd elemosyna que debet dari pauperibus de loco potius q extraneis. Quarto qd presbyter Arianus est in sacerdotio prout in tali beneficio curato requirit: dato enim qd sacerdoti nō requireret tēpore pntationis. z satis esset qd sit in potentia promouēdi. c. ff. d. insti. l. vj. c. ff. pro clericis pauperibus. de prebē. in. vj. not. in. c. j. de eta. z quali. tamen videtur preferēd? presbyter Arianus qui acta est sacerdos? cū plus sit qd res sit i actu q in potētia, vt not. i. l. j. in prin. ff. de aqua plu. arcē. in. l. labeo d. statu libe. l. l. de actiones. ff. ad velleia. Quinto quia presbyter Arianus est habilis de iure cōmuni alter vero fuit habitatus per viā dispensationis, z pūilegiū, z potētius videt 25 sus cōmune qd pūilegiū. l. eius militis. §. militia missae. ff. de testa. mili. Sexto qd psbyter Arianus videtur pauperior ideo debet preferri, vt not. per Hosti. in summa. de iurepat. §. in quib? i ver. l. nūquid. in fi. facit qd not. Ant. de but. in. c. tua. col. ff. d. eta. z quali. Septimo qd presentat? ab ipsis parochianis videtur preponēdus etiam si patronus esset pupillus, vt no. per Domi. post Joā. an. in. c. c. et eo. in prin. col. pe. de elec. in. vj. Abb. in. c. fin. in fi. d. cōcel. prebē. Det. de ancha. i cōsil. cclliij. Vltis puncto. in fi. cū si mi. Ex quib? omnibus indubitatē cōcludēdū est qd dictus presbyter Arianus institued? sit, z si causa esset mihi cōmissa ita iudicārē, z supradicta omnia dicta sūt ex habundanti stāte cōclusionē firmata supra in pmo dubio. At supra conclusus fuit arbitror esse de iure ego Philippus Decius Aediokanē. A. J. doc. z in fidē manu propria me subscripsi, z sigillam cōsuetū apposui saluo semper saniori iudicio ad laudem Dei omnipotentis.

**C**onsilium z diligenter considera-  
tis duob? cōsilijs preclarissimi Decij libenter cōcurro in eādē sentētia quam ipse firmavit in fauorē presbyteri Thomaci, pro inualiditate pntationis a Dominico donatario etiā accumulando, uti qd ratione z fundamenta per eū adducta de iure subsistunt, tum qd tanta est apud eus auctoritas, vt vix discedere possim ab eius sentētia etiā i dubijs licet cōsultatio clara reddita sit absq? scrupulo, z iurib? z rationibus more solito deductis per eus excellentiam, z postq? ipse asserit i duob? cōsilijs se ita iudicaturum si causa esset sibi commissa fret? testimonio tāti viri, z timorate cōsciētie non possum discedere ab eius sentētia, z propterea eādē sententiam amplector i fauorem presbyteri Thomaci propria manu subscribēdo ego Romanus de Betis. J. A. doctor. z in fidem propria manu subscripsi, z sigillam rectius sententis cōsilio semper saluo. Laus Deo.

**I**ta eleganter z copiose fuerunt firmate conclusiones suprascripte p celebratissimum J. A. doc. dominum Philippum Decium, vt nihil addi posse videat qd etiam excellentissim? iureconsultus dominus Romanus de Betis dū simpliciter se subscripsit sensisse videtur, quapropter in tātorum dominorum sententiam facile concurro putās que

per eorum iuris immensam sapientiam probata sunt iuridica esse omnino ego Joānes victorius de Soderinis. J. A. Doc. z in fidē propria manu me subscripsi solitoq? meo sigillo signavi saniori cōsilio semper saluo. Laus Deo. Et ita iudicatum fuit Dis per dominum Antonium Roncionum A. J. Doctorem, z canonium Pisanum.

Consilium. ccccxxvij.

Punctus z verba formalia conuentionis.

**I**tem se obligo il detto Landadio Hebreo che ogni prestatia o mal cōtratto di cattina detta che facessi fra il tpo della detta accomandata, che li detti pupilli nō debiano partecipare in nessuna parte di dāno o pdita, ma ogni dāno sia solo di Landadio, ma (qd deus aduertat) volesseno e signori della terra prestanza di denari per nō rendere che fosse summa di cento ducati ogni dāno sia del detto Landadio, z da vna summa di ceto ducati in ciascuna della parti habbi a partecipare del tertio della perdita: z se fusse la cita di Siena in angustia, z in assedio p guerra, o fusse peste. z durasse lāgustia della guerra o la peste, qualche tempo in tal caso, la detta M. Letitia come curatrice, z nutrice dellē suoi figlioli Hebrei sia obligato sinuire guadagni della detta accomandata secūdo che parera al honorādo Jacobo di sforno, z al honorando Jacobo del bene: z come sententiaranno in cio cōsi sieno obligati le dette parte fare.

Summarium.

- 1 Quando vnus ex socijs teneatur pati damnum quod passus fuit ex pecunia reprobata a ciuitate.
- 2 Extentio in contractu fieri non potest ad casum non expressum.
- 3 Pena apposta vni ex correlatiuis habet locuz in altero in dispositione legali.
- 4 Contractus non extendit de re ad rem neq? de persona ad psonā.
- 5 Statutum in permutatione non habet locum in venditione nec econtra.
- 6 Mens z intentio partiu in cōtractib? inspicitur z attēdi debet.
- 7 Causam verborum z mentem contrabentium inspicimus.
- 8 Interpretatio illa fieri debet quā verisimiliter contrabentes interrogati fecissent.
- 9 Proceditur de similibus ad similia in contractibus.
- 10 Extensio in penalibus fit de similibus ad similia.
- 11 Remissio psonis que debuit fieri propter guerram habet etiam locum propter timorem guerre.
- 12 Exceptio facta ealiqbus casibus ad alios casus similes porrigit.
- 13 Extensio facilius fit de casu ad casuz q de persona ad personam.
- 14 Argumentum de venditione ad permutationē quādo procedat.
- 15 Crudelior est mors propter famem q propter bellum z pestem.
- 16 Propter necessitatem famis quis a furto excusatur.
- 17 Omnia sunt communia necessitatis tempore.
- 18 Limitata causa limitatum producit effectum.
- 19 Damnum quod contingit societati absq? culpa sociorum imputatur societati.

**S**uino implozato presidio.

**S**ustineri damnum qd passus fuit propter reprobam pecuniaz in ciuitate Senensi an vero socij participare, z cōtribue re teneatur in tali damno, z prima facie videbat dicendum quod attēto tenore scripture supradicte ad ipsum Landadiū totū dānum pertineret: quia in ipsa scripta, z conuentione exprimuntur aliqui casus in quibus volunt partes qd damnum sit commune ergo in alijs casibus non expressis non videtur qd damnum sit cōmune. ar. l. cū pretor. i prin. ff. d. indi in. l. maritus. C. de procur. facit text. in. c. nomie de presump. z in cōtractu nō videtur qd extensio fieri possit ad casum nō expressum ex eo quod singulariter not. Bal. in. c. j. in prin. tit. quali oliz. do. propri. seu. prime. in ver. pone qd emphyteota. vbi cōcludit qd licet pena imposta vni ex correlatiuis habeat locū in altero in dispositione legali. l. fi. C. de indi. vidui. tol. in l. ff. de accepti. z in. l. j. C. de cupres. lib. r. z hoc bene procedit in dispositione legali prout iura preallegata loquūtur: scus est in contractu sū Bal. ibi, quia pena imposta vni ex correlatiuis nō habet locum in altero de quo expressum non fuit: quia nō est nostrū cōuentiōes, z contractus extendere: alleg. l. fideiussores magistratum. §. pro aurelio. ff. de fideius. z in. d. c. j. generaliter Bal. cōcludit qd cōtractus non extenditur de re ad re nec de psona ad personam, fideo statutū in permutatione nō habet locū in venditione nec econtra, vt no. Bal. in. l. j. col. j. in fi. C. de rerū permu. z idē Bal. in consil. lxxij. Statutum prohibens venditionē. l. iij. z in simili casu tradit Alera. in consil. lxxvj. Vltis dubitationibus. col. j. li. v. et in consil. xxij. Ponderatis verbis. lib. vj. cū sumi. que nota sunt. Sz tamen predictis non obstantibus vltimus cogitanti cōtrariuz de iure esse



6 iure esse arbitror, videlicet quod omnes dicti socii in dicto damno reprobate pecunie debeant contribuere, et pro fundamento permittendum est quod etiam in contractibus mens et intentio partium inspicitur et attendi debet. l. fin. C. que res pig. obli. possunt. ubi cum sit iustus voluntates contrahentium magis quam verborum conceptione inspicere.

7 Nam causam verborum et mentem contrahentium inspicimus, ut not. per glof. in l. si in venditione. in glof. pe. ff. communia. pred. et ad idem glo. in l. blanditus. C. de fideius. not. Bal. in l. quamuis. C. de fideius. com. in ver. item not. et tradit Jo. de ana. in consil. lxxij. Aliis instrumentis. i. prin. per. l. sed. cessus. S. in emptis. ff. de contrah. empt. ubi glof. et in contractibus debet fieri illa interpretatio quam verisimiliter contrahentes interrogati fecissent. iuxta glof. in l. tale pactum. S. si. ff. de pac. ubi Bal. dicit illa glof. etiam procedere in contractibus.

9 Et etiam in contractibus proceditur de similibus ad similia. l. nominibus ubi Bal. in fi. C. de act. et oblig. ubi etiam alleg. ter. in l. i. S. si quis servus. ff. de pos. ad idem facit ter. in l. eum qui. S. si rem. ff. com. o.

10 Et hoc confirmatur: quod etiam in penalibus sit extensio de similibus ad similia. c. s. porro. et ubi Bal. col. iij. in ver. deinde not. in tit. que fuit prima causa benef. amitt. et not. per gl. in l. si quis id quod. ff. de iurisd. om. iudi. cum simi. ut ubi Alex. scribit. col. pe. a fortiori hoc dicendum videtur in contractibus saltem ubi eadem ratio esse videtur. Nam ex tenore dicte scripture apparet quod dictus Landadius voluit obligari in damno quod eius culpa occurrisset, et dano quod absque eius culpa accideret noluit teneri nisi pro centum aureis, et ultra dictam summam quod debeat socii tertiam partem dani sustinere, et ita in casu isto videtur quia damnum reprobate pecunie absque culpa dicti Landadii preestitit, ideo videtur quod omnes socii debeant in tali dano concurrere pro tertia parte secundum tenorem scripture que clara est, et si de hoc partes a principio interrogate fuissent verisimiliter ita respondissent, ideo debet haberi pro expresse, ut supra dixi: secundum glo. in d. l. tale pactum. S. si. cum simi. supra alleg. Et quod exceptio que fuit facta de guerra opeste, videtur habere locum in casu isto in quo fuit suspicio guerre, ut tradit Jo. de imo. i. c. si. vij. In causa premissa supponit. col. fi.

11 ubi concludit quod remissio pensionis que debuit fieri propter guerram habet etiam locum propter timorem que guerrae: quia timor guerre facit, ut aliquando latitare et fugere, et domum delinquere oporteat, quo etiam tempore timore, videlicet guerre agrorum dimittuntur: ideo ob hoc eo tempore pensionis remissio admittitur, quoniam exceptio que in aliquibus casibus opponitur permittit ad alios casus similes de facili porrigitur. Et communiter hoc tenent doct. in c. j. de renu. et di. xj. in l. i. ff. de regu. iur. et est ter. in c. dilecta. de confir. et l. vel inu. ti. ubi dicitur in v. not. et ista conclusio videtur maxime procedere in isto casu quo fit extinctio de casu ad casum que facilius fit quam de persona ad personam, ut not. Aret. in l. gallus. S. quid sit tantum. col. iij. in ver. secundo ad de. ff. de libe. et posthu. et merito in casu isto consonoat quod ex quo tale dani processit a republica sine culpa dicti Landadii quod omnes tres socii debeant tertiam partem damni sustinere secundum tenorem scripture, et conventionis. Et hoc confirmabitur ex his que dicuntur respondendo ad allegata supra in contrarium: quia allegata in contrarium videntur procedere ubi non esset eadem ratio, ut not. Bar. in l. sicut. i. S. sed si permiserit. in ver. ultimo facit que ratione. ff. qui. mod. pig. vel hyp. so. ubi inquit quod si episcopus permittit venditionem, ut possit satisfieri creditoribus non potest ille cui fuit permittita venditio permutationem facere: quia in permutatione cessat causa propter quam venditio fuit permittita ex quo datur intelligi quod argumentum de venditione ad permutationem et e contra procedit ubi sit eadem ratio, et sic extinctio generaliter fit de similibus ad similia quando sit eadem ratio et ideo cum in isto casu videatur eadem ratio: quia sine culpa dicti Landadii tale damnum a republica procedit, et si a principio partes de tali casu interrogate fuissent idem verisimiliter respondissent per supra dicta, concludendum est quod dictum damnum iter socios debeat communicari quatenus excedat summam centum aureorum secundum tenorem scripture. Accedit etiam quod in hac civitate Senarum fuit maxima penuria victus unde quod dictum est de guerra et peste. idem videtur dicendum de fame et penuria victualium: quia nihil est durius fame, et crudelior est mors propter famem quam propter bellum et pestem, ut not. Lucas de pena. in l. i. C. de quib. inunc. vel presta. rei. lice. se. exerc. lib. x. et ideo propter necessitatem famis quis a furto excusatur. l. iij. ff. de fur. et tempore necessitatis omnia sunt communia. l. ij. in ver. eo magis. ff. ad legem rhod. de iact. et in c. discipulos. de conse. dist. v. ubi qui coacti fame hoc fecerunt, et propter famem legitimus quosdam fame necatos et tristissimam pestem homines inuasisse, videtur ter. i. aut. nullum crede. agrico. in. pun. col. iij. unde consonat quod dictum est expressum de guerra et peste pariter habeat locum in fame: quia talia dano ipsi Landadio imputari non possunt, ut supra dictum est: et ulterius idem confirmat, quod in tali damno quod proveniret a republica Senarum sine culpa ipsius Landadii voluit subire onus, et damnum centum aureorum dani sit commune sociorum: quia ipse Landadius limitate se obligavit in dano centum ducatorum ergo videtur quod ulterius nullo modo teneatur quod limitata causa limitatum producit effectum. l. i. agris. ff. de acquir. reru. do. l.

age cum geminiano. ubi Bal. C. de transac. cum simi. que no. sunt.

19 Postremo considerandum est quod de iure communi damnum quod contingit societati absque culpa sociorum imputatur societati. l. cum duobus. S. dano. ff. pro soci. ubi, commune damnum est. et bene hoc consonat in tali contractu societatis erubet bona fides. d. l. cum duobus. S. venit autem. ff. pro so. et in l. cum societatis. C. pro soc. et non convenit quod ille qui in culpa non reperitur pariatur damnum. Et sic ex omnibus predictis concludo quod ultra summam centum aureorum dicitur Landadius non debeat pari dani pro pecunia reprobata, sed ab omnibus sociis debeat dictum damnum sustineri, et ita iudicarem si causa esset mihi commissa. 1531. Laus Deo.

Summarium.

- 1 Legitimari quis pluries potest, et ex pleniore legitimatione innatur.
- 2 Legitimatione facta ad requisitionem patris non requirit citationem agnatorum.
- 3 Citari non debet de quo inuito actus expediri potest.
- 4 Dominium per aditionem hereditatis aditum videtur acquisitum.
- 5 Attenditur quod in supplicatione dicitur.
- 6 Venientes ab intestato non possunt venire ad bona et hereditates nisi de expressa vel tacita voluntate de cuius successione agitur.
- 7 Potestas legitimandi filios non habet locum in filiabus.
- 8 Dominium hereditatis adite, et possessionis apprehense a principe sine causa tolli non potest.
- 9 Multa in consequentiam conceduntur que alias prohibita sunt.
- 10 Possidens rem et sciens rem ad eum non pertinere dicitur male si dei possessor.

Consilium. ccccxcvij.

In vino implorato presidio.

In causa legitimationis facte ad instantiam ser. Bernardini Astulphi patris filiarum dubitatur de validitate prime legitimationis et secunde et quod pluries quis legitimari potest, et ex pleniore legitimatione se innare potest, ut not. per Pau. de cast. in consil. cccxv. Alio testamento et sit secunda legitimatione quando de prima dubitatur, ut tradit Bal. in consil. cccxi. Titulus principis. lib. iij. et prima legitimatione que fuit facta ad requisitionem patris efficacior videtur propter voluntatem patris: quia tali casu agnati citari non debent: quia principaliter tangit patrem qui quomodo velit potest de bonis suis disponere, ut not. Bar. in l. gallus. S. et quid sit tantum. col. fi. ff. de libe. et posthu. Bal. in l. si. C. qui. res ind. non no. cum simi. ut tradit Alex. in consil. cccxvij. Per speciem verbi col. iij. lib. v. et ista est communis opinio. doct. quod facta legitimatione de voluntate patris non requiritur citatio agnatorum ut dicit Luma. in consil. cccxij. Supposito tenore. in fi. in ver. circa secundum. quod cum dicta legitimatione ad requisitionem patris possit fieri inuitis agnatis: ergo etiam illis ignorantibus non citatis. l. qui potest. ff. de reg. iur. et facit ter. in l. necnon ignorate et inuito. ff. de tut. et cur. dat. ab his. et in l. iij. S. i. ff. de fideico. lib. et hoc modo arguit Old. in consil. ccc. per forma istius statuti. in fi. quod ille non debeat citari quo inuito actus expediri potest, et idem Roma. in consil. cccxij. Quoad primum in principio. et idem Roma. in consil. cccxij. Circa primum in quinto dubio. in ver. et huius est ratio. et idem Alex. in l. si pacto quo penam. in vlt. ti. not. C. de par. in consil. ij. Aliis codicillis. col. vj. lib. j. cum simi. ut dicitur in d. l. qui potest. et in tali legitimatione facta ad petitionem patris alia causa non requiritur etiam si legitimatione facta sit ab inferioribus a principe, ut tradit Alex. in d. consil. cccxvij. col. fi. in ver. si non obstat se primum arg. in v. lib. Et ex his videtur fundata intentio pro filiabus legitimatis, ut ipse ad hereditatem ser. Bernardini eorum patris admittatur virtute prime legitimationis, et res ista magnam videtur habere equitatem ex eo quod constat de voluntate patris qui non habet alios filios, secus si alios filios habuisset: quia tunc de illis mentio fieri debuisset, et ista est differentia inter filios et alios agnatos, ut not. Bald. in l. non ita datus. ff. de adop. in princ. et Alex. in consil. xxv. Circa primum dubium. col. ij. in ver. fortificantur etiam predicta. lib. j. ubi dicit quod etiam in legitimatione facta vino patris debet mentio fieri quod pater alios habebat filios, sed alij agnati, ut supra dictum est: non debent citari, et cum supra dictis concordat. Pet. de ancha. in consil. cccxvij. Circa primum quod situm. col. j. ver. et intellige. et idem Pet. de ancha. consil. cccxij. Et tenore privilegij. col. j. in ver. secundo pro hoc facit cum simi. ut dicitur in consil. cccxij. Consilium superioribus diebus. col. j. Et ista conclusio in favorem filiarum comprobatur ex alia legitimatione facta a revere diffimo cardinali Capegio quod licet facta sit mortuo patre, et postea quam agnati adierunt hereditatem tamen videtur valida de iure propter plenioris formam privilegij legitimationis in quo expresse dicitur quod legitimitio habeat locum dato quod ab agnatis adita hereditas fuisset, et in hoc non videtur dubitandum de potestate pape vel imperatoris dum dicitur quod possit legitimare hereditate adita vel non adita apprehensa vel non apprehensa, ut latius in instrumentis







sanctitatis. **D.** esse in pronuntiando q in casu isto serenissimus rex teneatur & debeat procuratorem bene instructum ad curiam Romanam mittere, ista conclusio suadet. ¶ **P**rimo ex stylo curie Romane qui ita se habet, vt tradit **R.**ota in. x. decisio. in tit. de dolo & cotu. in antiquis. f. a tali stylo non videtur recedendū. c. quā graui. de crimi. falan prin. facit ter. in. l. si. C. de inir. & not. **Alex.** in consi. l. viij. In casu mora. circa si. lib. vij. f. Et quia stylus curie facit ius, vt no. **Abb.** per illum ter. in. j. notab. in. c. ex literis. de cōsti. & stylus sacri palatii dicitur ius licet ex facto proueniat, vt not. per **R.**otam in. xvi. decisio. de consuetu. in antiquis. f. Stylus vniuersi principis operatur idem qd consuetudo, vt not. **Alex.** in cōsi. xxxiij. **A.**nsi. col. si. lib. iij. & hoc modo causa facilius poterit expediri prout iura desiderant. c. finem litibus. de dolo & cotu. l. properandū in prin. de iudic. c. j. de appella. i. vt. cum simi. vt dixi in. l. quidam estimauerūt. ff. si cer. peta. & talis stylus videtur concordari cum iure cōmuni quia fecit ius a summo pontifice vt cōpareat per se vel per procuratorem tenetur procuratorem mittere. c. cum dilecti. de dolo & cotu. ¶ **I**dem obstat qd sit speciale ibi in causa electionis de qua agitur ibi, quia ista specialitas in causa beneficii etiam habet locum in causa matrimoniali: quia exceptio facta in vno casu ad alia similem. calum. porrigitur. c. cum dilecti. de consir. vt. vel. in. i. & ibi **Abb.** in. j. column. in verificatem nota & tene menti. ad idem ter. in. c. post translationem. S. quanq. vbi **Bal.** de renun. Et hoc etiā ampliatur vt procedat si exceptio facta sit in vno casu tantum, quia per hoc non excluditur quomodus fiat extensio ad similem calum. vt no. **Eng.** dicit in. l. si hominem. S. in delictis. ff. de edil. edic. in. l. paulus. S. heres to gatno. ff. de vsur. cum simi. vt dixi in. d. c. cum dilecti. & idem qd dicitur in. d. c. cum dilecti. in causa beneficii videtur habere locum. in causa ista matrimoniali que similis videtur quia gratis esse dicitur; vt no. **Abb.** post **A.**nt. de but. in. c. si pro debilitate. de offi. deleg. not. in. c. si. de consang. & affini. & idem **Abb.** in. c. j. de procur. f. & talis causa equiparatur cause criminali, vt tradit **Alex.** in consi. xliij. ¶ **Q**uoniam abunde. l. b. ij. & dixi in consi. xxxij. **A.**iso processu. f. & quia agitur quasi de statu hominis, idem non deferretur iuramentū in defectu probationis, vt not. per gloss. in. c. mulieri. de iure iur. in glo. f. similiter talis causa celeritatem desiderat clemens. dispensatiofam. de iudic. vbi disponit qd in causis beneficii libus & in causis matrimonij procedatur simpliciter de plano sine strepitu & figurā iudicij, que verba celeritatem causarum ostendunt, vt habetur in cle. sepe. de ver. signi. ad idem ter. videtur in. c. quoniam frequenter. S. pro. vt lite nō contest. vbi expresse dicitur qd in causa electionis & in causa matrimoniali ne propter moram ecclesia patiatur lesionem, & ne viro vel mulieri fornicationis occasio prebeatur lite non contestata testes examinari possunt: vnde succedit regula quam **Abb.** facit in dicto. c. cum dilecti. col. iij. verific. ex quo infero. f. qd vbiusq; causa requirit celeritatem impeditus tenetur procuratorem mittere: arg. l. i. ff. de dam. infe. & idem propter celeritatem cause tenet **A.**nto. de but. in dicto. c. cum dilecti. col. pe. in vers. fallit. & in causa celeritatem desiderat & ex hoc irrefragabilifundamento concludendum videtur qd serenissimus rex debeat procuratorem mittere, & sic qd dicitur de stylo idem videtur esse de iure communi, vt supra dictū est: & hoc idem comprobatur quia vt not. **Bal.** in. l. j. de diner. & tempo. p. l. c. p. i. b. i. in vers. secundum casu. concludit qd reus ad excusandum suam contumaciam impeditus sit perpetuo impedimento dignitatis, prout in isto casu contingit & tenetur mittere procuratorem: alleg. l. si. C. de procur. & sequitur **A.**nt. de anch. in dicto. c. cum dilecti. in si. **A.**nto. de but. col. pe. **I.**mo. col. si. in vers. potes concludere. & **Abb.** col. iij. & similitam opi. dicit **Archi.** in. c. si egrotans. v. q. iij. indicatū fuisse **Bononie** de consilio doctorū per do. **Bal.**parem **P.**ortuensem episcopum, apostolicē sedis legatum: & ista conclusio videtur maxime in casu isto procedere in quo res non est integra, quia causa inchoata fuit in curia Romana, quo casu causa q fuit semel in curia ibi debet terminari nisi papa illam deleget vel ad ordinariū remittat, vt not. **Bal.** in. l. si vt proponis. la. j. col. pe. in vers. quero papa. C. quomō. & quan. iud. & ad hoc facit qd not. **A.**nt. de ancha. in cōsi. l. vij. Circūscriptis. vbi cōcludit qd si papa prouidet alicui de beneficio dato qd pronisio. sit nulla ex aliquo defectu tamen illud beneficium remanet reseruatū ita qd ordinarius de illo disponere non potest: & idem late **R.**oma. tradit in cōsi. cccxxv. Circa primum. col. ij. in vers. ceterum. Preterea etiam ex alio capite res non videtur integra quia papa prouenit quia fuit facta citatio a summo pontifice qd rex serenissimus compareret alternativē per se vel per procuratorem, quo casu talis citatio facit vt iudiciū dicatur ibi ceptum & inchoatū & ibi finiri debet. l. vbi ceptum. vbi **Barto.** ff. de iudic. cle. ij. vt lite pend. cum ergo res non sit integra quia in curia causa inchoata sit ibi debet finiri: & videtur cessare disputatio doctorum, an citatus debeat mittere procuratorem: quia illa disputatio videtur habere locum a principio re integra & ulterius cum dicta citatio alternativē facta sit, tali casu citatus

indistincte tenetur procuratorem mittere, vt dicit **Angel.** in. l. ij. S. si quis in iudicio. ff. si quis cautio. col. ij. & not. per gloss. in dicto. c. si quis egrotans. v. q. iij. & hoc saltem habet locum in summo pontifice in quo est speciale, vt dicit **Alex.** & **Soder.** in dicto. S. si quis in iudicio. ¶ **E**t in omnibus supradictis etiam considerandum est qd negari non potest quin ista questio dubia sit, vt patet ex cōtra 14 rūs allegatis dominorū aduocatorū: f. in tali casu dubio debet via eligi q videtur vtriq; parti minus preiudicialis, vt not. **Sat.** de cast. in. l. j. per illum ter. ff. si quis cautio. ex quo ibi infert si dubitatur an appellatio deserta sit in dubio indicari debet appellacionem non esse desertam, quia hoc videtur minus preiudiciale partibus: quia non deserta appellacione potest persequari de iuris partium & iustitia habebit locum, secus esset deserta appellacione: & pariter ita videtur dicendum in casu isto, quia si dicatur quod serenissimus rex debeat mittere procuratorem hoc videtur expedire vtriq; parti vt causa suo Marte dedicatur & terminetur, 15 & iura hoc desiderant qd litibus finis imponatur. c. finem litibus. de dolo & cont. c. j. de appella. in. vj. l. quidam estimauerunt. ff. si cer. pe. cum simi. vt dixi: si vero dicatur procuratorem non esse mittendum causa in longum trahitur: & per subterfugia & cavillationes decisio cause procrastinatur & hoc iura abhorrent. c. venerabilis. de re iudi. merito in casu proposito vt supradictum est pronuntiari debet procuratorem esse mittendum: ita ex omnibus supradictis si causa esset mihi cōmissa constanti animo indicarem. ¶ **P**ostremo aduertendum est qd cum ista causa debeat a summo pontifice iudicari, licet alij inferiores debeant sibi allegata & probata iudicare. l. illicitas. S. veritas. vbi **Barto.** ff. de offic. iudic. not. in. c. pastoralis. S. quia vero. de offic. deleg. ipse summus pontifex & Imperator sibi suas conscientias iudicare debent, vt not. **Bal.** in. l. j. in si. C. vt que defunt aduoc. facit qd not. **Bald.** in. c. j. S. si col. si. de no. for. fidelita. vbi inquit qd illud quod facit princeps facit vt **Deus**, & **Deus** est ipsa veritas & non fallit nec fallitur & sola facti veritate inspecta iudicare debet: & idem sentit **Barto.** in **lemilius.** de minori. dum inquit qd Imperator hoc facit veritate inspecta & non attenditur solennitas iuris civilis quia iudicat vt **Deus** vt dixi supra: & not. **Bald.** in. l. si. in prin. col. ij. C. de iure delibe. & **A.**nt. de but. in. c. ij. in prin. de iura calum. **R.**oma. in consi. xx. **A.**iso puncto. col. si. & **Alex.** in consi. vj. Circa processum. col. j. cum simi. vt dixi in. c. dilecti. de iudic. f. in tali casu vbi sola veritate inspecta iudicandum sit probatio verisimilis recipitur, licet non concludat, vt not. per **Bal.** in. l. solam. in si. C. de testib. & tradit **Archi.** in consi. xxvij. In causa domine **Antonie.** col. si. & statibus predictis sanctitas **D.** cogitare debet pro singulari eius prudentia quid agendum sit: nam si opinioni mee adherere velit, vt supra dixi. iudicandum erit qd per serenissimum regem procurator cum pleno mandato ad curiam Romanam trāsmittatur & qd causa expediatur relectis cavillationibus: si vero sanctitas sua ex alijs que ego non vidi haberet informatam conscientiam contra opinionem meam vt supra dixi, sibi suam conscientiam poterit iudicare mihi satis erit pro tenui facultate mea magna cum diligentia & singulari fide hec scripsisse. **Laus Deo. Senis.**

Summarium.

- 1 Operarius ecclesie an possit coram iudice seculari pro interesse suo citari quod pretendit in datione curatoris qui petitur dari mulieri vti furiose vel mente capte. & nu. 3.
- 2 Stante statuto quod non valeant legata nisi cuidam capitaneo insinuentur, si clericus legatarius reperitur poterit coram dicto capitaneo citari.
- 4 Sententia inter alios lata licet alijs non preiudicet, tamen quando quis fuit citatus in iudicio pro suo interesse, tunc citatio nocet & preiudicat sententia.
- 5 Acta nocent cui nocet sententia.
- 6 Clericus incesso: laici conveniri debet coram iudice ecclesiastico.
- 7 Actor sequitur forum rei.
- 8 Fiscus comparēs pro suo interesse reuocat causam ad suū iudicē.
- 9 Ecclesia & fiscus a pari procedunt.

Consilium. ccccc

**I**n uno iplozato psidio. In causa **Antoni** **chelmi** in qua dubitari & tingit an 1 Operari? sancti **Joānis** citari possit coram iudice seculari pro interesse suo qd pretendit in datione curatoris qui petitur dari domine **z** **atthee** vti furiose vel mente capte, & videtur qd sic quia cum in dex secularis in datione curatoris habeat cognitio nem etiā videtur in isto incidēti habere potestātē. arg. l. quoties. C. de iudic. & in. l. si minor. in prin. ff. de eue. & hoc ne continentia cause diuidat. l. nulli. C. de iudic. & ad hos specialiter facit qd not. **Bal.** in. l. testamēta. in pe. col. in vers. ultimo hic questionem. C. de testamē. vbi dicit qd si statuto cauetur qd non valeant legata nisi cuidam capitaneo insinuent, si clericus legatarius reperitur po



terit coram dicto capitaneo citari, et sequitur Saly. et idem Pau. de cast. in dicta. l. testamēta. qui dicit ita se consuluisse: et idē Pau. de cast. in consi. l. iij. In causa Egidij. ad idem facit qd not. Ang. in. l. j. hęc stipulatio. col. viij. in repe. in versi. solum restat videre. ff. si cui plus q̄ per leg. Sald. vbi dicit q̄ in inuētario consiciendo ab herede citari debēt omnes legatarij, et si reperitur clericus legatarius etiam in tali casu poterit coram iudice seculari citari, quia talis requisitiō fit ad eius commodum: vnde non obstat qd habetur in. c. si diligenti. de foro compe. ad idem facit qd no. Pe. de anch. in repe. l. ea que. de reg. iur. in. vj. in. q. xvij. in versi. occurrit dubium. vbi cōcludit q̄ si minor velit restitui aduersus aditionem hereditatis omnes creditores debent citari. aut. omnes. C. si vt se ab heredi. absti. et si vnus reperitur clericus poterit tamē coram iudice laico citari. Ultimo ad confirmationem predictorum facit, q̄ in tali datione curatoris not. Bar. in. l. qui habet. §. quo libet. ff. de tutel. et Bal. in. aut. matri et auie. C. quan. mul. tute. offi. fungi possit. et in donatario qd non debeat citari quando petitur dari curator ei qui donationē fecit tanq̄ sit et fuerit furiosus consuluat Alex. in consi. lxxiij. Vbi dubitationibus eleganter for. matis. ¶ Hic tamen non obstantibus de iure contrariū videt̄ quod citatio per iudicem laicū fieri nō potu erit, quia operarius videtur citatus pro interesse ecclesie: argu. l. annua. §. a titia. ff. de annu. lega. not. Bal. in. l. hac consultiissima. col. ij. C. qui testa. face. poss. et in. c. j. in. vj. col. in. princ. in. titu. qui seu. dari poss. ¶ Item premitto q̄ licet alias sententia inter alios lata alijs non preiudicet. l. sepe. ff. de re iudic. et tit. C. res inter alios acta. tamen quādo quis fuit citatus in iudicio pro suo interesse tūc sibi citatio nocet et preiudicat sententia quia tunc non videtur qd sententia sit dicta inter alios, vt not. Ly. in. l. j. C. de aduo. diuer. iud. in. q. si. Bar. sequitur in. l. preiudicationis. in. ver. quero quando primus accusator. ff. de preiudica. alleg. l. denuntiasse. §. si. ff. de adulte. et glo. in. l. cum miles. ff. ex qui. cau. maio. idem cōcludit Bart. in. l. cum fili. lius. in. punc. ff. de verb. oblig. in. fi. col. et in. l. filiusfamilias. §. diuis. in. j. q. ff. de lega. j. Bald. in. l. j. C. de libera. cau. et in. l. j. C. commu. diuid. ad fi. et tali casu cui preiudicat sententia eidem etiam nocent acta: quia hoc est regula quam tradit Inno. in. c. causam que. de testi. et qd cui nocet sententia etiam nocet acta, vt etiam not. Bar. in. l. sepe. ad fi. ff. de re iudic. Bal. in. l. ij. in. ij. col. C. de eden. cum ergo operarius nomine ecclesie fuerit citatus sententia declaratoria quia do. et Matthea pronuntiaretur furiosa preiudicaret ecclesie et operario et acta etiam preiudicarent per supradicta ¶ His premissis non videtur qd operatur conueniri possit coram iudice seculari. aut. statimimus. C. de episc. et cler. in. c. clericum nullas. in. c. nullus iudicū. xj. q. j. hinc est qd si clericus succedat laico conueniri debet coram iudice ecclesiastico, not. Bart. in. l. heres absens. princ. ff. de iudi. Bal. in. l. j. C. vt in posses. lega. cum simi. et ad hoc facit quia operarius citatus pro suo interesse dicit̄ reus, vt in. c. forus. de verb. signi. imo etiam si non fuisset citatus, sed tanq̄ tertius pro suo interesse comparuisset diceretur reus ex quo sibi offerri debet libellus, vt not. Ang. et Pau. de cast. in. l. fi. C. de edic. diui. Adria. tollen. Pe. de ancha. in dicta regu. ea que. de regu. iur. in. vj. in dicta questio. xvij. et hoc videtur omnino procedere in casu isto in quo fuit citatus et cōtra eum dirigitur petitio per quam citationem reus dicitur vt dixi, et est defensor necessarius, vt dicit Bart. in. l. de pupillo. §. j. ff. de ope. no. nup. Bald. in. l. j. ad fi. C. de pact. et Ang. in. l. suspecta. in. prin. ff. de inoffi. testa. et not. Inno. et Abb. post alios in. c. cum inte. de except. cum ergo dicatur reus debet conueniri coram suo iudice: quia actor sequitur forum rei. l. in criminali. l. iuris ordinem. vbi Bal. C. de inris. om. iudi. ad predicta etiam bene facit qd not. Pe. de ancha. in dicta regula eo que. et in dicta decisio. xvij. circa fi. dū cōcludit qd quando persona ecclesiastica compareret coram iudice seculari principaliter pro suo interesse, tūc in omni casu remitti debet ad suum iudicem: vnde infert in casu. l. fin. C. de edic. diui. Adria. tollen. qd si compareret tertius clericus pro suo interesse remitti debet ad suum iudicem, secus autem si clericus non compareret principaliter sed adhsit defensionem alterius prout est quando compareret in causa euictionis: quia nō aduocauit causam ad ecclesiasticum iudicem, quia principaliter non venit ad iudicium, sed accessorie adhsit defensionem alterius. Quis ergo in proposito operarius veniat ad iudicium principaliter, quia fuit citatus pro suo interesse cōcludendum est qd in des secularis non sit competēs, et per predictam conclusionem etiam voluit Ange. in. l. non solum. §. quod vulgo. ff. de vsucapio. dicens qd si colonus conuenitur actione reali et nominat dominū in iudicio qui est clericus, quia iudicium reale non potest in per-

sona coloni fundari ad curiā ecclesiasticam causa remitti debet: et ita dicit decisum fuisse de facto, secus est quando compareret clericus ad defensionem alterius et in eius persona non fundaretur iudicium prout est quando compareret in causa euictionis: tūc concordat cum distinctio de Pe. de anch. vt supra: cum qua etiam cōcludit Bald. in. l. venditor. ff. de iudic. Et do. Abb. in. c. fina. de emptio. et vendi. et ad predicta etiam facit tex. in. l. si minori pretio fm vnā lecturam. C. de iure fisci. et vbi si fiscus compareret pro suo interesse reuocat causam ad suum iudicem, scilicet ad procuratorem fisci: ergo idem dicendus est in ecclesia tūc a pari procedat ecclesia et fiscus. l. fin. C. de sacrosan. eccle. et no. per glo. in. l. si procurator. §. j. ff. de iure fisci. ¶ Ultimo facit notabile verbū Ang. de are. in rubu. de exceptio. in. vij. char. in. ver. tu dicas. vbi notabili ter dicit qd quicquid sit in illa questione quando cōparet clericus iudicio inchoato cōtra emptorem: tamen q̄ clericus a principio cōparet ante inchoatum iudicium cōtra emptorem, qd q̄ primū fuit citatus et dato libello contra eum, iuxta aut. offeratur. C. de litis contesta. in tali casu cōcludit Ang. de are. ante inchoatum iudicium non potest dici transmississe iudicium de laico in clericum ex quo coram laico inceptum non fuit, et ita in casu isto in quo nō fuit inchoatum iudicium cum alio sed a principio operarius citatus declinatoriam opposuit. ¶ Non obstant allegata in contrarium et ad primū non obstat qd habetur in. l. quōtōies. C. de iudi. quia illa lex non procedit in casu nostro in quo cautum est qd nec principaliter nec in consequentiam iudex secularis potest clericum conuenire dicto. c. si diligenti. et in. c. tuam. de ordi. cognito. in. c. latoz. qui filij sint legitimi. c. si iudex. laicus. de sentē. ex commu. in. vj. et facit tex. in. c. statutum ciuitatis. ibi, directe nec indirecte. de heretic. m. vj. et not. Abb. in. c. ecclesia sancte Marie. in. prin. de consuetu. et in. c. cum sit generale. col. ij. de foro compe. ¶ Secundo non obstat dictum. Bal. in dicta. l. testamēta. quia respondetur qd illud ibi toleratur ex necessitate: quia aliter nūq̄ valuissent legata ex quo insinuatio non poterat fieri coram ecclesiastico, sed in casu nostro non subest illa necessitas: quia curator qui dari potest, potest etiam dari per iudicem ecclesiasticum. c. si. de iudi. l. si. §. j. vbi Bald. C. de administ. tuto. Secundo responderi potest quia vt dicit Baldus clericus ibi non erat aduersarius, et citatio ibi facta fuit conditionaliter si velit opponere et conditio non fuit purificata quia nō comparuit nec opposuit, sed in casu nostro clericus est reus ex quo fuit citatus et comparuit: et in questione Baldus erat actus voluntarie in iudicio, sed in casu nostro videtur contentiose iurisdictionis. Non obstat dictum Angeli de inuentario quia Angelus ibi in fine nō videtur firmare hoc, quia subiicit qd melius erit ad episcopum recurrere: et merito quia licet ipse non dicat ratio quam adducit non videtur bona dnm inquit posse citari quia de eius commodo agitur: vnde non obstat. c. si diligenti. quia vt dixi ratio non videtur bona quia clericus etiam volens non potest conueniri coram seculari, siue de eius commodo tractetur sine nō. ¶ Non obstat decisio Pe. de anch. de restitutione in integrū que petitur per minorem: quia debet peti in loco quasi contractus vbi obligatus fuit minor, dum adiuuit ratione quasi contractus. §. heres. in. sti. de oblig. que quasi ex contrac. na. quia si velit dicere quod minor qui restituitur fungatur vice rei ex quo vult se eximere ab obligatione et qui cōuenitur dicatur quodam modo actor in tali casu, sed in casu nostro non militat ista ratio specialis que est in restitutione in integrū. ¶ Ultimo non obstat qd citatio non requirebatur: nam hoc verum intelligitur quantum ad ipsam dationem curatoris simpliciter: quequidem valuisset etiam sine citatione per supradicta, sed in preiudicū ecclesie in fine dari potuisset non facta citatione: quia licet non debeat citari ille in cuius preiudicium principaliter non tendit iudicium, vt supradictum fuit: illud verum est quantum ad validitatem sententie, sed ad hoc vt illi tertio fiat preiudicium citatio requiritur, vt no. Bar. in. l. si eo tempore. C. de remis. pigno. et in tracta. ad res primendam in verbo. per edictum. cum simi. vt tradit Ale. in. l. de vno quoq. in. prin. ff. de re iudi. vt ergo sententia declaratoria furoris preiudicaret ecclesie citatio fuit necessaria: et ideo cum agatur de interesse et preiudicio ecclesie iudex secularis videtur incompetens per supradicta. Laus Deo.

† § J A J S. †

Regestum omnium voluminum habes in calce Iudicis.

















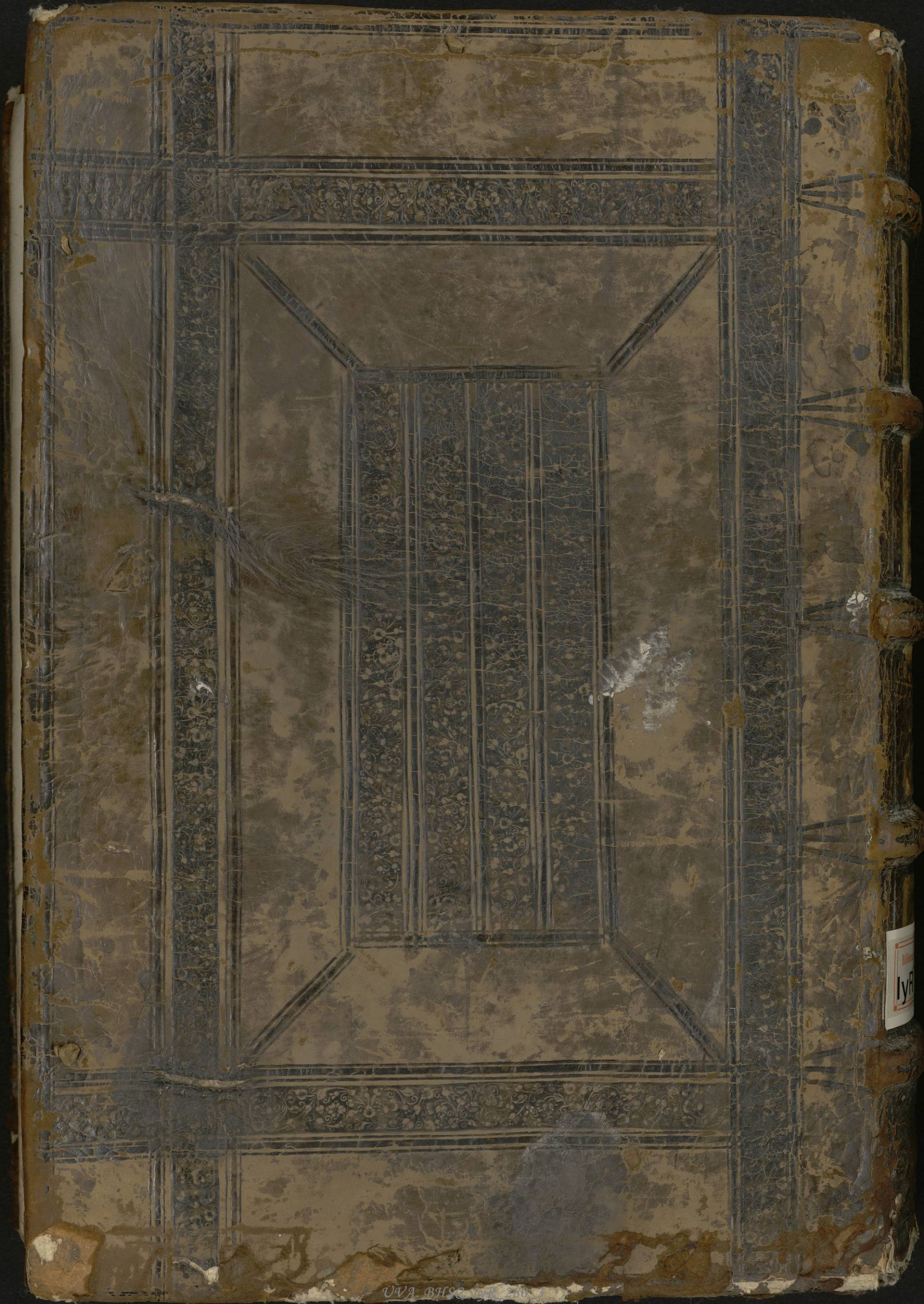












ly

UVA. BHSC. NR. 200. 1



Biblioteca de Santa Cruz  
**IyR 280**



天  
子  
御  
筆  
147